

СУЗАНА КИЪРСЛИ

ПРЪСТЕНЪТ НА СОФИЯ

Превод от английски: Мариана Христова, 2008

chitanka.info

1.

Не беше случайност. Нито едно от тези събития не стана по волята на случайността.

Разбрах го по-късно, макар че изправена пред това откритие, ми бе трудно да го проумея, защото винаги съм вярвала непоколебимо, че решимостта води до успех. Досега животът ми неотклонно бе оправдавал тази максима: бях вземала решения, които бяха водили до определени избори, а множеството малки пречки, които бях срещала по пътя, можех да приема не като лош късмет, а чисто и просто като резултат от собствените си несъвършени преценки. Ако трябваше да си избира верую, то това щяха да бъдат дръзките стихове на поета Уилям Хенли^[1]:

*„Аз съм господарят на съдбата си,
аз съм капитанът на душата си.“*

И така, в онази зимна утрин, когато започна всичко, аз се качих в наетата кола и се отправих на север от Абърдийн и нито за миг не ми хрумна, че действията ми може да се направляват от нечия ръка.

Искрено вярвах, че единствената причина да се отбия от магистралата и да тръгна по по-тесния, виещ се покрай брега път, е мое собствено решение. Може би това решение в крайна сметка не бе най-удачното, тъй като пътищата бяха покрити с, както ме бяха уверили, най-големия сняг, падал в Шотландия от четирийсет години насам, и бях предупредена, че колата може да започне да поднася и в крайна сметка да закъснея. Предпазливостта и съзнанието, че имам да се съобразявам с предварителна програма, би трябвало да ме задържат на далеч, по-сигурната магистрала, но малкият знак с надпис „Крайбрежен път“ все пак ме отклони от нея. Баща ми винаги казваше, че морето е в кръвта ми. Бях родена и отгледана край бреговете на Нова Скотия и никога не съм можела да устоя на примамващия му зов.

За мен морето притежаваше вълшебната магия на сирените, така че когато главният път, извеждащ от Абърдийн, се устреми към вътрешността на страната, аз пък се устрех надясно и поех по крайбрежния път.

Не мога да кажа какво разстояние бях изминала, когато за пръв път видях разрушения замък, кацнал на скалите — тъмен, назъбен силует, остро очертан на фона на забуленото от облаци небе — но от първия миг щом го видях останах запленена и леко увеличих скоростта. Надявах се, че така ще стигна до него по-бързо, не обръщах никакво внимание на струпаните една до друга къщи покрай които минавах и изпитах разочарование, когато пътят направи поредния остър завой, отдалечавайки се от замъка. Но после пътят прекоси лабиринта на една гора и замъкът отново изплува: дълга, тъмна руина, рязко очертана на фона на заснежените полета, ширнали се между ръба на скалата и пътя.

Пред себе си видях малка площадка с пънчета, отбелязващи места за паркиране, и движена от някакъв внезапен импулс намалих и спрях.

Паркингът бе празен и това не ме изненада — все още нямаше обед, денят бе студен и ветровит и нямаше причина, който и да било да спира тук, освен ако не иска да отиде да разгледа разрушения замък. А по вида на единствения видим достъп към него — замръзнала пътечка, потънала в дълбок сняг, в който щях да затъна чак до колене, та и по-дълбоко — предположих, че едва ли много хора ще решат да спрат на паркинга точно днес.

Знаех, че и самата аз не бива да спирам — няхах време. В един следобяд трябваше да съм в Питърхед. Нещо у мен обаче изпита внезапна необходимост да разбере къде точно се намирам, затова се пресегнах към пътната карта.

Бях прекарала последните пет месеца във Франция и именно оттам я бях купила, така че картата си имаше известни ограничения — на нея бяха отбелязани предимно пътища и магистрали, а не градове и руини. Така напрегнато разглеждах завъртулките на крайбрежната линия, опитвайки се да разчета написаните с миниатюрен шрифт имена, че изобщо не забелязах мъжа, докато той не мина точно покрай мен с бавна походка, ръце в джобовете и следван от болонка с кални лапи по петите.

Стори ми се, че това е доста странно място за човек, който се движи пеша. Пътят не бе добре изчистен, а снегът, струпан по краищата му, оставяше малко място за вървене, ала не си зададох никакви въпроси за внезапната поява на новодошлия: винаги когато имах възможност да избирам между жив човек и карта, аз избирах човека. И тъй, размърдах се с картата в ръка и отворих вратата на колата, но соленият вятър, който идваше от морето и се носеше през полето, се оказа по-силен, отколкото очаквах, и заглуши гласа ми. Трябваше да опитам отново:

— Извинете...

Мисля, че болонката ме чу първа и се обърна към мен, последвана и от мъжа. След като ме видя, той се върна обратно към колата. Бе по-млад, отколкото очаквах, не много по-възрастен от мен самата — някъде в средата на трийсетте, с тъмна коса, разрошена от вятъра, и късо подстригана тъмна брада, която му придаваше известна прилика с пират. Походката му също бе наперена и самоуверена.

— Мога ли да ви помогна? — попита той.

— Можете ли да ми кажете къде се намирам? — протегнах картата към него.

Той се обърна, за да се спаси от вятъра, брулещ лицето му, застана до мен и наведе глава над нарисуваната брегова линия.

— Ето — каза и ми посочи към един безименен нос. — Крудън Бей. А къде според вас трябва да се намирате? — Главата му едва забележимо се извърна към мен и видях, че очите му не са очи на пират — бяха ясны и дружелюбни, гласът му също бе дружелюбен, с приятната, ритмична интонация на жителите на Северна Шотландия.

— Тръгнала съм на север — обясних, — към Питърхед.

— Е, значи няма проблем. — И той посочи Питърхед на картата. — Не е далеч. Просто дръжте пътя, той ще ви отведе право там.

Застаналото близо до коляното му куче се прозя недоволно и той въздъхна и погледна надолу.

— Само половин минута. Нали виждаш, че вода разговор?

Засмях се.

— Как се казва?

— Ангъс.

Наведох се и почесах увисналите, опръскани с кал уши на кучето.

— Здравей, Ангъс. Ти май хубаво си си потичал.

— Да, ако го оставя, ще тича цял ден, без да спре. Не е от кротките.

„Също като господаря си“ — мина ми през ума. Мъжът излъчваше неизтощима енергия, а аз му бях отнела достатъчно време.

— Тогава ще ви оставя да вървите — усмихнах се аз. — Благодаря.

— Няма защо — увери ме той, обърна се и отново пое по пътя си, а кучето радостно хукна отпреде му.

Пътеката се простираше пред тях към морето; в края ѝ видях руините на замъка, остра, квадратна постройка без покрив, която се извисяваше нагоре сред бързо разнасящите се облаци, и докато я гледах, изпитах внезапна, властна нужда да остана — да зарежа колата паркирана, както си беше, и да последвам мъжа и кучето в посоката, в която бяха изчезнали, да чуя рева на морето покрай тези порутени стени.

Но бях дала обещания и трябваше да ги удържа.

Затова с неохота се върнах в колата, завъртях ключа и отново потеглих на север.

— Отнесла си се някъде.

Гласът на Джейн, в който се долавяше нежен упрек, прекъсна мислите ми.

Седяхме в спалнята с тапетите на розови клонки на горния етаж в къщата ѝ в Питърхед, далеч от суматохата на празненството долу. Сгълчах се сърдито наум и се усмихнах.

— Не, не съм...

— Каролин Маклелънд — започна тя. Винаги използваше цялото ми име, когато ме хванеше, че се каня да изрека някоя лъжа. — Аз съм твоя агентка почти от седем години и не можеш да ме измамиш. Заради книгата ли е? — Очите ѝ бяха остри и пронизателни. — Не биваше да те довлечам тук по този начин, нали? Не и когато пишеш.

— Не ставай глупава — отвърнах. — На света има далеч по-важни неща от писането.

И за да покажа, че наистина го мисля, се наведох напред, за да мога отново да погледна отблизо увитото в одеяла бебе, което спеше в скута ѝ.

— Наистина е красив.

— Да, нали? — гордо проследи погледа ми тя. — Майката на Алън казва, че изглежда точно като него, когато е бил малък.

Не можех да открия подобна прилика.

— Според мен повече прилича на теб. Само погледни тази коса.

— О, косата! Боже мой, да, клетото дете — рече тя, докосвайки яркия меденозлатист пух по малката главичка. — А аз така се надявах, че ще му бъде спестена. Нали знаеш, един ден ще има и лунички.

— Но малките момченца изглеждат толкова сладки с лунички.

— Да, да, ела да му го кажеш, когато стане на шестнайсет и започне да ме проклина заради външността си.

— Поне — вметнах — няма да се сърди заради името, което сте му дали. Джак е много хубаво име, мъжествено.

— Спряхме се на него от чисто отчаяние. Надявах се да изберем нещо, което да звучи по-шотландско, но Алън постоянно ми пречеше, и то умишлено. Всеки път щом ми хрумнеше нещо, той обявяваше: „Не, едно време имахме куче, което се казваше така“ и точка по въпроса! Честно, Кари, за известно време си мислех, че ще се наложи да го кръстим просто „Момченцето Рамзи“.

Но, разбира се, не го бяха направили. Джейн и Алън винаги намираха начин да разрешат противоречията си и малкият Джак Рамзи бе кръстен в църквата по-рано днес. Успях да пристигна точно навреме, за да поема ролята си на негова кръстница. Това, че го бях постигнала единствено като наруших всички ограничения на скоростта през краткия ми престой в Крудън Бей и Питърхед, се оказа съвършено безразлично на бебето — дотолкова, че когато ме погледна за пръв път, то се прозя и заспа така дълбоко, че не се събуди дори когато свещеникът поля главата му с вода.

— Винаги ли е толкова спокоен? — попитах, докато го гледах.

— Защо, изобщо ли не ти е идвало наум, че може да ми се роди спокойно бебе?

Очите на Джейн бяха пълни със смях, защото тя бе съвсем наясно със собствения си характер. Определено не бе човек, когото бих нарекла спокоен. Имаше желязна воля, бе предприемчива и преливаща

от енергия — толкова жизнена, че по някакъв начин ме караше да се чувствам безцветна и безлична. И уморена. Не можех да издържам на темпото ѝ.

Нещата не се подобряваха от вирусното заболяване миналия месец, което ме беше заставило да прекарам Коледа в леглото, бе ме лишило от цялата радост по посрещането на Нова година и бе дотам упорито, че дори сега, седмица по-късно, все още не бях се възстановила напълно. Трябваше обаче да призная, че дори и когато здравословното ми състояние бе отлично, енергията на Джейн неизмеримо надвишаваше моята.

Точно това бе причината да се сработваме толкова добре и аз да избира нея за своя агентка. Самата аз никак не умеех да се оправям с издателите — прекалено лесно се предавах. Не можех да понасям конфликтите, затова се бях научила да оставям всичко в ръцете на Джейн и тя бе водила моите битки вместо мен с голям успех. Ето защо на трийсет и една години имах зад гърба си четири романа, обявени за бестселъри, и свободата да живея, където искам и както пожелая.

— Как е къщата във Франция? — попита тя, както винаги неизбежно връщайки се към работата ми. — Все още ли си в Сен Жермен ан Ле?

— Всичко там е наред, благодаря. И да, все още съм там. Това ми помага да предам подробностите както трябва. Дворецът там е централен за сюжета — повечето действия се разиграват в него.

Сен Жермен бе подаръкът, който френският крал беше направил на потърсилите убежище при него крале на Шотландия от династията Стюарт през първата година на изгнанието им. Именно там първо старият, а после и младият крал Джеймс бяха разположили двора си от лоялни поддръжници, които бяха заговорничили и планирали възстановяването на династията в съюз с благородниците на Шотландия по време на три злополучни якобитски въстания. Централен персонаж в моята история трябваше да бъде Натаниъл Хук — ирландец, пребиваващ в Сен Жермен, който ми се бе сторил идеалният герой за роман, тъй като в характера му се отразяваха целия смут и интригантство на онова време.

Той бил роден през 1664, една година преди избухването на чумната епидемия в Лондон и четири години след завръщането на Чарлс II на трона на съсипаната Англия. Когато той умрял и на трона

се възкачил неговият брат католик Джеймс, Хук взел участие в бунта срещу него, но след това преминал на другата страна, изоставил протестантството, приел католическата вяра и се превърнал в един от най-енергичните поддръжници на Джеймс. Усилията му обаче не променили нищо.

Английската нация била протестантска и никой крал католик не би могъл да се надява да се задържи на трона. Правото на Джеймс над короната било оспорено от собствената му дъщеря Мери и съпруга ѝ Уилям Орански. А това означавало война.

Натаниъл Хук бил в центъра на събитията. Той се сражавал за Джеймс в Шотландия, бил заловен като шпионин и затворен в страховития Тауър в Лондон. След освобождението си незабавно грабнал отново мечата си, за да се бие за Джеймс, а когато битките приключили и Уилям и Мери установили твърд контрол над страната и трона, а Джеймс побягнал в изгнание, Хук го последвал във Франция.

Той обаче не се примирил с поражението. Вместо това използвал многобройните си таланти да убеди хората около себе си, че едно добре организирано нападение, осъществено едновременно от френския крал и от шотландците, би могло да постави нещата отново на мястото им и да върне изгнаниците от династията Стюарт на трона, който им принадлежал по право.

Този удар почти се увенчал с успех.

Историята помни трагичната развързка на битката при Кулодън и разгрома на Чарлс, известен като Хубавия принц Чарли, години след времената на Хук. Но принц Чарли и якобитите, поддръжниците на Джеймс и на Стюартите, се оказали най-близо до постигането на целта си не през онази студена зима в Кулодън. В действителност това станало през пролетта на 1708, когато по идея на Хук една флота с френски и шотландски войници дебаркирала на брега на Шотландия при Фирт ъф Форт. На борда на флагманския кораб бил шестнайсетгодишният Джеймс Стюарт — не онзи Джеймс, който избягал от Англия, а синът му, когото мнозина не само в Шотландия, а и в Англия, приемали за свой истински крал. На брега цяла армия от планинци и лоялни шотландски благородници чакали с нетърпение да го приветстват и да обърнат силата си срещу отслабените армии на юг.

Дългите месеци на грижливи приготовления и скрити планове най-после дали своите плодове и изглеждало, че е дошъл звездният

миг, когато крал от династията Стюарт отново щял да завладее трона на Англия.

Как и защо се провалило това велико приключение било една от най-вълнуващите истории на своето време — разказ за интриги и предателство, които всички замесени страни се опитали да прикрият чрез присвояване на документи, унищожаване на кореспонденция, разпространяване на фалшиви слухове и дезинформация, която се приема за достоверна дори в наши дни.

Повечето от оцелелите достоверни подробности дължим на записките на Натаниъл Хук.

Този мъж ми харесваше. Бях чела писмата му и бях вървяла през залите на Сен Жермен ан Ле, където бе вървял и той. Известни ми бяха подробностите за брака и децата му и изобщо за целия му относително дълъг живот и смъртта му. Точно затова ме дразнеше фактът, че след пет дълги месеца, прекарани в писане, все още ми се налагаше да се боря с всяка страница от романа си и героят ми Хук отказваше да оживее под перото ми.

Знаех, че Джейн усеща безпокойството ми; както отбеляза самата тя, познавахме се твърде дълго и твърде добре, за да не забележи настроението ми. Тя обаче, от своя страна, знаеше, че не обичам да говоря за проблемите си, затова никога не ми задаваше директни въпроси.

— Знаеш ли, миналия уикенд прочетох главите, които ми изпрати...

— Кога, за бога, намираш време за четене?

— Винаги има време за четене. Прочетох ги и се зачудих дали не ти е минавало през ума да поведеш разказа от нечия друга гледна точка... нали разбираш, да си намериш разказвач, това, което Фицджералд прави с Ник във „Великият Гейтсби“. Хрумна ми, че някой страничен човек вероятно би могъл да има по-свободен и пълен поглед върху нещата и да свърже отделните сцени една с друга. Просто едно хрумване, нищо повече.

Не добави друго и тъй като без съмнение бе наясно, че първоначалната ми реакция към какъвто и да било съвет неизменно е непоколебима съпротива, смени темата.

Почти двацет минути по-късно се смеех на образните й описания какви радости носи сменянето на пелени, когато съпругът й

Алън подаде глава в спалнята.

— Нали знаете, че долу има тържество? — попита той с гримаса, която щях да приема далеч по-сериозно, ако не знаех, че е преструвка. Отвътре Алън бе мек като масло, същинска душичка. — Не мога да забавлявам всички сам-самичък.

— Скъпи — напомни му Джейн, — това са твоите роднини.

— Още една причина да не ме оставяш сам с тях — отвърна той, но отговорът бе придружен с намигане към мен. — Нали не те побърква от приказки? Казах й да те остави на мира. Все се безпокои за договорите.

— Е, това ми е работата — отсече Джейн. — И освен това за твоя информация никога не съм се притеснявала, че Кари може да не изпълни някой договор. Разполагаме с още седем месеца преди датата за предаване на първоначалния вариант.

Каза го с намерението да ме ободри, но Алън трябва да бе видял увисването на раменете ми, защото протегна ръка към мен:

— Добре тогава, ела. Слез долу заедно с мен, пийни нещо и ми разкажи за пътуването. Изумен съм, че успя да пристигнеш навреме.

С годините бях изтърпяла достатъчно шеги по повод склонността ми да се разсейвам, докато пътувам, така че реших да не споменавам на приятелите си за пътешествието си покрай брега. Това обаче ме подсети за нещо.

— Алън — попитах, — утре имаш ли полет?

— Да, защо?

Малката флотилия от хеликоптери на Алън помага за обслужването на петролните съоръжения в Северно море от каменистото крайбрежие на Питърхед. Той бе безстрашен пилот, както бях научила по време на първия и единствен полет, на който му бях позволила да ме вземе. Когато кацнахме, едва се държах на краката си. Сега обаче казах:

— Чудех се дали не можеш да ме вземеш и да пообиколим малко по-нагоре около брега. Натаниъл Хук е идвал тук два пъти, за да заговорничи с шотландските благородници, като и двата пъти е дебаркирал при резиденцията на графа на Ерол — замъка Слейнс, който според старата ми карта като че ли е разположен малко по на север оттук. Много бих желала да видя замъка или поне това, което е

останало от него, от морето; така, както го е видял Хук, когато е дошъл тук за пръв път.

— Слейнс? А, да, наистина мога да те заведа дотам. Но той не е нагоре по брега, надолу е. При Крудън Бей.

Зяпнах го.

— Къде?

— Крудън Бей. Трябва да си го пропуснала, защото си дошла по другия път.

Неизменно острият поглед на Джейн забеляза нещо по израза на лицето ми.

— Какво? — попита тя.

Никога не спирам да се изненадвам от силата на случайността — как човек може да открие съвсем между другото неща, които са наистина важни, как случайните събития се случват ей така в живота ни. „От всички места, където можех да спра, трябваше да избира точно това“ — помислих си, но на глас казах само:

— Нищо. Може ли да отидем още утре, Алън?

— Да. Ето: ще те взема рано сутринта, така че да можеш да огледаш замъка откъм морето, както искаш, и ако желаеш, след като се върнем, аз ще наглеждам малкия Джак, а Джейн може да те закара по-надолу с колата да се поразходите. И на двете ще ви се отрази добре да подишате малко морски въздух.

И точно така направихме.

Гледката, която се разкри пред очите ми от въздуха, изглеждаше много по-внушителна от тази, която бях видяла, докато бях на земята — широко разпростряна, лишена от покрив руина, кацнала като че ли на самия ръб на скалите, а далеч под нея кипеше бялата пяна на морето. Тази гледка предизвика студена тръпка по гръбнака ми, а бях запозната с това усещане достатъчно добре, за да знам, че трябва да сляза на земята колкото се може по-скоро, за да може Джейн да ме закара с колата до замъка.

Този път на паркинга имаше две коли, а снегът на пътеката бе прорязан от дълбоки, разкривени отпечатъци. Втурнах се, пробивайки си път в снега преди Джейн, и изложих лицето си на соления порив на вятъра, който остави вкуса си върху устните ми и ме накара отново да се разтреперя, сгушена в топлото си яке.

Признавам, че по-късно не можех да си спомня да е имало и други хора, макар да знаех, че са били там. Не можех да си спомня и кой знае какви подробности за самата руина — в паметта ми се бяха запечатали просто отделни образи на готически стени и твърд червен гранит, прошарен със сиво, който блестеше на слънчевата светлина... високата квадратна кула, изправена горда и внушителна до ръба на скалата... тишината в стаите, където вятърът спря да бушува и започна да стене и ридае... гредите на покрива над главите ни, хвърлящи сенки върху натрупания на преспи сняг. В една голяма стая огромен прозорец без стъкло гледаше към морето и когато заставах пред него и опрях длани до затопления от слънцето перваз, забелязах на пода следи от лапичките на дребно куче, може би болонка, а до тях по-дълбоките отпечатъци на мястото, където някакъв мъж бе стоял и гледал, както гледах аз сега, навън към безкрайния хоризонт.

Почти го усещах и в този миг, заставах до рамото ми, но в съзнанието ми той се бе променил дотолкова, че вече не беше непознатият, с когото бях говорила на паркинга вчера, а човек от по-старо време — мъж с ботуши, пелерина и меч. Представата ми за него ставаше все по-реална и по-реална, обърнах се... и се озовах лице в лице с Джейн, която ме наблюдаваше.

Тя се усмихна при вида на лицето ми. Добре познаваше този израз от всичките пъти, когато бе ставала свидетелка как героите ми започват да се раздвижват, да говорят, да оживяват. Гласът ѝ прозвуча съвсем делнично:

— Знаеш, че винаги можеш да дойдеш и да поживееш с нас, докато работиш. Имаме място.

Поклатих глава.

— Имате бебе. Определено не ви трябва гостенка.

Тя отново ме погледна и това, което видях, я накара да вземе решение.

— Тогава ела. Да слезем и да ти намерим място, където да отседнеш, докато си в Крудън Бей.

---

[1] Уилям Ърнест Хенли (1849 — 1903) — английски поет, критик и редактор. Цитираният откъс е от стихотворението „Непобедим“. — Б.пр. ↑

2.

Мейн Стрийт^[1] на Крудън Бей се спускаше плавно надолу по хълма и се извиваше първо надясно, а после наляво, при което пристанището се скриваше от погледа на минувачите. Беше тясна, с цял ред долепени една до друга къщи и няколко магазина от едната страна, а от другата — буйно течащ поток, който бушуваше между замръзналите брегове и минаваше покрай едно-единствено магазинче за вестници, преди да се срещне с широката и празна плажна ивица, която се простираше зад високите, покрити със сняг дюни.

Пощенската станция се познаваше незабавно по червения си знак, ясно открояващ се на фона на сивите каменни стени, както и по различните съобщения на прозореца, които предлагаха предмети за разпродажба и известяваха за различни предстоящи събития в местната общинска зала, включително и едно, наречено с примамливото име „Маслена вечер“. А в пощата имаше пощенски картички, книги, сувенири и бонбони, както и една много услужлива чиновничка. Да, знаела едно място в селото, което можело да ми свърши работа — малка къщичка, съвсем семпла, нищо особено.

— Беше на старата госпожица Кийт, но тя почина — обясни тя. — Сега е на брат й, но той си има своя къща надолу до пристанището и изобщо не използва тази. През лятото я дава под наем на туристи, а през зимата там няма никого. Синовете му се отбиват от време на време, но не си идват често тук. По-малкото момче обича да пътува, а брат му е в университета в Абърдийн, затова Джими Кийт вероятно ще се радва да ви я даде за следващите няколко месеца. Ако искате, мога да му се обадя.

Ето как стана така, че натъпкала в джоба на палтото си току-що купеното тесте пощенски картички, се отправих, придружена от Джейн, по тротоара покрай забързания поток и после по-надолу, към мястото, където улицата правеше завой и променяше името си на Харбър Стрийт. Къщите тук бяха същите като онези по Мейн Стрийт:

ниски, долепени една до друга, а срещу тях се простираха общински земи, дадени за частно ползване и превърнати в градини.

Сега, когато се намирах тук долу, можех да видя, че плажът е огромен — той се извиваше на поне две мили дължина, с дюни, които се извисяваха като хълмове зад него и хвърляха сянка над брега. Тесен, боядисан в бяло дървен мост висеше над плиткото дере на потока и свършваше там, където започваха тези дюни, но още когато се спирах и поглеждах към него, чудейки се дали ще имам време да отида там, Джейн рече със задоволство:

— Ето я пътеката — и ме подкара покрай моста, а после завихме към мястото, където една широка и кална пътека се отклоняваше от улицата и се изкачваше нагоре по билото на голям хълм — Уорд Хил, така го бе нарекла жената от пощата.

Този хълм представляваше висок, закръглен нос, издаден над морето, и докато се приближавах към върха му, погледнах назад и видях, че съм се изкачила над нивото на дюните и сега мога да видя не само брега, но и отдалечените къщи и хълмове, които се простираха зад него. А когато отново се обърнах напред, видях кървавочервените руини на замъка Слейнс да се очертават ясно върху скалите на следващия нос на север.

Усетих как през тялото ми преминава трепет.

— О, прекрасно е.

— Не знам — бавно рече Джейн, — на мен ми се струва доста мрачно.

Тя гледаше към самотната къща пред нас на хълма. Беше построена от недялан камък, с обикновени варосани стени от четвъртити тухли под покрив от стари посивели плочи, от които топящият се сняг се стичаше на капки. Прозорците бяха малки, с лющещ се боя на первазите и износени щори, дръпнати надолу като спуснати клепащи, сякаш малката къщурка се бе уморила да гледа безкрайното прииждане и отдръпване на морето.

Протегнах ръка и почуках на вратата.

— Просто е самотно.

— Каквато ще бъдеш и ти, ако се настаниш да живееш тук. Знаеш ли, може би идеята все пак не е толкова добра.

— Това беше твоя идея — напомних ѝ.

— Да, но когато го казах, си представях по-скоро някое малко уютно местенце в средата на селото, близо до магазините...

— Това тук ме устройва идеално — отвърнах и отново почуках.
— Предполагам, че собственикът все още не е пристигнал.

— Опитай със звънеца.

Дори не бях забелязала, че има звънец; той се губеше сред плетеницата на огромна пълзяща лоза с малки листенца, потреперващи при всеки полъх на вятъра откъм морето. Протегнах ръка, за да го натисна, но мъжки глас от пътеката зад мен предупреди:

— Няма полза, ни звъни. Солта от морето съсипва жицата още шом я оправя, нал' тъй? — Усмивката незабавно превръщаше грубоватото му, почти грозно лице в симпатична физиономия. Трябва да беше доста над шейсетте, с побеляваща коса, стегнатото тяло и червендалестия цвят на човек, който цял живот се е трудил усилено на открито. Жената в пощенската станция изглеждаше убедена, че ще го харесам, макар че ме предупреди за възможността да имам проблеми да разбере какво ми казва.

— Той говори на дорийски — предупреди ме тя, — местния диалект. По всяка вероятност ще ви е трудно да го разбирате.

Оказа се, че не ми е трудно. Вярно, мъжът говореше завалено и бързо и ако трябваше да превеждам това, което казваше, дума по дума, може би щях да срещна проблем, но с лекота схванах общия смисъл на това, което ми обясняваше. Протегнах ръка и казах:

— Господин Кийт? Благодаря, че дойдохте. Аз съм Кари Маклелънд.

— Радвам се дъ се запознаем. — Ръкостискането му бе здраво и уверено. — Но аз ни съм господин Кийт. Това беше баща ми, а той е мъртъв и погребан от двайсет години. Викайте ми Джими.

— Джими тогава.

Джейн се представи; както винаги, не обичаше да остава задълго извън центъра на действието. Не че ме избута настрана — поне не буквално — но все пак беше агент по професия и при все че по всяка вероятност го правеше несъзнателно, тя обичаше да поема положението в ръцете си, когато някой водеше преговори.

Не че се държеше нахакано, но така или иначе решително поведе разговора в желаната от нея посока. Прикрих усмивката си и я оставих да се оправя. Джими Кийт пъкна ключа си в ключалката на ниската

порта на къщурката, а после със завъртане и удар го накара да се завърти навътре, а при отварянето вратата одраска плочките на пода.

Първото ми впечатление бе, че навсякъде цари мрак, но когато щорите бяха вдигнати с трясък, а избелелите пердета — дръпнати, видях, че помещението, макар и неголямо, е удобно — всекидневна с избелели персийски килими на пода, два фотьойла с възглавници, диван и дълга, старателно изтъркана дървена маса, разположена до отсрещната стена, с дървени столове пред нея. Кухнята се гушеше в единия край на къщурката и изглеждаше уютна и приятна като корабен камбуз. Нямаше много шкафове, а и плотът не бе голям, но всичко бе на мястото си и бе функционално, от единствената мивка с вградения плот за сушене, по който не се виждаше и едно петънце, до малката електрическа печка, за която реших, че е била предназначена да заеме мястото на солидната стара „Ага“, поставена в снабдената с димоотвод ниша в задната стена.

Агата, увери ме Джими, все още работела.

— Малко е инатеста — туй ще рече, че е малко трудна, — но все пак затопля стаята, а освен туй ще спестите пари за електричество.

Застанала до входната врата, Джейн изучаваше стаята с пренебрежителен поглед; сетне се намеси, като направи забележка, че използването на старата печка изисква много излишни усилия.

— Знаеш ли — каза тя, — не съм виждала такова нещо от времето, когато се нанасях в първата си квартира. — Очите ѝ се насочиха нагоре.

И аз като нея погледнах към малката метална кутия, прикрепена към горната част на касата на вратата, с вграден в стъкло брояч, и няколко измервателни уреда над него. Бях чувала за такива приспособления, но никога не бях виждала или използвала нещо подобно.

Джими Кийт също погледна нататък.

— Странно, а? — съгласи се той. — Тряб'а дъ видите тия на майка ми.

Това приспособление работело с монети от петдесет пенса, обясни ни той, и действало на принципа на автоматите с билети за паркинг — когато монетите свършат, и енергията свършва.

— Но ни се бойте — обеща ми той. Бил готов да ми продаде един пакет монети и когато ги свърша, щял да дойде, да отвори уреда,

да ги извади и после просто отново да ми продаде монетите.

Джейн хвърли последен, изпълнен със съмнение поглед на кутията и се извърна, за да продължи инспекцията си. Не бе останало кой знае какво за инспектиране — само една неголяма спалня в задната част на къщата и една неочаквано обширна баня срещу нея, обзаведена с вана на крака и това, което британците наричат „въздушни шкафове“ — открити рафтове, разположени около жълт бойлер, идеални за кърпи и сушене на дрехи.

Джейн прекоси помещението и застана до мен.

— Е?

— Харесва ми.

— Не е кой знае какво.

— Не ми трябва кой знае какво, когато работя.

Тя обмисли думите ми, а после се обърна към Джими Кийт:

— Какъв наем ще искате?

Кое то бе сигнал за мен да млъкна и да ги оставя да се разберат. Джейн често ми казваше колко не ме бива да сключвам сделки и беше права. Никога не се бях замисляла за реалната стойност на едно или друго — при мен нещата стояха по следния начин: някой ми казваше цената и ако можех да си я позволя, я плащах, без да губя време да се чудя дали не бих могла да получа покупката по-евтино. Имаше други неща, за които да мисля.

Върнах се във всекидневната и за миг останах изправена до прозореца, загледана към мястото, където сушата се сливаше с морето, а далеч по-нататък като тъмна сянка по силуета ѝ се издигаха разрушените стени на Слейнс.

Докато гледах останките от замъка, отново усетих как героите ми се раздвижват и оживяват, долавях слабото, почти недоловимо все още ехо от гласовете им, движенията им, чувствах ги така, както човек усеща присъствието на други хора в затъмнена стая. Не ми трябваше да затварям очи — те вече бяха фокусирани върху стъклото на прозореца, без в действителност да виждат нищо от гледката отвън; изпаднах в онзи странен творчески унес, който ме обхващаше, когато героите ми започнеха да говорят, а аз се опитвах да ги слушам, без да изпусна нито една дума.

Очаквах, че този, който ще има да ми каже най-много, ще е Натаниъл Хук, че неговият глас ще е най-силният и този, който ще чуя

най-напред, но в крайна сметка думите, които чух, дойдоха не от него, а от някаква жена, и сами по себе си се оказаха съвсем неочаквани.

— Ето, нали виждаш, сърцето ми е приковано завинаги към това място — прошепна тя. — Не мога да си тръгна.

Не мога да си тръгна.

Това бе всичко, което каза, преди гласът ѝ да заглъхне, ала тези думи се запечатаха в съзнанието ми и се повтаряха отново и отново като молитва с такава настойчивост, че когато сделката бе сключена, а Джейн и Джими Кийт бяха уредили всичко и ме попитаха кога бих желала да се нанесе, аз казах:

— Може ли веднага? Още тази вечер?

И двамата ме погледнаха, сякаш бях откачила.

— Тази вечер? — повтори Джейн. — Но нещата ти все още са у нас, а освен това утре летиш обратно за Франция, забрави ли?

— Пък и — рече Джими Кийт, — туканка ни е чистено.

Знаех, че са прави, а и наистина, един или два дни едва ли щяха да бъдат от значение, затова се уговорихме за сряда, тоест вдругиден. Това обаче не премахна чувството, което изпитах, като заключвахме входната врата след нас — усещането, че съм извършила предателство.

Това чувство не ме напусна през целия обратен път към Питърхед, нито пък през последната ми вечер като гостенка на Джейн, на малкия Джак и на Алън. А на следващата сутрин, докато пътувах обратно към Абърдийн, съзнателно избрах крайбрежния път през Крудън Бей, за да покажа на руините на замъка, че не съм ги изоставила.

Не ми отне много време да уредя делата си във Франция. Бях наела къщата за целия сезон, но не държах да си получа обратно парите, а нещата, които бях оставила там, запълваха по-малко от два куфара. Хазайката ми, която не губеше нищо, тъй като вече бях предплатила целия наем, все още изглеждаше малко раздразнена, докато не ѝ казах, че вероятно ще се върна преди края на зимата, за да направя някои допълнителни проучвания в двореца. Но още като го изричах, знаех, че няма да се върна. Нямах причина да го правя.

Моите герои бяха избрали да не оживяват в Сен Жермен ан Ле, защото тяхната история нямаше да се случи тук. Те трябваше да бъдат в Слейнс. Където трябваше да отида и аз.

През целия си живот не съм била по-сигурна в каквото и да било.

Във вторник вечерта, последната нощ, която прекарах във Франция, сънувах Слейнс. Събудих се и все още в плен на съня си, дочух рева на морето под прозорците си и вятъра, който се блъскаше в стените, докато въздухът в стаята хапеше настръхналата ми от студ кожа. Огънят догаряше в камината — малки, умиращи искри от пламъци, хвърлящи треперливи сенки върху стените.

— Остави го така — измърмори във врата ми нисък мъжки глас. — И така ще ни е достатъчно топло. — И ръката му ме обви, солидна и сигурна, и ме привлече отново към убежището на гърдите му. Почувствах как ме обзема спокойствие, сгуших лице във възглавницата и заспах...

Беше толкова истинско. Толкова истинско, че дори се изненадах, когато установих, че съм сама в спалнята, когато се събудих на сутринта. За миг останах да лежа, примигвайки, в меката сива светлина, а после, без да си правя труда да включавам лампата, се пресегнах към хартията и химикалката, които държах до леглото си за моменти като този, и записах цялата сцена. Пиших бързо, нечетливо, като се мъчех да надраскам думите от диалога, преди гласовете от съня ми да започнат да заглъхват. От горчив опит се бях научила, че парченца от сюжета, които излизаха от подсъзнанието ми, често изчезваха, преди да успея да ги регистрирам в будно състояние. Знаех, че не мога да се доверя на паметта си.

Най-после оставих химикалката и за миг останах неподвижна, докато четях току-що написаното. Ето че отново видях жена, неин беше онзи глас, който чух в къщичката. До този етап всичките ми главни герои бяха мъже, но сега тази жена настояваше да вземе дейно участие в сюжета. Понякога героите се появяват в книгите ми точно по този начин, непланирани и неоповестени, а често пъти и нежелани. Но може би, помислих си сега, може би трябва да позволя точно на тази героиня да остане. Може би Джейн имаше право, когато предположи, че историята ще се получи по-добре, ако се води от гледната точка на някой друг, а не на Натаниъл Хук, от герой, създаден от собственото ми въображение; някоя жена, която може да свърже отделните сцени една с друга чрез присъствието си в тях.

Освен това ми бе по-лесно да пиша за жена. Знам как действат жените и начина, по който разсъждават. Може би снощният сън е бил

израз на моето подсъзнание, което ми е казвало, че романът ми има нужда от гледна точка на жена.

Героинята, реших, ще се оформи сама. Трябваше само да ѝ дам име.

Което е по-лесно да се каже, отколкото да се направи.

Имената на героите определят личността им и също като дрехите или им отиват, или не. Преди да стигна до парижкото летище, вече бях изпробвала и отхвърлила няколко имена.

В самолета за Абърдийн се опитах да подходя към въпроса по-методично, като извадих тетрадката си, разделих една страница на две колони, написах всяко шотландско име, за което се сетих — защото вече бях решила, че героинята ми трябва да е шотландка — и започнах да опитвам различни комбинации на малки и фамилни имена с надеждата да намеря някоя, подходяща за целите ми.

Вече бях изписала доста редове на листа, преди да забележа, че съм се превърнала в обект на вниманието на мъжа, седнал до мен. Когато се качих, той спеше или поне седеше с облежната назад глава и затворени очи и тъй като и бездруго не бях в настроение да подхващам разговор, бях доволна да го оставя да си почива. Сега обаче той бе буден и седеше изправен на мястото си с наклонена под лек ъгъл глава, за да види какво пиша. О, правеше го достатъчно дискретно, но когато погледнах към него, той бодро посрещна погледа ми, без да дава признаци, че се притеснява, задето съм го заловила, кимна към листа хартия и каза:

— Избирате си псевдоним, тъй ли?

Което реши въпроса от каква националност е. Мислех си, че с тази черна коса и привлекателна външност може да е французин, но гърленият му изговор не можеше да се сбърка.

Изглеждаше някъде на моята възраст и усмивката му бе приятелска, а не флиртаджийска, затова му се усмихнах в отговор.

— Нищо толкова вълнуващо. Избирам име на героиня.

— О, тъй ли? Значи сте писателка? Трябва ли да ви познавам?

— Четете ли исторически романи?

— Не и откакто съм завършил гимназия.

— Тогава вероятно името ми няма да ви говори нищо — протегнах ръка и се представих: — Каролин Маклелънд.

— Хубаво, приятно шотландско име. Маклелънд.

— Е, да, само че го произнасяме погрешно. Семейството ми са шотландци от Ълстър — поясних, — от Северна Ирландия. Предците ми обаче са дошли от Шотландия. От Къркубри. — Произнесох го така, както ме бяха учили навремето. Баща ми бе страстен генеалог, който прекарваше по-голямата част от свободното си време заровен в историята на семейството ни, и от съвсем малка бях запозната с всички подробности от родословното си дърво и как първият Маклелънд от нашето семейство дошъл от Югозападна Шотландия в Ълстър. Като се замислех за това сега, преселването е станало приблизително по времето на историята, която пишех — през първите години на осемнайсети век. Дейвид Джон Маклелънд се вдигнал и се преместил в Ирландия, придружен от... коя беше съпругата му? София някоя си.

С разсеяна гримаса добавих първото ѝ име под другите в списъка си.

Без да престава да ме наблюдава, спътникът ми отбеляза:

— Харесва ми това име, София. Навремето имах пралеля, която се казваше така. Забележителна жена.

Установих, че и на мен името ми допада. Звучеше много приятно. Ако можех само да си припомня фамилията... е, няма значение, баща ми щеше да я знае. А освен това щеше да е на седмото небе, ако използвах в някой от романите си името на наша предшественичка. Какво, ако бе живяла в някой друг край на Шотландия и по всяка вероятност никога в живота си не бе виждала Единбург, да не говорим за Слейнс? Пак щеше да е живяла в подходящото време — името ѝ щеше идеално да пасва на периода, а и аз щях да си съчиня живота ѝ, а не да ѝ пиша биография, тъй че можех да я поставя, където реша.

— София — повторих аз. — Да, струва ми се, че точно това е името.

Удовлетворена, прегънах страницата и се облегна назад, за да погледна през прозореца, където брегът тъкмо започваше да навлиза в полезрението ни.

Мъжът до мен също се облегна назад и попита:

— Пишете нещо, чието действие се развива в Шотландия, така ли? Къде по-точно?

— На брега, малко по-нагоре от Абърдийн. На място, наречено Крудън Бей.

— О, тъй ли? И защо точно там?

Обикновено нямам навика да водя разговори с напълно непознати и не съм сигурна какво ме накара тогава да направя изключение, освен може би фактът, че не се бях наспала, а очите му ставаха неустойимо топли, когато се усмихнеше.

Не зная дали разказът ми за Слейнс, за провалената атака на якобитите и за Натаниъл Хук наистина му се стори интересен, или просто бе обигран слушател, както и учтив по природа, но така или иначе ме остави да приказвам чак докато кацнахме. Все още разговаряйки, той слезе от самолета заедно с мен, изчака ме да си прибера чантите и ми помогна с по-тежките.

— Крудън Бей е място, което се отразява добре на писателите — усмихна се той. — Нали знаете, че Брам Стокър е написал по-голямата част от „Дракула“, докато е бил там?

— Не, не знаех.

— Да, замъкът, който го е вдъхновил, е бил точно вашият Слейнс, а не онзи в Уитби. Сигурен съм, че местните хора ще ви разкажат цялата история. Нали казахте, че ще поостанете известно време?

— Да, наела съм една къща.

— През зимата? Много смело от ваша страна.

Вече бяхме стигнали до гишето за вземане на коли под наем и той остави куфарите ми на земята и отпусна ръце, като се понамръщи при вида на извилата се пред нас опашка.

— Сигурна ли сте, че не искате да ви закарам?

Предложението ми се стори изкушаващо, но родителите ми много отдавна ми бяха вгълпили, че да се качиш в кола с непознат мъж, та дори и да изглежда приятелски настроен, не е добра идея, затова отвърнах:

— Не, всичко е наред, ще се справя. Благодаря.

Той не настоя повече. Вместо това извади портфейла си и започна да рови във вътрешността му. След като намери къс хартия, той щракна една химикалка.

— Ето, напишете си името, следващия път, когато се озова в книжарница, ще потърся книгите ви. — И докато пишех, той добави с усмивка: — А ако напишете и телефонния си номер, ще дойда да ви заведа на обяд.

Това предложение също ми се стори изкушаващо, но бях принудена да кажа:

— Съжалявам, не знам кой е номерът ми. Не знам дори дали в къщата изобщо има телефон. — А после, само защото изглеждаше толкова симпатичен, добавих: — Но името на хазяина ми е Джими Кийт. Той ще знае как да ме открие.

— Джими Кийт?

— Точно така.

Той ми се ухили така широко, че само дето не се задави, докато се навеждаше отново да вдигне куфарите ми.

— Май все пак е по-добре да ми позволите да ви закарам. Не съм чак толкова голям, че баща ми да не ми тегли един хубав бой, ако разбере, че съм ви оставил да вземете кола под наем, докато самият аз се отправям на север.

— Баща ви?

— Да. Не ви ли казах името си? Аз съм Стюарт Кийт. — Ухили ми се. — И тъй като, изглежда, сте заели къщурката, където обичам да отсядам, когато се прибирам, и ме принуждавате да спя на леглото за гости на баща си — което, между другото, е страшно неудобно — най-малкото, което можете да сторите, е да ми правите компания, докато шофирам — заключи той. — Хайде.

Понеже нямах с какво да му възразя, нямах и друг избор, освен да го последвам.

---

[1] Букв. „Главната улица“. — Б.пр. ↑

3.

Той караше сребрист лотус, лъскав и бърз, и го караше страшно бързо. Трудно ми бе да се съсредоточа върху гледките, които ми посочваше, докато преминавахме покрай тях с бясна скорост.

— Разбира се, всичко се е променило, откакто са започнали да разработват големите нефтени находища през седемдесетте — обясни той. — Не че си спомням какво е било преди това, не съм чак толкова стар, но тази част е била застроена точно по това време, когато хората са започнали да идват на север, за да работят в Абърдийн и Питърхед. Освен това имаме и терена, отделен за игрище на голф, и той също е много добро попадение — привлича сума ти туристи. Вие играете ли?

— Голф ли? Не, не наистина. Вие?

— Зависи кое наричате „игра“. Мога да запращам топката насамнатам без проблем. Да я приближа до дупката обаче... — сви рамене. — Този спорт е прекалено бавен за мен.

От начина, по който шофираше, предположих, че не харесва нищо бавно. Изминахме разстоянието от двайсет и пет мили за половината от времето, което ми бе отнел същият път в неделя. Дебелият сняг, който ме бе изпратил тогава, се бе разтопил, така че през бялото на места се подаваше зелена трева и докато слизахме по Мейн Стрийт към пристанището, видях златистите храсти да се веят диво на вятъра в дюните покрай широката розова ивица на плажа. Мястото вече ми се струваше гостоприемно, почти познато. Докато паркирахме колата на Харбър Стрийт, почувствах как ме изпълва умиротворение и това ми напомни малко за чувството, което изпитвах винаги когато се връщах в Канада и знаех, че съм си у дома.

Беше приятно да се чувствам по този начин след последната година, прекарана в неспирни пътувания: от авторски появи до писателски конференции, от един хотел в друг, а после всички онези месеци безплодна работа във Франция. Нещо ми казваше, че тази зима в Шотландия ще ми се отрази добре... както и на книгата.

— Хайде — подкани ме Стюарт Кийт. — Сигурен съм, че ще искате да си вземете ключа, а татко ще настоява да ви придружи горе до хълма и да се увери, че разполагате с всичко необходимо. Доколкото го познавам — добави той, — най-вероятно ще ви накара да останете за обяд.

Джими Кийт живееше в сива каменна къща, притисната плътно между тези на двамата му съседни и разположена на ръба на улицата. Най-отпред се намираше всекидневната му. Знаех това, защото прозорецът бе полуотворен и можех да чуя спортния журналист, който коментираше някаква игра, футбол, както ми се стори.

Стюарт нито позвъни, нито почука на вратата, а просто използва собствения си ключ, за да влезе вътре. Влязох и аз след него. Тесният коридор с огледало и изтривалка, облепен с весели жълти тапети, ме обгърна в топлина и със слабия мирис на закуска от пържени яйца и наденички.

Джими се провикна от предната стая:

— Кой е?

— Аз съм, татко.

— Стюи! Не те очаквах преди петък. Влизай, момче, остави си нещата и ела да гледаме мача. На видео е — ще го превъртя назад.

— След малко. Просто ми трябва ключът за къщурката.

— А, къщурката. — В гласа на Джими се появи нотка на извинение. — Слушай, промяна в плана...

— Да, и сам се досетих. — И с още две крачки, които го отведоха право до рамката на отворената врата на всекидневната, Стюарт ми направи знак да застана до него. — Довел съм наемателката ти.

Джими Кийт се надигна от стола си с онзи кавалерски рефлекс, който някои мъже от неговото поколение все още бяха запазили, а повечето мъже от моето поколение изобщо не бяха научили.

— Госпожице Маклелънд — рече той със задоволство в гласа. — Как, бога ми, успяхте дъ се срещните с туй жалко момче? — Изрече последната дума по начина, по който хората от всяка друга част на Шотландия казват „момък“, затова предположих, че двете означават едно и също.

— Пътувахме в един и същ самолет — рече Стюарт. — Ние...

— Що ни оставиш момата дъ приказвъ самъ за себе си. — Това ми бе по-трудно за тълкуване, но слухът ми вече се настройваше към

дорийския диалект, на който говореше Джими Кийт, затова преведох чутото като „Може да оставиш момичето да говори само за себе си“ и това ми се стори правилно предположение, защото в благия поглед на Джими светеше предупреждението на родителя към детето да не забравя маниерите си. — Нивга няма дъ оставиш моя Стюи дъ те закара до летището, а? Влизай, влизай — рече той, докато аз кимах. — Сядай, моме. Тряб'а да си треперила за живота си.

Стюарт се отмести, за да ми позволи да мина покрай него.

— Знаеш ли, татко, от теб се очаква да й разкажеш за най-хубавите ми качества, а не да изброяваш грешките ми. А няма да е зле и да се опиташ да говориш на английски.

— Що така? — попита Джими. От предишните си пътувания до Шотландия знаех, че това означава „защо“. По начина, по който го произнесе Джими обаче, първата дума прозвуча като „шо“ — което, както щях да разбера по-късно, бе типична черта на дорийския диалект, начинът, по който някои „щ“ — та прозвучаваха като „ш“, а втората дума звучеше като „тъка“. После натърти: — Тя ме разбира.

Беше прав, наистина го разбирах, при все че Стюарт, изглежда, си оставаше неубеден. Джими се погрижи да ме настани в един фотьойл до прозореца с крака, затоплени от старата електрическа печка, поставена в камината, и добра видимост към телевизора.

— Стюи, иди до „Сейнт Олаф“ и ни донеси три чинии с треска и картофи.

— В „Сейнт Олаф“ не дават храна за вкъщи.

— Не, не — възрази баща му, — ше го направят за мен. Ти ше останеш за обяд — обърна се той към мен, но думите му прозвучаха не като заповед, а като покана. — След кат' си се возила с моя Стюи, ше ти тряб'а време да се оправиш. Можем дъ занисем багажа ти в къщурката по-късно.

Стюарт не възрази, само се усмихна, сякаш отдавна бе разбрал, че е безсмислено да възразява.

— Нали обичаш риба с картопки? — бе единственото, в което искаше да се увери, преди да тръгне. — Добре тогава, няма да се бавя.

Стъпките му отекнаха по тротоара навън, докато минаваше край прозореца, и баща му сухо подхвърли:

— Ни му вярвай. Моят Стюи нивга не е минавал покрай хотел „Сейнт Олаф“, без дъ обърне едно. Не че е лошо момче — добави той,

като видя погледа ми, — но ни му казвай, че съм ти казал тъй. И без туй си е надут.

Усмихнах се.

— Някой ми каза, че имате двама синове.

— Да. Стюи е по-малкият, а брат му Греъм е в Абърдийн.

— Той е студент, нали така, в университета? — Опитвах се да си спомня какво точно ми каза чиновничката от пощата.

— А, не, моме. Ни е студент, преподавател е. По история. — Ъгълчетата на очите му се присвиха в израз на добро настроение. — Хич ни си приличат, тия мои двама синове.

Опитах се да си представя Стюарт Кийт да посещава лекции, а още повече да ги преподава, и не успях.

— Греъм прилича на майка си, Бог да даде покой на милата й душа. Тя обичаше историята, обичаше да чете.

Това щеше да бъде идеален повод да му кажа с какво се занимавам и защо съм дошла в Крудън Бей, но в този миг, с топлината до краката си и удобно настанена във фотьойла нямах никакво желание да говоря за работата си. Така или иначе скоро щеше да разбере от сина си, а освен това се съмнявах, че мъж като Джими Кийт ще се интересува от книгите, които пиша.

Продължихме да седим в дружеско мълчание, докато гледахме мача по телевизията — Шотландия срещу Англия. След няколко минути Джими попита:

— Идваш от Франция, нал' тъй? — и когато му казах „да“, продължи: — Нивга ни съм бил там. Напоследък обаче Стюи все пътува тъдява по работа.

— И каква е работата му?

— Дъ кара косата ми дъ посивява — отвърна Джими със съвсем сериозна физиономия. — С нищо ни се захваща за по-дълго. Сега са компютрите, но ни мога дъ кажа, че много му върви.

Реших, че каквото и да прави Стюарт сигурно го прави добре, щом може да си позволи лотуса. А и дрехите му издаваха скъп шивач, колкото и делнични да изглеждаха. Когато обаче се върна след няколко минути с рибата и картофките, соленият вятър го бе обрулил достатъчно, за да го накара да загуби градската си изтънченост, без съмнение подпомогнат от бирата в бара на хотела. Сега изглеждаше

спокоен, отпуснат и на мястото си, докато тримата седяхме и гледахме футбол.

Не че видях кой знае колко от играта. Безсънната нощ си казваше думата, а поради съчетанието от топлината, обилната храна и дълбоките мелодични гласове на Джими Кийт и Стюарт, които си говореха помежду си, единственото, което успях да направя, бе да се помъча да държа очите си отворени. Борех се със съня с всички сили, но вече почти се бях предала, когато Джими каза:

— Стюи, по-добре дъ заведем момата в къщурката й, преди дъ стани твърде тъмно, за дъ вижда.

Заставих се да отворя очите си напълно. Навън наистина притъмняваше, светлината на деня отстъпваше пред сивия, студен здрач, който зимно време предвещаваеше спускането на вечерта.

Стюарт се изправи.

— Аз ще я заведа, татко. Ти си стой.

— Не, не. — Възрастният мъж също се изправи. — Никоя мома няма дъ пусна сама с тебе нощя.

Стюарт сведе поглед надолу.

— Наистина не съм толкова лош — увери ме той и протегна ръка, за да ми помогне да се изправя.

Аз обаче бях доволна, че ме придружават и двамата, докато вървахме през бързо падащия мрак нагоре по хълма по изровената пътека, дебело покрита с разтопен сняг. Задоволството ми се дължеше не само на факта, че те галантно се бяха нагърбили да пренесат всичките ми чанти плюс тежкия куфар, в който се намираше компютърът ми, но и защото, както си вървах по пътеката, изведнъж ме прободде някакво усещане, че зад гърба ми има нещо; чувство, което ме караше да се боя да се обърна и да погледна назад.

Ако бях сама, щях да пробягам целия път до къщичката, независимо от тежките куфари; сега обаче просто се отърсих от необичайното усещане и погледнах към морето, където едва можех да различа движещите се бели линии на вълните, чийто ритъм ги тласкаше към брега. Небето бе забулено от облаци, които закриваха луната, така че не бе лесно да се забележи тъмната линия на мястото, където морето се сливаше с небето, но аз все пак се помъчих да я видя и да открия в нея нещо, без да знам какво точно. Навярно търсех това, което се надявах да видя.

— Внимавай — стресна ме внезапно гласът на Джими и той протегна ръка към мен, за да ме върне обратно на пътеката, като че ли ми бе баща. — Ни искаш дъ паднеш през първата си нощ тука.

Бяхме стигнали до къщурката. Тя също беше тъмна, но не задълго. Вратата изскрибуца по плочките, ключът на лампата щракна и се оказахме наред овехтялата, но приятна всекидневна с нейните персийски килими, фотьойлите, дългата, изтъркана до блясък маса и старата печка, сгушена в тясното пространство на малката си кухненска ниша.

Джими затвори със замах вратата зад гърба ни, увери се, че ключалката работи безотказно, и ми връчи ключа.

— Твой е, моме. Имаш въглища отзад. Горила си въглища, нали? Е, не се бой, ще ти покажа.

Наблюдавах много внимателно всичките му действия, а после се опитах да ги повторя сама, като подредих въглищата, следвайки инструкциите му, и затворих желязната вратичка на печката с компетентен, силен звън.

— Да, хубаво, чудно се справяш — рече Джими. — За нула време тая стая ще се стопли.

Думите на Стюарт не бяха толкова насърчителни.

— Има и електрически печки — напомни ми. — Едната е тук, а другата — в спалнята; ако искаш да ги включиш, просто не забравяй да захраниш устройството.

— А, да, ще ти тряб'ат монетите. — Джими пхна ръка в джоба си и извади дебел стик монети, увити в кафява хартия. — Ето ти десет лири за начало.

Замених една банкнота от десет лири за монетите и той ми благодари.

— Просто ми кажи, когат' ги свършиш, и ще донеса ключа дъ отворя брояча, та просто дъ ми платиш отново за монетите.

Стюарт ме наблюдаваше как накланям глава назад, за да проуча черната кутия над вратата с всичките въртящи се цифри и копчета, после се усмихна, вдигна ръка и започна да обяснява:

— Това тук показва колко време ти остава, виждаш ли? А ето го и брояча — той показва колко електричество използваш. Ако включа още една светлина... ето тук, виждаш ли как се ускорява движението? Трябва да го поглеждаш от време на време и когато стрелката на

брояча слезе надолу и стигне дотук, пъхаш друга монета, иначе ще се озовеш в пълна тъмнина. Дай да заредя вместо теб, така няма да трябва да мислиш за това известно време.

Беше достатъчно висок, за да може да пъхне монетите в процепа само с едно пресягане. Когато дойдеше моят ред, щеше да ми се наложи да се покатеря на някой от столовете.

— Донесъл съм малко храна за теб — хляб, яйца и мляко — обади се Джими. — Тъй няма дъ тряб'а дъ ходиш до магазина утре заран.

— Благодаря — казах, развълнувана, задето си бе направил целия този труд. Освен това бе почистил къщурката, както забелязах. Не че преди беше мръсна, но сега определено нямаше нито прашилка и всичко миришеше на сапун и препарати за полиране. Отново изпитах онова чувство, че нещо обгръща тялото ми като шал, като че ли най-после бях намерила място, където да мога да си почина и да се почувствам у дома си. — Наистина е прекрасно — всичко, което сте направили.

— Не, не — сви рамене Джими, но в гласа му прозвуча задоволство. — Ако ти тряб'а още нещо, просто ела. Ни живея далече. — Огледа се наоколо, напълно удовлетворен от цялата обстановка, и оповести: — Ше те оставим сама, моме. Дъ си починеш малко.

За последен път благодарих и на двамата, пожелах им лека нощ и ги изпратих до вратата. Тъкмо се канех да я затворя, когато Стюарт се обърна, промуши глава обратно вътре и каза:

— Между другото, да знаеш, че има телефон, ей там. — Посочи към него, за да се увери, че съм го видяла. — И вече знам номера.

И с една последна очарователна усмивка той отново се отдръпна и ме остави да заключа вратата.

Чувах как стъпките и гласовете им се отдалечават по пътеката, а после настъпи тишина. Единственият звук в стаята бе нощният вятър, който се удряше в стъклото, а между отделните му пориви дочувах премерения плиск на вълните в брега, в подножието на хълма.

Мисълта да остана сама не ме безпокоеше; бях свикнала и дори ми допадаше. Въпреки това обаче, докато разопаковах куфарите си и си правех чаша нес кафе в кухнята, нещо ме привлече към фотьойла в ъгъла и масичката с телефона и ме накара да набера номера, на който звънях винаги когато исках да поговоря с някого.

— Здравей, татко — казах, когато отсреща вдигнаха. — Аз съм.

— Кари! Радвам се да те чуя. — Топлият глас на баща ми прекоси всички мили, които ни делиаха, и прозвуча като че ли съвсем отблизо в ухото ми. — Чакай, ще ти дам майка ти.

— Не, почакай, с теб исках да говоря.

— С мен ли? — Колкото и да ме обичаше, баща ми никога не го е бивало в телефонните разговори. Само след няколко минути вече умираше от нетърпение да ме прехвърли на далеч по-разговорливата ми майка. Освен, разбира се, ако не исках да му задам...

— Въпрос от семейната история — казах в слушалката. — Жената на Дейвид Джон Маклелънд. Тази, която се е преместила заедно с него от Шотландия в Ирландия. Каква беше фамилията ѝ? Малкото ѝ име беше София, нали така?

— София. — Той повтори името и за момент замълча, докато си припомняше подробностите. — Да, София. Оженили са се през 1710, струва ми се. Просто ме остави да проверя бележките си. Измина доста време, откакто за последен път се занимавах с историята на рода Маклелънд, скъпа. Напоследък работя върху семейството на майка ти.

Но той открай време бе добре организиран и намирането на документите не му отне дълго време.

— О, ето я. София Патерсън.

— Патерсън. Значи е това. Благодаря.

— Защо така изведнъж започна да се интересуваш от нея?

— Смятам да я превърна в героиня — обясних — в новата си книга. Действието се развива в Шотландия и си помислих, че след като е живяла точно по това време...

— Мислех, че действието в книгата ти се развива във Франция.

— Промених го. Сега е в Шотландия, където съм и аз. В Крудън Бей, недалеч от мястото, където живеят Джейн и съпругът ѝ. Ето, ще ти издиктувам адреса и телефона.

Той прилежно си ги записа.

— И колко дълго ще останеш там?

— Не знам. Може би до края на зимата — отвърнах и попитах: — Какво още знаем за София Патерсън?

— Малко. Така и не успях да открия нито рождената ѝ дата, нито нещо за родителите ѝ или къде е родена. Чакай да видя... според семейната библия се е омъжила за Дейвид Джон през юни 1710 в

Къркубри, Шотландия. Отбелязани са рождените дати на три от децата им, Джон, Джеймс и Робърт, в Белфаст. А също така и погребението ѝ през 1743 — същата година, през която е умрял съпругът ѝ. Знаеш, че не е лесно да откриеш подробности от живота на жените по това време.

Знаех, и още как — имах дългогодишен опит като негова помощничка в усилията му да проследи всички архиви и документи от историята на семейството, с които разполагахме. Обикновено жените, живели преди средата на деветнайсети век, рядко биваха почетени с нещо повече от някоя случайна бележка. Дори хората, водили църковните регистри, често не си правеха труда да отбележат името на майката в актовете за раждане. Вестниците, от своя страна, съобщаваха само, че „съпругата на господин Еди-кой си“ е починала. Освен ако семейството не бе богато, какъвто общо взето не бе случаят с нашето, животът на жената не оставяше почти никакви следи в страниците на историческите книги. Късметлии бяхме, че разполагахме със семейната библия^[1].

— И така е добре — казах. — Така или иначе в книгата животът ѝ ще бъде измислен, така че мога да я направя на толкова години, на колкото реша. Ако си представим, че по време на сватбата си е била на двайсет и една, това значи, че е родена през... — изчислих годините — ... през 1689.

Това също така щеше да я направи осемнайсетгодишна в началото на романа ми — идеална възраст за героинята ми.

В другия край на линията приглушен глас изрече нещо и баща ми съобщи:

— Майка ти иска да си поговорите. Така и така съм извадил документите, трябва ли ти още нещо от историята на Маклелъндови?

— Не, благодаря. Просто исках фамилното име на София.

— Направи я добра — бе единственият съвет на баща ми, при това изречен с небрежен тон. — Не ни трябва злодеи в семейството.

— Тя е героинята.

— Значи всичко е наред. Ето ти майка ти.

Както можеше да се очаква, майка ми се заинтересува по-малко от семейната история и от книгата, върху която работех, и повече от причините, поради които бях напуснала Франция така внезапно, както

и защо, за бога, съм наела къщурка на шотландското крайбрежие посред зима и дали наблизо има скали.

— Като си помисля пак — добави тя след миг, — по-добре не ми казвай.

— Там, където живея, няма никакви скали — уверих я, но тя бе прекалено умна, за да успея да я заблудя.

— Просто не се приближавай до ръба — нареди ми тя.

Тези думи ме накараха да се усмихна малко по-късно, когато си правех втора чаша кафе. Едва ли нещо е по-близо до ръба на скалата от руините на замъка Слейнс, а майка ми щеше да получи удар, ако ме бе видяла как се катеря по тях в понеделник. По-добре, че така и не научавах за някои от нещата, които правех в името на проучванията си.

Огънят в печката бе позагаснал, затова хвърлих вътре лопата въглища от голямата метална кофа, оставена ми от Джими, без да знам колко точно трябва да сложа, за да поддържам огъня през цялата нощ. Непохватно ги разбутах и се загледах как новите буци прихващат огъня, започват да съскат и се събуждат за живот с ясносини пламъци, които сякаш танцуваха над чернотата им. Докато гледах огъня, почувствах как отново ме обзема писателският транс. Като че ли отново видях загасващия огън в онази стая в замъка и чух онзи мъж да изрича зад гърба ми: „И така ще ни е достатъчно топло“.

Нищо повече не ми трябваше. Решително затворих вратичката на печката, отнесох кафето си до компютъра и седнах пред него. Ако героите ми бяха в настроение да говорят с мен, най-малкото, което можех да направя, бе да разбера какво искат да ми кажат.

---

[1] Библия, която обикновено се предава в семейството от поколение на поколение и в нея се вписват значими събития от живота на отделните му членове. — Б.пр. ↑

I

Тя се бореше отчаяно да не заспи. Нуждата от сън я връхлиташе на концентрични вълни в ритъм с движенията на коня и успокояваше умореното ѝ тяло, докато най-накрая усети как се отпуска и се предава. Тъмнината я обгръщаше и тя се потопи в нея. Но скоро започна леко да се изхлузва от седлото и загубата на равновесие внезапно я разбуди рязко. Стисна по-здраво юздите. Конят, уморен не по-малко от самата нея, отговори с раздражено движение на главата и я погледна с тъмно, изпълнено с укор око, преди отново да обърне муцуна обратно на север.

Очите на свещеника, който яздеше до нея, бяха изпълнени с повече разбиране.

— Много ли се уморихме? Остана ни още малко път и ми се иска тази вечер пътуването ни да свърши, но ако смятате, че не можете да продължите...

— Мога, господин Хол. — И тя се изправи на седлото, за да го докаже. Нямаше никакво желание да спира сега, когато бе толкова близо до целта. Откакто бе потеглила от западните графства, бяха изминали две седмици и всяка частица от тялото ѝ я болеше от ездата. Разбира се, бяха спрели в Единбург — една нощ в истинско легло и баня с гореща вода — но споменът за тази вечер изглеждаше толкова далечен. Оттогава бяха изтекли цели четири дълги дни.

Тя затвори очи и се опита да си го припомни: леглото с червените и бели завеси, прясно изгладените чаршафи, ухаещи сладко до лицето ѝ, усмихнатата прислужничка, донесла кофата с вода и легена, и неочакваната доброта на домакина ѝ, херцога на Хамилтън. Бе чувала за него, естествено, в днешно време бяха малко хората, които нямаха твърдо определено мнение за великия Джеймс Дъглас, херцога на Хамилтън, който бе стоял начело на парламента в Единбург и отдавна бе считан за един от най-ревностните патриоти в Шотландия.

Симпатиите му към краля изгнаник от династията Стюарт, прокуден във Франция, макар и не изразени открито, бяха предмет на всеобщ шепот. София бе чувала, че като млад го арестували за участие

в заговор на якобитите и го били затворили в Тауър — огромна грешка от страна на правителството, послужила единствено да увеличи популярността на херцога сред шотландските му сънародници, които не изпитваха особена любов нито към Англия, нито към нейните закони, още по-малко сега, след провъзгласения миналата зима Акт на обединението, който с един-единствен безкръвен удар бе отнел на шотландците последните трошици независимост, останали им от времето на Уолъс и Брус^[1]. Сега Шотландия нямаше правителство; в Единбург нямаше парламент. Неговите членове бяха принудени да се оттеглят в именията си, някои по-богати със земите, които бяха получили благодарение на съгласието си за Обединението, а други — огорчени и готови за бунт, говорейки открито за вдигане на оръжие.

Сключваха се съюзи, които до съвсем скоро се считаха за немислими. Тя бе чувала слухове, че собствените ѝ роднини от западните графства, всички до един твърдоглави презвитерианци, възпитани в ненавист към якобитите, сега искат да се присъединят към тях в заговора за възстановяването на католическия крал Джеймс Стюарт на шотландския трон. По-добре да ги управлява католик, но шотландец, така смятаха те, отколкото кралица Ана Английска или, още по-лошо, германският принц, когото кралицата бе провъзгласила за свой наследник.

Чудила се бе, когато срещна херцога на Хамилтън, каква точно бе неговата позиция по въпроса. Положително не можеше да става и дума за възстановяване на Стюартите на трона, без той да го знае — имаше твърде много връзки и бе прекалено влиятелен, за да остане в неведение. Тя знаеше, че някои го смятат за якобит, и все пак се бе оженил за англичанка, имаше земи в Англия, в Ланкашир и, изглежда, се чувстваше изцяло в свои води в двора на кралица Ана — толкова, колкото и тук, в Шотландия. Трудно бе да отгатнеш на коя страна ще застане, ако избухне война.

Докато изпълняваше ролята на домакин, той изобщо не заговори за политика, но тя и не очакваше, че ще го направи. Бяха му се натресли съвсем неочаквано, с доста голяма доза нежелание, поне от нейна страна, когато придружаващият я като официален компаньон неин родственик се бе разболял още със самото им пристигане в Единбург. Тогава се позова на някакво слабо познанство с херцога, тъй като някога бе служил на майка му — вдовстващата херцогиня — и

така успя да осигури на себе си и на своята млада повереница подслон за през нощта в огромните апартаменти на херцога в двореца Холирудхаус.

Приеха я любезно и ѝ поднесоха храна, каквато през дългите дни на пътуването си бе забравила, че съществува — месо, риба и вдигащи пара зеленчуци, придружени от вино в кристални бокали, които отразяваха светлината на свещите и искряха като скъпоценни камъни. Стаята, където я отведоха да преспи, бе спалнята на съпругата на херцога, която бе на посещение у роднини в Северна Англия, и бе приказна със завесите си в червено и златно, индийската ракла и огромни гоблени, а на една от стените бе окачено най-голямото огледало, което бе виждала някога през живота си.

Тя хвърли с въздишка поглед към отражението си с надеждата, че огледалото ще покаже по-различен образ от този на съсипаната от пътя жена, която се взираше в нея с разрошени, потъмнели от праха къдрици и зачервени очи, обкръжени от безсънни сенки. После се обърна и се изми над легена, при все че нямаше видима полза — отражението в огледалото си остана все така мръсно.

Тя потърси утеха в съня.

На сутринта закуси, а след това я посети самият херцог на Хамилтън. Тя го намери толкова очарователен, колкото подсказваше и репутацията му. Говореха, че в младостта си е оставил в дворцовите среди име на дързък и галантен мъж. Сега, в средната му възраст, чертите на лицето му се бяха отпуснали, а и вече не бе толкова строен в кръста, но не бе загубил нищо от галантността си. Тъмната му перука се спускаше по раменете в модни къдрици, поклонът му бе изящен и той ѝ бе целунал ръка, като че имаше пред себе си жена, равна нему по ранг.

— Значи ви оставиха на моите грижи, както изглежда — каза той. — Боя се, че вашият роднина е сериозно болен, има пристъпи на треска. Погрижих се да го настанят възможно най-удобно и повиках жена да се погрижи за него, но за известно време той няма да бъде в състояние да язди.

— О, разбирам. — Тя наведе глава разочарована.

— Толкова неудобен ли намирате апартамента си, че нямате търпение да си тръгнете? — Шегуваше се, разбира се, но в гласа му имаше истинско любопитство да види реакцията ѝ.

— О, не, не е това, Ваша милост. Просто... — Но истината бе, че не можеше да назове конкретна причина за нежеланието си да остане тук, освен това, че искаше вече да е към края на пътуването си, а не в средата му. Не познаваше жената, при която отиваше — тя не бе нейна кръвна роднина, а роднина на чичо ѝ по брачна линия, жена с богатство и власт, която някаква неведома сила бе накарала да ѝ пише след скорошната смърт на чичо ѝ, че би желала да я вземе при себе си и да ѝ предложи дом.

Дом. Тази дума бе упражнила върху нея силно притегателно въздействие; същото, което ѝ оказваше сега.

— Просто — отвърна след кратко колебание — на север ме очакват.

За миг херцогът се вгледа изпитателно в лицето ѝ, а после рече:

— Моля, седнете.

Тя седна неудобно на тясната пейка до прозореца, а херцогът зае стола с кадифена тапицерия срещу нея, без да спира да я наблюдава с интерес.

— Разбрах, че отивате при графиня Ерол — започна той, — в замъка Слейнс.

— Така е, сър.

— И каква е връзката ви с тази забележителна дама?

— Тя беше роднина на чичо ми Джон Дръмонд.

Кимване.

— Но вие не сте Дръмонд.

— Не, сър. Казвам се Патерсън. Леля ми бе тази, която се омъжи в семейство Дръмонд. Живях с нея и с чичо си осем години, откакто починаха родителите ми.

— Как са починали?

— И двамата бяха отнесени от дизентерията, Ваша Милост, докато пътуваха към Дариен.

— Към Дариен!

Произнесени от херцога, думите отекнаха със силата на падащ чук. Тя знаеше, че той е бил един от най-пламенните следовници на мечтата на шотландците да основат своя колония в Новия свят, на шепата земя между Северна и Южна Америка. Толкова хора бяха вярвали в нея и бяха хвърлили цялото си състояние в това приключение, убедени, че успехът му ще даде на шотландците контрол

и над двете морета и път към Индия, виждаха в мечтите си кораби, които пренасят товари през провлака от едното море към другото, и богатства, които щяха да помогнат на страната да се извиси до нечувано могъщество.

Нейният баща също бе повярвал в тази мечта и бе продал цялото си имущество, за да си осигури място на корабите, потеглили на онова първо дръзко пътуване. Но този златен сън се бе превърнал в същински кошмар. И Англия, и Испания се бяха противопоставили на шотландското заселване в Дариен и в крайна сметка там не бе останало нищо, освен туземците и празните колиби на онези, които искаха да построят империя.

Херцогът на Хамилтън неведнъж бе заклеявявал открито виновниците за провала на експедицията към Дариен и погледна към младата жена с новопоявило се съчувствие:

— Било е проява на Божията милост това, че не сте пътували с тях, иначе и вие щяхте да загубите живота си. — За миг остана замислен. — В такъв случай роднина ли сте на Уилям Патерсън?

Това бе името на търговеца и авантюриста, който пръв бе започнал да мечтае за Дариен и бе пуснал в движение фаталното колело на съдбата.

— Мисля, че ми е далечен братовчед, но никога не сме се срещали.

— Може би това също е било за добро. — Херцогът се усмихна и отново се замисли. — Значи ще пътувате на север, към Слейнс?

Тя му хвърли бърз поглед, без да смее да се надява, че...

— Ще ви трябва човек, който да ви води, а също така и да ви защитава от опасностите, които дебнат по пътищата — продължи той, все още унесен в мислите си. — Сещам се за един, който е идеален за тази цел, ако се доверите на преценката ми.

— Кой е той, Ваша Милост? — попита тя.

— Един свещеник, господин Хол. Знае пътя към Слейнс, защото е бил там и преди по мои работи, а освен това няма защо да се боите от нищо, докато сте заедно с него.

Няма защо да се боите от нищо. Няма защо да се боите от нищо.

Тя отново се плъзна надолу по коня, а господин Хол протегна ръка, за да я изправи на седлото.

— Пристигнахме вече — рече окуражително той. — Виждам светлините на Слейнс.

Тя се застави да се разсъни и погледна с присвити срещу вечерната мъгла очи над безплодните земи, които ги заобикаляха. Съзря светлините — малки жълти точки, блещукащи в тъмните бойници на кулите, и солидните, непоклатими стени. Под тях долиташе ревът на Северно море, което, невидимо за очите, връхлиташе върху скалите, а някъде наблизко някакво куче започна да лае силно, предупредително.

Приближиха замъка и тя внезапно бе обзета от колебания. Понечи да накара коня си да забави ход, но в този момент една врата се отвори широко и над неравната трева се блисна светлина и топлина. Към тях се запъти жена, облечена във вдовишка траурна рокля. Не беше млада, но беше красива. Вървеше към тях без шапка на главата, без да е загърната в шал или пелерина и без да обръща внимание на влагата.

— Пристигате точно навреме — обърна се тя към новодошлите. — Точно сядаме да вечеряме. Заведете конете в обора, там ще намерите коняря ми и той ще ви помогне — предложи тя на господин Хол. — Ти може да дойдеш с мен. Несъмнено ще искаш да се освежиш и да се преоблечеш. — Тя протегна ръка, за да помогне на момичето да слезе от коня, и се представи: — Аз съм Ан, графиня на Ерол, и докато синът ми не се ожени — господарка на Слейнс. Боя се, че съм забравила твоето име.

Гласът на момичето бе прегракнал от дългото мълчание и трябваше да прочисти гърлото си, преди да успее да проговори:

— София Патерсън.

— Добре тогава — рече графинята с усмивка, която контрастираше със суровия пейзаж зад гърба ѝ, — добре дошла у дома, София.

---

[1] Уилям Уолъс (1272–76 — 1305) и Робърт Брус (1274 — 1329) — шотландски национални герои, оглавили съпротивата срещу английската окупация и борбата за независимост в края на XIII в. — Б.пр. ↑

4.

Някой чукаше на вратата на къщурката.

Отне ми известно време, за да го осъзная. Все още полузаспала, вдигнах глава от изтръпналата си ръка, просната през последните няколко часа на твърдата дървена маса. Лаптопът ми се бе уморил да ме чака и бе превключил на скрийнсейвър, в резултат на което към мен и около мен се въртяха безброй звезди, като че ли се носех високо горе в атмосферата.

Примигнах, а после, спомняйки си за преживяното, натиснах един клавиш и загледах как думите изплуват пред очите ми. Не вярвах, че ще са там. Не вярвах, че наистина съм ги написала. Никога не ме е бивало да пиша бързо и петстотин думи на ден ми се струваха добра скорост, а хиляда ме караха да изпадам в екстаз. Ала миналата нощ на един дъх бях написала два пъти повече, и то с такава лекота, та ми се струваше, че всичко е било само сън.

Но не беше. Доказателството се намираше пред мен — черни букви на бял екран. Чувствах се така, както навярно бих се чувствала, ако отворех очи, за да установя, че в градината ми има динозавър. С разтреперани от неверие ръце отново запаметих документа и натиснах клавиша за разпечатване.

Чукането на вратата се повтори. Избутах стола си назад, станах и отидох да отворя.

— Не исках да те будя. — Джими Кийт бе самият образ на разкаянието, при все че нямаше причина за това, защото вече приближаваше обяд. Дорийският му диалект вече не ми правеше впечатление.

— Не сте ме събудили, всичко е наред — излъгах и стиснах челюст, за да потисна прозявката, която щеше да ме издаде. — Моля, заповядайте.

— Мислех, че може да искаш малко помощ с печката.

Студът нахлу в къщурката заедно с него, полепнал по якето му също като миризмата на соления въздух, която идеше откъм морето. Не

можех да видя много от пейзажа зад гърба му, защото над вълните бе надвиснала мъгла като огромен облак, прекалено тежък, за да го отвее вятърът. Джими остави калните си ботуши на изтривалката, влезе в коридора, запъти се към кухнята и отвори вратичката на печката, за да провери огъня, който бях подклала по-рано.

— А, направила си го и да знаеш, добре си го направила. Трябваше да ме повикаш.

Той измете пепелта от печката и пренареди въглените. Грубите му ръце се движеха толкова бързо и сръчно, че отново се зачудих с какво си изкарва прехраната или с какво си я е изкарвал. Искях да знам, така че го попитах.

Той отново вдигна поглед.

— Бях майстор на покриви.

Майстор на покриви. „Това обяснява защо изглежда така, като че ли е прекарал целия си живот на открито“ — заключих аз.

Той попита с какво се занимавам и кимна към лаптопа и принтера, който все още бръмчеше на дългата дървена маса до отсрещната стена.

— Пиша — казах. — Книги.

— О, тъй ли? Какви книги?

— Романи. В тях действието се развива в миналото.

Той затвори вратичката на печката и се изправи. Изглеждаше безкрайно впечатлен от думите ми.

— О, тъй ли?

— Да. В романа, по който работя в момента, действието се развива тук — обясних. — Точно затова наех къщата. Историята се развива в замъка Слейнс.

— О, тъй ли? — потрети Джими, като че ли бе открил нещо много интересно. Стори ми се, че щеше да започне да ми задава още въпроси, ако някой не бе избрал точно този момент, за да почука на свой ред на входната врата.

— Много си популярна — отбеляза Джими, докато аз отивах да отворя; имах смътното чувство, че ще видя на прага Стюарт и така и се оказа.

— Добро утро. Реших да намина и да проверя как се справяш с настаняването — ухили се той.

— Добре съм, благодаря. Заповядай, влез, баща ти е тук.

— Баща ми ли?

— Да — обади се Джими от кухнята и ъгълчетата на очите му се присвиха. — Нивга не съм те виждал да ставаш толкова рано, момче. Добре ли си?

Стюарт парира закачката с усмивка.

— Минава единайсет.

— Да, и сам мога да видя кое време е.

Той приключи с подклаждането на огъня в печката и когато му благодарих, се изправи, но не изглеждаше да бърза за някъде. И Стюарт не бързаше да си тръгне, затова попитах:

— Някой иска ли кафе? Тъкмо се канех да си направя една чаша.

Перспективата за чаша кафе очевидно се стори привлекателна и на двамата. Те не седнаха, докато чакаха да стане: Джими се разхождаше във всекидневната, подсвирквайки си тихо през зъби, а Стюарт дойде след мен в кухнята, облегна гръб на стената и скръсти ръце пред гърдите си.

— И така, как ти се стори първата ти нощ в къщата? — попита.

— Трябваше да те предупредя, че когато от морето духа вятър, прозорецът на спалнята скърца дяволски пронизително. Надявам се, че това не ти е попречило да се напиш?

— Всъщност снощи така и не стигнах до спалнята. Работих — обясних и кимнах към дългата дървена маса.

Джими, който допреди миг бе гледал към компютъра ми, добави:

— Тя е писателка.

— Да, знам — рече Стюарт.

— Пише книга — продължи Джими — за нашия замък.

Стюарт ме изгледа с нещо, което приличаше на съжаление.

— Голяма грешка от твоя страна да споделиш това с татко.

Поставих чайника на печката.

— И защо?

— Защото ще ходи да обядва в „Сейнт Олаф“, ето защо, и до края на следобед цял Крудън Бей ще знае защо точно си дошла тук и какво правиш. Няма да имаш и минутка спокойствие.

— А, момчето не знае за какво говори — намеси се Джими. — Нямам време за размисъл.

— Това означава „ключоци“ — преведе ми Стюарт. — И изобщо не му вярвай. Той обича да разказва приказки.

— Да, и за щастие имам теб, за да ми даваш нещо, за което да говоря — намеси се баща му. — Това чайникът ли е?

Точно той беше. Направих кафето, тримата се настанихме удобно и го изпихме във ведра приятелска атмосфера, а после Джими си погледна часовника и проточи:

— Еее, трябва да си ходя. — Насочи пръст към сина си. — А и ти не се задържай тука много дълго. — След което ми благодари за кафето и си тръгна.

Мъглата бе започнала да се разсейва, но влажният морски въздух отново нахлу при излизането му и аз продължих да го усещам дори след като затворих вратата. Караше ме да се чувствам така, сякаш не ме свърта на едно място.

— Слушай — обърнах се към Стюарт, — защо не си взема палтото, а ти не ме разведеш наоколо, за да ми покажеш Крудън Бей?

Той хвърли поглед към прозореца.

— В това време?

— Защо не?

— Защо не, пита тя. — Но се предаде и се надигна от стола. — Е, предполагам, че времето е точно такова, каквото можеш да очакваш по това време на годината, така че всичко е наред.

Приятно ми бе да изляза навън и да тръгна брулена от вятъра, с развени коси и пръски от морска пяна, които долитаха от разбиващите се в пустия бряг вълни. Пътеката надолу по хълма все още бе хлъзгава от вода и кал, но каквито и странни усещания да бях изпитала тук миналата нощ в тъмното, бяха забравени в светлината на деня. Пристанището отдолу изглеждаше дружелюбно и гостоприемно.

Не беше голямо — просто малък квадрат спокойна вода зад стена, отделяща морето от сушата, а малкото лодки, които видях, бяха издърпани от водата и лежах изцяло на сушата, откъдето заключих, че никой не тръгва на риболов оттук в средата на зимата.

Стюарт ме поведе нагоре по другия път, покрай дома на баща си и къщите, притиснати една до друга, с техните измазани с хоросан стени и капещи стрехи. Преминахме по дългия, боядисан в бяло мост, който водеше към високите дюни и към плажа, но макар че ми се нравеше мисълта да продължим в тази посока, Стюарт имаше други планове.

Бяхме минали извивката, при която Харбър Стрийт се преливаше в Мейн Стрийт с редицата къщи и няколкото магазина от едната страна и буйния поток, препускащ от другата, с надвиснали над него дървета с окапали листа. На билото на хълма Мейн Стрийт свършваше, забивайки се право в друг един главен път — същия, по който карах, когато дойдох тук миналия уикенд, само дето тогава не спрях, а продължих през гората. Тогава бях толкова заета с това да видя отново руините, че не бях забелязала почти нищо друго, като например красивата двуетажна сграда на края на главната улица, където се помещаваше съдът.

Стените ѝ бяха от червен гранит, имаше бели високи прозорци и няколко елипсовидни еркера, които ѝ придаваха викторианска елегантност. Сега се приближавахме към нея отстрани, но дългата ѝ предна фасада се простираше пред морава, спускаща се под наклон към потока, който тук като че ли бе решил да се държи по-възпитано — промъкваше се тихо под моста на главния път, сякаш чувстваше, че тази сграда заслужава уважение.

— А това — обяви Стюарт тържествено — е Кили, хотел „Килмарнък Армс“. Точно тук е отседнал вашият приятел Брам Стокър, когато е пристигнал за пръв път в Крудън Бей, преди да се премести във Финифол, на южния край на плажа.

— Къде се е преместил?

— Във Финифол. Пише се „Унифолд“, но всички тук го произнасят, както би звучало на дорийски. Мястото не е голямо, просто няколко къщурки.

Някак си не можех да си представя, че Ейбрахам Стокър би се чувствал у дома си в някоя къщурка. Хотел „Килмарнък Армс“ би бил по-подходящ за него. Можех с лекота да си представя създателя на най-известния вампир на света седнал на масата си за писане пред прозореца на някой от горните етажи с изглед към залива, да се взира в бурното море.

— Можем да влезем — предложи Стюарт, — ако искаш. Вътре има салон-ресторант и сервират доста прилични ястия.

Нямах нужда от второ подканяне. Винаги ми бе доставяло удоволствие да изучавам местата, където други писатели са били преди мен. Любимият ми малък хотел в Лондон някога е бил предпочитан от Греъм Грийн и в салона за закуска винаги сядях на

същия стол, на който бе седял той — не защото си мислех, че по този начин нещо от неговия гений ще се предаде на мен, а движена от усещането, че по този начин създавам близост помежду ни. Реших, че обядът в „Килмарнък Армс“ ще ми помогне да установя подобна връзка с призрака на Брам Стокър.

— Добре — кимнах, — показвай ми пътя.

Салон-ресторантът бе обзаведен с тапицирани в червено сепарета с лампи глобуси от месинг и стъкло в ъглите, столове и маси от тъмно дърво върху тъмосин килим, но всички дървени части бяха боядисани в бяло, а стените, с изключение на изградената от камък в дъното на залата, бяха покрити с жълти тапети с едва забележими орнаменти, които в съчетание с прозорците и дневната светлина придаваха на помещението жизнерадостен вид. Очевидно бе, че тук няма да срещна нито един вампир.

Поръчах си супа, салатата и чаша сухо бяло вино. Виното към обяда бе навик, който бях придобила във Франция и от който най-вероятно щеше да се наложи да се освободя сега, когато бях тук, в Шотландия. Трябваше да съм напълно трезвена, за да се справя с пътеките по брега. Дори и без предупреждението на майка си знаех от опит, че залитането в близост до скалите не е добра идея. Засега обаче, тъй като не възнамерявах да се отдалечавам от тротоара, реших, че съм в безопасност.

Както бе предсказал баща му предишния ден, Стюарт си поръча халба бира и седна в сепарето, отпускаяки рамене на червената кожа. Помислих си, че е много привлекателен мъж с тази негова почти черна коса, паднала небрежно на челото, и очи, винаги готови да се засмеят. Бяха сини, също като на баща му, но той не приличаше на Джими. И въпреки това на тази светлина нещо в чертите му изведнъж ми се стори познато, като че ли бях виждала лицето му или поне лице, което да прилича на неговото, и преди.

— Защо се мръщиш? — попита той.

— Какво? О, нищо — промърморих. — Просто се бях замислила. Рискове на професията.

— Разбирам. Никога досега не ми се е случвало да обядвам с писател. Да внимавам ли как се държа в случай, че ме превърнеш в герой от новата си книга?

Уверих го, че не го застрашава такава опасност.

— Няма да се превърнеш в мой герой.

Той изигра пресилено наранено самолюбие.

— О? И защо така?

— Просто никога не изграждам героите си въз основа на свои познати. Поне не и цялостни характери. Тук-там може да взема по нещичко от някого — навици, движения, неща, които е казал. Всичко обаче се смесва с онази личност, която самата аз си представям като свой герой — обясних. — Ако наистина реша да те използвам в книгата си, ще те променя дотолкова, че дори няма да се познаеш.

— Аз героят ли ще бъда, или злодеят?

Тези думи ме изненадаха — не самият въпрос, а тонът, с който го зададе. За пръв път откакто го срещнах, той флиртуваше с мен. Не че имах нещо против, но ме завари неподготвена и ми трябваше един миг, за да установя собственото си поведение, да се приспособя към промяната.

— Не знам. Все пак току-що се запознахме.

— По първоначални впечатления.

— Злодеят — отвърнах нехайно. — Но ще трябва да си пуснеш брада или нещо подобно.

— Считай го за уредено — обеща той. — А може ли да имам пелерина?

— Разбира се.

— Нито един мъж не може да бъде злодей — заяви Стюарт, — ако си няма пелерина. — Усмихна ми се и тази усмивка отново ме изпълни с натрапчивото чувство, че съм виждала лицето му някъде преди.

Смених темата:

— По работа ли беше във Франция или на почивка?

— По работа. Постоянно работя. — Въздишката, с която се облегна назад и вдигна халбата си, бе така многострадална, че не можах да устоя на предизвикателството.

— Постоянно ли?

— Е, може би не точно сега — призна той. — Но след няколко дни отново се връщам към работата. Заминавам за Лондон.

— И с какво се занимаваш?

— Техническа поддръжка на една фирма за софтуер. — Назова името на фирмата, но на мен то не ми говореше нищо. — Програмите

им са добри, но трудни за управление, затова съм много търсен.

И с усмивка като тази знаех, че вероятно има момиче, което да го чака във всяко пристанище, откъдето минава. И все пак той ме караше да се смея, а откакто за последен път бях ходила на среща, бе изминала поне година. Бях прекалено заета с работата си: няхах време да се срещам с мъже, няхах време да задълбоча връзката даже и да проявявах интерес към някого. Понякога писането ми се отразява по този начин — обсебваше ме изцяло. Когато навлезех дълбоко в някоя история, забравях да се храня, да спя или да правя каквото и да било друго. Светът, който създавах сама, ми се струваше по-реален от този отвъд прозореца ми и в такива мигове желях единствено да се спася чрез компютъра, да се потопя в това друго пространство и време.

Вероятно бе добре, че работата на Стюарт Кийт изискваше постоянно движение. Ако можеше да остане за по-дълго, вероятно щеше да ме намери за ужасна компания.

Хотел „Килмарнък Армс“ бе началото и краят на първата ми разходка из Крудън Бей. Стюарт изглеждаше доволен просто да седи в сепарето, обгърнат от топлина и чувство на удобство, и не показваше особено желание да ме заведе някъде другаде. Когато ме придружи до къщи, отново се бе върнал към приятелското си държание — никакво флиртуване, просто усмивка на сбогуване и обещание, че утре ще намина пак.

Проверих огъня в кухнята, установих, че е позагаснал, и го разбутах така, както ми бе показал Джими, чувствайки се почти като експерт.

— Ето така — въздъхнах доволно, изправих се и вдигнах ръка, за да прикрия внезапната прозявка, която ми напомни, че почти не съм спала предната нощ, че току-що съм изпила чаша вино и че трябва да си легна.

В малката ми спалня в задната част на къщата имаше само един гардероб и метална рамка за легло с хлътнал матрак на старомодни пружини, които изскърцаха, когато седнах отгоре им. Прозорецът гледаше право на север и можех да видя остриите оголени скали и разрушения замък Слейнс високо над тях с червените му стени, които се открояваха на фона на небето. Бях обаче прекалено уморена, за да обърна особено внимание на изгледа.

Леглото изскърца шумно, когато легнах отгоре му, но да зароя умореното си лице в меката, хладна калъфка на възглавницата бе истинско удоволствие, а щом се плъзнах в топлината на приятно ухаещите чаршафи и одеяла, усетих как съзнанието ми се замъглява.

Трябваше да заспя.

Но когато затворих очи, не видях нито тъмнина, нито сън.

Това, което видях, бе река и зелени хълмове с дървета под синевата на лятното небе. Въпреки че не познавах мястото, картината упорито отказваше да си отиде; продължи да се върти в съзнанието ми като кадри на филм, докато накрая умората съвсем се отля от тялото ми.

Надигнах се и отидох да пиша.

II

Тя сънуваше дърветата, вълнистите западни хълмове и реката Дий, танцуваща под слънчевата светлина отвъд зелените поля, и мекото полюшване и допира на високите треви, които се навеждаха пред нея, докато вървеше. Усещаше свежия утринен въздух, студения нежен бриз и щастието, което струеше от него, докато някъде наблизко майка ѝ си тананикаше мелодия, която София не можеше да си спомни наяве — чуваше я единствено в сънищата си.

Когато отвори очи, песента бе изчезнала — думи, мелодия, всичко. И слънцето бе изчезнало. Тук светлината бе по-мрачна и сива и не можеше да достигне до ъглите на стаята, потопени в тъмнина, при все че от това, което София бе видяла предната вечер на пламъка на свещта, имаше малко неща, които да могат да се крият в сенките. Стаята бе обзаведена съвсем просто, един-единствен гоблен се опитваше да омекоти потискащата сивота на каменните стени, а над камината беше окачен портретът на някаква жена с тъжни очи. Камината бе прекалено малка, за да се пребори успешно със студа и вятъра, който виеше и се блъскаше в покрития с пръски от дъжда прозорец.

Тя се уви с едно одеяло, надигна се от леглото и прекоси стаята, за да види какъв е изгледът навън. Надяваше се за хълмове или дървета... при все че не си спомняше да е видяла дървета наоколо, когато снощи се приближиха до замъка. В действителност тази част на Шотландия изглеждаше съвсем безплодна и гола, с изключение на прещипа и високите, дебели треви, които растяха близо до морето. Може би солта не позволяваше нещо по-деликатно да порасне тук.

Дъждът отново изсипа сърдито поток вода по прозореца, докато се приближаваше към него. За миг София не можа да види нищо, после вятърът превърна водата в тънки линейки, които потекоха на криволици надолу и ѝ позволиха да види какво има отвъд стъклото.

Гледката бе неочаквана и я остави без дъх. Пред нея се простираше необятното море. Сякаш се намираше на борда на някой кораб, на разстояние, измерващо се в дни, между него и сушата, без да

я заобикаля нищо друго, освен сивото небе и бурните вълни, които се носеха към хоризонта и отвъд него, към безкрайността. По време на вечерята снощи графинята на Ерол я бе предупредила, че стените на замъка Слейнс на места са били строени много близо до скалите, ала на София ѝ се струваше, че тези стени трябва да са издигнати от самите скали, за да може от стаята ѝ да има такъв изглед, и че не е възможно отдолу да има нещо друго, освен могъща скала и пропаст, която се спуска все по-надолу и по-надолу към кипящата морска пяна, разбиваща се в каменния бряг.

Вятърът яростно запрати нов поток дъждовна вода и го изсипа върху прозореца ѝ. София се обърна, отиде до малката камина и извади от гардероба най-хубавата си рокля, за да изглежда колкото се може по-представителна. Някога тази рокля бе принадлежала на майка ѝ и съвсем не бе толкова модерна като тази, която бе носила графинята предната вечер, но нежният син цвят ѝ отиваше, и с грижливо сресана и вдигната коса момичето се чувстваше по-способно да се изправи лице в лице с това, което го очакваше.

Все още не знаеше какво точно е то. На вечеря никой не спомена нищо — графинята изглеждаше доволна просто да нахрани гостите си и да се погрижи за всичките им нужди с онова изтънчено гостоприемство, което не очаква нищо в замяна, и това вдъхна на София надежда, че може би тук наистина ще намери онзи мил и щастлив дом, обещанието за който я бе крепило през всичките тези дни и нощи, откакто бе започнала пътуването си на изток.

Животът обаче, ако не друго, поне я бе научил, че обещанията невинаги се изпълняват и че това, което отначало може да прилича на зашеметяваща възможност, може да се окаже горчиво разочарование.

Тя си пое дъх, за да се успокои, изпъна рамене, приглади корсажа на роклята си и слезе по стълбите. Все още беше рано и като че ли бе единственият буден човек в замъка. Минаваше от една празна стая в друга и тъй като сградата бе огромна, с множество врати, скоро се загуби и сигурно щеше дълго да броди напред-назад, ако не бе чула звуци на живот от един коридор — гласове и тракане, за което реши, че издава отваряне и затваряне на печка, както и някаква жизнерадостна песничка я привлякоха към вратата на кухнята. Нямаше съмнение, че това е кухнята. Дори през облицованите с дъб стени топлината и съблазнителните миризми на готвено достигнаха до обонянието ѝ и

незабавно я накараха да се почувства добре дошла, а вратата сама се отвори при най-лекото побутване.

Кухнята се оказа просторно и добре поддържано помещение с масивна печка върху каменния под на единия край и дълга, груба маса, на която се бе настанил млад мъж в просто облекло. Той седеше на застрашително наклонен назад стол, стиснал лула между зъбите си. Обутите му в ботуши крака бяха кръстосани в глезените. Все още не бе забелязал София, защото очите му бяха приковани в момичето, което допреди миг пееше, може би бе достигнало до място в песента, където думите му се губеха, и ведро беше преминало към тананикане без думи, докато вадеше поднос с чисти съдове.

До печката стоеше жена на средна възраст, обърнала към двамата широкия си гръб, и бъркаше нещо в блестяща от чистота тенджерата. До ноздрите на София достигна миризмата на варено жито. Стомахът ѝ се сви от глад и тя каза:

— Добро утро.

Тананикането спря, столът на младия мъж се стовари с трясък на пода и трите глави с изненада се извърнаха към вратата. Момичето проговори първо; прочисти гърло и поздрави:

— Добро утро, господарке. Искате ли нещо?

— Това супа ли е?

— Да. Но на закуска ще има повече неща. След половин час ще я сервирам в трапезарията.

— Аз... може ли, ако обичате, да получа купичка супа още сега, тук? Дали е възможно?

Изненадата в кухнята стана още по-ясно изразена. София се чувстваше много неудобно и се опитваше да намери думи, с които да им обясни, че не е свикнала с голяма къща като тази, че винаги бе водила съвсем прост живот — не точно беден, но далеч под този тук по мерилото на общественото положение — и че момиче като нея се чувства много повече у дома си в тази чиста и весела кухня, отколкото в трапезарията.

По-възрастната жена, която досега бе стояла мълчаливо до печката, огледа София от горе до долу и рече:

— Седнете тогава, господарке, ако обичате. Рори, разкарай огромното си безполезно туловище и позволи на тази лейди да седне.

— О, моля ви — възкликна София, — не исках да кажа...

Рори се надигна без възражения и без да промени изражението си и да издаде какво мисли за това натрапничество.

— Време е да се захващам за работа — бе единственото, което каза, преди да излезе през задния коридор. София чу скърцането на панти, последвано от затръшването на врата, което изпрати струя мразовит въздух в топлината на кухнята.

— Не исках да кажа, че някой трябва да излезе — промълви София.

— Не е заради вас — отвърна по-възрастната жена твърдо. — Заради мен е. Момчето е готово да седи тук цяла сутрин, ако го оставя. Кирсти, дай купичка и лъжица, за да сервирам на нашата гостенка сутрешния ѝ бульон.

Кирсти изглеждаше приблизително на възрастта на София, ако не и малко по-млада, с черна къдрава коса и големи очи. Също като Рори, и тя се движеше с готовност за незабавно подчинение, която се дължеше не на страх, а на уважение.

— Да, госпожо Грант.

Докато ядеше горещата супа, София не каза нищо, за да не притесни двете жени повече, отколкото вече го бе направила. Усещаше как я гледат, докато се движат напред-назад из кухнята по своите си работи, и бе доволна, когато приключи със супата, остави купичката пред себе си и им благодари.

Госпожа Грант я увери, че не им е създала никакви неудобства.

— Но — добави тя внимателно — не мисля, че графинята ще е доволна, ако ви стане навик.

София вдигна поглед нагоре с надеждата, че прислужниците може вече да знаят какво място ѝ е отредено в домакинството.

— Със семейството ли ще се храня?

— Ами да, разбира се, къде другаде? — вдигна вежди госпожа Грант. — Нали сте роднина на графинята.

— Има много степени на родство — напомни бавно София.

За миг по-възрастната жена я изгледа изпитателно, като че ли се мъчеше да разбере какво се крие зад думите ѝ, а после постави на печката друга тенджера и заяви:

— Не и за графинята на Ерол.

— Тя изглежда добра жена.

— Най-добрата. Работя в тази кухня от трийсет години, откак бях на възрастта на Кирсти, и познавам графинята далеч по-добре от повечето хора. Ще ви кажа, че друга като нея няма на божия свят. — Погледна я косо и се усмихна. — Да не си мислехте, че ви е повикала, за да работите тук?

— Не знаех какво да очаквам — отвърна София, която не желаше да споделя копнежите и страховете си с напълно непозната жена. В крайна сметка миналото си е минало и освен това какво ги интересуваше тези две жени как се бе борила с живота след загубата на родителите си? Отвърна на усмивките им и додаде: — Но изглежда, че съм попаднала на добро място.

Очите на госпожа Грант се впиха проникателно в нея за още един миг, преди да кимне:

— Да, така е. Кирсти.

Кирсти се обърна.

— В момента сигурно чакат нашата гостенка в трапезарията. Най-добре ѝ покажи пътя.

— Да — отзова се Кирсти, — отивам.

София се изправи.

— Благодаря — каза тя признателно.

Бръчките по лицето на госпожа Грант, които допреди миг изглеждаха вкопани дълбоко в кожата ѝ, сега се изгладиха от усмивката ѝ.

— А, не се тревожете, господарке. Просто сега гледайте да се наядете хубаво на масата, иначе ще разберат, че ви храня тайно.

София си помисли, че без проблем ще изяде всичко, което Кирсти сложи пред нея. От четиридневната езда от Единбург бе огладняла като вълк, а готвенето на госпожа Грант не отстъпваше на нито едно от ястията, които ѝ бяха поднесли на трапезата на херцога на Хамилтън.

Ако графинята на Ерол се изненада от късното влизане на София в трапезарията, то тя не направи никакъв коментар, просто я попита с приятелски тон дали стаята ѝ е харесала.

— Благодаря, да. Добре си починах.

— Стаята не е нищо особено — рече графинята, — а камината трудно я затопля цялата, но гледката е неповторима. Някой ден, когато

времето е хубаво, трябва да погледнеш изгрева и да ми кажеш не е ли най-красивият, който си виждала през живота си.

Господин Хол посегна към хляба и намигна поверително на София.

— Това може да стане само веднъж в месеца, скъпа моя. Добрият Бог е бил благосклонен към Слейнс в много отношения, не на последно място като го е дарил с такава очарователна стопанка, но по някакви свои причини той очевидно предпочита да го държи постоянно увит в мъгла и ужасни ветрове. Можете да се считате за късметлийка, ако успеете да видите изгрева два пъти преди началото на лятото.

Графинята се разсмя.

— Добри ми Хол, ще накарате момичето да изпадне в меланхолия. Признавам, че самият вие никога не сте виждали Слейнс, когато времето е хубаво, но ви уверявам, че слънцето свети дори и тук. От време на време.

Когато се смееше, лицето ѝ се подмладяваше. Навярно приближаваше шейсетте, прецени София, и все пак чертите ѝ бяха запазили ясните си линии, кожата ѝ бе почти без бръчки, а очите — ясни и пронизателни, оживени от израз на интелигентност. Те не пропуснаха мига, в който погледът на София се отклони към портретите, окачени от двете страни на прозореца.

— И двамата са привлекателни мъже — каза графинята, — не мислиш ли? Това е съпругът ми, покойният граф. Художникът му е придал суров вид, но всъщност беше много мил. А другият е синът ми Чарлс, сегашният граф на Ерол и по силата на привилегиите, които вървят с тази титла — велик конетабъл на Шотландия. Или на това, което е останало от Шотландия — сухо добави тя, — сега, когато парламентът ратифицира Обединението.

— Да — съгласи се свещеникът, — това наистина е обезпокоително.

— Неправда — отсеке графинята, — която няма да остане задълго неовъзмездена.

Свещеникът погледна към София по същия начин, както го правеше някога чичо ѝ, когато разговорът се обърнеше към нещо, което според него не бе подходящо за нейните уши.

— Как е синът ви? — попита той графинята. — Съжалявам, че напоследък в Единбург не съм го виждал често. Добре ли е?

— Много добре, благодаря, господин Хол.

— Негова Милост херцогът на Хамилтън онзи ден ми спомена, че се бои, че графът на Ерол няма добро мнение за него, тъй като вече избягва срещите им.

Графинята се отдръпна по-назад на стола, за да позволи на Кирсти да вдигне празната чиния, и на лицето ѝ се появи лека усмивка, в която се четеше едва забележимо предупреждение.

— Не съм запозната с мислите на сина си, нито пък с действията му.

— Разбира се, че не. Не. Не съм и мислел, че трябва да сте. Казах само, че херцогът...

— ... вероятно е достатъчно смел сам да попита сина ми за това, което го интересува, а не да разчита на моите думи по въпроси от такъв характер.

Укорът беше деликатен, но свещеникът го прие.

— Милейди, поднасям ви извиненията си. Не исках да ви обидя.

— Не сте ме обидили, господин Хол. — И тя умело върна разговора на по-твърда почва: — Нали не е наложително да продължавате пътуванията си точно сега?

— Не, милейди.

— Радвам се да го чуя. Тук, в Слейнс, наистина ще се радваме един мъж да ни прави компания. Тази зима нямахме кой знае какви забавления, а съседите ни предпочитат да стоят в собствените си имения. Признавам, че напоследък времето тук минава много скучно.

— Може би — предположи свещеникът — следващите няколко седмици ще донесат промяна.

Графинята се усмихна.

— На това разчитам. — И извърщайки се към София, за да я включи в разговора, тя продължи: — А и сега не се боя от скуката толкова много с такава млада и жизнерадостна компаньонка. Подозирам, скъпа моя, че ти си тази, на която тази къща ще ѝ се стори толкова скучна, че ще си мечтае да се махне.

— Мога да ви уверя, че няма — отвърна София с по-голяма убеденост, отколкото възнамеряваше, и после добави с по-нехаен тон:

— Не съм свикнала с градовете — нито големи, нито малки. Далеч повече предпочитам тихия живот.

— Мога да ти осигуря такъв — обеща графинята, — поне за известно време, докато съседските семейства разберат, че при мен е дошла да живее млада и неомъжена родственица. Защото се боя, че тогава ще бъдем обсадени от цели тълпи любопитни посетители. — Очите ѝ заблестяха с топла светлина, предвкусвайки удоволствието от тази перспектива.

София прие думите ѝ без раздразнение и не отвърна нищо. Съвсем не очакваше местните младежи да се избият за благосклонността ѝ, защото знаеше, че не е ослепителна красавица — просто обикновено момиче с обикновени родители без доход или зестра, които да я направят привлекателна за някой мъж от добро потекло.

Господин Хол отбеляза:

— Значи наистина е наложително да остана, за да ви помогна да отблъснете обожателите. — Той избута стола си назад. — Но сега, с ваше позволение, трябва да се оттегля и да пиша на Негова Светлост, за да го уведомя за плановете си. Милейди, вие разполагате с начини да се погрижите това съобщение да замине за Единбург, нали така?

Лейди Ан отговори, че ще се погрижи, и след като им пожела приятен ден, свещеникът се оттегли с церемониален поклон. Кирсти отиде да вдигне и неговата чиния и графинята ѝ изказа задоволството си:

— Кирсти, дължа ти благодарност, задето си показала на госпожица Патерсън как да стигне до нас тази сутрин. Наистина е имала късмет, че те е намерила.

Младата прислужничка я погледна изненадано. Не отговори веднага, като че ли се чудеше как да премълчи истината, но след миг каза:

— Милейди, няма защо да ми благодарите. Просто случайно я срещнах в коридора. Щеше да ви намери и без моята помощ.

Графинята се усмихна.

— Може и така да е, но признавам, че забравих задълженията си като домакиня и колко е лесно за един новодошъл да се загуби в Слейнс. София, ако си приключила, ела с мен и ми позволи да те разведа из замъка, за да не се боиш, че ще се загубиш.

Обиколката беше дълга и включваше целия Слейнс. Най-накрая лейди Ан заведе София в малка стая на приземния етаж в един ъгъл на замъка.

— Шиеш ли? — попита тя.

— Да, милейди. Има ли нещо, което да искате да ви поправя?

Този отговор като че ли изненада графинята, защото тя замълча, обърна за миг поглед към София и едва тогава отговори:

— Не, исках само да ти кажа, че тази стая е удобна за шиене, защото е с южно изложение и влиза повече светлина. Боя се, че самата аз не се интересувам от шиене — умът ми е неспособен да се посвети на прецизна работа с детайли. Вместо това, за мой срам, постоянно се отвлича към други мисли. — Замълча, но очите ѝ не се отделяха от лицето на София.

Стаята създаваше впечатление, че е по-топла от другите, тъй като беше по-малка, по-уютна и по-светла. Графинята попита:

— И тъй, София, колко време си живяла в домакинството на Джон Дръмонд?

— Осем години, милейди.

— Осем години. — Последва добре отмерена пауза. — Не познавах добре родственика си. Много отдавна играхме като деца известно време в Пърт. Доколкото си спомням, беше много неприятно момче. И доста обичаше да чупи разни неща. — Протегна ръка и с майчинско движение отметна една кестенява къдрица от лицето на София. — Самата аз предпочитам да ги поправам.

Това бе всичко, което каза и което щеше да каже и в бъдеще за Джон Дръмонд.

Дните минаваха един след друг и не след дълго София разбра, че макар да имаше мнение за всичко под слънцето, графинята рядко говореше лошо за някого. Освен това се отнасяше с всички прислужници в домакинството си, от най-нискостоящата миячка в кухнята до капелана с неговото сериозно и важно изражение, с еднаква любезност и внимание. София обаче все повече се убеждаваше, съдейки само по грижливо неутралния тон на гласа на господарката на замъка и блясъка на някакво по-дълбоко чувство в очите ѝ, докато разговаряше с господин Хол, че графинята не споделя неговото възхищение от херцога на Хамилтън.

Очевидно обаче господарката на Слейнс харесваше Хол, защото три седмици след пристигането им, той все още бе гост в замъка и никой не говореше, че смята да си тръгва.

Всички дни на свещеника протичаха по един и същи начин: първо закуска, после прекарваше известно време сам, през което София предполагаше, че се моли или се грижи за своите си работи, а сетне в хубаво и лошо време се разхождаше по скалите над морето. София му завиждаше заради тези разходки. Поради пола ѝ от нея се очакваше да се държи близо до стените на замъка и да не се отдалечава много от градината, където постоянно усещаше върху себе си бдящия поглед на госпожа Грант. Днес обаче небето беше ясно, слънцето светеше като факел, забучен в средата му, и всички се чувстваха неспокойни и неуморни, както обикновено ставаше с всички живи създания през тези първи дни, в които умиращата зима започва да отстъпва място на пролетта. И тъй, когато господин Хол оповести, че излиза на разходка, София помоли да ѝ позволят да го придружи въпреки възраженията му, че пътеката ще бъде прекалено трудна за нея.

— Отивам далеч, а пътят е твърде неравен. Обувките ви ще се съсипят.

— Ще си обуя старите. А и не се боя от разстоянията — нали и вие ще сте там и ще ми показвате пътя.

Графинята я погледна със смесица от разбиране и веселост, а после размени поглед с господин Хол.

— Тя е необичайно жизнено момиче. Нямам нищо против да ви придружи, стига да внимавате да не отива прекалено близо до ръба на скалите.

Той не я заведе до скалите, а навътре към сушата, покрай превърнати в угар поля и арендаторски ферми, откъдето ги гледаха крави с благи погледи, а червенобузести деца надничаха през вратите и се чудеха на появата им. На София тази гледка се стори далеч по-позната от дивия пейзаж на брега на Северно море, въпреки че тази сутрин част от нея сякаш копнееше да почувства тази необузданост. Затова не възрази, когато свещеникът предложи да се връщат в Слейнс.

В синевата над морската шир нямаше почти никакви облаци, небето бе ярко и при все че югозападният вятър духаше силно, допирът му до лицето ѝ не ѝ се струваше така студен. А и морето,

макар да бе поръбено с бяло, не се блъскаше така яростно и вълните прииждаха към брега по-кратко; просто къдреха пяната си около скалите и се оттегляха в успокояващ ритъм.

Въпреки това обаче погледът на София бе привлечен не от морето, а от приближаващия се кораб, който спусна котва, с платна, свити под белия кръст на свети Андрей^[1], изрисуван върху шотландско синьо.

Не беше очаквала да види кораб толкова близо до сушата, нито пък толкова далеч на север и гледката безкрайно я изненада.

— Какъв е този кораб? — попита тя.

Видът му като че ли бе развълнувал свещеника дори повече от нея, защото му отне един миг да се съвземе, преди да отговори, а когато го стори, в гласа му имаше нещо странно — някакво разочарование или може би недоволство.

— Това е „Крал Уилям“. Корабът на капитан Гордън. Гледа го още една минута, след което измърмори: — Чудя се дали просто изказва почитанията си на графинята, или възнамерява да слезе на брега?

Отговорът ги чакаше в приемната.

Мъжът, който се надигна при влизането им, представляваше елегантна фигура. София прецени, че е около четирийсетгодишен. Беше несъмнено привлекателен в капитанската си униформа със златни ширити на дългото синьо палто с лъскави копчета, с бяла вратовръзка, изящно завързана около шията му, и перука с къдрици по последна мода. Стойката му обаче беше твърда и съвсем не превзета, а сините му очи бяха прями и решителни.

— Ваш покорен слуга — увери той София, когато ѝ го представиха.

— Капитан Гордън — заяви графинята — е стар и високо ценен приятел, който ни оказва чест с посещението си. — Тя се обърна към него. — Тази зима ни липсвахте, Томас. Да не би да не сте били в движение, или може би на още някое пътуване до Индия?

— За няколко месеца „Крал Уилям“ беше в пристанището на Лейт, милейди. Това е първото ни пътуване на север.

— И накъде сте се отправили сега?

— Възложено ми е да поема стария патрул между островите Оркни и Тинмут, макар да не се съмнявам, че това ще се промени, след

като Обединението влезе в сила.

Свещеникът обясни на София:

— Капитан Гордън е командирът на шотландските фрегати на източното крайбрежие, които скоро ще бъдат погълнати от флота на Великобритания.

— И кой тогава — попита графинята — ще защитава бреговете ни от капери? — Но докато казваше това, се усмихна и София отново изпита чувството, че става свидетел на някакво негласно разбирателство, непонятно за нея. — Моля — продължи графинята, — чувствайте се като у дома си и ни позволете да ви посрещнем както подобава.

С тези думи тя седна и повика София да се настани на креслото до нея, докато господата се разположиха на тръстикови столове с червени кожени възглавници по-близо до прозореца.

София усещаше, че капитан Гордън я гледа и понеже това я караше да се чувства неудобно, се помъчи да разчупи мълчанието.

— Има ли много капери, сър, които да застрашават бреговете ни?

— Да, има — отвърна капитанът. — Французите и испанците проявяват интерес към нашите шотландски кораби.

Господин Хол добронамерено отбеляза:

— Подозирам, че интересът им е далеч по-полезен за вас, отколкото за тях самите. Нали получавате печалба за всеки заловен кораб?

— Да — отвърна капитанът с готовност. — А малко кораби могат да изпреварят „Крал Уилям“. Дори и френските.

— Натъквали ли сте се на френски кораби напоследък? — поинтересува се господин Хол.

— На нито един. Но ми казаха, че кралица Ана се интересува особено от всички кораби, които ще потеглят от Франция тази пролет. И така, висшестоящите ме предупредиха да съм особено бдителен.

— И бдителен ли сте?

— Да. — За миг отговорът му увисна във въздуха, сякаш капитанът трябваше да обмисли продължението. А после вдигна рамене и додаде: — Но все пак не е лесно да бъдеш едновременно навсякъде. Смяя да твърдя, че всеки, който иска да се промъкне покрай мен, би могъл да го постигне.

Графинята хвърли поглед към София и после небрежно смени темата, насочвайки разговора към новините, които капитан Гордън бе донесъл от Единбург, и към това, което се говореше за Обединението.

Когато един час по-късно капитанът си тръгна, той топло се обърна към графинята:

— Милейди Ерол, оставам вашия най-предан приятел и слуга. Вярвайте в това.

— Знам го, Томас. Пазете се.

— Нищо няма да ми се случи. — Усмехнат, той се наведе да целуне ръката ѝ, а после насочи усмивката си към София, при все че все още говореше на графинята: — Може да стане така, че тази година да се срещаме още по-често отпреди. Имам слабост към приятната компания, а Бог знае, че моят екипаж не може да ми осигури такава. — След което целуна ръка и на София, сбогува се с господин Хол и излезе, за да се отпрати към лодката, която щеше да го отведе обратно на кораба му.

— Очарователен мъж, не смяташ ли? — обърна се графинята към София, докато двете стояха и го наблюдаваха през прозореца.

— Наистина е много красив.

— И лоялен, което в наши дни се среща рядко.

Зад тях Хол се обади:

— Милейди, ако ме извините, трябва да се погрижа за кореспонденцията си.

— Да, разбира се. — Графинята се обърна с гръб към прозореца и кимна. Свещеникът също си тръгна, като се оттегли с поклон. Графинята се усмихна, седна и направи жест на София да се върне на мястото си.

— Нали знаеш, че отиде да изпрати писмо на херцога на Хамилтън? Длъжен е да съобщава за всичко на господаря си. — Последва кратка пауза. — Какво мислиш за него?

— За кого, милейди?

— За херцога на Хамилтън.

София не знаеше какво да отговори.

— Държа се много любезно с мен.

— Не това те попитах, скъпа моя. Искам да разбера какво е мнението ти за него. — Тя видя смайването по лицето на София и продължи: — Или не вярваш, че на мнението на една жена може да се

разчита? Лично аз се доверявам повече на това, което една жена, а не мъж, мисли за някого, защото мислите на жените са по-близо до истината и е по-малко вероятно да се заблудят от привидния чар.

— В такъв случай се боя, че ще ви разочаровам, защото самата аз намерих херцога за очарователен, при все че не разговаряхме дълго.

— За какво говорихте?

— Попита каква е връзката ми с вас.

— Така ли? — рече графинята с онзи премерен тон, който София вече бе започнала да свързва с всеки разговор, в който станеше въпрос за херцога на Хамилтън. — И какво друго?

— Говорихме за Дариен. Каза, че е било проява на божията милост, задето не съм отишла с родителите си.

— И това ли беше всичко?

— Това беше всичко. Разговорът ни продължи около четвърт час, не повече.

— И си го намерила за очарователен.

— Да, милейди.

— Е — каза графинята, — мога да ти простя това.

Не обясни какво иска да каже с тези думи, нито пък разкри какво мисли самата тя за херцога, при все че София основателно предположи, че според графинята самата тя е била подлъгана от външността му.

Но никой не каза нищо повече по този въпрос.

Изминаха още две седмици, дните започнаха да стават по-дълги, а безпокойството, което обгръщаше замъка, стана още по-силно.

— Днес възнамерявам да изляза на езда — обяви графинята една сутрин след закуска. — Ще дойдеш ли с мен, София?

Изненадана, тя отвърна:

— Разбира се.

— Струва ми се, че няма защо да безпокоим господин Хол. Все още е зает. — Графинята се усмихна и добави: — Смятам, че разполагам с костюм за езда, който идеално ще ти отива.

Спалнята на лейди Ерол бе почти наполовина по-голяма от тази на София и също гледаше към морето, макар оттук изгледът да не бе така впечатляващ, тъй като една от стените на замъка отчасти го скриваше. Пред изящно дърворезбованото легло висяха завеси от синя коприна, столовете бяха тапицирани със същата материя, хвърляща

артистични отражения в огледалото с позлатена рамка, улавящо дневната светлина, която нахлуваше през тесните прозорци. Очевидно синьото бе любимият цвят на графинята, защото костюмът за езда, който извади от шкафа в преддверието, също беше син — красиво тъмносиньо, напомнящо за цвета на бистро езеро през есента.

— Някога косата ми беше същият цвят като твоята — въздъхна графинята, — а винаги съм смятала, че този костюм ми отива. Съпругът ми го донесе от Франция. Избрал го, за да подхожда на очите ми, така казваше.

— Не бих могла да облека нещо, което е свързано с толкова скъп спомен за вас — възрази София.

— Глупости, дете. Предпочитам ти да го носиш, вместо да лежи забравен в някой ъгъл. Освен това — добави тя, — дори да не бях в траур, вече никоя магия на света не би могла да ми помогне да се побера в тази дреха. Хайде, вземи го, облечи го и ще си имам придружителка за ездата.

Конярят, който им доведе конете, беше Рори — същият младеж, когото София бе видяла да се люлее на стола си и да зяпа Кирсти в кухнята онази първа сутрин, когато се бе загубила. Оттогава го бе виждала няколко пъти, но той винаги я бе отминавал със сведен поглед и кратко кимване в отговор на нейния поздрав.

— Той просто не е приказлив — обясни Кирсти, когато София я попита дали не го е обидила по някакъв начин. — Веднъж ми каза, че като бил съвсем малък, в къщата имало толкоз много хора, че сега обича спокойствието.

Въпреки това София му каза „добро утро“ и Рори кимна, както винаги, без да казва нищо, докато ѝ помагаше да се качи на седлото. Бе ѝ избрал същия кон, който бе яздил от Единбург дотук — една кротка кобила с бяло чорапче на крака и навика да свива уши, когато някой кажеше нещо, за да не пропусне и най-слабия звук.

Кобилата изглеждаше леко възбудена и нетърпелива, сякаш и тя усещаше смяната на сезона и затоплянето на вятъра и искаше само да потича на свобода. Веднъж излезли на пътя, София трябваше здраво да сграбчи юздите, за да я задържи да не препусне с всичка сила. Когато конят направи лека крачка встрани и едва не се блъсна в този на графинята, София каза с извинителен глас:

— Конят ми е решен да върви по-бързо.

Графинята се усмихна.

— Моят също. — Тя погледна към София и се усмихна. — Да им позволим ли да стане на тяхното?

Удоволствието да препуска волно по пътя с развяна от вятъра коса под галещите лъчи на слънцето създаде у София чувството за приключение, което тичаше пред нея, и тя почти си пожела тази езда да продължи през целия ѝ живот, ала накрая графинята дръпна юздите и обърна коня си обратно и София трябваше да я последва.

Конят ѝ обаче решително не желаше да намали скоростта и преди София да успее да предположи какви са намеренията на кобилата, тя вече бе хукнала нанякъде. Въпреки че дърпаше юздите с всички сили, отговор нямаше. Единственото, което можеше да направи, бе да се вкопчи в седлото и да гледа с ужас как кобилата излиза от пътя и хуква през тревата право към морето. Към скалите.

Когато София реши, че е време да скочи от седлото, за да спаси живота си, кобилата неочаквано направи завой и препусна не към морето, а покрай него. Огромните скали на Слейнс, извисяващи се над брега, се приближаваха все повече и повече с всяка гръмко отекваща стъпка на коня.

„Трябва да я спра — помисли си София, — иначе може да направи погрешна стъпка и да ни завлече и двете в пропастта.“ Дръпна докрай юздите с всички сили и изкрещя на кобилата да спре. Кафявите уши се свиха назад и животното неочаквано заора крака в земята, хвърляйки София от седлото.

Тя едва успя да си помисли, че небето не е на правилното място, когато земята я посрещна със съкрушителна сила и я остави без дъх.

Над главата ѝ прелетя морска птица, извърнала любопитно око към нея. София погледна нагоре към птицата и едва надви бученето в ушите си, за да разбере какво я пита някакъв мъжки глас:

— Наранихте ли се?

София не беше сигурна. Пое си дъх и установи, че дробовете ѝ работят, така че отвърна:

— Не.

Силни ръце се промушиха под тялото ѝ и ѝ помогнаха да седне. Тя се обърна, за да види по-добре мъжа, и установи, че го познава.

— Капитан Гордън — каза тя, като се чудеше дали пък мозъкът ѝ не е пострадал повече, отколкото си дава сметка.

Капитанът обаче изглеждаше съвсем истински, а в усмивката му личеше задоволство, задето си спомня името му.

— Да — кимна той. — Имам навика на самия дявол да никна, където не ме сеят, и вие извадихте късмет, че е така.

Прекъсна ги звук от галопиращи копита. След миг графинята се озова до тях, останала без дъх.

— София... — започна тя, а после възкликна: — Томас! Как, в името Божие, се озовахте тук?

— По неговата милост, милейди — произнесе сериозно капитанът, все още коленичил до София. — Изглежда, той ме е изпратил тук, за да спася вашата млада повереница от тежко нараняване, при все че трябва да призная, че единственото, което направих, бе да ѝ помогна да седне. — После се пошегува: — Сега с надбягвания ли се занимавате, Ваше Благородие? Трябва да отбележа, че в този етап от живота ви това едва ли е препоръчително.

Изпълненият ѝ с тревога поглед се проясни.

— Що за наглост! — отвърна тя на шегата и се обърна към София: — Наистина ли нищо ти няма?

София я успокои, че е добре, и се изправи, за да го докаже. Все пак обаче малко залиташе и бе благодарна, че твърдата ръка на капитан Гордън я държи здраво за лакътя.

Той погледна застаналата на около метър от тях кобила, която сега изглеждаше съвсем кротка.

— Не ми изглежда толкова опасно животно. Готова ли сте да опитате пак, ако аз стоя до главата ѝ?

София знаеше, че си има причина да я подканя отново да се качи на този кон, макар че капитанът не я спомена. Досега бе падала така ужасно само веднъж, като дете, и все още си спомняше как баща ѝ ѝ помогна отново да се качи на гърба на понито, което я бе хвърлило. „Не губи и миг, преди да се качиш отново на седлото, иначе никога няма да събереш смелост да го направиш“ — бе ѝ казал той.

Така че София смело отиде до кобилата и позволи на капитан Гордън да ѝ помогне да се намести на седлото. Видя как очите му се стоплят от одобрение.

— Ето — рече той и хвана юздата. — Ако ми позволите, ще се върнем с по-бавна крачка.

Графинята яздеше до тях кроткия си скопен кон.

— Сериозно ви питам, Томас — настоя тя, — как се озовахте в Слейнс? Изобщо не знаехме, че ще идвате.

— Не ви предизвестих. Не знаех дали ще мога да спра тук. В момента се връщаме от Оркни и не трябва да прекъсваме патрула, но тъй като ветровете бяха благосклонни, се оказах в състояние да хвърля котва за няколко часа, без да причиня забавяне.

— Значи каперите не са ви създавали много неприятности? — попита графинята.

— Не, милейди. Този курс наистина беше страшно скучен, за голямо раздражение, ако мога да добавя, на моя млад колега капитан Хамилтън, който плава след мен. Той гори от нетърпение да си премери силите с някой французин и едва го удържаме да не излезе в открито море и да си намери някакъв — допълни той.

Графинята леко се усмихна на шегата, но изглеждаше замислена.

— Признавам, че бях забравила за вашия капитан Хамилтън.

— Знам. Аз обаче не съм. — В косия поглед, който й хвърли, се четеше насърчение. — Не се притеснявайте, всичко е под контрол.

Това очевидно бе черта на характера му, помисли си София. Наистина приличаше на мъж, който умее да взема нещата под свой контрол. Само минута след пристигането им в Слейнс вече бе изпратил кобилата на Рори, за да се погрижи за нея и да я провери за наранявания, Кирсти бе повикана да се заеме със София със същите задачи, а капитанът и графинята отидоха да чакат в приемната.

— Не съм наранена — протестираше София, докато Кирсти се суетеше наоколо с леген вода и парчета плат. — Няма защо да се занимаваш с мен.

— Заповед на капитан Гордън — отвърна Кирсти, отхвърляйки бодро от себе си всяка отговорност. — Ау, само погледнете тази кал!

— Боя се, че съсипах красивия костюм на графинята.

— Е, не сте го разкрасили, това е сигурно. Нито пък себе си. Само си вижте гърба — имате ужасни натъртвания. Не ви ли боли?

— Само малко. — Но София потръпна при допира.

— Утре сутрин ще сте цялата скована. Ще помоля госпожа Грант да ви направи лапа, за да спаднат отоците. Ама няма да се изненадам, ако капитан Гордън вече й е поръчал. — Кирсти направи пауза, като че ли обмисляше нещо. София реши, че както и тя самата, момичето не е сигурно какви трябва да са границите на новородилите се

отношения помежду им. Най-после Кирсти каза: — Трябва да сте доволна, че такъв голям мъж като капитан Гордън се интересува от вас.

— Интересува се от... О, не, убедена съм, че е просто любезен — смути се София и когато Кирсти я погледна, добави: — Прехвърлил е четирийсетте, така че сигурно си има жена.

— Една съпруга рядко може да спре мъж като него да се заглежда, където пожелае.

София почувства как лицето ѝ започва да се изчервява.

— Грешеш.

— Щом така ви се ще да вярвате — подхвърли Кирсти, докато вдигаше калните дрехи. По лицето ѝ обаче играеше усмивка, която стана по-широка, когато София избра да облече най-простата и най-зле стоящата ѝ рокля, преди да слезе долу.

Не че София не смяташе капитана за привлекателен мъж. Тя просто не искаше да получава от него онова внимание, за което намекуваше Кирсти, затова изпита облекчение, когато при влизането ѝ в приемната той почти не я погледна. Той вече се изправяше, за да се сбогува.

— Сигурен ли сте, че искате да тръгнете? — обърна се към господин Хол. — Напоследък ветровете духат наистина силно.

— Не мога да остана. Негова Милост херцогът на Хамилтън ми изпрати вест, че в Единбург спешно се нуждаят от мен.

— В такъв случай ще се радвам да ви откарам до Лейт, само че потегляме след по-малко от час. Можете ли да се пригответе дотогава?

— Мога, капитане — отвърна свещеникът и се обърна към графинята: — Милейди Ерол, благодаря ви, задето бяхте така добра да ми позволите да остана толкова дълго. Ако не беше настоящият тон на последното писмо от Негова Светлост, боя се, че никога нямаше да успеете да се отървете от мен.

— Добри ми господи Хол, вие винаги сте добре дошли в Слейнс. Желая ви безпрепятствено пътуване до дома.

Той кимна в знак на благодарност.

— Искате ли да предам на херцога някакво съобщение?

— Не, освен че му желая здраве и че ще го препоръчам на лорд великия конетабъл, моя син, ако ме уведоми, че такова е желанието му.

Свещеникът отново кимна и погледна към София:

— Желая ви всичко най-хубаво, скъпа моя. Ще ви споменавам в молитвите си.

С тези думи ги остави и излезе, за да събере нещата си.

Капитан Гордън остана още няколко минути; говореше на общи теми, но бе очевидно, че и той иска да си тръгне. Най-после се изправи и се сбогува.

— Трябва да потегля за Тинмут, след като мина през Лейт — обясни той на графинята. — Преди да се върна на север, ще минат най-малко четиринайсет дни, но ще ви уведомя своевременно за пристигането си.

— Благодаря ви, Томас. Ще бъде много любезно от ваша страна.

— Госпожице Патерсън. — Усмихнат, той допря устни до ръката на София, а после се изправи и момичето с леко неудоволствие установи, че Кирсти е права: в очите му определено имаше нещо повече от обикновен приятелски интерес. — Вярвам — продължи той, — че в мое отсъствие ще положите всички усилия да избягвате нови злополуки. При все че ви уверявам, че не след дълго това ще ви се стори доста трудно.

Тя измърмори някакъв учтив отговор, защото не искаше да го задържа. Едва по-късно, когато вече не можеше да види „Крал Уилям“ на широкия хоризонт, ѝ се прииска да го бе попитала какво означават тези прощални думи. Защото сега вече ѝ звучаха не като друго, а като предупреждение.

---

[1] Светец — покровител на Шотландия. — Б.пр. ↑

5.

Джейн, агентката ми, остави настрана последната страница и подви крака под себе си във фотьойла в моята всекидневна.

— И си написала всичко това само за два дни? Трябва да е над трийсет страници.

— Трийсет и една — отвърнах гордо, докато влачех един дървен стол към входната врата, за да се кача на него и да захраня металния брояч.

— Не си спомням някога да си писала толкова бързо.

— Защото не съм. И чувството е страхотно, наистина. Разказът като че ли просто избликва от мен. Думите сякаш излизат от мозъка ми и текат като река надолу по пръстите ми, а повествованието върви толкова гладко. Радвам се, че предложи жена.

— Е, да — измърмори сухо Джейн — и от мен има полза понякога. — Отново запрелиства страниците, като че ли и тя като мен не можеше да повярва, че наистина са там. — С тази скорост ще приключиш книгата за един месец.

— О, съмнявам се. — Олюлях се на стола и се улових за касата на вратата, за да запазя равновесие. — Когато стигна до средата, сигурно ще забавя скоростта. Все така става. А освен това този нов ъгъл ме отвежда към сюжетни линии, за които не съм направила проучвания. Прекарах почти цялото си време от започването на книгата досега, като четях за френската страна на начинанието, как са изглеждали събитията от гледна точка на Натаниъл Хук и с какво се е занимавал той в Париж. Разбира се, знаех някои от нещата, които са се случвали в Единбург сред якобитите, но не знам почти нищо за Слейнс и какво е ставало тук, с изключение на онова, което е написал Хук. Ще трябва да се поразровя.

— Твоят капитан Гордън ми харесва — отсъди Джейн. — Интересен характер, който усложнява действието. Истински ли е?

— Да. Извадих късмет, че си го спомних. — Монетите паднаха една по една в брояча и тънката игла, започнала да се накланя към

знака „празно“, неохотно отскочи нагоре. — Странно е как понякога в ума ти изникват най-случайни неща. В документите на Натаниъл Хук на няколко пъти се споменава за Гордън, но без подробности, а и Хук така и не споменава първото му име, ала явно ми е направил впечатление.

Тя ме гледаше с любопитство.

— Защо тогава си го кръстила Томас? Мислех, че имаш твърдо мнение по отношение на наименуването на историческите личности, че не бива да си играем на предположения.

Джейн имаше право. Обикновено оставях мястото за малкото име празно, докато не го уточня. Този път обаче...

— Той искаше да бъде Томас — това беше единственото обяснение, което можех да ѝ дам, — затова му позволих. Винаги мога да го променя по-късно, когато разбере какво е било наистина малкото му име.

Името на кораба му — „Крал Уилям“ — също бе плод на въображението ми, но знаех, че това е лесно поправимо. Британският флот поддържа архивите си в изряден ред, така че все някъде щях да го намеря.

Джейн предложи:

— Щом така и така си се заела с това, трябва да промениш също и името на неговия „млад колега“. Капитан Хамилтън. Вече имаш херцог на Хамилтън, така че не можеш да създадеш друг Хамилтън. Ще объркаш читателите.

— О! Дори не бях забелязала. — Това бе един от лошите ми навици — да използвам имена, които ми допадат, по няколко пъти. В една от първите ми книги някак се появиха двама герои на име Джак, които се подвизаваха навред и объркаха читателите. И тогава Джейн бе тази, която забеляза грешката, и то в последния момент. — Благодаря — казах ѝ и започнах да търся тетрадката си, за да си го запиша.

Записването в тетрадката бе единственият начин да постигна някакъв ред в хаоса. Някога тъпчех джобовете си с тонове бележки и надраскани парчета хартия. Сега обаче записвах всички хрумнали ми мисли във връзка с героите и сюжета в стара тетрадка със спирала, където държах и фотокопираните страници от книгите, които бях използвала за разследването, и картите и хронологията на събитията,

които щях да използвам, докато разказът ми придобива плът и форма. Идеята да използвам тетрадка ме осени, когато се сетих за папките на баща ми, изпълнени с безброй страници семейна история, грижливо поддържани и разделени на графи по начин, който удовлетворяваше чувството му за ред. През целия си живот татко бе работил като инженер, отговаряше за строежите на разни обекти и нуждата да се сражава с хаоса с помощта на логиката отстъпваше само на удоволствието, което изпитваше да прави всяка повърхност по пътя си гладка.

Опитах се. Прелистих тетрадката си на графата, озаглавена „За проверка“ и надрасках вътре имената на капитан Гордън, на неговия кораб и на капитан Хамилтън.

— Значи мислиш, че е добра? — попитах.

— Обожавам я. Фантастична е. Само че не ти трябва аз да ти го казвам — усмихна ми се Джейн като майка, която гълчи дете. — Ама и вие, писателите, с тази ваша вечна неувереност, честно. Ти сама го каза — изпитваш чувството, че създаваш нещо прекрасно.

— Казах, че чувството, което изпитвам, докато го пиша, е прекрасно. Това не означава, че историята е добра.

— Хайде, стига. Знаеш, че е.

— Добре — съгласих се, — и аз мисля, че е фантастична. Но ми е приятно да го чуя и от някой друг.

— Неувереност — повтори тя.

— Нищо не мога да направя. — Въпросната неувереност бе част от професията, последица от цялото време, прекарано само с белите листи хартия, които трябваше да превърна в книга. Понякога се чувствах като момичето от приказката за Румпелшилцхен, заключено сам-самичко с нареждането да изпреди злато от слама. — Никога не съм сигурна — продължих, — че ще успея да доведе историята до край й.

— Но нали винаги успяваш — изтъкна Джейн. — И то удивително.

— Е, благодаря.

— Трябва ти обаче почивка. Мога да те заведа на обяд.

— Няма проблеми, не е нужно да излизаме. Мога да ти стъкмя един сандвич.

Тя се огледа наоколо.

— С какво?

Едва когато се огледах около себе си, осъзнах, че почти съм привършила запасите, с които Джими Кийт беше заредил кухнята ми. Всичко, което ми бе останало, бе три филии хляб и едно яйце.

— О — казах, — май ще трябва да отида да купя някои неща.

— Точно това ще направим — заяви Джейн, — като се връщаме от обяд.

След обяда обаче успях да я убедя отново да се качим до Слейнс. Този път тръгнахме от селото по пътеката, която започваше от Мейн Стрийт. Тя ни поведе през гората — същинска плетеница от дървета — зад Уорд Хил, където малък, тих поток течеше през сухо дърво и се вливаше в морето. Прекосихме го по един малък мост и продължихме по пътеката нагоре по хълма, който се променяше от груба, обрасла с храсти земя в истинска скала, когато се изкачихме над нивото на гората. Още един завой и бяхме на билото. Морето бучеше далеч под краката ни, а замъкът Слейнс се възправяше пред очите ни. Вървенето тук не беше тежко, както често става с крайбрежните пътеки, но на места почвата беше хлъзгава и Джейн на два пъти почти загуби равновесие близо до ръба.

— И през ум да не ти е минало — изсумтя тя — да се катериш тук сама.

— Звучиш точно като майка ми.

— Майка ти е разумна жена. Искам да кажа, само се огледай. Що за лунатик би си построил дом точно на ръба на скалата?

— Ами такъв, който иска домът му да разполага с добра естествена защита.

— Но тази защита не е чак толкова добра. Ако враговете ти се появят по сушата, значи са те хванали в капан. Няма къде да отидеш.

Тя отново погледна надолу към яростните талази, разбиващи се в скалите далеч под краката ни, и видях, че гледката ѝ се отразява зле. Не очаквах, че ще се уплаши от височината. В крайна сметка тя бе летяла с Алън и знаех, че двамата са вършили доста щури неща по време на почивките си като катерене по скали и скокове с парашут по бреговете на Амазонка.

— Добре ли си? — попитах.

— Да. — Но повече не погледна надолу.

Самата аз се чувствах в стихията си. Обичах грохота на морето и острия вятър, който духаше в лицето ми; краката ми се движеха по пътеката уверено, като че ли познаваха всяко камъче по път.

Нямаше други отпечатащи, освен нашите, а в меките, кални участъци не се виждаха и следи от кучешки лапи. Което не бе изненадващо, тъй като нямаше причина да вярвам, че мъжът, на когото се бях натъкнала на паркинга онзи първи ден, мъжът, когото бях помолила за помощ, прекарва цялото си време, и то всеки ден, тук горе. Можеше дори да не е местен. Не го бях виждала в града, въпреки че се бях оглеждала за него, поради единствената причина, че усмивката му ми хареса.

И сега се заглеждах, но когато не го видях на върха, се постарях да не издам разочарованието си. Джейн обаче веднага го забеляза; тя никога не пропускаше да научи всичко, ако проявах интерес към някой мъж. Не исках да почне да ми задава въпроси. В крайна сметка няха какво да й кажа — бях го срещнала само веднъж. Не знаех дори името му.

— Защо въздъхна? — попита Джейн.

— Въздъхнала ли съм?

— И то тежко.

— Е, просто се огледай — казах и разперих ръце към гледката.
— Виж колко е красиво.

Този следобед руините изглеждаха далеч по-самотни. Нямаше други посетители, освен нас. Вятърът виеше около високите стени от червен гранит и ни последва, когато тръгнахме по обраслите с трева подове на това, което някога е било коридори. Исках да видя дали останките са запазени достатъчно, за да преценя какъв е бил оригиналният план на първия етаж, а Джейн, вече по-спокойна, след като се бяхме поотдалечили от ръба на скалата, с готовност се включи в играта.

— Смятам — започна тя, — че това вероятно е била кухнята. Има остатъци от комин, а само погледни колко е голямо огнището.

— Не знам — поклатих глава и продължих напред. — Според мен кухнята може да е била някъде по-надолу, близо до конюшните.

— А какво те кара да мислиш, че това тук са били конюшните?

Джейн не беше убедена, а и аз знаех, че позволявам на къщата, която бях изградила във въображението си предната нощ, докато

пиших сцените със София в Слейнс, да повлияе на представите ми. В този край на замъка нищо не ни подсказваше какви са били стаите, през които минавахме — те представляваха просто лишени от покрив правоъгълни помещения с рушащи се стени и нищо повече. Все пак обаче прекарах няколко минути в щастливо обикаляне напред-назад, докато намествах въображаемите си стаи в истинските — в тези тук.

„Спалнята на София — реших — може да бъде в тази висока квадратна кула, изправена гордо в ъгъла на замъка, срещу скалите.“ Не виждах как бих могла да вляза вътре, но въображението ми можеше само да си изгради подробностите и да предположи какъв е изгледът оттам. „А там, долу, в края на онзи дълъг коридор с всички тези врати, може да е трапезарията“ — продължих наум, докато прекрочвах през тясна сводеста врата в просторната стая, харесала ми толкова много при първото ми посещение тук; онази, в която бях видяла следите от мъжа и кучето и от която се откриваше невероятна гледка към морето. Навярно това е била приемната. Е, всъщност под приемната, тъй като се намирах на долния етаж на замъка. Лишените от прозорци официални и частни помещения бяха над главата ми, но гледката щеше да бъде същата и от огромния прозорец, който видях високо на стената. Когато замъкът е бил непокътнат, човек е можел да застане пред този прозорец и да насочи поглед на изток, към блестящата слънчева пътека, танцуваща по вълните чак до хоризонта.

Самата аз гледах натам, когато Джейн застана до мен.

— Какво? — попита тя.

Обърнах се и я погледнах объркано.

— Моля?

— Какво е толкова интересно?

— О! Нищо. Просто гледах. — Но отново извърнах глава и се загледах за миг към чертата, където небето и морето се сливаха, като че ли изпитвах нужда да се уверя, че там няма нищо.

Джейн си тръгна точно в два следобед, а аз отидох в Крудън Бей да си купя храна за вечеря. Никога не съм обичала да пазарувам в големите модерни супермаркети — минаваше цяла вечност, докато намериш нещо — затова се зарадвах, когато открих един малък магазин на Мейн Стрийт. Не ми трябваше кой знае какво, просто

няколко ябълки, една пържола и още един хляб. Магазинерът бе приятелски настроен и тъй като лицето ми му беше непознато, ме попита откъде съм. Бяхме потънали в задълбочено обсъждане на Канада и на хокея, когато вратата се отвори със замах и вятърът довя вътре Джими Кийт.

— О-о! — Той изглеждаше доволен. — Търсих те.

— Така ли? — учудих се аз.

— О, да. Вчера бях в хотел „Сейнт Олаф“ и намерих няколко души, дето ще ти помогнат за книгата. Направил съм ти мъничък списък.

„Мъничкият списък“ на Джими съдържаше поне половин дузина имена. Той ми ги прочете и ми обясни така подробно кой, кой е, че скоро започнах да се обърквам — не знаех дали учителят ми е предложил да ме разведе с колата си из областта, или водопроводчикът. Едно име обаче запомних.

— Доктор Уиър — рече Джими най-накрая — много се интересува от историята на областта. Голям човек е, ще знаеш. Бори се да спаси Слейнс. Тази вечер ще си е у тях, ако искаш да се отбиеш там и да поприказвате.

— Много би ми харесало. Благодаря.

— Има си къща по-нагоре, до Касъл Ууд^[1]. Ще ти кажа пътя, не е трудно за намиране.

Излязох след вечеря. Навън вече бе тъмно и по пътеката от къщичката ми надолу към главния път онова странно неприятно усещане отново ме сграбчи в ноктите си, макар наоколо да нямаше нищо и никой, които биха могли да ме застрашават. Заставих краката си да се движат по-бързо, но усещането ме преследваше по петите като невидима сила чак до пътя, а после се оттегли в тъмнината в очакване... знаейки, че отново ще има шанс по-късно вечерта, когато се прибирам вкъщи.

---

[1] Букв. „Гората на замъка“. — Б.пр. ↑

6.

Касъл Ууд се намираше недалеч от „Килмарнък Армс“. Бях минала оттам онзи първи ден, когато шофирах към дома на Джейн, и на дневна светлина гората ми се бе сторила спокойна и мирна. Ала в тъмнината всичко бе съвсем различно и останах доволна, че тази вечер мога да вървя покрай нея от другата страна, по тротоара, оставяйки пътя помежду ни. Безброй врани шумно кръжаха над върховете на дърветата и острите им крясъци се забиваха в мозъка ми. Високите дървета с разкривени чворести клони изглеждаха заплашителни и загадъчни, като онези гори, в чиито дебри се криеха вълци и вещици; напомняха ми горите от илюстрациите към книжката ми на Братя Грим.

Къщата на доктор Уиър бе гледка, която посрещнах с облекчение — ниска, едноетажна постройка със звънче до вратата и семейство от малки гномчета, които надничаха от грижливо поддържаната градинка.

Очевидно бе, че ме очакват. Само миг след почукването ми вратата се отвори. Реших, че доктор Уиър също прилича на гном — невисок, кръглолик, със старомодни очила с кръгли стъкла. Не можех да преценя на каква възраст е. Косата му бе побеляла, но цветът на лицето му бе здрав и червендалест, кожата гладка, а очите зад стъклата на очилата му бяха ясни и пронизателни. Знаех, че доскоро е бил хирург — съобщих ми го Джими — и едва наскоро се е пенсионирал.

— Заповядайте — каза той, — влезте.

Взе палтото ми и го изтръска, за да го поизсуши, а после грижливо го закачи на старинната закачалка с огледало. Всяко кътче на коридора говореше за добър вкус и любов към старинните мебели. Не че беше претрупано, но избелелите шарки на тапетите, персийският килим на пода и меката светлина на аплиците по стената придаваха на помещението атмосфера на сигурност и удобство.

Тази атмосфера бе дори още по-осезаема в тесния, осветен от лампи кабинет, където той ме покани. Едната стена бе покрита от пода до тавана с шкафове с остъклени врати, натъпкани до пръсване с книги

— нови и стари, с твърди и меки корици. И тъй като пространството очевидно не стигаше на домакина, за да може да събере всички книги на рафтовете, той бе натрупал една върху друга книги навсякъде, където имаше свободно място. Почувствах се като шестгодишно хлапе, попаднало в магазин за сладкиши.

Тъй като обаче не исках да изглеждам като шестгодишно хлапе, сподавих ентузиазма си и позволих на доктор Уиър да ме представи на жена си, която седеше в единия от двата фотьойла, тапицирани с крепон и разположени срещуположно около малка кръгла масичка до стената. Зад тях богато надиплени завеси висяха пред единствения прозорец на стаята и скриваха настъпващия мрак, задържайки вътре топлото сияние на настолните лампи. Едно кресло с огромни странични облегалки допълваше обзавеждането на стаята, а на стената, която не бе покрита с шкафове с книги, картини с морски пейзажи и кораби отразяваха светлината в рамките си.

Елси, съпругата на доктора, бе приятна, стройна жена, белокоса също като него. Помислих си, че прилича повече на фея, отколкото на гномче. Сините ѝ очи непрекъснато танцуваха.

— Тъкмо се канехме да изпием вечерното си уиски — осведоми ме тя. — Ще се присъедините ли към нас? Или може би бихте предпочели чаша чай?

Отвърнах, че едно уиски би ми дошло много добре.

Тъй като бе очевидно, че креслото с огромните облегалки е на доктора, се настаних в другия фотьойл, така че от едната ми страна останаха книгите, а от другата — завесите на прозореца. Малката кръгла масичка стоеше между мен и Елси Уиър.

Доктор Уиър излезе и след малко се върна с три големи чаши за уиски от тежко, гравирано стъкло, една трета от вътрешността на които бе пълна с прекрасна кехлибарена течност. Подаде ми едната.

— Джими каза, че сте писателка. Пишете исторически романи, нали така?

— Точно така.

— Срамувам се да призная, че никога не съм чувал името ви.

Елси се усмихна.

— Той е типичен представител на мъжкия пол. Никога не отваря книга, ако авторът е жена. Постоянно очаква всичко да свърши с целувка.

— Е, в моите истории обикновено става точно така — засмях се аз, отпих от уискито си и оставих острата му топлина да си пробие път до стомаха ми. Вкусът на това превъзходно малцово шотландско уиски ми допаднаше, но трябваше да го пия на бавни премерени глътки, за да не се напия. — Книгата, по която работя в момента, е свързана със събитията, в които французите и якобитите се опитват да върнат Джеймс VIII в Шотландия през 1708.

— Така ли? — Веждите на доктора се повдигнаха. — Този бунт не е толкова известен. Какво ви накара да се спрете точно на него?

Самата аз не бях сигурна. Никога не ми се е случвало основните идеи за книгите ми да ме осенят като прозрение; обикновено се формираха постепенно и чрез натрупване, като снежна топка, която нараства пласт след пласт, с бучки, натрупани тук, и неравности — там, докато не се съберат в една свършена цялост. Но докато се стигне до този момент, вече не можех да си спомня формата на първата шепа, която бях събрала, на първата бегла мисъл, която бе отключила процеса.

Опитах се да се сетя какво бе дало началото точно на този.

Работех по последната си книга, в която действието се развиваше в Испания, и трябваше да намеря някаква малка подробност за болниците от осемнайсети век. Така се натъкнах на мемоарите на един лекар, живял във Франция през периода, който ме интересуваше. Въпросният доктор бе правил някаква операция на Луи XIV и толкова се гордееше с този факт, че бе написал няколко страници с всички подробности за инцидента. И това събуди интереса ми към Краля Слънце.

Започнах да чета за него, за неговия двор и за събитията, които се бяха разигравали там. Четях за удоволствие, нищо повече. А после една вечер си пуснах телевизора, за да чуя новините, улучих погрешния канал и попаднах на един стар филм с Ерол Флин — „Капитан Блъд“ и понеже винаги съм си падала по Ерол Флин, продължих да го гледам и изпитах удоволствие от боя с мечове, от романтиката и авантюризма, а накрая Флин скочи на предната палуба на кораба си и съобщи на своите събрата пирати, че вече всички могат да се завърнат в Англия, защото злият крал Джеймс е избягал във Франция, а страната се управлява от добрия крал Уилям.

И точно това ме накара да се замисля за лошия късмет, който бяха извадили кралете от династията Стюарт и най-вече крал Джеймс и как ли се е чувствал да загуби короната, да изостави трона си и да прекара остатъка от живота си в изгнание.

Все още с тези мисли в главата изключих телевизора и отворих книгата, която четях — биография на Луи XIV. Точно на страницата, където бях спряла, се споменаваше за двореца Сен Жермен, който Луи бе предоставил на изгнаниците, за да могат да продължат да поддържат кралски двор. Заинтригувана, продължих да чета за всички шотландски благородници, които бяха влизали и излизали от Сен Жермен, и за всички заговори, които се бяха вихрили там. Всичко ми се струваше очарователно.

Скоро след това намерих документите на Натаниъл Хук, научих за мечтата му за бунт и тогава...

Знаех, че това обяснение е прекалено отвлечено, а повечето хора, които ме питаха откъде вземам идеите си, очакваха по-кратък отговор, затова казах на доктор Уиър, че съм избрала бунта от 1708 просто защото Натаниъл Хук ми е допаднал.

— А, Хук — кимна докторът. — Той наистина е бил интересен човек. Само че е бил ирландец, а не шотландец. Знаехте ли това? Да, идвал е в Слейнс на два пъти, струва ми се, първия път през 1705, за да провери готовността на благородниците да подкрепят плана му да доведе младия крал обратно, а после през 1707, за да пусне плана в действие.

— Всъщност се занимавам с второто му посещение, както и с осъществения опит за нашествие следващата зима. — Облегнах се назад, отпих предпазливо още една глътка уиски и обясних как, при все че съм започнала да пиша книгата във Франция, трябва да запълня някои от местата, с които не съм наясно по отношение на Слейнс. — Джими каза, че знаете много за замъка.

— Наистина е така.

— Това е най-любимата му тема — намеси се Елси със снизходителна усмивка, която излъчваше нежна привързаност. — Надявам се, че нямате други планове за тази вечер.

Без да обръща внимание на думите ѝ, доктор Уиър попита:

— Какво искате да знаете?

— Всичко, което можете да ми кажете. — Годините на проучвания ме бяха научили никога да не поставям ограничения на това, което хората ми разказват, и макар че вероятно докторът щеше да спомене и вече известни ми факти, за които вече бях чела, със сигурност щях да науча повече от него, ако просто си мълча и го оставя да говори.

Той започна с историята на семейство Хай, графовете на Ерол, които бяха построили Слейнс.

— Това е стара и благородна фамилия. Съществува легенда, че в древни времена един техен предшественик орял полето заедно с двамата си синове, докато в далечината се водела битка между датчаните и шотландската войска. Според легендата, когато една от шотландските линии започнала да се пропуква и воините започнали да се оттеглят, този фермер, едър мъж с мощни ръце, откъснал хомота от бика си, за да го използва като бич, и се провикнал към синовете си да направят същото. Тримата подкарали бягащите воини обратно към битката, възстановили бойната линия и накрая датчаните били разгромени. А сетне кралят отвел фермера и синовете му в Пърт, пуснал един сокол да полети от Киноул Хил и казал, че цялата земя, над която прелети птицата, ще стане тяхна. И тогава соколът кацнал на един камък, който все още се нарича Камъкът на сокола, в енория Семидос, така че фермерът станал собственик на част от най-хубавата земя на север от река Тай, както и много богат човек. Това, разбира се, е само легенда, за истинността на която няма никакво доказателство, но и днес вождовете на Хай продължават да носят като герб кралския сокол и ярема на бика, както и три опръскани с кръв щита — по един за онзи смел фермер и за двамата му синове. А семейният девиз в превод гласи: „Пази ярема“. Тоест те вярват в истинността на легендата.

Той млъкна, понеже забеляза, че съм извадила тетрадката си и записвам легендата, за да ми остави време да довърша.

— Записахте ли всичко? — попита ме накрая. — Хубаво. Ще се опитам да говоря по-бавно, за да не ви се налага да бързате. Сега за семейство Хай. Според историческите книги са дошли от Нормандия. В средата на петнайсети век са получили графска титла, а сто години по-рано са били провъзгласени за велики конетабли на Шотландия от самия Робърт Брус. Тази титла дава голяма власт, а също така е и

наследствена — предавала се е във фамилията поколения наред, както се е предавала и абсолютната преданост към каузата на католицизма. Подкрепяли сина на Мария Стюарт, Джеймс VI, докато не решил да приеме протестантството. Това се оказало прекалено за деветия граф на Ерол, който повел масирана атака срещу силите на краля. Получил рана от стрела и доколкото си спомням, дотолкова вбесил крал Джеймс, че той се отправил на север, та лично да изравни със земята замъците на графа — Делгатие и Стария Слейнс, на юг отук. Графът на Ерол прекарал няколко години в изгнание, а после се върнал в Шотландия и вместо да се опитва да възстанови стария замък, решил да построи нов, около една кула, която семейство Хай поддържали тук. Точно тази постройка нарекъл Новия Слейнс.

Точно както Алън, съпругът на Джейн, ми бе обяснил по-рано, когато още не бях осъзнала, че е имало два замъка на име Слейнс, докторът ми каза:

— Вас ви интересува Новият Слейнс. По времето, когато полковник Хук е дошъл тук, старият замък отдавна вече не е съществувал. 1708 година... нека да помисля... тогавашният граф на Ерол трябва да е бил тринайсетият граф. Чарлс Хай — последният наследник от мъжки пол по права линия. А неговата майка — графинята на Ерол, Ан Хай, била движеща сила в съзаклатието. Но пък — продължи той, — в това няма нищо учудващо. Тя била от рода Дръмонд, а брат ѝ бил херцогът на Пърт — много влиятелен човек в двора на Стюартите във Франция. Ан била изцяло отдадена на задачата да върне краля на трона му. Забележителна жена. Графините на Ерол — това е доказано от историята — открай време са далеч по-интересни от мъжете си.

Докторът допи уискито си и топлата светлина в малката стая покри с блестящи точки причудливо изрязаното стъкло на чашата му и кръглите му старомодни очила, зад които очите му изведнъж станаха замислени.

— Имайте предвид, че синът ѝ, тринайсетият граф, е имал огън у себе си. Ненавиждал Обединението от все сърце и се борил срещу него до последния си дъх и по всички възможни начини. А освен това, разбира се, бил от рода Хай и поддръжник на кралете Стюарт, а това не бил избор, който един мъж можел да направи лесно. Чарлс Хай живял в изключително опасни времена. — За миг се замисли над това, което

ми бе казал, а после продължи: — Така и не се оженил и не създал наследник преди смъртта си, затова титлата отишла при сестра му — още една интересна графиня на Ерол, но това е друга история. Както и да е, тя също не оставила наследник, затова титлата велик констабъл преминала в странични разклонения при разни племенници и племеннички и старата фамилия я загубила. Слейнс обаче останал собственост на графовете на Ерол до 1916 година, когато двайсетият граф бил принуден да го продаде. Новият собственик най-накрая се отказал от него и накарал да съборят покрива; казват, че било от съображения за безопасност, при все че е по-вероятно просто да се е опитвал да избегне плащането на данъци. А след това без покрив сградата просто започнала да се руши.

— Срамота — обади се Елси. — Такава величествена стара сграда с такава история. Тук е отсядал Самюъл Джонсън заедно със своя биограф господин Бозуел^[1]. Дъглас, ти имаше екземпляри от нещата, които са писали за Слейнс. Бяха много интересни.

— А, да — кимна той. — Бях забравил за тях. — Надигна се от коженото си кресло, излезе за малко от стаята и се върна с папка, пълна с листи. — Ако желаете, можете да ги задържите. Имам и други копия. Описанията на Бозуел са далеч по-живи и пълнокръвни. На Джонсън са по-суховати, но все пак интересни за четене. Има и още едно-две неща, които може би ще са ви от полза — свързани са с историята на Слейнс. А тук някъде — той се огледа смутен — имах и старите планове на замъка, които показваха кои стаи къде са били. Не мога да се сетя какво съм направил с тях.

Елси каза:

— Може да си ги дал на някого.

— Много е вероятно. — Седна и ми се усмихна. — Проклятието на възрастта. Вече взех да забравям всичко. Все пак ще проверя дали няма да успея да намеря тези планове. Сигурен съм, че бихте искали да ги погледнете.

— О, да. Много.

Елси се усмихна.

— Сигурно е страшно интересно да пишете за миналото. Какво ви накара да се заинтересувате от историята?

И на този въпрос не можех да дам кратък отговор, но все пак се опитах и така заговорихме за любовта на баща ми към генеалогията, за

пътуванията, които двамата с него бяхме предприемали по местата, откъдето бяха дошли предците ни, и за всички часове, които като дете бях прекарала с него в търсене на надгробните камъни на един или друг пра-пра-пра-прадядо. За мен всички тези хора бяха реални — лицата им в пожълтелите снимки с рамки, разпръснати навсякъде из къщата, ми бяха така познати, както и моето собствено, и когато спирах да ги погледна, те също ме гледаха и ме повличаха със себе си в миналото.

Докторът разбиращо кимна.

— Да, моят баща не се интересуваше от история, но беше наследил един портрет, при това доста добър, на някакъв Уиър, който е бил морски капитан. Когато бях дете, този портрет висеше в кабинета и разпалваше въображението ми. Не се съмнявам, че точно оттам идва любовта ми към морето.

Това ми напомни за нещо друго.

— Да не би случайно да знаете къде бих могла да потърся сведения за шотландския флот в началото на осемнайсети век?

Той се усмихна, остави чашата си и погледна към шкафовете с книги.

— Е, може да се окаже, че имам някой и друг стар том по въпроса.

— Има цяла лавица, пълна с книги на тази тема — уточни Елси.
— От корабите ли се интересувате?

— Най-вече от хората. Трябва да направя проучване за капитаните, за които е писал Натаниъл Хук.

— А, капитан Гордън, нали така? — Доктор Уиър погледна към мен, за да се увери, че става въпрос за същия човек, след което се надигна и се запъти към библиотеката. — В „Старият шотландски флот“ има писано доста за него. Имах екземпляр тук някъде... да, ето го. Може да го вземете, ако искате, и да го прегледате, за да проверите дали това, което ви интересува, е втрѐ. Ако не е, имам и други книги, които може да...

Думите му бяха прекъснати от почукване по вратата.

— Извинете ме — рече докторът и излезе в коридора. Чух как отваря вратата, после приглушения му глас и този на някакъв друг мъж, смях и тропот на крака, когато някой пристъпи прага.

Доктор Уиър се завърна, грейнал в усмивка.

— Шофьорът ви е тук.

— Моят шофьор?

Зад гърба му се появи Стюарт Кийт. Изглеждаше много привлекателен в коженото си яке с черната си коса.

— Тъкмо се прибирах и си помислих, че може да имаш нужда някой да те закара до пристанището. Вятърът като че ли е полудял.

Не бях обърнала внимание, докато говорехме, но сега чух как вятърът блъска диво по прозореца зад мен. Представих си как си тръгвам в това време сама, как минавам покрай Касъл Ууд и по самотната пътека, която водеше от Харбър Стрийт към моята къщурка на хълма, и мисълта Стюарт да ме заведе до вкъщи изведнъж ми се стори много привлекателна. Така че благодарих на семейство Уиър за наистина ползотворната вечер, допих уискито си на една-единствена огромна глътка и с взетата назаем книга в ръка им пожелах „лека нощ“.

Отвън вятърът брулеше колата на Стюарт, докато се вмъквах в нея.

— Откъде знаеше къде да ме намериш? — попитах.

— Някой го спомена тази вечер в кръчмата. — Когато видя изражението ми, той добави: — Е, аз те предупредих, помниш ли? Един час в хотел „Сейнт Олаф“ и баща ми може да разпространи каквато новина си поиска сред половината село. Успя ли вече да ти изготви план?

— Не съвсем, просто ми даде списък на хора, които според него могат да ми помогнат.

— И кои са те?

— Честно казано, не си спомням имената им. Мисля обаче, че този уикенд или водопроводчикът, или, учителят трябва да ме разведе из областта с кола.

Той се усмихна.

— Това ще да е водопроводчикът. Не си длъжна да ходиш — аз също мога да те разведа. — Докато го казваше, рязко завъртя волана, за да вземе завоя, който щеше да ни изведе на главната улица, и задните гуми на колата изсвистяха.

Сграбчих опората за ръка.

— Мисля, че с водопроводчика шансовете ми да оцелея са по-добри.

Той се разсмя и аз продължих:

— Освен това теб и този уикенд няма да те има, нали така? Пак ще ходиш в Лондон.

— Да, но само за малко. — Отново усетих погледа му върху себе си, макар че не можех да го видя ясно в тъмнината. — Ще се върна.

Знаех, че Стюарт ме харесва. Аз също го харесвах, но не по този начин. Въпреки цялата му привлекателност той не пробуждаше у мен никаква искра, а макар да бе изминало доста време, откакто бях усещала искра с когото и да било, знаех достатъчно, за да установя липсата ѝ в случая. Затова се почувствах мъничко виновна, когато му позволих да паркира колата и да извърви разстоянието по калната пътека до къщичката. Не исках да го подвеждам или да му давам фалшиви надежди, но и не исках да бъда сама. Не и тук. Не в тъмнината, когато всяко косъмче по врата ми бе настроило от усещането, че по пътя ме дебне нещо зло.

— Внимавай къде вървиш — предупреди ме Стюарт и ме сграбчи за ръката. — За втори път го правиш; за малко да стъпиш вън от пътеката. — Спря се и ме погледна. — Какво има?

Не можех да му отговоря. В мига, в който ме хвана, усетих как ме обзема паника — внезапна и безпричинна. Сърцето ми биеше така силно, че можех да го чуя, а нямах и най-малката представа защо е така. Поех си дъх и се заставих да се усмихна.

— Просто... ме стресна — бе единственото обяснение, което можех да му предложа.

— Да, виждам. Съжалявам.

— Грешката не е твоя. Честно да ти кажа, ненавиждам тази пътека нощем — обясних, когато отново тръгнахме напред. — През деня всичко е наред, но вечер направо ми изкарва акъла.

— Наистина ли? Защо?

— Не знам. Професионална деформация, предполагам. Имам страшно развнтено въображение.

— Е, да знаеш, че можеш да ми позвъниш по всяко време. Ще дойда и ще те придружа до вас.

— Ти няма да си тук — отбелязах.

— Да, заминавам рано утре сутрин. Но ти казах, че ще се върна.

Вече бяхме стигнали до вратата. Стюарт ме наблюдаваше как пъхам ключа в ключалката, а после попита:

— Искаш ли да вляза и да проверя дали в шкафовете не се е скрило някое чудовище?

По усмивката му реших, че по-скоро си е наумил да провери за чудовища под леглото ми, а нямах намерение да се поддавам на този номер. Отказах предложението му с небрежен тон:

— Не, няма нужда, добре съм.

— Сигурна ли си?

— Напълно.

Видях го как ме наблюдава и знаех, че обмисля възможността да се опита да си изпроси целувка за лека нощ, но преди да приведе тази мисъл в действие, аз го прегърнах — най-обикновена приятелска прегръдка, която нямаше как да бъде изтълкувана погрешно.

— Отново ти благодаря, че ме доведе вкъщи — казах. — Пожелавам ти приятно пътуване до Лондон.

Прегръдката като че ли го изненада, но той я прие точно така, както се надявах.

— Убеден съм, че ще е приятно — погледна ме, остави ме да се отдръпна и направи крачка назад по пътеката. — И пак ще се видим — обеща той, — много скоро.

Въпреки че знаех, че съм избегнала някои съвсем не незначителни усложнения, изпитах съжаление, когато го видях да си тръгва. Като влязох в къщурката, тя изведнъж ми се стори самотна. И студена. Огънят в печката бе угаснал и ми трябваша цял час сериозни усилия, за да го съживя. Когато най-после успях, се чувствах толкова замръзнала и уморена, че исках само да се строполя в леглото си и да заспя.

Взех книгата със себе си — онази, която доктор Уиър ми бе дал назаем, за шотландския флот, защото, уморена или не, усещах, че трябва да свърша все някаква работа, тъй като бе очевидно, че тази вечер няма да пиша. Книгата беше стара, със сини корици, а отвътре на първата страница услужливо пишеше: „Старият шотландски флот, от 1789 до 1710, редактирано от Джеймс Грант, Л. Л. Б.“. Илюстрацията срещу заглавната страница бе черно-бяла и представляваше портрет на морски офицер с бяла перука, застанал в авторитетна поза и насочил пръст към плаващ кораб в далечината. Нещо в очите му, в лицето му ми се стори странно познато, затова се вгледах по-отблизо в светлите букви, изписани с курсив под портрета, за да разбера името му.

Томас Гордън.

Адмирал Томас Гордън наистина, но всеки адмирал някога е бил капитан. Изправих се рязко и седнах в леглото. Между одеялата пробяга студ и ме обгърна в хватката си, но аз почти не го усетих. Започнах да разгръщам бързо страниците с индексите, за да прочета препратките към Томас Гордън.

„Томас Гордън — информираше ме книгата — постига забележителна кариера... Неговите пътувания включвали далечни места като Шетланд, Стокхолм, Норвегия и Холандия. На 17 юли 1703 година той получава официално назначение в шотландския флот като капитан на «Кралица Мери».

Е, добре — усмихнах се доволно, — значи почти съм улучила.“ „Кралица Мери“. Уилям и Мери бяха управлявали заедно и когато съм давала име на въображаемия си кораб, чисто и просто съм избрала погрешната половина.

Продължих да чета. Имаше откъс от писмо, в което Натаниъл Хук по време на първото си посещение в Шотландия, две години преди началото на моя разказ, бе написал:

„Докато гостувах на лейди Ерол, нашата фрегата «Дързост» се намираще на един мускетен изстрел разстояние от замъка. В деня след пристигането ми мистър Гордън, капитан на шотландска фрегата, натоварен със задачата да охранява крайбрежието, неочаквано се появи на юг. Лейди Ерол, която не желаше да ме задържат, изпрати един джентълмен с катер, за да предложи на капитана да поеме друг курс, с което той незабавно се съгласи. Милейди го бе привлякла на своя страна и когато минава покрай замъка, той винаги я уведомява...“

Знаех, че съм чела този откъс и преди, защото си спомних ролята на капитана в бягството на френския кораб, на чийто борд се намирал Хук.

След това видях други, най-различни документи: заповеди за плаване, отправени до капитан Гордън, и препоръка към капитан

Гордън да се насочи към Скарсбъро; заповед от 1705 година към капитан Гордън да стане командир на кораба „Крал Уилям“...

Отново прочетох последния документ, за да съм сигурна, че не съм сбъркала. Думите обаче си бяха там, прости и ясни. А точно под тях на същата страница имаше подобно нареждане до Джеймс Хамилтън от Орбистън да поеме командването на „Кралица Мери“.

Отново разиграх в ума си сцената, която бях описала последна — онази, в която графинята казваше: „Боя се, че забравих вашия капитан Хамилтън“.

А капитан Гордън, капитан Томас Гордън, уверено отговори: „Знам. Но аз не съм го забравил“.

Както изглежда, и аз не бях го забравила. Но как, за бога, си бях спомнила за такава дребна, незначителна подробност като името на капитан Хамилтън? Трябва да го бях прочела някъде, но в този момент за нищо на света не можех да се сетя къде. Имам навика да записвам името на всеки източник, който използвам в проучванията си, в случай че пропусна нещо и ми се наложи да го проверя повторно и знаех, че не съм чела абсолютно нищо за шотландския флот, освен написаното от Натаниъл Хук, а то съвсем не беше много. Все пак обаче човек не може да си спомни нещо, ако още преди това не го е имал в паметта си.

Или пък може?

Зад гърба ми прозорецът се разтресе от порива на вятъра, който ме накара да се пхна под завивките, търсейки топлина. Затворих книгата и грижливо я поставих на нощното шкафче, но тя дълго не напусна мислите ми; докато сънят най-после дойде, бях готова да изпия още една чаша от хубавото уиски на доктор Уиър.

---

[1] Самюъл Джонсън (1709 — 1784) — един от най-известните литературни дейци в английската история. Поет, есеист, биограф, лексикограф и литературен критик. Джеймс Бозуел (1740 — 1795) — автор на многобройни забележителни дневници, най-вече известен като приятел и биограф на Джонсън, с когото се запознава през 1763 г. — Б.пр. ↑

7.

Ако има нещо, което може да се каже за мен, то е, че наистина съм дъщеря на баща си в не едно отношение. Ако нещо ми се струваше безсмислено, го атакувах с оръжията на логиката. Когато този метод не даде резултат, след като изчетох всичките си бележки и всички записки на Хук и не намерих да се споменава нито малкото име на капитан Гордън, нито името на кораба му, нито каквото и да било за капитан Хамилтън, преминах към втората си тактика за справяне с проблемни ситуации: поставяне на нещата в ред.

Изборът ми бе да нарисувам това, което бях запомнила от руините на Слейнс, да го съпоставя със страниците, които бях написала, и да се опитам да нарисувам план на замъка, така както си го бях представила. Докато не получех истинските планове от доктор Уиър, това поне щеше да ми помогне да разхождам героите си напред-назад, без да обърквам помещенията — например да пратя София единия ден да завие наляво, за да стигне до салона, а другия ден надясно.

Баща ми щеше да нарече това, което правех в момента, „оцветяване на карти“. Така наричаше процеса, при който според него прахосвах време и усилия, за да изгладя нещо съвсем второстепенно, както когато в гимназията оцветявах картите за часа по география — слагах синьо около бреговата ивица и полагах сенки по долините и хълмовете. Татко обаче винаги го казваше с обич, като че ли и той знаеше, че понякога това, от което човешкият мозък има най-голяма нужда, е просто да оцвети някоя и друга карта.

Чертаенето на плана на замъка ме изпълни с чувство на удовлетворение от постигнатото, всички тези чисто изрисувани линии по листа и имената на стаите, написани с големи букви. Не разполагах с цветни моливи, иначе със сигурност щях да оцветя скицата просто заради удоволствието. Все едно, и така беше добре и когато приключих, се почувствах ободрена.

Поставих картата отстрани до компютъра си, за да мога да я виждам, докато работя, и отидох да си направя сандвич. Стоях до прозореца, погълтах обяда си и гледах към морето, без да мисля за нищо особено, когато видях кучето.

То тичаше по плажа и ушите му щастливо плющяха на вятъра, докато шляпаше из разпенените краища на вълните, като че ли не усещаше студа; гонеше нещо кръгло и ярко оцветено, което се търкаляше по пясъка. Топка за тенис, предположих, и се загледах как кучето триумфално я хваща и се обръща, за да се втурне обратно по пътя, откъдето бе дошло. Болонка на кафяви и бели петна.

Още преди да видя човека, към когото тичаше кучето — строен мъж, напъхал ръце дълбоко в джобовете си и изправил рамене срещу вятъра — оставих чинията си и се огледах за четката за зъби. Както и за палтото си.

Не знаех защо точно го правя. Ако поисках, можех да дам поне пет обяснения. Онзи първи ден този мъж се бе държал любезно с мен и след цяла сутрин, прекарана затворена в къщурката, изпитвах желание да изляза и да поговоря с някого. А освен това харесвах кучето му. Точно това си повтарях през целия път надолу по хълма, по тясното дървено мостче и покрай големите дюни. Когато обаче стигнах до плажа и мъжът обърна глава и ми се усмихна за добър ден, разбрах, че нито едно от тези обяснения не е истинската причина.

Тази сутрин той приличаше повече на пират — весел пират с дълга, тъмна коса, разрошена от вятъра, и бели блестящи зъби на фона на добре поддържаната брада.

— Значи указанията ми не са ви помогнали, така ли? — усмихна ми се той.

— Моля?

— Последния път, когато се срещнахме, се бяхте запътили към Питърхед. Не успяхте ли да намерите пътя?

— О! Намерих го, благодаря. Просто се върнах.

— Да, виждам.

— Взех една къща под наем — продължих — за зимата.

Сивите му очи с интерес проследиха посоката, в която посочих.

— Какво, онази старата на Уорд Хил?

— Да.

— Говори се, че е била наета от някаква писателка.

— Точно така. От мен.

Той ме измери с поглед от глава до пети.

— Не приличате на писателка.

Повдигнах вежди.

— Това като комплимент ли да го приема?

— Да. Защото го казах като комплимент.

Кучето се завърна с кални лапи, неспирно въртяща се опашка и влажен нос, който се опитваше да се завре в коленете ми. Почесах клепналите му уши и казах:

— Здравей, Ангъс.

В отговор болонката плъосна очаквателно топката за тенис до обувката ми. Вдигнах я и ѝ доставих удоволствието да я хвърля отново колкото се може по-далеч.

Мъжът до мен изглеждаше впечатлен.

— Хвърляте много добре.

— Благодаря. Баща ми играеше бейзбол — отвърнах, като че ли това даваше логично обяснение на факта, че аз хвърлям добре. А после, осъзнала, че така и не сме се представили един на друг, казах: — Аз съм Кари, между другото.

Той пое протегнатата ми ръка и по време на този кратък контакт усетих как по дланта ми пламва топъл електрически ток и запълзва нагоре към рамото ми.

— Аз съм Греъм.

— Здравей.

„Той наистина има най-прекрасната усмивка на света“ — помислих си. Беше неочаквана и искрена, свършените зъби проблеснаха на фона на старателно оформената брада, подрязана късо до линията на челюстта. Той обърна глава, за да проследи напредъка на кучето, и аз почувствах, че тази усмивка ми липсва.

— И така, Кари, кажи ми какво пишеш.

Знаех, че всеки, с когото се запозная в Крудън Бей, ще ми зададе същия въпрос, така че накрая ще трябва да си измисля някой спретнат, кратък отговор, съставен от едно-единствено изречение — нещо, с което да задоволя любопитството на хората, без да ги карам да заспят от скука. Опитах се и сега да дам такъв:

— Роман, в който действието се развива в Слейнс през осемнайсети век.

Очаквах, че ще кимне или ще каже, че това звучи много интересно, и с това темата ще приключи. Вместо това той отново обърна глава към мен, наклонил лице така, че силният вятър да отмята косата встрани от лицето му.

— Наистина ли? Коя година?

Казах му и той кимна.

— Френско-шотландското нашествие, нали така? Или може би трябва да го нарека по-скоро опит за нашествие — нали в крайна сметка не се е увенчало с бляскав успех. — За миг се наведе да издърпа топката измежду зъбите на Ангъс и отново му я хвърли, на няколко метра по-далеч, отколкото бях успяла да я хвърля аз. — Интересен избор — продължи Греъм — за роман. Изобщо не знам някой да е писал на тази тема — не и роман, във всеки случай. За това нашествие едва-едва се споменава в историческите книги, а камо ли в други.

Опитах се да прикрия изненадата си, задето мъжът пред мен бе наясно какво пише в историческите книги — не защото имах никакви резерви по отношение на интелигентността му, а защото от външността му и от начина, по който се движеше, по-скоро бих очаквала да се чувства по-удобно на някое футболно игрище, отколкото в библиотека. Великолепна преценка имах, няма що.

Не бях забелязала, че кучето не бърза да се върне, но Греъм не бе пропуснал това закъснение. Той погледна към протежението на брега, присвил очи на вятъра, и изсвири остро през зъби, за да повика болонката обратно.

— Мисля, че се е наранил — каза той и наистина, когато Ангъс се приближи към нас, видях, че куца. Топката все още беше в устата му, но едната му лапа бе изпъната напред — очевидно го болеше.

— Стъпил е на нещо — предположи Греъм и се наведе да провери. — Прилича на счупено стъкло. Порязването не е особено сериозно, но трябва да почистя пясъка.

— Можеш да използваш мивката в кухнята ми — предложих.

Той вдигна Ангъс и го притисна до гърдите си, както би направил с ранено дете, и докато ги водех през белия мост и нагоре по пътеката по Уорд Хил, не мислех за нищо друго, освен за кучето. Когато обаче и двамата се озоваха вътре, къщурката изведнъж ми се стори съвсем малка и ми стана неловко.

— Съжалявам за бъркотията — смотолевих и се опитах да му разчистя място да постави кучето на кухненския плот.

— Не се притеснявай, виждал съм тази кухня и по-зле. Има ли кърпа в шкафа? Една от онези старите, жълтите, ще свърши работа, недей да даваш хубава.

Спрях, както премествах една чаша, и се загледах в него. А после нещо в паметта ми прищракна и си спомних как Джими Кийт ми разказваше за синовете си. Беше казал: „Стюи е по-малкият, а брат му Греъм е в университета в Абърдийн“.

— Да не би фамилното ви име случайно да е Кийт? — попитах.

— Да.

Ето защо изглеждаше толкова у дома си в тази къщурка и защо знаеше местната история. Би трябвало да я знае — нали я преподаваше в университета.

Той ме погледна, без да пуска лапата на кучето под течащата вода.

— Какво има?

Отклоних погледа си и се усмигнах.

— Нищо. Ще отида да донеса кърпа.

Намерих кърпите, за които ми говореше — жълти и прибрани на дъното на шкафа — и избрах една, която изглеждаше износена, но чиста.

Той ми благодари, без да вдига поглед, и продължи да работи върху раната. Имаше хубави ръце, забелязах аз, чисти, сръчни и силни, но същевременно докосването им по лапата на болонката бе нежно.

— Да не би татко да ти е разправял разни приказки за мен, а? — попита той. — Това ли е проблемът?

— Не. Просто не спирам да се натъквам на членове на семейството ти — първо на брат ти, а сега на теб. Нали тук, в Крудън Бей, не се подвизават още цял куп Кийтовци?

— Ако не броиш братовчедите, оставаме само ние, двамата. — Все още загледан надолу и съсредоточен в работата си, той попита: — Как се запозна с брат ми?

— Пътувахме с един и същи самолет. Той ме докара от летището. Това го накара да обърне глава към мен.

— От летището ли?

— Да, в Абърдийн.

— Знам къде е летището — рече той. — Когато обаче те видях миналата седмица, ти пътуваше към Питърхед и шофираше сама. Как се озова оттам на летището?

Обясних му. Разказът ми звучеше странно дори в собствените ми уши — историята как бях погледнала към замъка Слейнс и бях разбрала, че трябва да остана близо до него, а после бях отлетяла до Париж, за да си събера нещата, и после обратно, при това само за няколко дни. Дори и да си помисли, че има нещо странно, Греъм не каза нищо. Когато приключих, той откъсна една дълга ивица от края на кърпата и внимателно я уви около лапата на Ангъс.

— Значи си приключила с Франция — обобщи той.

— Да, така изглежда. Сега, когато съм тук, книгата върви наистина добре.

— Е, това е хубаво. Ето — каза той на кучето, — сега как е? По-добре ли е?

Ангъс протегна врат да оближе лицето на Греъм и той се разсмя и го почеса по клепналите уши.

— Така, сега ще потегляме и ще оставим дамата да се върне към работата си.

Не исках да си тръгват. Исках да останат. Исках да му кажа, че пиша най-вече вечер и през следобедите съм свободна, че мога да направя чай и може би ще можем да поговорим... Не знаех обаче как бих могла да го кажа, без да звуча прекалено настойчиво, а освен това той не ми бе дал никаква реална причина да вярвам, че ще приеме, или да си мисля, че ме харесва дори една десета толкова, колкото аз го харесвах.

Така че замълчах, докато той отново ми благодареше за помощта, вдигаше Ангъс и отваряше вратата. Точно тогава се спря и погледна надолу към мен. Очевидно размишляваше.

— Били ли сте в Бълърс О'Бюън?

— Къде?

Той повтори името, като се стараеше да говори бавно.

— Една морска пещера недалеч оттук, на север.

— Не, не съм.

— Понеже си мислех, че ако искате да се поразходите, утре мога да ви заведа там.

Изненадана, отвърнах:

— Ще ми бъде приятно.

— Добре тогава. Десет часа как ви звучи? Нали можете да слезете по пътеката покрай брега?

— Без проблеми — уверих го.

— Значи ще се видим утре.

Отново ме озари с проблясването на усмивката си и докато я гледах, осъзнах защо не можех да се отърва от чувството, че съм виждала лицето на Стюарт някъде преди. Братята не си приличаха чак толкова много, но все пак имаше лека прилика, при все че чертите на Греъм според мен издаваха сила на характера — сила, която липсваше в лицето на по-красивия му брат.

Може Стюарт да бе мъж, приятен за гледане, но Греъм бе мъж, когото не можех да престана да гледам.

Може би това бе причината, задето първото, което направих, като си тръгна, бе да грабна тетрадката си. В частта, озаглавена „Герои“, изписах цели три ръкописни страници — подробно описание на мъж, чиито очи напомняха цвета на зимно море.

Все още не знаех как точно ще го използвам, но имах чувството, че довечера, като започна да пиша, той ще се появи на някое място в историята, нахлувайки с тази негова небрежна, гъвкава крачка, с пълното право да е там.

Беше почти време за вечеря, когато на вратата се почука.

Знаех, че едва ли е Греъм, но на лицето ми все пак сигурно се бе изписала поне следа от разочарование, щом видях, че е доктор Уиър, защото той каза с извинителен тон:

— Надявам се, че не прекъсвам работата ви?

Овладях се и отвърнах любезно:

— О, не, разбира се, че не. Моля, влезте.

— Няма да остана дълго. — Избърса обувките си и влезе. — Обещах на Елси, че ще се прибера преди мръкване. Намерих онези планове, за които ви разказвах — плановете, които показват Слейнс такъв, какъвто е бил в началото, преди графовете от викторианската епоха да започнат да го променят. Освен това намерих няколко снимки и си помислих, че може да ви се сторят интересни. Само че къде ги оставих? — Той започна да рови в джоба на палтото си и извади малък

плик. Бе сложил плановете в тръба от кафяв картон, която на свой ред бе поставил в прозрачна пластмасова торбичка, за да не се намокрят. Уместна предпазливост, отбелязах аз, тъй като силният вятър откъм морето бе напръскал стъклата на очилата на доктора със ситни капки.

Доктор Уиър ги свали и ги избърса, докато аз оставях плановете и снимките на работната си маса.

— Нямам скоч — казах, — но мога да направя чай или кафе.

— Не, скъпа моя, добре съм. — Огледа се наоколо с неприкрит интерес и одобрение. — Джими е направил това местенце много уютно.

— Той е чудесен.

— Да, всички Кийтовци са такива — осведоми ме докторът. — Дори Стюарт, въпреки всичките си грешки. Виждам, че ви е довел у дома здрава и невредима.

— Да.

— Стюарт е добро момче, но... — Докторът като че ли внимателно подбираше думите, с които да ме предупреди за опасността. — В много отношения си е все още хлапе. — Което, реших аз, звучеше като бащинско предупреждение.

Усмигнах се, за да му покажа, че няма защо да се притеснява.

— Да, забелязах. — А после, като се преструвах на неосведомена, попитах: — Какъв е другият брат? Онзи, който преподава?

— Греъм? Е, Греъм е съвсем различен от Стюарт. Много различен. — Замълча. — Сега, като се замисля, той е човек, с когото непременно трябва да поговорите. Притежава забележителна памет, а освен това има къде и да потърси материали, които да ви помогнат. Освен това самият той е малко нещо якобит. Вероятно знае всичко, което си заслужава да се знае, за 1708 година. Сега живее в Абърдийн, но идва тук почти всеки уикенд. Може някой път да го видите на плажа — има си куче, една малка болонка. — Потупа с пръст по часовника си. — Кое време стана? Трябва да тръгвам. Задръжте снимките дотогава, докато ви трябват. Плановете също. Надявам се, че ще са ви от полза.

Знаех, че ще бъдат, и му го казах.

„Имай предвид — предупредих се, когато докторът си тръгна и отново останах сама, — че вероятно ще превърнат цялата ти сутрешна

работа в губене на време.“ Прекосих стаята, седнах на работната си маса и избутах саморъчно измайсторения от мен план на замъка настрана, за да отворя място за истинския.

Той се изхлузи гладко от тубуса и аз го разгърнах на масата. Ето го — истинския план на замъка Слейнс, начертан в малък мащаб, с прилежно отбелязани помещения.

Разгледах го, а после се намръщих. Без да вярвам на очите си, посегнах към плана, който бях нарисувала тази сутрин, положих го внимателно до оригиналния и започнах да ги сравнявам.

„Няма начин — възкликнах, — просто не е възможно.“ Но ето, че беше.

Двата плана бяха еднакви.

Не просто си приличаха. Не, те бяха изцяло, абсолютно идентични. Кухнята и приемната, стаята, където спеше София, малката ъглова стая за шиене — всички те бяха там, на местата, където ги бях поставила в романа си, където ги бях видяла във въображението си.

Но как? Как бе възможно, който и да било да нарисува нещо, което не е виждал никога през живота си?

Почувствах как подсъзнанието ми се размърдва, а тайнственият женски глас, който бях чула преди, отново прозвуча в главата ми.

— Ето, виждаш ли, сърцето ми завинаги е приковано към това място... — прошепна той.

Само че този път гласът, който чух, не беше на София.

Беше моят собствен.

Гласът на Джейн звучеше успокояващо от другата страна на телефонната линия.

— Добре, признавам, че наистина е странно.

— Думата не е „странно“ — поправих я. — Това е просто смахнато!

— Кари, скъпа, ти притежаваш фотографска памет. Можеш да изрецитираш всяка дума от разговор, който сме водили преди три години. Казвам ти, просто си видяла плановете на замъка някъде преди, това е всичко. Просто си забравила.

— Ако паметта ми наистина е толкова страхотна, колкото казваш, защо съм забравила?

Тя въздъхна.

— Не спори с агента си. Просто приеми, че съм права.

Усмихнах се на тази реплика. Никога не съм се и опитвала да споря с Джейн, защото знаех, че не мога да спечеля. Когато беше сигурна, че е права, можех по-скоро да преместя планина, отколкото да я разубедея.

— Нали не мислиш, че откачам?

— Когато започнеш да печелиш от лотарията — обеща ми тя, — тогава ще си помисля, че си смахната. Ако искаш да чуеш истината, смятам, че просто си дотолкова погълната от тази книга, че се изтощаваш докрай. Имаш нужда от една вечер почивка. Просто да си вдигнеш краката нависоко и да не правиш нищо.

Отбелязах, че ако не пиша, просто нямам какво друго да правя. В къщата нямаше телевизия.

— Значи си намери някоя кръчма и обърни няколко чаши.

— Не, това също не става. Утре сутринта имам разходка по крайбрежната пътека и не мога да си позволя да се събудя с махмурлук.

Гласът ѝ стана обвинителен:

— Ти ми обеща, че няма да се изкачваш по тази пътека сама.

— Няма да съм сама. — Още в мига, в който го казах, пожелах да си взема думите назад. Джейн притежава инстинкт, не по-лош от този на плъх, да подушва неизказаното. В никакъв случай нямаше да успея да задържа Греъм Кийт извън обсега на радара ѝ.

— О, така ли? — Отговорът ѝ представляваше упражнение по нехайно любопитство. — И кой ще дойде с теб?

— Един познат на хазяина ми. — Опитах се да я отклоня от дирята и ѝ разказах как Джими се е върнал от любимото си заведение с цял списък хора, с които очакваше да се срещна. — Изготвил ми е цяла програма.

— Много любезно от негова страна. — Но след тази забележка тя се върна направо на онова, което я вълнуваше: — И какъв е приятелят му? Млад? Стар? Привлекателен?

— Преподава история — отвърнах, — в университета в Абърдийн.

— Не това те питах.

— Е, според досегашния ти опит как изглеждат професорите по история?

Тя ми позволи да приключа темата дотук, но не я познавах от вчера и знаех, че не е свършила с въпросите. Това бе само началото.

— Както и да е — нареди ми тя, — не пиши довечера. Очевидно на клетия ти мозък му трябва почивка.

— Може би си права.

— Разбира се, че съм права. Звънни ми утре след разходката, става ли? Просто за да знам, че не си паднала от скалите?

— Да, мамо.

Но наистина последвах съвета ѝ тази вечер да не работя. Дори не продължих проучванията си, макар че статиите, които доктор Уиър ми бе дал предната вечер, за замъка Слейнс, както и копията от разказите на Самюъл Джонсън и Бозуел за престоя им там, си стояха в папката, примамливо близо до фотьойла ми. Преднамерено отказах да им обърна внимание; вместо това си направих чаша чай, включих електрическата печка и седнах във фотьойла, без да правя абсолютно нищо, докато накрая заспах.

III

Градинарят не ѝ харесваше. По нищо не приличаше на Кирсти, на Рори, на готвачката госпожа Грант или на трудноподвижния майстор на малц, който обикновено си седеше в тъмната, изпълнена с аромати пивоварна и когото София в действителност бе виждала само веднъж, или на момичетата в краварниците и оборите, които минаваха покрай нея с кискане всеки път щом се покажеше на прага. Не, градинарят беше различен.

Не беше много възрастен, но понякога изглеждаше стар, както се привеждаше над инструментите си с острото си лице и безрадостните тъмни очи, които винаги когато София се огледаше, се оказваха приковани в нея.

Сега, с пукването на пролетта, той като че ли беше по цял ден в Слейнс, при все че не живееше там.

— О, да — кимна Кирсти разбиращо. — Били Уик. Самата аз не мога да го търпя. Кара ме да се чувствам така, сякаш съм само по риза всеки път, когато ме погледне. Покойният граф обичаше баща му, предишния градинар. Затуй Нейна Светлост графинята продължава да го държи. — Допреди малко бе подреждала дърва в камините и сега вървеше обратно по коридора към кухнята заедно със София. Наоколо нямаше никого, който да вдигне вежди на свойското бърбене на момичетата. Тази сутрин се бе получило писмо от графа на Ерол, когото очакваха да пристигне тези дни, и лейди Ан се бе оттеглила в стаята си, за да му отговори.

Затова, когато стигнаха до вратата на кухнята, София влезе вътре след Кирсти и дори госпожа Грант не я погледна укорително, тъй като отдавна се бе отказала от надеждата да убеди София, че не е редно да се сближава с прислужниците. Всички бяха разбрали, че е невъзможно да държат Кирсти и София, които бяха връстнички, жадни за приятелство и със сходен нрав, далеч една от друга. Тук, в Шотландия, бе съвсем нормално синовете на лердовете^[1] и тези на фермерите да седят един до друг на училищната скамейка и да играят заедно — обичай, който изпълваше големите къщи с приятелска атмосфера и

топли чувства между тези, които прислужваха, и онези, които седяха на масата. Стига Кирсти да засвидетелстваше на София необходимото уважение, подобаващо на различието в общественото им положение, когато се намираха в представителните помещения на замъка, госпожа Грант не се вълнуваше какво правят двете, когато са в помещенията за слугите. Тя също нямаше какво добро да каже за градинаря.

— Все само себе си гледа тоз Били Уик. Едва дочака баща му да умре, за да се докопа до среброто, дето беше оставил. Нямаше много. Затуй стои тук. Но Били се смята за нещо повече от нас. Стойте далеч от него — предупреди тя София с майчинска загриженост. — Той не е човек, дето ще искате да познавате.

Рори, който тъкмо влизаше през задната врата, улови последната част и веждите му се повдигнаха едва забележимо в ням въпрос.

— Не приказвахме за тебе — сопна му се госпожа Грант. — За Били Уик ми беше думата.

Рори просто кимна и вдигна рамене:

— О, така ли? — Което би могло да означава или че приема отговора ѝ, или че е съгласен с мнението ѝ. Никога не бе лесно да кажеш какво точно си мисли Рори. Той си взе една овесена питка от намиращата се наблизо чиния и я изяде, а когато госпожа Грант отвори уста да го сгълчи, отговори, че вероятно целия следобед няма да има възможност да хапне нищо друго.

— Излизам заедно с Нейна Светлост. Ще ходим в Дънотар.

Още един замък, кацнал на ръба на скала на юг от Абърдийн, домът, както Кирсти обясни на София, на племенника на графинята по брачна линия, граф-маршала на Шотландия. Размяната на посещения между Слейнс и Дънотар не бе необичайна, но не и само след едночасово предизвестие. Кирсти се намръщи.

— Неприятности ли има?

— Не знам — сви рамене Рори. — Нейна Светлост ми каза да приготвя конете и да я придружа. Това е всичко.

— А ти, Кирсти — намеси се госпожа Грант, — не бива да се тревожиш какво прави графинята и защо. В тая къща стават неща, дето не ни е работа да разпитваме за тях.

Кирсти изтърпя укора мълчаливо, но когато готвачката ѝ обърна гръб, ѝ направи физиономия.

Без да се обръща, госпожа Грант продължи:

— А ако продължаваш, може и да забравя, че исках да ти дам почивка утре сутрин.

Изумена, Кирсти спря да криви лице.

— Почивка ли?

— Мъничка почивка, да. Ще ми трябваш преди вечерята, но сега, когато Нейна Светлост отива в Дънотар и остава само госпожица Патерсън, няма да има много работа за тебе, затова мислех да те пусна за през деня.

Перспективата да прекара деня така, както пожелае, накара Кирсти да загуби дар слово, нещо, което никой от тримата не бе виждал досега.

Момичето обаче знаеше как ще се възползва от този подарък.

— Ще отида при сестра си.

— Ще трябва доста да повървиш — рече Рори.

— Само един час нагоре по брега, а не съм я виждала, откак се роди последната й рожба. — И озарена от внезапна идея, тя се обърна към София: — Ще дойдете ли с мен? Ще ни накара да останем за обяд, сигурна съм. Дори чудесната супа на госпожа Грант не може да се мери с борша и питките на сестра ми. Освен това тя толкова ще се радва да се запознаете.

Госпожа Грант не бе сигурна, че е много редно две момичета да се отправят толкова надалеч, и то сами.

— О, но ние ще виждаме замъка през целия път — възрази Кирсти. — А хората толкова уважават Нейна Светлост, че никой няма и да помисли да ни навреди, като разбере, че идваме от Слейнс.

— На графинята — рече госпожа Грант, като погледна към София — туй няма да й хареса.

На което Кирсти отвърна оперено:

— Ще ѝ кажете ли?

Госпожа Грант се замисли.

— Не — поклати глава тя и се върна към готвенето. — Няма да ѝ кажа и дума. Но вие, двете, не е зле да запомните, че дяволът разбърква умовете на мъжете, когато му се прииска да се посмее.

— Ти от това ли си болен, Рори? — усмихна се Кирсти на младия коняр. Невъзмутимото му лице не се промени, но в очите му проблесна едва доловима топлина.

— Да — загледа я той, — но вече съм стигнал прекалено далеч за изцеление. Вземете кучето — посъветва ги Рори на излизане, докато пъхаше в джоба си една последна безквасна питка. — Дяволски мисли или не, никой няма и с пръст да ви пипне, когато Хюго е с вас.

София реши, че съветът му е разумен, и на следващата сутрин след закуска, когато двете с Кирсти се отправиха към портата, тя държеше каишката на Хюго — огромен мастиф, чиято колибка беше в конюшните, а дните му минаваха в бродене из земите на замъка след Рори, досущ като дете, което подтичва до баща си. Хюго беше нежен звяр, колкото и да лаеше гръмогласно към непознатите и да приемаше всеки звук като заплаха. Но докато минаваха покрай градинската стена, където Били Уик прекопаваше каменистата земя, за да разчисти място за засаждане на билки, мастифът оголи зъби, ушите му се долепиха до главата, а в гърлото му заклокочи ниско ръмжене.

Градинарят като че ли изобщо не забеляза това. Той изправи гръб, облегна се на мотиката и погледна към тях.

— Дошли сте да ме видите, тъй ли, момички? — Настойчивият му поглед бе изпълнен с намек, който се стори обезпокоителен на София.

Тя разбра, че и Кирсти се чувства по същия начин, защото помладото момиче смело излъга:

— Излизаме да изпълним една поръчка на Нейна Светлост.

Без по-нататъшни обяснения тя подкани София да върви побързо и двете отминаха нататък и скоро се измъкнаха от огромната сянка на замъка. Пред тях се разстла широката затревена ивица земя, която се простираше в чиста извивка до ръба на черните скали, а нататък се протягаше морето и стигаше чак до окъпания в слънце хоризонт.

Кирсти спря, за да се наслади на гледката.

— Ето — засмя се тя. — Денят е наш.

И макар че София не се бе чувствала ни най-малко като затворничка в замъка Слейнс и не бе получавала нищо друго, освен огромна доброта от страна на графинята, тя изведнъж почувства, че се радва, заедно лейди Ерол я няма и те, двете, с Кирсти могат да се насладят на тази свобода.

По пътя си видяха безчет изумителни гледки.

Минаха покрай огромна скала на брега на морето, пожълтяла от курешките на множество морски птици, които размахваха криле във всевъзможни цветове, докато се връщаха към гнездата си. Скалата, обясни ѝ Кирсти, била наричана Данбай, което означавало „Жълтата скала“, и много от посетителите я смятали за интересна забележителност.

Мастифът също я намери за забележителна и от начина, по който гледаше птиците, беше ясно, че Хюго на драго сърце би се отклонил натам за по-подробна инспекция, но Кирсти дръпна каишката му здраво и го убеди да продължи напред.

Малко по-нататък видяха огромна кръгла шахта, като кладенец на някой великан, изсечен в ръба на скалата, където морето бе дълбало гигантска пещера, докато покривът ѝ най-после не се бе сринал. От него беше останала само ивица камъни около входа на пещерата, през който вълните нахлуваха с такава сила, че водата сякаш кипеше долу, когато София се осмели да застане на ръба и да погледне.

Кирсти също се присъедини към нея, при все че остана една крачка назад.

— Това е Бълърс О'Бюън — назова тя името на странната каверна с отвесни стени. — Наричаме я Гърнето. Много често корабите, преследвани от капери близо до този бряг, влизат в Гърнето, за да се скрият.

Докато гледаше дивата сила, с която вълните се удряха в скалите, София си помисли, че това „гърне“ би било последното място, където тя самата би потърсила убежище. Трябваше обаче да признае, че едва ли някой капер би се осмелил да последва бегълците тук.

— Елате. — Кирсти подръпна пелерината на София. — Никога няма да ми простят, ако ви оставя да паднете в Гърнето.

София неохотно се отдалечи и след четвърт час двете пристигнаха в къщата на сестрата на Кирсти, където се настаниха удобно до огъня и започнаха да се възхищават на най-малкия член на семейството — момченце на десет месеца с пакостливи искри в очичките и трапчинки на бузките, които можеха да съперничат на тези на двете му сестрички и на по-големия му брат. Най-голямото дете не беше на повече от шест години, ала майка им явно приемаше предизвикателството да се грижи за толкова много деца със забележителна ведрост. Също като Кирсти, тя имаше красиво лице,

говореше охотно и още по-охотно се усмихваше, а освен това, точно както сестра ѝ бе обещала на София, боршът бе по-вкусен и по-благоуханен от всичко, което София бе опитвала през живота си.

Децата останаха възхитени от присъствието на Хюго и не спряха да подтичват около него, без да се боят от мощните му челюсти, които с лекота можеха да разкъсат възрастен мъж, а той на свой ред се излегна царствено на чергата пред огнището и прие обичта и игрите им със стоическо търпение.

Времето летеше щастливо и когато София и Кирсти най-после си тръгнаха в средата на следобед, София реши, че последните няколко часа са били изключително приятни.

— Животът на сестра ти изглежда щастлив — отбеляза тя, а Кирсти отговори:

— Да, избра си добър съпруг. Той е добър човек и за него светът е само фермата и семейството му. Не ще да търси приключения.

София вдигна вежда:

— А Рори иска, така ли?

— Защо смятате, че говоря за Рори?

— Кирсти, не съм сляпа.

Прислужничката се изчерви.

— Е, добре, да, но от това нищо няма да излезе. Аз искам деца, семейство и дом, но Рори си мечтае за много повече неща. Когато види пред себе си открит път, се пита колко далеч ще го отведе той. С такъв мъж няма бъдеще.

— Баща ми беше такъв — рече София. — Но той мечтаеше не за пътища по сушата. Той мечтаеше за морето. Не спираше да му се удивлява и да съзерцава безкрайната му шир. Копнееше да последва вълните му и да стъпи на непознати брегове.

— И стъпи ли?

— Не. — Мاستифът подръпна каишката си, наведе глава, за да помирише една туфа трева и София забави крачка, за да го остави да души на спокойствие. — Умря на борда на кораба, който трябваше да го отведе до Дариен. Хвърлили тялото му през борда.

Споменаването на катастрофата при Дариен изведнъж отрезви Кирсти, както ставаше с всички шотландци. Когато се бяха разиграли онези драматични събития, тя е била по-млада и от София, но

печалните подробности от случилото се в Дариен бяха завинаги запечатани в паметта на нацията.

— Трябва да е било жесток удар за майка ви — рече Кирсти.

— Тя така и не разбра за това. — Преди новината, че колонията е разрушена и изоставена, да достигне до Шотландия бяха изминали дълги месеци. През това време втора вълна от заселници вече бе отплавала и майката на София, красива и умна жена, бе между тях. — За свое щастие — продължи София, — не преживя пътуването. — Тези, които бяха оцелели, бяха намерили само горчиво разочарование, защото селището бе беззащитно, изоставено и безлюдно, а земята, която трябваше да им донесе небивали богатства, им донесе само смърт.

А Джеймс и Мери Патерсън вече не бяха нищо друго, освен две имена сред безбройните жертви на мечтата, носеща името Дариен.

— Как успяхте да преживеете такава огромна загуба? — попита Кирсти.

— Бях млада. — София не спомена, че през последвалите, изпълнени с нещастие години трябваше да преживее далеч по-лоши неща, защото Кирсти много се натъжи, а днес не бе ден за тъга. — А веднъж чух как един свещеник поучаваше паството си, че не съществува трагедия, която Бог да не е замислил като част от велик план, с който да я превърне в добро. И ето ме, аз съм тук — усмихна се тя, — значи е истина. Ако родителите ми бяха оживели, никога нямаше да дойда в Слейнс и двете с теб никога нямаше да се срещнем.

Кирсти, поласкана да чуе това, отвърна:

— Да, това наистина щеше да бъде трагедия. — Тя хвана ръката на София и я залюля, докато двете вървяха и си бърбеха за не толкова мрачни неща.

Този път преминаха покрай огромната пещера, без да се спрат до ръба, но когато стигнаха до Данбай и Хюго отново се опита да ги накара да го оставят да си хване някоя морска птица за вечеря, Кирсти забави стъпки и посочи надолу към брега:

— Вижте, един кораб се приближава до Слейнс.

София погледна и също го видя — корабът бе свил платна и се люлееше над котвата на известно разстояние от брега.

— Това „Крал Уилям“ ли е?

Кирсти вдигна ръка, за да заслони очите си, и бавно поклати глава.

— Не. Този кораб не е шотландски.

Ръката на София отново беше дръпната, по-здроаво, този път не от Хюго, а от Кирсти.

— Хайде, не можем да се бавим тук. Трябва да се връщаме.

София не успя да проумее напълно смисъла на тази внезапна настоятелност, но усети как тя се просмуква в собственото ѝ тяло, докато тичаше задъхана покрай скалата редом с Кирсти, а мастифът се бореше да се освободи от каишката и я теглеше да бяга дори още по-бързо.

Виждаше как моряците спускат корабната лодка с няколко мъже вътре и без да знае защо, тичането ѝ се превърна в надпревара да стигне до замъка първа, преди здравите мишци на гребците да докарат лодката до брега.

Близо до градинската стена кучето изтръгна каишката от ръката ѝ и се устреми към оборите с едно-единствено радостно излайване. Рори стоеше до вратата на конюшните и бършеше коня си със сено, за да подсуши мокрите му от пот хълбоци.

— Видяхме платната от Дънотар — обясни той. — Нейна Светлост вече е в къщата.

— А корабът? — попита Кирсти, останала без дъх. — Това ли е...?

— Да. А сега влизайте вътре, преди някой да се усети, че ви няма.

Не каза нищо повече, но бързо се обърна и се върна към работата си, а Кирсти отново подръпна ръката на София и я подкани настоятелно:

— Елате. — София забърза заедно с нея към кухнята, без да знае какво я очаква вътре, нито защо този кораб е толкова важен, нито дали тези мъже, които сега гребяха към брега в подножието на замъка, носят със себе си нещо прекрасно или нещо, от което София трябваше да се бои.

---

[1] Лерд (laird) — земевладелец (шотл.). — Б.пр. ↑

8.

Събудих се, все още във фотьойла. През прозореца нахлуваше сивата светлина на утрото, а тялото ми бе изтръпнало от пронизващ студ. Все още объркана от внезапното си събуждане, се огледах наоколо и забелязах, че лампата, която бях оставила да свети миналата нощ, сега е изключена, както и малката електрическа печка, включена в контакта на стената в краката ми. След като се разсъних, осъзнах какво се е случило и един бърз поглед към черната кутия, прикрепена към стената над вратата, потвърди, че броячът вече не се върти. Бездейните стрелки сочеха към червеното. Бях използвала всичките си монети и електричеството бе спряло.

Нещо по-лошо: бях заспала, преди да наклада огъня за вечерта, и сега той също бе угаснал. Когато докоснах печката, установих, че дори не е топла.

Майка ми не беше в стаята да ме чуе, така че изругах цветисто, смъкнах се на колене и започнах да ровичкам старите мъртви въглини и пепелта с надеждата, че в кофата ще има достатъчно, за да запаля нов огън.

Все още се занимавах с това, когато Греъм дойде да ме вземе за разходката ни. Трябва да съм представлявала забележителна гледка, когато му отворих вратата: изцапано със сажди лице, с измачкани дрехи, защото бях спала с тях. Греъм обаче бе достатъчно любезен да не коментира вида ми и само увеличаването на гънките в ъглите на очите му, след като му обясних ситуацията, показа, че нещо в нея му се струва забавно.

— И сега не мога да накарам печката отново да се запали — завърших раздражено аз. — И понеже е свързана с бойлера, нямам и топла вода да се измия и...

Тук Греъм ме прекъсна.

— Изглеждаш добре — успокои ме той. — Защо не отидеш и не си намериш нещо топло, което да облечеш над тази риза, а аз ще се погрижа за огъня, става ли?

Погледнах го с благодарност.

— Става.

Все пак направих нещо повече от това само да си сложа пуловер. Изгърках лицето си, без да ме е грижа, че водата е ледена, и използвах мокър гребен, за да приведа косата си в ред. Когато приключих, образът в огледалото вече бе по-разпознаваем. Това все още не беше лицето, което се надявах да покажа на Греъм, но поне бе лице, с което можех да се примиря.

Когато се върнах в кухнята, заварих Греъм да кипва вода на малката електрическа печка. Въздухът вече се беше позатоплил от запаления в печката огън, а лампата до стола ми в дневната отново светеше. Прекосих стаята, за да я угася, и се наведох, за да издърпам щепсела на електрическата печка.

— Благодаря — казах.

— Няма защо. Да разбирам ли, че не си закусвала? Трябва да хапнеш нещо, преди да излезем, защото пътят е дълъг. Какво пиеш обикновено, чай или кафе?

Бъркаше в шкафове с увереността на човек, който знае кое къде е, и аз се зачудих дали и той като Стюарт не е оставал тук сам. Мисълта, че Стюарт е живял тук от време на време, не ме бе развълнувала ни най-малко, но мисълта, че Греъм може да е спал в малката спалня, в леглото ми, бе нещо съвсем друго. Прогоних тази мисъл от главата си и попитах:

— Как пусна брояча да работи? В наши дни малко хора се разхождат насам-натам с джобове, пълни с монети от петдесет пенса.

— Това — отвърна ми усмихнат той — е трик, който научих от Стюи, и се заклех, че никога няма да го издам на никого. Не върви да уча наемателите на татко как да го правят. — Чайникът беше кипнал и той го свали от котлона и отново попита: — Чай ли пиеш, или кафе?

— О! Кафе, ако обичаш.

Той извади един тиган и ми приготви яйца, после ми препече филийка и ми я сервира с дебело парче сирене.

— За да те поохраним малко — обясни ми, — та вятърът да не те отвее от пътеката.

Взех чинията и погледнах към прозореца.

— Днес няма вятър.

— Яж си закуската. — След като направи чаша кафе и за себе си, той изля остатъка от горещата вода в тигана, в който бе изпържил яйцата, и го изми, докато аз го гледах и се мъчех да си спомня последния път, когато някой мъж ми бе приготвил нещо за ядене и бе измил съдовете след това. Не можах да се сетя за нито един подобен случай.

— Къде е Ангъс? — попитах. — Как е лапата му?

— Вече не го боли толкова, но ако се опита да измине целия път до Бълърс, ще го заболи. За днес го оставих при баща ми. Ще се оправи. Татко винаги го храни с наденички до пръсване. — Изплакна тигана и го постави да се отцеди на сушилника.

Споменаването на Бълърс ме накара да замръзна, както дъвчех филийката си. „По дяволите“ — изругах наум. Не бях записала съня си. Бях сънувала този прекрасен, дълъг сън снощи, с цялото това възхитително действие, а ето че го бях оставила да се загуби, защото дори не ми бе хрумвало да го запиша. Сега щеше да изчезне. Ако се съсредоточах, може би щях да възстановя някои фрагменти от него, но диалогът изчезваше, ако не го запишех на хартия секунди след като се оформеше в главата ми.

Въздъгнах и си казах, че не трябва да се разстройвам толкова — тези неща се случват. Не можех да направя нищо. Просто се разсеях прекалено много след събуждането — първо заради студа, а после и по-належащата нужда да направя така, че да не умра от измръзване наред всекидневната си.

Сега вече стаята бе станала много по-топла, но дали се дължеше на печката, или на факта, че Греъм Кийт стоеше на по-малко от метър от мен, така и не разбрах. Той бе отишъл да разгледа строителните планове на Слейнс, разпрострени на работната ми маса.

— Откъде ги намери?

— От доктор Уиър. Даде ми ги назаем.

— Дъглас Уиър? Как се запозна с него?

— Баща ти го уреди.

— О, да. — В мимолетната му усмивка се четеше синовно снизхождение. — Татко наистина има връзки. Ако му дадеш време, ще те запознае с половината село. Какво мислиш за доктор Уиър?

— Допадна ми. А също така и жена му. Почерпиха ме с уиски. — Осъзнах, че го казвам така, сякаш първото е следствие от второто,

затова продължих да пелтеча: — Докторът ми разказа много неща за историята на замъка и за графовете на Ерол.

— Да, има малко неща, които той не знае за замъка.

— Той каза същото за теб и за якобитите.

— Така ли? — Веждите му се повдигнаха заинтригувано. — Какво още каза за мен?

— Каза, че според него самият ти си якобит.

Той не се усмихна на тези думи, но ъгълчетата на очите му се присвиха.

— Да, има нещо вярно в това. Ако се бях родил в друго време, можеше и да съм якобит. — Проследи леко с пръстите си един ъгъл от плана на Слейнс и попита: — С кого още ти е уредил среща татко?

Разказах му всичко, което успях да си спомня, завършвайки с разходката, обещана ми от водопроводчика.

— Брат ти каза, че самият той е готов да ме разведе с колата.

— Виждала ли си го как кара?

— Казах му, че ще се чувствам по-сигурна с водопроводчика.

Този път Греъм наистина се усмихна.

— Ако искаш, някой уикенд ще те разходя с колата.

— А ти си предпазлив шофьор, така ли?

— Да — отговори сериозно той. — Естествено. Постоянно карам възрастни дами до църквата в неделя. Няма от какво да се боиш.

Всъщност нямаше място, където да не съм готова да отида с него. Ако майка ми разбереше, че вървя по крайбрежната пътека с мъж, когото почти не познавам, щеше да получи удар, аз обаче инстинктивно знаех, че Греъм казва истината: когато бях с него, нямаше защо да се боя от нищо. Той щеше да ме пази.

Това чувство ми бе съвсем непознато и прилепна някак странно около тялото ми, като нова дреха, която обличам за първи път, но усещането ми харесваше. Харесваше ми начинът, по който вървеше до мен — близо, но не прекалено близо — и как ми позволяваше да вървя пред него по пътеката, така че аз да определям крачката.

Слязохме надолу по Уорд Хил и се озовахме в същото сухо дърво с тихите дървета с преплетени клони и течащ поток, през което бях минала с Джейн преди два дни, когато се бяхме изкачили от селото до Слейнс. Днес денят беше по-сух и ботушите ми не се хлъзгаха толкова,

като вървахме по мостчето, а после нагоре и около хълма, докато накрая отново се изкачихме на билото.

Погледнех ли напред, можех да видя дългите руини на Слейнс с високата квадратна кула на ръба на скалата. Погледнах към прозорците и се опитах да реша кой от тях трябва да е на София. Би ми харесало да прекарам няколко минути в замъка, но тази сутрин там имаше друга двойка — шумни, засмени туристи, които се разхождаха покрай стените — и атмосферата не беше същата. Навярно Греъм също го почувства, защото не забави стъпките си, а тръгна след мен, когато обърнах гръб на Слейнс и поех надолу към брега.

Тази нова част на пътеката ме безпокоеше. Не самото вървене — за човек, привикнал на тежки маршрути, то не бе никак тежко — а усещането, че всичко около мен, целият пейзаж ми е познат. И друг път през живота си бях изпитвала чувството за нещо преживяно — повечето хора са го изпитвали. От време на време за миг ми се струваше, че вече съм правила нещо и преди или че повтарям разговор, който съм водила в миналото. Само за миг обаче. Никога досега не бях изпитвала това продължително, несекващо усещане, което приличаше по-скоро на сигурност, че вече съм минавала по този път, че ей сега, само ако погледна наляво, ще видя...

— Данбай — рече Греъм, приближил се зад мен на пътеката, където бях спряла. — Означава...

— Жълтата скала — довърших бавно вместо него.

— Да. Това, което я оцветява в жълто, са курешките на морските птици, гнездящи тук. Ела някой път през пролетта — Данбай е много красива, когато е покрита с тях, а шумът е оглушителен.

Сега, през зимата, скалата изглеждаше почти изоставена, ако не се броят няколкото чайки, които мрачно седяха на нея, без да ни обръщат внимание. В съзнанието си обаче можех да чуя морските птици, за които говореше Греъм. Можех да ги видя. Спомнях си ги...

Намръщих се, извърнах се обратно и продължих да вървя, все още обхваната от това чувство, че зная точно къде отивам. Чувствах се, така сигурна, като че ли вървах по улиците на града, в който бях израснала.

И без помощта на Греъм усетих момента, когато се приближихме към Бълърс О'Бюън. Отначало гледката не беше кой знае колко интересна — само няколко нагъсто построени къщи, струпани на ръба

на второ, опасно дълбоко дере, а пред тях — стръмна пътека, която се виеше нагоре към нещо, което отгук приличаше на най-обикновен хълм. Само дете знаех, и то още преди да поемем по пътеката, какво ни очаква горе. Знаех как изглежда, преди още да съм я видяла — издълбана от морето грамадна пещера без покрив, в която водата нахлуваше с такава сила, че образуваше кипящ въртоп. Приблжих се до ръба и погледнах надолу.

Греъм застана до мен с ръце в джобовете; както стоеше изправен там, той също ми се стори като част от някакъв спомен и аз се запитах дали така се чувстват хората, когато започнат да полудяват.

Греъм говореше. Чувах го сякаш от много далеч как ми разказва историята на Бълърс и как това име най-вероятно е дошло от френската дума за „чайник“, *bouilloire*, а може би просто от английското „бойлер“ и как в миналото не един малък кораб се е крил тук от каперите, или ако моряците са били контрабандисти, от шотландските брегови патрули.

На едно ниво приемах всичко това забележително спокойно, но на друго мислите ми се въртяха също толкова бясно като вълните под краката ми. Не мислех, че Греъм го е забелязал, но по средата на една история как веднъж двамата с брат му карали колелетата си плътно около ръба на Бълърс, когато били по-млади и по-смели, и как едва не загубил равновесие и не полетял над тънката ивица земя недалеч от мястото, където стояхме сега, той изведнъж спря да говори и ме изгледа пронизително.

— Добре ли си? — попита.

Излъгах:

— Не понасям много добре височините.

Той не помръдна дори на сантиметър, нито пък извади ръце от джобовете си, но погледна към мен, озари ме с широката си усмивка и каза:

— Не се тревожи. Няма да ти позволя да паднеш.

Знаех, че вече е много късно. Вече бях паднала. Но не можех да му го кажа, както не можех и да му кажа какво бях изпитала по време на нашата разходка дотук и какво продължавам да изпитвам. Това си беше чиста лудост. Сигурно щях да го накарам да хукне да бяга, без дори да се обърне.

Това чувство за вече преживяно остана с мен през целия дълъг път обратно и стана още по-зле, когато видях разрушените стени на Слейнс, затова се зарадвах, като ги оставихме зад гърба си и се озовахме долу, в безопасното пристанище от настоящето. Помислих си, че Греъм може да предложи да се отбием в дома на баща му, както бе направил Стюарт, но той просто ме изпрати през дървеното мостче и покрай пустия плаж до къщурката.

Не каза нищо за сбогом, така че аз запълних паузата, като с неудобство подхвърлих, че съм прекарала чудесно.

— Радвам се — отвърна той. — И аз също.

Прочистих гърлото си.

— Искаш ли да влезеш за едно кафе или нещо друго?

Знаех, че Стюарт щеше да разбере какво означава това „или нещо друго“, но Греъм го възприе само като проява на любезност и отвърна:

— Не мога, не днес. Трябва да се връщам в Абърдийн. Имам цял куп писмени работи, които ме чакат да ги проверя.

— О!

— Но ще те заведа на тази обиколка с кола следващия уикенд, ако желаеш.

Отговорът ми дойде малко прекалено бързо.

— Да, моля те.

— Кой ден ще ти е по-удобен, събота или неделя?

— Няма значение.

— Нека тогава да е събота. Ще дойдем отново в десет, ако не ти е прекалено рано.

— Ние ли? — попитах.

— Аз и Ангъс. Ангъс обича да се вози с кола и ако не го взема, никога няма да ми прости.

Усмяхнах се, отвърнах, че в десет ще е чудесно и след като отново му благодарих и се сбогувахме, влязох в къщата.

Нехайното ми поведение обаче изчезна в мига, в който прекрачих прага, и се ухилих като ученичка, която се връща от среща. Застанала в кухнята си на известно разстояние от прозореца, та Греъм да не забележи, че го гледам, видях как взема едно камъче от пътечката и с привично движение го запраща в морето, как после забива ботуша си в

една туфа трева, а накрая с ужасно доволен вид се спуска по хълма надолу към пътя.

Не се надявах на чудо, когато седнах да пиша.

Знаех, че вече ще е изчезнал. Сънят ми от предната нощ със сигурност отдавна се бе стопил от съзнанието ми. Нямаше смисъл дори да се опитвам да си го припомня.

Когато обаче включих компютъра и пръстите ми докоснаха клавиатурата, останах изненадана. Беше си там целият, съвсем целият, и докато описвах подробностите, си спомних всичко. През всичките години, откакто започнах да пиша, не се сещах да се е случвало подобно нещо. Чувствах се... е, добре, както казах на Джейн, чувствах се така, както сигурно се чувстват медиумите, когато призовават мъртвите.

Историята се лееше от подсъзнанието ми като буен, забързан поток. Видях грозно ухиленото лице на градинаря Били Уик и усмивката на сестрата на Кирсти в дома ѝ, с децата, които си играеха около кроткия мастиф, почувствах тъгата на София, докато говореше за родителите си, тръпката на очакване, която я прониза, когато видя кораба, пуснал котва до брега, объркването от тичането с Кирсти към къщата и предупреждението на Рори да влизат вътре, преди графинята да е разбрала, че са излизали.

Тази вечер също написах повече от онова, което сънувах. А после още повече.

IV

Преди да успее да се преоблече в друга рокля, графинята изпрати да я повикат. София бе стигнала в стаята си преди броени мигове и бе видяла със собствените си очи в огледалото невероятния безпорядък на косата си и дивашката червенина, в която тичането по скалата бе обагрило бузите ѝ.

Кирсти, и тя задъхана, почука на вратата, за да ѝ съобщи, че графинята е поръчала София да се присъедини към нея в кабинета.

— Не мога да отида така — изохка София.

— О, изглеждате прекрасно. Само на косата ви ѝ трябва малко грижи. — И със спокойни, сигурни ръце младата прислужничка ѝ помогна да приглади разпилените си от вятъра къдрици и да ги вдигне нагоре в обичайната прическа. — А сега вървете. Не бива да я карате да ви чака.

— Но роклята ми е изкаляна.

— Изобщо няма да забележи — успокои я Кирсти. — Тръгвайте!

И София тръгна към долния етаж.

Графинята привидно изглеждаше свършено спокойна, но беше застанала близо до прозорците на кабинета, като че ли в очакване на нещо. Тя се усмихна и протегна ръце към София.

— Ела и застани до мен, детето ми. Днес ще дойдат посетители, които може да останат в този дом за цял месец или дори повече. Искам да си до мен, когато ги поздравя с „добре дошли“.

София остана удивена и трогната.

— Голяма чест ми оказвате.

— Ти си член на това семейство — рече просто графинята. — И е редно да стоиш там, където щяха да стоят собствените ми дъщери, ако не бяха омъжени и отделени от мен. — Направи пауза, сякаш обмисляше следващите си думи много внимателно. — София, през месеците, които идват, между тези стени ще видиш и чуеш много неща. Моля се да разбереш и да намериш начин да не се тревожиш заради тях.

В коридора отекнаха тежки стъпки и гласове, а после Кирсти пристъпи напред и през отворената врата оповести идването на гостите:

— Милейди, дошли са полковник Хук и господин Морай.

Краткият миг, който последва това съобщение, се запечата завинаги в паметта на София. Никога нямаше да го забрави.

Двама мъже прекрачиха прага на кабинета, но тя видя само един. Мъжът, влязъл пръв с шапка в ръка да поздрави графинята, можеше и да е призрак, толкова внимание му обърна София. Очите ѝ бяха приковани в мъжа, който вървеше след него; той застана две крачки зад първия и зачака със стойка на военен в положение „свободно“.

Беше привлекателен мъж, не кой знае колко висок, но с широките рамене и мускулестите крака на човек, който не води спокоен и защитен живот на привилегии, а си изкарва хляба с работа. Носеше перука, както изискваше модата от всеки джентълмен, но докато перуките на повечето мъже бяха дълги и се спускаха по раменете им, неговата беше по-къса, събрана на опашка и привързана с панделка. Носеше войнишко кожено палто без яка и ръкави, цепнато от двете страни, за да може да язди свободно, с дълга редица кръгли копчета отпред, а дълго черно наметало прикриваше меча, който висеше от широкия колан, чийто горен край бе прехвърлен над дясното му рамо. Ръкавите бяха прости, както и шалчето около гърлото му, а прилепналите му бричове свършваха до коленете, откъдето започваха твърди войнишки ботуши, а не обувки с катарамии и дълги чорапи.

В очите на София той представляваше горда, непреклонна фигура и все пак сивите очи наред това привлекателно и безстрастно лице не бяха сурови. В настъпилата тишина те се приковаха в нейните и тя не можа да отклони погледа си. Всъщност не можеше дори да диша, затова изпита облекчение, когато чу как графинята изрича името ѝ, за да я представи на първия мъж, който сега бе застанал доста близо до нея.

— Полковник Хук, бих искала да ви представя София Патерсън, племенницата на моя покоен братовчед. Тя дойде да живее с мен в Слейнс и внесе светлина в живота ми.

Полковник Хук бе по-висок от другаря си и дрехите му бяха ушити от по-скъп плат, с ленени ръкави и ширити от скъпа дантела.

Носеше тежка перука от онези, които София бе свикнала да вижда, а маниерите му издаваха истински джентълмен.

— Ваш покорен слуга — той се приведе над ръката ѝ. В гласа му се долавяше ирландски акцент, забеляза тя, и беше приятно да го слуша. Хук се обърна към графинята: — А аз на свой ред бих желал да ви представя своя спътник, господин Морай, който е брат на лерда на Абъркерни.

— Вече се познаваме — усмихна се графинята и се обърна към мълчаливия му спътник: — Беше преди по-малко от четири години, мисля, в Единбург. Спомням си, че пътувахте заедно с чичо си и бяхте така любезен да ми донесете някои писма от съпруга ми.

Той кимна и прекоси стаята, за да поздрави графинята с нужното уважение. София чакаше със сведени очи, а после неговият дълбок шотландски глас изрече:

— Госпожице Патерсън, ваш покорен слуга.

Той стисна крепко ръката ѝ и докато траеше този кратък, мимолетен контакт, тя усети как по ръката ѝ преминава нещо топло, от което цялата настръхна.

Полковник Хук се обърна към графинята:

— Правилно ли съм разбрал, че в момента синът ви не е с вас тук, в Слейнс?

— Наистина не е. Очакваме го обаче много скоро, а и получих от него някои писма, които той желае да ви предам. — Тонът ѝ стана сериозен: — Нали знаете, че парламентът ратифицира Обединението?

Хук като че ли не остана изненадан от тази новина.

— Боях се от това.

— Наистина се случи, за всеобщо недоволство от страна на нашите хора, които ненавиждат това обединение от все сърце, и перовете и останалите лордове, както и всички членове на парламента, вече са се върнали в именията си в провинцията. Само моят син, граф-маршалът и Негова Милост херцогът на Хамилтън са все още в Единбург. Разбрах, че последните двама са опасно болни и не са в състояние да пътуват.

— Съжалявам да го чуя — рече Хук и се смръщи. — Писах на херцога на Хамилтън, преди корабът ни да потегли от пристанището. Помолих го да изпрати някого с подробни инструкции, който да ме чака тук.

Графинята кимна.

— Херцогът наистина изпрати господин Хол — свещеник, който любезно се съгласи да играе ролята на водач на госпожица Патерсън, когато дойдоха от север, от Единбург. Той се съгласи да остане с нас и ви чака цял месец, но не можеше да чака повече.

Хук изглеждаше разочарован.

— Забавихме се в Дюнкерк няколко седмици — ветровете бяха неблагоприятни.

„Дюнкерк — помисли си София. Значи бяха дошли от Франция. И ако се съдеше по бледността на Хук, пътуването им не е било леко.“

Графинята, от чийто поглед убягваха малко неща, сигурно бе стигнала до същото заключение, защото каза на Хук, че забавянето им няма значение.

— Но навярно и двамата сте много уморени от пътуването. Полковник, моля ви да прочетете писмата си, а после да се освежите. Ще имаме време да поговорим, след като си починете.

— Много сте любезна. Пътуването по море никога не е било особено полезно за здравето ми. Предпочитам да усещам под краката си най-дивия кон, отколкото най-спокойното море.

София смело погледна към мястото, където господин Морай продължаваше да стои в търпеливо мълчание, и забеляза, че очевидно морето по никакъв начин не се е отразило на неговото здраве. Изглеждаше способен да стои прав цял ден така, както бе застанал сега, и да остави другите да водят разговора. Тя си спомни, че баща ѝ казваше: „Мъжете, които наблюдават и говорят малко, често са далеч по-интелигентни от мъжете, на които служат“. Струваше ѝ се, че в случая с господин Морай това може да се окаже вярно.

Усетил погледа ѝ, мъжът втренчи сивите си очи в нейните все така безмълвно и София отново установи, че не ѝ стига воля да прекъсна контакта.

— Ела, София — повика я графинята, — нека дадем на нашите гости малко почивка. — И тя се сбогува с любезна усмивка с двамата джентълмени. София последва примера ѝ и този път не посмя да погледне назад.

Тя намери убежище в малката ъглова стая за шиене, където в продължение на цял час се сражава с работата си и се опитва да не мисли за нищо друго. Пръстите вече я боляха от убежденията на

иглата, когато най-после се отказа и отиде да потърси Кирсти с надеждата, че компанията на приятелката ѝ може да успее да я отвлече от мислите, от които не бе успяла самотата.

В този час на деня и при наличието на гости в замъка Кирсти би трябвало да слага масата за вечеря, но я нямаше в трапезарията. София все още стоеше там леко обърквана, когато чу по коридора да се приближава шумолящата рокля на жена, придружена от помъжествени, отмерени стъпки, и това я откъсна от мислите ѝ.

Гласът на графинята на Ерол бе сериозен:

— И така, полковник, съветвам ви да не прибързвате. Ще установите, че през последните няколко месеца делата му се развиват в съвсем различна посока. Цял свят го е изоставил, а всички, които са лоялни към каузата, са скъсали с него. Подозират го, че поддържа кореспонденция с лондонския двор, затова ви съветвам да сте нащрек, преди да му се доверите прекалено много.

Двамата стояха близо до отворената врата на трапезарията. София приглади роклята си, преплете пръсти и се приготви да даде обяснение за присъствието си, тъй като ѝ се стори, че двамата ще влязат вътре. Те обаче не го сториха. Стъпките и шумоленето преминаха покрай нея и когато Хук заговори, вече бе прекалено далеч, за да може София да различи отделни думи.

Тя изпита облекчение; не бе възнамерявала да подслушва частен разговор и щеше да ѝ стане много неприятно, ако графинята разбереше, че го е направила, дори да бе станало по чиста случайност. Стиснала очи, тя изчака още една минута, преди да излезе от коридора и да продължи да търси Кирсти.

Не можеше да каже от коя посока бе дошъл господин Морай, нито как ботуши като неговите бяха успели да не вдигнат никакъв шум върху плочите. Знаеше само, че когато излезе в коридора, той бе там и ако не бе бързото инстинктивно движение, с което сграбчи раменете ѝ, сблъсъкът им със сигурност щеше да нарани нещо повече от спокойствието ѝ.

Очевидно и той не бе очаквал да я види там, защото първата му реакция бе да изругае, след което се извини за думите си и я помоли за прошка.

— Нараних ли ви?

— Съвсем не. — Тя се отдръпна бързо — малко прекалено бързо — от хватката на ръцете му. — Грешката е моя. Не гледах накъде вървя.

От такова разстояние той изглеждаше по-висок. Очите ѝ бяха на едно ниво с гърлото му над вратовръзката. Беше свалил палтото и го бе сменил с жакет от тъмнозелен плат със сребърни копчета. Тя обаче не изглеждаше по-висока.

Той остана заинтригуван от гласа ѝ.

— Акцентът ви — отбеляза той — не е типичен за Единбург.

Отначало София не разбра какво значение има това, но после си спомни, че едва този следобед графинята бе казала на двамата мъже, че свещеник Хол е придружил София дотук от Единбург. Изненадана, че господин Морай е обърнал внимание на такава дреболия, тя отвърна:

— Не. Дойдох от Единбург, но само защото бях принудена да прекъсна там първоначалното си пътуване.

— Откъде сте тогава?

— От западните области. Името на града няма да ви говори нищо.

— Може и да ви изненадам със знанията си.

София назова мястото и той кимна.

— Да, това е до Къркубри, нали така? — Тя почувства как погледът му се свежда надолу към нея. — Презвитерианка ли сте?

Не можеше да му каже, че всъщност не е никаква — че беше загубила вярата си много отдавна след толкова години, прекарани в дома на чичо ѝ. Вместо това отвърна:

— Родителите ми бяха такива и самата аз съм кръстена, но бях отгледана от леля си и чичо си като член на епископалната църква.

— Това обяснява всичко.

Любопитството я застави най-после да вдигне поглед към него. Видя, че той се усмихва.

— Какво обяснява?

— Нямате дългата и неодобрителна физиономия — отвърна той — на презвитерианка. Никое момиче, което отива в църквата с изпълнено с боязън сърце, не би се осмелило да тича така вихрено и да лудува по хълмовете над брега, така че Бог и целият свят да видят. Освен ако този следобед, докато ни караха към брега, съм се обърнал и съм видял не вас, а някоя друга жена?

Тя се взираше в него, без да казва нищо, защото бе повече от ясно, че не се нуждае от отговор.

— Няма нищо, момиче — успокой я той, — няма причина да изглеждате толкова уплашена. Дори и да мислех да ви издам, пак нямаше да ви набият заради това провинение. За в бъдеще обаче, ако желаете да запазите удоволствията си в тайна, не е зле да почистите калта от роклята си, преди да дойдете да поздравите гостите си.

И с този малък съвет той се сбогува с нея и я остави в коридора, където тя...

Телефонът извън шумно за втори път и звукът унищожи потока от думи с лекотата, с която ножиците разрязват парче плат. Въздъгнах, надигнах се и отидох да вдигна.

— В неудобен момент ли звъня? — досети се баща ми от другия край на линията.

Излъгах:

— Разбира се, че не. Не, просто довършвах една сцена. — Бях излязла от писателския си транс и вече осъзнавах по-добре коя съм, къде съм и кой е на телефона отсреща. А после се разтревожих, защото баща ми не ми се обаждаше почти никога. — Нещо не е наред ли?

— Не, добре сме. Ти обаче отново запали интереса ми към историята на Маклелъндови. Напоследък не съм се занимавал с тях, но си помислих, че мога да отделя малко време да вляза в интернет и да проверя дали няма нещо ново в МГИ.

МГИ, или Международният генеалогически индекс, представляваше един от най-полезните инструменти за всеки, заинтересуван от семейната история. Беше създаден и поддържан от Църквата на светците от последните дни, чиито членове обикаляха по целия свят, за да издирят всеки отделен регистър на браковете и ражданията във всяка църква, до която успееш да се доберат. Записвах страниците от тези регистри на микрофилм, превеждаха ги, а после ги включвах в индекса. А сега, с появата на интернет, за най-голяма радост на баща ми индексите бяха далеч по-лесни за достигане.

Този индекс се обновяваше постоянно. Когато баща ми за последен път бе пунал търсене за Маклелъндови, не бе успял да

намери нищо, което да съответства на нашите Маклелъндови — онези от семейната библия. Сега обаче...

— Намерих го — обяви баща ми със самодоволния тон на учен, направил откритие, което знаеше, че напълно ще разбере и ще споделя. — След последното обновяване са включили данни от още няколко църкви и когато тази вечер влязох в МГИ, го видях: женитбата на Дейвид Джон Маклелънд за София Патерсън на тринайсети юли в Къркубри, през 1710 година. Това е нашият човек. Затова поръчах филма, за да го погледна, но най-вероятно няма да открия кой знае колко повече. Ако шотландските регистри са като онези в Северна Ирландия, изобщо няма да споменат имената на родителите нито на булката, нито на младоженеца, но все пак човек никога не знае. Можем да се надяваме.

— Това е страхотно, татко. — Макар че като се има предвид това, което току-що бях написала, не ми хареса особено да ми напомнят, че в истинския живот София Патерсън се е омъжила в семейство, което вероятно се е състояло само от скучни презвитерианци.

— Има обаче и още нещо — увери ме баща ми. — И точно затова ти се обаждам.

— Така ли?

— Да. Спомняш ли си как ми каза, че твоята София, онази в книгата ти, е родена... кога беше, през 1689 година?

— Точно така.

— Е, в МГИ намерих кръщелното на София Патерсън от Къркубри, родена е през декември 1689 година. Как ти се струва това като съвпадение, а? За момента няма начин да разберем дали е нашата София — нямаме други данни, с които да го съпоставим. Ако знаехме името на бащата на София, щяхме да можем поне да проверим дали отговаря на името на бащата от онова кръщелно...

— Джеймс Патерсън — промърморих автоматично.

— Наистина е Джеймс — рече баща ми, но бе прекалено развеселен, за да си помисли, че говоря сериозно. Двамата с него постоянно се шегувахме, че всеки път, когато открием някой прародител от мъжки пол, той се казва или Джон, или Джеймс, или, много рядко, Дейвид — все често срещани имена, чието проследяване в архивите бе много трудно. В един град можеше да са живели и да са записани в регистрите безброй Джеймс Маклелъндовци и ние

трябваше да проверим подробностите за всеки един от тях, преди да установим кой е нашият човек. „Това, което ни трябва — все повтаряше баща ми, — е някой Октавиан или може би Хорейшо.“

Баща ми продължи:

— Набързо прегледах онзи шотландски сайт със завещанията, но, разбира се, има толкова много Джеймс Патерсъновци, че няма начин да ги проследя всичките. Не знам кога е починал, а дори и да разбере и да успее да намеря завещанието му, той все трябва да е оставил нещо на Дейвид Джон Маклелънд или да е споменал за дъщеря на име София Маклелънд, за да можем да установим връзката между тях.

— Можеш ли да си спомниш дали някое от тези завещания не е било отворено през 1699? — попитах и почти си пожелах да не научавам един от двата възможни отговора.

Той направи пауза.

— Защо точно тогава?

Помислих си за героинята си София: как разказваше на Кирсти какъв мъж е бил баща ѝ и как е загинал на борда на кораба за Дариен. А ако си спомнях правилно, първите шотландски експедиции до Дариен бяха започнали през 1699 година.

На глас казах:

— Няма значение. Забрави, че съм те питала — и извъртях разговора към други неща.

Баща ми не остана на телефона особено дълго и когато се сбогувахме, отидох да си направя чаша кафе с мисълта, че с помощта на малко кофеин може би ще успея да продължа работата си от там, където ме прекъсна звънът на телефона.

Само че не се получи.

Седях на масата и гледах мигация на екрана курсор, когато баща ми отново ми позвъни.

— Какво знаеш — попита той, — което аз не знам?

— Моля?

— Ами върнах се в онзи шотландски сайт със завещанията и открих, че през 1699 Джеймс Патерсън е направил такова, в което оставя една трета от имуществото си на жена си Мери и още една трета — да бъде разделена между двете му дъщери, Ана и София. — В краткото му мълчание звучеше обвинение. — Това, разбира се, не

означава, че е свързан с нас по какъвто и да било начин или че неговата София е била тази, която се е омъжила за Дейвид Джон Маклелънд, но все пак... откъде ти хрумна точно тази година?

Прочистих гърлото си.

— На кого е оставил последната третина?

— Какво?

— Последната третина от имуществото си. На кого я е оставил?

— На някакъв приятел, не си спомням... а, ето го. Джон Дръмонд.

Беше мой ред да замълча.

— Кари? — попита баща ми. — Още ли си там?

— Тук съм.

Това обаче не бе съвсем вярно, защото усещах как част от мен се плъзва назад в тъмнината към едно младо момиче на име София, което живееше в суровото, нелюбящо семейство на чичо си Джон Дръмонд, докато сънуваше поля, покрити с трева, утринния въздух, предвестник за щастие, и майка си, жива само в неговата памет.

9.

В този утринен час Касъл Ууд бе съвсем тиха. Из върховете на дърветата не прелитаха врани, макар че съзрях няколко, свити високо горе в голите и изкривени клони, да ме гледат мълчаливо.

Градинските гномчета, по-гостоприемни от враните, ми се засмяха от мястото си близо до пътечката в градинката на малката, боядисана в бяло къщичка, а доктор Уиър изглеждаше зарадван, че съм се отбила.

— Как върви книгата? — попита той, като ме покани в уютния коридор.

— Добре, благодаря.

Той окачи якето ми на закачалката.

— Заповядайте в кабинета. Елси тъкмо излезе, отиде с една приятелка до Питърхед да пообиколят магазините. Ще съжалява, че ви е изпуснала.

Очевидно бе подготвил всичко, за да се наслади в пълна мяра на предстоящия си ден в самота: до кожения му стол в кабинета имаше спретната купчина книги, а на масичката за пушене една от великолепните чаши, от които бяхме пили онази вечер, стоеше в очакване, пълна с щедро количество уиски. Доктор Уиър я нарече „утринната ми напитка“.

— Винаги съм смятал, че старомодните начини за започване на деня са много приятни. Със сигурност много по-приятни в сравнение с разните му там каши.

Усмигнах се.

— Мислех си, че утринната напитка трябва да е силна бира с препечена филийка.

— Вече изядох филийката, а освен това ние тук, в Шотландия, правим нещата малко по-различно — обясни той. — Един мъж може да закусва с хляб и препечени филии, но няма да е истински мъж, ако не приключи с малко хубава шотландска течност.

— Аха — усмигнах се.

Той ми се усмихна в отговор.

— Но мога да ви направя чай.

— Бих предпочела малко утринна напитка, ако не ви притеснявам.

— Разбира се. — Веждите му леко се повдигнаха, но той изобщо не изглеждаше изненадан, когато се настаних във фотьойла с крепонена тапицерия до прозореца, както онази вечер, и оставих до себе си собствената си чаша уиски.

— И така — изгледа ме докторът, — какво ви води насам тази сутрин?

— Всъщност имам един въпрос.

— Нещо за Слейнс ли?

— Не. Медицински.

Това го изненада.

— О, така ли?

— Чудех се дали... — Това се оказваше по-трудно, отколкото очаквах. Отпих глътка от уискито си. — Става дума за паметта.

— За какво по-точно?

Не можех да му отговоря, без да го ориентирам предварително в ситуацията, затова започнах с книгата ми и как писането ѝ не прилича на нищо, което ми се е случвало досега, и как понякога ми се струва, че не толкова го измислям, колкото се опитвам да не изоставам от скоростта, с която се развива. Разказах му как съм избрала София Патерсън, моята далечна прабаба, за героинята, от чиято гледна точка ще се развива историята.

— Не е била родена тук — поясних. — Дошла е от Къркубри, на запад. Включих я в историята само защото имах нужда от жена, която да сплете брънките между всички исторически фигури в романа.

Като всички добри лекари доктор Уиър седеше безмълвно на стола си и ме остави да говоря, без да ме прекъсва. Но кимна, за да покаже, че разбира.

Продължих:

— Проблемът обаче е там, че някои от нещата, които пиша, приличат повече на факти, отколкото на авторово въображение. — И му дадох примери: правилното ми предположение за малкото име на капитан Гордън и името на капитан Хамилтън; как планът, който бях начертала за разположението на стаите в замъка бе съвсем същият като

този, който ми бе дал той. Разказах му и за вчерашната си разходка по крайбрежната пътека, при все че не му споменах, че не бях сама. Споменах му само за чувството, че съм минавала по този път и преди.

— И нищо от това не ме притеснява — завърших, — защото знам, че най-вероятно съществува съвсем просто обяснение за всичко това. Направих много проучвания във връзка с тази книга. Вероятно съм чела някъде тези детайли, видяла съм снимките и сега просто си припомням неща, които съм забравила, че знам. Но... — „Как да го кажа, запитах се, без да прозвуча така, като че ли съм се побъркала?“ — Но някои от нещата, които съм написала, представляват подробности, които не може да съм прочела някъде, няма откъде да ги зная. — Тук обясних за рождената дата на София, за смъртта на баща ѝ, за завещанието, в което се появяваше името на чичо ѝ. — Баща ми намери тези дати, тези документи единствено защото аз му казах къде да погледне. Само че не знам откъде съм знаела, че трябва да потърсим там. Всичко това е като че ли... — Отново спрях и затърсих подходящи думи, а после, тъй като нямаше какво друго да направя, освен да си поема дъх и да се гмурна направо в дълбокото, казах: — Баща ми все повтаря, че обичам морето толкова силно, защото е в кръвта ми, защото предните ни са били корабостроители от Белфаст, Северна Ирландия. Не че говори буквално, но като се има предвид всичко, което ми се случва сега, се питам дали не знаете възможно ли е да съществува такова нещо като генетична памет.

Зад стъклата на очилата очите му придобиха замислен израз.

— Дали е възможно вие да притежавате спомените на София, това ли имате предвид?

— Да. Възможно ли е?

— Тази теория е интересна — призна той, за миг остана замислен, а после ми каза: — Паметта е нещо, което науката все още не може изцяло да разбере, поне в наши дни. Дори не знаем как се създава паметта или откога започват спомените ни — от раждането, от утробата или, както предполагате вие, ние, хората, можем да носим спомените в гените си. Последователите на Юнг биха възразили в един по-широк смисъл, че съществува такова нещо, че някои от нас притежават общо познание, което е основано не на опита, а на наученото някога от нашите общи предци. Става въпрос за един вид

дълбок инстинкт — поясни той, — или това, което Юнг предпочита да нарича „колективното подсъзнателно“.

— Чувала съм този термин.

— Тази теория все още е предмет на спорове, при все че до някаква степен би могла да обясни поведението на някои примати, например на шимпанзета, които са били отгледани отделно от семействата си, така че няма как да са научили някои неща от тях, но извършват действия, за които изследователите нямат обяснение — ето, те знаят как да използват камъни, за да отворят ядките и да ги изядат, и други такива неща. Но трябва да се има предвид, че голяма част от теориите на Юнг като цяло не могат да бъдат изпробвани по метода на доказателството, да речем, идеята му, че страхът на хората от височините например би могъл да е достигнал до нас от някакъв нещастник без късмет от зората на ранната човешка история, който е паднал от някоя скала и е оживял, за да си научи урока да не се катери там. Чисти предположения — отсеке той. — А освен това колективното подсъзнателно не включва предположението някой отделен човек да си припомня конкретни събития.

— Конкретни са, и още как — въздъгнах аз.

— Да, и аз така разбрах. — Той отново ме изгледа, внимателно, изучаващо, като че ли бях някоя от пациентките му. — Ако ставаше въпрос само за усещането за нещо вече изпитано, бих ви посъветвал още утре да се консултирате със специалист. Това чувство може да бъде страничен симптом на някои видове епилепсия или в по-редки случаи на мозъчна травма. Но като съдя по това, което ми разказахте, очевидно става въпрос за нещо повече. Откога започна всичко това?

Замислих се над въпроса.

— Мисля, че откакто видях за пръв път замъка.

— Това е интересно.

— Защо?

— Нали ми казахте, че вашата прабаба е била родена по западното крайбрежие на Шотландия.

— Точно така.

— Следователно е малко вероятно някога да е виждала Слейнс.

— Знаем, че е била родена в Къркубри. Знаем, че се е омъжила там. В онези времена хората не са имали навика да се разхождат от единия край на страната до другия.

— Така. Значи все пак може и да не е спомен. Как бихте могли да притежавате нейните спомени за Слейнс — попита той, — ако тя никога не е била тук?

Нямах отговор на този въпрос и все още не бях стигнала доникъде с намирането му, когато си тръгнах, малко замаяна не толкова от разговора с доктора, колкото от факта, че бях пила уиски преди обяд.

Малко остана да мина покрай Джими Кийт, без да го забележа; той тъкмо излизаше от къщата си и без съмнение се бе отправил на всекидневния си обяд в хотел „Сейнт Олаф“.

— Е-е — поздрави ме бодро той. — Как си днеска?

Не знаех как точно съм, но му отговорих:

— Добре, благодаря — след което двамата проведохме кратък разговор за времето, което бе сиво и мрачно.

— Ще трябва да ти изпразня брояча. Не съм го направил още тая седмица.

Бях забравила за това.

— Да, монетите ми почти свършиха.

— Ще дойда с тебе и ще го направя сега. Хич не ти трябва да се окажеш на тъмно в ден като днешния.

Докато вървахме нагоре по Уорд Хил, от време на време поглеждах към Джими и се опитвах да преценя кой от синовете му му прилича повече. Помислих си, че Стюарт е наследил правия му нос и способността да очарова хората без всякакво усилие, докато Грѐм притежаваше повече от външната му грубоватост, от силното му телосложение и пружиниращата походка. „Странно е — казах си — как действа генетиката: как един мъж може да предаде на децата си толкова различни черти.“

Само че скоро стана ясно, че нито един от тях не бе научил баща си как да пуска брояча над вратата без ключа. Когато отвори кутията, Джими извади отвътре монетите и ми ги върна, а аз изрових една банкнота от десет лири, подадох му я и му благодарих.

— А, няма нищо. — Огледа се. — Ти се справяш добре, нали?

— Да, благодаря.

Покрай него, през прозореца на дневната, можех да видя очертанятията на Слейнс, проснат на север. Отклоних погледа си настрана — умишлено избягвах да гледам към руините. Не че исках да се измъкна от всмукалия ме свят на книгата, но събитията през последните няколко дни ми дойдоха прекалено много. Отчаяно се нуждаех от нещо, което да ме отвлече от всичко това. Движена от внезапен импулс, казах:

— Джими?

— Да?

— Може да замина за няколко дни.

— О, тъй ли? И далече ли отиваш?

Къде щях да отида? Добър въпрос.

— Може би в Единбург. Трябва да направя някои справки във връзка с книгата.

— Значи ще се върнеш за уикенда, нали тъй?

Помислих си за обиколката с колата, която бях обещала на Греъм за събота, и отговорих с абсолютна сигурност:

— Да.

— Защото Греъм, другото ми момче, каза, че ще се отбие тука за уикенда и си помислих, че ще искаш да го видиш. Преподава история, както ти казах, и вярвам, че знае нещичко за Слейнс, дето ще ти свърши работа.

Първото, което изпитах, бе изненада, задето Греъм не бе споменал, че сме се запознали, но се опитах да я прикрия. Без съмнение Греъм си имаше причини да постъпи по този начин.

Без да има представа за какво си мисля, Джими продължи:

— Мислех си, че може да искаш да се отбиеш за обяд в неделя. Нищо особено няма да има на масата, да знаеш. Ако имам късмет, мога да изпека парче телешко, но нищо повече не обещавам.

Невъзможно бе да кажа „не“ на усмивката, която грееше на лицето му.

— Ще дойда — кимнах.

Истината бе, че и бездруго едва ли бих отхвърлила възможността да прекарам още малко време с Греъм. Това обаче не го казах на баща му.

— Е, добре — рече Джими доволен, — отивай в Единбург, когато си поискаш, моме, и не се бави. Аз ще държа къщурката спретната, а

отворът ще дими. — После внезапно се спря, като че ли току-що се бе сетил, че не съм местна. Започна да перифразира думите си, но аз го прекъснах:

— Всичко е наред, разбрах всичко. Разбирам.

— Тъй ли? И какво ти казах?

— Казахте ми да не се тревожа, защото ще държите къщурката подредена, а коминът няма да спре да пуши.

Джими се ухили.

— За мома, дето през живота си не е чувала дорийски, много добре разбираш.

Досега не се бях замисляла за това, но предположих, че е прав. И сега, когато обърнах внимание на думите му, осъзнах, че неколцина от героите ми — прислугата в Слейнс — говореха на дорийски във въображението ми и въпреки че префасонирах речта им, когато я записвах, така че читателите ми да не ме проклинат под носа си, все пак разбирах какво ми казват на диалекта си. Точно както разбирах всичко, което ми говореше Джими Кийт.

Всичко беше толкова лесно, като че ли наистина го бях чувала и преди — толкова често, че си бях спомнила...

Очите ми отново бяха привлечени от прозореца и от Слейнс.

Джими ведро оповести:

— Е, аз ще си ходя вкъщи. Късмет с проучването, моме.

Благодарих му.

Част от мен обаче не бе уверена, че това, което наистина желая, е късмет. Поне не в момента. „Да задаваш въпроси и да търсиш отговори е едно нещо — помислих си. — Да ги откриеш обаче може да се окаже съвсем друго.“

В крайна сметка реших, че херцогът на Хамилтън ще е най-безопасният обект на проучването ми. Наистина трябваше да науча повече за този човек, тъй като по всичко личеше, че ще играе ключова роля в романа ми, независимо дали на сцената, или зад кулисите. Знаех, че няма да имам трудности да намеря информация за него в Единбург.

Вече няколко пъти бях ходила там във връзка със справките си за тази книга, но винаги досега просто бях долитала от Франция и бях

оставала за по няколко дни в апартамента, който Джейн все още държеше заради единия път в месеца, в който идваше да работи в офиса на литературната си агенция. Тази агенция бе голяма и седалището ѝ се намирало в Лондон, но Джейн бе работила в нея толкова дълго и така ефективно, че когато се омъжи за Алън, шефовете ѝ откриха нов офис специално за нея тук, в Единбург. Оттогава още няколко агенти се бяха преместили да работят в Шотландия, затова на Джейн вече не ѝ се налагаше да идва от Питърхед толкова често, колкото преди, но все пак пътуваше достатъчно редовно, за да има нужда от апартамента.

Жилището беше двустайно, спретнато и уютно и с идеално разположение на централно място. Ако исках, можех да извървя пеша целия път до Холирудхаус, който от векове стоеше в средата на величественния си парк, скрит зад огромните железни стени. Можех да повървя край него или дори да се опитам да получа разрешение да разгледам апартаментите, в които бе живял херцогът на Хамилтън, да се сдобия с повече подробности за сцените, разиграли се между него и София в този дворец в началото на романа ми. Можех, но не го направих.

Никога не бих го признала, но истината е, че не посетих двореца, защото не исках да разбера как изглеждат тези стаи в действителност, не исках да поема риска, че и те като Слейнс може да се окажат точно такива, каквито ги бях видяла във въображението си.

Вместо това си казах, че тази седмица просто не разполагам с време да разгледам забележителности — имаше прекалено много документи, в които трябваше да се разровя.

И така тази сряда сутрин ме завари паркирана в читалнята на архива, сред обстановка, която ми бе добре позната и в която се чувствах удобно, да прелиствам частната кореспонденция на херцога на Хамилтън.

Писмата, които бе писал и получавал, ми позволиха да си изградя доста ясна представа за личността му — двойната му роля на патриот и предател, при все че се съмнявах самият той някога да се е възприемал така. Този човек просто бе служил най-вече първо на самия себе си, а после на когото и да било друг. Политическите и личните му решения, за които мнозина от приятелите му се оплакваха в писмата си, че не могат да проумеят, можеха да бъдат сведени с

математическа точност до един-единствен знаменател: кое е това, което ще послужи най-добре на амбицията на херцога.

Вечно нуждаещ се от пари, той се бе оженил за богата наследница с големи имоти в Англия и едва ли е бил готов да рискува да предприеме действия, с които да предизвика англичаните да му отнемат този главен източник на доходи. В парламента бе произнасял разпалени речи срещу Обединението, но когато други бяха поискали да се противопоставят на Акта с дела, а не с думи, той ги бе възпрял с голи обещания, докато възможността била пропиляна, и по този начин бе прокарал пътя на Обединението. Не беше глупак и в нито едно от писмата си не бе оставил недвусмислено доказателство, че англичаните са го подкупили, за да подкрепи вота за Обединението, но аз знаех просто въз основа на характера му, че той не би рискувал репутацията си, ако не би могъл да спечели нещо от това.

Знаех точно кого бе имала предвид графинята, когато в сцената, която бях написала последна, бе казала на Хук: „Подозират го, че поддържа кореспонденция с лондонския двор...“.

Някой се покашля.

Вдигнах поглед от работата си и пред себе си видях млада служителка, която изглеждаше малко нервна.

— Вие сте... извинете ме, но вие сте Каролин Маклелънд, нали?

— Да, аз съм — усмихнах се любезно. Сега разбрах. Тя беше моя почитателка.

— Чела съм книгите ви — каза тя. — Всичките. Невероятни са.

— Благодаря. Много ми е приятно да го чуя.

— Обичам историята — е, то се разбира от само себе си. Точно затова работя тук. Вие обаче я карате да оживява, наистина го правите.

Отново ѝ благодарих и всяка дума, която казах, беше искрена. Когато някой харесваше книгите ми достатъчно, за да спре и да ми го каже, между нас се създаваше връзка, която ценях от все сърце. Тъй като пишех в усамотение — само аз и компютърът ми — беше приятно от време на време да ми се напомня, че в края на този дълъг процес съществуваха читатели, които обичаха историите ми. И заради читатели като тази млада служителка в крайна сметка книгите ми имаха успех.

Затова оставих молива и я попитах:

— Как се казвате?

— Кирсти.

— Една от героините в новата ми книга се казва Кирсти.

Тя засия.

— За новата си книга ли правите проучване? — Погледна към масата ми. — Документите на Хамилтън?

— Да, четвъртият херцог също е един от героите ми, затова си изяснявам историческите факти.

Хората около нас си прибираха нещата. Хвърлих бърз поглед към часовника си. Беше време архивът да затваря. Боже, къде отиде този ден!

— Имам чувството, че едва съм започнала — въздъхнах аз и се усмихнах на момичето. — Е, предполагам, че ще трябва да се върна пак утре сутринта.

Думите ми я накараха да придобие още по-доволен вид.

— Мислите ли... — започна тя, млъкна и после опита да започне отново: — Ако донеса някоя от книгите си...

Знаех за какво иска да ме помоли.

— Разбира се. Донесете колкото книги имате. Ще се радвам да ги подпиша.

— О, това би било прекрасно!

Очевидно бе, че съм я зарадвала толкова много, че когато си тръгнах, самата аз се чувствах щастлива, макар да ми стана леко неудобно от измеренията на възторга ѝ.

Когато се върнах в архива на другата сутрин, се почувствах още по-притеснена. Кирсти не само бе донесла романите ми, за да ги подпиша — всички до един, с твърди корици, очевидно четени и препрочитани много пъти — но също така си бе направила труда да намери подбор материали, за които си бе помислила, че може да ми помогнат в проучването.

— Това са главно писма, семейни документи, където се споменава за вашия херцог на Хамилтън. Никой от авторите на писмата не е известна личност и повечето хора изобщо не подозират за съществуването им, но аз си спомням, че миналата година още някой търсеше информация за херцога и каза, че тези писма са му били от голяма полза.

Останах трогната, затова се постарях да напиша посвещенията на книгите ѝ възможно най-мило, с най-добрите ми пожелания и

благодарност за помощта ѝ.

Както установих, документите, предоставени ми от Кирсти, се оказаха по-полезни от писмата на самия херцог. Винаги бе интересно да разбереш нещо за някого от начина, по който го описват другите хора. Към края на сутринта бях научила толкова много, та не вярвах, че е възможно в някое от останалите писма да се съдържа нещо, което да може да ме изненада.

Докато не преминах на следващото писмо.

Беше едно от няколкото, писани от един единбургски лекар до по-малкия му брат и датата му бе 19 април 1707 година. След половин страница, посветена на някакъв умиращ пациент, лекарят пишеше:

„Докато се прибирах вкъщи, срещнах господин Хол, когото съм убеден, че ще си спомниш от обяда ни с Негова Светлост херцога на Хамилтън и когото сега херцогът цени и уважава безкрайно. Господин Хол изглеждаше доста блед, но когато го попитах за здравето му, ме увери, че е добре и само е уморен от скорошното си пътуване по делата на Негова Светлост. Прекарал пет дни в езда дотук от Слейнс замък на графа на Ерол на север, докъдето миналия месец придружил една млада родственица на лорда, наскоро пристигнала от западните области. Тази дама, която не носи името Хай, а Патерсън, е направила дълбоко впечатление на херцога на Хамилтън с добротата на характера си, а когато научил, че родителите ѝ са загинали в приключението при Дариен, което Негова Светлост смята за най-голямата трагедия, сполитала някога нацията ни, той положил всички усилия да ѝ помогне в пътуването ѝ на север и за тази цел назначил господин Хол да ѝ бъде водач. С този жест на доброта Негова Светлост отново разкрива добротата си към онези, които се обръщат към него в нужда...“

Писмото продължаваше да възхвалява херцога на Хамилтън на още цяла една страница, но аз просто пропуснах тази част, хвърлих поглед на края и отново се върнах на началото.

Трябваше да прочета този абзац няколко пъти, за да мога да повярвам, че думите, фактите пред мен, наистина са там; че всичко, което бях написала в книгата си, е вярно до най-малките подробности, а не плод на авторското ми въображение.

Само че сега линията, разделяща въображението ми от истината, се бе размила дотолкова, че не знаех къде започва и къде свършва. И не знаех как точно да се справя с това.

Първата ми мисъл бе да споделя новината с доктор Уиър; да му кажа, че съм намерила нещо, което би могло да се приеме за доказателство, че София Патерсън наистина е била в Слейнс. И не само че е била, но че е била там точно по същото време и точно при същите обстоятелства, които бях описала в собствената си история. Когато обаче позвъних на доктора, се оказа, че не си е у тях и най-вероятно няма и да се върне преди някое време в неделя следобед — така каза Елси. Бил отишъл на гости у брат си, край Глазгоу.

— О — не скрих разочарованието си.

— Ако е важно, бих могла да...

— Не, всичко е наред. Мога да почакам до неделя. — Струваше ми се обаче, че до неделя остава цяла вечност. Съветите и окуражителните думи на доктора щяха да ми дойдат добре, когато се приберях у дома в Крудън Бей късно в петък вечер, прекалено уморена, за да обърна внимание на неприятното чувство, че някой ме дебне, което винаги ме обземаше, щом изминех половината от пътеката от пристанището.

Ноцта беше спокойна, осветена от зимната луна и докато се приближавах до къщурката, видях, че Джими е оставил лампите светнати и сиянието им грееше топло през прозорците на дневната. Вътре заварих всичко точно така, както го бях оставила. Гласовете на героите ми обаче, които сега започваха да нашепват в ухото ми, ми казаха нещо съвсем различно. Чух как графинята произнася ясно:

— Много неща се промениха, откакто бяхте за последен път в Слейнс.

Изобщо не се съмнявах, че е права.

И така, прекосих стаята, седнах пред компютъра си, който търпеливо ме очакваше на дългата маса, и го включих.

V

През цялата седмица не спряха да идват гости.

Идваха на коне, без придружители, от сенчестите земи, които се простираха на север и северозапад от Слейнс. От появата и поведението им София се досещаше, че са важни хора, и при все че ѝ ги представяха веднага след пристигането им, сякаш единствената причина за посещението им бе да я приветстват с „добре дошла“ в областта, тя прекрасно знаеше, че това е просто удобен претекст, тъй като всеки посетител след това се срещаше с полковник Хук насаме и оставаше с него известно време.

Първият посетител бе обявен като лорд Джон Дръмонд, от което сърцето на София за един дълъг, ужасен миг спря да бие, докато накрая тя не се успокои с мисълта, че чичо ѝ Джон не може да се е надигнал от гроба и да е дошъл в Слейнс с жестокото намерение да я преследва чак тук. А после графинята разбра какво си мисли момичето и побърза да каже:

— София, дошъл е Джон, моят племенник.

Мъжът, който влезе, беше по-млад от покойника и с учтиво, любезно поведение. Това беше, както научи София, вторият син на херцога на Пърт — брата на графинята, който бе станал така известен чрез живота си, прекаран в непосредствена близост с краля изгнаник, а младият лорд Дръмонд не криеше факта, че и самият той също е якобит.

През последните няколко дни, още от предупреждението на графинята, че може да види и чуе неща, които да я обезпокоят, София подозираше, че пристигането на полковника и господин Морай може да е част от някакъв заговор между онези благородници, които желяеха да върнат крал Джеймс в Шотландия и да го възкачат на трона му.

Тези неща никога не се обсъждаха пред нея, но тя бе забелязала, че макар графинята и двамата мъже да не пиеха за здравето на краля на масата на вечеря, те небрежно протягаха бокалите си над каната с вода, а от дома на чичо си София знаеше значението на този жест: че пият за

онзи „отвъд водата“, тоест за краля в изгнание, който се намираше от другата страна на Ламанша.

При все че разбираше какво става около нея, тя никога не казваше нищо, защото не искаше да тревожи графинята, като покаже, че е наясно с това, което се случваше в Слейнс. Сега графинята бе толкова заета с гостите си и с пратениците, които пристигаха и заминаваха от замъка по всяко време, че София смяташе за свое задължение да стои настрана от суетнята и да поддържа спокойствието на господарката на Слейнс, като се преструва на невежа и неосведомена.

Знаеше, че полковник Хук наистина я смята за такава, но не бе сигурна за господин Морай. Сивите му очи неспирно я гледаха с израз на тиха съсредоточеност, без нито за миг да се отклоняват от целта си, макар че каква бе тази цел, София не можеше да каже. Предполагаше само, че е наблюдателен и не може да бъде заблуден лесно. Същевременно си мислеше, че ако е толкова интелигентен, колкото ѝ се струваше, трябва да вижда и че споделя техните чувства и че заговорниците не трябва да се страхуват, че тя ще ги предаде. Каквото и да знаеше или да не знаеше господин Морай обаче, той нито веднъж не повдигна въпроса дали на София може да се има доверие.

И така дните минаваха и довеждаха със себе си посетители с имената на най-могъщите фамилии от Севера — лерда на Бойн, а покъсно и лорд Салтън, водача на един от клоновете на дома Фрейзър. А след всички тях дойде и самият лорд велик конетабъл — графът на Ерол.

София реши, че на живо графът е по-впечатляващ, отколкото на портрета си: млад, но предпазлив с действията и думите си и надарен с независимия ум на майка си. От този мъж се излъчваше енергия като току-що запален огън, готова във всеки миг да избухне.

Видът на графа бе в очевиден контраст с този на клетия полковник Хук, чието здравословно състояние продължаваше да е обезпокоително дори и след пристигането му в замъка.

Графът на Ерол забеляза това и го отбеляза гласно, на което полковникът отговори:

— Боя се, че все още не съм се възстановил от пътуването. Всъщност чувствам се неразположен още откакто напуснахме Версай.

Това бе първият път, в който името на двореца на френския крал се споменаваше така открито, и полковник Хук, осъзнал небрежността си, хвърли бърз поглед към София, както направиха и всички останали — всички, освен графа. Графът на Ерол просто продължи разговора:

— Надявам се, че сте оставили техни величества краля на Франция и нашия крал Джеймс в добро здраве?

За миг настъпи мълчание, а после графинята се обърна предупредително към сина си:

— Чарлс...

— Да, майко? — Графът сви рамене, за да изхлузи пелерината си, и обърна поглед към София, както бяха направили другите малко преди това, но за разлика от техните лица, по неговото не се четеше никаква загриженост. — Тя е член на нашето семейство, нали така?

— Разбира се, че е така, но... — започна графинята.

— Е, в такъв случай съм убеден, че има достатъчно ум, за да схване с какво се занимаваме. Не ми прилича на глупачка. Глупачка ли сте? — обърна се той към София.

Тя не знаеше каква да отговори под тежестта на всички тези вперени в нея погледи, но вирна леко брадичката си и смело поклати глава.

— И създали ли сте си мнение по въпроса защо тези господа са дошли в Слейнс?

При все че въпросът ѝ бе зададен от графа на Ерол, тя усети тежестта не на неговия поглед, а на този на господин Морай, чиито нетрепващи очи не биха позволили и най-малката лъжа, затова тя отвърна:

— Доколкото разбирам, са дошли от Франция, за да се свържат с якобитите, милорд.

Младият граф се усмихна, като че ли откровеността ѝ го бе зарадвала.

— Ето, виждате ли? — обърна се той към другите, а после отново към София: — И в такъв случай възнамерявате ли да ни разкриете пред агентите на кралица Ана?

Той просто се шегуваше, не говореше сериозно. Знаеше какъв ще бъде отговорът ѝ, но тя все пак изрече много ясно:

— Не, не възнамерявам.

— Не съм си го и помислял. — Тонът на гласа му подсказваше, че всичко е изяснено и въпросът е приключен. — Следователно самият аз не чувствам неудобство да изказвам мислите си в присъствието на тази млада дама. Приканвам всички ви към същото.

Ако полковник Хук не изглеждаше съвсем убеден, това, по мнението на София, се компенсираше от слабата усмивка на одобрение, изписана по лицето на господин Морай. Без да се опитва да разбере защо одобрението му ѝ се струва толкова важно, тя извърна очи и наостри уши към полковник Хук, който най-после бе омекнал и сега отговаряше на въпросите на графа за здравето на хората, с които се бе разделил в двора на кралете изгнаници Стюарт в двореца Сен Жермен във Франция.

— Обнадежден съм да чуя — бе отговорът на графа, — че младият крал Джеймс е добре. Тази страна отчаяно се нуждае от него.

Хук кимна.

— Той го знае. Сега е убеден повече от всякога, че е дошло време Шотландия да се надигне.

— Доколкото си спомням, бе убеден в това и преди две години, когато се впуснахме в това дръзко начинание — рече графът и с поглед, изпълнен с търпение, продължи: — Но може би е по-добре, че тогава се поколеба, защото ще види, че сега далеч повече хора са готови да го подкрепят и са убедени, че в най-лошия случай с меч в ръка ще постигнат повече, отколкото им предлага това обединение с англичаните.

— Истина ли е, че презвитерианците на запад може да пожелаят да се присъединят към нашата кауза?

— Чувал съм такива слухове. Обединението ги разгневи и тъй като са сред най-добре въоръжените и най-малко разделените части в тази страна, те възнамеряваха да се отправят към Единбург, за да принудят членовете на парламента да се разотидат.

Като чу това, господин Морай, който досега мълчеше, този път не можа да се сдържи.

— Но ако наистина го бяха направили, това щеше да провали подписването на Акта за обединение?

— Да, почти със сигурност. Особено след като поне четирима благородници от областите Ангъс и Пърт предложиха да сторят същото.

— Исусе Христе! — изригна господин Морай. — Защо тогава не са го направили?

Графът и майка му си размениха бърз поглед, а после графът отговори:

— Бяха разубедени от човек, на когото имаха доверие.

— Какъв човек?

— Негова Светлост херцога на Хамилтън.

Отговорът на полковник Хук беше незабавен:

— Не го вярвам.

— Знам със сигурност, че е истина — увери го графът. — И знам също така, че вашият приятел херцогът, който през последните два месеца засвидетелстваше такова нетърпение да пристигнете, е променил тона си сега, когато сте на шотландска земя. Не спира да повтаря на всеки, който е готов да го чуе, че сте дошли прекалено късно, че кралят вече не мисли за народа си и че не можем да се надяваме да се завърне един ден.

— Лъжете.

Ръката на графа леко докосна дръжката на меча му в отговор на обидата, но графинята застана между двамата мъже и гласът ѝ прозвуча умиротворително:

— Казах ви, полковник, че много неща се промениха, откакто бяхте за последен път в Слейнс.

— Така изглежда. — Хук се извърна настрана. Лицето му бе позипито и изтощено, отколкото можеше да се дължи на болестта.

Графът каза:

— Не съм забравил, полковник, че познанството ви с херцога датира отдавна, но думите му по един или друг повод засегнаха прекалено много хора, а тайните му интриги с пълномощника на кралица Ана в Шотландия увеличават подозренията, които нашите благородни приятели изпитват към него. Херцогът на Атол, когото самият вие познавате като честен човек, пръв разбра за този заговор и не се поколеба да упрекне херцога на Хамилтън. Отначало Хамилтън се опита да отрече, но тъй като херцогът на Атол разполагаше с недвусмислени доказателства, накрая бе принуден да признае, макар да се опита да убеди Атол, че само е искал да подмами англичаните по фалшива следа. Както можете да си представите, това оправдание не удовлетвори никого. Резултатът е, че повечето от предишните му

приятели открито скъсаха с него и малко хора все още се примиряваме с посещенията му. Сега репутацията му сред нашите хора идва главно от вашия двор в Сен Жермен. Крал Джеймс недвусмислено нареди, че никой не бива да се обявява открито в негова подкрепа, преди херцогът на Хамилтън да го е направил и че всички ние трябва да следваме указанията му, тъй като той се ползва с благосклонността на краля.

— Вярвам — рече Хук, — че тези нареждания са били повторени в писмо, изпратено на вас, както и на останалите, за да ви уведоми за пътуването ми.

— Наистина бяха повторени. И аз както винаги съм готов да се подчиня на своя крал. Бих желал обаче да го осведомя, че това, което ни е написал в пълна тайна, вече е издадено от предател на нашите врагове, защото с очите си видях друго писмо от секретаря на пълномощника на кралица Ана в Шотландия, в което също става въпрос за пътуването ви дотук и за неговата цел. И се споменава името на човека, който ви придружава.

Хук онемя от смайване.

— Но...

— Не се опитвам да съдя поведението на херцога на Хамилтън, нито пък ви карам да го пренебрегвате в преговорите, които водите. Казвам ви само, че този човек е пълен с тайни и че ще е добре да запомните нещата, които ви казах, да сте нащрек и да не му споменавате нищо от това, за което може да се споразумеете с останалите лордове.

Последвалата между думите на графа пауза и кимването и отговора на Хук бе малко повече от времето, необходимо за едно преглъщане. София не можеше да види лицето на Хук, но в този кратък миг почувства, че бе претеглил нещата в главата си по същия начин, по който нейният чичо Джон лукаво преценяваше всяко ново събитие и го обръщаше в своя полза. Когато Хук проговори, в гласа му прозвучаха същите нотки като в този на чичо й и София не можа да повярва в истинността на думите му.

— Милорд, съветът ви е от голяма полза за мен — заяви Хук. — Благодаря ви. Възнамерявам да предприема мерките, за които ме съветвате.

София не разполагаше с доказателство, че полковникът лъже, а и не беше уместно да взема думата на подобни събирания, но ако беше

мъж, навярно щеше да предупреди графа на Ерол, че Негова Светлост херцогът на Хамилтън не е единственият, на когото не бива да се гласува пълно доверие.

— Изглеждаш притеснена — рече графинята.

Когато София вдигна поглед, за да ѝ отговори, иглата ѝ се изплъзна от ресната, по която бродираше, и я убоде болезнено по пръста. Момичето стисна устни и успя да не издаде нито звук, докато болката премине, а после отвърна:

— Изобщо не съм притеснена, уверявам ви. Просто тази шарка надминава уменията ми и не мога да направя бодовете си равни.

Графинята направи пауза и когато най-после проговори, в гласа ѝ имаше топлота:

— Синът ми беше прав, като ти се довери. Ти не можеш да изречеш нито една лъжа, скъпа моя, без това да се изпише на лицето ти съвсем ясно. — И като се върна към работата си, тя заяви решително: — Искаме прекалено много от теб, като те задължаваме да пазиш нашите тайни. Така смята полковник Хук и мисля, че е прав.

София предпазливо се възползва от откритата се възможност.

— Доколкото разбирам, полковникът е добър приятел на семейството ви.

— Добър приятел е на брат ми Джеймс, херцога на Пърт. През последните няколко години двамата са работили усилено рамо до рамо за една обща цел. Изминаха две години, откакто брат ми изпрати за пръв път полковник Хук да дойде от Франция, да ни посети в Слейнс и да потърси поддръжници сред благородниците на тази страна за начинанието ни. Тогава времената бяха други. Обединението все още не беше факт, а само нещо, за което се говореше — думи, които никой не вярваше, че ще се превърнат в действителност, че пазителите на тази страна ще продадат Шотландия само за да напълнят собствените си джобове. Тогава нещата не изглеждаха толкова неотложни, не както сега, когато всички чувстваме, че трябва да бързае. Защото, когато кралица Ана умре — а като знаем какво е здравето ѝ, краят ѝ ще дойде скоро — родът на Стюарт на трона на Британия също ще угасне. Англичаните искат да поставят на трона един чужденец — принца на ХанOVER — и това наистина ще стане, освен ако не успеем да доведем

крал Джеймс от Франция, за да заеме законното си място. Може и да сме се примирили с владичеството на Мери, а после и на Ана, защото те са сестри на истинския крал и носят кръвта на династията Стюарт, но по право тронът принадлежи на Джеймс, а не на Ана. И когато тя си отиде, трябва да стане наистина негов, защото цяла Шотландия ще се възпротиви един от ХанOVER да се възцари като крал. — Довърши с ненужна сила един възел и захапа конеца, за да го отреже. — Без съмнение полковник Хук този път ще има по-голям успех в преговорите с нашите благородници и ще убеди много от тях да влязат в споразумение с нашия приятел, краля на Франция, който желае да ни предложи помощта си, ако се вдигнем на оръжие.

София не постави под съмнение намеренията на полковник Хук. Единствено интуицията я караше да подозира, че целите му може да не са такива, каквито мислят останалите, а интуицията, колкото и добре да ѝ служеше, не бе достатъчно основание, за да обвини човек, когото не познаваше. Освен това...

— Той ще си тръгне скоро, така каза.

— Да. Утре заминава за дома на лорд Стурмонт в Сконе, за да се срещне с херцога на Атол. Помоли сина ми да го придружи, но той прецени, че ще е неразумно да предприеме подобно пътуване, след като току-що си е дошъл у дома след сесия, продължила повече от шест месеца. Ако се върне в Единбург толкова скоро след заминаването си, и то в компанията на всеизвестни якобити, правителството ще заподозре, че става нещо. Достатъчно голям риск е това, че сега, след разпускането на парламента, когато най-видните мъже на нацията са разпръснати из различни графства, полковник Хук трябва да се постави в опасността да пътува през половината кралство, за да се срещне с благородниците. Мисля, че има план да раздели страната на две части — да отиде в едната сам, а в другата да изпрати господин Морай, но синът ми гледа и на този план с неодобрение.

— Защо? — попита София.

Графинята вдяваше в иглата си копринен конец, тъмночервен като кръв.

— Господин Морай е търсен човек. През изминалите три години англичаните обявиха награда за главата му. В официална прокламация оповестиха, че всеки, който успее да го залови, ще получи петстотин лири стерлинги.

Иглата на София отново се изплъзна от пръстите ѝ и я убоде, когато ръцете ѝ се стовариха в скута ѝ.

— Петстотин лири!

Никога не бе чувала за такава сума. За повечето хора дори една десета от нея би представлявала цяло състояние.

Имената на онези, които се бяха провинили пред Короната, често се обявяваха публично и София знаеше това, както и че за залавянето им се обявяваше награда от пет лири и че обещанието за тази сума често подтикваше честни хора да предадат приятелите си. На какви приятели можеше да се надява господин Морай, зачуди се София, когато за главата му предлагаха цели петстотин лири?

— Той е добре познат — обясни графинята — на юг от Тай, където са имененията му, но полковникът смята, че господин Морай ще е в по-голяма безопасност в северните провинции, където би могъл да отбележи напредък и да сключи споразумение с планинците.

София се намръщи.

— Но защо... — Тя се спря по средата на изречението.

— Да? — погледна я графинята.

— Извинявам се. Не е моя работа. Само че се чудех... навярно е имало и други хора, които биха могли да придружат полковник Хук тук. Защо крал Джеймс е изпратил точно Морай и го е поставил в опасност?

— Някои мъже избират пътя на опасността по собствена воля.

София знаеше, че това е истината. Собственият ѝ баща беше такъв човек.

— Но ако го заловят... — подхвана тя и млъкна, защото не искаше да мисли какво може да му се случи, ако го разпознаят и арестуват.

Графинята, която не изпитваше никакви лични чувства към господин Морай, завърши:

— Ако го заловят, може да разкрият плановете ни.

Беше приключила с цветето, върху което работеше, и отрязва внимателно кървавочервения конец. В погледа ѝ, спрян върху лицето на София, имаше нещо от задоволството на учител, който наблюдава напредъка на талантлив ученик.

— Точно затова — каза тя — синът ми е неспокоен.

На другата сутрин София се събуди с чувство на безпокойство. Беше сънувала коне, които потропваха нетърпеливо с крак на земята извън замъка, топлият им дъх образуваше мъгла при всяко изпръхтяване, а около тях мъжки гласове припряно си подвикваха един на друг. Когато отвори очи, навън все още цареше полумрак. През прозореца си можеше да види бледорозовата ивица, прорязала мътносивия хоризонт; разбра, че ще мине поне още един час, преди семейството и гостите да се размърдат и да започнат ежедневните ритуали като питиета и закуски. Тя обаче бе прекалено неспокойна и само след броени минути вече бе станала от леглото, беше се облякла и сега излизаше от стаята си, жадна за човешка компания.

В кухнята нямаше никого. Госпожа Грант бе сложила на огъня една тенджерка, но самата тя не се виждаше никъде, нито пък някоя от останалите прислужнички в кухнята. Нямаше я и Кирсти. София си помисли, че приятелката ѝ може да е отишла да види Рори в конюшните, но когато прекоси двора, за да я потърси там, намери единствено Хюго, отпуснат апатично върху леглото си от вълна и слама. Не се виждаше нито един кон, който мастифът да охранява, с изключение на кобилата, която бе яздила от Единбург до Слейнс и от чийто гръб бе паднала, като се разхождаха с графинята. Кобилата се вираше тъжно в краката си, като че страдаше, задето клетките и от двете ѝ страни са празни. Когато София докосна мекия кадифен нос, очите ѝ едва се повдигнаха, за да покажат, че е почувствала ласката.

— Значи са заминали — каза си София. Значи не е било сън. Полузаспала-полубудна, тя наистина бе чула тропането на конете и гласовете на полковник Хук и Морай, поели още преди пукването на зората всеки към своята мисия — Хук на юг, а господин Морай на север.

София внезапно изпита остро чувство на загуба. Може би се дължеше на това, че дори не бе успяла да се сбогува с него. Дори не бе успяла да му пожелае късмет и да го посъветва да си пази гръба в тези земи, обитавани от диваци, за които петстотин лири можеха да изглеждат като кралско богатство.

Тя облегна глава до меката муцуна на кобилата, без да спира да я гали, и промълви:

— Бог да го пази.

Мъжкият глас като че ли проговори някъде иззад гърба ѝ:

— Кажете, момиче, какъв е този мъж, който да е заслужил такива пламенни молитви от ваша страна?

Тя се извърна. Гласът не принадлежеше на призрак. Морай облегна рамо на тежката врата на конюшната и небрежно скръсти ръце пред гърдите си. Хюго не се бе размърдал, нито залаял, както правеше всеки път, когато в конюшната влизаха непознати, а меката глава на кобилата не помръдна от мястото си между треперещите ръце на София.

— Мислех, че сте заминали — изрече тя на един дъх, а после, усещайки припряността на думите си, разбра, че са прозвучали глупаво. Понеже можеше да се издаде, че заминаването му я интересува повече, отколкото ѝ се искаше да признае, тя възвърна спокойствието си и отвърна на въпроса му с въпрос: — Значи полковник Хук е взел и двата жребеца, така ли?

— Взе черния. Младият коняр взе другия по заръка на графа. А аз, както виждате, съм оставен тук. — С последните си думи той сякаш се шегуваше със самия себе си, но София имаше чувството, че не е особено доволен от положението. Никога не бе виждала чертите му толкова мрачни и безпощадни, но ето че омекнаха, когато погледна към нея, и макар да не се бе помръднал от рамката на вратата, ѝ се стори, че се намира с цяла крачка по-близо, когато наклони глава и я попита: — Това някакъв странен и любопитен обичай на западните графства ли е, да говорите на Бога и на конете, когато слънцето едва е изгряло?

Тя извърна лицето си и задържа погледа си върху кобилата.

— Не можах да заспя. Чух конете.

— А, да, когато потегляха, се вдигна малко врява. Признавам, че и аз самият може да съм повишил глас един-два пъти. Най-вероятно именно аз съм ви събудил. — Замълча за миг и добави: — Тази кобила май е много привързана към вас.

София се усмихна.

— Двете с нея се разбираме. Веднъж ме хвърли, макар да признавам, че грешката бе най-вече моя.

— Изненадвате ме. Изглежда прекалено нежно животно, за да се отнася с ездача си по подобен начин, а не мога да си представя и вас как я ръгате прекалено грубо.

— Не, паднах, защото не можах да я удържа, когато препусна с всички сили. У нея има волна жилка, която тя държи добре прикрита зад това нежно лице.

— Да, с много жени е така.

След това Морай наистина се раздвижи. София чу шумоленето на ботушите му по влажната слама и когато посмя да погледне настрани, покритият му с кожа гръден кош бе до рамото ѝ. Той посегна и погали високия извит врат на кобилата.

— Значи е извадила късмет, че тази сутрин не се отправих на път, защото за колкото и волна да се смята, тежкият път през планините нямаше да ѝ хареса, а още по-малко щеше да ѝ хареса да носи на гърба си такова бреме като мен.

„Значи затова е останал тук — реши София. — Не е имало кон за него.“

— В такъв случай сигурно чакате да тръгнете, когато Рори върне обратно другия жребец?

— Не, момиче. Никъде няма да ходя — отпусна ръката си, завъртя се и се облегна с лакти на преплетените пръчки на клетката. Докато се обръщаше, единият край на черната му пелерина падна върху ръкава на София. — Останалите решиха, че е най-добре да остана в Слейнс.

София бе облекчена да узнае, че в крайна сметка здравият разум бе надделял. Навярно графът бе убедил Морай, че оставането му тук намалява риска да го заловят, и при все че той изглеждаше недоволен от това решение, от наблюденията си през изтеклите дни тя знаеше, че честта му ще го задължи да се съобрази с това, което щеше да е най-полезно за делото на краля изгнаник.

Тъй като не знаеше дали е редно да покаже, че е научила за наградата, обявена за залавянето му, София се задоволи да каже само:

— Несъмнено тук ще ви се стори по-безопасно.

— Да — думата като че ли го забавляваше. — Което ми напомня, че все още не сте ми казали за чия безопасност се молехте.

„Просто се шегува с мен“ — помисли си тя. За него нямаше никакво значение за чия безопасност бе отправяла молитвите си в тишината на конюшнята. Само че не успя да се застави да говори със същия небрежен тон като него, както и не можа да спре брадичката си да не се вирне, когато разширените ѝ очи се срещнаха с неговия

спокоен сив поглед. И тогава видя, че той не се смее. Отговорът ѝ наистина го интересуваше.

Не можеше да изрече лъжа пред него. Не можеше обаче и да проговори — сърцето ѝ се бе качило в гърлото и биеше така силно, че бе невъзможно думите да си пробият път.

Кое то всъщност бе добре, защото не можеше да му каже: „За вашата“. Не и в тази конюшня, с топлината на пелерината му върху ръката ѝ и широките му рамене, които почти я докосваха, лицето му само на сантиметри от нейното. Времето като че ли бе спряло да тече и на София ѝ се струваше, че този миг може да продължи до края на вечността; забравената кобила обаче мушна носа си между тях, изпръхтя и София отново си върна способността да говори.

— Графинята ще ме търси — избъбри тя.

И с една бърза стъпка настрани — толкова рязка, че Хюго, който сънливо се протягаше в леглото си, застана нащрек — тя се обърна и избяга от конюшната, от бдителния мастиф и кобилата и най-вече от мъжа, чийто поглед все още чувстваше като топъл огън по гърба си.

10.

Знаех, че ме наблюдава.

Дъждът бе започнал да вали по-силно. Удряше в предното стъкло на автомобила със силата на петдесет барабанчици и чистачките не смогваха да почистят стъклото достатъчно бързо, за да виждаме пътя както трябва. Греъм беше паркирал колата в една отбивка, бе изключил двигателя и наблюдаваше лицето ми, докато гледах навън през прозореца.

— Съжалявам — каза той. — Това време не е много за пътуване. Околността изглежда навсякъде една и съща, когато вали.

— Всичко е наред. Не е като да можеш да управляваш времето.

— Можем да почакаме, докато се проясни — предложи той, но от изпълнения му със съмнение тон разбрах, че и той като мен смята, че този дъжд не възнамерява да спре скоро, а Греъм не бе мъж, който да чака дълго.

Бях очаквала тази сутрин с по-голямо нетърпение, отколкото ми се искаше да призная. Гледах часовника допреди половин час, когато Греъм дойде и ме придружи до долния край на пътеката, където очуканият му бял воксхол ни чакаше до стената на пристанището, а Ангъс весело въртеше опашка на задната седалка. Изминахме обаче съвсем кратко разстояние, преди облаците, които бяха закривали слънцето цяла сутрин, най-после да се изсипят върху ни. Сега бе повече от ясно, че трябва да прекратим разходката си, преди още да сме я започнали. Опитах се да прикрия разочарованието си.

Греъм обаче очевидно го бе забелязал, защото отново включи двигателя, пусна чистачките на максимална скорост и изкара колата обратно на тесния път.

— Имам едно предложение. Едни приятели имат ферма недалеч оттук. Можем да им отидем на гости, става ли? За известно време, докато спре дъждът.

Ангъс, който досега се протягаше на одеялото си на задната седалка, вдигна глава, за да отбележи промяната на посоката ни, и през

цялото време по дългия, тесен път, водещ към фермата, той стоеше на седалката и енергично махаше с опашка, очевидно доволен, че сме се запътили натам.

Дълбоко изровеният и кален път свършваше в чист квадратен двор с ниски, широки бараки, които образуваха редица пред нас, хамбари от дясната ни страна, а от лявата — ниска варосана селска къща с боядисана в яркосиньо врата.

— Чакай тук — нареди ми Греъм и нахлузи качулката на якето си, — ще видя дали са си вкъщи.

Отиде до къщата, застана пред вратата точно до една отточна тръба, която изсипваше вода върху рамото му, и почука. Никой не се появи, затова със свиване на раменете и бърза окуражителна усмивка той се втурна към претъпкания с какво ли не двор и влезе през отворената врата на най-близкия обор.

Установих, че не ме е излъгал, когато каза, че Ангъс мрази да го оставят сам. Докато господарят му стоеше отвън и чукаше на синята врата, кучето просто седеше на мястото си и скимтеше, но когато Греъм изчезна в обора, болонката се изправи на седалката и започна да драска с нокти по прозореца и нададе вой — жалостив, сърцераздирателен звук, който трябваше да подтикне слушателя към действие. Успях да издържа една-единствена минута, преди да се обърна и да посегна към каишката.

— Добре — казах, — добре, и ние отиваме. Просто стой мирен.

Нямах качулка, но имах ботуши, за което бях много благодарна, защото още при първите няколко стъпки затънах до глезен в дъждовната вода. Ангъс дърпаше каишката с всички сили и двамата пресякохме двора с почти олимпийска скорост и влетяхме през вратата на обора, преди дъждът да ме е измокрил цялата.

Вътре беше по-топло и прашно от сеното и от движението на животните. Миришеше силно на слама и тор. След това, което бях написала предната вечер, ми се стори някак подходящо това, че се озовах пред редица грижливо поддържани конски клетки — три от тях с коне, а четвъртата празна — и че едната от трите конски глави, които се извърнаха да наблюдават влизането ми, странно приличаше на кобилата, която бях създавала за София: същите огромни влажни очи, същата катраненочерна грива, същите нежни черти.

Греъм не се виждаше никъде. Помислих си, че трябва да е изминал пътя през цялата дължина на обора и да е завил зад ъгъла към бараките, които, както сега можех да видя, бяха свързани с обора в другия му край. Ангъс искаше да го последва, но аз го задържах за малко, защото исках да прекарам още един миг с конете.

Винаги съм обичала конете. Всяко младо момиче ги обича, така съм чувала, а аз така и не успях да надрасна тази фаза. Понаблюдателните ми читателки понякога коментират как винаги успявам да вмъкна коне във всичките си истории, макар че можех да се оправдая с предлога, че едва ли бих могла да напиша исторически роман без един-два коня. Истината обаче бе, че конете бяха моята тайна слабост.

В нито една от клетките нямаше огромен черен жребец като този, който бях съчинила за Натаниъл Хук, нито пък червеникавокафяв — само един кестеняв ловен кон, който ме измери със сдържан поглед, и един любопитен сивчо в най-отдалечената клетка, а в средата бе кобилата — или поне конят, за който реших, че е кобила, защото приличаше на кобилата, която бях нарисувала във въображението си. Тя протегна нос, аз ѝ подадох ръката си и с безкрайна радост погалих ноздрите на кадифената муцуна и почувствах топлия ѝ дъх в дланта си.

— Това е Тами — чух гласа на Греъм зад гърба си. Както си бях помислила, беше отишъл в бараките и сега се връщаше, без да бърза. — Искаш ли да го разгледаш по-отблизо? Той обича дамите.

Обърнах се изненадана.

— „Той“ ли?

— Да. — Греъм се приближи и взе от мен каишката на Ангъс, така че сега разполагах с двете си ръце.

Потърках Тами отстрани по врата.

— Прекалено е красив — заявих, — за да е момче.

— Така е, но не го казвай, защото ще нараниш гордостта му — засмя се Греъм и ме погледна с интерес. — Яздиш ли?

— Не наистина.

Греъм се ухили.

— И какво означава това?

— Означава, че мога да седя на гърба на конете, ако те ми го позволят. Мога дори да се задържа отгоре им, ако само вървят, но тръстът надхвърля ездаческите ми умения. Просто падам.

— Е, това може да представлява проблем — съгласи се той.

— Да разбирам ли, че никой не си е вкъщи?

— Никой. — Греъм хвърли бърз поглед към отворената двойна врата, където дъждът се изсипваше в плътна пелена, после погледна обратно към мен и като видя колко съм погълната от това да галя Тами, продължи: — Но можем да почакаме. Заникъде не бързаме.

Той придърпа с крак напред едно грубо столче и седна, а Ангъс се настани на покрития със слама под до него.

Всичко беше почти като в книгата ми, помислих си. Конюшните, кобилата — е, Тами, който приличаше на кобилата — аз и Греъм с неговите ясни сиви очи, които неслучайно приличаха много на тези на господин Морай. Тук беше дори и кучето, което спеше, свито в сламата. „Животът представлява отражение на изкуството“ — помислих си и се усмигнах леко.

— А ти? — попитах. — Ти яздиш ли?

— Да, като млад съм печелил награди. Учудва ме, че татко не ги е извадил, за да ти ги покаже.

Зад сухия му тон се долавяше такава привързаност към баща му, че това ме накара да се запитам нещо.

— Може би — рискувах да подметна — ще ми ги покаже утре. Нали знаеш, че ме покани на обяд?

— Да, спомена го.

— Ти ще бъдеш ли там?

— Да.

— Добре. Защото баща ти се опитва много усърдно да ми помогне с проучванията ми и много му се иска да ме запознае с теб и да си поговорим за историята. — Преструвайки се на много заинтересувана от лицето на коня, попитах, без да се обръщам: — Защо не си му казал, че вече се познаваме?

През дългата минута, която измина, преди да ми отговори, ми се прииска да можех да видя лицето му и да разбера какво си мисли. Когато проговори обаче, гласът му бе труден за разгадаване. Той просто ми върна въпроса.

— А ти защо не му каза?

Знаех защо и това не беше, само защото не исках да противореча на историята на Греъм или на липсата на такава. Причината беше... е, причината беше това, че Греъм, също като конете, беше моя тайна

слабост. Когато бе близо до мен, се чувствах полунаелектризирана, полуобъркана, развълнувана като ученичка, която се е влюбила за пореден път, и исках за известно време да задържа това усещане, да го запазя за самата себе си и да не позволявам на никой друг да се намесва в него. Само че не можех да го кажа на Греъм, затова отвърнах:

— Не знам. Просто не мислех... — а после последвах примера му и прехвърлих топката обратно в неговото поле: — Предположих, че си имал причини да не му кажеш.

Каквито и да са били тези причини, той не ги сподели с мен. Явно не бяхме на една и съща вълна.

— И така — попита той, — как върви книгата?

„Далеч по-безопасна тема“ — помислих си.

— Добре, дори много добре. Снощи ме задържа на компютъра до три сутринта.

— Винаги ли пишеш нощем?

— Невинаги. Когато приближа края на книгата, пиша по всяко време. Но обикновено работя най-добре късно през нощта. И аз не знам защо. Може би защото съм полузаспала.

Казах последното като шега, но той кимна замислено.

— Възможно е — замисли се той. — Може би нощем подсъзнателното взема превес. Имам един приятел, който рисува и казва същото — че му е най-лесно да работи през нощта, когато мисълта му започва да се отклонява и е почти заспал. Твърди, че тогава вижда нещата по-ясно. Имай предвид обаче, че самият аз не мога да направя разлика между картините, които рисува нощем, и тези, които рисува денем — на мен всички те ми приличат чисто и просто на огромни размазани цветни петна.

През последната седмица, след всичко, което бях научила за София Патерсън, си бях създавала няколко мнения по въпроса за подсъзнателното и как то управляваше писането ми, но ги запазих за себе си.

— При мен става въпрос най-вече за навик, отколкото за нещо друго. Когато започнах да пиша за пръв път — наистина да пиша, а не да се развличам с писане — все още бях в университета. Единственото свободно време, с което разполагах, бе късно през нощта.

— А какво си следвала? Английска литература ли?

— Не. Обичам да чета, но през всичките си години като ученичка винаги съм мразила, когато разпарчетосват книгите и ги подлагат на какви ли не анализи. Мечо Пух като политическа алегория, такива неща. Никога не съм била добра в тази област. В „Семейство Барет от улица Уимпъл“^[1] — нали знаеш, филма, в който Елизабет Браунинг се опитва да разгадае значението на едно от стихотворенията на Робърт Браунинг, затова му го показва, а той го чете и ѝ отвърща, че когато е писал стихотворението, само Бог и Робърт Браунинг са знаели какво иска да каже, а сега го знае само Господ. Точно така се чувствам и аз по отношение на изучаването на английския. Кой знае какво е искал да каже авторът и защо това трябва да има някакво значение? Предпочитам да чета за удоволствие. Не, следвах политология.

— Политология ли?

— Имах идеи как да променя света — признах. — И си мислех, че един ден такова образование ще ми е от полза все за нещо. Всичко е политика.

Той не възрази. Само попита:

— Защо не история?

— По същите причини: предпочитам да чета историята за удоволствие. Преподавателите винаги успяват да я накарат да изглежда ужасно безжизнена. Не знам точно как. — След което си припомних с какво си изкарва хляба и се опитах да омекотя думите си: — Е, естествено, не всички преподаватели, но...

— Не, сега е много късно. Вече го каза. — Греъм се облегна назад и ме загледа, очевидно развеселен. — Ще се опитам да не се обиждам.

— Не исках да кажа...

— Само ще се закопаеш още по-дълбоко — предупреди ме той.

— Както и да е, така и не завърших университета.

— Защо?

— Защото преди него завърших първия си роман и го продадох, а после нещата просто поеха в своя собствена посока. Понякога ми е неприятно, че така и не получих диплома, но от друга страна наистина не мога да се оплаквам. Писането ми ми върши добра работа.

— Определено имаш талант.

— Получавам смесени отзиви — отвърнах, а после направих пауза, осъзнала какво е казал и как го е казал. — Защо смяташ, че имам

талант?

Бях го хванала.

— Може тази седмица да съм прочел някоя от книгите ти.

— О? Коя?

Той ми каза заглавието.

— Хареса ми. Впечатли ме начинът, по който описваш бойните сцени.

— Благодаря.

— И очевидно много си се постарала с проучването. Но ми се стори много жалко, че героят трябваше да умре.

— Знам. Направих всичко възможно, за да има щастлив край, но това бе просто начинът, по който се случи, а не обичам да променям историята.

За щастие много от читателките ми бяха харесали края и според писмата, които ми бяха изпратили, бяха останали с разбити сърца след трагедията, позволявайки си удоволствието от един хубав плач.

— Майка ми щеше да хареса книгите ти — промълви Греъм.

Без да отмествам ръка от врата на коня, се обърнах към него.

— Отдавна ли е починала?

— Когато бях на двайсет и една.

— Съжалявам.

— Благодаря. Аз също. През тези петнайсет години баща ми се чувства ужасно самотен. Струва ми се, че обвинява себе си.

— За какво?

— Тя имаше проблем със сърцето. Татко мисли, че е трябвало да я принуди да забави ритъма. — Той се усмихна. — Със същия успех можеше да се опита да забави някоя вихрушка. Майка ми постоянно се захващаше с какво ли не.

Ето откъде бе наследил тази своя неизтощима енергия. Той насочи разговора обратно към мен.

— И двамата ти родители ли са живи?

— Да. Имам и две сестри.

— В Канада ли са?

— Едната ми сестра е в Щатите, а другата в Китай. Преподава английски там. Баща ми казва, че това постоянно желание да пътуваме се дължи на шотландската кръв, която тече във вените ни.

— Може би е прав. Къде тогава е твоят дом?

— Нямам такъв. Просто отивам на местата, където се развива действието в книгите ми, и живея там, докато пиша.

— Като циганка.

— Нещо такова.

— Сигурно си преживяла интересни приключения. И си срещала интересни хора.

— Понякога. — Не успях да издържа погледа му повече от секунда и отново се извърнах, за да почеша перчема на Тами. Той закачливо ме побутна с нос и аз казах на Греъм: — Прав си. Наистина обича дамите.

— Така е. Има хубавичко лице и знае как да го използва. — Греъм отново гледаше през отворената врата към дъждовния порой, който продължаваше да се сипе в пълния с какво ли не двор. — Мисля, че днес няма да имаме късмет с разходката.

Имаше право. Знаех го, но не казах нищо.

В името на истината нямаше да имам нищо против да прекарам останалата част от деня в този обор с Греъм и Ангъс за компания. Греъм обаче очевидно не бе онзи тип, който би издържал да седи бездейно толкова дълго време, затова, когато той се изправи, аз потупах коня за последен път, вдигнах яката си и неохотно се втурнах обратно под дъжда към колата.

Този път успях да прикрия по-добре чувствата, които изпитвах. Стори ми се, че до мига, в който се оказахме заобиколени от къщите и магазините на Крудън Бей, бяха изминали само няколко секунди. А после стигнахме до началото на пътеката, която водеше нагоре към къщурката ми, Греъм паркира и заобиколи колата, за да ми отвори вратата. Изхлузвайки палтото си, той го вдигна над главите ни, за да закрива и двама ни, и каза:

— Ще те изпратя до горе.

Обаче остави Ангъс в колата и разбрах, че това означава, че няма намерение да влиза. И в това нямаше нищо лошо. Нямаше защо да се чувствам разочарована. Щеше да има и други възможности.

И все пак се почувствах малко неприятно и усмивката, с която се обърнах да му благодаря за приятното прекарване, когато стигнахме до входната ми врата, не бе искрена.

Греъм свали палтото, което бе държал над главите ни, и го облече отново.

— Ще обиколим околността някой друг път — каза той.

— Добре.

— Значи ще се видим утре. На обяд.

— Да.

Той се забави още един миг, като че ли искаше да каже още нещо, но накрая само вдигна качулката си, усмихна се и пое обратно по пътеката, а аз се обърнах, за да пхна ключа в бравата.

Ръцете ми бяха студени и влажни и не можеха да уцелят ключалката. После изпуснах ключа и го чух как извънтя на камъните, така че трябваше да се наведе и да го потърся и когато най-после го открих, вече бях цялата мокра.

Когато се изправих, видях, че Греъм отново стои до мен. Помислих си, че се е върнал да ми помогне, затова му казах:

— Всичко е наред, намерих го — и вдигнах ключа, за да му покажа.

Но когато започнах отново да се боря с ключалката, ръката му се протегна напред и улови лицето ми, за да ме спре. Усецах топлината на силните му пръсти по линията на челюстта ми, докато палецът му се плъзгаше много нежно нагоре по скулата ми.

— Виж — каза той, — не казах на татко, защото не исках да те дяля с никого. Все още не.

Отначало си помислих, че не съм го чула правилно. А дори и да бях, не можах да се сетя какво да кажа. „Ако трябваше да напиша книга с подобен развой в сюжета, нямаше да има проблем“ — помислих си. Лесно бе да пишеш диалозите между герои в книга, но в истинския живот думите просто никога не ми хрумваха по начина, по който аз исках.

Греъм прие мълчанието ми за израз на нещо друго.

— Сигурен съм, че ти звучи шантаво, но...

— И аз не искам да те дяля с никого.

Съдейки по припряността, с която думите изскочиха от устата ми, това не бе точно изтънченият отговор, към който се стремях, но само секунди по-късно това вече не ме интересуваше.

Целувката беше кратка, но не оставяше място за съмнение какви са намеренията му. В този шеметен миг всичко, което усецах, беше той — топлината му, докосването му, силата му — и когато вдигна глава, аз се олюлях на място, загубила чувството си за равновесие.

Той стоеше и ме гледаше, като че и той бе почувствал силата на този контакт. А после зъбите му проблеснаха бели на фона на тъмнината на брадата му. Сивите очи се присвиха.

— Напиши това в книгата си — предизвика ме той.

След което се обърна, натика ръце дълбоко в джобовете си и отмина, подсвирквайки си, надолу по мократа пътека, докато аз стоях на място и го гледах онемяла под плискация се върху ми дъжд.

---

[1] Филм от 1934 година, в който се описва истинската любовна история между двамата поети Елизабет Барет и Робърт Браунинг. — Б.пр. ↑

VI

— Сигурно сте си загубили ума — рече Кирсти. — Той е красив мъж. Ако бях от потекло, което да му подхожда, самата аз щях да му се усмихна един-два пъти.

София почувства как собствените ѝ устни се извиват в усмивка.

— Съмнявам се, че Рори ще остане доволен. А освен това нали каза, че искаш улегнал мъж, готов да създаде рожби. Не мисля, че господин Морай води много улегнал живот.

— Готова съм да приема децата му — отвърна Кирсти. — Или поне правенето им. — Тя отметна косата си назад и се усмихна широко. — Обаче сигурно ви шокирам, говоря като някоя развратница. А иначе е вярно, вашият господин Морай не е фермер.

Двете се намираха в малката градинка до кухнята, където София бе заварила Кирсти да търси джоджен за ястието, което приготвяше госпожа Грант. Сутринта бе прекрасна, топло слънце грееше над главите им, а полъх на нежен бриз бе заменил яростния вятър, който през последните три дни бе блъскал прозорците и разлюлявал морето в огромни вълни, високи — поне така ѝ се струваше на София — колкото човек. Ужасно време за май месец, бе си помислила тя. Определено предпочиташе дни като днешния, който ѝ бе позволил да излезе от сградата и да се отдръпне от кълбото объркани чувства, което се заплиташе у нея всеки път, когато се окажеше близо до Морай.

Кирсти я попита:

— Знаете ли, че и той е полковник? Лейтенант-полковник на служба при френския крал. Рори ми каза.

— Не, не знаех. — Но знаеше малкото му име, понеже графът на Ерол го наричаше с него: Джон. Мислеше си, че му подхожда. Обикновено, но силно име: Джон Морай.

Сега добави към него едно „полковник“ и го повтори наум, докато Кирсти я стрелна с още един невярващ поглед и попита:

— Защо рекохте, че не щете да идете с него на езда?

— Не съм казала, че не искам. Казах, че тази сутрин съм заета с други неща.

Очите на Кирсти заиграха.

— Да, страшно е важно да ме гледате как бера джоджен.

— Имам работа в стаята за шиене.

— И по-скоро приливите ще спрат да идват, отколкото да отложите тая работа с един час. — Кирсти млъкна и зачака следващото оправдание, а когато не чу нищо, продължи: — Сега ми кажете защо му рекохте, че не щете да идете на езда с него. Истината.

София си помисли да каже, че не мисли, че графинята би одобрила това, но и то не бе истинската причина за отказа ѝ, а тя се съмняваше, че ще успее да заблуди Кирсти.

— Не знам — рече тя. — Той понякога ме плаши.

Кирсти се изненада.

— Бил ли е груб с вас?

— Не, никога. Винаги се е държал с мен като истински джентълмен.

— Тогава защо се боите от него?

София не можеше да ѝ отговори, не можеше да обясни, че я плаши не мъжът, а въздействието, което той оказваше върху нея; че когато бяха в една стая заедно, ѝ се струваше, че всичко у нея се движи по-бързо, че трепери като в треска. Повтори само:

— Не знам.

— Никой не може да надвие страховете си, ако не се изправи лице в лице с тях — поучи я Кирсти. — Тъй казва майка ми. — Беше намерила джоджена и беше откъснала толкова, колкото ѝ трябваше. Тя се изправи. — Другия път, когато господин Морай ви попита — подхвърли тя и се усмихна по-широко, — може да си помислите дали да не приемете.

Седмица по-рано София щеше да я последва в къщата и да прекара един изпълнен с топлина час в приятелско бърбрене с прислужничките в кухнята, но протоколът в замъка се бе променил след завръщането на графа на Ерол. Въпреки че самият граф никога не бе казал нищо по темата, беше ясно, че докато се намира в Слейнс, прислугата трябва да се държи по-официално.

Затова, когато Кирсти си тръгна, София остана навън и тръгна да се поразходи из градината. Пойните птички забързано се стрелкаха насам-натам, заети да строят гнезда в потъналите в сенки пукнатини на стената, а цветята танцуваха сред тревата, която леко се полюшваше

покрай пътеките. Сетивата ѝ с радост приветстваха миризмите на затоплената от слънцето земя и гледката на кипящия около нея живот и тя затвори очи и се пренесе далеч в спомените си към пролетните дни на своето детство и към зелените поля, които се полюшваха покрай реката Дий...

Една ръка изведнъж хвана нейната.

Стресната, София отвори очи и видя остро лице на градинаря съвсем близо до своето. Обзе я внезапно и инстинктивно усещане за заплаха, което навярно всяко животно чувстваше в присъствието на хищник. А после, понеже не желаше да покаже, че се страхува от него, тя сподави чувството си, но Били Уик вече го бе усетил и тя разбра, че това му доставя удоволствие.

— Внимавай — рече той. Говореше меко, провлачено, без застрашителни нотки, но в ушите на София гласът му прозвуча като съска на змия. — Трябва да държиш и двете си очи отворени, докато се разхождаш из моята градина.

Тя успя да отвърне спокойно:

— Ще го имам предвид, господин Уик.

— Да, по-добре го имай. Не ми се ще да се нараниш, таквоз гиздаво моме като тебе. — Стискаше здраво ръката ѝ, а тъмните му очи буквално я разсъбличаха.

София се отдръпна, но той не отпусна хватката си. Тя разбра, че ако се опита да се бори, само ще го накара да изпита още по-голямо удоволствие. Застави се да стои неподвижно и процеди през стиснати зъби:

— Пуснете ме.

— Май залиташ малко на собствените си крака — рече той и се усмихна. — Не искам да те видя да падаш. Или поне тъй ще кажа на Нейна Светлост, ако ти хрумне да ѝ дрънкаш срещу мене. Аз съм тука, в Слейнс, от маалко по-дълго от тебе, моме. Нейна Светлост вярва на думите ми.

Докато говореше, другата му ръка се протягаше към кръста ѝ и София осъзна, че там, където стояха, никой от замъка не можеше да ги види. Почувства как паниката и отвращението се надигат като жлъчка към гърлото ѝ и почти се задави, докато повтаряше:

— Пуснете ме.

— Не мисля, че ще те пусна, не сега. — Ръката бе стигнала до кръста ѝ и започна да се издига нагоре. — Най-добре да се уверя, че не си се ударила.

Шумът от стъпки по пътеката бе добре дошъл за София. За част от секундата Били Уик бе отместил ръцете си и бе отстъпил настрана, така че когато господин Морай ги видя, в гледката нямаше нищо неприлично. Той обаче забави стъпките си, а след един бърз поглед към лицето на София съвсем спря и очите му се отместиха, студени и зорки, към градинаря.

— Добро утро, Уик — рече той и без да оставя на другия мъж време да отговори, добави: — Убеден съм, че дамата не е възнамерявала да ви откъсва от задълженията ви.

Градинарят се намръщи, но докосна с уважение шапката си, вдигна инструментите си от мястото, където ги бе оставил до пътеката, и се отдалечи с бързината на змия, която изчезва в тревата.

Раменете на София леко се отпуснаха от облекчение. Тя отново усети погледа на Морай върху себе си и зачака въпросите му, но той не попита нищо. Единствените му думи бяха:

— Всичко наред ли е?

Тя не посмя да му разкаже какво се е случило, защото чувстваше, че под спокойната си външност той е способен на насилие, ако е убеден, че е оправдано, и не искаше да му даде причина да защити честта ѝ; ако го направеше, щеше да привлече внимание към себе си, а София не желаше да го разкрият, затова отвърна:

— Да — и приглади роклята си с ръце, които едва-едва потрепераха. — Благодаря. Всичко е наред.

Той кимна.

— В такъв случай няма да ви задържам, защото виждам, че тази сутрин наистина сте много заета.

Вече бе отминал, когато София набра кураж.

— Господин Морай?

Той отново спря и се обърна.

— Да?

— Ситуацията при мен се промени. — Беше го изрекла. Сега не можеше да си позволи да загуби самообладанието си. — Ако все още желаете да излезете на езда, бих могла да ви придружа. Ако желаете — довърши тя, усещайки тежестта на нетрепващия му поглед.

За миг Морай остана безмълвен — очевидно мислеше над думите ѝ, а после каза:

— Да, госпожице Патерсън, много бих желал.

Тя не си направи труда да смени роклята си с подарения от графинята костюм. Прахта и конските косми не можеха да нанесат на плата на полите ѝ по-големи щети от тези на годините. Роклята не бе най-старата, която притежаваше, но я беше носила няколко сезона и я бе поправяла грижливо, защото цветът ѝ, някога теменужен, а сега бледолилав, показваше кестенявата ѝ коса в благоприятна светлина.

В конюшните Рори изведе кобилата и плъзна длани по широката подпруга на дамското седло, за да се увери, че е безопасно, но ръката на Морай бе тази, която помогна на София да се качи на кобилата.

София отново почувства онзи плам, който се плъзна нагоре по ръката ѝ при първия им допир. Докато отдръпваше ръката си, Морай отбеляза:

— Трябваше да си сложите ръкавици.

— Всичко е наред. Ръцете ми не са чак толкова меки.

— Сравнени с моите, определено са — настоя той и ѝ подаде ръкавиците, закачени на колана му. После се метна на гърба на жребеца си, където седеше така удобно, сякаш бе част от прекрасното животно. На Рори каза: — Ако Нейна Светлост попита, няма да се отдалечаваме от замъка и ще се държим близо до брега. Момичето е в безопасност с мен.

— Да, полковник Морай — отвърна Рори, отстъпи настрана, за да им направи път да минат, и ги загледа как се отдалечават. Макар че не каза нищо, от заинтересования израз на лицето му София предположи, че Кирсти скоро ще научи за нейното приключение.

Но докато Кирсти без съмнение щеше да го одобри, София не знаеше какво ще помислят лейди Ерол или синът ѝ по въпроса. Вярно, графинята беше в стаята, когато тази сутрин Морай я покани да излязат на езда след закуска, но София бе отклонила предложението така припряно, че графинята нямаше време или нужда да изкаже мнението си. Все пак, разсъждаваше София, едва ли би имало причина за възмущение. Господин Морай бе мъж на честта, произхождаше от добро семейство и една жена едва ли би пострадала, докато се намира под неговата закрила.

Повтори си последната част за втори път, за да подсили увереността си. Вече бяха излезли от замъка и се бяха устремили на юг. Морай поддържаше умерено темпо, макар София да усещаше, че ако бе сам, жребецът щеше да се устреми напред с крачки, по-подобавщи на неуморния му темперамент. Помисли си, че за човек като него — войник, роден и обучен за действие — трябва да било е много трудно да прекара последните няколко дни затворен в Слейнс. Често го бе виждала да търси убежище в библиотеката, сред лавиците с книги, като че ли чрез четене можеше да даде на ума си поне малко свобода. През повечето време обаче той ѝ напомняше на уловен в клетка звяр, който е безсилен да стори друго, освен да броди из градината и коридорите без ясна и смислена цел.

Дори и сега сякаш нямаше ясна представа накъде да се отправят, сякаш това, че може да диша морския въздух и да се почувства свободен дори и за кратко, му бе напълно достатъчно.

Той като че ли нямаше желание да нарушава възцарилото се мълчание и наистина не проговори чак докато прекосиха неплодната земя, отминаха купчината къщурки от другата страна и обърнаха конете си към мястото, където меките треви на плажа се полюшваха под ласката на вятъра над пясъчните дюни.

— Удобни ли са ви тези ръкавици? — попита тогава.

Бяха топли, прекалено големи и дращеха грубо пръстите ѝ, но в това усещане имаше някакво греховно удоволствие, като че ли не ръкавиците, а ръцете на Морай се бяха заключили около нейните, и тя не искаше да си отидат.

— Помагат ми — отвърна тя. — Макар че, признавам си, ми се струва, че трябва да имам сокол, кацнал на китката ми, за да им отдам дължимото уважение.

Никога досега не го бе виждала да се усмихва така — бързо, внезапно проблясване на зъби в израз на неподправена веселост. Въздействието на тази усмивка я остави без дъх.

— Да — рече той, — наистина не са по последна мода. Сестра ми Ана, която обожава приказките за рицари и техните подвизи, ми ги изпрати като коледен подарък. Не се съмнявам, че си е представяла точно това, докато ги е избирала.

Тя се усмихна.

— Моята сестра също се казваше Ана.

— Казваше?

— Тя почина, миналата година.

— Съжалявам. Имате ли други близки?

— Не.

— Трябва само да помолите, и съм готов да ви отстъпя част от моите. — Гласът му беше сух. — Имам две сестри и трима братя.

— Сигурно ви измъчва мисълта, че може да не ги видите, докато сте в Шотландия.

— Да. По-големият ми брат Уилям, лердът на Абъркерни, има момченце на осемнайсет месеца, което не може да ме различи от някой чужд човек. Надявах се да поправа това този месец, но май няма да имам възможност.

Тя се опита да го успокои:

— Но едно толкова малко дете така или иначе нямаше да ви запомни.

— Аз щях да го помня. — В гласа му имаше нещо, което я накара да го погледне и да се запита дали му е много тежко да живее във Франция, така далеч от хората, които обича. Не бе необичайно шотландец да живее в чужбина, а по-младите синове на благородните фамилии, които по силата на семейното право нямаше да получат земи в наследство, често избираха да служат във войските на чуждестранните монарси на континента и си изграждаха живот далеч от бреговете на Шотландия. София бе чула, че полковник Хук е направил точно това и че има жена и деца, които сега го чакат във Франция. Не знаеше със сигурност дали същото не важи и за Джон Морай.

— Вие имате ли синове? — попита тя, опитвайки се да звучи нехайно, за да изглежда, че отговорът му не означава нищо за нея.

Той ѝ хвърли кос поглед.

— Не, нямам синове. Нито пък дъщери. Или поне никое момиче не е дошло при мен с подобно обвинение. А и си мисля, че майка ми би предпочела първо да се ожения, преди да даря фамилията с нови членове.

— О — рече София, защото не можа да измисли какво друго да каже.

Почувства, че я наблюдава, и при все че изражението му остана непроменено, София усети, че объркването ѝ го забавлява, затова

насочи разговора към друга посока:

— А в Сен Жермен ли живеете?

— Сен Жермен ли? Мили Боже, не — възкликна той. — Това не е място за хора като мен. Намирам си квартира там, където кралят на Франция решава да изпрати полка ми, и съм доволен от това положение, макар да признавам, че когато от време на време ме викат обратно в Сен Жермен, намирам двора на крал Джейми за приятно разнообразие.

Тя бе чувала много разкази за младия крал Джеймс — Красивия кос, както го наричаха заради тъмната му красота — и за неговата помалка сестра, принцеса Луиз-Мари^[1], както и за великолепните празненства на техния двор във Франция, но никога не ѝ се бе случвало да срещне някого, който е бил там, и изведнъж закопня да разбере всички подробности.

— Вярно ли е, че кралят и принцесата танцуват по цяла нощ и ходят на лов по цяла сутрин?

— И ходят на разходки по цял следобед? — Очите му бяха изпълнени с нежен присмех. — Да, и аз съм чувал такива слухове и е вярно, че те и двамата са млади и от време на време им се иска да вземат толкова удоволствие от живота, колкото могат. И кой може да ги обвинява след всичко, което са преживели? Но истината е по-скучна: принцесата е скромно момиче, надарено с очарователна чувствителност, а младият крал Джеймс прекарва дните си в постоянни занимания с делата си с прилежание, което подобава на един истински крал. Макар че — добави той, за да не я разочарова, — миналата година, в нощта срещу Богоявление, във Версай имаше бал, на който крал Джейми и принцесата танцуваха цяла нощ. Принцесата носеше костюм от жълто кадифе с бижута и диаманти в прекрасната си коса, а залата бе осветена от повече от две хиляди свещи. А когато балът свърши и кралят и принцесата излязоха от осветения от факли Мраморен двор, швейцарските гвардейци на френския крал отдадоха почест на каретата им и те се отправиха обратно към Сен Жермен, заобиколени от ездачи в богато облекло и с белите пера на Стюартите на шапките си.

София въздъхна и затвори очи, представяйки си картината. Този образ бе толкова далеч от всичко, което познаваше, и толкова романтичен. „Колко прекрасно би било — помисли си тя — кралят да

се върне у дома.“ Първият крал Джеймс бе побягнал в изгнание в годината на раждането на София и оттогава на древния трон в Единбург не бе сядал шотландски крал. Тя обаче през целия си живот бе слушала и се бе прехласвала пред разказите на по-възрастните за дните, когато Шотландия е можела да разполага със собствената си съдба.

— Кралят наистина ли ще дойде? — любопитства тя.

— Да, момиче. Ще дойде и ще стъпи на шотландска земя — отсече твърдо Морай. — А аз съм решен да се уверя, че този опит няма да коства живота му.

Тя на драго сърце би го разпитвала още за двора в Сен Жермен, но погледът на Морай се бе отклонил настрана; изведнъж мъжът дръпна юздите на жребеца си и го накара да се закове на едно място.

София също спря и попита:

— Какво има?

Само че каквото и да бе видял Джон Морай, просто трябваше да почака. С неохота натиснах клавишите, за да запаметя написаното, и изключих компютъра.

Едва не закъснях за обяда.

---

[1] Второто дете на Джеймс II и Мария Моденска, което доживява зрелост, е родено в изгнание във Франция през 1692 г. — Б.пр. ↑

11.

Ангъс вдигна тревога още при първото ми почукване и не престана да лае, докато не дойдоха да ми отворят. Джими ми задържа вратата широко отворена с усмивка за добре дошла.

— Да, да, моме. Влизай и не се бой заради кучето, туй е само Ангъс. Не хапе. Дай ми палтото и чадъра, ще ги окача да се сушат.

Приятно ми бе да пристъпя от сивата мъгла и дъжда навън, в топлината на малкия, тесен коридор с пожълтели тапети. Днес миризмата на готвено не бе избледняваща, а силна и свежа. Изглежда, че Джими бе удържал на обещанието си за печено телешко; богатият аромат на ястието ме обгърна на мястото, където бях застанала, и ми напомни, че дотолкова се бях увлякла в писането, че забравих да закуся и вече умирах от глад.

Ангъс, видял, че това съм аз, бе спрял да лае и сега се втурна към мен, въртейки опашка, да подуши краката ми с надежда да получи малко внимание. Наведох се да го почеша по ушите и казах:

— Здравей, Ангъс, — а после се усетих и бързо се върнах назад към разговора с Джими, за да се уверя, че бе споменал името на кучето. Наистина беше, но си помислих, че трябва да съм по-внимателна, ако ще се преструвам, че това е първата ми среща с Греъм.

— Искаш ли шери? — предложи ми Джими. — Жена ми обичаше да пийва по малко шери в неделя преди обед.

— Да, моля.

Когато се отправих след него към всекидневната, усетих как между ребрата ми преминава тръпка на очакване. Трябваше да си поема дълбоко дъх, да се подготвя. Това може да не беше първият път, в който щях да видя Греъм, но щеше да бъде първият, след като ме бе целунал, и установих, че се чувствам нервна.

Ако миналата нощ не бях толкова заета с писане, вероятно щях да анализирам целувката до безкрай. Щях да знам дали е искал да го направи, или вече се колебае за новото русло, по което току-що бяха поели отношенията ни.

Той бе наследил маниерите на баща си. Щом влязох в дневната, се изправи и когато очите му срещнаха моите, всички съмнения изчезнаха. Със същия успех можехме да сме единствените двама души в тази стая.

Само че не бяхме.

Не бях забелязала мъжа, застанал от лявата ми страна, докато една ръка не се протегна към рамото ми и не усетих дъха на Стюарт по бузата си; той се навеждаше да ме поздрави с целувка, която леко миришеше на бира.

— Виждаш ли? Казах ти, че няма да се бавя дълго. — Все още с ръка на рамото ми, той се обърна към брат си: — Греъм, това е Кари. Кари, запознай се с брат ми Греъм.

Извадена от равновесие от този нов обрат на събитията, преминах през етапите на запознанството, водена от чист рефлекс, докато твърдата наелектризираща топлина от ръкостискането на Греъм не ми помогна да се овладея. Учтиво, но преднамерено направих крачка напред, измъквайки се от хватката на Стюарт, и избрах най-близкото кресло до това, в което седеше Греъм, след което отпратих усмивка покрай двамата братя към баща им, завтекъл се през стаята да ми предложи чаша, старателно напълнена с нещо, което приличаше на сухо шери.

— Благодаря — казах на Джими. — Обедът ухае чудесно.

— Няма да го хвалиш толкоз, след като го изядеш.

— Точно затова гледа първо да ни напие — и Стюарт повдигна полуизпитата си чаша като доказателство. Без да обърне внимание на моята маневра със столовете, той седна на онзи, който бе с лице към мен, изпъна крака напред и избута Ангъс настрана. Кучето недоволено се измести. — И така — попита ме ведро Стюарт, — как я кара цялата тази седмица без мен?

— О, справих се.

— Отиде в Единбург — обади се Джими.

Почувствах как погледът на Греъм се плъзва покрай мен, а после Стюарт каза:

— В Единбург? — Веждите му любопитно се повдигнаха. — И защо?

— Просто някои проучвания.

— Да — разбъбри се Джими, — нямаше я цялата седмица и не се върна чак до петък вечер. Здравата ме разтревожи. Не обичам мома да пътува сама през нощта. Що не почака и не се върна сутринта? — попита ме той.

— Бях готова да се върна вкъщи — бе единственото обяснение, което можех да му дам, без да разкривам, че единствената причина да искам да се върна навреме е срещата ми с Греъм в събота.

Ако Греъм заподозря нещо, той го запази за себе си.

— Намерихте ли това, което търсехте? — зададе любезно въпрос той и когато главата ми се извъртя към него, спокойно добави: — За проучването?

— Да, намерих доста неща. — И понеже това ми даваше нещо полезно, върху което да се съсредоточа, му разказах някои от новите факти, които бях научила от документите на Хамилтън.

Стюарт се облегна назад и попита:

— И кой беше херцогът на Хамилтън?

— Джеймс Дъглас — обясни Греъм, — четвъртият херцог на Хамилтън.

— А, той ли! Разбира се. — Стюарт завъртя очи, а Греъм се ухили и каза на брат си:

— Не се дръж като магаре.

— Не всички лягаме и ставаме с исторически книги.

— Херцогът на Хамилтън — заговори Греъм бавно, като че ли говореше на малко дете — е бил един от най-важните хора в Шотландия около началото на осемнайсети век. Говорил е като патриот и е бил в редицата на наследяване на шотландския трон. В действителност някои протестанти, включително и той самият, смятали, че е по-добър кандидат за крал от всеки от прогонените Стюарт.

— Е, май всеки е щял да бъде по-добър от Стюартите — подхвърли брат му, но извивката на устните му, докато вдигаше чашата си, показваше, че дразни Греъм нарочно.

Без да му обръща внимание, Греъм се обърна към мен:

— Играе ли важна роля в книгата ти?

— Херцогът ли? Доста често се появява на заден план. Дотук действието се развива главно в Слейнс, но имаше една сцена в началото, където той за кратко среща моята героиня в Единбург. И

всеки от героите ми, разбира се, си има свое мнение за участието на херцога в Обединението.

— Същото е и с някои историци.

Стюарт изпразни чашата си и изсумтя:

— Отново ме объркваш. Какво обединение?

Греъм направи кратка пауза и после се обърна със сух глас към мен:

— Трябва да извиниш брат ми. Неговите познания по историята на страната ни започват и свършват със „Смело сърце“.

Стюарт се опита да си придаде обиден вид, но не успя, а после с присъщата си добронамереност и чар каза:

— Давай тогава. Осветли ме.

Очите на Греъм бяха изпълнени с блага търпимост.

— Робърт Брус го имаше в „Смело сърце“, така че нали знаеш кой е бил?

— Да. Кралят на Шотландия.

— Неговата дъщеря се омъжила в рода Стюарт и оттук нататък тръгва линията на Стюартите, която преминава през още двама Робъртовци и цял куп Джеймсовци, преди да стигне до Мери, шотландската кралица. Нали си чувал за нея?

— Мило момиче, нещастни женитби — ухили се Стюарт, облегна се удобно назад и се приготви да изиграе отредената от брат му роля.

— Синът на Мери, още един Джеймс, станал наследник на кралица Елизабет Английска, която умряла бездетна. Ето ти сега един Стюарт, крал на Шотландия и на Англия, въпреки че самият той се държи повече като англичанин, отколкото като шотландец, и почти не стъпва тук. Същото важи и за сина му, Чарлс I, на когото му се замайва главата от собствената му власт, така че Кромвел и неговите хора излизат на сцената, за да разяснят, че народът трябва да има власт и че им е писнало от крале, след което свалят Чарлс I от трона му и му отсичат главата.

— Това ли е то?

— После англичаните, след продължила години наред гражданска война, през която Кромвел и неговият парламент се разпореждат със страната, решават, че в крайна сметка ще им е по-добре с крале, отколкото без, затова канят сина на стария крал Чарлс

Стюарт — Чарлс II — да се върне и да заеме трона. А когато той умира през 1685, крал става неговият брат Джеймс. По принцип това не би представлявало проблем, обаче Джеймс е католик. Ревностен католик. И англичаните не само се боят, че той се опитва да премахне тяхната така трудно извоювана протестантска религия, а се боят също така, че ще склучи съюз с краля на Франция, католик и най-големия враг на англичаните. Освен това английската аристокрация не си пада по крале, които не слушат парламента, а Джеймс, като всички Стюарти, взема много присърце концепцията за „божественото право на кралете“.

Той направи пауза, за да отпие глътка чисто уиски. После продължи с разказа си.

— Благородниците започват да си мислят да се отърват от Джеймс и да сложат на трона някого, който също като тях е протестант и враг на французите. И разполагат с идеалния кандидат, тъй като дъщерята на Джеймс, Мери, е омъжена за протестант, който от години води война срещу французите и е хвърлил око на английския трон дълго преди това: Уилям, принца на Оранж. Това, че е холандец, няма значение, защото е съпруг на Мери, така че ако тя стане кралица, един акт на парламента ще му бъде достатъчен, за да управлява като крал редом с нея.

Обаче, докато благородниците кроят планове, втората съпруга на Джеймс ражда син. Сега англичаните са изправени пред проблем, тъй като според закона за наследяването на трона мъжете имат предимство пред жените, тоест започва да се очертава перспективата страната им да се насади с цяла линия католически крале, освен ако не направят нещо, и то бързо. Пускат слух, че новороденият принц не е никакъв принц, а случайно дете, което Джеймс е вкарал в стаята на своята кралица в затоплен тиган, за да си осигури наследник. Тази история не звучи особено убедително, но за онези, които само търсят причина да се надигнат срещу Джеймс, представлява достатъчно оправдание.

Това, което следва оттук нататък, не е точно война — прилича по-скоро на игра на шах, в която членовете на парламента и благородниците постоянно преминават ту на една, ту на друга страна — и след шест месеца Джеймс, неговата кралица и момченцето им вече са избягали във Франция. Това не е първото бягство на Джеймс — още като дете, когато баща му Чарлс I се намирал в центъра на

гражданска война, Джеймс бил отведен от майка си във Франция в безопасност. И въпреки че баща му бил обезглавен и за известно време Стюартите били принудени да живеят в изгнание, в крайна сметка англичаните ги помолили да се върнат и да заемат трона. Джеймс помни това и вярва, че и този път ще се случи същото, ако просто си кротува и изчака нещата да се успокоят. Така че той отвежда своята кралица и принца да живеят в Сен Жермен, където самият той е прекарал в изгнание момчешките си години, и през пролетта на 1689 година дъщеря му Мери и нейният съпруг Уилям вече са заели английския трон, а Шотландия, след проведено гласуване, също се обявява за Уилям. И така — продължи той — страната ни се оказва разделена на фракции — тези, най-вече презвитерианците, които могат да изтърпят властването на Мери, защото е шотландка, а освен това и протестантка, и онези, които смятат, че тя няма право да управлява, не и когато баща ѝ е още жив, а брат ѝ е пред нея в линията за наследяване. Тази втора група, онези, които искат да върнат крал Джеймс на трона му, се наричат якобити — от „Яков“, латинския вариант на „Джеймс“.

Стюарт вдигна ръка.

— Позволено ли ми е да си наля още едно питие?

— Да — усмихна се Греъм и сръбна още една глътка уиски, докато брат му за кратко излезе от стаята и се върна с пълна чаша и въпрос към баща им.

— Печката трябва ли все още да е включена?

— А, не — и Джими забързано излезе от стаята.

Докакто седеше, Стюарт ме осведоми:

— Не съществува месо, което татко да не изгори така, че да не можеш да разбереш какво е.

Греъм се включи в шегата и сви рамене.

— Е, ние въпреки това го ядем.

— Само я предупреждавам — заяви Стюарт. — И така, докъде бяхме стигнали? Струва ми се, че те питах за Обединението, а засега ти изобщо не си го споменал. — И ми подметна като странична забележка: — Академиците все се отклоняват от темата.

— Значи, с крал Уилям на трона — продължи търпеливо Греъм краткия си обзор — Шотландия се оказва в невероятен безпорядък и трябва да преживее една безкрайна верига от злополучни събития.

През последните години на века реколтата е толкова слаба, че хората масово умират от глад, докато английските закони и мита задушават шотландската търговия и мореплаването. А когато шотландски банкери създават компания, чиято цел е да основе колония в Дариен, Панама, и да отклони част от оборота на английската Източноиндийска компания, англичаните провалят цялото начинание, като първо правят всичко възможно никой чужденец да не инвестира в новата компания, така че всички пари да трябва да се съберат от шотландците, и после като осигуряват разпадането на колонията, отрязват доставките и помощта, която би помогнала на колонизаторите да оцелеят. Когато Дариен пропада, инвеститорите загубват всичко. Шотландия не само остава без пукната пара, а и затъва в дългове и вече нямаме какво да продадем, освен независимостта си — допълни той. — Уилям е овдовял, но все още воюва с Франция. Не иска, след като умре, да остави на френския крал каквито и да било силни карти, а докато Шотландия е самостоятелна страна, винаги е налице заплахата, че крал Джеймс Стюарт, или неговият син, младият Джеймс, може с подкрепата на французите да си възвърне поне шотландската корона и да причини беди на Англия. В представите на Уилям е напълно логично, че както тронове на Англия и Шотландия са се обединили преди около стотина години, сега трябва да се обединят и парламентите им и да се създаде една-единствена страна — Великобритания.

— Аха — каза Стюарт, започвайки да разбира.

— И когато Уилям умира, той завещава тази политика на обединение на кралица Ана, сестра на съпругата му и втора дъщеря на стария крал Джеймс, който е избягал в Шотландия през 1689 година. Ана е малко по-симпатична от сестра си — ако не друго, тя поне признава в частните си разговори, че младият крал Джеймс е неин полубрат и съществуват големи надежди, че тъй като самата тя няма живи деца, ще го направи свой наследник. Нейните съветници обаче си имат своя собствена цел и скоро подреждат нещата така, че тя да избере за свой наследник друг роднина от немския двор в ХанOVER.

Шотландският парламент отговаря, че няма да приеме възцаряването на ХанOVERската династия, освен ако Шотландия не бъде освободена от английското влияние и не получи правото на отказ от участие в онези области от външната политика, които противоречат

на собствените ѝ интереси, като военния конфликт с Франция и във война с Испания^[1].

— Предполагам — рискува Стюарт, — че англичаните не са се съгласили.

— Ударили са ни — обясни Греъм, — с Акта за чужденците, в който черно на бяло пише, че ако ние, шотландците, не седнем на масата за преговори, за да обсъдим Обединението, всеки шотландец, живеещ в Англия, ще бъде третиран като чужденец и всички имоти в Англия, притежавани от шотландци, ще бъдат репарирани, а износът ни — замразен.

— Значи не сме имали избор — заключи Стюарт.

Брат му погледна към него.

— Винаги има избор. Обаче шотландските благородници както винаги са притежавали богати имоти от двете страни на границата и малко от тях са били готови да рискуват собственото си благосъстояние, така че накрая седнали на въпросната маса за преговори. А нашият приятел херцогът на Хамилтън предложил изборът на пълномощници, които да преговарят за сключването на Обединението, да бъде оставен на кралица Ана. Поставил въпроса на светкавично гласуване в парламента, когато всички противници на Обединението не били там, и той бил приет с минимален брой гласове, което означавало, че излъчените пълномощници до един били положително настроени към съюза. Това било едно от типичните за него дребни, коварни дела.

— И Обединението било прието.

Греъм се ухили.

— Не си ли ходил на училище?

— Е, сега нали си имаме свой парламент.

— Да, но съвсем отскоро. Боже господи, Стюи, не можеш да не си спомняш онази огромна кампания из цялата страна за правото на местно самоуправление на Шотландската национална партия? Това, че всички бяха излезли да маршируват по улиците? — Стюарт го изглежда с празен поглед и Греъм поклати глава. — Ти си безнадежден случай, знаеш ли го?

Стюарт сви рамене и без да се засяга от думите на брат си, отвърна:

— Най-вероятно съм бил в чужбина, когато е ставало всичко това.

— По-вероятно е да си бил в кръчмата.

— Възможно е — съгласи се Стюарт. — Има ли някакво значение?

— Не, освен ако един ден децата ти не те попитат къде си бил в деня, в който парламентът ни е бил открит отново след почти тристагодишно прекъсване.

Самата аз тайничко си мислех, че в това отношение няма да има проблем. Стюарт Кийт не бе от мъжете, които се женят и създават деца. За него животът бе само едно страхотно забавление. Да остане само с една жена, докато остарее, или да седи и да бави ревящи бебета просто не бе в неговия стил.

Интересно би ми било да си седя на стола и да наблюдавам двамата, докато Греъм изнасяше урока си по история — те бяха така различни и все пак бяха братя във всяко едно отношение. Под постоянното заяждане се криеше дълбока взаимна привързаност и уважение. Беше съвсем ясно, че наистина се обичат и харесват.

След като се върна, за да ни каже, че обядът е готов, Джими допълни триъгълника; от начина, по който тримата мъже се държаха един с друг, можех да кажа, че тази къща винаги е била един щастлив дом.

Можех да кажа също така, че от доста време в този дом не е имало женско присъствие. Сега това бе едно мъжко домакинство — достатъчно бе да погледнеш всевъзможните практични глинени съдове на простата маса, на която седнахме да се храним, за да го разбереш.

От бюфета една снимка със сребърна рамка ни се усмихваше. Джими забеляза, че я гледам.

— Жена ми — рече той. — Изобел.

Нямаше защо да ми го казва. Вече познавах очи, които също като нейните имаха цвета на Северно море през зимата.

— Красива е — прошепнах.

— Да. Срамота е, че сега я няма тук. Щеше да те пита цял куп въпроси за книгите ти. Все искаше и тя да напише книга.

— Като се замисля за това, тя вероятно щеше да ти помогне за проучванията ти — обади се Греъм. — Семейството на майка ми има стари корени тук.

— Истина е — кимна Джими. — Щеше да ти каже куп истории, моме. И да те нахрани по-хубаво.

— Нищо й няма на храната — уверих го.

Телешкото печено бе наистина почерняло и малко сухо, точно както ме бе предупредил Стюарт, но със соса си вървеше съвсем добре, а морковите и печените картофи, макар че и те бяха позагорели, бяха учудващо вкусни.

— Не го окуражавай — посъветва ме Стюарт. Беше заел стола до мен и от време на време ръката му се отъркваше о моята. Знаех, че тази демонстрация на близост не е случайна, но освен да стана, да взема стола си и да го преместя настрана нямаше какво друго да направя. Можех само да се надявам, че Греъм, който седеше точно срещу мен от другата страна на масата, ще разбере.

Не можех да кажа какво си мисли.

Не така си бях представяла този следобед. Мислех, че ще сме само Джими, аз и Греъм, че двамата ще можем да си поговорим и че може би след това той ще ме изпрати до вкъщи и... е, кой би могъл да каже какво щеше да се случи тогава?

Стюарт обаче си имаше свои идеи. Макар че по време на урока по история на Греъм се бе задоволил да седи и да слуша, сега изглеждаше решен да не губи централната роля. Всеки път, когато разговорът се отклонеше от него, той умело го връщаше в старото му русло и Греъм с невъзмутимо спокойствие го оставяше да го прави.

Когато обядът приключи, вече бях сърдита и на двамата: на Стюарт, задето открито си пазеше територията около мен като куче, за да предупреди брат си да стои настрана, и на Греъм, който просто си седеше, облегнат удобно назад, и го оставяше да прави каквото си ще.

Заради Джими останах, докато изпихме кафето, и той започна да разчиства съдовете, за да ги измие. Предложих да му помогна, но той решително поклати глава.

— Не, не, не си прави труд, моме. Пази си силите за писането.

Тези думи ми дадоха възможността да му благодаря за обяда и да оповестя, че си тръгвам.

— Тази сутрин оставих книгата по средата на една глава и трябва да я довърша.

— Хубаво. Просто ме остави да занеса това в кухнята. — Джими, натрупал чиниите на камара в ръцете си, погледна към Стюарт. —

Стюи, стига си се мъчил да се измъкнеш, момче, ами ела и ѝ донеси палтото.

Стюарт отиде да го вземе, Джими излезе след него и аз останах сама с Греъм.

Почувствах, че ме наблюдава. Очите ми останаха твърдо вперени в покривката пред мен, докато обмислях думи, с които да заговоря, отхвърлях ги и отново се опитвах да измисля какво да кажа.

Той обаче проговори пръв. Каза:

— Най-грижливо обмислените планове на мишките и хората...

Знаех, че се опитва да ме накара да се усмихна. Не го направих.

— Осъзнаваш, че Стюарт смята, че си негова, нали? — попита Греъм.

— Знам. — Вдигнах глава и срещнах погледа му. — Не съм.

— Знам. — Гласът му бе тих, изпълнен с молба да го разбере. —

Но той ми е брат.

„И какво точно трябваше да означава това?“ — ядосах се аз. Че след като брат му има такива очевидни намерения към мен, той смята, че е нередно да се намесва? Че без значение какво мисля аз или факта, че между нас явно става нещо, Греъм смяташе, че е най-добре да забравим за това, да се откажем, защото брат му може да възрази?

— Заповядай — Стюарт нахълта през вратата на всекидневната с палтото ми в ръка. Помислих си, че единственото хубаво нещо у егоцентричните мъже е, че не забелязват нищо около себе си. Всеки друг, влязъл в тази стая в този момент, положително щеше да усети, че атмосферата между мен и Греъм е натезжала от напрежение.

Стюарт обаче само ми помогна да облека палтото си, а Джими, който се върна в стаята, каза:

— Искаш ли някое от момчетата да те изпрати до вас?

— Не, всичко е наред.

Отново му благодарих за обяда и все още с гръб към Стюарт някак си успях да изпиша на устните си бледо подобие на усмивка, което отправих към Греъм.

— Ще се оправя — казах им. — Сама.

„Няма проблем“ — самоуспокоявах се аз. Бях дошла в Крудън Бей, за да работя, да напиша книгата си. Така или иначе нямах време

да се впускам в романтични истории.

Водата във ваната ми беше хладка, но аз се отпуснах дълбоко в нея, докато водата докосна брадичката ми. Героите ми ми говореха както винаги, когато бях във ваната, но аз се опитах да заглуша гласовете им и най-вече спокойния глас на Джон Морай, чиито сиви, бдителни очи, като че ли бяха навсякъде около мен.

Съжалявах, че съм му придала външността на Греъм. Сега вече не можех да я променя — той бе придобил ясно определена форма и нямаше да се съгласи да я промени току-така, но наистина няхах нужда от герой, който всеки ден да ми напомня за мъжа, който ме бе захвърлил.

Гласът на Морай тихо изрече нещо. Въздъгнах и се завъртях, за да взема химикалката и хартията, които държах до ваната.

— Добре — казах. — Задръж така.

Записах думите му, а после гласът на София изрече някакъв отговор; след по-малко от минута вече бях извадила запушалката, бях излязла от ваната и закопчах дрехите си, за да мога да седна пред компютъра. Усмихнах се слабо при мисълта как най-лошите неща в личния ми живот понякога ставаха източник на най-добрите обрати в сюжетната линия.

Когато едва вчера бях стояла и разговаряла с Греъм в обора, заобиколени от конете и свитото в сеното куче, също като в сцената, която току-що бях описала в книгата си, си мислех как животът отразява изкуството.

„А сега е време — рекох си — изкуството да отрази живота.“

---

[1] Войната за испанското наследство (1701 — 1714) — след смъртта си последният испански крал Карлос II завещава всичките си притежания на Филип д'Анжу — внук на френския крал Луи XIV и на испанската принцеса Мария-Тереза, но императорът на Свещената римска империя, Леополд I, заявява претенциите на Хабсбургската династия към испанския трон. В конфликта на негова страна се включват и Англия, Португалия, Холандия и други европейски държави, за да ограничат френската експанзия. В крайна сметка, след продължила тринадесет години война херцог д'Анжу бива признат за крал Филип V. — Б.пр. ↑

VII

Погледът на Морай се бе зареял към морето. София се разтревожи и отново попита:

— Какво има?

Още докато задаваше въпроса, тя също го видя — някакъв кораб тъкмо навлизаше в полезрението им покрай назъбената земя на юг от тях. Все още не можеше да види флага му, но нещо в начина, по който се придвижваше дебнешком покрай бреговата линия, я накара да застане нащрек.

Без да променя изражението си, Морай обърна коня си обратно.

— Трябва да се връщаме.

Тя не възрази, обърна кобилата и тръгна след него със същия бавен, премерен ход, който им осигуряваше малко предимство пред безмълвното напредване на тези издути платна. София знаеше, че той поддържа този бавен ход единствено за да не я плаши и че чувството му за кавалерство няма да му позволи да увеличи скоростта, затова по свое собствено решение накара кобилата да се впусне в галоп.

Морай, за миг оставен зад гърба ѝ, бързо я настигна и когато стигнаха двора пред конюшните на Слейнс, той протегна ръка да поеме юздите на кобилата, за да я спре.

Не се усмихваше, не точно, но в очите му се таяха весели искрици.

— Вярвам, че когато човек участва в надбягвания, е редно да предупреди противника си кога да тръгне. — Скачайки от седлото, той се приближи до София и постави ръце на кръста ѝ, за да ѝ помогне да слезе.

— Не исках да се надпреварваме — побърза да обясни тя. — Исках само...

— Да — рече той, — знам какво искахте.

София вече бе стъпила на земята, но той не отмести ръцете си. Държеше я много по-различно от Били Уик — неговите ръце бяха нежни и тя знаеше, че трябва да се освободи от хватата им... но не изпитваше ни най-малко желание да се отдръпне. Конят, чието топло

тяло тя все още чувстваше зад гърба си, се превърна в жива стена, отделяща я от всичко, освен от раменете на Джон Морай и лицето му, когато погледна надолу към нея.

— Ако ви се стори, че стъпките ми са прекалено бавни — промълви той, — трябва само да ми кажете.

Тя знаеше, че не говори само за ездата. Почувства как по врата ѝ плъзва червенина и се издига към бузите ѝ, докато в гърдите ѝ сърцето се блъскаше обезумяло в корсета ѝ... от какво? Не страх, но нещо странно близко до това чувство, сякаш я плашеше мисълта какво може да се случи, ако отговори нещо, каквото и да е.

— Полковник Морай! — Чу се тропотът на бягащи крака и Рори се втурна към тях, този път, без да обръща внимание на интимната поза, в която бяха застанали — сега го занимаваха други, по-важни неща. — Нейна Светлост моли да отидете при нея, без да се бавите.

София почувства как ръцете му падат от кръста ѝ, докато Морай кимаше официално и се сбогуваше с нея.

— Ще ме извините, нали?

— Разбира се. — София с облекчение установи, че все още може да говори и че гласът ѝ звучи почти нормално, а когато направи една крачка и че треперещите ѝ крака могат да се движат и да я държат права.

Все още носеше ръкавиците на Морай. Неохотно ги свали, но когато се обърна, за да му ги върне, той вече бе прекосил половината двор и черната пелерина на раменете му се полюшваше равномерно в ритъм с войнишката му крачка. София откъсна поглед от него, сгъна черните кожени ръкавици в ръцете си и се обърна, за да попита Рори дали знае кой кораб се приближава към Слейнс, но той също си бе тръгнал и вече почти бе достигнал вратата на обора, повел двата коня.

Останала сама в двора, тя изведнъж почувства пристъп на паника, която я накара да вдигне полите си и да побегне необмислено, като малко дете, към огромната врата, през която току-що бе изчезнал Морай.

Внезапният полумрак вътре я заслепи и тя се сблъска с някакъв мъж. Не беше Морай.

— Братовчедке — засмя се графът на Ерол с приятния си, любезен глас. — Накъде сте се запътили с такава бързина?

— Извинете ме — рече София и скри ръката, която държеше ръкавиците, зад гърба си. — Има един кораб...

— „Крал Уилям“, да. Тръгнах да ви търся точно по тази причина, тъй като майка ми ме осведоми, че капитанът на този кораб изпитва интерес към вашето благополучие и положително ще пожелае да ви види заедно със семейството, когато слезе на брега. — Усмивката му беше мила и насмешлива, като на брат. — Ще искате ли да смените роклята си?

Със свободната си ръка София приглади дрехата с ясното съзнание, че се е направила от ездата, но когато пръстите ѝ стигнаха до кръста, изведнъж си спомниха топлината от ръката на Морай на това място и ѝ се прииска все още да не сменя роклята си, като че ли ако го стореше, споменът за допира му щеше да изчезне.

— Благодаря, но не — отвърна тя и пръстите на ръката ѝ стиснаха още по-здраво кожените ръкавици, които държеше зад гърба си.

— Тогава елате. — Графът протегна ръка. — Ще почакаме вашия капитан Гордън в приемната.

Графинята се присъедини към тях няколко минути по-късно.

— Господин Морай — съобщи тя — се съгласи да остане в стаята си, докато се уверим, че капитан Гордън е дошъл сам.

— Мъдро решение — отбеляза синът ѝ. — Макар че не съм съвсем сигурен, че трябва да се срещне дори с капитан Гордън. Ти как мислиш?

— Той е приятел.

— Петстотин лири са си петстотин лири — напомни ѝ графът. — И по-незначителни мъже са ставали предатели за далеч по-малки суми.

— Томас Гордън не е предател.

— Тогава, както винаги, трябва да се преклоня пред способността ти за преценка. — Преплел ръце зад гърба си, той прекоси приемната и застана до прозореца, загледан в кораба, който сега се отдалечаваше от брега. — Виждам, че „Крал Уилям“ вече не носи белия кръст на свети Андрей на синьо поле на флага си.

Майка му се приближи да погледне.

— Какъв е флагът сега?

— Флагът на новото Обединение, с двата кръста — на свети Андрей и на свети Георги — отговори синът ѝ и гласът му прозвуча

остро от събралата се в него горчивина. — Което означава, че нашият шотландски флот вече не съществува.

— Е, добре — въздъхна майка му. — Така или иначе това бяха само три кораба.

— Да, но тези три кораба си бяха наши — подчерта той, — а сега и те са загубени за нас. Чудя се дали нашият приятел, херцогът на Хамилтън, се радва на цената, която платихме, за да може да запази земите си в Ланкашир.

Докато майката и синът разговаряха, София се мъчеше да реши какво да направи с ръкавиците на Морай, които все още стискаше в ръка. Не мислеше, че графинята или графът ще имат възражения, задето е излязла на езда с Морай, но можеха да я попитат защо държи в ръцете си някои от личните му вещи. Тъй като не видя място, където да скрие ръкавиците, тя седна и ги сложи под себе си на стола.

Все още седеше там, когато доложиха за идването на капитан Гордън.

Той влезе в стаята с наперената походка, която тя си спомняше. Изглеждаше много привлекателен в дългото си синьо палто със златни ширити и излъскани копчета, които ярко блестяха на плата. След като поздрави първо графинята, а после и графа, той прекоси стаята, пое ръката на София и я вдигна към устните си, като ѝ се поклонил ниско с чаровна усмивка.

— И, госпожице Патерсън, вярвам, че сте се възстановили от последния си опит да участвате в надбягване с коне?

— Да, сър, благодаря ви.

— Радвам се да го чуя.

Докато капитанът се изправяше и пускаше ръката ѝ, графът безцеремонно попита:

— Сам ли дойдохте?

— Да. Капитан Хамилтън е на няколко часа път зад мен.

— В такъв случай — усмихна му се графинята — се надявам, че ще имате време да обядвате с нас.

— За мен ще бъде чест. — Гледайки я право в очите, подхвърли нехайно: — Разбрах, че може би имате и друг гостенин.

— Така е.

— Дойдох веднага щом можах.

Преди да продължи, той хвърли поглед към София, ала графът, забелязал колебанието му, го насърчи:

— Чувствайте се свободен да говорите, когато госпожица Патерсън е с нас, както ако бяхме сами. Тя се радва на пълното ни доверие. — С тези думи графът пристъпи напред, застана до стола на София и отпусна ръка на него, за да придаде допълнителна тежест на думите си. — Полковник Хук пристигна преди няколко дни и сега пътува из страната, за да преговаря с благородниците, които са добре разположени към делото ни. С нас обаче остана един друг човек, който, ако желаете, може да ви запознае с мислите на нашия млад крал.

Капитан Гордън се намръщи.

— Кой е този човек?

От вратата гласът на Морай изрече спокойно:

— Вярвам, че става въпрос за мен. — А после се обърна към графинята: — Ще ме извините, но от прозореца на стаята си видях съвсем ясно, че капитанът слезе на брега сам.

Очите на капитана се присвиха леко, като че ли се мъчеше да разпознае Морай, докато изричаше:

— На вашите услуги, господин...

— Морай.

Сега вече беше сигурен, че го познава и капитан Гордън заяви:

— Вече сме се срещали. Преди три години, преди смъртта на баща ви.

— Спомням си срещата ни. — Макар че гласът на Морай бе равен, в него нямаше никаква топлина и на София той й прозвуча дори малко предизвикателно.

След минутен размисъл капитан Гордън продължи:

— Доколкото си спомням, по онова време служехте на краля на Франция.

— Да. И все още му служа.

— И той ли ви нареди да се върнете в Шотландия, при положение че за главата ви е обявена награда?

— Не е работа на войника да разпитва този, който дава заповедите — отговори сухо Морай. — Мой дълг е да ги следвам. Не можех да откажа да дойда тук повече, отколкото вие бихте могли да откажете да издигнете знамето на Обединението на мачтата си.

Тук се намеси графинята:

— Томас, господин Морай напълно осъзнава многобройните опасности, които поражда пребиваването му в Шотландия. Точно затова реши, че най-добре ще е да остане с нас в Слейнс.

Гласът ѝ както винаги успокои напрежението. Капитан Гордън се обърна към Морай:

— Не исках да намекна, че сте безразсъден.

— Така ли?

— Да. — И капитанът додаде с предразполагаща усмивка: — А вие сте прав: ако имах избор, нямаше да плавам под знамето на Обединението. Да ви кажа поверително, може и да не продължа да плавам задълго под него.

— И защо така? — смръщи вежди графът.

— Скоро може да ми се наложи да напусна службата. — Раменете на капитан Гордън се повдигнаха леко и съжалително. — Сега, след Обединението, и от мен, и от всички други офицери ще поискат да положим клетва, с която трябва да се отрека от крал Джеймс и да заявя, че той няма право на трона.

— О, Томас — въздъхна графинята.

— Носил съм тази униформа с гордост в продължение на много години, но не възнамерявам да действам в противоречие със съвестта си — отсече капитан Гордън. — Няма да положа клетвата.

— Какво ще правите?

Капитан Гордън отново погледна към Морай и за миг София се уплаши, че може да си мисли, точно както се бе опасявал графът, за тези петстотин лири и за луксозния живот, който можеше да си купи с тях. Мислите на капитана обаче течаха в съвсем различна посока. Той каза:

— Ако смятах, че френският крал ще приеме услугите ми, с радост щях да отплавам с фрегата си за Франция при първия знак от негова страна.

Графът, който все още стоеше зад стола на София, тихо му напомни:

— Със същия успех можете да се окажете на служба на краля на Шотландия, ако Бог е милостив към нас.

— Да се надяваме на това. — И капитанът насочи мислите си към други въпроси. — Какво стана с френския кораб, който е довел при вас полковник Хук и господин Морай?

Графът отговори:

— Наредихме на капитана да отплава за Норвегия и да се върне след три седмици. Надяваме се, че ще успеете да го избегнете.

На привлекателното лице на капитана се изписа лека гримаса.

— Мога да ви обещаю само, че няма да се върна на това крайбрежие през следващите петнайсет дни, и ви умолявам да направите така, че вашият френски капитан да не остава задълго в тези води. Не се съмнявам, че ако се срещаме прекалено често, младият капитан Хамилтън, който плава зад мен на „Кралица Мери“ и не споделя убежденията ми, ще стане подозрителен. Каквато всъщност — добави той — ще стане и екипажът ми. На борда на кораба ми има един офицер, трима сержанти, трима ефрейтори и двама барабанчици, както и четирийсет и двама зорки часови, които трябва да останат с мен по време на цялото пътуване. Няма да е лесно да опазя тази тайна от толкова много хора. — След минутен размисъл той продължи: — Последния път, когато полковник Хук дойде в Слейнс, дадох на капитана на кораба му определени сигнали, които да подаде, за да мога да го разпозная, ако се срещнем в морето. Помните ли ги?

Графът изглеждаше несигурен, но графинята кимна.

— Да, все още ги пазим.

— В такъв случай предайте тези сигнали на капитана на вашия френски кораб, щом се върне, ще се опитам да го избегна, ако се срещнем. — След като приключи с този въпрос, той се обърна и озари София с топлата си усмивка. — Но както обикновено, нашият разговор започна да става прекалено мрачен за такава нежна компания. А и аз положително бих предпочел да чуя нещо за приключенията на госпожица Патерсън тук, в Слейнс.

Тя видя, че графинята също се усмихва, видимо доволна от вниманието, с което капитанът отрупваше София.

— Сър — рече София, — не съм преживяла никакви приключения.

— В такъв случай трябва да се погрижим да променим това.

Морай стоеше и ги гледаше безизразно, но София почувства тежестта на сивите му очи върху себе си и изпита облекчение, когато една млада прислужничка се появи на вратата, за да обяви, че вечерята ще бъде сервирана всеки момент.

Облекчението ѝ обаче не продължи дълго. Капитанът ѝ предложи ръка.

— Мога ли да ви придружа?

Не можеше да му откаже, без да обиди почти всички присъстващи, затова кимна и стана. Но бе забравила, че ръкавиците на Морай са под нея. Когато се изправи, едната от тях падна на пода и капитан Гордън се наведе, за да я вдигне.

— Какво е това?

София не можа да се сети какво да отговори. Хваната в капан, тя заби очи в пода, докато отчаяно се мъчеше да измисли правдоподобно обяснение. Преди да успее обаче, видя как два ботуша небрежно пристъпват към нея, докато Морай прекосяваше стаята, за да вземе другата ръкавица от стола, на който София бе седяла само допреди миг.

— Чудех се какво ли е станало с тях — подхвърли Морай.

— Ваши ли са? — попита капитан Гордън.

— Да. Нали не сте си помислили, че са на госпожица Патерсън, с нейните малки ръце? — Гласът му отхвърляше възможността София да е свързана с ръкавиците, но това не спря капитана да го погледне с по-голям интерес, както някой фехтовач би преценил с поглед силата на нов противник.

Капитанът се усмихна слабо.

— Не. — И като пое ръцете на София в своите и ги вдигна нагоре, рече: — Меки ръце като тези имат нужда от по-нежно покритие. — Подаде втората ръкавица на Морай. — За в бъдеще трябва повече да внимавате къде ги оставяте, ако не искате да ги изгубите.

— Не се бойте — отвърна Морай, взе ръкавицата от ръката на Гордън, нави я заедно с другата и пхна и двете в колана си. — Не губя така лесно това, което е мое.

След тези думи отстъпи назад, за да направи място на София да мине пред него, хваната за ръката от капитан Гордън, и с лека усмивка ги последва.

12.

„Ето“ — помислих си със задоволство, принтирайки страниците, които бях написала току-що. Сега любовният живот на София бе толкова объркан, колкото и моят. Точно както аз трябваше да се справя със завръщането на Стюарт, така тя трябваше да се справи с капитан Гордън, при все че Джон Морай бе приел предизвикателството по съвсем различен начин от Греъм. Реших, че предимството да пиша измислени истории се състои в това, че мога да карам героите си да правят неща, които истинските хора никога не правят в живота.

Бръмченето на принтера заглъхна; изключих компютъра, протегнах се назад на стола, за да разкърша раменете си, и вдигнах ръце нагоре.

Не знаех кое време е. От известно време през прозореца ми влизаше светлина, но небето си бе все така равномерно сиво навсякъде и нямаше как да преценя колко високо слънцето се е изкачило над облаците. Знаех само, че е сутрин, както и че не съм си лягала. Единственото, което исках, бе препечена филийка, чаша плодов сок и няколко часа сън. Затова, когато пред прозореца ми премина нечия сянка, първоначалният ми импулс бе да не отварям вратата и да се престоря, че ме няма вкъщи. Любопитството обаче победи.

— Донесох ти обяд — рече Стюарт, застанал на вратата ми с победоносна усмивка и увито във вестник нещо, което излъчваше такава прекрасна миризма, че стомахът ми се сви от глад. Това не бе предложение за мир, понеже бях уверена, че Стюарт не осъзнава, че е направил нещо, заради което трябва да се извини, но в замяна на прясно изпържената риба с картопки бях готова да му простя за неприятностите, които ми бе причинил.

— Влизай — отворих широко вратата. — Идваш в най-подходящия момент, между другото. Но за мен това ще бъде закуска.

Стюарт повдигна тъмна вежда.

— Почти дванайсет и половина е.

— Толкова късно?

— Изобщо ли не си лягала?

Взех рибата и картофките и отидох в кухнята, през това време той събличаше палтото си до вратата. Докато сипвах храната в чинии, обясних:

— Снощи ми дойде вдъхновението. Не исках да спирам.

Очите му светнаха, като че ли бях изрекла някоя мръсна шега.

— И на мен понякога ми се случва. Не с писане — призна с усмивка, достойна за Казанова, — но се случва.

Простих му тази малка забележка и без да показвам, че забелязвам двусмисленото ѝ значение, му подадох чинията му.

— Ще трябва да ядеш прав или седнал до камината — извиних се. — На масата няма място.

— Виждам. — Той си избра един фотьойл, облегна се назад и кимна към бъркотията от листове, която покриваше работната ми маса. — Докъде си стигнала в такъв случай?

— Може би съм написала около една трета, не зная. Никога не знам колко дълга ще стане една книга, преди да съм я довършила.

— Не работиш ли по план?

— Не. Опитвала съм, но не ме бива за това. — Героите ми отказваха да бъдат вместени в някакъв график, те се чувстваха най-щастливи, когато можеха да чертаят собствения си път по страниците.

Стюарт се ухили.

— И аз не съм по планирането. Греъм е организираният в семейството. — Погледна към мен. — Какво мислиш за него?

— За Греъм? — Отворих вратата на печката и разбутах въглените прекалено силно, преди да отвърна: — Стори ми се приятен.

— Наистина е такъв. — Безличният ми избор на думи очевидно бе задоволил Стюарт. — За да бъда честен, единственият път, когато съм го виждал да губи добрите си маниери, беше когато играеше ръгби. И съм сигурен, че дори и тогава се е извинил на всеки, когото е блъснал.

Значи съм била права, когато си помислих, че Греъм е роден атлет.

— Играл е ръгби?

— О, да, за малко да се заеме с това професионално.

Затворих вратата на печката и прекосих стаята в посока към Стюарт с чиния в ръка.

— Наистина ли?

— Да, почти беше подписал договора, но тогава мама умря и татко... е, татко не го понесе много добре. А ръгбито щеше да означава, че Греъм трябва да отиде да живее някъде далеч, затова той просто отказа предложението — обясни Стюарт — и остана в университета, докато не го взеха там като преподавател. Не бих казал, че ако имаше избор, щеше да се спре точно на това, но пък той не е човек, който се оплаква — прекалено е отговорен. Приема работата си като начин да се грижи за татко, това е. Всеки уикенд идва да провери какво прави. — Хвърли ми кос поглед и една усмивка. — За мен отдавна се е отказал да се грижи.

Можех да му кажа, че не, не се е отказал, но продължих да се вирам в чинията си.

— Значи никога не се е женил, доколкото разбирам?

— Кой, Греъм? Никога не е бил достатъчно близо до тази стъпка. — Първоначалната му веселост бавно отстъпи място на нещо, което приличаше на подозрение. — Защо питаш?

— Просто се чудех. — За да успокоя раздразненото му самолюбие, полюбопитствах: — А ти? Бил ли си женен?

След като разговорът отново се насочи към любимата му тема, той поклати глава.

— Не, все още не. — И неспособен да устои на удалата се възможност за флирт, той продължи, срещайки погледа ми: — Чаках да намеря подходящата жена.

И на тази уловка не се хванах.

— Как беше Лондон?

— Убийствен. Тези дни сме страшно натоварени. Утре вечер отново заминавам, за Амстердам, а оттам за Италия.

По начина, по който протичаше животът му, поне можех да кажа, че прилича на моя капитан Гордън от романа ми — появяваше се само колкото да окаже влияние върху сюжета и после пак се втурваше нанякъде.

Той започна да ми разправя за нещата, с които бе зает в Лондон, но аз го слушах доста разсеяно, докато се опитвах да сподавя една прозявка, която караше кръвта да шуми в ушите ми със силата на барабан. Без да забелязва нищо, Стюарт продължаваше да говори и макар да се опитвах от учтивост да следя разказа му, се унасях все

повече и повече — безсънната нощ си казваше думата. Отпуснах глава на облегалката и кимнах на нещо, което казваше Стюарт.

И това бе последното, което си спомнях.

Когато се събудих, все още седнала на стола си, фотьойлът срещу мен бе празен. Дневната светлина се бе превърнала в здрач. Като се размърдах, установих, че Стюарт вероятно е по-голям джентълмен, отколкото би признал — бе извадил едно одеяло от шкафа и ме бе покрил с него, за да ми е по-удобно. А когато влязох в кухнята и отворих хладилника, видях, че моята полупразна чиния с риба и картопки е увита с прозрачно фолио и ме чака да я притопля за вечеря.

Колкото и да ме бе ядосал Стюарт предния ден, бе просто невъзможно да продължа да му се сърдя, когато правеше жестове като тези. Нито пък успях да се заставя да изпитам нещо повече от слабо раздражение, когато малко по-късно телефонът иззвъня и от другия край на жицата доктор Уиър ме поздрави с: „Натъкнах се на Стюи Кийт, когато излизах от Кили, и той каза, че те е оставил да спиш, затова си помислих, че е по-добре първо да позвъня по телефона“.

„Разчитай на Стюарт — помислих си — да предаде случилото се по свой си начин.“ Но бях доволна най-после да чуя гласа на доктора.

— Няколко дни ме нямаше — обясни ми той. — Ходих на гости на брат си, но прочетох нещичко за генетичната памет и открих няколко неща, които ще те заинтригуват. Бих могъл да дойда още сега, ако няма проблем?

Нямаше абсолютно никакъв проблем. С нетърпение очаквах да поговоря с него, да чуя мнението му за това, което бях открила в Единбург. Нямаше друг човек, с когото да мога да говоря за това — никой, който да ме изслуша с търпението и неосъдителната безпристрастност на професионален лекар и да може да разглежда нещата от медицинска гледна точка.

Вече бях приготвила чая, когато той пристигна с една дебела папка, пълна с копирани страници от най-различни книги. И преди да успее да ми разкаже какво е открил той, аз му разказах за писмото за господин Хол, в което се описваше как е отвел София в Слейнс.

Доктор Уиър остана много доволен.

— Това е чудесно. Чудесно, момиче. Никога нямаше да повярвам, че ще успееш да намериш такова нещо. И там наистина

пише, че е дошла от запад и че и двамата ѝ родители са умрели по време на пътешествието към Дариен?

— Да.

— Колко невероятно. — Той поклати глава и обяви: — Е, прекрасно. Това е доказателство, че не полудяваш. — Усмихна се. — Просто си наследила паметта на онази твоя далечна прабаба.

Дълбоко в себе си знаех, че е прав, и дори споделях очевидното му въодушевление от откритието ми, но това чувство се притъпяваше от чувството на колебание. Не бях сигурна, че наистина желая такъв дар или че знам как да се справя с всички последици от това. А и умът ми все още се съпротивляваше на тази представа.

— Как е възможно да се случи нещо такова?

— Е, трябва да е генетично. Знаеш ли подробности за ДНК?

— Само това, което виждам по криминалните филми.

— Аха. — Той се намести по-удобно, оставяйки засега папката си на широката странична облегалка на стола си. — Нека да започнем с гена, който представлява основната единица, която носи наследственост. Генът не е нищо, освен една нишка от дезоксирибонуклеинова киселина и в телата си ние, хората, имаме хиляди такива нишки. Половината от гените, които наследяваме, идват от майката, а другата половина — от бащата. Получената смесица е уникална. Тя определя цял род характерни черти на човека: цвета на очите, на косата му, дали е левак или десняк. — Направи кратка пауза. — Безброй неща, дори възможността да се разболееш от определени болести, са ти предадени чрез гените от родителите ти, които на свой ред са ги получили от своите родители и така нататък. Носът ти може да е със същата форма като този на твоята пра-пра-прабаба. И ако носът може да се наследи, кой знае какво още може?

— Но нали носовете не са същото като спомените?

Той сви рамене.

— Разбрах, че е установено съществуването на ген, който участва в превръщането на хората в търсачи на силни усещания. Най-голямата ми дъщеря винаги е обичала опасностите, още откакто се роди. Все се катереше, беше... трябваше да я оковем, за да я задържим в количката. Изпълзяваше от люлката си, катереше се по лавиците с книги, ходеше навсякъде. Сега вече е голям човек и се катери по планини и скача от самолети. Откъде го е взела? Не зная. Със

сигурност не е от обкръжението си — усмихна се той. — Жена ми и аз не сме типът, който се катери по планините.

Отвърнах на усмивката му, като си представях как приличният на гном доктор или жена му висят на въжета от някоя скала.

— Искам да кажа — продължи той, — че някои черти от природата ни, от характера ни, очевидно са пренесени чрез гените ни. А паметта със сигурност не е по-трудно определима от характера.

— Предполагам, че сте прав.

Той посегна към папката, отвори я и започна да подрежда копираните страници.

— Намерих някои много интересни статии по тази тема. Има например един материал от американски професор, който вярва, че способностите на някои обременени хора, които въпреки това притежават таланти — аутисти, които са умствено и социално отделени от останалите и все пак притежават тези странни, необясними дарби в някоя област — музиката или математиката например, — та този професор смята, че техните способности може да са резултат на някакъв вид генетична памет. Използва точно този термин. А ето и още нещо, което привлече вниманието ми. Опитах се да се придържам повече към науката, но въпреки че това клони малко повече към новата вълна, то повдига въпроса за неща, за които си помислих, че са реални възможности. Става дума за предположението, че необяснимият феномен, при който хората, „върнати назад“ посредством хипноза, си спомнят това, за което вярват, че са били в предишни животи в други тела, в действителност може да е чисто и просто припомняне на живота на собствените им предци. — Той ми подаде папката и отново се облегна назад, за да ме наблюдава, докато самата аз прехвърлях статиите. После промърмори: — Хмм, може би самият аз трябва да направя едно малко изследване.

— И аз да бъда предметът на това изследване, това ли имате предвид? — Тази мисъл ме развесели. — Не съм сигурна колко полезна бих могла да съм за науката.

— И защо така?

— Е, няма да има начин да докажете точно каква част от историята е дошла от паметта ми и каква част е плод на собственото ми въображение — отвърнах. Мислех си за това как съзнателно бях върнала капитан Гордън обратно в разказа, за да размъти водите. Това

със сигурност беше дошло от раздразнението ми от Стюарт и Греъм, а не от София. — Вярно, подробностите от семейната история наистина могат да се проверят, но когато опрем до неща като диалог и така нататък...

— Да, мога да си представя, че това ще представлява смесица от спомена ти и писателската ти дарба. Но какво от това? Хората преправят спомените си през цялото време. Разкрасяваме ги — рибата, която сме уловили, става по-голяма, а грешките, които сме допуснали — по-малко. Но основното събитие... е, то си остава едно и също. Не можем да превърнем тъжния спомен в щастлив, колкото и да се опитваме. Затова съм готов да се обзаложа, че това, което ще напишеш за София, в общи линии ще отговаря на истината.

Замислих се за това по-късно, когато той си беше тръгнал, а аз седях на работната си маса и се взирах в екрана на компютъра, където курсорът примигваше очаквателно.

Тази вечер не бях в транс. Собственото ми съзнание управляваше нещата и можех да усетя как това съзнание притиска героите ми, докато те решително се съпротивляваха. Отказвах да поемат по пътеката, по която се опитвах да ги насоча. Отначало възнамерявах да опиша сцената на обяда, където капитан Гордън седи на масата с Джон Морай и София, така че двамата мъже да могат да продължат предизвикателната си размяна на реплики.

На никой от мъжете обаче не му се приказваше, така че накрая трябваше да отида и да взема „Старият шотландски флот“ — книгата, която ми бе дал доктор Уиър — като си мислех, че може да попадна на някое интересно морско пътешествие, което капитан Гордън да разкаже, за да поддържа разговора.

Не бях събрала смелост да разгърна книгата от онази първа вечер, когато я бях отворила и бях установила, че всички детайли, които бях написала за капитан Гордън, отговарят на истината, а не са просто плод на въображението ми. Тази информация бе повече от това, с което обезпокоеният ми ум можеше да се справи по онова време, и след това бях оставила книгата недокосната до леглото си.

Сега обаче отчаянието ме накара да потърся някоя препратка към капитан Гордън, която можеше да ми даде това, което ми трябва. И ето,

намерих документ, приложен към текста, чиято дата съответстваше на времето на действието в романа ми. Започваше по следния начин:

„По време на отсъствието на Хук, който бил заминал за Единбург, капитан Гордън, командир на двете шотландски фрегати, патрулиращи по крайбрежието, едната с четирийсет, другата с дваайсет и осем оръдия, слязъл на брега и се срещнал с графа на Ерол...“

Между лопатките ми пропъльзяха добре познатите вече тръпки. Всичко бе там, ясно като бял ден.

Обещанието, дадено от капитана на графа, че ще стои далеч от брега през следващите петнайсет дни, уговорената размяна на сигнали, които трябва да се използват в случай, че срещне френския кораб, опасенията, че капитан Хамилтън щял да заподозре нещо, ако френският кораб останел прекалено дълго в шотландски води. Дори заявлението на капитан Гордън, че скоро може да напусне службата, защото не желаел да изрече клетвата срещу крал Джеймс, беше там.

Прочетох го със същото чувство на нереалност, което бях изпитала, седнала в онази читалня в Единбург с онова старо писмо, в което ставаше дума за свещеник Хол. Защото знаех с абсолютна сигурност, че никога преди не съм чела този документ. Не бях стигнала чак дотук с книгата, когато я прегледах за пръв път — тогава се стреснах и я затворих, както направих и сега. Избутах я по-нататък по масата, по-далеч от мен.

— По дяволите.

Допреди малко искрено вярвах, че онази сцена е плод на моето собствено въображение; че съм накарала капитана да се върне просто за да усложня сюжета. Бях толкова горда, че измислих всичко това. Сега обаче откривах, че изобщо не съм направила такова прекрасно нещо.

Май трябваше да се изправя лице в лице с факта, че доктор Уиър е улучил същината на цялата работа по-точно, отколкото ми харесваше. Можеше да се окаже, че самата аз изобщо не участвам в създаването на тази история.

Може би всичко, което можех да направя, бе да запиша историята такава, каквато се е случила.

Изтрих последните изречения, които бях написала, така че курсорът отново застана в началото на главата, затворих очи и почувствах как тишината на стаята ме обгръща като жива.

— Добре — казах. — Какво трябва да напиша?

VIII

Графинята се огледа усмихната, докато София преминаваше покрай вратата, която водеше към личните ѝ покои.

— Скъпа моя, би ли желала да се запознаеш с мосю Дьо Лигондез?

Имаше предвид капитана на френския кораб „Дързост“, който тази сутрин бе пристигнал без предизвестие от Норвегия, прокрадвайки се покрай брега така умело, че никой в Слейнс не го бе забелязал, преди лодката, на която се бе качил капитанът, да измине половината път до брега. Графът, който все още не бе станал от леглото, се бе видял принуден да помоли мосю Дьо Лигондез да го извини за малко, докато се облече, изпие сутрешното си питие и се приготви.

Графинята също току-що бе приключила с обличането.

София обаче бе будна от известно време и знаеше точно къде се намира капитанът на френския кораб.

— Мисля — рече тя, — че той сега се разхожда с господин Морай в градината.

— В такъв случай ще бъдеш ли така добра да отидеш да го потърсиш и да му кажеш, че аз и синът ми сме готови да го посрещнем?

София се поколеба. Не бе ходила в градината през последните няколко дни, откакто Били Уик ѝ пусна ръце, и нямаше никакво желание да ходи и сега, в случай че пак опита същото. Само че не можеше да откаже на графинята. Смело вдигна брадичка и отговори:

— Да, разбира се — след което направи това, за което я помолиха.

Беше още една прекрасна пролетна сутрин. Пойните птички я поздравиха с цвърчене, което звучеше по-бодро от писъците на чайките, кръжащи като бели петна над скалите отвъд градинската стена. Раменете ѝ докоснаха една лоза, чиито прави листа изпускаха сладко, непознато ухание, а докато вървеше, полите ѝ леко се допираха до светлосините камбанки, показали главички ниско над земята.

Въпреки това този път София не си позволи да се отдаде на мечти, а държеше очите си отворени, а ушите — наострени. Някъде недалеч дочуваше тихите гласове на Дьо Лигондез и Морай, но не разбираше думите им, затова предположи, че говорят на френски. Закрачи към тях, водена от звуците, и се почувства така близо до целта си, че бдителността ѝ почти бе изчезнала, когато тежките стъпки отекнаха по пътеката зад гърба ѝ.

Този път нямаше да му покаже страха си, реши тя. Без да се оглежда, изправи рамене и закрачи по-отсечено, устремена към гласовете толкова съсредоточено, че налетя върху мъжете като фазан, който кучетата са прогонили от шубрака.

Капитанът на френския кораб стреснато млъкна по средата на изречението. Морай се обърна да погледне първо към София, а после и към градинаря зад нея, който бе променил посоката си и без да бърза, се отдалечаваше от тях към пивоварната.

За да отвлече вниманието му — очите му се бяха присвили в цепки — от Били Уик, София бързо обясни:

— Графинята ме изпрати да ви потърся.

Сивите очи на Морай отново се насочиха към лицето ѝ.

— Така ли?

— Би желала да осведоми мосю Дьо Лигондез, че двамата с графа са готови да го приемат.

Морай преведе съобщението на французина, който се поклони ниско и ги остави.

Морай не направи никакво движение да го последва. Присви очи нагоре към небето и подхвърли:

— Този ден е възхитително хубав.

София не можеше да не се съгласи.

— Така е.

— Закусихте ли вече?

— Да, сър, закусих.

— Тогава елате — рече той — и повървете малко с мен.

Думите му не прозвучаха като покана, а като предизвикателство. Не ѝ предложи ръката си, както го изискваше етикетът, но се помръдна, слагайки ръка на дръжката на меча си, така че лакътят му леко се отдели от тялото.

София се замисли. Отдавна бе забелязала, че в живота има пътища, по които човек се отправя доброволно, но краят е съвсем различен от това, което би се случило, ако бе избрал друга посока. Помисли си, че сега е изправена пред точно такъв кръстопът. Ако му кажеше „не“ и останеше на мястото си, животът ѝ щеше да продължи все така удобен и това със сигурност щеше да е по-безопасно. Ако отвърнеше „да“, имаше доста добра представа къде щеше да я отведе този път. И все пак безразсъдната кръв на баща ѝ бушуваше в тялото ѝ; жадуваше да направи същото, което бе сторил той — да се впусне през неизследвани води.

Тя пхна ръка в извивката на лакътя на Морай и погледът, с който той я стрелна, за кратко се изпълни с топлина.

— Къде искате да отидем? — попита София.

— Някъде по-далеч оттук.

И наистина идеално подредената градина изглеждаше твърде малка за него. В нея той приличаше досущ на звяра, който София веднъж бе видяла затворен в клетка, преди да го пуснат за ловците — кръстосваше неуморно защитения си от здрави решетки затвор. Стените на градината обаче бяха по-лесни за преодоляване от железните решетки и не след дълго двамата се озоваха на зеленикавата скала, която се спускаше към селото и към плажа.

Все още беше рано и София не видя по прозорците на селските къщи любопитни лица, които да забележат преминаването им. Вероятно хората все още бяха в леглата, помисли си тя, и това бе повече от добре дошло.

Предпазливите погледи, които хвърляше наоколо, не останаха незабелязани. Морай усмихнат попита:

— Да не би да се боите, че ако ви видят насаме с мен, репутацията ви ще се срине?

— Не — погледна го изненадана София. — Не е това. Просто... — Само че не можеше да се застави да му разкрие какъв е истинският ѝ страх: че зад пердетата на един от тези прозорци някой дори и сега забелязва присъствието му и може да го издаде. Беше чувала разкази за други заловени яcobити и колко жестоко били измъчвани от агентите на Короната. Единият бил ритан свирепо и когато отказал да проговори, му счупили и двата крака. София не можеше да си представи, че Морай би проговорил.

Свела поглед надолу, тя отвърна:

— Не се боя от компанията ви.

— Радвам се да го чуя, момиче. — Той хвана ръката ѝ и я задържа до тялото си, докато минаваха между заспалите къщи и отново надолу към плажа.

Морето бе огромно. София вече не можеше да види мачтите на френския кораб, който се бе засланил от далечната страна на скалите на замъка — виждаше единствено синьото небе и водата с нейните неспирни вълни, които се приближаваха до брега с навити в бяло върхове и се разбиваха на пяна в пясъка, а после се оттегляха обратно към безкрайния хоризонт.

Докато гледаше морето, тя отново почувства как кръвта на баща ѝ пулсира във вените ѝ и импулсивно попита:

— Какво е усещането да се возиш на кораб?

Той сви рамене.

— Зависи дали организъмът ти е пригоден да го понася, или не. Полковник Хук несъмнено би казал, че това е ужасен начин за пътуване, и аз не бих казал, че греша. И мен не ме радва особено да съм затворен в ограничено пространство с толкова хора и малко въздух. На палубата обаче — усмихна се той — нещата са съвсем различни. Когато корабът се движи бързо, а платната са издути от вятъра... — Потърси думи, с които да изрази чувствата си. — Тогава ми се струва, че летя.

София предполагаше, че самата тя никога няма да изпита това чувство, и му го каза.

— Никой не знае къде ще го отведе съдбата — отвърна той. — Ако някой ми беше казал, когато бях момче, че ще напусна родните поля, за да се бия за чужд крал, щях да реша, че е луд. — Хвърли бърз, благ поглед към нея. — Може би един ден ще усетите палубата на някой кораб под краката си. — А после отново се загледа напред и безцеремонно отсече: — Не се съмнявам, че капитан Гордън ще е готов да уреди това, стига да го помолите.

София бързо погледна нагоре, опитвайки се да отгатне по изражението му защо изпитваше такава неприязън към капитана. Знаеше, че между двамата мъже трябва да се е случило нещо — не можеше да отдаде тази враждебност само на силата на собствения си чар.

— Вие не го харесвате — отсъди тя.

— Напротив, дълбоко му се възхищавам.

— Но не го харесвате.

Той измина няколко крачки в мълчание. После каза:

— Преди три години пристигнах тук по заповед на крал Джейми заедно със Саймън Фрейзър. Това име говори ли ви нещо?

Говореше ѝ, както и на цяла Шотландия. Дори сред народ като техния, където грубото насилие на миналото течеше като поток, потиснат под всекидневните дела на мъжете, негодникът Саймън Фрейзър се отличаваше с жестокостта и извратеността на действията си. За да се сдобие с титлата лорд Лавът, той бе решил да отвлече и да се ожени за собствената си братовчедка, наследницата на последния лорд, но планът му се бе объркал и вместо нея в неговите ръце се бе оказала овдовялата ѝ майка. Без да се колебае, той бе решил, че майката може да бъде също така полезна на целите му както дъщерята. Наредил на гайдарите си да свирят с всичка сила, за да заглушат писъците ѝ, и я изнасилвил брутално пред цяла тълпа свидетели, а после бе обявил ридаещата жена за своя съпруга.

Въпреки това обаче не бе успял да задържи титлата задълго и след като бе подложен на съдебно преследване заради делата си, бе побягнал от страната. Наистина накрая бе получил пълно помилване, но черното петно от такова зверство нямаше да бъде изличено скоро.

Побледнялото, опънато лице на София показа ясно, че знае за кого ѝ говори Морай.

— Да — каза той, — това беше същото, като да пътуваш с дявола, но дяволът знае как да очарова хората, когато това отговаря на целите му, а на повечето хора от Сен Жермен онази година им се струваше, че Саймън Фрейзър може да изиграе ключова роля в подбуждането на Шотландия да се надигне за краля. Той имаше план — поне така обяви — и убеди майката на краля в ефективността му, затова тя го изпрати тук да опипа почвата. Аз бях избран да дойда с него. По-късно ми казаха, че смятали, че с репутация като моята и тази на семейството ми за мен ще е по-лесно да спечеля доверието на тези, с които искахме да се срещнем, отколкото би успял човек като Фрейзър. И бяха прави. — Този спомен накара лицето му да потъмнее. — Много почтени мъже се съгласиха да ни приемат. А Саймън Фрейзър ги предаде всичките. Мен също. — Усмихна се слабо. —

Докато бяхме тук, той бе разкривал всичко, което знае, на агентите на кралица Ана.

„Ето как Морай е бил обявен за изменник и бе обявена награда за главата му“ — помисли си София.

— Аз изобщо нямах представа какво става. Именно капитан Гордън ме осветли — продължи той. — Нарече ме глупак на масата на собствения ми баща. Нещо още по-лошо, каза, че се оставям да ме използва човек, който чрез измяната си със сигурност ще причини беди и унищожение на мъже, далеч по-достойни от мен. И точно така стана. Видях как отвеждат в затвора добри мъже, мъже, които познавах лично, как ги приковават на позорния стълб и ги осъждат на смърт чрез обесване. И макар че самият аз успях да избягам, баща ми пое срама ми върху себе си и го отнесе в гроба.

Заболя я заради него.

— Съжалявам.

Тя подбра следващите си думи много внимателно, защото не знаеше дали Морай споделя недоверието ѝ към полковник Хук:

— Тогава е истинско щастие, че полковник Хук не е като Саймън Фрейзър.

— Наистина не е. — Още един бърз поглед, който сякаш се мъчеше да проникне в мислите ѝ. — Но полковник Хук възнамерява да възцари крал в Шотландия и съм готов да се обзаложа, че не се интересува особено дали, когато свърши всичко, на трона ще седне крал Джейми или Негова Милост херцогът на Хамилтън. Мисля, че сега Хук се опитва да разбере на кого са верни хората от западните графства, защото успехът на нашия бунт зависи от презвитерианците: те са добре организирани и тъй като до този момент не са предизвиквали гнева на Короната, все още разполагат с добро въоръжение. Ако се обявят за Джейми, значи всичко е наред. Ако обаче се обявят за Хамилтън, тогава знам много добре на коя страна ще застане Хук.

Тази перспектива разтревожи София.

— Но това ще означава гражданска война.

— Да, момиче. И това — продължи той гориво — може да е бил планът на френския крал още от самото начало.

София се намръщи. Вече бяха минали по цялата дължина на плажа и се бяха приближили до издуханите пластове пясък, зад които

започваха дюнните. В първия миг тя не забеляза, че са спрели да вървят. Едва когато Морай освободи ръката ѝ и започна да събува ботушите си, осъзна, че стоят на едно място.

Той погледна към разширените ѝ очи и я успокои:

— Няма да се нахвърля отгоре ви. Мислех само да опитам водата. Ще дойдете ли с мен?

Отначало София не го разбра и притеснено изпелтечи:

— Ще се къпете ли?

Думите ѝ предизвикаха една от онези редки, бързи усмивки, от които цялото му лице греиваше от неприкритата веселост.

— Мили боже, момиче, ако видът на босите ми крака ви кара да изпадате в нервна криза, не ми се иска да рискувам да сваля нещо друго. — И докато тя се изчервяваше още повече, той добави: — Искам само да си намокря краката, нищо повече. — Протегна ръка. — Елате, в пълна безопасност сте. Самата вие казахте, че не се боите от мен.

Изпробваше я и тя го знаеше. Тази покана представляваше още едно от онези негови предизвикателства, с които периодично я удостояваше, сякаш искаше да провери доколко е готова да престъпи границите на благоприличието.

Тя вирна брадичка.

— Ще трябва да сваля обувките си.

— Горещо ви препоръчвам да го направите.

Той обърна глава и се загледа към хълмовете, докато тя събуваше не само обувките, а и чорапите си, а после ги напъха в обувките и ги остави на пясъка до ботушите му. Нищо неприлично нямаше в това да ходи боса, реши тя. Беше чувала за истински дами, които излизаха от дома си необути пред погледите на многобройни свидетели, макар да го правеха по икономически причини, а не защото искаха да покажат на някой мъж, че не може да ги надвие.

Накрая, при все че си го призна с голяма неохота, това се оказа най-голямото удоволствие, което можеше да си спомни от детството си насам. Водата бе толкова студена, че изкара дъха от гърдите ѝ, когато стъпи в нея, но след няколко минути започна да ѝ се струва по-топла и тя истински се наслади на усещането за мокрия пясък, който потъваше под краката ѝ, и се почувства освежена. Полата и фустите ѝ представляваха затруднение. Тя ги повдигна с две ръце, така че

подгъвят да не се докосва до вълните. Изобщо не я беше грижа, че това открива прекрасна гледка към голите ѝ глезени. Морай като че ли не го забеляза — той крачеше бавно през водата и гледаше надолу.

— Какво търсите? — попита тя.

— Когато бях малък, майка ми ми казваше, че трябва да си държа очите отворени за едно малко камъче с дупка в средата; ако го намеря, трябвало да го нося около врата си, за да ме пази от всяко зло. Това, разбира се, е само приказка, която навярно е измислила, за да ме държи зает с нещо и да не ѝ се пречкам из краката — каза той. — Но след като веднъж започна да търся такъв камък, признавам, че не мога да се спра.

Тя го погледна как крачи бос във водата, с наведена съсредоточено глава. Не ѝ беше трудно да си представи малкото, решено да намери камъка момченце, което трябва да е бил навремето — може би тръгнало по някой плаж като този, с топлината на слънцето по раменете си, навити до коленете панталонки и нито една тревога в главата, освен мисълта, че трябва да намери едно камъче с дупка в средата.

Той ѝ хвърли бърз поглед.

— Смешно ли ви стана?

— Не — поклати глава и наведе очи. — Не, само... — И млъкна, тъй като нещо във водата привлече вниманието ѝ. Тя бързо се наведе, за да го вдигне, преди пясъкът отново да се размести и да го покрие. Беше пуснала едната страна на полата си, за да си освободи ръката, а сега пусна и другата и вдигна триумфално дясната си ръка, за да му покаже находката си.

То блестеше на дланта ѝ като черен обсидиан — продълговато камъче, наполовина на палеца ѝ, а през пръстите ѝ се стичаха мокри зрънца пясък.

Морай се обърна.

— Какво има?

С тържествуваща усмивка София протегна ръка към него.

— Вижте.

Той погледна и с бодра ругатня на уста прецапа обратно към нея, за да разгледа находката ѝ по-добре. Не взе камъчето от ръката ѝ, но сви широката си длан под влажните ѝ пръсти, за да види дупката, издълбана по някаква прищявка на природата точно в средата му.

— Ето че намерихте своето камъче — погледна го София.

— Не, момиче. То принадлежи на вас. — Той затвори пръстите ѝ около камъка и се усмихна. — Грижете се за него. Ако това, което казваше майка ми, е истина, значи ще ви служи като талисман против всяко зло.

Ръцете му бяха топли и разпръсваха топлината си по нейната ръка така силно, че тя почти не усещаше студените вълни, които се плискаха около натежалата ѝ от водата рокля. Въпреки това потрепери и той го забеляза.

— Мили Боже, цялата сте мокра. Хайде, да излезем и да ви изсушим на слънцето, че иначе Нейна Светлост ще ме убие, задето съм ви докарал треска.

В убежището на дюните София седна и разпротря роклята си на пясъка, докато Морай отново обуваше ботушите си и сядаше до нея.

— Ето — той запрати обувките и чорапите ѝ в скута ѝ. — Най-добре си сложете и тези. Вятърът е направо леден.

Той отново извърна очи, за да ѝ спести неудобството, и отбеляза:

— Ако поправите тези обувки още веднъж, от тях ще останат само конците.

Единственото, което каза София, беше:

— Те бяха на сестра ми.

От мълчанието му обаче си помисли, че може би той разбира защо се е старала толкова да ги запази. Тази мисъл ѝ допадна.

Вече с по-сериозен тон Морай попита:

— Как умря тя?

София остана безмълвна толкова дълго, че той навярно се запита дали изобщо го е чула, но истината бе, че не знаеше как да му разкаже историята. Най-накрая събра сили:

— Ана беше на тринайсет, с две години по-голяма от мен, когато майка ми се качи на кораба за Дариен. По онова време живеехме заедно с леля, сестрата на майка ми. Тя беше жена с добро сърце. Живеехме с нея и с чичо ни, който беше... — Тя млъкна и зарея погледа си над безбрежните вълни. — Изобщо не приличаше на леля ми. Той беше от семейство Дръмонд и благодарение на неговата роднинска връзка с графинята сега съм тук, в Слейнс, но това е единствената добрина, която съм видяла от него, и то чак след смъртта

му. — Нави ръкава си над лакътя, за да разкрие ивицата сгърчена от жестоко изгаряне кожа. — Но пък, докато беше жив, ми показа това.

Видя как в очите на Морай се спусна тъмна сянка.

— Той ли го направи?

— Не му поднесох бирата — обясни тя — достатъчно бързо. Това беше моето наказание.

— И нямаше ли никой, който да ви помогне?

— Той се отнасяше и с леля ми по същия начин. Внимаваше да не го прави, когато майка ми все още беше с нас, защото баща ми ѝ бе оставил пари за издръжката ни и той не искаше да загуби такъв голям приход. Но когато дойдоха новините, че и двамата ми родители са мъртви... — Тя вдигна рамене с безразличие, за да прикрие болката, която така и не бе избледняла. — Пристъпите му на ярост ускориха напредването на болестта на леля ми и смъртта ѝ, но сестра ми посрещаше най-лошото, за да ме предпази. Беше много красива. И щеше да стане любяща съпруга на всеки мъж, стига само да не... — прехапа устна и събра кураж да продължи: — Стига само чичо ми да не бе използвал и нея по същия начин.

Изобщо не погледна към Морай, а и той не проговори, но в натезалото мълчание помежду им тя почувства въпроса, който искаше да ѝ зададе.

— Той никога не ме докосна така, както докосваше нея. Тя изтръгна обещанието му в замяна на покорството си, а той, макар и да беше злодей, удържа на думата си. — Следващата част беше още по-трудна. — Но Ана беше бременна, когато почина. Бременна с детето на чичо ми. Той не желаше съседите да разберат и затова повика една жена, която твърдеше, че може да направи така, че бебето да не се роди.

На хоризонта изгряваха слънчевите лъчи, но очите на София, втренчени в тях, виждаха само тъмнината на онази ужасна нощ. Мръсната ухилена жена с нейните отвратително вонящи отвари. Ужасът на Ана, докато чичо им я държеше притисната надолу. Писъците ѝ. Миризмата на смърт. София тихо завърши:

— Ако все още вярвах в Бога, щях да кажа, че е прибрал сестра ми при себе си, за да не се мъчи повече.

Морай, който не откъсваше поглед от нея, не каза нищо и тя взе малкото камъче в дланта си и го стисна така силно, че то се вряза в

плътта ѝ.

— Това е една много грозна история — промълви тя — и вероятно не биваше да ви я разказвам.

— Но сигурно след това не сте останали — попита той — в онази къща?

— Нямах друг избор. А и чичо Джон се разболя скоро след това и вече нямаше възможност да ми причинява болка.

Морай не я докосна, но тя се почувства така, като че ли го бе направил.

— Имате думата ми — рече той с глас, в който се таеше тиха сила, — че докато аз дишам, никой мъж няма да ви нарани повече. — Очите му бяха сурови и потъмнели от гняв, но този гняв не бе насочен към нея. — И можете да кажете това и на градинаря в Слейнс, защото ако той...

— Моля ви — прекъсна го тревожно тя. — Моля ви, трябва да ми обещаете, че няма да се биете с Били Уик.

Очите му станаха още по-сурови.

— Значи го защитавате?

— Не, но и не искам да си създавате враг в лицето на такъв човек само заради мен. Ако го направите, той ще потърси отмъщение, а вие имате какво да губите.

Камъчето в ръката ѝ ѝ причиняваше болка. Тя охлаби хватката си и се осмели да хвърли поглед към Морай. Той я наблюдаваше. Сивите му очи все още бяха потъмнели, но вече не от гняв. Когато проговори, гласът му беше нежен:

— Значи се безпокоите за моята безопасност?

Гърлото ѝ се стегна и тя не можа да му отговори. Кимна веднъж, но съвсем леко.

— Момиче. — В гласа му имаше мек укор. А после тя видя как споменът изведнъж го връхлита и той я попита бавно, като че ли все още не можеше да повярва: — Онази сутрин в конюшната за мен ли се молехте?

Тя се опита да отклони погледа си, но той посегна с ръка, обхвана лицето ѝ с длан и отново го обърна към себе си. Попита я отново, ниско, като че ли отговорът ѝ имаше огромно значение за него:

— За мен ли се молехте?

Беше застанал много близо до София. Очите му, приковани в нейните, бяха настоятелни и я държаха във властта си така, че тя не можеше да отклони погледа си или да помръдне, или дори да диша. Не можа да измисли никакъв смислен отговор, освен един.

— Аз никога не се моля — отрони тя, ала гласът ѝ трепереше и в него не звучеше убеденост. — Не вярвам в Бога.

Той се усмихна с онази бърза, ослепителна усмивка, която винаги я караше да занемее.

— Да — рече той, — така ми казахте.

И тогава обхвана лицето ѝ с две ръце, доближи го до своето и я целуна.

Това не беше грубата целувка на закоравял войник. Устните му се докоснаха до нейните с нежност, с нещо като страхопочитание, съобразявайки се с това, че през целия ѝ живот никой никога не я бе докосвал по този начин. Стори ѝ се, че някоя от морските вълни се е плиснала върху нея и я е завлякла под водата. В този шеметен миг единственото, което усещаше, бе той — топлината му, докосването му, силата му — и когато се отдръпна, тя залитна срещу него безпомощно, разтърсена от обзелите я чувства.

Той сведе поглед към нея, като че ли и той бе почувствал силата на този допир.

Изведнъж София изпита нуждата да проговори, макар че не знаеше какво да му каже.

— Господин Морай...

Но тъмните му очи я накараха да млъкне.

— Имам си име, момиче — каза той, — и бих искал да го чуя от устните ти. — Джон...

Едва изрекла името му, София разбра, че не биваше да следва желанието му, защото той отново я спря с целувка, която разтърси сетивата ѝ дори повече от предишната и вече нямаше нужда от думи.

13.

На отсрещната страна на телефона баща ми нямаше представа как да ми отговори.

— Не знам — рече той. — Струва ми се, че го е прочел някъде. В една от книгите на Грег Кларк нямаше ли нещо за едно малко камъче с дупка в средата?

— „Талисманът“ — назовах името на романа на един от любимите си канадски автори. — Да, но дядо не го е взел оттам. Не си ли спомняш, той все повтаряше, че обича тази история, защото неговият баща му бил казал същото — че ако намериш малко камъче с дупка в средата, то ще те предпазва от бедите?

— Е, ето това е. Баща ми никога не е разговарял с мен така, както разговаряше с вас, момичетата, но ако е казал, че баща му е разказал поверието, това е твоят отговор, нали така?

— Но откога — запитах — се предава тази история за камъчето в нашето семейство? Кой я е започнал пръв?

— Не мога да ти кажа, скъпа. Има ли значение?

Погледнах надолу и плъзнах палеца си по малкото камъче в ръката си. Бях го намерила едва миналата година в Испания, при все че търсех такава още откакто дядо ми ми разказа поверието, когато бях дете. Самият той така и не бе успял да намери своето камъче. Често го виждах бавно да крачи по брега и знаех какво се опитва да открие. Беше ми казал, че ако намеря такава камъче, трябва да го окача на врата си. До този момент обаче все още не бях го направила. Боях се, че конецът, който бях прекарала през дупката, ще се скъса, затова държах камъчето на сигурно място в малката кутия с бижутата ми, когато пътувах, и разчитах да ме закриля отвътре.

За миг затворих ръката си около него, а после го върнах при колиетата.

— Не, наистина не — казах на баща си. — Просто се чудех, това е всичко.

Чудех се дали това суеверие не бе дошло при мен от млада жена с кестеняви коси, която го е чула, докато е вървяла по плажа с един войник, много отдавна...

— Хей — рече баща ми и смени темата, изпълнен с желание да сподели задоволството си от последното си откритие. — Намерих още едно поколение назад на нашите хора от Къркубри. Помниш ли Рос Маклелънд?

— Да, разбира се. — Имахме един общ працядо и баща ми, след като за пръв път се натъкна на Рос при едно от първите си пътувания в Шотландия, бе започнал редовно да му пише. Самата аз, така и не бях срещала този човек, но си спомнях коледните картички. — Как е той?

— Добре. Жена му, изглежда, не се чувства много добре, но нали го знаеш Рос, не обича да се оплаква. Както и да е, миналата седмица му звъннах да му съобщя, че отново съм започнал да работя по този клон от семейното дърво и му разказах какво сме успели да открием за Патерсънови не че са свързани с него самия, но все пак му се стори интересно. И след като му казах, че съм поръчал кръщелното свидетелство на София от библиотеката на „Светците от последните дни“ и тъкмо чакам да пристигне, той предложи, тъй като има малко свободно време и така или иначе живее съвсем наблизко, да се поразрови тук-там и да види какво ще открие.

Стиснах телефонната слушалка между рамото и ухото си и се усмихнах на леката завист, която се бе прокраднала в гласа на баща ми. Знаех колко би му харесало самият той да се поразрови тук-там — из разните църковни дворове и читални. Един сандвич за обяд, една чаша кафе и щеше да бъде на седмото небе.

— Много мило от негова страна — ограничих се да кажа.

— На мен ли го казваш. Току-що приключих разговора с него. София Патерсън — започна да ми чете подробностите той. — Кръстена на 13 декември 1689, дъщеря на Джеймс Патерсън и Мери Мур. Има имената и на двамата дядовци — Андрю Патерсън и Уилям Мур. Никога не съм виждал такова нещо в регистър. — По гласа му усетих, че сияе. — Рос все още не е намерил брачното свидетелство на Джеймс и Мери, но продължава да търси, а сега, с всички тези имена, ще е много по-лесно да направим справка.

— Страхотно — казах искрено. — Наистина страхотно. — Но не бях спряла да мисля. — Чудя се дали...

— Да?

— Дали би могъл да го помолиш да види какво може да открие — подхванах — за смъртта на Ана Патерсън.

— На коя?

— Сестрата на София. Споменавах я в завещанието на баща им, не помниш ли?

— О, да, Ана. Но нали не знаем дори кога е умряла.

Прехапах устна.

— Опитай с лятото на 1706 година.

Последва дълго мълчание.

— Кари.

— Да?

— Защо не ми кажеш откъде вадиш всичко това?

— Казах ти, татко — отвърнах и си пожелах да съм надарена със способността да лъжа по-убедително, — просто имам такова предчувствие.

— Да, но всичките ти предчувствия досега са удряли право в целта. Нали не откачаш или нещо такова?

Опитах се да докарам възмутен тон, с който да покажа, че тази идея е пълна глупост.

— Татко.

— Добре — предаде се той. — Ще проверя дали Рос ще хвърли едно око за това. Предполагам, че не знаеш къде точно е погребана?

Последното изречение бе изречено с лек сарказъм, но все пак му отговорих.

— Не. Все пак не мисля, че е в самия град. Може би извън Къркубри, съвсем близо. Някъде в провинцията.

— Добре. И, Кари? Ако и този път улучиш, ще трябва да си поприказваме — предупреди ме татко — за тези твои предчувствия.

Седмицата отлетя по-бързо, отколкото очаквах. Сега действието в романа се развиваше с пълна сила: пишех, докато необходимостта от сън не ме надвиеше, и спях до обяд, след което се събуждах и отново сядах пред компютъра. Не ме интересуваше какво ям — обикновено купички със зърнени закуски и макарони, които гребях с лъжица направо от кутията, тоест неща, които можех да ям, докато работя и

които почти не оставяха мръсни съдове за миене след себе си. Мивката се напълни с чаши от кафе и мръсни лъжици, а в края на седмицата дори не си направих труда да се огледам за чиста риза, а просто нахлузих онази, която бях носила предишния ден — същата, която бях оставила праметната на стола в спалнята.

Всичко това не ме интересуваше. Вече не се намирах в реалния свят — бях в книгата си.

Като някой сомнамбул бродех из Слейнс заедно с героите си, възхищавах се все повече и повече на графинята и на нейния безстрашен син, докато те се ангажираха все повече и повече в тайни приготовления за пристигането на крал Джеймс. Тази част от сюжета както винаги ме очароваше. Тази седмица обаче историята ми се въртеше най-вече около любовта, която разцъфтяваше между Джон Морай и София.

Не знам колко от нея бе спомен и колко бе моето въображение, развихрено от романа, който самата аз можех да изживея, но връзката им се развиваше с лекота, която тласкаше цялата книга напред, така както вятърът тласка кораба по вълните. София и Джон Морай все още не бяха станали любовници. Или поне не бяха споделяли едно легло. А в замъка, в присъствието на другите, не правеха нищо, което да издаде чувствата им пред тях. Навън обаче, отвъд стените на Слейнс, те вървяха, говореха, открадваха всеки възможен миг и му се наслаждаваха.

Не обичам повтарящите се сцени, затова не ги изпратих отново на плажа, макар да чувствах, че пак са ходили там. Виждах ги във въображението си с такава сигурност и винаги на едно и също място, че когато една сутрин се събудих след неспокоен сън по-рано от обичайното — в девет часа вместо около обяд — взех якето си от закачалката и отидох да проверя дали няма да успея да намеря мястото.

Не бях излизала навън дни наред. Очите ми бяха отвикнали от светлината и въпреки дебелия си пуловер усещах студ. Мисълта ми обаче, твърдо съсредоточена върху миналото, не обърна внимание на тези неудобства. Покрай брега все още имаше дюни, но не на същите места, където са били преди триста години. Бяха духали ветрове, пясъците се бяха размествали, а приливите бяха идвали отново и отново, за да заявят правата си над земята, и в крайна сметка нямаше

откъде да направя преценка на разстоянията. По-навътре на сушата обаче видях хълмове, които ми се сториха познати.

Тъкмо разглеждах най-близкия, когато покрай мен се стрелна някакво петно в кафяво и бяло, вдигна облак песъчинки, които се завихриха под лапите му, завъртя се рязко, за да промени посоката, в която тичаше, и се хвърли върху мен с кални лапи и размахана опашка.

В мига, в който го видях, се вцепених. Беше ме заварил съвсем неподготвена. Знаех, че Греъм ще се върне, за да види Джими, но се надявах, че ще успея да го избегна. И като си помислех за начина, по който той приключи нещата, бях сигурна, че и той ще се опита да ме избягва.

Болонката търкаше настойчивия си нос в коляното ми.

— Здравей, Ангъс. — Наведох се, почесах го по ушите, взех топката за тенис, която ми предложи, и му я хвърлих колкото се може по-далеч. Докато той радостно тичаше след нея, гласът, който се подготвих да чуя, прозвуча зад гърба ми:

— Добре, значи си станала. Тъкмо идвахме да те вземем.

Гласът му беше толкова нормален, по дяволите! Като че ли съвсем бе забравил какво ми бе казал в дома на баща си. Обърнах глава и го погледнах, както се гледа луд.

Той тъкмо започваше да казва нещо друго, но когато видя изражението ми, млъкна. Приличаше на човек, който внезапно е стъпил на несигурна почва.

— Добре ли си?

Кучето се върна. Отново се обърнах, за да взема топката и да я хвърля за Ангъс, доволна, че имам извинение да отклоня очи от настойчивия поглед на Греъм. Поклатих глава и насила се спрях да не изрека нещо, за което по-късно да съжалявам. А след това си наложих да се успокоя и казах:

— Виж, нека просто го забравим, а? Ако не искаш да ме виждаш повече, няма проблем. Разбирам.

— Кой каза — попита Греъм с равен глас, — че не искам да те виждам повече?

— Ти.

— Аз ли? — Челото му се сбърчи и той леко премести тежестта си, като че се нуждаеше от пространство, за да се концентрира по-

добре, все едно току-що му бяха дали документ, написан с някакъв шифър. — И кога съм го казал?

Самата аз започвах да се чувствам все по-неуверена във фактите.

— У баща ти, след обяда, не помниш ли?

— Не, не помня.

— Каза, че Стюарт ти е брат.

— Да? — Произнесе го бавно, тонът му ме подканваше да продължа.

— Е...

— Стюарт се държеше типично в свой стил, тоест като същинско магаре — започна Греъм. — Само че го правеше, за да те впечатли, и нямах сърце да го цапардосам заради това. Мислех, че точно това съм ти казал. — Направи една крачка, с която затвори пространството помежду ни, повдигна облечената си в ръкавица ръка и обхвана с нея лицето ми, за да ми попречи да погледна настрана. — Ти какво си помисли, че имам предвид?

Не че не исках да му кажа, но близостта му се отразяваше като магнит върху вълните на мозъка ми, така че от устата ми не можеше да излезе нито едно смислено изречение.

Греъм предположи вместо мен:

— Помислила си си, че те отблъсквам заради Стюи? — В гласа му имаше недоверие, поне докато не кимнах едва забележимо с глава.

Той се ухили.

— Мили боже — рече, — не съм чак толкова благороден.

След което доближи уста до моята и ме целуна страстно, за да ми го докаже.

Мина известно време, преди да ме пусне.

До това време кучето вече се бе отказало от нас и бе отпращило на известно разстояние, за да изследва редицата дюни, които обграждаха плажа. Греъм се обърна, обви топла ръка около рамото ми и двамата закрачихме в същата посока.

— Значи — погледна ме той — между нас всичко е наред?

— И питаш?

— Сега, като се замисля, по-добре да не рискувам с предположения.

— Всичко е наред — отвърнах. — Но Стюарт няма да...

— Просто ме остави аз да се оправя със Стюи.

Реших, че трябва да спомена:

— Той оставя у всички наоколо впечатлението, че ме завива вечер в леглото, преди да заспя.

— Да, и аз така чух.

Хвърлих бърз поглед към него, но не достатъчно бърз, за да уловя усмивката му.

— Познавам брат си, Кари — успокои ме Греъм. — Той няма да представлява проблем. Просто трябва да мине малко време. — Привлече ме по-близо до себе си и смени темата: — Е, щом не си излязла да ме чакаш навън, какво тогава те е довело тук, на плажа?

— Исках да почувствам пейзажа — казах. — За една от сцените, които написах.

Погледнах към дюните, към грубата разлюляна трева и към върховете на скалите отвъд тях и изпитах странното чувство, че нещо липсва — някаква част от пейзажа, която бях видяла във въображението си, докато пишех сцените между Джон и София.

Присвих очи срещу вятъра в настойчив опит да си спомня.

— Тук е имало скала, нали така? Голяма сива скала.

Греъм извърна глава към мен и ме изгледа с любопитство.

— Откъде знаеш?

Не исках да му казвам, че съм наследила спомена за съществуването ѝ на това място.

— Доктор Уиър ми даде назаем някои от старите си фотографии...

— Да, трябва наистина да са били стари — промърмори сухо той. — Тази скала я няма от осемнайсети век.

— Значи трябва да е било рисунка. Просто си спомням, че видях изглед на този бряг с една голяма скала, точно ей там.

— Да, сивият камък на Адръндрафт. Някога се е намирал на това поле, малко по-нагоре от фермата на Алтън — обясни той и посочи към едно петно зад най-отдалечената извивка на плажа. — Огромен гранитен блок, толкова голям, че моряците насочвали курса си спрямо него.

— Къде е отишъл? — попитах, гледайки нагоре към голия склон. Греъм ми се усмихна и подсвирна на кучето.

— Ела, ще ти покажа.

Старинната църква се намираше сред малка горичка, заобиколена от обработваема земя. Нямаше съседни, с изключение на една съвсем обикновена къща и един по-голям дом, изграден от червен гранит от срещната страна на тесния извит път. Високата гранитна стена на църковния двор граничеше така плътно с пътя, че Греъм трябваше да спре колата малко по-надолу, до едно малко мостче.

Той отвори малко прозорците заради Ангъс, който изглеждаше уморен от тичането по брега и не се оплака, когато го оставихме да се излежава в колата и се върнахме обратно по криволичетия път.

Мястото излъчваше спокойствие. Не се чуваше никакъв шум, освен песента на птиците. Греъм отвори боядисаната в зелено врата и се отдръпна, за да мога да вляза преди него в тихия църковен двор.

Църквата бе красива, с кръгли кули от всяка страна, с остри покриви, които ѝ придаваха вид като от старите снимки, които бях виждала на викторианската фасада на Слейнс. Около църквата и навън зад нея надгробните камъни се простираха в симетрични редици, някои бяха побелели от лишеи, други — наклонени, а трети направо паднали от старост или подпрени на вътрешната стена на църковния двор.

Обстановката ми се струваше позната и въпреки това някак не на място.

Греъм се обади иззад рамото ми:

— Тази църква е била построена от този един-единствен камък на Ардъндрафт. Това може би ти дава представа колко голяма е била скалата.

Това също така обясняваше и защо църквата ми се струва непозната, помислих си. Камъкът все още беше там, надвиснал над брега, когато София и Морай бяха минали оттам. Все още не бе разбита от чуковете на каменоделците.

— През коя година са построили църквата? — попитах.

— През 1776. И преди това е имало църква, но никой не знае къде точно е била тя.

Можех да му кажа къде. Можех да проследя очертанятията на зидовете ѝ под очертанятията на сегашните стени. Вместо това обаче продължих да мълча и да размишлявам, докато Греъм не ми посочи някои от най-интересните особености на енорийската църква.

Не разбирах всичко — ту заспивах, ту се събуждах от фантазиите си, но някои неща се бяха запечатали много ясно в паметта ми, като например, когато той ми посочи късче мрамор, изпратено от другата страна на морето, за да отбележи гробното място на някакъв датски принц, убит в битката, която бе спечелила името на Крудън Бей през единайсети век.

— Крудън означава „убийството на датчаните“ — обясни ми Греъм. — Потокът Крудън тече близо до мястото на битката.

Проследих погледа му и видях тихия поток, който се спускаше под моста, където бяхме оставили колата — малък, неотличаващ се с нищо сводест мост, който дръпна по-силна струна в паметта ми сега, когато го гледах от този ъгъл.

С любопитство попитах:

— Това стар мост ли е?

— Да. Мостът на епископа. Бил е тук и по времето, когато са се случвали действията в твоята книга. Искаш ли да го разгледаш по-отблизо?

Исках, затова напуснахме тишината на църковния двор и изминахме криволичетия път, който правеше тясна S-образна извивка при самия мост. Мостчето бе не по-широко от три метра, със стари и хванали плесен каменни стени, които стигаха до лакътя на Греъм. Отдолу потокът Крудън беше мръснокафяв, течеше безшумно и водата образуваше въртопи, които лениво се движеха покрай обрасналия с тръстики бряг под надвисналите дървета с голи клони.

Греъм спря по средата на моста, надвеси се над ръба като малко момче и се загледа във водата, която се спускаше в сянката под нас.

— Нарича се Мостът на епископа в чест на епископ Дръмонд, който го е построил, макар че строежът приключил една през 1697 година, две години след смъртта му. След отзоваването си отишъл в Слейнс — обясни той.

Това обаче е било преди времето, което ми трябваше. Епископ Дръмонд е умрял повече от десет години преди София да пристигне в замъка. Освен това в името му нямаше нищо, което да удари в паметта ми тревожна камбана. В мисълта ми изникваше друго име, придружено от неясния образ на мъж с благо лице и уморени очи.

— А имало ли е епископ Дънбар? — Докато изричах името, по някакъв начин разбрах, че се е казвал точно така. Знаех още преди

Греъм да отговори:

— Уилям Дънбар, да. Бил е свещеник в Крудън някъде около 1708 година. — Погледът, който ми хвърли, бе изпълнен с уважение към прецизния начин, по който бях извършила справките си. — Всички са го харесвали. Когато Църквата го отзовава от енорията му, хората никак не били доволни.

— Защо са го отзовали?

— Той бил член на епископалната църква, какъвто бил и Дръмонд преди него и каквито били и твоите Ерол в Слейнс. Всъщност, ако се наведеш насам, можеш да видиш това, което е останало от герба на графа на Ерол, изсечен от страни на моста. Виждаш ли този камък?

Наведох се толкова надолу, колкото посмях, Греъм ме хвана за рамото, за да не падна, и тогава видях камъка, за който говореше, макар че изображението бе толкова изтрито от времето, че не можах да различа никакви подробности. Щях да го кажа, когато движението на водата под мен изведнъж събуди спомена за един друг поток, за един друг мост и за нещо, което се бе случило...

„По дяволите епископа!“ — спокойно изрече гласът на Морай и аз се опитах да уловя и останалите му думи, но Греъм ме изтегли обратно. Докато отново се изправях, той попита:

— В твоята книга става ли въпрос за това? За проблемите, породени от религиозните различия?

Трябваше ми един миг, за да си събера мислите, но след това гласът ми прозвуча съвсем нормално:

— Да, пиша за тях. Би трябвало да пиша.

— Повечето от студентите, които идват за пръв път на лекциите ми, не осъзнават колко сериозни са били тези проблеми — рече Греъм. — Колко войни са се водили, задето някой е четял от грешния молитвеник. Ако двамата с теб бяхме живели по онова време и ти беше презвитерианка, а аз католик, нямаше да стоим на този мост един до друг.

Не бях сигурна в това. Въпреки страха от адския огън и вечните мъки бях готова да се обзаложа, че моето копие от осемнайсети век също нямаше да може да устои на сивите очи на Греъм.

Студенината от твърдия камък на моста бе преминала в пръстите ми, затова ги притиснах до гърдите си.

— Всъщност наистина съм.

— Каква?

— Презвитерианка.

Той се усмихна.

— Ние го наричаме Шотландската църква. И аз също съм неин член.

— Значи няма проблем да стоим на този мост един до друг.

— Да. — Очите му се изпълниха с топлина. — Предполагам, че няма. — Обхвана ме с поглед. — Студено ли ти е?

— Всъщност, не. Само на ръцете.

— Трябваше да ми кажеш. Ето, вземи — свали ръкавиците си и ми ги подаде.

Погледнах ги и си спомних как в книгата ми Морай бе направил същия жест, когато бе излязъл да язди за пръв път със София. А когато сложих ръкавиците, открих, както бе открила и тя, че са топли, че са ми много големи и че ги чувствам груби върху кожата си и в това чувство определено имаше някакво греховно удоволствие, като че ли ръцете на Греъм се бяха склучили около моите.

— Така по-добре ли е? — попита той.

Кимнах безмълвно, отново поразена от всички тези малки пресечни точки между света, който сама бях създавала, и реалния свят.

— Изглеждаш почти замръзнала — отбеляза Греъм. — Искаш ли чаша кафе?

Мислите ми бяха все още при София, при Морай и мига, в който той я бе поканил да излязат на езда, когато тя знаеше, че стои на кръстопът и че отговорът ѝ ще определи посоката, в която ще се отпрати. Можех просто да му кажа „да“ и тогава щяхме да намерим място, където да спрем и да купим кафе, докато се връщаме в Крудън Бей. Също като София обаче, и аз реших, че е дошло време да избира непознатата пътека. Отвърнах:

— Имам кафе в къщурката. Мога да ти направя.

За миг той остана неподвижно на мястото си, загледан в мен, замислен.

— Добре — кимна после, изправи се от мястото, където се бе привел над моста, протегна ми ръка и се усмихна, когато я поех.

И така оставихме зад гърба си малката църква, която някога е била огромният сив камък на Ардъндрафт над бруления от ветровете

бряг и в чиято сянка други влюбени, не много различни от нас самите,
бяха крачили три века преди нас.

IX

Той я чакаше на плажа.

Беше се проснал в целия си ръст на пясъка, кръстосал крака и преплел ръце под главата си и когато заобиколи обраслата с трева дюна, София почти падна върху него.

— Мили боже! — възкликна тя и се разсмя, а после го остави да я дръпне да падне до него.

— Закъсняваш — рече лениво той.

— Графинята искаше да разбере какво мисля за една брошура за Обединението, която беше чела наскоро.

Устните на Морай се извиха в лека усмивка.

— Нейна Светлост е жена, каквато рядко се среща на този свят.

София се съгласи. Никога не бе срещала жена по-интелигентна, по-способна или по-безстрашна от графинята на Ерол.

— Не ми е приятно да я заблуждавам.

Той извърна глава, за да я погледне.

— Нямаме друг избор.

— Знам. — София погледна надолу, загреба с шепата си от топлия пясък и го остави да изтече между пръстите ѝ.

— Тя мисли само за твоето щастие — напомни ѝ той — и според нея един обявен извън закона войник, който скоро трябва да се върне във Франция и на бойното поле, е далеч по-лоша партия от... е, нека го кажем, командира на нашия шотландски флот.

— Вече е британски флот — уточни разсеяно тя. Не ѝ харесваше да си го представя на бойното поле. — И освен това тя може да предпочита капитан Гордън, но не и аз.

На лицето му проблесна усмивка, докато отново се отпусна назад със затворени очи.

— Много се радвам да го чуя. Не би ми било приятно да разбера, че съм хвърлил толкова усилия по едно момиче за нищо.

Тя закачливо го перна по гърдите.

— Значи ти коствам огромни усилия, така ли?

— По начини, които не можеш дори да си представиш. — Все още се шегуваше, но когато очите му се отвориха и срещнаха нейните, тя видя пламъка в тях и разбра какво ще направи още докато ръката му посягаше да се зарови в косата ѝ и да я привлече надолу. Целувката му все още караше дъха ѝ да спира, макар че сега вече ѝ бе позната и знаеше как да ѝ отвърне.

Когато устните им се разделиха, Морай плъзна ръка около гърба ѝ, за да я задържи близо до себе си и тя се отпусна на пясъка, полагайки буза срещу финия плат на ризата му. Чуваше как сърцето му бие силно срещу ухото ѝ. Високо над тях една чайка бе застинала напред въздуха, разперените ѝ крила сякаш изобщо не помръдваха. Самотната ѝ сянка лежеше на пясъка до тях.

Тяхното време беше откраднато. София го знаеше. Знаеше, че не може да продължи още дълго. Не искаше да мисли за това, но след като самата тя бе повдигнала въпроса, попита:

— Как мислиш, скоро ли ще си тръгнеш?

Рамото му леко се сви.

— Ако се съди по последното му писмо, Хук трябва вече да е на път към Слейнс, а инструкциите към мосю Лигондез, капитана на френската фрегата, гласяха, че трябва да стои далеч от брега три седмици, което означава, че и той може да се върне всеки миг.

— И тогава ще си тръгнеш.

Той не ѝ отговори. Притисна я по-близо до себе си и София не каза нищо — просто затвори очи и се опита да задържи мига. Беше свикнала да губи хората, които обича. Знаеше, че след заминаването му слънцето ще продължи да изгрява и залязва както преди, че самата тя ще се събужда, ще прекарва деня си и ще заспива в ритъм с него. Но тази загуба, може би защото бе очаквана, предизвикваше у нея различен вид тъга и тя знаеше, че белезите, които ще остави у нея, ще бъдат съвсем различни от останалите.

Той се размърда под нея.

— Какво е това?

— Кое?

— Това.

Ръката му се плъзна по шията ѝ, а после по-надолу, докато най-после напипа малкия твърд предмет под роклята ѝ. Пръстите му

намериха връвта, окачена на врата ѝ, и се пъгнаха под нея, за да извадят саморъчно измайсторения гердан.

София бе повдигнала глава, за да го вижда, и веднага забеляза промяната в изражението му, докато той изучаваше малкото камъче, което блестеше насреща му, затоплено от близостта до кожата ѝ. София бе намерила кожена връзка, на която да го окачи, и го носеше скрито под корсажа си, където никой не можеше да го види.

Морай сякаш искаше да каже нещо, но после се отказа и произнесе с преднамерено небрежен тон:

— Чудя се дали действа?

— Може и да действа — отвърна София и вдигна ръка като доказателство. — Днес следобед за пръв път не се избодох цялата, докато шиех.

Той нежно улови пръстите ѝ, обърна ги, като че ли искаше да ги разгледа, а после допря длан до нейната, сякаш искаше да сравни големината им. Тя усети студенината на пръстена, който той винаги носеше на малкия пръст на дясната си ръка — тежък сребърен квадрат с червен камък в средата върху прост, широк сребърен кръг. Както ѝ бе споменал веднъж, този пръстен е бил на баща му — малка част от семейството си, която винаги можеше да носи със себе си в чуждата земя.

Прииска ѝ се да разбере какво мисли той в този миг, когато сивите му очи изучаваха така съсредоточено допрените им длани. Морай обаче не каза нищо и накрая просто преплете пръсти в нейните и привлече ръката ѝ върху сърцето си.

Светлината около тях се променяше — денят отстъпваше място на вечерта. София знаеше, че не след дълго в замъка ще ги очакват да се появят на вечеря. Попита:

— Ще повървим ли обратно до Ардъндрафт?

— Не. Не днес. — Силата на прегръдката му не отслабна, но от начина, по който се затвориха очите му, София разбра, че е потънал в дълбок размисъл — подсказа ѝ го опитът от последните няколко дни, в които го бе наблюдавала.

Зачака и най-после той проговори:

— Какво смяташ да правиш, когато си тръгна?

Тя се опита да придаде на гласа си шеговита нотка:

— Ще се нахвърля на Рори.

Гърдите на Морай се разтресоха от смях, но после той извърна лице към нея. Очите му бяха отворени.

— Сериозно те питам. Графинята ще иска да те види омъжена, за твое добро. Ще се омъжиш ли?

— Джон...

— Ще го направиш ли?

София внезапно го отблъсна, принуждавайки го да я пусне, а после седна на пясъка с гръб към него, за да не може да вижда лицето ѝ.

— Как можеш да ми задаваш този въпрос?

— Мисля, че имам това право. — Гласът му беше тих и това ѝ вдъхна надежда, че предстоящото му заминаване изпълва и него със същата тъга, с която изпълваше нея.

Свела глава, тя отвърна:

— Не. Когато си тръгнеш, няма да се омъжа за друг мъж.

— Защо не? — Гласът му бе настоятелен и София разбра, че Морай няма да я остави на мира, докато не получи откровен отговор.

Тя отново започна да изсипва пясък между пръстите си. Не искаше той да я докосва.

— Защото — промълви тя — сестра ми ме накара да ѝ обещавам, че никога няма да дам ръката си на някого, ако не му дам и сърцето си. А то принадлежи на теб. — Разпери пръсти, за да освободи последните зрънца пясък, а Морай, надигайки се на лакът, отново улови ръката ѝ в своята.

— Даваш ми повече, отколкото заслужавам — рече той.

— Много ниско мнение имаш за себе си.

— Не, момичето ми. Просто такава, което отговаря на действителността. — Очите му все още бяха тъмни и сериозни. За втори път той загледа преплетените им ръце и после с едно-единствено бързо движение се изправи и ѝ помогна и тя да стане. — Ела.

Тя видя как дългите им сенки се простират по пясъка към морето и разбра, че слънцето се спуска още по-ниско на запад, зад редицата далечни хълмове. То докосваше небето и облаците със златен пръст и разтопи погледа ѝ в кълбо от движещи се лъчи, когато Морай се обърна към нея, окъпан в светлината му, сложи пръстите ѝ върху ръката си и я поведе обратно край плажа.

Не тръгнаха по голямата пътека, през гората с враните, а покрай брега и после нагоре по хълма, който стоеше между тях и Слейнс. Оттук можеше да види замъка, проснат в далечината пред тях, и градините, които се срещаха с гълъбарника, увиснал смело на ръба на дерето сред преципа и тревите. После пътеката отново се спусна надолу и ги отведе до дъното на дерето, с тихата му горичка от кестени, ясени и смокини, в която не се чуваше никакъв звук, освен собствените им стъпки, гукането на гълъбите и бълбукането на поточето, което бързаше към морето.

Докато се приближаваха към мостчето, Морай без предупреждение я попита:

— Обичаш ли ме?

Тя спря на едно място.

— Джон...

— Зададох ти съвсем прост въпрос. Обичаш ли ме?

Той беше луд, помисли си тя, напълно луд да ѝ задава такъв въпрос така неочаквано тук, на откритото. Но когато погледна в очите му, загуби желание да роптае.

— Знаеш, че да.

— Тогава, след като вече притежавам сърцето ти, позволи ми да получа ръката ти.

Тя го гледаше и си мислеше, че не може да го е чула правилно. Морай със сигурност искаше само да подържи ръката ѝ, а не да...

— София. — Той нежно приглади една къдрица зад ухото ѝ, като че ли искаше да види лицето ѝ по-добре. — Питам те дали ще се омъжиш за мен.

София знаеше, че всяка жена, която е с всичкия си, щеше да му отговори, че двамата не биха могли да се надяват да се оженят, че графинята и графът няма да го позволят, че всичко това е само една красива мечта и нищо повече... но както стоеше срещу него и виждаше отражението на собственото си лице в сивите очи, устремени твърдо в нейните, тя не можеше да се застави да му каже, че е невъзможно. Преглътна внезапната буца от емоции, надигнала се в гърдите ѝ, и му отговори с едно-единствено безмълвно кимване.

Знаеше, че никога няма да забрави усмивката, която се появи в очите му.

— Тогава ела с мен.

— Какво, сега ли? — Това бе достатъчно, за да я изтръгне от магията. — О, Джон, знаеш, че не можем. Епископът никога няма да се съгласи да...

— По дяволите епископа — отвърна спокойно Морай. — Той няма право да се бърка в нашите работи.

— Но кой ще ни венчае, ако не епископът?

— Моят брат Робърт печели прехраната си с право и ще ти каже, че бракът, сключен чрез държане на ръце, е също толкова обвързващ, колкото и венчавката в църква.

Тя бе чувала за брака чрез държане на ръце, дори го бе виждала като съвсем малко момиче. Спомняше си как майка ѝ ѝ обясняваше, че тайнството на брака е единственото, което няма нужда от свещеник, защото мъжът и жената сами са си свещеници и се обвързват един с друг чрез силата на думите си. Днес хората приемаха сключването на брак чрез съединяването на ръката на мъжа с тази на жената с неодобрение, но той все още се практикуваше — древна традиция, останала от една отдавна отминала епоха, когато свещениците не са били така многобройни, особено в по-отдалечените краища.

— София — той протегна ръка към нея, — ще дойдеш ли с мен?

— Къде?

— Такива съюзи е най-добре да се сключват над вода.

На средата на моста той се спря и я завъртя, за да застане лице в лице с него. Под краката им водата, позлатена от слънцето, се стичаше в сянката на дървения свод и продължаваше да се носи безметежно към морето.

Двамата бяха съвсем сами. Той взе двете ѝ ръце в своите.

— Вземам те за своя законна съпруга. — Гласът му бе така тих, че шепотът на водата се извисяваше над него. — Сега, момиче, ми кажи, че ме вземаш за съпруг.

— Това ли е всичко?

— Това е всичко.

Тя вдигна очи към неговите.

— Вземам те за свой законен съпруг. — А после, тъй като церемонията ѝ се струваше някак си недовършена, тя добави името на Бог Отец, Бог Син и Светия дух.

— Мислех — рече Морай, — че не вярваш в Бога.

— Тогава с нищо няма да навреди да помолим за неговата благословия.

— Не. — Пръстите му за миг се стегнаха около дланите ѝ, като че ли разбираше необходимостта ѝ да задържи още това малко късче щастие. — Няма да навреди.

София погледна към него.

— Това значи ли, че сме женени?

— Да — каза той. — Женени сме.

Тя долови гордостта и лекото предизвикателство в гласа му.

— И можеш да го кажеш на графинята — продължи той, — когато се опита да те омъжи за някой друг. — Целувката му бе гореща, дълбока и кратка. — Засега това е всичко. Останалото ще трябва да почака, иначе ще закъснеем за масата на Ерол.

„Значи е свършено“ — помисли си София. Докосване на ръце, думи над вода, една целувка, и всичко се беше променило. Брачната им церемония бе така кратка и все пак София усещаше промяната у себе си така остро, че бе убедена: или графът на Ерол, или графинята веднага ще я забележат и ще направят някаква забележка. Но вечерта премина без инциденти.

На вечеря Морай и София седяха на обичайните си места един срещу друг и се държаха така, сякаш бяха същите хора от тази сутрин, при все че София се боеше, че в усилията си да не поглежда към него и да издаде чувствата си, може да е отишла в другата крайност, тоест изобщо не го поглеждаше.

Единствената, която го забеляза, бе Кирсти. След вечеря тя хвана София, когато вървеше по коридора, и прошепна:

— Да ни сте се карали?

— Какво? — попита София.

— С господин Морай. През цялото време все мълчахте. Да не ви е огорчил с нещо?

— О! Не — поклати глава София. — С нищо не ме е огорчил.

Неубедена, Кирсти погледна внимателно изчервеното лице на София.

— Какво има тогава? И недейте казва „нищо“ — предупреди тя, докато София се готвеше да ѝ отговори.

Отчаяно ѝ се искаше да ѝ разкаже, да сподели с нея поне част от щастието си, но страхът да не постави Морай в опасност скова езика ѝ.

Тя успя да извика на устните си бледа усмивка и отвърна:

— Просто ме боли главата.

— И нищо чудно, като все се разхождате из какво ли не време. Ще си докарате някоя треска — сгълча я Кирсти. — Каквото и да казват бардовете, нищо романтично няма в това да вземете да умрете заради някой мъж.

Инстинктът накара София рязко да вдигне глава.

— Какво знаеш ти за разходките ми с господин Морай?

— Ами трябва да вините Рори за тая работа. Той вижда какви ли не неща, но не говори за тях на никоя жива душа, освен на мен, и то рядко.

Хвърляйки бърз поглед напред и назад в коридора, за да се увери, че са сами, София попита:

— И какво ти казва Рори?

— Че вие и господин Морай тая вечер сте били долу на моста над потока, че сте се държали за ръце и сте си говорели със сериозни лица. Затуй си помислих, че може да сте се карали, защото тая вечер не изглеждате като... — Тя млъкна изведнъж, като че ли току-що ѝ бе хрумнала някаква съвсем неочаквана мисъл, и докато очите ѝ се разширяваха, София я помоли:

— Кирсти, трябва да ми обещаеш, че никога няма да повториш това, което току-що ми каза. Пред никого.

— Омъжили сте се за него! — прошепна Кирсти, наполовина обвинително, наполовина възторжено. — Омъжили сте се за него чрез държане на ръце, нали?

— О, Кирсти, моля те!

— Няма да ви издам. Не се бойте, че ще кажа на някого, или пък Рори. Но, София — тя все още шепнеше, — какво ще правите?

Самата София все още не знаеше какво ще прави. Нищо от случилото се не бе планирано — просто се беше случило и тя не бе разполагала с време да помисли за бъдещето.

Кирсти я погледна със съчувствие и завист едновременно, а после с широка усмивка на устните се пресегна и сграбчи ръката ѝ.

— Елате, имам нещо, което искам да ви дам като сватбен подарък.

— Кирсти...

— Хайде, Негова Светлост и Нейна Светлост се съвещават с вашия господин Морай в салона. Никой няма да забележи, че ви няма. А и бездруго ви боли глава — освежи тя паметта на София, — нали така?

Стаите на прислугата се намираха в най-отдалечения ъгъл на замъка. Прозорецът на Кирсти гледаше към конюшните, където нощем тя виждаше как Рори се грижи за конете. Под прозореца имаше обикновена на вид кутия и от нея Кирсти извади едно парче бял плат. Когато го вдигна високо и го разстла във въздуха, София видя, че е нощница, деликатно избродирана с преплетени лози и цветя и поръбена с дантела по врата и ръкавите.

— Сама съм яшила — обясни Кирсти с гордост в гласа. — Все още не съм довършила цветята, но си мислех, че ще имам повече време, преди графинята да уреди брака ви. Не знаех, че сама ще си го уредите.

Лененият плат бе мек като коприна между пръстите на София.

— Кирсти, прекрасна е — възкликна тя, така развълнувана, че можеше да почувства паренето на сълзите в очите си. — Кога успя да намериш време, при всичките ти задължения?

— Е, сега — отклони Кирсти скромно похвалата, — шиенето ми помага да се отпусна нощем. Направих една за сестра си, когато се омъжи, а откакто пристигнахте, и вие ми станяхте като сестра, затова си помислих, че е редно и на вас да уشيا. Знаем, че не можете да я носите тук, в Слейнс, но когато заминете за Франция... — Тя замлъкна, когато София сведе очи към пода. — Той ще ви вземе със себе си във Франция, когато замине, нали?

София си спомни какво ѝ бе казал Морай на моста, когато го бе попитала дали наистина са женени: „Можеш да го кажеш на графинята, когато се опита да те омъжи за някой друг“. Все още загледана надолу, тя каза на Кирсти:

— Не. Той не възнамерява да ме взема със себе си.

— Но защо не?

София не знаеше отговора. Знаеше само, че Морай не вземаше никое решение прибързано и безпричинно. Повдигна глава и изписа на устните си усмивка, за която в действителност нямаше причини.

— Достатъчно е, че ме взе за своя жена.

Красиви думи, въздъхна тя, и храбро изречени, но не я ободриха нито тогава, нито дори един час по-късно, когато си ги повтори за втори път, докато седеше сама в спалнята си.

Вятърът се бе променил и духаше откъм морето; застудя толкова много, та макар да бе началото на юни, камините в Слейнс бяха запалени. Трепереща, София съблече роклята си и се премести пред топлината на малката камина, за да облече красивата нощница. Тя се плъзна като сатен надолу по ръцете и раменете ѝ, погали тялото ѝ и меко се отърка в краката ѝ. Вгледа се в отражението си в огледалото и видя не себе си, а една несигурна младоженка с къдрава кестенява коса, блестящи очи и бузи, дотолкова пламнали, че вдигна ръце да ги покрие.

От тъмнината се разнесе глас.

— Господи — рече Морай, — красива си.

Ръцете ѝ паднаха и София рязко се извъртя. Не можеше да го види ясно — виждаше единствено силуета му, потънал дълбоко в сенките на ъгъла на стаята. Стоеше, подпрял гръб на стената, отвъд хвърляната от огъня светлина.

София знаеше, че тихият му глас не е проникнал през стените на стаята, и положи усилие да изрече също толкова тихо:

— Откога стоиш там?

— Няма защо да изглеждаш толкова нервна — рече той. — Не е престъпление да гледам как съпругата ми се приготвя за лягане.

През паузата, която последва, лицето ѝ пламна още повече и тя почувства очите му върху тялото си.

— Откъде — попита я той бавно, с очевидна наслада от видяното — си намерила тази дреха?

София приглади с двете си ръце меките гънки на нощницата и отговори:

— Даде ми я Кирсти, като сватбен подарък.

— Значи си ѝ казала. — В гласа му трепна лека нотка на изненада.

— Тя вече знаеше. Рори ни е видял на мостчето.

— Е, не се съмнявам, че те, двамата, ще запазят тайната ни. А и за теб ще е известна утеха да си споделяш с Кирсти. — „След като си замина.“ Морай не произнесе думите на глас и все пак те увиснаха във въздуха между двамата така ясно, сякаш ги бе изрекъл.

София обвини ръце около тялото си, като че ли бе усетила внезапна тръпка.

— Ще дойдеш ли на светло? Не мога да те видя. Струва ми се, че разговарям с някой призрак.

Чу лекия смях, с който си пое дъх, и разбра, че го е разсмяла, но все пак не помръдна от мястото си до стената.

— Преди две години — заговори той, — когато полковник Хук за пръв път дошъл да набере поддръжници за каузата ни тук, в Шотландия, се срещнал тайно с херцога на Хамилтън в Холирудхаус. Смело и опасно начинание, защото ако ги откриели, лошо им се пишело и на двамата. Хук ми разказа, че стаята, в която се срещнали, била съвсем затъмнена по нареждане на херцога, така че ако по-късно го попитали дали е виждал Хук, да може честно да отговори, че не е.

— И какво предлагаш, и ние да направим същото ли? — попита София шеговито. — Така че ако графинята ме попита, да мога да ѝ кажа с чиста съвест, че никога не съм те виждала в тази стая?

— Идеята си заслужава да се обмисли. — Зад сериозността на тона му тя долови усмивка. — Не те бива за лъжкиня, момичето ми.

— Няма да трябва да лъжа. А и ти вече ми позволи да кажа на графинята, че сме мъж и жена.

— Да, но само ако поиска да се отправиш към олтара с друг мъж. Дотогава ще е най-добре да го пазим в тайна. Само между нас. — Тя чу как се раздвижи, а после той пристъпи на светло и ѝ се усмихна. — Тази нощ е само наша.

София затвори очи, тръпнеща в очакване, докато Морай се приближаваше към нея. Загрубелите му ръце нежно галеха косата ѝ, вдигнатото ѝ нагоре лице, раменете ѝ. После спряха и се плъзнаха под поръбеното с дантела деколте на нощницата ѝ. Той наведе глава, притисна лице към бузата ѝ, а устата му се долепи до ухото ѝ. Тя почувства как горещият му дъх разрошва косата ѝ. — Защо трепериш? — попита той. — Страх ли те е?

Тъй като не бе сигурна, че ще успее да проговори, тя поклати глава.

— Не трябва да се боиш от мен.

— Не се боя. — София успя да намери думите, но гласът ѝ трепереше също като тялото ѝ. — Не се боя от теб, Джон. Обичам те.

Почувства как устните му се извиват в усмивка срещу бузата ѝ. Ръцете върху раменете ѝ отново се плъзнаха под ноцницата и мекият плат изшумоля на пода. И когато той я понесе в обятията си, а устните му се доближиха до нейните, изгарящи от страст, светът зад здраво затворените ѝ очи започна да се върти и изведнъж тъмнината изчезна, заместена от избухнали светлини на удивление.

— Момичето ми — прошепна той до устните ѝ, — аз те обичам повече.

И времето за думи изтече.

Тя се събуди от рева на морето под прозорците си и воя на вятъра срещу стените, от който въздухът в стаята хапеше кожата ѝ с ледени зъби. Огънят в камината вече догаряше — малки умиращи искрици, хвърлящи колебливо трепкащи сенки върху плочите.

Тя потрепери от тътена на беснеещата буря и се размърда, за да разпали огъня, но Морай я спря.

— Остави го така — измърмори във врата ѝ нисък мъжки глас. — И така ще ни е достатъчно топло. — И ръката му я обви, солидна и сигурна, и я привлече отново към убежището на гърдите му. Тя почувства как я обзема спокойствие, сгуши лице във възглавницата и заспа...

14.

Пригладих с дланта си листа хартия, на който бях надраскала тези няколко реда, когато се бях събудила от онзи сън във Франция. Струваше ми се, че откакто го сънувах, е изминала цяла вечност, а същевременно ми се струваше, че е било едва вчера.

Бях се чудила къде ще е мястото на този фрагмент и сега вече знаех.

Знаех също така защо тази единствена нощ бе оставила в паметта ми толкова силен спомен, че бе пропътувал всички тези векове, за да се появи в сънищата ми.

— Добро утро. — Гласът на Греъм бе все още дрезгав от съня. Беше си сложил дънките и една риза, но все още не я бе закопчал и гърдите му бяха голи, а краката — боси. — Виждала ли си някъде Ангъс?

— Стана заедно с мен. И вече го извеждах — отвърнах. — Много е добре.

Кучето, свито под работната ми маса, завъртя очи, без да помръдва от удобното положение, в което се бе наместило, и убедено, че на никого не трябва, доволно се върна към сънищата си.

— Трябваше да ме събудиш — каза Греъм.

— Реших, че малко почивка ще ти дойде добре.

— Така ли? — Засмените му сиви очи срещнаха моите и ме накараха да се изчервя. — След изтощителните ми усилия от снощи, това ли имаш предвид?

— Е...

— Не съм чак толкова стар — пошегува се той и се приближи, за да ми го докаже. Подпря се с две ръце на облегалките на стола ми и се наведе за целувка, която отново накара дъха ми да спре. И той го знаеше. Отдръпна се и ми се усмихна, изглеждайки по момчешки размъкнат и абсолютно щастлив. — Добро утро — рече отново той.

— Добро утро — успях да отговоря някак си.

— Искаш ли кафе?

— Да, ако обичаш.

Греъм се изправи и се запъти към кухнята. Чашите, които бях извадила за вчерашното кафе, все още си стояха недокоснати на плотта до пълния чайник. Вчера така и не стигнахме до кафето. Пет минути след влизането ни през вратата стоях там, където той бе застанал сега, с гръб към всекидневната, и притеснено бърбех за какво ли не като пълна глупачка, а в следващия миг той се озова зад гърба ми, ръцете му ме обгърнаха и ме обърнаха към него, а после той ме целуна и бях загубена.

С една дума, беше незабравимо. Нямах да се учудя, ако споменът за това, което току-що бях споделила с Греъм, ме надживееше, също както спомените на София за нощта ѝ с Морай бяха надживели нея.

Наблюдавах гърба му и начина, по който се движеше, когато той попита:

— Успя ли да напишеш много?

— Да. Довърших сцената.

— Аз в нея ли съм?

Знаех, че се шегува, но му отговорих искрено:

— Нещо толкова.

Греъм извърна рамо към мен, погледна ме косо и вдигна вежда.

— Така ли? И кой съм аз?

— Е, не си точно ти, но той доста прилича на теб.

— Кой?

— Джон Морай.

— Морай. — Греъм като че ли претърсваше складираните в ума си знания.

— Той е войник в полка на Лий, във Франция. Изпратили са го тук заедно с Хук, за да подготви благородниците за завръщането на краля.

— Войник. — Греъм се ухили и отново се зае с кафето. — Мога да го преживея.

— Всъщност е бил офицер. Лейтенант-полковник.

— Толкова по-добре.

— По-големият му брат е бил лерд на Абъркерни.

— А, онези Морай — кимна Греъм. — От Стратърн. Не знам много за фамилията, освен че един от по-късните лердове, Джеймс

Морай, е станал известен с куриозния начин, по който го задържали надалеч от бойното поле в Кулодън — прислужникът му попарил краката му, за да не може да се сражава редом с Хубавия принц Чарли — но през 1708 той трябва да е бил още дете.

Безмълвно се запитах дали този по-късен лерд не е бил „момченцето, което все още не е навършило осемнайсет месеца“, за което Морай бе споменал в деня на първата си езда със София.

— Ще трябва да попрочета за семейството — обяви Греъм — и да видя що за герой си ми избрала. Джон Морай, нали така беше?

— Да.

— И каква роля играе в книгата ти?

— Е... може да се каже, че той е героят.

Водата в чайника вече беше кипнала, но Греъм не ѝ обърна внимание. Отново ме погледна. В очите му имаше топлина.

— Така ли?

Кимнах.

— Мислех, че цялата ти книга се върти около Натаниъл Хук.

— Засега Хук не е отбелязвал голямо присъствие. Броди из страната и се среща с благородниците. Морай остана в Слейнс през целия май и част от юни.

— Разбирам. — Чайникът сърдито престана да съска, като че ли знаеше, че и този път няма да искаме водата в него. Греъм се обърна изцяло с лице към мен, облегна се на плота и скръсти ръцете си удобно над незакопчаната риза. — И какво точно е правил твоят Джон Морай, докато е бил в Слейнс?

— О, едно-друго. — Този път не се изчервих, но ако се съди по израза в очите му, все едно че го бях направила.

— Има ли жена в цялата история?

— Може и да има.

— Е, тогава... — Намерението му ми стана ясно още преди да се изправи от плота, но това не спря смеха ми, когато ме повдигна с такава лекота, сякаш бях безтегловна, и ме притисна до топлите си голи гърди.

— Греъм?!

Ръцете му се затегнаха по-плътено около мен.

— Не, вече ми каза, че обичаш писането ти да е колкото се може по-точно. — Устреми се към спалнята. — А татко каза — продължи с

дяволита усмивка, — че трябва да ти помагам с проучванията с всички сили.

Телефонът звънеше.

Почти заспала, се претърколих на леглото, омотана в чаршафи и одеяла, които затрудняваха движенията ми. Видях отпечатъка на възглавницата, където главата на Грeъм бе почивала до моята. Него обаче го нямаше.

Смътно си спомнях как си тръгва, как ме целуна и ме зави с одеялата, но за нищо на света не можех да си спомня какво ми каза на сбогуване. Освен това точно сега няхах представа и кое време е, кой ден е. В стаята беше почти тъмно.

В дневната телефонът продължаваше да звъни. Надигнах се и отидох да вдигна.

— О, хубаво, значи си там — чух гласът на баща ми. — Опитах се да ти позвъня по-рано, но те нямаше. Къде беше?

Не можех да му обясня къде наистина съм била, нито защо не бях вдигнала телефона, когато иззвъня първия път, точно след обeда. Зарадвах се, че не е в стаята и не може да види лицето ми, когато избъбрих:

— О, просто навън.

— Още проучвания?

Добре, че и сега не можеше да види лицето ми.

— Нещо такова.

— Е, скъпа, време е да си поговорим. Обади ми се Рос Маклелънд.

Приготвих се да посрещна предстоящите въпроси и казах:

— Да?

— Намерил е сведения за Ана Мери Патерсън. През август 1706. Недалеч от Къркубри. В провинцията.

— О.

— И така, смятам, че е време да ми кажеш откъде знаеш всичко това.

— Не мога.

Отговорът ми го обърка.

— Защо не?

— Защото ще решиш, че съм луда.

— Скъпа. — Дори от другия край на линията можех да доловя сухите нотки в гласа му. — Спомняш ли си, когато издадоха първата ти книга и аз те попитах откъде ти хрумват идеите ти, а ти ми отговори, че просто чуваш онези гласове в главата си и записваш това, което ти казват? — Спомнях си. — Е — продължи баща ми, — щом тогава не ти събрах багажа и не те настаних в лудница, какво те кара да мислиш, че бих...

— Това е различно.

— Опитай се да ми го обясниш.

— Татко, ти си инженер.

— И какво означава това? Че не мога да имам разкрепостено съзнание?

— Означава, че не вярваш в неща, които не могат да бъдат доказани.

— Опитай се да ми го обясниш — търпеливо повтори той.

Поех си дъх и му разказах. Вмъкнах и сведенията, които ми бе намерил доктор Уиър с надеждата, че така обяснението ми ще прозвучи по-научно, но в крайна сметка общият смисъл бе: „И така, изглежда съм наследила нейните спомени и това, че съм тук, в Слейнс, по някакъв начин ги е извадило на повърхността от мястото, където са били съхранявани“. Мълчание. И после промърмори:

— Интересно.

— Виждаш ли? Смяташ, че съм луда.

— Това ли казах?

— Не е необходимо да го казваш. Спомням си реакцията ти, когато леля Елън каза, че е видяла призрак.

— Е, призрак е едно, но ти ми говориш за ДНК — рече баща ми. — А с ДНК всичко е възможно. Знаеш ли как го използват в наши дни, в генеалогията, за да проследят специфични родословия? Ако аз и Рос Маклелънд си направим кръвно изследване, ще покажем едни и същи ДНК маркери, защото произхождаме от един и същи човек.

— Бащата на Дейвид Джон Маклелънд — казах и се намръщих.

— Точно така. Хю. Той е имал двама синове, Дейвид Джон и Уилям, но е умрял, когато са били млади, и момчетата по някакъв начин се озовали в Северна Ирландия. Вероятно са ги изпратили там, за да ги отгледат някакви роднини, предполагам. По това време в

Ълстър вече са се били настанили шотландските презвитерианци, но те все още имали навика да изпращат синовете си да си търсят булки на другия край на Шотландия и навярно това е причината нашите Маклелъндовци да се озоват обратно в Къркубри. Уилям срещнал жена си и никога повече не се завърнал в Ирландия. А Дейвид срещнал София.

Ако не му отговорих веднага, то бе, защото не обичах да си спомням, че София в крайна сметка не е останала с Морай. До такава степен се бях вживяла в романа им, че не ми се искаше завършекът да е някакъв друг, а не щастлив.

— Много лошо — заяви баща ми не особено сериозно, — че не си наследила паметта на Дейвид. Много ми се ще да разбере нещо за момчешките му години в Ирландия, преди да се ожени. В семейната библия няма записи отпреди това. Реагирах на тона на гласа му, а не на думите:

— Знаех си.

— Какво?

— Не ми вярваш, нали?

— Скъпа, няма значение дали ти вярвам, или не. Самият аз не мога да измисля никакво обяснение откъде изведнъж са ти хрумнали всички тези имена и дати, затова предполагам, че твоята теория за генетичната памет е толкова правдоподобна, колкото и всичко останало.

— Благодаря.

— Искам да кажа, надявах се, че си намерила някаква книга или нещо такова.

— Съжалявам, че те разочаровах.

— Не си ме разочаровала — успокои ме той. — Върна ми още две поколения Патерсънови. И както казах, ще прибегна до отвореното съзнание.

Познавах баща си достатъчно добре, за да знам, че ще удържи на обещанието си и че ако му представя още подробности, които съм си „спомнила“ от живота на София, той ще потърси писмени доказателства така, както би направил, ако бях намерила информацията в някоя книга.

Реших обаче все още да не му казвам, че е възможно бракът на София с нашия Маклелънд да не ѝ е бил първи; че три години по-рано

тя може да се е свързала чрез държане на ръце с един млад лейтенант-полковник на служба при френския крал.

Това бе информация, която исках да запазя само за себе си за още известно време.

Вероятно баща ми нямаше да успее да намери нищо, с което да го докаже, а дори и да можеше, нещо дълбоко в мен ме караше да запазя тайната на София така, както я бе запазила тя преди всички тези години.

Подчиних се на този инстинкт, макар да знаех, че постъпвам нерационално. Вече бях написала сцената, хората щяха да прочетат книгата и всичко щеше да излезе наяве. Но през малкия промеждутък от време, който оставаше между написването на книгата и излизането ѝ, се чувствах длъжна пред Морай и София да запазя техния час на щастие, да им помогна да го задържат още малко само за себе си... макар да знаех, че също като пясъка, който изтичаше между пръстите на София тази тайна не може да бъде опазена.

Х

„Това очакване прилича на чакане секирата на палача да се стовари върху врата ти“ — реши София.

Бе изминал един ден, откакто полковник Хук се бе завърнал жив и здрав в Слейнс. Изглеждаше изтощен от дните, прекарани на гърба на коня, кръстосвайки пътищата между именията на шотландските благородници. А тази сутрин, скоро след като се зазори, френската фрегата на мосю Дьо Лигондез „Героиня“ се бе появила с издути платна до брега, изпълнила стриктно получените по-рано инструкции да остане три седмици в морето.

Сърцето на София тежеше като камък в гърдите ѝ. Тя не смееше да погледне към Морай, заел обичайното си място срещу нея на трапезата, защото не искаше да му позволи да види истинския размер на нещастieto ѝ. Слава богу, всички останали бяха дотолкова увлечени в разговора си, че не обърнаха внимание на факта, че тя не посяга към нито едно от прекрасните ястия на госпожа Грант — стриди, овнешко, дивеч със сос, цял куп прекрасни миризми, които обикновено събуждаха апетита ѝ, но точно днес не можеха да я изкушат. Побутваше разсеяно с вилицата си месото из чинията, защото вниманието ѝ бе насочено към разговора на графа на Ерол и Хук за срещите на полковника с водачите на клановете.

— Почти всички — разказваше Хук — подписаха петиция, в която обричат на крал Джеймс мечовете и верността си и излагат молбата си за оръжия и помощ, за да защитават особата му, когато слезе на брега. Ако и вие го подпишете от свое име и от името на онези, които са ви упълномощили, на драго сърце ще го отнеса в Сен Жермен, за да го предам собственоръчно на краля.

Графът се бе облегал назад, в интеллигентните му очи се бе появило изражение на дълбок размисъл.

— Кой не е подписал?

— Моля?

— Казахте, че „почти всички“ са подписали. Кой е избрал да не поставя името си под този документ?

— А! — Хук зарови в паметта си. — Само двама. Херцогът на Гордън и графът на Бредълбейн, макар че и двамата ми се заклеха в подкрепата си. Херцогът на Гордън каза, че не може с чиста съвест да подпише документ, който призовава крал Джеймс да се върне в Шотландия и да се постави в опасност.

Младият граф погледна покрай масата към мястото, където седеше Морай, и със спокоен, безстрастен глас напомни на Хук:

— Знам, че много мъже в тази страна рискуват също толкова много за далеч по-малка печалба.

Хук кимна.

— Знам. Повтарям ви само това, което ми каза херцогът на Гордън. Според мен и той, и Бредълбейн няма да подпишат най-вече от предпазливост, отколкото от кой знае какви притеснения за краля.

Графът сви рамене.

— Е, добре, Бредълбейн е успял да запази главата си невредима цели осемдесет години. Не се съмнявам, че през това време е станал прекалено предпазлив, за да постави името си под какъвто и да било документ, освен под личната си кореспонденция.

— Може би сте прав — погледна Хук към графа. — Вие самият споделяте ли подобна предпазливост?

— Ако я споделях — рече графът, — нямаше да сте сега тук, нито пък френски кораб щеше да стои на котва под стените на моя замък. Сериозно ли допускате, че във времената, в които живеем, никой не е подшушнал на кралица Ана за нашето участие? Убеден съм, че кралицата знае или поне подозира замислите ни и единствено моето положение предпазва земите ни от конфискация. И все пак през всички тези години майка ми и баща ми, Бог да успокои душата му, а сега и аз самият, винаги сме рискували всичко, за да помогнем на своя крал по всички възможни начини.

— И аз знам, че кралят се чувства подобаващо благодарен — побърза да добави Хук, сякаш бе осъзнал, че е притиснал младия мъж прекалено силно.

Истина беше, замисли се София. Ако не бяха графинята и нейният син, крал Джеймс щеше да срещне далеч повече трудности с изпращането на агентите си в Шотландия, за да подготвят бунта. В Слейнс те бяха намерили закрила и помощ. Заради Хук графинята дори бе довела един стар католически свещеник, който все още можеше да

чете литургия. Досега София се бе тревожила единствено за Морай и за това какво ще стане с него, ако го заловят. Изобщо не се бе замисляла колко жестоко могат да пострадат графът и майка му, ако ги обвинят в държавна измяна. Щяха да платят с нещо повече от загубата на земите си. Благородното потекло никога не бе представлявало гаранция срещу бесилката — то само правеше падането още по-страшно.

Гласът на графа прекъсна мислите ѝ:

— Ще прочета петицията и ако одобря условията ѝ, ще подпиша и за себе си, и за останалите, които ми вярват. — След като този въпрос бе уреден, графът се върна към храната, отрязва си парче печено овнешко и после добави с небрежен тон: — Признавам, че съм изненадан, задето сте успели да убедите херцога на Хамилтън да подпише.

Хук не отговори веднага. Увереността му се разколеба почти недоловимо, но София все пак го забеляза. А после чертите му отново си възвърнаха предишното самообладание и той каза:

— Когато говорех за онези двама лордове, които не подписаха, имах предвид лордовете, с които имах възможността да се срещна и да разговарям. Съжالياвам, че херцогът на Хамилтън не се чувстваше достатъчно добре, за да ме приеме.

— Значи не е подписал? — впи очи в него графът.

— Не.

— Разбирам. Е, това — усмихна се графът — не е нещо, което да не съм очаквал. — Отрязва си още едно парче овнешко. — Майка ми спомена ли ви, че получихме писмо от приятеля на херцога, господин Хол?

Хук повдигна вежда към графинята.

— Наистина ли?

Тя отвърна:

— Трябва да ми простите. Писмото пристигна през нощта, когато вече спяхте, а тази сутрин с пристигането на мосю Дьо Лигондез съвсем забравих за него. Да, Хол ми писа, за да ме помоли за една услуга: да ви кажа, че идва на север по заповед на херцога, за да поднови преговорите с вас, че се надява да не си тръгнете преди пристигането му и да не си правим никакви прибързани заключения,

защото е убеден, че ще останете удовлетворен от предложенията, които ви носи.

— Така ли? — Погледът на Хук издаваше интереса му. След минутен размисъл той се обърна към мосю Дьо Лигондез: — Е, в такъв случай се чудя дали не бихте могли да отплавате за още няколко дни по-далеч от брега?

София си помисли, че за френския капитан сигурно е страшно уморително постоянно да се връща в Слейнс, само за да го отпратят наново. Не би го обвинила, ако пратеше Хук по дяволите, при все че дълбоко в себе си нямаше да има нищо против, ако корабът останеше в морето за още един месец.

Каквито и мисли да минаваха през главата на Лигондез, той ги прикри грижливо и кимна отсечено:

— Много добре.

Говореше английски внимателно и бавно, като че ли трябваше да обмисля всяка дума, макар София да предполагаше, че разбира всичко, което му казват. Беше следил целия разговор на масата — беше се смял на шегите на графа и в черните му очи бе проблеснало възхищение от интелигентните забележки на графинята. Освен това, изглежда, изпитваше голямо уважение към Морай, който в този момент питаше Хук:

— Нали не смятате, че херцогът ще ви предложи задоволителни условия сега, след като шикалкави толкова време?

Хук отвърна в защита на херцога:

— Запознах се с херцога на Хамилтън, когато и двамата бяхме много по-млади и споделяхме затворническата килия в Тауър. Наясно съм със слабостите му, повярвайте ми, но все пак му дължа нещо в името на това приятелство. Щом ме моли да остана още няколко дни, за да мога да чуя предложенията му, готов съм да му направя тази услуга.

Графът подхвърли:

— Може би херцогът се бои, че вашият план може да се увенчае с успех и без него, защото мисля, че само страхът би могъл да го накара да предприеме подобна стъпка — да изпрати господин Хол при вас.

Морай обаче бе видял в този ход нещо по-различно.

— А не ви ли е хрумвала възможността, че херцогът може да иска единствено да ни забави?

— С каква цел? — попита Хук.

— Негова Светлост вече ви каза, че в това начинание няма никаква сигурност. За никого. И много от хората, които са сложили имената си под петицията ви, ще платят горчива цена, ако този документ бъде предаден на кралица Ана. — Невъзмутимият му поглед срещна очите на Хук. — Моят брат Уилям подписа документа като лерд на Абъркерни, нали?

— Така е.

— Тогава ще ми простите, полковник, ако не смятам, че приятелството ви с херцога е по-ценно от живота на брат ми. Или от моя.

Последва пауза, през която очевидно Хук премисляше аргументите на Морай.

— Приемам забележките ви — рече най-после той, — но трябва да запазя съвестта си чиста. Ще почакаме господин Хол още няколко дни.

И така, отдъхна си София, присъдата ѝ бе отложена. Облекчението ѝ обаче се вгорчаваше от мисълта, че това отлагане е само временно — възможност да събере още няколко дни като стъклени топчета на крехката броеница от спомени, която щеше да остане единствената ѝ радост, когато Морай си замине. Защото знаеше, че накрая брадвата ще се стовари върху нея и няма да има конник, който да донесе вест за помилване в последната минута, за да ѝ спести болката от раздялата. Той нямаше да я вземе със себе си.

В един миг на глупост му бе задала въпроса дали ще го направи, когато лежаха в леглото предната нощ с ясното съзнание, че завръщането на Хук означава, че времето им заедно изтича. Гледаше го и с яростна настойчивост се опитваше да попие в паметта си как изглеждаше той сега, отпуснал глава на възглавницата ѝ, с късо подстриганата си коса, която щеше да се накъдри, ако я оставеше да израсте, а не да я носи отрязана под перуката от чисто войнишка практичност. София вече знаеше какво е усещането от допира на тази тъмна коса до пръстите ѝ, познаваше суровата линия на челюстта му, начина, по който миглите му се склапяха спокойно отпуснати, като на

малко момче, когато се бе раздал до крайност на това да я обича и после лежеше до нея и дишаше тихичко, като че ли спеше.

Но не спеше. Без да отваря очи, попита:

— Какво гледаш?

Гласът му бе едва доловим шепот в мрака.

— Теб.

— Мислех, че тези дни си видяла повече от мен, отколкото е редно за порядъчно момиче. — Очите му се отвориха наполовина, усмихнати. — Да не се боиш, че ще забравиш как изглеждам?

Не можеше да му отговори със същия безгрижен тон. Тя се обърна по гръб и заби поглед в тънката пукнатина, която пробягваше през тавана.

— Джон?

— Да?

— Защо никога не си ме помолил да дойда с теб?

— Момичето ми...

— Нямам корени тук, в Слейнс, пристигнах съвсем скоро и на никого няма да липсвам кой знае колко, ако замина.

— Не мога да те взема със себе си.

Тя почувства как в сърцето ѝ се появява пукнатина и започва да се разраства, също като онази на тавана. Морай посегна да докосне косата ѝ и обърна лицето ѝ към себе си.

— Погледни ме — каза той тихо: — Няма да те взема със себе си във Франция или във Фландрия на бойното поле. Това не е живот за момичето, което обичам. — Пръстите му до кожата ѝ бяха топли. — Преди края на тази година кралят отново ще е на шотландска земя, а аз ще бъда с него. Ще си върне короната и тогава ще имаме възможност да започнем съвместния си живот. Не във Франция, а тук, в Шотландия. Готова ли си да изчакаш това да стане?

Какво друго можеше да направи, освен да кимне и да му позволи да я целуне? Защото когато беше в прегръдките му, ѝ се струваше, че светът е някъде безкрайно далеч от тях и нищо не може да развали магията.

Какво ли не би дала, за да можеше и сега да се чувства по същия начин.

Разговорът около масата се бе изместил към войната на континента и за новината, която току-що бе прелетяла Ламанша, че

френските и испанските сили са спечелили решителна победа при Алманса.

— Това е дело на херцога на Бериик — възкликна Хук.

Всички се възхищаваха на херцога на Бериик. Той бе полубрат на младия крал Джеймс, роден от любовницата на баща му Арабела Чърчил, и при все че като незаконороден му бе отнета възможността да претендира за трона, с куража и интелигентността си той бе станал най-добрият защитник на по-младия си брат и така си бе спечелил любовта и уважението на цяла Шотландия.

Графът на Ерол кимна.

— Нали знаете, че тукашните благородници желаят херцогът на Бериик да бъде натоварен с организирането на връщането на крал Джеймс при нас?

— Това вече е известно в Сен Жермен — поясни Хук — и неколцина от водачите на клановете тук също ми го споменаха при срещата ни.

Графинята се обади:

— Той е единствената възможност, кралят трябва да види това.

— Не се съмнявам, че кралят ще избере него, стига да има възможност за избор — отвърна Хук.

София знаеше, че когато графинята се усмихва по този начин, това означава, че се опитва да скрие бързата работа на мисълта си от тези, които възнамеряваше да разпитва.

— А кой друг може да направи този избор вместо краля?

Хук сви рамене.

— Френският крал също ще има да каже нещо, при положение че той е този, който осигурява оръжията, корабите и средствата за нашия успех.

— Разбирам. — И без да престава да се усмихва, графинята попита: — А според вас, полковник, френският крал желае ли успех?

Не за пръв път София видя сивите очи на Морай да се спират с безмълвно уважение върху графинята. После, все още, без да казва нищо, тези очи се върнаха обратно върху лицето на ирландеца, очаквайки отговора му.

Хук изглеждаше изненадан.

— Разбира се, че желае успеха ни, Ваша Светлост. Защо да не желае?

— Защото достатъчно е само англичаните да чуят, че планираме завръщането на краля, за да изпратят част от армиите си тук, и на френския крал ще му бъде по-лесно да се сражава срещу отслабените им сили на континента. Не му е необходимо да води нашата война. Трябва само да я подкрепи. — Завърши думите си, като набоде на вилицата си парче месо, сякаш току-що бе изрекла нещо съвсем незначително — някоя забележки за времето, а не анализ на френската външна политика.

— Майко... — обади се графът с развеселен глас.

— Е, крайно време е някой на тази маса да заговори откровено — защити се спокойно тя. — Забравяш, че брат ми е съветник на Джеймс и аз съм съвсем наясно, че в двора на френския крал има хора, които по една или друга причина биха се радвали да видят провала на начинанието ни. Не можем да мислим, че е случайност изпращането на господин Морай, когато залавянето му щеше да провали всичко. Можем само да благодарим на Господ, че той е достатъчно разумен, за да знае кога го използват. — Очите ѝ се приковаха в лицето на Хук с майчинско търпение. — Не всички мъже са толкова мъдри.

Графът отново се наведе напред и понечи да заговори, но тя го спря с вдигнатата си ръка.

— Един момент, Чарлс. Преди да сложиш името си под тази петиция и да изложиш главата си, както и моята, на още по-голям риск, бих желала да попитам полковника дали самият той е вътрешно убеден, че френският крал ще удържи обещанието си и ще помогне на нашия млад крал да стигне безпрепятствено до бреговете ни?

Дори и мосю Дьо Лигондез отправи поглед към Хук в очакване на отговора му. За миг полковникът остана замислен, като че ли внимателно подбираше думите си.

— Не мога да ви дам никакви обещания, Ваша Светлост. Мога да ви кажа единствено това, на което съм бил свидетел, и това, в което съм убеден в сърцето си. Френският крал отгледа младия Джеймс заедно със собствените си деца и го обича като роден син. Не мисля, че ще изложи на риск живота му заради политически облаги.

Графинята го гледаше изпитателно:

— Но дали ще изложи на риск нашия?

— Не знам.

„Честен отговор“ — помисли си София. Виждаше го в очите му, които вече не блестяха с присъщия си чар, а бяха изпълнени със същото съмнение като тези на останалите, събрани около масата.

— Знам само, че ако не се възползваме от тази възможност, ако не се опитаме, тя ще отmine и може да нямаме втора. Не мисля, че младият Робърт Брус е бил убеден, че ще успее, когато е стъпил на бойното поле в Банокбърн^[1], но така или иначе е стъпил на него. И ние трябва да направим същото.

София знаеше какво иска да каже с това: че пътеката на предпазливостта рядко извежда до победа.

Самата тя си бе помислила за това в деня, в който прие онази първа покана на Морай да излязат на езда. Знаеше, че избира непознатата пътека, която не ѝ обещава безопасност, но все пак бе поела по нея и животът ѝ се бе променил завинаги. Вече нямаше връщане назад.

Почувства топлина по лицето си и разбра, че той я наблюдава; със смело вдигнато чело тя посрещна спокойния му поглед и почерпи кураж от пламъка в тях, който гореше там единствено за нея.

„Няма връщане назад“ — отново си каза тя, при все че също като всички на масата, решили да изберат непознатия път и да последват младия крал Джеймс, и тя не можеше да види отвъд завоите на виещата се пътека, за да разбере къде ще свърши.

Господин Хол пристигна два дни по-късно.

Прекара известно време насаме с полковник Хук, а преди да си тръгне, се отби за кратко да поздрави графинята, която седеше заедно със София в осветената от слънце приемна и четеше.

— Ще останете ли да обядвате с нас? — попита го тя.

— Простете ми, но не. Трябва да се върна обратно веднага.

Графинята повдигна вежда и каза:

— Тогава поне позволете на готвачката ми да ви приготви храна за из път. Ще ѝ отнеме само няколко минути и херцогът със сигурност няма да ви упрекне за това.

Тя повика Кирсти, даде ѝ инструкциите си и покани свещеника да седне.

— Тъкмо четях на госпожица Патерсън някои части от великолепната дописка на Даниел Дефо за онзи ураган в Англия преди няколко години. Преди да дойде при нас, е водила затворен живот и не е чула за пълния размер на случилото се.

Той кимна.

— Да, това бе наказание, изпратено от Бог на грешниците, които прогониха законния си крал и не желаят да видят грешките си.

Графинята погледна към него и когато вдигна глава, София видя весели пламъчета в очите ѝ.

— Добри ми Хол, нали не мислите сериозно, че Бог би изпратил такъв яростен вятър над една страна заради греховете ѝ? Мили боже, ако бе така, целият свят щеше да се огъва под яростта на ветрове, които никоя къща не би могла да издържи, защото никой от нас не е безгрешен. Не англичаните продадоха независимостта на Шотландия в парламента ни. — Тя се усмихна, за да смекчи намека си за начина, по който бе гласувал херцогът. — И все пак, ако Бог ни изпраща вятъра, можем единствено да се надяваме, че ще го насочи към платната на младия крал Джейми, за да го върне при нас колкото са може по-бързо. — Тя се загледа в книгата в ръката си. — Дефо е много добър писател. Случвало ли ви се е да го срещнете в Единбург?

— Даниел Дефо? Да, срещал съм го няколко пъти — кимна свещеникът. — Но признавам, че не го харесвам. Много е хитър и наблюдателен. Прекалено наблюдателен, бих казал.

Графинята разбра намека и попита заинтересувано:

— Значи вярвате, че е шпионин?

— Чувал съм, че е много задължен на правителството на кралица Ана заради дълговете си и не може да му се има доверие. И херцогът споделя това мое становище.

— Не се и съмнявам. — Графинята затвори книгата и я остави настрана. — Може би херцогът ще успее да ме предупреди, ако познава други, които шпионират за кралицата — рече тя, — така че да внимавам да не ги допускам в Слейнс.

Спокойното предизвикателство в гласа на графинята накара София да затаи дъх; Хол не можеше да не предположи какво смята тя за господаря му и за това на кого е верен той. Свещеникът обаче, изглежда, изобщо не забеляза удара.

— Ще му предам — обеща той.

Графинята се усмихна, като че ли не можеше да намери у себе си сили да спори с един толкова мил човек.

— Много любезно от ваша страна.

На това място разговорът приключи, защото Кирсти се появи с опакована кутия с прекрасната храна на госпожа Грант — студено месо, питки и бира, та на господин Хол да не му липсва нищо по време на пътуването.

Графинята и София излязоха на двора да го изпратят, както и графът, и полковник Хук, та дори и Морай. Той остана малко по-назад от групата и Хюго, който се бе привързал към него, започна да обикаля наоколо и да лае, като че ли искаше да си поиграят, но Морай само го потупа разсеяно по главата и след като свещеникът се скри от погледа им, с няколко думи се сбогува и се отправи нанякъде с един бърз поглед към София — неизречен сигнал да го последва.

Мастифът ѝ помогна: той все още обикаляше в кръгове наоколо и графинята жалостиво каза:

— Горкият Хюго. Всеки път, когато Рори потегли нанякъде, той е неутешим.

„Не само той“ — помисли си София. През последните два дни Кирсти също не беше на себе си; Рори постоянно пътуваше, за да предаде съобщения на всички лордове, от чието име графът на Ерол току-що бе подписал петицията на Хук, че задачата е изпълнена. Кирсти обаче поне си имаше работа, която да гледа, и София, с която да си говори. Мастифът си нямаше никого.

— Да го изведе ли на разходка? — попита София, осенена от внезапно вдъхновение. — Ще му хареса, а и няма да се отдалечаваме.

Графинята се съгласи, София взе каишката на Хюго от конюшните и излезе от замъка с огромното куче до себе си, като внимателно избра друга посока, а не тази, в която бе изчезнал Морай.

— А сега — заповяда тя на мастифа, — дръж се прилично или ще ме вкараш в сериозни неприятности.

Хюго обаче, безкрайно щастлив, че отново се е озовал в човешка компания, с готовност вървеше натам, накъдето го водеха, и когато най-после излязоха на плажа сред дюните и видя Морай да ги чака, седнал на пясъка, радостта на мастифа избликна със сила, от която цялото му тяло започна да се тресе от въодушевление. Той се просна на пясъка в цялата си дължина и се превъртя по гръб, за да го погалят.

— Изчезвай отгук, огромен глупав звяр — сгълча го Морай, но все пак го почеса по масивните гърди. — Не можеш да ме излъжеш. Готов си да ме разкъсаш на парчета, ако някой ти каже да го направиш, и няма да пролееш дори една сълза.

София седна на пясъка до тях.

— Хюго никога няма да те нарани — каза тя. — Той те харесва.

— Това няма нищо общо с харесването. Той е войник, също като мен. Подчинява се на заповеди. — Морай погледна към морето и София се запита какви ли заповеди е получил той. Знаеше, че сега, когато свещеникът си бе тръгнал, няма причина да се бавят повече в Слейнс и когато френският кораб отново дойде, Хук и Морай ще се качат на борда му.

Той обаче не я бе повикал тук, за да ѝ каже това, което тя вече знаеше, а София бе опознала достатъчно добре израженията му, за да знае, че има нещо, което сериозно го притеснява.

— Какво има, Джон? Предложенията на господин Хол ли те разтревожиха?

Тази мисъл като че ли му донесе някакво странно удовлетворение.

— Предложенията на херцога на Хамилтън не са нищо друго, освен разхищение на хартия и мастило и той го е знаел, когато ги е писал. И точно това е нещото, което ме тревожи.

— Все още ли смяташ, че е искал единствено да ви забави?

— Да, може би. Но има нещо повече от това. Не се съмнявам, че херцогът е спечелен от лондонския двор и че се опитва да ни разиграва така, както би направил с тесте карти, но какъв ход е избрал и какви са правилата, това все още не съм разбрал. — Раздразнението от това ограничение бе ясно изписано на лицето му. — На този етап херцогът знае прекалено много, но все пак е наясно, че не всичко му е известно, и се боя, че това неведение може да го тласне към ново предателство. Трябва да внимаваш, момичето ми. Ако се появи тук, внимавай какво казваш и не позволявай на чувствата си да проличат. Той никога не бива да разбере, че си моя.

Яростната, закрилническа сила, с която го произнесе, стопли душата ѝ, макар думите да предизвикваха по кожата ѝ студ, посмразяващ от вятъра откъм морето. Досега не се бе замисляла, че самата тя може да се окаже в опасност — мислеше само за опасността,

която застрашаваше него. Но той имаше право. Ако се разбереше, че е негова жена, щеше да представлява ценна пионка в ръцете на хората, които искаха да го заловят.

Той не отделяше поглед от очите ѝ.

— Няма да позволя да пострадаш заради моите грехове.

— Обещавам, че ще внимавам.

Морай изглеждаше доволен от отговора ѝ. Потупа още веднъж легналия до него мастиф и се подсмихна:

— Мислех си да ти кажа да не се отдалечаваш от Слейнс без този звяр, след като си тръгна, но сега започвам да си мисля, че от него няма да има голяма полза.

София не можа да сдържи усмивката си.

— Нали преди каза, че не се съмняваш, че ще те убие, ако му наредят.

— Да, но само го погледни. — Той посочи към блажено проснатото на пясъка куче. — Още малко и ще заспи.

— Това е само защото ти има доверие — възрази София — и знае, че съм в безопасност. Ако наистина бях в опасност, щеше пръв да се втурне в моя защита.

— Нямах да е първият — отвърна Морай, а после отново отклони погледа си към далечната линия на хоризонта. София също млъкна и зарея поглед нататък, намирайки спокойствие в гледката на бързо носещите се облаци, които весело танцуваха над водата и се надбягваха, като приемаха най-причудливи форми.

А после един от тях привлече вниманието ѝ и тя видя, че не е никакъв облак.

— Джон...

— Да — кимна той, — виждам го.

Хюго забеляза промяната в тона на Морай и скочи на крака, вдигнал нос във въздуха, за да изследва вятъра — същия вятър, който носеше към тях тези бели, издути платна.

— Ела — Морай се изправи и ѝ протегна ръка. — По-добре да се връщаме.

Гласът му бе напрегнат и нетърпелив и тъй като толкова се боеше от мига, в който той трябваше да замине, София не остана много очарована от студената му реакция при появата на кораба.

— Надявах се да не си чак толкова доволен — подхвърли тя, уязвена от отношението му — да видиш завръщането на мосю Дьо Лигондез. Толкова ли нямаш търпение да заминеш?

Присвитите му очи, приковани в далечния кораб, се извърнаха към нея пълни с любов.

— Знаеш, че не. Но това — въздъхна той и кимна към морето и към бързо приближаващите се платна — не е мосю Дьо Лигондез.

Корабът все още бе прекалено далеч, за да види флага му, но имаше доверие на очите на Морай — достатъчно доверие, за да се изправи на крака, да поеме ръката, която ѝ предлагаше, и чувствайки се като лисица, подгонена от кучета, да тръгне след него заедно с Хюго обратно по пътеката, която се виеше по хълма над брега.

— Чудя се защо твоят капитан Гордън не слиза на брега при нас — обърна се графът на Ерол към майка си, която стоеше до него на прозореца със смръщено чело и със страх се взираше в кораба, хвърлил котва недалеч от брега.

— Не знам — рече графинята с тих глас. — Колко време мина от появата му?

— Цял час, струва ми се.

— Наистина е много странно.

На София изобщо не ѝ харесваше напрежението, завладяло цялата стая. Изборът на Морай да застане толкова близо зад стола ѝ, че тя буквално усещаше неизчерпаемата енергия, бушуваща у него и удържана само от силата на волята му, също не допринасяше за спокойствието ѝ.

Полковник Хук се бе отказал да стои прав и сега седеше на един стол до София. Лицето му все още носеше следите от болестта, която го бе измъчвала по време на пътуването и която без съмнение щеше да се влоши по време на плаването. След разговора му със свещеника настроението му се бе променило — търпението му бе намаляло и той приличаше на човек, който е бил горчиво разочарован.

Приливът бе довел кораба на капитан Гордън с всичките му оръдия и над четирийсет войници сякаш отникъде, за да застане между Слейнс и излаза към Северно море и това бе усилило избухливостта на Хук до крайна степен.

— За бога — каза той, — не можем ли да изпратим лодка, за да попитаме какви са намеренията му?

Графинята се обърна и на фона на нетърпението на Хук, като че ли се поуспокои.

— Бихме могли, но никога досега не съм имала повод да се съмнявам в лоялността на капитана към каузата ни. Щом стои настрана от нас, значи има основателна причина, убедена съм в това, и ако сега привлечем вниманието към себе си, може да си докараме по-голяма беда.

Синът ѝ се съгласи.

— Най-разумно е — подкрепи я той — да изчакаме.

— Да чакаме! — повтори Хук и в гласа му прозвуча възмущение. — Да чакаме какво? Кралските войници да се приближат по суша и да ни приклещят като гълъби в гълъбарника, без да имаме прозорец, през който да излетим?

Зад гърба на София се разнесе гласът на Морай — тих, но укорителен.

— Ако сме приклещени тук, това не е по вина на нашите домакини — отбеляза той, като че ли искаше да напомни на Хук да не забравя маниерите си. — Не те бяха тези, които ни задържаха в Слейнс след времето, когато трябваше да заминем. Доколкото си спомням, това решение бе ваше и няма да е зле да си го припомните и да поемете отговорността за него, вместо да се опитвате да стоварите вината на гърбовете на хората, които през цялото това време не са ни засвидетелствали нищо друго, освен доброта и гостоприемство.

Това бе една от най-дългите речи, които Морай бе произнасял пред останалите, и те изглеждаха изненадани от нея. Все пак целта бе постигната — Хук се опомни и каза:

— Имате право. — Гневът в очите му изчезна и той се обърна към графа: — Извинявам се.

Графът прие извинението и отправи благодарствен поглед към Морай, преди отново да се обърне към високия прозорец и гледката, която той откриваше към морето. За миг остана неподвижен, а после София видя как се смръщва.

— Какво прави той сега?

Майка му, също загледана нататък, отвърна:

— Отплава.

Хук се изправи на стола си.

— Какво? — Стана и отиде сам да провери. — Наистина, в името на бога! Вдига платната.

Сега вече всички отидоха до прозореца и проследиха как белите платна се издуват от вятъра, големият кораб се отделя от брега, а моряците се движат напред-назад, за да го насочат по курса. София не можа да различи сред тях синьото палто на капитан Гордън.

Морай пръв видя втория кораб, който тъкмо навлизаше в полезрението им откъм носа на юг. И той беше фрегата.

— Готова съм да се обзаложа — възкликна графинята, — че това е капитан Хамилтън, за когото капитан Гордън спомена при последното си посещение.

София си припомни думите на Гордън: че младият му колега, който често плава зад него, ще стане подозрителен, ако около Слейнс прекалено често започнат да се мяркат френски кораби, и че това може да представлява проблем.

— Капитан Хамилтън — додаде графинята — не е приятел на якобитите. — На лицето ѝ бе изписано очевидно облекчение. — Това обяснява защо капитан Гордън не слезе на сушата.

Втората фрегата мина покрай замъка, развяла флага на новия обединен британски флот, и бързо се отправи след Гордън. Макар и помалък като размер, в очите на София този кораб приличаше на хищник, подгонил плячката си, и тя се зарадва, когато се скри от погледа ѝ.

Графът на Ерол бе първият, който се отдръпна от прозореца.

— Сега поне знаем къде са фрегатите — каза той — и вероятно ще разполагаме с няколко дни, преди да се върнат. Мосю Дьо Лигондес ще завари пътя си по-чист.

Това без съмнение успокояваше останалите, но София, останала сама до прозореца, съвсем не бе утешена от тази мисъл, и яркият блясък на слънцето върху водата изведнъж предизвика пареща болка в очите ѝ.

Една ръка разтърси рамото ѝ и я разбуди.

— София! — чу тя до себе си гласа на графинята. — София!

Очите ѝ се отвориха. Стреснато се опомни и хвърли тревожен поглед към другата страна на леглото, но Морай го нямаше, а възглавницата показваше само едва забележим отпечатък на мястото, където бе почивала главата му. София с усилие се изправи и седна сред бъркотията от одеяла.

Слънцето все още не се бе издигнало високо и светеше ниско над перваза на прозореца с бледа светлина, примесена с цялото великолепие на зората.

— Какво има?

— Френският кораб дойде.

София забеляза, че въпреки ранния час графинята бе напълно облечена. София, все още по риза, се надигна от леглото и бавно отиде до прозореца, откъдето видя високите мачти на „Героиня“, които все още се намираха на известно разстояние от брега, но сигурно напредваха към замъка.

— Облечи се — нареди графинята — и ела долу. Ще закусим за последен път заедно и ще пожелаем късмет на полковник Хук и на господин Морай, преди да потеглят.

София кимна и чу затварянето на вратата, когато графинята излезе от стаята. Тя стоеше като вкаменена, прикована към мястото си така, както погледът ѝ бе прикован към платната на френския кораб, сякаш можеше да забави напредването му само със силата на волята си.

Дотолкова се бе съсредоточила, че малко остана да не забележи движението в крайчеца на зрителното си поле; покрай бреговата линия изникваше тъмната сянка на втори кораб, като сянка на акула. Беше другият британски кораб, който бяха видели предишния ден — не този на капитан Гордън, а фрегатата на Хамилтън.

Мосю Дьо Лигондез също го бе видял и сигурно бе разбрал, че не може да очаква приятелско посрещане. Френските кораби, приближили се до бреговете на Шотландия, се считаха за пиратски — богата плячка за човек като капитан Хамилтън, ако успееше да ги залови. Затаила дъх, София гледаше как грамадният нос на „Героиня“ започна да се обръща, а платната отчаяно опитват да уловят вятъра. „Давайте — окуражи ги тя, — хайде, давайте!“

Но капитан Хамилтън скъсяваше разстоянието. Още няколко мига и щеше да бъде достатъчно близо, за да използва оръдията си.

Кокалчетата на София побеляха, докато стискаше перваза, като че ли самата тя можеше да контролира кормилото на френския кораб и да го накара да се движи по-бързо.

На борда на „Героиня“ настанаха приготовления за нови действия. Знамената и на стенгата, и на бизанмачтата бяха смъкнати и на тяхно място издигнаха други. София разпозна знамето на Холандия и стария шотландски флаг в синьо и бяло. „Сигналът!“ — отдъхна си тя. Сигналът, уговорен между мосю Дьо Лигондез и Гордън, за да могат корабите да се разпознаят, ако се срещнат в открито море.

Ала корабът, който сега преследваше френската фрегата, не бе този на капитан Гордън.

Капитан Хамилтън не обърна внимание на смяната на флага и продължи да скъсява разстоянието между своя кораб и „Героиня“.

И тогава над водата се разнесе грохот от изстрел на оръдие.

София подскочи. Почувства еката на изстрела като удар в гърдите си и безпомощно обърна очи към „Героиня“, за да види какви са щетите.

За свое облекчение съзря, че френският кораб се носи над водата също така гладко, както преди и изглежда невредим. А после трети, още по-голям кораб с издути от вятъра платна изникна иззад северния нос. Отново прозвуча оръдеен изстрел и този път София видя откъде идва — бе го изстрелял третият кораб и не го бе насочил към мосю Дьо Лигондез, а навътре към морето, очевидно без намерение да го засегне.

Видя, че това е капитан Гордън, но не проумя каква е целта му, докато капитан Хамилтън неохотно не започна да се обръща и да променя курса си.

Тогава разбра. Оръдейният изстрел бе сигнал за Хамилтън да се откаже от преследването. Как Гордън щеше да обясни тази заповед на колегата си, тя не можеше да си представи, но не се съмняваше, че ще успее да измисли оправдание, което да звучи достатъчно правдоподобно.

Корабът му мина съвсем близо покрай Слейнс и тя видя капитана застанал на десния борд до гротмачтата. А после той се обърна, даде някакво нареждане на екипажа си и сред водопад от бяла пяна огромният кораб отмина нататък и се устреми на юг след кораба на

капитан Хамилтън, докато в далечината белите платна на „Героиня“ танцуваха леко над бързо оттеглящите се вълни.

— Ще ни чуят, Джон.

— Няма. — Той я притисна по-плътно до градинската стена. Раменете му я скриваха от всички погледи, а зад гърба и над главата му огромните, отрупани с цвят клони на люляковото дърво изпълваха сенчестия ъгъл със сладка, натрапчива миризма.

Навсякъде около тях последната светлина на умирация ден отстъпваше място на тъмнината. София не можеше да откъсне очи от лицето на Морай както човек, който губи зрението си, гледа за последен път най-обичните си неща, преди да го обгърне вечната нощ. А тя знаеше, че нощта приближава. В убежището на скалите под стените на замъка, „Героиня“ се бе завърнала и безмълвно се полюшваше над вълните. Когато се стъмнеше достатъчно, лодката щеше да дойде, за да отведе Хук и Морай на борда ѝ.

София не искаше той да я запомни обляна в сълзи, затова се застави да се усмихне.

— А ако полковник Хук те търси точно сега?

— Ами да ме търси. Трябва да се погрижа за някои лични дела, преди да заминем тази вечер. — Той докосна косата ѝ с нежни пръсти. — Мислиш ли, че ще се разделя с моето момиче без прощална целувка?

Тя поклати глава и му позволи да вдигне лицето ѝ към своето и да я целуне. Целуна го и тя с цялата сила на душата си и безмълвния копнеж, който не можеше повече да удържа, надигащ се в тялото ѝ като прииждащ прилив. Усещаше, че устните ѝ треперят, но се закле, че когато той вдигне глава, ще го преодолее и ще изглежда смела.

Със същия успех можеше да си спести усилието. За миг Морай я погледна мълчаливо, а после я притисна към гърдите си, заровил ръка в косите ѝ, като че ли искаше да я превърне в част от себе си. Главата му се наведе толкова близо, че тя усети топлия му дъх по бузата си.

— Ще се върна при теб.

Тя не можеше да продума, но кимна, а неговият глас стана още по-решителен:

— Повярвай ми. И самият дявол да се опита да ми попречи, аз ще се върна при теб. А когато крал Джеймс сложи короната, вече няма да съм издирван като престъпник и ще съм приключил с битките. Ще си изградим дом — обеща ѝ той, — и ще си имаме рожби, а ти ще носиш на пръста си истински пръстен, за да може целият свят да види, че си моя. — Отдръпна се и отметна от бузата ѝ една къдрица с жест на притежание. — Ти ми принадлежиш — каза ѝ — още от мига, в който те видях за пръв път.

Вярно беше, но тя все още нямаше достатъчно доверие на гласа си, за да му го каже. Можеше единствено да му позволи да го прочете в очите ѝ.

За миг ръката му се отдръпна, а после се върна, за да притисне в меката ѝ, покорна длан някакъв гладък, топъл, кръгъл предмет.

— Вземи го, за да не се съмняваш самата ти.

Нямаше нужда да поглежда, за да знае какво ѝ дава, и все пак вдигна ръка и поднесе предмета към избледняващата светлина. Беше тежък сребърен квадрат с червен камък в средата на проста, широка сребърна халка.

— Не мога да го взема, той е на баща ти.

— Да, можеш. — Той затвори пръстите ѝ около пръстена. — Когато се върна, ще си го взема и ще ти дам златен на негово място. Дотогава искам да го задържиш. Всеки, който е познавал баща ми, познава и този пръстен. Ако ти потрябва помощ, докато ме няма, покажи го на семейството ми и те ще се погрижат за теб. — Когато видя, че тя все още се колебае, добави с по-несериозен тон: — Ако не друго, искам поне да ми го пазиш. Загубил съм повече неща, отколкото мога да си спомня в момента, по бойните полета.

Пръстите ѝ стиснаха пръстена — не искаше да си спомня за опасностите, с които щеше да се сблъска той.

— Кога трябва да се присъединиш към частта си?

— Веднага щом ми наредят. — Той срещна погледа ѝ, усети страха ѝ и каза: — Не се тревожи, момичето ми. Успял съм да запазя живота си достатъчно дълго, и то преди да те срещна и хубавото ти личице да ми даде допълнителна причина да го правя. Ще стоя настрана от опасността.

Само че нямаше да го направи, София знаеше това. Просто не беше в природата му. Когато се сражаваше, той щеше да се сражава с

цялото си същество и без капка предпазливост, защото така бе устроен. „Някои мъже — беше ѝ казала графинята — сами избират пътя на опасността.“

София знаеше, че с тези думи Морай просто иска да отмести част от тежестта, която притискаше сърцето ѝ, и се престори, че му вярва. Не желаше да го товари, освен с неговите собствени и с нейните грижи.

— Ще ми пишеш ли? — попита тя.

— Не мисля, че е разумно. Освен това — продължи той, за да я ободри — вероятно ще се върна, преди писмото да е пристигнало. Точно затова си помислих да ти оставя това тук. — Извади от джоба на палтото си един сгънат лист хартия и ѝ го подаде.

— Сестрите ми ми казаха, че момичетата обичат да имат нещо написано, за да им напомня за чувствата на мъжа.

За втори път София остана безмълвна. Писмото в ръката ѝ се струваше най-ценното нещо на света. Той продължи:

— Ако дойдат да претърсват замъка, изгори го. Не искам хората на кралица Ана да ме смятат за толкова мек. — Но зад твърдостта на тона му тя усещаше усмивка и знаеше, че начинът, по който заблестяха очите ѝ, го е зарадвал.

Не се опита да прочете бележката — светлината бе твърде слаба, а и осъзнаваше, че ще има по-голяма нужда от това писмо след заминаването на Морай, затова го задържа в ръката си заедно с пръстена, все още топъл от допира на кожата му. Вдигна очи.

— Но аз нямам нищо, което да ти дам.

— Тогава ми дай това.

Очите му блестяха в тъмнината на падащата нощ, когато отново наведе глава и потърси устните ѝ в уханното убежище на люляка до градинската стена. Страстната му целувка накара безброй ароматни цветчета да се отронят и да паднат по лицето на София, по косата ѝ, по ръцете ѝ, но тя не ги забеляза.

Когато най-после вдигна глава, Морай погледна надолу към нея и на устните му се изписа дяволита усмивка.

— Сега приличаш на истинска булка.

В първия миг тя не го разбра, но когато бавно осъзна, че е покрита с нежни като пух люлякови цветчета, се размърда, за да ги отърси от себе си.

Морай я спря.

— Не — каза той. — Искам да те запомня такава.

Стояха там, в тихия кът на градината, и София усещаше как светът се отдръпва от тях, както вълната се отдръпва от брега, докато единственото, което остана, бяха тя и Морай, впили очи един в друг, с топлината на силните му ръце около нея и неизречените слова, увиснали във въздуха около тях, защото нямаше нужда от думи.

Нощта вече бе настъпила.

София чу как някой отваря врата, как по чакъла отекват стъпки, а после и грубия, нежелан глас на полковник Хук, който викаше Морай.

Той не направи никакво движение, за да отговори, и тя отново се опита да се усмихне и с кураж, който не чувстваше, каза:

— Трябва да вървиш.

— Да. — Опитът ѝ да си придаде храбър вид не бе успял да го заблуди и все пак изглеждаше трогнат от него. — Само за малко.

София успя да задържи усмивката на лицето си дори когато ѝ се стори, че ще се разплаче.

— Да, знам. С мен всичко ще бъде наред. Свикнала съм да съм сама.

— Няма да бъдеш сама. — Той говореше толкова тихо, че думите му сякаш отлитаха с бриза, който облъхваше вдигнатото ѝ нагоре лице. — Веднъж ми каза, че притежавам сърцето ти.

— Така е.

— А ти притежаваш моето. — Взе ръката ѝ и я притисна до гърдите си така, че София усети силата, с която биеше то. — То няма да дойде с мен, момичето ми, през морето. Ще остане тук, с теб. Ти няма да бъдеш сама. — Ръката изгаряше пръстите ѝ. — А аз няма да бъда вече цял — продължи той, — докато не се върна.

— Тогава се върни по-бързо. — Не очакваше шепотът ѝ да се прекърши след тези думи, нито от очите ѝ да потекат сълзи.

Хук отново извика Морай. Все още ги делеше известно разстояние и тя се опита да отстъпи и да го остави да си върви, но той отново я привлече. Този път целувката му бе по-груба, по-настойчива. София усещаше силата на любовта му и болката от раздялата и когато устните им се разделиха, тя се вкопчи в него за още един, последен миг.

Беше си обещала, че няма да го обременява, и все пак думите се изплъзнаха от устата ѝ:

— Иска ми се да можем да дойда с теб.

Той не каза нищо, само я прегърна още по-силно. Очите на София се замъглиха и макар да знаеше, че Морай няма да промени решението си, промълви:

— Нали ми каза, че някой ден може да усетя палубата на някой кораб под краката си.

— Да — прошепна той и дъхът му затопли челото ѝ. — И наистина ще я усетиш. Но не на този кораб. — Нежната целувка, която докосна косата ѝ, трябваше да я утеши, но само разби сърцето ѝ.

Стъпките на Хук отекнаха по-близо.

Нямаше повече време. Движена от импулса си, София освободи ръцете си и посегна да извади от корсажа си шнура с малкото черно камъче, което бе намерила на плажа.

Не знаеше дали в този камък наистина има вълшебство, както майка му му бе казала някога, и дали защитава този, който го носи, от всяко зло, но ако имаше, София знаеше, че Морай ще има по-голяма нужда от тази защита от нея. Без да казва нищо, тя здраво притисна кожения шнур в протегнатата му ръка, а после бързо се отдръпна от него, преди сълзите ѝ да я издадат, и безшумно изчезна сред сенките.

Зад себе си чу Хук отново да вика името на Морай по-високо и само миг по-късно той закрочи тежко по градинската пътека и с подрезгав от обичайния глас каза:

— Тук съм. Готово ли е всичко?

София не чу какво се случи после, защото влетя в кухнята, изтича покрай госпожа Грант и Кирсти и не спря да бяга, докато не се озова в тишината на стаята си.

От прозореца си виждаше огряното от светлината на луната море и ясните очертания на високите мачти с вдигнати платна на „Героиня“.

Почувства топлата твърдост на пръстена, който стискаше в юмрука си толкова силно, че той прорязваше кожата ѝ и ѝ причиняваше болка, но тази болка я радваше. На нея можеше да припише сълзите, които замъгляваха очите ѝ.

Знаеше, че с плач нищо няма да постигне. Беше плакала в деня, в който след една последна прегръдка баща ѝ бе отплавал към непознати брегове, беше плакала още повече в деня, когато майка ѝ бе тръгнала

след него, но сълзите ѝ не им осигуриха безопасно плаване, нито пък ги върнаха отново вкъщи. Беше плакала в онази черна нощ, когато сестра ѝ и нероденото ѝ бебе бяха загинали сред писъци и страдание, но плачът не я остави по-малко сама.

Затова нямаше да плаче сега.

Знаеше, че Морай трябва да замине. Разбираше мотивите му. И освен това имаше неговия пръстен и непрочетеното писмо, което щеше да ѝ напомня за любовта му. Нещо повече, имаше обещанието му, че ще се върне при нея.

И все пак пареща влага изгаряше очите ѝ, а когато всички платна на фрегатата поеха вятъра, обърнаха се към Франция и тъмният кораб се понесе по люлеещите се вълни, предателска сълза се промъкна под миглите ѝ и бавно се търкулна надолу по бузата ѝ.

А после още една се промъкна по същия път. И още една.

Беше права. Не ѝ помогна. Макар че стоя дълго до прозореца и гледа, докато платната се стопиха сред звездите; макар сълзите ѝ през цялото време да се стичаха мълчаливо по лицето ѝ и падаха като горчив дъжд по люляковите цветчета, които все още бяха разпръснати по роклята ѝ, в крайна сметка нищо нямаше значение.

Защото той си бе отишъл и тя бе останала сама.

---

[1] Битката при Банокбърн (24 юни 1314 г.) — една от решаващите битки във войната за независимост на Шотландия от Англия. Спечелена от Робърт Брус. — Б.пр. ↑

15.

Никога не съм работила в градината. Докато бях малка, майка ми се занимаваше с това, но точно понеже бях малка, не ѝ бях обръщала внимание. Предполагах, че през зимата няма какво да се прави в една градина, но когато следобеда отидох у доктор Уиър, го заварих приведен над храстите.

— Последните дни не сме те виждали наоколо — каза той. — Да не си ходила някъде?

— В известен смисъл. Бях в Слейнс — обясних. — В онзи Слейнс отпреди три века. Точно затова съм тук, защото няколко от героите ми споменаха за шпиони.

— Така ли?

— Да, например за Даниел Дефо.

— А — изправи се той. — Е, може да се окаже, че тук мога да ти помогна малко. Просто изчакай една минутка, докато проверя клончетата на люляка на Елси след снощната буря.

Заинтересувана, тръгнах след него към храста с голи клони, много по-висок от другите. Беше разположен до най-далечния край на оградата, до един от прозорците на къщата.

— Това люляк ли е?

— Да. Засега нямам голям късмет с него. Трябва да е дърво, но е упорит и не ще да порасне.

Докоснах кората на храста, стори ми се груба. Нямахте листа и бе висок едва на половината на дървото, което си спомнях от градината на Слейнс, онова дърво до стената, където Морай и София се бяха сбогували. Дори и така обаче, то навя в сърцето ми тъга.

— Никога не съм обичала особено миризмата на люляк — признах. — Винаги съм се чудила защо и ми се струва, че сега вече знам отговора.

— Така ли? — извърна се докторът към мен. Зад стъклата на очилата очите му се изпълниха с любопитство. — И защо?

Разказах му за сцената, която бях описала.

— А — рече той, — това е основателна причина. Миризмите действат като силен стимулант на паметта.

— Знам. — Само един полъх на тютюн за лула бе достатъчен, за да ме върне в детството ми, в малкия кабинет на дядо ми, където седяхме, ядахме бисквити и водехме това, което тогава ми се струваше като много зрели разговори. Точно в този кабинет за пръв път ми бе разказал за малкия камък с дупка в средата и как щял да ме защитава, ако някога успея да намеря такъв.

Доктор Уиър попита:

— Какво става с войника в книгата ти?

— Все още не знам. Явно обаче не се е върнал, защото три години след заминаването му от Слейнс, София се връща обратно в Къркубри и се омъжва за моя працядо.

Той сви рамене.

— Е, живели са в опасни времена. Най-вероятно е бил убит на континента.

— Не смятате ли, че може да е загинал през 1708? При опита за десант?

— Мисля, че никой не е умрял тогава. — Намръщи се леко, докато се опитваше да си спомни. — Трябва да прегледам книгите си, но не мисля, че някой е умрял.

— О! — Знаех, че такава романтична развръзка ще е добре дошла за романа ми.

Докторът приключи с работата си и се изправи. На кръглото му лице бе изписан интерес.

— Сега ела вътре, пийни чаша чай и ми кажи какво искаш да разбереш за Даниел Дефо.

Елси Уиър имаше много категорично мнение за човека, написал такива произведения на класиката като „Робинзон Крузо“ и „Мол Фландърс“.

— Не е бил човек, а отвратителна дребна невестулка — обяви тя.

Докторът си взе бисквита от чинията, която държеше тя, и въздъхна:

— Елси.

— Точно такъв е бил, Дъглас. Ти сам си го казвал.

— Е, да.

Докторът се отпусна обратно в стола си и грижливо постави бисквитата в чинийката. Този следобед завесите в другия край на дневната бяха дръпнати и заедно със светлината в стаята влизаше и успокоителна топлина, която обгърна раменете ми, докато на свой ред си избирах бисквита. Бях седнала на обичайното си вече място до дългата редица остъклени шкафове с книги.

— Даниел Дефо — отсъди доктор Уиър — е правел онова, което е смятал за правилно. Точно това мотивира повечето шпиони.

Елси зае мястото си до мен, неубедена от довода на съпруга си.

— Правел е онова, което е смятал, че ще му спаси кожата и ще му напълни джобовете.

Очите на доктора весело проблеснаха; явно упоритата решимост на жена му да ненавижда Дефо му се струваше много забавна. На мен ми обясни:

— Тя дори не е чела книгите му и няма и намерение да ги прочете.

— Не, нямам такова намерение — отсече твърдо Елси.

— Въпреки че Дефо е мъртъв от триста години и не може да се обогати от авторските възнаграждения — усмихна се докторът. — Дефо — започна да ми обяснява той — е бил твърд поддръжник на крал Уилям и не е бил никакъв приятел на якобитите. Само че в началото на царуването на кралица Ана направил грешката да публикува един сатиричен памфлет, който никак ѝ не допаднал, така че бил арестуван. Освен че бил затворен, по онова време бил и фалирал, затова, когато министър Робърт Харли от управляващото правителство му предложил алтернатива на затвора и позорния стълб, я сграбчил с две ръце. А Харли, разбира се, е бил шеф на шпионите на кралицата.

Това име ми бе познато от собствените ми проучвания.

— Харли — продължи доктор Уиър — бързо видял предимствата да разполага с човек като Дефо за пропагандните си цели. Като писател Дефо разполагал с идеални възможности да върши и други услуги на правителството. Точно преди Обединението Харли го изпратил в Единбург, за да работи тайно за каузата и да дискредитира нейните противници. Като част от прикритието си Дефо пуснал слух, че пише книга за Обединението и му трябва помощ за проучването —

нещо не много различно от това, което правите сега вие тук, в Крудън Бей.

И също като мен, и Дефо бе установил, че хората общо взето са доволни да седнат и да разкажат на писателя какво знаят.

— Не мислели, че е шпионин — обясняваше доктор Уиър. — Но всичко, което му казвали, стигало до Харли в Лондон. А Дефо го бивало да научава разни неща, да наблюдава хората и да ги манипулира. Няма съмнение, че е имал пръст Обединението да мине в парламента.

— Невестулка — отново заяви Елси и тресна чашата си на чинийката.

— Бил ли е някога в Слейнс? — поинтересувах се аз.

— Дефо ли? — намръщи се докторът. — Не мисля, не. Може да е знаел какво са намислили и положително е срещал графа на Ерол, който често е ходил в Единбург, но никога не съм чувал Дефо да е идвал в Слейнс. Но е имало други шпиони. И не само в Шотландия — каза той. — Англичаните живо се интересуваха какво става в Сен Жермен. Цяла мрежа от шпиони постоянно слухтяла какво става в Париж и във Версай. Когато успеели, изпращали хора направо в Сен Жермен — най-вече млади жени, които преспивали с мъже от двора и съобщавали каквито новини успеят да изкопчат.

— Изпитаният и утвърден метод — обърна се Елси към мен. Настроението ѝ се бе подобрило, след като бяхме изоставили темата за Даниел Дефо.

Доктор Уиър размишляваше.

— Колкото до Слейнс... Ще трябва да попрочета някои неща, да видя дали няма да намеря един-двама шпиони, които може да са рискували да се придвижат толкова на север.

И след като уредихме този въпрос, продължихме да говорим за други неща.

Останах далеч повече, отколкото възнамерявах първоначално. Когато си тръгнах, вече се бе здрачило. Враните отново се събираха над Касъл Ууд — огромни облаци черни птици, закръжили в нощносиньото небе, надавайки неспирно дрезгавия си грак. Ускорих крачки. Високо пред себе си можех да видя топлите светлини на „Килмарнък Армс“, които се изливаха през прозорците му и по тротоара. Прекосих пътя, рязко свърнах по главната улица, без да

отделям поглед от неясните, извисяващи се нагоре силуети на дюните от другата страна на бързо течащия поток.

Тази вечер духаше вятър. В далечината чувах грохота на вълните, втурнали се да се разбият в зелената твърд, а после се оттегляха да наберат нови сили и отново да връхлетят, устремени към брега в един безкраен ритъм на нескончаема битка.

Страховитият им рев ми оказваше хипнотичен ефект. Когато започнах да се изкачвам по тъмната пътека на Уорд Хил, стъпките ми бяха автоматични, а умът ми бе зает с мисли за сънища и кошмари. Не всички сънища бяха приятни. Имаше нещо невидимо на тази пътека, нещо, което не ме преследваше, но ме чакаше, и докато се опитвах да се отърся от надигащата се у мен паника, внезапно направих крачка в нищото.

Чувството бе същото, което човек изпитва, когато неочаквано стъпи встрани от тротоара. Земята беше там, но по-ниско, отколкото си мислех, и кракът ми пропадна в една дълбока бразда сред гъстите туфи трева, аз загубих равновесие и започнах да се хлъзгам надолу.

Нямах време за мислене. Инстинктивно се залових за първото попаднало ми нещо, а когато осъзнах, че се плъзгам опасно надолу по стръмната страна на хълма над морето, спасението внезапно дойде от една временна ограда, която се оказа достатъчно здрава да ме задържи.

Прободе ме пронизваща болка и глезенът ми пламна като огън. Когато дойдох на себе си, погледнах нагоре към мястото, откъдето бях паднала. Пътеката се виждаше ясно, въпреки падащия мрак. Нямах никакво извинение за неразумното си поведение. Освен...

Сега, когато се замислих, си дадох сметка, че не за пръв път здравият ми разум ме напускаше. Единствената разлика бе, че преди ако се окажех на косъм от това да стъпя встрани от пътеката, зад гърба ми винаги имаше човек, който да ме прихване и подкрепи. Тази вечер бях сама, потънала в мисли и никой, който да ме ръководи, освен собственото ми подсъзнание.

За миг отвлечена от болката в глезена си, рискувах и хвърлих поглед към стръмния наклон към морето под мен. Зачудих се каква ли е била формата на брега през 1708 година. Възможно ли бе собствените ми стъпки да си спомнят различна пътека по ивица земя, която оттогава е започнала да се руши под унищожителното действие на вятъра и морето?

Като че ли в отговор на тази мисъл вятърът стана по-студен и ми напомни, че бях паднала точно на това място на пътеката, което винаги ме караше да се чувствам неприятно. И когато видях над себе си сянката на някого, който вървеше по пътеката, първоначалният ми инстинкт бе да почувствам не облекчение, а страх.

Зарадвах се, когато сянката се удължи и се превърна в нещо познато, макар и малко неочаквано. И така, провикнах се към него колкото ми глас държи.

— Исусе Христе! — викна Стюарт Кийт, спусна се надолу по хълма с непогрешими стъпки и след миг вече се бе навел над мен. — Какво стана?

— Паднах — обясних. — Нищо особено, просто си ударих глезена. Но ще ми трябва малко помощ.

Той се намръщи и опипа глезена ми.

— Как мислиш, дали е счупен?

Поклатих глава.

— Само стъпих накриво. Може да съм го навехнала.

— Е, най-добре остави това да го реши някой лекар.

— Не е толкова сериозно. Честна дума — добавих, когато на лицето му не се изписа кой знае каква убеденост. — Чупила съм си глезена преди и знам какво е усещането, а сега няма нищо такова.

— Сигурна ли си?

— Напълно. Просто ми помогни — казах и протегнах ръка.

— Сигурна ли си, че ще се справиш? Бих могъл да те пренеса.

— Страхотно. Така и двамата ще свършим от другата страна на ръба. — Стиснах челюст и настоях: — Мога да се катеря, просто ще трябва да ми помогнеш.

Той направи нещо повече от това да ми помогне — на практика ме извлече догоре по дългия склон на хълма и оттам на пътеката, след което обви ръка около раменете ми и ме подкрепи, докато с накуцване изминах оставащия път до къщурката.

— Ето че пристигнахме — обяви той. И неговото дишане се бе ускорило от усилието да ме държи изправена. Изчака да отключи вратата, а после ми помогна да мина през нея и ме настани в един от фотьойлите.

— Благодаря — казах искрено. — Не знам какво щях да правя, ако не беше дошъл.

— Е, обичам да спасявам девойки в беда. — Усмивката, с която ме озари, бе по-самоуверена от тази на Греъм. — Вдигни сега този глезен. Трябва да му сложим лед.

В малката камера на хладилника имаше само торбичка замразени зеленчуци, но и тя свърши работа. Болката в глезена наистина намаля. Облегнах се назад във фотьойла си и погледнах към Стюарт.

— Между другото, кога се върна?

— Току-що. Мислех си да изчакам до сутринта, преди да те потърся. Добре, че не го направих.

Телефонът иззвъня.

— Не — спря ме той, — не ставай. Аз ще го вдигна.

Телефонът бе безжичен и се надявах, че Стюарт просто ще ми го донесе, но не — нали беше Стюарт, първо той се обади. Тъкмо се молех да не е майка ми или още по-лошо, баща ми, когато Стюарт чаровно отвърна:

— Не, тъкмо си почива. Един момент. — Отново прекоси стаята и ми подаде телефона.

Затворих очи и се подготвих за най-лошото.

— Ало?

— Да позвъня ли пак някой друг път? — попита Джейн.

— Не, разбира се, че не.

— Просто се чудех. Звучиш така, сякаш си... заета.

— Аз...

— Не е нужно да ми обясняваш — пресече ме тя. — Аз съм ти агент, а не майка.

Всъщност щеше да ми е далеч по-лесно, ако наистина се бе обадила майка ми, защото макар че си имаше мнение за всичко, не си пъхаше носа навсякъде до безкрайност, а Джейн, каквото и да казваше, никога нямаше да ме остави на мира, докато не измъкне всички подробности. Но пък ме познаваше достатъчно добре, за да не започне да ме бомбардира наведнъж с цял куп въпроси.

— Все едно, няма да те задържа. Искях само да те поканя на обяд в събота.

Поколебах се. Събота и неделя бяха дните, които прекарвах с Греъм, и никак не ми се щеше да ги пропусна. От друга страна обаче, ценях и времето, прекарано с Джейн, Алън и бебето им, а и до събота сигурно щях да мога да вървя.

— Да, разбира се — отвърнах. — Ще ми бъде много приятно.

— Добре. Да дойда ли да те взема с колата, или вече си имаш шофьор?

Не захапах въдицата.

— Ще ти се обадя да ти кажа.

— Някой от местните мъже, а?

— Джейн.

— Добре, ще престана. Нека те оставим да се насладиш на вечерта си. — Долових заговорническата усмивка в гласа ѝ, докато ми пожелаваше „лека нощ“ и затваряше.

Въздъгнах и оставих слушалката. Стюарт дори не забеляза — стоеше до вратата, под черния електрически брояч, и правеше някакви поправки. Най-после разбра, че съм затворила телефона, обърна се и се ухили.

— Не ме гледай така. Този уред скоро ще спре. Поправям го.

— Да, добре, но брат ти веднъж вече го направи, а рано или късно баща ти ще разбере, че не плащам сметки, които всъщност би трябвало да платя.

Той не изглеждаше обезпокоен от възможните подозрения на баща си; нещо друго от казаното бе привлякло вниманието му.

— Греъм е бил тук? Кога?

Бях се изпуснала и го знаех.

— О, преди известно време — казах нехайно. — Помагаше ми за книгата.

И преди Стюарт да успее да ми зададе още въпроси, отвлякох вниманието му, като се наведох да издърпам надолу чорапа си, за да погледна глезена си.

Получи се.

— Мили Боже, само погледни — изохка Стюарт.

Глезенът ми бе ужасно подут. Все пак сега, когато бях спряла да куцукам напред-назад, болката се бе превърнала в едно далеч по-поносимо, постоянно пулсиране.

Стюарт се намръщи.

— Сигурна ли си, че не искаш да те види някой лекар?

— Утре ще го покажа на доктор Уиър — обещах. — Но повярвай ми, ако изобщо му има нещо, то е само навяхване — нищо, което да не може да се оправи с почивка и няколко аспирина.

Загриженото му изражение, реших аз, не се дължеше само на това, че не мога да отида на лекар. По-вероятно имаше нещо общо с факта, че бе тръгнал насам с намерението да ми дойде на гости и да се опита да ме съблазни. Дори и Стюарт обаче бе прекалено галантен, за да се опита да свали жена, която току-що е претърпяла злополука.

Той ми донесе аспири и вода, нагласи ме в стола с телефона подръка, а после се усмихна с увереността на военачалник, който е загубил днешната битка, но очаква победа следващия път.

— Тогава си почивай — усмихна ми се. — Ще се видим утре.

Наистина възнамерявах да си почина хубаво, честна дума.

След като Стюарт си тръгна, се облегнах назад на стола и се опитах да затворя очи, но после вятърът се блъсна в прозорците, разлюля стъклата и зави ниско около къщурката, докато воят му се превърна в тих шепот от човешки гласове и един от тях ме предупреди:

— Мигът ще изчезне.

И така разбрах, че няма да почивам. Трудно бе да стана и да се завлека до работната маса, но още по-трудно щеше да бъде да седя и да не правя нищо, докато героите ми ме зоват.

И достигнала до този етап от историята, знаех, че не съм единствената, която трябва да се справи с болката.

XI

Кирсти постави купичката със супа пред София.

— Трябва да ядете.

София не бе успяла да погълне нищичко на закуска и се радваше, че графинята и синът ѝ бяха заминали за Дънотар и не я бяха видели как изглеждаше тази сутрин — бледа като болник.

София знаеше на какво се дължи това неразположение. Отначало не беше сигурна, но сега вече бе дошъл август, от женитбата ѝ с Морай бяха изминали почти три месеца и не можеше да има друга причина за неразположението, което я нападаше всяка сутрин и я приковаваше към леглото. Добре си спомняше, че сестра ѝ Ана се чувстваше по същия начин, когато детето бе започнало да расте в утробата ѝ.

Кирсти също знаеше. Хладната ѝ ръка погали челото ѝ.

— Няма да ви е толкова зле през цялото време. Ще отминете.

София не смееше да вдигне очи, защото не можеше да понесе съчувствието в очите на Кирсти. Извърна глава настрана.

— Какво ще правя?

— Не можете ли да кажете на Нейна Светлост?

— Обещах, че няма.

— Още няколко месеца — сухо напомни Кирсти, — и може да се окаже трудно да удържите на това обещание.

— След няколко месеца може да не ми се наложи да го правя. — Сигурно не оставаше чак толкова време преди идването на краля, а с него и на Морай, и тогава нямаше да трябва повече да крият, че са се свързали.

Кирсти разбра какво има предвид и кимна.

— Да се надяваме, че сте права. — Хладната ѝ длан отново погали челото на София и движена от ненадеен импулс, тя каза:

— Ще попитам сестра си дали знае някакви отвари, които да ви помогнат дотогава.

Ръката на София се плъзна със закрилническо движение по все още плоския ѝ корем.

— Отвари? — Припомни си агонията на Ана и онази зла ухилена жена с нейните бутилки. — Не мога да пия никакви лекарства. Няма да навредя на детето си. — Неговата рожба, сгръ сърцето ѝ тази мисъл, детето, заченато от любовта им. Част от него вътре в нея.

— Бебето ви няма да пострада — обеща Кирсти и продължи усмихната: — Сестра ми е минавала по тоя път, а всичките ѝ деца се появиха на бял свят крещящи и пълни с живот. Тя ще знае какво да направите. Ще ви помогне.

„Само че тази помощ не може да дойде достатъчно скоро“ — отчая се София, когато новият пристъп на гадене я улови безпомощна в хватката си и я накара да затвори очи и да зарови лице във възглавницата.

Кирсти се изправи.

— Ще пратя някого да види дали ще може да дойде, преди да се върне Нейна Светлост.

Сестрата на Кирсти се появи още преди падането на нощта. Разбиращите ѝ очи и нежните ѝ движения успокояваха София. Тя ѝ донесе изсушени билки, увити в парче плат, и ѝ каза да ги изсипе в чая си.

— Това ще облекчи гаденето, така че отново ще се почувствате като човек и ще можете да хапнете нещо.

Билките наистина подействаха — дотолкова, че на следващата сутрин София се чувстваше достатъчно добре да стане от леглото, да се облече и да седне на масата в трапезарията. В замъка все още нямаше други хора, освен нея и прислужниците, така че никой не видя как прокара ръка по корема си с новопородила се гордост, преди да седне. Нямаше голям апетит, но все пак хапна малко и след това се настани с книга в ръка в един топъл, окъпан в слънчева светлина тъгъл на библиотеката.

Седнала тук, в помещението, където Морай толкова често бе търсил спасение от принудителното бездействие в Слейнс, София имаше чувството, че е по-близо до него, когато докосваше гладките, кожени подвързии на книгите, които той обичаше да чете.

Сред всички тях имаше една, която я караше да усеща най-силно това чувство на връзка, сякаш гласът на Морай изричаше думите, които следяха очите ѝ — „Крал Артур или британската слава“ на Драйдън^[1]. Страниците изглеждаха отваряни толкова рядко, че тя се

съмняваше, че някой, освен Морай и нея самата е прочел стиховете. А бе сигурна, че той ги е чел, защото в писмото, което ѝ бе оставил, бе вмъкнал цитат от тази творба. Това кратко писмо, наситено с толкова силни чувства, ѝ вдъхваше такава увереност, че когато го препрочиташе всяка вечер, всичките ѝ тревоги изчезваха, а стиховете, написани с ясения му, решителен почерк я обгръщаха така, като че ли самият той ги изговаряше:

*„Където и да ида, душата ми при теб остава.
Единствено със сянката си заминавам.“*

София отново препрочете стиховете и докосна страницата с пръсти, като че ли по някакъв начин това можеше да приближи Морай до нея. „Още няколко седмици — помисли си тя. Само още няколко седмици, месец може би, и тогава кралят със сигурност щеше да дойде.“

Сред всички обитатели на замъка се говореше само за това. Посетителите идваха и си отиваха в състояние на неимоверно въодушевление и това лято имаше моменти, когато Слейнс изглеждаше оживен като кралски двор, а около трапезата можеха да се видят множество непознати лица — мъже, които бяха пропътували цели мили, за да пренасят тайни съобщения от благородниците от Севера и от тези от планините.

Те не смееха да дойдат лично; едно събиране на отявлени яkobити щеше само да привлече вниманието на кралица Ана, а всички знаеха, че английският двор е обърнал постоянно бдящото си око на север като хрътка, надушила нова миризма във вятъра. Според графинята това не се дължеше на случайността и тя не правеше никакви опити да скрие мнението си на кого дължат това внимание. Всички, които идваха в Слейнс, получаваха съвет да внимават с думите и делата си пред херцога на Хамилтън.

— Щом държи да изиграе ролята на вълк в кошарата — бе казала тя, — трябва да го оставим да продължава да вярва, че всички ние сме овце.

А графът се бе усмихнал и бе отвърнал:

— Майко, ти може да си много неща, но никой, който те е срещал, не би могъл да те сметне за овца.

София безмълвно се съгласи с него. Графинята, която толкова пъти бе доказвала силата на интелекта си, това лято показва такава физическа издръжливост, която не бе по силите на София въпреки младостта ѝ. Тя почти не спеше, ставаше рано, за да се заеме с ролята си да подготви всичко за идването на краля: посрещаше многобройните посетители, пишеше безброй писма и отговаряше на куп други. Като че ли нямаше нощ, когато светлината в стаите ѝ да не остава да гори дълго след като всички останали вече си бяха легнали.

А скоростта, която си налагаше — скорост, способна да изтощи до крайност всеки мъж — при нея като че ли служеше единствено за да засили владеещото я чувство на безпокойство.

— За бога! — бе избухнала тя предишната седмица, докато двете със София стояха пред огромния прозорец на приемната. — Какво си мислят всички те? Трябва да дойдат сега. Трябва или ще изпуснем момента.

И все пак морската шир под тях оставаше обезкуражаващо пуста и на хоризонта не се показваха никакви платна с новини от Сен Жермен.

Тази сутрин София стоеше по навик до прозореца на стаята си, вперила поглед с надежда на изток, но виждаше само слънчевата светлина, която се отразяваше върху водата, твърда и блестяща, и след няколко минути очите я заболяха толкова много, че трябваше да отклони погледа си.

„Днес няма да се случи нищо особено — въздъхна тя, — не и когато графинята и синът ѝ все още са на посещение при граф-маршала в Дънотар.“ Днес щеше да бъде ден за почивка и усамотение. София седна с няколко книги, зачете се и остави слънцето, което проникваше през прозорците, да затопли наведената ѝ глава и раменете ѝ и да я накара да се унесе, а после и да потъне в забравата на съня.

Събуди я Кирсти, която нежно разтърсваше ръката ѝ.

— София, трябва да станете.

София застави натежалите си клепки да се повдигнат.

— Кое време е?

— След пладне. Имате посетител.

София с усилие се изправи на стола, забелязала настойчивостта в тона на Кирсти.

— Кой?

— Негова Милост херцогът на Хамилтън. Изминал е целия път от Единбург дотук с карета.

Сънена и все още неспособна да мисли трезво, София предположи:

— Но той сигурно е дошъл да види графинята и графа, а не мен.

— Да, така е и Рори вече тръгна към Дънотар, за да ги доведе вкъщи. Но докато пристигнат, вие сте единствената в този дом, чието положение ѝ позволява да го приеме. Хайде, ще ви помогна да се пригответе.

София припряно се облече и хвърли неуверен поглед към огледалото. Лицето ѝ все още беше бледо от пристъпите на гадене и дори в собствените ѝ очи нервността ѝ бе повече от очевидна.

Не изпитваше никакво желание да се срещне с херцога на Хамилтън насаме. „Той знае прекалено много — беше я предупредил Джон, — но все пак е наясно, че не всичко му е известно, и се боя, че това неведение може да го тласне към ново предателство.“

Стига да беше тук, графинята щеше да забележи всеки опит, който херцогът можеше да направи, за да извлече някое предимство за себе си. Нямахше да се остави да я подведат неволно да разкрие подробности, които биха могли да осуетят плановете на краля или да навредят на тези, които му служеха. Всъщност, ако беше тук, лейди Ан щеше да манипулира херцога по-успешно, отколкото той би успял да манипулира нея.

Графинята обаче я нямаше и София знаеше, че този следобед трябва да напрегне ума си така, както никога досега. Прекалено много беше заложено на карта, и то не само заради краля и неговите поддръжници.

Не за живота и бъдещето на краля си мислеше тя, докато ръцете ѝ се движеха леко по корсажа на роклята ѝ, като че ли искаха да се уверят, че новият живот, който туптеше в нея, е в безопасност.

Кирсти забеляза движението ѝ и рече:

— Все още не ви личи. Няма защо да се боите, че херцогът ще забележи.

София отпусна ръцете си.

— Но със сигурност ще забележи това — продължи Кирсти и кимна към тежкия сребърен пръстен, който София сега носеше винаги около шията си на тънка сребърна верижка, така че лесно да го скрие под дрехите си. Верижката се бе изплъзнала от деколтето на роклята и Кирсти я посъветва: — По-безопасно ще е да не я носите.

София знаеше, че е права. От разказите на Морай за детството му бе разбрала, че баща му бе поддържал близки контакти със семейството на херцога и по всяка вероятност той още като момче бе виждал този пръстен на неговата ръка. Не можеше да рискува той да го разпознае сега, защото нямаше да му трябва много време, за да се досети как е попаднал в ръцете ѝ.

„Той никога не бива да разбере, че си моя“ — спомни си София думите на Морай и неохотно свали верижката.

— Ето — каза на Кирсти и ѝ подаде пръстена.

— Ще го пазя добре.

София не се съмняваше в това. Но така ѝ се искаше да усети успокояващия допир на пръстена до сърцето си, за да ѝ даде кураж, докато внимателно слизаше към приемната, за да приветства херцога на Хамилтън.

— Ваша Милост. — Зачуди се възможно ли е този глас, който звучеше така спокойно, да е нейният собствен глас? — Оказвате ни голяма чест с посещението си.

Той изглеждаше почти същия, какъвто си го спомняше — изисканите дрехи, накъдрената черна перука, оформена по всички правила на модата така, че да се спуска над раменете му. Стори ѝ се обаче, че привлекателните му черти се бяха втвърдили в умишлено поставена маска, предназначена да служи на някаква негова цел. Зад привидно апатичния израз в очите му се криеше бдителност и наблюдателност. За част от секундата тези очи я бяха преценили. А после херцогът се поклони. Поднесе ръката ѝ към устните си.

— Госпожице Патерсън. Честта е изцяло моя, уверявам ви. — Усмивката му, така чаровна, както си я спомняше, имаше за цел да я накара да се отпусне. — Трябва да кажа, че животът в Слейнс ви се отразява добре. Изглеждате дори по-прекрасна, отколкото преди.

— Много сте мил — отвърна тя, учтиво освободи ръката си и седна, за да го накара да заеме стола срещу нея. Установи, че така е много по-лесно да застане лице в лице с херцога.

— Съобщиха ми, че графинята и синът ѝ не са си у дома? — Гласът му звучеше съвсем непринудено, но София усет и една изпитателна пауза, която самата тя трябваше да запълни. Направи го, като се постара гласът ѝ да звучи също така нехайно:

— Очакваме ги да се върнат всеки момент. — А после, за да запрати топката в неговото поле, добави: — Вие, надявам се, ще останете, докато пристигнат? Знам, че много ще съжаляват, ако се разминете. Със сигурност щяха да си останат у дома, ако знаеха, че ще ги посетите.

„Така — каза си тя. — Хайде сега да обясниш причината за идването си и защо си изминал целия този път, без да ги предупредиш предварително.“ Ако подозренията на графинята се окажеха основателни, най-вероятно бе дошъл, за да ги шпионира и да разбере от първа ръка какво се върши в Слейнс в подготовка за пристигането на краля. Ако наистина беше така, херцогът сигурно смяташе, че е извадил късмет вместо далеч по-подозрителната графиня и енергичния млад граф да завари едно обикновено момиче съвсем само и — поне според него — достатъчно глупаво, за да се остави да го подведа с лекота.

— Да — побърза да обясни той, — съжалявам, че дойдох без предизвестие, но до днес не знаех, че делата ми ще ме отведат толкова далеч на север. Исках само да изкажа почитанията си. Не мислех да създавам грижи на семейството, като оставам тук. Несъмнено гостите напоследък са им повече от достатъчни.

Този път не ѝ трябваша предупрежденията на графинята. Видя го сама — блясъкът в усмихнатия му поглед бе съвсем мимолетен, но тя все пак го забеляза и разбра, че е била права да се отнася към него колкото се може по-предпазливо.

— Не и толкова желани гости като вас — бе отговорът, с който заобиколи поставената клопка. А после попита, както би постъпило всяко младо и безхитростно момиче, за новините от Единбург, за клюките от английския двор и за последните новости в модата.

Струваше ѝ се, че разговорът им прилича на танц със сложни стъпки, но докато времето течеше, тя усвои правилата и разви усет кога трябва да настъпва, кога да се завърта и кога просто да стои и да чака.

Той водеше разговора много умело — не задаваше открити въпроси, а правеше изявления, така че тя да трябва да му отговори по начин, който да му разкрие поне малко информация, но тя устояваше позициите си и всеки път контрираше с находчив, любезен отговор, който не му даваше нищо, за което да се хване.

Беше сигурна, че той не осъзнаваше, че го прави целенасочено — херцогът не бе от мъжете, които биха приели, че жена като нея може да притежава толкова ум — но все пак с напредването на следобед в думите му започнаха да се прокрадват слаби нотки на раздражение като у човек, който се опитва да свърши някоя съвсем проста работа, но не успява и се чуди защо.

Въпреки това обаче не си тръгна, дори и когато стана четири и им поднесоха обичайните освежителни напитки за този час — вино и бира, както и малки питки вместо хляб в чест на посетителя. София си мислеше, че след това херцогът ще си тръгне и ще продължи към мястото, където възнамеряваше да прекара нощта, но той не го направи — просто се настани още по-удобно на стола си и продължи да говори още по-пространно и с още по-голям чар, за да направи стъпките на танца още по-сложни.

София отговори на усилията му, като удвои своите собствени, но това бе ужасно уморително. По времето, когато стъпките и гласовете от преддверието ѝ показаха, че графинята и синът ѝ най-после са пристигнали, София се намираще на прага на пълното изтощение.

Изпита огромна благодарност, когато лейди Ан, жизнена както винаги, влезе в приемната.

— Ваша Милост, какво неочаквано удоволствие. — От чаровната ѝ усмивка човек можеше да помисли, че прелива от радост. — Признавам, че почти не повярвах на прислужниците, когато ми съобщиха, че сте тук. Отдавна ли чакате?

— Посрещнаха ме много любезно — увери я той. Беше се надигнал от стола си, за да я поздрави, и сега кимна към София. — С госпожица Патерсън прекарахме цялото време в разговор.

Погледът, който графинята отправи на свой ред към София, не издаде нито капка от безпокойството, което навярно бе изпитала при тази новина.

— В такъв случай не се съмнявам, че сте я намерили за също толкова очарователна компаньонка, колкото я намирам аз самата.

Нейното присъствие в този дом ми носи постоянна радост, особено сега, когато всичките ми момичета са омъжени и далеч от родния дом. — Насочвайки отново вниманието си към херцога, тя продължи: — Нали ще останете за през нощта?

— Е, аз... — Той започна демонстративно да показва колебание.

— Да, да, разбира се, че ще останете. Вече се здрачава, не можете да обикаляте по пътищата толкова късно.

Графът на Ерол, който тъкмо влизаше в приемната, се присъедини към майка си.

— Не желаем да чуваме, че ще си тръгнете. — След което поздрави сърдечно херцога, доказвайки, че актьорските му дарби не отстъпват на тези на майка му. — Измина доста време, откакто бяхте тук за последен път. Елате, нека ви покажа подобренията, които правим по замъка.

Когато мъжете излязоха, графинята видимо се отпусна и цялата умора от бързата езда от Дънотар най-после си пролича. Тя въздъхна тежко и понечи да ѝ зададе въпрос, но София я изпревари.

— Пристигна точно след пладне и откакто е дошъл, не се е отделял от мен. Както и подозирахте, изглеждаше решен да ме обърка така, че да му издам тайните на този дом.

Чертите на графинята се смекчиха.

— О, скъпа моя.

— Не му казах нищо. — Сега се чувстваше не само уморена, а и омаломощена от завръщащото се гадене, но се помъчи да го потисне, докато се подпираше на стола, за да се изправи и да застане пред графинята. — Бях много внимателна.

— О, скъпа моя — каза повторно графинята, но този път в гласа ѝ имаше топлина и одобрение. — Съжалявам, че е трябвало сама да понесеш това бреме.

— Не беше кой знае какво.

— Напротив. Виждам, че си се изтощила до краен предел. — Тя пристъпи към нея, за да ѝ помогне. — Пребледняла си.

— Само главоболие.

— В такъв случай иди и си почини. Заслужи си го.

София отново почувства по бузата си онова леко докосване, което толкова приличаше на спомена за любящата ръка на майка ѝ. Лейди Ан се усмихна.

— Справила си се добре, София. Много добре. Сега иди и си почини. Аз и графът можем да осуетим всички замисли на херцога. Знаем как да се справим с него. За нищо на света не бих желала да се разболееш заради такъв човек. — Прегръдката ѝ беше кратка, но успокоителна. — Сега се качвай горе и отивай в стаята си. Ще изпратя Кирсти да се погрижи за теб.

София с удоволствие се подчини. По-късно не си спомняше почти нищо от по-нататъшния развой на вечерта, която прекара в редуване на гадене и сън. На сутринта обаче, дали от билковата отвара на сестрата на Кристи, или поради някакво чудо, гаденето бе изчезнало, а херцогът си бе заминал. Тъмната му карета се бе отправила по северния път още на зазоряване, а самият той не знаеше нищо повече от това, което му бе известно, преди да дойде в Слейнс.

— Не е счупен. — Доктор Уиър окуражително плъзна длан по подутия ми глезен. — Ако го беше счупила, щеше да те боли тук — внимателно стисна мястото, — а не тук. Просто навяхване.

Лесно се бе вживял отново в професията, с която се бе пенсионирал. Със същия успех можеше да носи бяла престилка и стетоскоп и да задава въпроси на пациент, на когото му предстои операция, вместо да седи до камината ми, облечен в рибарски пуловер, все още влажен от дъжда.

Посегна към руло широки ластични превръзки и ме погледна изпод вежди.

— Стюарт каза, че си се отклонила от пътеката.

Стюарт очевидно не бе повярвал, че ще удържа на думата си и сама ще покажа на доктора пострадалия си глезен, затова бе уредил тазсутрешното му посещение. Подозирах, че неговата версия за инцидента, в която собствената му роля в спасяването ми положително бе раздута до неузнаваемост, надхвърля границите на простия факт, че съм паднала от пътеката, но кимнах:

— Да, така беше.

Този път погледът, който ми отправи, беше изпълнен с любопитство.

— Пътеката не е толкова тясна.

Не виждах причина да не му споделя това, което според мен можеше да бъде отговорът.

— Е, малко се бях отнесла, не обръщах много внимание на пътя и предполагам, че съм вървяла натам, накъдето съм си мислела, че е пътеката. — Срегнах погледа му. — Където си спомням, че е била.

— Разбирам — прие аргумента ми той. — Много интересно. — Замислен над това, той уви превръзката стегнато около глезена ми и се облегна назад с изражението на учен, който обмисля интригуваща хипотеза. — Възможно е, разбира се. Релефът на хълма със сигурност се е променил много оттогава от ерозията. Възможно е старата пътека да е пропаднала.

— А с нея и аз. — С усмивка на съжаление завъртях стъпало, за да проверя чувствителността му.

— Да, но в такъв случай ще внимаваш много в Слейнс, нали? Ако загубиш равновесие, докато си там, едва ли ще се разминеш само с навехнат глезен.

Погледнах над рамото му към прозореца и откриващата се през него гледка към червените стени, надвиснали застрашително над опасните скали. В този момент бяха потънали в сенки, защото над морето започваха да се събират облаци и да закриват слънцето.

— Не мисля, че в близките няколко дни ще бъда в състояние да се изкача дотам.

Той не отговори веднага.

— Когато си там, горе, и вървиш през стаите, какво изпитваш? — попита ме после.

Не знаех как да го обясня.

— Като че ли всички са излезли от стаята миг преди да вляза. Мога почти да чуя стъпките им и шумоленето на дрехите им, но не мога да ги настигна.

— Помислих си — каза той, — че може би виждаш късчета от миналото там, в Слейнс.

— Не. — Останах загледана в руините още миг и после отклоних погледа си. — Спомените не са в самия Слейнс. Те са заключени в моето подсъзнание и излизат на бял свят само докато пиша, при все че не съм сигурна, че наистина са спомени, преди да успея да ги проверя. — И му разказах как неговата книга „Старият шотландски флот“ бе доказала, че моите сцени с капитан Гордън отговарят на

действителността. — Реших изобщо да не чета книгата. Използвам я само за да сверя подробностите, след като веднъж съм записала някоя сцена. Но не всичко може да се докаже така лесно. Така например току-що установих, че героинята ми е бременна, но за да докажа, че в действителност е било така, ще трябва да намеря запис за раждането на детето или кръщелно свидетелство, където София фигурира като майка. За съжаление, толкова стари документи невинаги могат да ти кажат това, което ти трябва, ако изобщо успееш да ги издириш. В родословието ни има сума ти хора, за които баща ми не може да открие нищо, а от години работи над родословното дърво.

— Но по отношение на София Патерсън ти разполагаш с едно предимство — изтъкна той. — Имаш прозорец към живота ѝ.

— Вярно е. Сега знам датите на някои събития и местата, където са се случили, а баща ми успя да намери доказателства.

Споменаването на баща ми събуди интереса му.

— Каза ли си му?

— Откъде намирам информацията ли? Да. Нямах голям избор.

— И какво смята той за всичко това?

Не знаех със сигурност какво си мисли баща ми.

— Каза, че ще се постарее да приеме разкритията ми с разкрепостено съзнание. — Тонът ми стана сух. — Струва ми се, че повече щеше да му допадне, ако бях наследила спомените на съпруга на София, Дейвид Маклелънд. В неговата биография все още има доста дупки, които татко много би желал да запълни.

Докторът ме гледа изпитателно цяла минута, преди да каже:

— Предполагам, че ти завижда.

— Баща ми ли?

— Да. Както и аз. Кой не би ти завидял? Повечето хора си мечтаят да могат да пътуват през времето.

Знаех, че има право. По тази тема бяха написани толкова романи и снимани толкова филми, в които хората пътуваха в бъдещето или се пренасяха в миналото, че не бе трудно да се разбере колко изкусителна е тази мисъл, колко разпространен е този полет на въображението.

Очевидно докторът бе от хората, които си мечтаят за това.

— И когато си представя какво би могло да означава да наследяш спомените на някой свой прародител, да видиш това, което е видял той... Нали ти казах, че един от предците ми е бил капитан на кораб?

Веднъж е пътувал до Китай, а също и до Япония. Може би съм наследил любовта си към морето именно от него, но не притежавам действителните му спомени. — Очите му се изпълниха с копнеж. — А какви спомени са били само — за морски бури, за пътешествия към Южна Африка, за Китай по времето на империята в пълния ѝ блясък... кой не би си мечтал за това?

Не можех да отговоря на въпроса му, но той продължи да се върти в главата ми дълго след като докторът си отиде, както и споменаването на морето и на мъжете, които бяха търсили късмета си в неговите вълни. Вятърът се надигаше срещу прозореца ми, а над замъка се спускаха крилата на един ниско слязъл бял облак. И във въображението ми — в спомените ми — този облак започна да приема формата на нещо друго.

---

[1] Джон Драйдън (1631 — 1700) — известен поет, критик, преводач и драматург, оказал огромно влияние върху литературния живот в Англия след Реставрацията. — Б.пр. ↑

XII

От последния път, когато корабът на капитан Гордън се бе появил покрай бреговете на Слейнс, бе изминало толкова време, че София бе започнала да се чуди какво се е случило с него. От време на време гостите носеха новини за всички промени, които течаха в Шотландия и Англия в резултат от обединението на двата народа, и тя знаеше, че тези промени се отразяват и на шотландския флот. Можеше само да предполага, че заповедите на капитан Гордън са били променени и той вече не плава по предишния си курс.

Затова остана изненадана, когато в една прекрасна синя утрин в края на октомври се събуди и погледна през прозореца, видя вече познатите мачти и кораба му, закотвен под скалите.

Той не се беше променил; чертите му бяха все така привлекателни, а маниерите — все тъй галантни както преди.

— Кълна се, Ваша Светлост, всеки път, когато идвам в Слейнс, младата госпожица Патерсън изглежда все по-красива.

Той целуна ръката ѝ с жар и при все че нежните му жестове не допадаха на София, тя изпита облекчение, че и той, както всички останали, освен Кирсти, не бе забелязал състоянието ѝ. Всъщност то и не ѝ личеше — вече бе в петия месец и коремът ѝ все още беше плосък, макар да бе започнал да се закръгля, а кройката на роклите ѝ бе така благоприятна за прикриване на промените, че можеше да измине още известно време, преди да я разкрият. Чувстваше се здрава, заредена с енергия, която избликваше отвътре и я изпълваше с щастие и любов към целия свят. Може би точно това сияние бе забелязал капитан Гордън.

Той остана за обяд и когато разляха виното, взе чашата си и вдигна тост за младия крал Джеймс.

— Дано Бог даде да пристигне скоро.

Графинята отпи и усмихната свали чашата си.

— Ако зависеше само от Бог, не се съмнявам, че кралят щеше вече да е тук. Но Бог поверява делата си в ръцете на хората и точно там е бедата.

— Какво казва херцогът на Пърт, вашият брат? Той е в Сен Жермен и се радва на доверието на краля, нали така? Каква според него е причината за закъснението им?

— Брат ми ми съобщава малко неща в писмата си, защото се бои, че може да попаднат в чужди ръце. Но е също толкова нетърпелив като нас, останалите — отвърна тя. — Предчувствам, че корените на проблема се крият не в Сен Жермен, а във Версай. В крайна сметка решаващата дума в това начинание има кралят на Франция и корабите не могат да отплават без негово нареждане.

— В тяхна защита — поде капитан Гордън — трябва да призная, че напоследък ветровете не са много благоприятни. Когато потегляхме от Ярмут миналия месец, пострадахме толкова лошо от една буря, че бяхме принудени да се върнем, а след няколко седмици, когато влизахме в Лейт, ветровете бяха толкова силни, че успях да сляза с лодка на брега едва три дни след като хвърлихме котва. Не че имах нещо против, защото истината е, че вече бях използвал всичките си възможности да забавя пътуването.

— Защо ще искате да го правите? — попита графът.

— За да дам възможност на френския флот да слезе на бреговете ни безпрепятствено. Надявах се, че досега вече ще са довели младия Джеймс, защото мина доста време, откакто моят кораб и аз самият бяхме преместени на новата си позиция в кралския флот на Великобритания. И аз, и капитан Хамилтън се явихме пред Върховното командване на флота в началото на август, за да получим новите си пълномощия и новите имена на корабите си, тъй като вече имаше английски кораби, наречени „Крал Уилям“ и „Кралица Мери“. Моят кораб сега се казва „Единбург“, а този на капитан Хамилтън — „Глазгоу“. След това и двата бяха прегледани, за да се установи дали са годни за плаване, и това отне време, а после бяха изтеглени на сух док за ремонт, така че през цялото това време нямаше нито един кораб, който да охранява тази част от северното крайбрежие. Кралят щеше да стори добре, ако се бе възползвал от този момент, но — продължи той и сви рамене — поради причини, които не проумявам, не го направи, а след това ми наредиха да се върна на север. Единственото, което можех да сторя, бе да забавям напредването си чрез всевъзможни злополуки. Несъмнено сте чули за това, което сполетя „Единбург“ в Лейт? — Огледа изпълнените им с очакване лица. — Не? Тогава сте

пропуснали един много забавен разказ. Екипажът ми — обясни той — вдигна бунт.

Графинята удивено вдигна вежди.

— Вашият екипаж?

— Знам. Трудно е да се разбере, нали, като се има предвид колко ме обичат подчинените ми. — В усмивката му имаше самонадеяност, но и доброта. — Мога да ви уверя, че не го постигнах никак лесно. — Той набоде парче говеждо с върха на ножа си. — Няколко дни преди това пуснах слух, че след Лейт ще потеглим за Западна Индия. Моите хора, които в по-голямата си част са принудени да служат във флота против волята си, съвсем не останаха възхитени от перспективата да пътуват чак до Западна Индия с всички опасности и трудности на пътя. По времето, когато стигнахме в Лейт, вече бяха страшно възбудени и неспокойни. И така, слязох на брега и останах известно време там под претекст, че чакам от държавната хазна да уредят закриването на старите ми сметки и ето че докато ме нямаше, стотина души от екипажа ми избягали с лодки. — Той се ухили. — Трябваха ни две седмици, за да ги намерим и да ги убедим да се качат обратно на борда. През което време, разбира се, не можех да отплавам.

Графинята се опита да го изгледа неодобрително, но не успя.

— Надявам се, че не сте ги наказали, след като са се върнали.

— Кого, моите хора ли? Не, всичко беше простено и те се завърнаха към обичайната си работа, като приеха съвета ми в бъдеще да не дават ухо на празни слухове.

— О, Томас — поклати глава графинята, която вече не се и опитваше да прикрие усмивката си.

Той небрежно сви рамене.

— Във всеки случай едва ли ще прибегна втори път до тази тактика. Не бих могъл да подтикна екипажа си към втори бунт, без това да се отрази пагубно на репутацията ми, а колкото и да обичам своя крал, не горя от желание да пожертвам доброто си име заради него. — Но го изрече така нехайно, че София остана с чувството, че въпреки показната си проява на гордост и себелюбие, капитан Гордън бе готов да пожертва далеч повече от доброто си име, ако се наложи. Той продължи: — Не, ще трябва да намеря друг начин да задържа тези води чисти за него. Не би трябвало да е особено трудно. Не съм получавал съобщения за никакви кораби на север, които да искат

конвой, а и по този бряг отдавна не са се мяркали капери, така че нямаме причина излишно да удължаваме този патрул, нито пък да се държим близо до брега. Без съмнение климатичните условия ще ме принудят да стоя далече от брега за известно време — предположи той съвсем сериозно, — а бурите толкова далеч на север могат да нанесат на един кораб такива щети, че докато стигнем до Англия, може да се случат толкова много дребни повреди, че вероятно ще ни трябват поправки. В действителност е възможно „Единбург“ да се нуждае от такъв сериозен ремонт, че да се наложи да го изтеглят на сух док, а когато това стане, няма да се учудя, ако изведнъж изникне някакъв неотложен делови въпрос, който да ме застави да помоля за разрешение да прекарам няколко дни в Лондон. И така, с малко късмет — довърши той, — пътят на краля може да се окаже свободен до Коледа.

От края на масата графът попита невярващо:

— Можете ли да го постигнете?

— Мога да опитам.

— Трябва да внимавате — напомни графинята.

— Внимавам.

— Вие сте добър човек — погледна го признателно тя. — И възнамерявам да се погрижа младият крал Джеймс да разбере това.

Гордън я озари с усмивка и сви рамене.

— След завръщането си може да ме възнагради — рече той, — като ме направи адмирал.

Когато обядът приключи, той се облегна назад и погледна корема си с престолено недоволство.

— Вашата готвачка се опитва да ме накара да надебелея всеки път, когато идвам тук.

— Не готвачката ви накара да изядете три порции пудинг — отбеляза графинята.

— Вярно, права сте. Все пак няма да е зле да се пораздвижи малко, иначе нищо чудно корабът ми да потъне, когато се върна на него. Питам се — продължи той с небрежен глас и погледна към местата по протежението на масата — дали вашата прекрасна госпожица Патерсън няма да се съгласи да ме придружи за една разходка из градината.

С три глави, обърнати към нея в очакване на отговора ѝ, София не можа да измисли никакъв благопристоен предлог да откаже предложението му. Можеше да обяви, че я боли глава, но нямаше да е убедително, след като се бе държала нормално по време на целия обяд. Освен това точно сега графинята я наблюдаваше с майчински интерес. София не можеше да я разочарова, като се държи грубо с любимия ѝ гостенин. Тя кимна.

— Разбира се.

В градината беше хладно. Стените спираха хапещия вятър откъм морето, но въздухът бе изпълнен с мразовития дъх на есента. Онези цветя, които все още не бяха загинали, се бяха запътили натам и всичко наоколо навяваше чувство на безнадеждност. И все пак една пойна птичка, една-единствена, кацнала на високата стена, смело пееше своята песен, необезкуражена от пустотата наоколо.

След заминаването на Морай, София не смееше да излиза често в градината. Няколко пъти бе идвала тук заедно с графинята, за да се поразходят и да се възхитят на пищните летни цветя, а веднъж бе излязла с Кирсти да ѝ помогне да наберат билки. Но всеки път изпитваше неприятното чувство от близостта на Били Уик, все едно дали го виждаше да работи на открито, или се скатаваше невидим зад някой обрасъл с плевели ъгъл. Каменната му колиба с тъмни стъкла на прозорците приличаше на чудовищна, огромна жаба, разположила се в най-долния край на градините срещу високите разкривени дървета, обкръжаващи потока, и София не можеше да погледне натам, без да изпита в сърцето си чувство на страх от нещо зло, което я наблюдаваше и чакаше.

Днес Били Уик се виждаше отдалеч: работеше с ножиците сред клоните на люляковото дърво — същото дърво, под което бе стояла с Морай онази последна вечер, когато цветовете му се бяха посипали върху ѝ и той я бе целунал...

— Трябва да призная — заговори Гордън, — че когато ви видях за първи път, не знаех как ще се приспособите към живота в Слейнс. Изглеждахте прекалено кротка, а графинята е... — направи кратка пауза, за да намери дума, с която да я опише — много енергична жена.

София разбираше, че тези думи бяха изречени като комплимент, но въпреки това изпита необходимост да каже нещо в защита на графинята.

— Тя е много интелигентна и елегантна жена.

— Да, такава е. И е съвсем ясно, че обучава и вас как се постига това. През тези няколко месеца вие се променихте.

Можеше да му каже, че се е променила повече, отколкото той може да си представи и това не е заслуга на графинята, но се задоволи само да изрече учтиво:

— Към по-добро, надявам се.

— Наистина. — Наведе глава и ѝ се усмихна. Не ѝ бе предложил ръката си, а вървеше до нея, без да се смущава. — Ще ми простите ли, ако ви кажа, че когато пристигнахте, все още изглеждахте като момиче, а за краткото време, откакто сте тук, сте се превърнали в жена. Това е изумителна метаморфоза.

Той открито проявяваше интереса си и можеше да е казал същото на всяко момиче, което му е харесвало, но София едва се спря да не положи закрилнически ръка върху корема си, като че ли се боеше, че капитанът може да види тайната, която я бе променила.

— Ласкаете ме — рече тя.

— Казвам истината.

Зад рамото му Били Уик ги наблюдаваше мълчаливо, привидно зает с ножиците си. Изведнъж ѝ се стори непоносимо да го гледа как кастри люляковото дърво, да вижда как останалите без листа клони падат осквернени на сухата земя. София погледна към Гордън.

— Да тръгнем ли по някоя друга алея? Слънцето свети в очите ми.

— Разбира се.

Той избра алея, която минаваше покрай лехите с рози. Окапалите им избелели листенца се бяха разпилели под трънените стебла. Гордън бръкна в джоба на палтото си и извади малко пакетче, което задържа в ръката си.

— Докато бях в Лондон и чаках да поправят „Единбург“, ги видях на витрината на един магазин. Накараха ме да се сетя за вас.

Щеше да ѝ подаде пакета, но тя се поколеба.

— Капитан Гордън...

— Моля ви. — Той спря на място и ѝ се усмихна с най-убедителната си усмивка. — Това е само една дреболия.

София неохотно пое подаръка и разкъса хартиената опаковка, за да види чифт изящни ръкавици от бяла кожа, избродирани със злато.

Задържа ги безмълвно в ръцете си, като си мислеше за последното посещение на Гордън в Слейнс, когато бе седнала върху ръкавиците на Морай, за да скрие, че току-що ги беше носила.

— Казах ви, струва ми се, че ръцете ви заслужават да имат по-мека защита от ръкавиците на господин Морай.

Тя си спомни.

— Да, наистина го казахте. — Задържа прекрасните ръкавици още един миг в ръката си, а после ги протегна обратно към него. — Не мога да ги приема. Няма да е правилно.

— Защо? — настояваше той, очевидно развеселен. София осъзна, че това е друг вид танц, не като онзи, в който я бе повел коварният херцог на Хамилтън — тук стъпките не бяха толкова сложни, но тя все пак не можеше да си позволи да направи крачка в погрешната посока. Капитан Гордън бе мъж, чието красиво лице и чар несъмнено бяха спечелили много сърца и сега той очевидно искаше да прибави София към списъка на завоеванията си.

Тя можеше просто да участва в играта му за известно време, докато се върне Морай... но знаеше, че ще ѝ тежи на съвестта, затова се опита, без да му разкрива всичко, да го накара да я разбере.

— Вие сте много мил, капитан Гордън, и вашият подарък е подбран много грижливо, но усещам, че ми го предлагате с определени очаквания, и не бих могла да ви обидя, като приема чувства, на които не мога да отвърна с взаимност.

Веждата му леко се повдигна нагоре, сякаш мисълта, че може да му откаже, никога не му бе хрумвала. За една мъчително дълга минута София си помисли, че го е обидила, но накрая той пое ръкавиците и каза:

— Виждам.

От начина, по който погледът му се плъзна надолу по тялото ѝ и после нагоре със слаба усмивка, признавайки поражението си, тя разбра, че той наистина вижда.

— Може би съм сгрешил, като съм си мислел, че ще имате нужда от ръкавиците. Изглежда, че тези на господин Морай ви подхождат достатъчно добре.

Погледът ѝ я издаде — даде му потвърждение и тя го разбра.

— И така — попита тихо той. — Графинята знае ли?

София поклати глава. Внезапната опасност от това, че бе разкрил тайната ѝ, я накара да изстине от ужас. Тя вдигна към него умолителен поглед.

— Нали няма да ѝ кажете?

Той остана безмълвен толкова дълго, че тя не бе сигурна какво ще отговори. После внимателно пъхна красивите ръкавици в джоба на палтото си и отново срещна погледа ѝ с цялата си предишна галантност.

— Имате думата ми — обеща ѝ той и ѝ предложи ръката си: — А сега да се връщаме. Корабът и екипажът ми ме чакат и усещам, че отдавна трябваше да съм си тръгнал.

София се боеше най-много от реакцията на графинята, но когато „Единбург“ отново се устреми на север, всичко, което тя каза, беше:

— Капитан Гордън е чаровен мъж.

Главата ѝ бе приведена над бродерията, думите бяха изречени така разсеяно, като че ли не искаше да прекъсва концентрацията си. София обаче усети паузата, която последва тези думи, и разбра, че от нея се очаква да отговори.

— Да — промълви тя. — Много чаровен мъж.

— Ако бях по-млада, вероятно щях да се влюбя в него. Но такъв мъж — продължи графинята — не е за всяка жена.

После вдигна поглед и в усмихнатите ѝ очи София прочете разбиране и прошка. И при все че никога не заговори на право по този въпрос, тя беше сигурна, че по някакъв начин графинята е разбрала същината на това, което се бе случило между нея и капитан Гордън на градинската алея, и че каквито и надежди да е хранила, се е отказала от тях без съжаление и никога повече няма да спомене и дума за тях.

Нямаше нужда да поглеждам в „Старият шотландски флот“, за да знам, че това, което бях написала, отговаря на истината, но все пак го направих. Всичко беше там: преименуването на кораба на капитан Гордън „Крал Уилям“ на „Единбург“, пътуването му на север през октомври и бунтът на екипажа му в Лейт.

По всичко личеше, че след това той се е опитал да удържи на думата си да направи всичко възможно корабът му да не се изпречва на пътя на крал Джеймс и неговата френска армия, когато пристигнат.

„Корабът — бе написал той в един доклад — пострада много от лошото време на север и има нужда от поправки.“ А по-късно, след като бе поискал и получил разрешение да изтегли „Единбург“ на сух док, през декември бе писал до адмиралтейството: „Всички докове тук понастоящем са пълни и все още не може да се определи кога някой от тях ще бъде освободен“. А през януари бе докладвал, че корабът е бил прегледан от майстор — строител, който е заключил, че „Единбург“ се нуждае от сериозни поправки или от цялостно обновяване. „За известно време присъствието ми тук няма да е необходимо — заключаваше капитан Гордън, — поради което ви моля да съобщите на Негово Кралско Височество, че желая да получа отпуск, за да дойда в града...“

„Умно — помислих си, докато затварях книгата. — Рисковано, но умно.“ Гордън бе успял да запази морето чисто за своя крал.

Подозирах обаче, че обитателите на Слейнс трябва да се тревожат повече за опасностите, които се движат по сушата.

XIII

Дойде ноември и доведе със себе си една досадна седмица на дъжд и бури, както и още един неочакван гост. Той пристигна на кон, довян през прага на конюшните от яростно виещия северен вятър и от пелена от дъжд, която го бе измокрила до кости. Мократа му пелерина падаше тежко върху облените в пот хълбоци на коня. На София, която убиваше времето, като бърбеше на нежнооката кобила и хранеше Хюго с остатъци от кухнята, нахлуването на този непознат при тях ѝ се стори като дело на нечиста сила. В очите ѝ той изглеждаше черен като дявола и също толкова голям.

Докато той слизаше от коня, тя направи крачка назад с ръка на каишката на Хюго. Учуди се, че кучето не заръмжа, дори ушите му не се бяха долепили до главата. София измерваше разстоянието до вратата и се чудеше какви са шансовете ѝ да се промъкне покрай новодошлия, без да я забележи. Той стоеше с гръб към нея и като го видя пред коня, тя осъзна, че съвсем не е толкова едър, колкото ѝ се бе сторило в първия миг. Всъщност едва ли бе много по-висок от самата нея — заблудила я беше високо вдигнатата качулка на пелерината, която засланиеше лицето му от дъжда.

Вече поуспокоена, но все още нащрек, тя видя как първата му работа бе да се погрижи за коня си: първо свали тежкото седло, а после изтърка до сухо с чиста слама потръпващите хълбоци на животното. „Никой дявол — помисли си София — не би си създавал толкова грижи заради един кон.“ Отново погледна към Хюго, който продължаваше спокойно да стои до нея, и почувства как страховете ѝ намаляват, а после и съвсем изчезват, когато мъжът най-после се обърна, свали черната качулка на пелерината си и разкри слабо, обрулено лице с приятни черти, заобиколено от кестенява брада, прошарена на места със сиво — свидетелство, че е навлязъл в средна възраст. Не носеше перука — косата му, която също бе започнала да посивява, бе хваната и завързана назад без никакво зачитане на модата.

— Съжалявам, уплаших ли ви? — Гласът му бе ласкав и в него се долавяше интонацията на планинските земи. — Простете, девойче.

Отначало ви взех за конярче, както бяхте застанали там, в сенките. Има ли някое наблизо?

— Конярче ли? — Не знаеше къде е Рори. Огледа се наоколо.

— Е, добре, ще ми трябват само чул и клетка, а тях мога и сам да ги намеря.

Недалеч от мястото, където стоеше, той намери една празна клетка, която напълно отговаряше на целите му, и когато Рори пристигна малко след това, конят вече бе настанен удобно и покрит с чул.

По очите на Рори си пролича, че е познал новодошлия.

— Полковник Грейм!

— Да — потвърди мъжът с очевидна изненада. — Не мислех, че тук ще ме помнят; откакто дойдох за последен път, трябва да са минали две години.

Фактът, че Рори си го бе спомнил и сега се движеше около него с очевидно уважение, подсказа на София, че този полковник Грейм не е обикновен гост.

Той все още мислеше за коня си.

— Ще му трябва топла храна — обърна се той към Рори, — ако можеш някак да го постигнеш. Яздихме цял ден и през всичкото време този дъжд не спря да вали.

Рори кимна, но в краткия му, безмълвен поглед като че ли имаше тревога повече за полковника, който бе буквално подгизнал и със сигурност щеше да си навлече някоя сериозна простуда, ако не се изсушеше колкото се може по-скоро.

— Ще се погрижа за него — каза Рори за коня. — А госпожица Патерсън може да ви заведе в къщата.

— Госпожица Патерсън? — Той я изгледа с неприкрит интерес и София не можа да не се усмихне. Не беше негова грешка, че я взе за прислужничка, като се има предвид, че я завари да се държи толкова свободно в конюшните, облечена в една от старите си рокли и с кал по обувките. Тя пусна каишката на Хюго и направи реверанс.

— Полковник, ще се радвам да ви заведе при графа и графинята на Ерол.

Той имаше засмени очи с бръчки в ъгълчетата, а усмивката му грейна под посивяващата брада.

— А аз ще се радвам да ви последвам, девойче.

Тя го поведе по задния път, през конюшните и складовете към коридора, който обикаляше двора. Беше се оказала права за височината му — раменете му не стърчаха кой знае колко над нейните, беше строен, стегнат мъж, но все пак излъчваше сила и властно присъствие, походката му бе походка на войник — не наперена, а самоуверена. Напомни ѝ за походката на Морай. И също като Морай, полковник Грейм носеше под пелерината си най-обикновено войнишко кожено палто над бричове и ботуши, ремъкът на меча му бе прехвърлен през рамо като на човек, носил дълги години оръжие.

— Паметта ми наистина не е това, което беше — усмихна се той, като ѝ хвърли кос поглед, — но прав ли съм да мисля, че преди две години не бяхте в Слейнс? Или и тогава се криехте при конете?

Допаднаха ѝ очите му, гласът му, приятелското му поведение.

— Не, не бях тук. Дойдох едва тази пролет.

— О, така ли? — Интересът му изведнъж се събуди. — Това преди идването на полковник Хук и придружителя му ли беше, или след това?

Вече бяха заобиколили двора и стигнали до стълбите на замъка и София изпита благодарност, че върви пред него, така че лицето ѝ да остане скрито, докато гласът ѝ изразяваше невинност. Защото, въпреки че този мъж ѝ харесваше, тя не можеше да забрави необходимостта от предпазливост.

— Полковник Хук... — повтори тя, поклати глава и каза: — Съжалявам, но това име нищо не ми говори.

— Няма значение.

Докато се изкачваха към горния етаж, графът се появи от коридора, който водеше към библиотеката, и едва успя да избегне сблъсъка с тях.

— Полковник Грейм! — Графът изглеждаше също толкова изненадан и зарадван, колкото преди малко Рори; той се пресегна и сърдечно стисна ръката на полковника. — В името божие, откъде изникнахте?

— Мога да ви кажа, Ваша Светлост, след като ми предложите нещо за пиене.

С изключение на херцога на Хамилтън, София не бе срещала човек, който да се държи така фамилиарно с графа — полковникът изрече „Ваша Светлост“ така, както би казал „моето момче“, но по

начина, по който графът прие обръщението, София разбра, че двамата се познават отдавна, и това убеждение се затвърди още повече, когато графът, сграбчил с една ръка полковника за рамото, го поведе към вратата на приемната и се провикна:

— Майко, виж кой е тук!

Очевидно зарадвана, графинята се отправи към тях.

— Не чух никой да чука на вратата.

— Дойдох направо от конюшните. Госпожица Патерсън бе така смела да ме съпроводи дотук, макар че изглеждам като истински негодник и все още дори не сме представени един на друг.

Графинята се усмихна.

— В такъв случай ми позволете да поправа този пропуск. София, това е полковник Грейм. Той наистина е негодник, както сам признава, но е негодник, който винаги е добре дошъл сред нас. — А после се обърна към полковника и каза: — Патрик, това е госпожица Патерсън, наша родственица, която тази година дойде да живее с нас.

— За мен е чест. — Той не се приведе ниско над ръката ѝ, както изискваше сегашната мода, а само я взе в своята твърда и честна длан и кимна, което имаше същия ефект.

Графинята каза загрижено:

— Но сега трябва да влезете и да седнете близо до огъня, иначе ще се разболеете, ако продължавате да стоите с тези мокри дрехи.

— А, не съм чак толкова слаб. Най-много пострада пелерината ми, останалата част от мен е сравнително суха. — Той смъкна прогизналото черно наметало от раменете си, за да го докаже, и графинята го взе от ръката му и го сложи на решетката пред камината.

— Въпреки това — настоя тя и отпусна ръка на едно кресло близо до огъня с жест, колкото покана, толкова и заповед. Полковникът кавалерски се предаде със свиване на раменете, но изчака графинята и София да заемат местата си, преди самият той да седне.

Графът, който бе пропуснал цялата тази сцена, защото бе излязъл почти веднага от стаята, се върна и сложи в ръката на полковника чаша, наполовина пълна с уиски.

— Така — рече той, — ето го и вашето питие. Сега ни кажете какво ви води тук. Мислехме, че сте във Франция.

— Наистина бях. Слязох на сушата на север оттук преди два дни и дойдох при вас колкото се може по-бързо. Нося съобщение от брат

ви — каза той, вперил очи в графинята, а после погледът му премина покрай нея и за част от секундата се спря на София.

Графинята побърза да каже:

— Госпожица Патерсън е част от семейството и знае да пази тайна.

— Да, и аз така разбрах. — Очите му върху слабото лице отново се засмяха. — Когато я попитах дали е срещнала полковник Хук, тя почти ме убеди, че изобщо не е идвал в Слейнс.

София се изчерви.

— Не бях сигурна...

— Не, не, девойче, постъпихте точно така, както трябва — успокой той. — В тези времена човек не бива да бъде прекалено доверчив. Грешката беше моя, задето забравих, че не знаете кой съм. Искях само да разбера дали сте видели племенника ми и дали можете да ми кажете как ви се е сторил, защото макар че от известно време и двамата сме във Франция, пътищата ни така и не се пресякоха.

София се намръщи, леко объркана.

— Полковник Хук е ваш племенник?

— Не, девойче.

— Има предвид господин Морай — обясни графинята и после отговори вместо София: — Племенникът ви изглеждаше много добре, когато беше тук.

Намеси се и графът:

— Струва ми се, че малко ми се разсърди. С тази награда за главата му просто не можех да го оставя да кръстосва страната, както искаше той, и да пътува през планините, затова трябваше през цялото време да остане тук с нас.

— Разбирам. — Погледът на полковника се спря на София и я остави с чувството, че вижда повече, отколкото би желала тя. Испита облекчение, че все още бе изчервена от предишното си неудобство, така че никой не би могъл да свърже руменината по бузите ѝ с насочения към Морай разговор или с реакцията ѝ от откритието, че полковник Грейм е негов чичо.

— Все пак — вметна графинята — той не се оплаква много и изглеждаше решен да си намери занимания. Стори ми се много тих.

— За разлика от мен, искате да кажете? — Полковникът се ухили. — Да, Джон пази мислите и чувствата си за себе си, колкото и

дълбоко да ги усеща. Още като момче си беше такъв и годините, прекарани като войник, само затвърдиха този навик.

— Къде се сражава сега частта му? — попита графът. — Във Фландрия ли?

София сведе очи и се опита да прикрие огромния интерес, който изпитваше към отговора.

— Да, там е, но Джон не е с тях. Хук го държи при себе си в Париж. Напоследък не пускат никого, който знае каквото и да било за плановете на младия крал, да се отдалечава от Сен Жермен от страх да не се разчуе нещо.

— Трябва да са глупаци, ако вярват, че вече не се е разчуло — каза сухо графинята. — Мили боже, от донесенията, които получаваме, излиза, че половината от двора в Сен Жермен са шпиони на кралица Ана.

— Да, по всяка вероятност. Кое то несъмнено е причината вашият брат да реши да изпрати съобщението си, използвайки това — и полковникът се почука по главата — вместо перо и хартия.

— И какво е съобщението му?

София бе изслушала последните думи на графинята и полковника без особено внимание — толкова огромно бе облекчението ѝ, задето Морай бе прекарал последните месеци не сред опасностите на бойното поле, както се бе страхувала, а в безопасност някъде в Париж. Не че той щеше да бъде въодушевен отново да се окаже затворен, та било то и в затвор със златни решетки, но сега поне знаеше със сигурност, че е жив и че е добре.

В сравнение с това никоя друга новина не можеше да изглежда важна. После обаче тя усети очакването, възцарило се в стаята, и отново насочи вниманието си към това, което щеше да каже полковникът, защото изведнъж осъзна, че то може да е това, което се надяваха да чуят от толкова седмици.

И наистина беше.

— Изпратиха ме да ви съобщя да очаквате скоро фрегата от Дюнкерк с новината, че всичко е готово и настъплението може да започне.

Графинята плесна с ръце, развълнувана като момиче.

— О, Патрик! Кога? След колко време?

— Брат ви смята, че вече е само въпрос на дни и че трябва да сте готови. Ще изпратят Чарлс Флеминг да ви донесе съобщението. Нали помните младия Флеминг?

— Да, спомням си го — кимна графинята.

— Добър човек е той — каза полковник Грейм. — Ще ви донесе инструкциите на краля, който ще тръгне скоро след него.

Съзнанието на София отново се отклони от разговора и докато останалите продължаваха оживено да приказват, тя обърна глава към огромния сводест прозорец и морето отвъд него и безкрайната водна шир ѝ се стори съвсем недостатъчна, за да побере щастието ѝ. „Вече е само въпрос на дни...“ Думите се повтаряха отново и отново като радостна мелодия, която удавяше всички други звуци.

Не бе осъзнала, че някой моли за вниманието ѝ, докато не усети лекото побутване близо до хълбока си. Отърси се от мечтите си и се огледа извинително наоколо, но до нея нямаше никого. Графът, полковникът и графинята все още седяха в креслата си, както и преди, и продължаваха да разговарят оживено. София отново усети онова леко побутване, този път не в хълбока, а по-дълбоко в, корема си, и осъзна какво представлява. Детето ѝ се бе раздвижило за първи път.

Този пръв слаб контакт с живота вътре в нея я изпълни с удивление. Макар да знаеше, че пробуждането на детето точно в този момент е само съвпадение — сестрата на Кирсти от седмици ѝ повтаряше, че може да се случи всеки миг — тя все пак не можеше да не повярва, че това е добро предзнаменование, като че ли детето също като нея ликуваше при мисълта, че Морай скоро ще се върне при тях.

Графинята започна да се смее на нещо, което полковник Грейм бе изрекъл току-що, и в ушите на София тази веселост напълно отговаряше на нейното настроение, затова и тя се засмя.

Слабото лице на полковника одобрително се извърна към нея.

— Какъв хубав звук.

— И то звук, който напоследък не сме чували често — рече графинята, възвръщайки самообладанието си, и погледна нежно към София. — Патрик, виждам, че ще трябва да ви задържим тук за известно време, защото, както виждате, отчаяно се нуждаем от забавление.

Полковникът се облегна назад в креслото си и се усмихна.

— Ще се радвам да ви го осигуря — увери я той, — докато има достатъчно уиски.

Застанал на вратата ми, Джими държеше с две ръце покрита купа като влѣхва, носеща дарове.

— Казах на приятелите си в хотел „Сейнт Олаф“ как си паднала по Уорд Хил, моме, и те помислиха, че може да ти трябва туй.

Отстъпих настрана, за да влезе. Все още се чувствах малко уморена след писането — бях се събудила от почукването на Джими и тъмнината, от която се появи той, бе единственият ориентир, по който можех да преценя кое време е. Очевидно идваше от хотела — в очите му имаше щастлив блясък, а дъхът му миришеше на скоч, но не можеше да бъде много късно, иначе на джентълмен като Джими Кийт дори не би му хрумвало да се отбие.

— Трябва да седнеш — напомни ми той, като кимна към превързания ми глезен и освободи едната си ръка, за да ми помогне да доуцукам до най-близкия стол. Усетих топлината и прекрасната миризма на карамел, разнасящи се от купата в другата му ръка.

— Какво е това, Джими?

— Просто едно малко лакомство. Ще ти трябват вилица и лъжица — каза той и ми ги донесе, след което сложи купата на масата до мен и свали капака, за да ми покаже огромно парче кафява карамелена торта, която плуваше сред море от крем. — Това е карамелов пудинг, а нивга няма да намериш по-хубав пудинг от тоя, дето го правят в „Сейнт Олаф“.

След като пѣхнах в устата си първото късче, трябваше да се съглася, че почти си е струвало да си навехна глезена, щом съм получила това лакомство като утешение.

Джими отхвърли благодарността ми със свиване на рамене.

— Няма нищо. И бездруго се качвах нагоре да ти изпразня брояча.

— О, всичко е наред — отвърнах бързо. — Все още имам монети.

Нямах желание да причинявам неприятности на синовете му, а бях сигурна, че ако погледне внимателно брояча, ще види, че стрелката не е там, където би трябвало да бъде. Испитах облекчение, когато той

прие казаното без възражение и насочи вниманието си към печката в кухнята.

— И имаш въглища, нали? — Беше отворил вратата на печката и разглеждаше огъня.

— Да, благодаря. Стюарт я напълни.

— О, да, виждам. — Гласът му стана сух. — Не може да стъкне огън, който да пламне, и това е. — Взе ръжена и разбута въглените, докато новото им положение го удовлетвори. — Имай предвид, че Стюи рядко прави нещо за някой друг, освен за себе си. Ти май си вдъхновила момчето.

Бях благодарна, че в момента ям и трябва само да измърморя нещо нечленоразделно през пудинга в устата си, преди телефонът да иззвъни и да ме спаси. Този път закуцах към него, за да го вдигна сама, и Джими ми позволи да го направя.

Гласът на Греъм в ухото ми ме стопли.

— Здравей.

— Здравсти. — Притиснах слушалката по-близо до ухото си и понижих глас.

Зад мен Джими затвори вратичката на печката с решително тракване и се изправи.

— Ще ти донеса малко въглища от отзад — оповести той и излезе, като си подсвиркуваше.

— Това баща ми ли беше? — попита Греъм.

— Да.

— Значи се грижат за теб както трябва.

— Да. Донесе ми карамелов пудинг.

— Добър човек. Как е глезенът?

— Откъде разбра?

— Имам си източници. Как е?

— Не е зле. Доктор Уиър казва, че няколко дни не трябва да го товаря.

— А!

— Защо „а“?

— Защото исках да ти направя едно предложение, но щом трябва да си почиваш...

— Това е само навяхване, не е чак толкова зле. — Огледах се наоколо, за да се уверя, че все още съм сама. — Какво предложение?

— Е, помислих си, че след като брат ми си е вкъщи и се грижи за татко, а на мен ми е трудно да идвам при теб, при положение че тези двамата през цялото време се мотаят наоколо... Помислих си, че може да искаш да дойдеш в Абърдийн през уикенда.

Сега беше мой ред да кажа:

— А!

— Можеш да вземеш компютъра си — предложи той, — така че да не губиш от времето си за писане. Аз пък имам да проверявам писмени работи.

— Не е това. Просто обещах на Джейн, моята агентка, че в събота ще обядвам с нея в Питърхед.

Не му казах, че фактически Джейн бе поканила и него — нямаше начин дори да си помисля да го подложя на разпита на Джейн на толкова ранен етап от връзката ни. Започнеше ли да върти на шиш мъжете, с които се срещах, Джейн можеше да бъде по-лоша и от баща ми, а аз не исках да въртят Греъм на шиш. Той бе специален.

— Няма проблем — рече той. — Мога да дойда да те взема след обяда. Все още ще имаме половината от следобеда, вечерта и цялата неделя.

Изправена пред поставения по този начин въпрос, както и пред убедителния му глас така близо до ухото ми, не можах да се сетя за никаква причина да не отвърна:

— Добре тогава. Много бих искала.

— Добре.

Джими се връщаше, все още подсвирквайки си, а аз повиших гласа си до по-нормален тон и изрекох в слушалката:

— Добре тогава, ще ти се обадя утре и ще уточним подробностите.

— Аз ще ти се обадя — обеща той.

Затворих с най-деловото си изражение, затова се оказах съвсем неподготвена, когато Джими попита:

— Това синът ми ли беше?

Добре, че пълнеше кофата с въглища и гледаше надолу, а не към лицето ми. Така и не видях как затаих дъх. Без да прекъсва работата си, отбеляза:

— Стюи е момче с добро сърце, но може да бъде малко досаден. Изпуснах дъха си и се отпуснах.

— Не беше Стюарт. — А после, тъй като видях, че бих могла да извлека полза от ситуацията, добавих: — Беше Джейн, моята агентка. Нали си спомняте Джейн?

— Да. Тя не е от ония моми, дето ги забравяш лесно.

— Тази събота ще обядвам с нея в Питърхед — обявих и добавих небрежно: — Всъщност може и да поостана там. Да прекарам уикенда със семейството й.

Джими реши, че идеята е добра, и поклати одобрително глава.

— Не можеш да се криеш тук, горе, през цялото време. Хората откачат, ако от време на време нямат малко компания.

Гледах го как накланя торбата с въглища и изсипва с трополене последните парчета в кофата и си помислих как ли се чувства сам в къщата си. Спомних си думите на Греъм, че баща му е ужасно самотен от смъртта на жена си насам. Да, имаше синовете си и приятелите си от хотел „Сейнт Олаф“, но това не беше същото като да има около себе си жена през цялото време.

Затова, след като приключи с въглищата и от учтивост щеше да си тръгне, го помолих да направи чай, а после го попитах дали няма да остане и да изпие една чаша и прекарахме следващите два часа в разговори, смях и игра на джин руми с картите, с които обикновено редях пасианси.

Защото, както Джими с основание бе казал, понякога бе по-добре да имаш компания, отколкото да си съвсем сам.

XIV

Полковник Грейм удържа на думата си и остана в Слейнс.

София предполагаше, че това се дължи колкото на удоволствието, което му доставяше гостоприемството на Слейнс, толкова и на желанието да бъде тук, когато пристигне фрегатата, възвестяваща идването на краля. Което и от двете да беше, компанията му ѝ допаднаше неимоверно много. Тя дори започна да завижда на Морай за този чичо, така приятен и мил и различен от нейния чичо Джон, като деня от нощта. Полковникът бе по-разговорлив от племенника си и с по-голяма склонност да търси забавната страна във всяко събитие, но приличаше достатъчно на Морай, та София да се чувства непринудено с него и да ѝ се струва близък.

Той внесе оживление в Слейнс, защото също като племенника си и той не можеше да стои дълго на едно място. Ако тялото му престанеше да се движи, тогава умът му ставаше неуморен и изискваше някакво разнообразие. През повечето вечери полковникът караше останалите да играят карти и ги учеше на всички нови игри, които бяха на мода в двора на френския крал, както и в Сен Жермен. А в един дъждовен следобед, когато краят на седмицата приближаваше, започна да учи София да играе шах.

— Имате ум за тази игра — похвали я. — Малко момичета го притежават.

Увереността му я поласка, но ѝ се искаше и самата тя да може да я сподели. Със свито сърце го наблюдаваше как подрежда фигурите върху дървената дъска, която бе сложил помежду им на малката масичка в библиотеката. Красивите, черни и бели фигурки, изящно изработени от дърво, изглеждаха толкова много — топовете, конете и офицерите, стиснали оцветени копия в ръце, които обграждаха две фигури, по-високи от останалите и с корони на главите. Боядисаните им лица я гледаха със съмнение.

— Нямам много късмет в игрите — рече София.

— Тази игра не зависи от късмета. — Той подреди осем по-малки фигури един ред пред другите, погледна я окуражително и

додаде: — Това е игра на стратегия — битка, ако желаете, между моите мъже и вашите. Между моя ум и вашия.

Тя се усмихна.

— В такъв случай вашият със сигурност ще спечели.

— Не можеш да започваш битка, девойче, като още от самото начало си мислиш, че ще я загубиш. Елате сега и ми позволете да ви покажа как се играе.

Той бе войник и ѝ показа играта от гледна точка на войника, започвайки от предната линия.

— Тези мънички мъже тук, пешките, нямат право да вземат решения. Могат само да местят крак пред крак и да маршируват в права линия към врага, освен когато се впускат в атака. Тогава следват замаха на меча, виждате ли, по диагонал — и премести пешката си срещу една от нейните. — Офицерите зад тях могат да се движат много по-бързо, защото са на коне и са по-смели...

И така малко по малко той ѝ показа всички фигури и ги изпрати в битка на бойното поле. Направляваше я в тяхната първа игра, като при всеки ход отделяше време, за да ѝ обясни всички възможности, с които разполага, и с кои фигури какви ходове може да направи, но нито веднъж не ѝ даде съвет. Оставяше я тя да направи избор и или се облягаше с одобрение назад, или с добронамерена усмивка вземаше фигурата, която тя бе поставила в опасност.

София се опитваше да се поучи от всяка грешка и въпреки че, както и подозираше, накрая полковникът спечели, тя изпита чувство на триумф, задето му бе дала поне някакво подобие на битка. И гордостта ѝ нарасна още повече, когато той каза:

— Справихте се забележително добре, девойче. Не ви ли казах, че имате ум за тази игра?

— Харесва ми.

— Да, и аз така виждам. — Той ѝ се усмихна. — Преди вечеря ще имаме време за още една партия, ако желаете.

Уменията ѝ се подобряваха с всеки изминал ден.

— Ще ви бие, полковник — гласеше мнението на графа, когато един следобед разсеяно ги наблюдаваше от стола си за четене.

— Да, може и да се окажете прав.

С присвити пръсти полковник Грѐъм огледа дъската и тихо подсвирна през зъби. Не бързаше да направи хода си. Когато най-последно

премести една фигура, на София това ѝ се стори грешка, защото оставяше в редиците му слабост, където тя можеше да атакува. Обаче щом се възползва от пролуката, разбра, че грешката е била не негова, а нейна, защото полковник Грейм мълчаливо плъзна офицера си по дъската и обяви:

— Шах.

Изобщо не го бе очаквала и невярващо се взираше в офицера, застанал в очакване да вземе царя ѝ. Забелязал ужасеното ѝ изражение, полковник Грейм я посъветва:

— Трябва да наблюдавате цялото поле, девойче, и да използвате ума си преди оръжията си. Когато ме видяхте да местя този офицер, първата ви мисъл бе да вземете топа, който оставих незащитен, нали така? Точно по този начин разсъждават и повечето войници по време на първата си битка: смятат, че най-важното им задължение е да завземат територия, да се втурнат срещу врага и да му причинят колкото се може повече щети.

— А не е ли така?

Той поклати глава.

— Не, невинаги. На война, както и при игра на шах, човек трябва също така да защитава краля си. — Мъдрата му усмивка сякаш опрощаваше нейната младост и неопитност. — Нито една битка не може да завърши с победа, ако загубиш краля.

София кимна, за да покаже, че разбира. Намръщеният ѝ поглед бе устремен към дъската в търсене на някакъв ход, с който да защити царя си, защото полковникът не бе казал „шахмат“, а само „шах“. Упоритата ѝ концентрация продължи чак докато при тях дойде графинята.

Чертите ѝ се бяха втвърдили, докато казваше на сина си:

— Имаме посетител, и то такъв, който не ми допада. Носи ни писма от граф-маршала, но у него има нещо, което не ми вдъхва доверие.

Посетителят ги чакаше в приемната — едър, възрастен мъж, навярно прехвърлил шейсетте, с тежки черти на лицето и огромни ръце, в които дланта на графа сякаш изчезна, като се здрависаха. Беше по-висок от домакина, ръстът му надхвърляше метър и осемдесет, дрехите му бяха като на планинец и щеше да представлява

впечатляваща фигура на боец, ако не беше изтощението, изписано на лицето му.

— За бога! — връхлетя полковник Грейм в приемната. — Капитан Огилви!

Графинята се извърна.

— Познавате ли се?

— Да, служихме заедно във Франция — обясни полковник Грейм и прекоси стаята, за да поздрави новодошлия с очевидно удоволствие. — Познаваме се отдавна. По дяволите, как сте?

Капитан Огилви изглеждаше също толкова зарадван като полковника да срещне другар по оръжие и се поизправи, докато отговаряше:

— Добре, макар че вече съм прекалено стар да се бия и трябва да си изкарвам хляба по друг начин. — От тона на гласа му София реши, че смяната на препитанието е била горчива за него и трудна за преглъщане. — А вие? Мислех, че сте във Фландрия.

— Разрешиха ми отпуск, за да дойда в Шотландия по семеен въпрос — отвърна полковникът. — Но скоро ще се върна.

Застанала настрана, графинята наблюдаваше тази непредвидена среща с неутрален израз на лицето, който не издаваше тревожните ѝ мисли. Самата София не можеше да разбере кое у Огилви притеснява толкова графинята. Според нея очите му изглеждаха достатъчно благи, когато ги запознаха.

Графинята каза:

— Сигурно сте уморен, капитане, щом сте яздили от граф-маршала дотук. Трябва да останете в Слейнс, докато се възстановите от пътуването.

Поклонът на Огилви бе дълбок и изпълнен с нескрита благодарност.

— Ваша Светлост е прекалено любезна.

Тя се усмихна.

— Съвсем не. Елате, нека да повикам някого, който да ви заведе до стаята ви.

След излизането му усмивката ѝ се стопи и тя се обърна очаквателно към полковник Грейм:

— Патрик, кажете ми всичко, което знаете за този човек.

Полковникът отвърна прямо:

— Можете да му имате доверие.

— Защо смятате така?

— Защото е понесъл много повече трудности от вас или от мен в служба на Стюартите. Преди двацет години се е сражавал за стария крал Джеймс и е бил един от онези смели планинци, които се биха при Киликранки^[1] заедно с Дънди и разбиха английските линии. А когато ветровете отново се обърнали, той се присъединил към онези от планинците, които последвали стария крал Джеймс в изгнанието му. Сто и петдесет храбри мъже пожертвали всичко, което имат, за да служат на Джеймс срещу заплата на обикновени войници. На река Рейн има остров, наречен „Островът на шотландците“, защото са го превзели по начина на планинците — газейки във вода до раменете, уловени ръка за ръка, под прикритието на нощта, са победили превъзхождаща ги в пъти сила. Кралят на Франция ги смята за легенда, както и всички в Сен Жермен. Но днес малцина от тях са живи. Когато срещнах капитан Огилви преди десет години от сто и петдесетимата бяха останали двацет, а днес броят им със сигурност е намалял още повече.

Разказът му видимо бе развълнувал младия граф.

— Чувал съм за тези планинци, но не съм си и помислял, че един ден някой от тях ще потърси подслон под моя покрив. — Въодушевен, той се обърна към полковника: — Разбира се, че капитанът е добре дошъл.

Графинята добави:

— Да. Благодаря ви, Патрик, че разсеяхте тревогата ми.

Но София, която я наблюдаваше, забеляза, че тя все още не сваля грижливо поддържаната си маска на безразличие, като че ли разказът на полковника не бе премахнал всичките ѝ съмнения.

Очевидно бе, че полковник Грейм не изпитва никакви притеснения. На другата сутрин двамата със София сядаха да възобновят прекъснатата си партия шах, когато вратата на библиотеката се отвори и Огилви, виждайки, че вече са там и изглеждат заети, се извини и понечи да се оттегли, но полковник Грейм категорично възрази.

— Елате и се присъединете към нас, капитане.

— Ако сте сигурни, че няма да ви се натрапвам.

— Съвсем не. Освен това присъствието на публика може да подобри играта ни.

София се съмняваше, че на света има сила, способна да ѝ помогне тази сутрин да спаси царя си. Докато капитан Огилви се настаняваше в едно кресло до огъня, тя се възползва от възможността отново да проучи разположението на всички фигури на дъската с надеждата да забележи хода, който щеше да избави царя ѝ от опасността.

Полковник Грейм я наблюдаваше внимателно от другата страна на масата, без да се опитва да скрие колко е развеселен.

— Има начин — подхвърли той — да се измъкнете.

— Предполагам, че няма да ми кажете какъв е той? — Знаеше, че няма да ѝ помогне. Нито веднъж досега не ѝ бе казал как да движи фигурите, нито пък ѝ бе дал някакъв съвет, но от време на време я учеше да насочва погледа си във върнатата посока. Точно това направи и сега.

— Този начин включва царицата ви.

— Царицата ми... — Погледна, но не можа да разбере какво има предвид полковникът. А после изведнъж възкликна: — О! — и направи хода.

— Виждате ли? — По усмивката на полковник Грейм си личеше, че се гордее с нея. — Казах ви. Сега царят ви е в безопасност. Поне — предупреди я шеговито той — засега.

Огилви погледна дъската без особен интерес, но София знаеше, че няма дълго да устои на желанието си да им разкаже някоя история. Предишната вечер на трапезата ги бе забавлявал с какви ли не разкази, защото през дългия си живот се бе сдобил с цял куп истории и му доставяше удоволствие да ги споделя. Не че София имаше нещо против — на нея те ѝ се струваха очарователни, пълни с дръзки приключения, но истината бе, че щеше да слуша, дори и да заспиваше от скука, защото сърцето ѝ не бе така кораво, че да откаже на някого като Огилви, който отдавна бе изживял дните си на слава, възможността да ги преживее отново чрез разказа си.

— Да — обади се Огилви от креслото си. — Често пъти става така, че кралицата е в състояние да спаси краля. Нашият млад крал Джейми дължи много на майка си. Той изобщо нямаше да оцелее, ако не беше смелостта ѝ да го отведе отвъд морето.

Полковник Грейм очевидно също бе подушил задаващата се история и направи необходимото, за да окуражи разказвача.

— Да, трябва да разкажете на това девойче всичко за онези дни. Тогава тя самата ще да е била съвсем малко детенце.

Огилви погледна към София и когато видя желанието ѝ да чуе историята, започна:

— Младият Джеймс — принцът на Уелс, тогава беше само на половин годинка. Бяха първите дни на декември и времето беше свирепо, ветровито и студено. Нещата се развиваха много зле за стария крал. Загубваше властта си над кралството. Повечето от генералите му, сред тях и Марлборо, го бяха изоставили, преминавайки на страната на Уилям Орански, собствената му дъщеря Ана също бе отплавала тайно натам. Това му се отрази зле — жестока рана беше това, предателството на дъщерята, която обичаше. След това до голяма степен загуби желанието си за борба и не го беше грижа какво ще стане с него, но се вълнуваше много какво ще се случи с кралицата и с малкия принц. Знаеше, че момчето няма да е в безопасност, защото вигите бяха разпространили навсякъде лъжливия слух, че Джеймс не е истински син на кралицата. Дяволска лъжа беше този слух — добави той разпалено — и как кралицата успя да го понесе, след като бе родила принца пред цяла стая свидетели, както изисква обичаят, аз не... — и замлъкна, защото силното чувство, което го бе завладяло, му попречи да продължи.

София знаеше какво иска да каже той: че не проумява. Не знаеше как Мария Моденска е успяла да понесе подобна клевета; самата София също не проумяваше как някоя жена, която и да е тя, би могла да я понесе. Да износиш дете и да го родиш, а после да го видиш отхвърлено, а майчинството си — отречено от същите хора, които знаят истината... е, по-добре да не си мисли за това сега. София устоя на почти безразсъдния импулс да постави ръка на корема си, а Огилви, вече успял да се овладее, продължи:

— Но старият крал бе решил, че кралицата и Уелският принц трябва да бъдат изведени от Лондон и отведени във Франция. В тайната бяха посветени съвсем малко хора. — Светлината на огъня хвърляше сенки по изразителното му лице, когато се наведе напред и посвети и тях в тази тайна. Говореше с такава сигурност, като че ли самият той е бил там. — Онази вечер, когато трябваше да се състои

бягството, кралицата седнала на масата за вечеря. Изглеждаше съвсем спокойна. Играела ролята си така убедително, че никой не заподозрял нищо. След като се оттеглила, тя сменила красивата си рокля с най-обикновена и увила принца като вързоп, сякаш е прислужница, която изнася дрехи за пране. Били й дали двама доверени мъже за охрана, дамите й също щели да я придружат. Излезли по тайни коридори от двореца Уайтхол, като внимавали да не ги забележат, и се вмъкнали в каретата, която трябвало да ги отведе до реката.

София затаи дъх, докато във въображението си се плъзгаше сред бдящите сенки заедно с кралицата. Прехапа долната си устна.

— Нощта била толкова тъмна — разказваше капитан Огилви, — че едва можели да се видят един друг. А пресичането на Темза в този вятър и дъжд било много опасно. Но когато най-после стигнали до отсрещната страна, каретата, която трябвало да ги чака там, я нямало. Кралицата била принудена да се подслони от бурята до стената на една църква и да чака, докато мъжете от охраната отидат да доведат каретата. За малко да ги открият, но ръката на провидението ги закриляла тогава, както и по-късно през тази свирепа нощ, когато едва не ги заловили на пътя за Грейвсенд. Измъкнали се като по чудо и успели да стигнат до брега, където други хора се присъединили към тях за презморското пътуване до Франция. Плаването било ужасно, но кралицата не се оплакала нито веднъж. Рядко се среща жена с такава смелост — заключи капитан Огилви — и благодарение на нейната храброст днес имаме крал, защото ако бяха останали в Англия, нищо нямаше да може да ги спаси.

София забеляза, че полковник Грейм също се бе пренесъл в спомените си към онези тревожни дни на предателство. Остана смълчан за кратко, а после въздъхна:

— Покъртителна история.

— Да, чух го направо от устата на граф Дьо Лозюн. Той е бил там — бил е един от двамата мъже, които в онази нощ извели Мария Моденска от Уайтхол и я придружили до Грейвсенд, бил е с нея и по време на цялото пътуване до Франция. Всичко това се е случило пред очите му и се е загнездило в паметта му, докато една вечер не му помогнах да го извади с вино. — Споменът накара капитан Огилви да се усмихне. — Разказа ми и други истории, но малко от тях бих повторил в присъствието на момиче.

Но все пак успя да се сети за една, която да не е твърде неприлична, и се настани още по-удобно в креслото, докато я разказваше.

София го слушаше с половин ухо и се усмихваше на правилните места за скандалното поведение на графа, но въображението ѝ бе дотолкова завладяно от разказа за бягството на кралицата и принца от Англия, че часове по-късно все още си мислеше за това.

Този следобед тя дълго стоя права пред сводестия прозорец на приемната и се взира в морето, питайки се какво ли е да се люшкаш по тези безжалостни мразовити вълни, без да знаеш какво бъдеще очаква невръстния ти син в прегръдките ти, докато се тревожиш за живота на съпруга си, останал в земята, която напускаш, и когото може никога да не видиш отново. Колко ли огромно е било отчаянието на кралицата?

Не усети, че някой е влязъл в стаята, докато полковник Грейм не проговори зад гърба ѝ с успокояващ глас, който като че ли разбираше тъгата ѝ и се опитваше да я разведри:

— Няма да се учудя, ако завали, преди да падне здрач. Тези облаци определено обещават сняг.

Той пристъпи напред, застана близо до нея и проследи погледа ѝ. Не казваше нищо, просто ѝ правеше компания.

София остана още един миг загледана в леденосивите талази, които се надигаха и спадаха отвъд прозореца, а после, без да се обръща, прошепна:

— Баща ми винаги е обичал морето.

Той впери в нея проникателен поглед.

— Но не и вие.

— Нямам му доверие. През лятото е толкова красиво, но през декември лицето му е различно — страховито и заплашително.

Той кимна.

— Да — рече, — няма по-тъжна гледка от зимното море, защото то ни казва, че приближава крайт на годината и дните ѝ на радост и скръб отминават и никога вече няма да се повторят. — Замълча, а после лека усмивка замести сериозното му изражение. — Но точно така се сменят и сезоните и така и трябва да бъде, както го е намислила природата. Полята трябва да оголеят и птиците трябва да спрат да пеят за известно време; растенията трябва да загинат и да лежат тихо под снега, точно както зимното море трябва да покаже лицето си на бури,

смърт и погубени надежди — лицето, което вие толкова силно мразите. Така вървят нещата и когато остарееете колкото мен, девойче, може дори да приветствате с „добре дошъл“ този кръговрат.

— Да приветствам зимата?

— Да. — Не беше се помръднал и все пак София изведнъж почувства гласа му като прегръдка, като утешителна ръка, която обгръща раменете ѝ. — Защото, ако не съществува зима, не можем да се надяваме за пролет. — Очите му, приковани в нейните, бяха топли и мъдри. — Пролетта ще дойде. — Замлъкна, а после със същия сигурен глас добави: — А също и той.

Разбира се, имаше предвид краля, реши София. Искаше да каже, че кралят ще дойде. И все пак ѝ се стори, че за миг в очите му пробягва нещо, преди да се отклонят от нейните, за да проследят отново снежните облаци, които се носеха дори още по-близо до брега. В този миг София не можеше да бъде сигурна, че не ѝ говори за някой друг.

Те никога не споменаваха Морай. Уверението, че племенникът му е бил добре, докато е живял в Слейнс, изглежда, бе удовлетворило полковника и той така и не зададе повече въпроси. Не бе попитал за никакви подробности, свързани с Морай, като че ли смяташе, че не му влиза в работата. Според София двамата много си приличаха — и двамата бяха обвързани от чувство за чест, което не им позволяваше да нарушават личния живот на другите и ги караше ревниво да охраняват собствения си.

Много добре стана, каза си тя, че той не може да разбере за какво точно си мисли тя в този момент. Мислеше си за отчаяното бягство на Мария Моденска, за страха, вярата и надеждата, подтикнали я да се осмели да предизвика зимата, като прекоси морето заедно с невръстния си син. И как този син, сега пораснал и крал, поверяваше съдбата си на същите тези студени, безжалостни вълни, които изглеждаха решени да отделят Стюартите от надеждите им и от кралската им участ.

Опита се, както я бе посъветвал полковник Грейм, да види в зимното море обещание, но не успя. Сиво-зелено и самотно, то се простираше към безкрая, за да се срещне с устремилите се към брега облаци, чиято тъмнина вещаеше само бури.

През цялото това време, откакто бе дошла в Слейнс и бе разбрала за планираното нашествие, което трябваше да върне краля в Шотландия, София нито веднъж не бе помисляла, че заговорът може да се провали. Нито веднъж до този момент.

През прозореца си можех да видя как вълните се разбиват в стената на пристанището. Тази сутрин вятърът беше силен и те прииждаха сърдити и бързи и разпръскваха гъста пяна, която размиваше очертанията на заснежения плаж. По-нататък морето тънеше в сянката на черни облаци, които се скупчваха и закриваха слънцето.

Не ми бе трудно да се почувствам така, както навярно се бе чувствала София. Зимното море пред очите ми не бе по-различно от онова, което бях описала чрез спомена ѝ. Чрез нейните очи.

Нито пък бе трудно да усетя сянката на полковник Грейм близо до рамото си. Сега ги чувствах навсякъде около себе си — хората, живели в Слейнс през онази зима. През цялото време бяха край мен и ми бе трудно да се отскубна, да се отдалеча от тях. Те просто ме дърпаха обратно.

Особено тази сутрин. Възнамерявах да си почина и да поспя — отчаяно се нуждаех от сън — но всичко, което успях да направя, бе да си приготвя препечена филийка и чаша кафе. И дори и с тях не бях приключила, когато гласовете отново започнаха да се обаждат и да стават нетърпеливи.

Можех да не им обърна внимание, но вятърът отвъд стъклото на прозореца се надигна до стенание и се промъкна през рамката, за да ме обвие в студа си. Прошепна:

— Нямах друг избор.

И беше прав.

---

[1] Битката при Киликранки (27 юли 1689 г.) — епична победа на якобитите от планинските кланове на Шотландия над далеч многобройните сили на поддръжниците на Уилям и Мери, но победата при Киликранки не оказва ефект върху изхода на войната, а цената ѝ се оказва твърде висока: около една трета от силите на планинците са

избити, а техният предводител — виконт Дънди, е ранен смъртоносно.
— Б.пр. ↑

XV

Смяташе да прекара един час в конюшните с конете, но се отказа, когато видя Кирсти и Рори, доближили глави един до друг и увлечени в сериозен разговор. За нищо на света не искаше да се натрапва в такъв интимен момент, затова преди двамата да я забележат, стъпвайки безшумно, зави по дългата пътека, която минаваше покрай пивоварната и пералнята.

Беше валяло, както бе предсказал полковник Грейм, и голите клони на дърветата бяха покрити с дебел слой замръзнал сняг. По-надолу София видя тънката струя дим, виеща се от комините на бараката в края на градината. Не бе виждала Били Уик от идването на капитан Гордън преди няколко седмици и нямаше никакво желание да го среща сега, затова не се зарадва, когато видя приведената му фигура да се откроява черна на фона на един заснежен храст, чиито изкривени клони се огъваха към хълмовете по-нататък, като че ли се опитваха да избягат от яростните ветрове, духащи от суровото Северно море.

София също се канеше да потърси спасение и да продължи покрай стената на пералнята, а после да свие зад ъгъла към кухнята, когато второ движение от градината привлече вниманието ѝ и я накара да се спре и да погледне по-внимателно. Били Уик не беше сам. Един друг мъж, много по-едър, с плътно вълнено наметало, с дръпнато над главата и раменете му покривало, се бе приближил към градинаря и сега стоеше до него. Нямаше как да се сбърка самоличността му. Но каква работа можеше да има капитан Огилви с Били Уик.

Каквато и да бе, тя им отне няколко минути и през това време тревожният израз на лицето ѝ стана още по-напрегнат, когато ръцете на двамата мъже се раздвижиха и някакъв загадъчен предмет смени притежателя си.

Едва когато те се разделиха и изчезнаха от погледа ѝ, София се раздвижи, защото капитан Огилви можеше да се върне по пътеката към къщата и всеки момент да се натъкне на нея. Стъпките ѝ бяха затруднени от стигащия до глезените ѝ сняг, но тя се движеше бързо,

като загръщаше пелерината по-плътно около себе си и се опитваше да успокои ледените тръпки, плъзнали по тялото ѝ.

Както се надяваше, намери полковника в библиотеката. Той ѝ се усмихна над книгата си.

— Толкова скоро ли се връщате? Човек би си помислил, че ви стига поражението за един ден.

Без да поглежда към дъската за шах, тя попита бързо:

— Може ли да говоря с вас?

Той се изправи, сякаш доловил настойчивостта ѝ.

— Да, разбира се.

— Не тук — каза тя, защото знаеше, че Огилви скоро ще се върне и че често прекарва времето си в това помещение. Трябваше ѝ място, където да могат да останат насаме, без да рискуват някой да ги прекъсне. Докато пръстите ѝ се впибах в тежките гънки на пелерината, внезапно ѝ хрумна нещо.

— Ще повървите ли с мен?

— Какво, сега ли? Навън?

Тя кимна.

Вдигнал примирено вежда, полковник Грейм хвърли прощален поглед на топлия огън и затвори книгата си.

— Да, девойче. Ще дойда и ще повървя с вас. Накъде?

Снегът не бе толкова дълбок на върха на скалата, откъдето вятърът бе отвял към сушата пластове сняг, които лежаха меки и топящи се от дългия ден под слънчевата светлина. Беше късен следобед и сенките се преплитаха една с друга на земята под заснежените клонове на дърветата, които обграждаха потока. Миризмата на горящи дърва в огньовете от комините на къщите навяваше на София чувство за уют, а димът, който се виеше и побеляваше във въздуха над гората, сякаш се сливаше с нейния дъх.

Двамата тръгнаха между къщите, изкачиха се по бруления от вятъра хълм зад тях и после слязоха надолу по оцветения в светлобежово бяг. Пясъкът под краката им беше твърд, не мек и подвижен както през лятото, а дюните бяха побелели от сняг, през който туйките златна трева все още се надигаха и се люшкаха под вятъра.

На дългата, широка извивка на пясъчната ивица нямаше никой друг, освен тях. Никой не можеше да ги чуе. И все пак София

продължаваше да върви, вече търсейки не усамотение, а вдъхновение.

През цялото време, докато се движеха по пътеката, тя се опитваше да реши как е най-добре да му каже, че според нея неговият приятел капитанът може да не е това, което изглежда. Знаеше, че няма лесен начин да се съобщи подобно нещо, и можеше изобщо да не го спомене, ако не я преследваше силно предупредително чувство, че това, което става сега, се е случвало и преди. София взе решение и като предпочете да прибегне до миналото като отправна точка, най-после започна:

— Когато племенникът ви беше в Слейнс, веднъж ми разказа за приключенията си заедно със Саймън Фрейзър.

Погледът на полковник Грейм потърси лицето ѝ с внезапен интерес.

— Така ли? И какво ви каза?

— Че кралят го изпратил тук заедно със Саймън Фрейзър, за да разбере колко хора ще се надигнат, ако избухне бунт, и да се срещне с всички благородници в планините и в Единбург, които са добре разположени към делото.

— Лично кралицата майка го изпрати тук, защото го цени високо. Каза ли ви това?

Тя поклати глава.

— Е, той не е момък, който се хвали, но е истина. Всъщност, когато Фрейзър се върна във Франция без Джон, тя се наскърби толкова много, че нарече Фрейзър убиец и направи всичко възможно да го хвърлят в затвора. Много лоялна жена е Мария Моденска и не забравя любимците си.

София не знаеше, че Морай е любимец на кралицата, и това я изпълни с гордост, но въпреки това не желаше да се отклонява от целта, която си бе поставила, и щеше да продължи да говори, ако полковник Грейм не бе пояснил:

— Имайте предвид, че кралицата сгреши за частта с убийството. Работата беше там, че Фрейзър офейкал като някой плъх, без да изпрати вест на Джон, че си тръгва, и племенникът ми трябвало да прекара няколко месеца в криене, преди да успее да намери начин да стигне до Франция. Аз вече бях заминал, иначе щях да му помогна, защото по това време цялата работа вече беше пропаднала и Джон беше в опасност.

Отново отвлечена от мислите си, София погледна към него и повтори:

— Заминали сте по-рано?

— Да — потвърди той и после нехайно, като че ли споменаваше всеизвестен факт, добави: — И аз бях тук с Фрейзър, също като Джон, по нареждане от Сен Жермен. Той не ви ли каза, че чичо му е дошъл с него?

Отговорът трябва да бе ясно изписан на лицето ѝ, защото той се усмихна и заключи:

— Не, не е. Джон внимава с думите, такъв си е по природа. Рядко се срещат мъже, които така да пазят тайните си. — Отклони погледа си към морето и не забеляза промяната в изражението ѝ. — Каза ли ви, че Саймън Фрейзър беше предател?

— Да.

— Това беше удар за Джон, защото той го ценеше високо. Самият аз подозирах нещо подобно, когато пристигнахме тук. Нещо у Фрейзър не бе наред още от самото начало. Но Джон... — Той направи пауза и сви рамене. — Е, тогава Джон беше по-млад и смяташе Фрейзър за свой приятел. Беше му много тежко, когато откри истината.

— Струва ми се, че всеки би се изненадал от подобно предателство от страна на приятел — заяви София.

Той долови промяната в тона ѝ и се обърна към нея, като че ли искаше да я попита какво означава това.

— Не сте ме накарали да измина целия този път, за да говорим за Фрейзър, девойче. Какво се върти в главата ви?

Тя си пое дъх.

— Подозирам, че капитан Огилви може да е шпионин.

Боеше се, че той може да ѝ се изсмее или дори да се ядоса. Грейм обаче не направи нито едното, нито другото, а само я попита:

— Защо смятате така?

И така, тя му разказа какво бе видяла и за малкия пакет, който бе преминал от ръцете на капитан Огилви в тези на Били Уик.

— Мисля, че вътре може да е имало пари.

— Девойче. — Той ѝ хвърли снизходителен поглед.

— Градинарят е зъл човек и никой от другите прислужници не го обича. Не може да му се има доверие. Не се сещам за нито една причина капитан Огилви да иска да говори с него, освен, за да разбере

нещо за този дом и за това, което се върши тук. — Загледа се към пясъка и добави: — Надявам се, че няма да ви обидя, полковник Грейм, ако ви кажа, че според мен вие много приличате на господин Морай и не бих желала да ви видя да страдате, както е страдал той заради човек, който не заслужава вашето приятелство.

За миг настана абсолютна тишина, в която единственият звук бе шумът от разбиването на вълните в замръзалия бряг. А после полковникът попита:

— За моето добруване ли се тревожите, девойче?

Звучеше също така развълнуван като Морай, когато бе направил подобно откритие преди месеци. Онзи момент, помисли си София, също се бе случил тук, на същия този плаж, но тогава духаше по-топъл вятър, а под синьото небе морето бе изглеждало изпълнено с надежда и обещания.

— Няма нужда — благо рече полковник Грейм. — И няма нужда да се притеснявате заради Огилви, той не е като Саймън Фрейзър и е служил на Стюартите прекалено дълго, за да ги предаде сега.

Тя вдигна глава и от израза на лицето му разбра, че не е обърнал внимание на предупреждението ѝ, но онзи неспокоен гласец в главата ѝ отказваше да млъкне.

— Нали въпреки това ще внимавате?

— Да, девойче. Щом това ви безпокои толкова много, заради вас ще внимавам. — Но го каза така, както пакостливо дете обещава да е добро, а бръчиците в ъгълчетата на очите му ѝ подсказаха, че не смята въпроса за сериозен. — Това ли е единственото, което искахте да ми кажете?

Тонът му почти я накара да повярва, че е очаквал да има и нещо друго, но когато кимна, той прие това за задоволителен отговор.

— Добре тогава, да се връщаме, защото снегът за днес ми стига, а чак оттук чувам как чашата с уиски ме зове от камината в Слейнс.

Макар че бе разочарована, задето не бе успяла да го убеди за Огилви, София не можа да не се усмихне.

— Вие вървете — каза. — Аз ще остана още малко и ще се поразходя по брега.

Той плъзна поглед по брега без ентузиазъм.

— Ако искате да останете, тогава ще е по-добре и аз да остана.

— Няма нужда — отговори му тя със собствените му думи. — Нищо няма да ми се случи. Имаше време, когато се разхождах тук всеки ден.

— О, така ли? — Като че ли се усмихна, при все че София не можеше да бъде сигурна. — Но нали ми казахте, че не обичате морето през зимата.

— А вие ми казахте, че ако се опитам, може да успея да видя положителните му качества.

— Вярно, така беше. — Този път беше сигурна, че се усмихна. — Тогава ще ви оставя, но внимавайте да не оставате прекалено дълго тук, на студа.

Тя обеща, че няма да стои много, и се загледа как той се отдалечава по пясъка. Изпънатите му рамене приличаха толкова много на тези на Морай, че тази прилика се заби в сърцето ѝ и я накара да отмести погледа си, а после да го погледне отново със замъглени очи. Почти се зарадва, когато остана сама.

Изкачи се на дюните и намери мястото, където двамата с Морай толкова често бяха сядали да си говорят, и при все че сега земята беше заснежена, тя седна, обви с ръце крака под пелерината си и се загледа към морето.

Откакто за последен път бе идвала тук, бяха изтекли седмици. През лятото идваше често, защото на тези пясъци усещаше силно връзката с Морай. Извличаше утеха от мисълта, че всяка вълна, достигнала до брега, бе пътувала от бреговете на Франция, за да разпръсне пяната си пред нея, а после ще се върне с неизбежния ритъм на приливите, за да докосне земята, по която вървеше Морай. Тази представа, малка, но жива, я бе крепила през дългите дни, които бе прекарала загледана в безкрайния хоризонт за първия знак от бързо приближаващи платна.

Нито един кораб обаче не бе дошъл, а когато бе започнало да ѝ прилошава заради бременността, се чувстваше прекалено зле, за да идва толкова надалеч. Освен това детето в утробата ѝ ѝ бе дало друг вид връзка със съпруга, който отсъстваше от прегръдките ѝ, ала не от сърцето ѝ, и тя вече не изпитваше тази настойчива необходимост да крачи сред спомените на брега.

Сега обаче ги завари тук. Чакаха я и погледът ѝ по навик се обърна към далечната линия, където небето и морето се сливаха, този

път с повече опасения, отколкото надежда, защото се боеше какво може да се случи с кораба от Франция, ако пристигне в Слейнс, докато капитан Огилви е още там.

Защото, при все че полковник Грейм не остана убеден, а и самият Огилви изглеждаше толкова безобиден, София не можеше да се отърси от подозренията си, нито да заличи от съзнанието си думите, които Морай ѝ бе казал веднъж тук, сред дюните: „Дяволът знае как да очарова хората, когато това отговаря на целите му“...

Не беше само сцената между Огилви и Били Уик, на която бе станала свидетел тази сутрин. Сега, когато се замисли за тази възможност, изведнъж осъзна, че при все че Огилви бе в Слейнс от дни насам, графинята така и не бе проявила към него присъщата си сърдечност, а само учтива отдалеченост. А инстинктите на графинята, убедена бе София, далеч надминаваха тези на всички останали в къщата.

Тя погледна към студения хоризонт и отново чу глас, този път не на Морай, а на полковника, който им казваше: „Вече е само въпрос на дни“. И докато слънцето потъваше в един облак, тя разбра какво трябва да направи.

Не искаше да разочарова полковника или да му причинява неприятности, но щом той отказваше да ѝ повярва и да вземе мерки, трябваше да го стори някой друг. Щеше да говори с графинята, да ѝ каже какво е видяла и да я остави да предприеме каквито стъпки сметне за нужно.

Решително се изправи, слезе от дюните и се отправи обратно по брега, оставяйки отпечатьци по натрупалия сняг. Видя следите, оставени от полковник Грейм, и по-малките отпечатьци на някакво дребно животно — куче, помисли си и си спомни, че Морай я бе предупредил да не се отдалечава толкова от Слейнс, без да е взела мастифа със себе си.

Можеше само да се усмихне при спомена за тази негова загриженост, защото плажът бе съвсем пуст, а по голия хълм не видя нищо, което би могло да представлява опасност. Беше минавала по тази пътека много пъти след заминаването на Морай. Можеше да я извърви със затворени очи и никога досега не ѝ се бе случвало нищо.

Ала когато стигна до половината на хълма, изведнъж я полазиха тръпки, някакво странно предчувствие я накара да се поколебае, да се

обърне и да погледне назад.

Вълните продължаваха да прииждат и да се отдръпват, невинни както винаги; дюните се извисяваха самотни на брега; нищо не помръдваше, освен водата и вятърът, който раздвижваше тревата. София се отпусна. Просто въображението ѝ си правеше шеги с нея, караше я да чува призраци, които в действителност не съществуваха.

Поусмихна се на глупостта си и се обърна, за да продължи по пътя си... и се блъсна в Били Уик.

Стресна се така, та ѝ се стори, че е изникнал отникъде, довян от някоя черна магия на този хълм, за да ѝ препречи пътя. Той ѝ позволи да отстъпи крачка назад и не посегна да я хване, но усмивката му бе по-ужасна от всяко докосване.

— И колко далеч смяташ да стигнеш, моме, като бързаш толкоз?

Тя знаеше, че той се храни от страха на другите, затова се опита да прикрие ужаса, който изпитваше. Стисна здраво полите на роклята си, за да не я издадат треперещите ѝ ръце, вдигна брадичка и спокойно каза:

— Пуснете ме да мина.

— Когато му дойде времето.

Никой не можеше да ги види от това място; бяха невидими за погледите на хората от къщите и дори от високите прозорци на Слейнс, защото склонът на хълма изцяло ги скриваше. Да вика за помощ щеше да означава само загуба на дъх. Никой нямаше да я чуе.

София сподави нарастващата си паника и се опита да разсъждава трезво. Нямаше да има полза да се върне на плажа, можеше да заложи на изненадата — единствено да се опита да се промъкне покрай него и да побегне. Той сигурно си мислеше, че ще се опита да мине от другата страна на стръмната пътека — онази откъм сушата, където натрупалият сняг и туфи дебела трева се простираха меко под краката на минувачите, вместо по опасната ивица земя, която се накланяше застрашително към черните скали и леденото море отдолу.

Тя си пое дъх и рискува.

Беше права — неочакваният ѝ ход го изненада и тя успя да спечели няколко безценни секунди. Планът ѝ дори можеше да успее изцяло, ако той не се бе осъзнал толкова бързо и не се бе завъртял със скоростта на змия, за да сграбчи ръката ѝ, докато тя се втурваше покрай него. Устремът ѝ спря от светкавичната му реакция, накара и

двамата да загубят равновесие и София се строполи тежко на замръзналата земя.

Били Уик се стовари с цялата си тежест върху ѝ и я прикова към земята. Вече не се усмихваше. София осъзна, че макар да е дребен мъж, градинарят беше силен и тя не можеше да му се противопостави.

— Айде сега, що правиш таквиз неща, моме? Искам само туй, дето го даде на господин Морай.

София го погледна отвратена.

— Вие сте луд. — Но страхът я бе обзел изцяло и Били Уик го виждаше.

— Да, ще ми го дадеш, моме, инак ще разправя на стария капитан Огилви за нещата, дето ги издума на господин Морай в моята градина оная нощ, когато си заминаваше. Много мило беше. — В очите му блестеше жестокото удовлетворение на звяр, който знае, че държи плячката си, и иска да си поиграе с нея. — Направо се разплаках, като ви слушах. Не се съмнявам, че и капитан Огилви ще реши, че е много мило. Той ми плаща сребро за таквиз приказки, а тия, за които работи, отдавна искат да докопат Морай.

Вятърът изпрати пронизващ студ по лицето на София, а в кънтящата ѝ глава гласът на Морай отново повтори: „Той никога не бива да разбере, че си моя...“.

Имаше предвид херцога, а не Огилви, но тя знаеше, че опасността е една и съща, защото Били Уик се бе издал, че Огилви получава пари, вероятно от двора на кралица Ана, и ако научеха, че е жена на Морай, те щяха да я използват по всички възможни начини, за да го накарат да се покаже. София не се боеше за собствения си живот — ако заплахата надвиснеше само над нея, тя щеше да я понесе. Заради него. Но не ставаше въпрос само за нея. А и за детето. Неговото дете.

Усети върху тялото си опипващите ръце на Уик и се сви, за да ги избегне, а после обърна лице към заснежената земя и здраво стисна очи.

— Виждаш ли — каза той и тя почувства вонящия му дъх върху лицето си, — нямаш друг избор.

Премести се по-близо и я натисна по-силно. А после тежестта му изведнъж изчезна — някаква сила го бе изтеглила нагоре, далеч от тялото ѝ с едно-единствено движение.

— А според мен има — изрече гласът на полковник Грейм, студен и опасен като тънка покривка лед.

Все още невярваща, че кошмарът е свършил, София отвори очи. Видя полковника, застанал зад градинаря. Изглеждаше така, както навярно и в битка — лицето му вече не бе изпълнено с доброта, а със смъртоносно спокойствие. Беше извил ръката на Били Уик зад гърба му в болезнена хватка, а другата му ръка бе увита около врата на градинаря. София съзря в очите на Уик страха, който той толкова често се бе наслаждавал да предизвиква у другите. После спасителят ѝ притисна уста до ухото на градинаря и каза:

— Според мен има избор.

А после София видя как ръката на полковника сграбчва челюстта на Уик и се извива настрана и от звука, който последва, и начина, по който градинарят се свлече надолу, разбра, че вратът му е счупен. Полковник Грейм с отвращение пусна тялото на земята.

— А сега отивай при дявола — ритна той трупа с ботуша си и го запрати да се търкаля надолу по стръмния склон към скалите и морето.

София го наблюдаваше стъписана. Никога досега не бе виждала човек да извършва убийство, не и по този начин. Точно така сигурно изглеждаше и Морай на бойното поле — каменно лице, обърнало гръб на угризенията на съвестта, и очи, изпълнени като тези на чичо му с непознат пламък. Тази станала пред очите ѝ трансформация я разтърси.

Все още се взираше занемяла в него, когато чертите му отново се промениха — войнишката физиономия се превърна в лицето, което тя познаваше, и цялата ярост се оттече от очите му, докато той се навеждаше към нея. Притеснен, попита:

— Наранихте ли се?

Тя не можеше да произнесе и дума, все още разтърсена от нападението на Уик и от сцената, на която току-що бе присъствала. После обаче бавно поклати глава и болката от това леко движение я накара да потръпне.

Полковникът нежно постави ръка под главата ѝ. Топлите му пръсти докоснаха косата ѝ, после я отдръпнаха. София видя, че дланта му е мокра от кръв. Нейната кръв.

— Исусе Христе! — Той се огледа наоколо като човек, който решава нещо и трябва да мисли бързо. После отново се наведе към нея.

— Искам сега да сте храбра заради мен, девойче. Трябва да ви отведем у дома и ако можех, щях да ви занеса дотам, но тогава хората, покрай които ще минем, ще разберат, че сте ранена. Ще има въпроси. Следите ли мисълта ми? — И за да се увери, че го е разбрала, каза твърдо: — Никой не видя какво се случи. Никой не знае, че Уик е мъртъв. И когато намерят тялото му, ако изобщо го намерят, ще повярват, че е паднал случайно. И Огилви — продължи той — също ще повярва.

Погледът му срещна нейния и го задържа за миг, за да се увери, че е схванала неизказаното, и София разбра, че е чул заплахата, която ѝ отправи Уик. За това поне, помисли си, можеше да е благодарна — Били Уик бе постигнал онова, което тя не успя: бе дал на полковник Грейм доказателство, че въпреки всичките си години на служба при крал Джеймс, капитан Огилви е дошъл сред тях като предател и шпионин.

Знаеше, че Огилви никога не бива да научава какво се е случило на този хълм, иначе щеше да разбере, че и самият той е бил разкрит.

Тя погледна към полковник Грейм, пое си дълбоко дъх и успя да проговори.

— Мога да вървя.

Той ѝ помогна да се изправи и да се закрепил на краката си, а ръцете, които току-що бяха убили човек, нежно повдигнаха нагоре меката качулка на пелерината ѝ, за да скрие кръвта в косата ѝ.

— Смело девойче — похвали я той със следа от гордост в гласа и пъкна ръката ѝ под своята. — Сега вървете бавно и дръжте главата си вдигната. Слейнс не е далеч.

Това беше лъжа и той го знаеше, защото пътят, който им предстоеше да изминат, съвсем не беше кратък, но тя се справи и ако я бе видял да се изкачва по пътеката към замъка, Огилви никога не би разбрал, че е ранена. София не го видя никъде наоколо, но не можеше да бъде сигурна, че не стои зад някой прозорец и не гледа навън, затова вдигна главата си високо, както я бе посъветвал полковник Грейм, въпреки че това ѝ причиняваше такава болка, та ѝ се струваше, че всеки момент ще припадне.

Ледените тръпки на шока я бяха сграбчили цялата в хватката си и крайниците ѝ трепереха, но силната ръка на полковника под дланта ѝ представляваше стабилна опора. Сега вече не им оставаше много път — трябваше само да стигнат до голямото стълбище.

— Как разбрахте? — попита тя и той се обърна към нея, повдигайки вежда.

— Какво, че ви трябва помощ ли? Разбрах, когато се върнах тук и видях градинаря да се измъква, след като видя, че се връщам сам, и се досетих, че си е наумил някоя беля. Затова дойдох, да ви доведе вкъщи.

Още няколко крачки и щеше да го постигне. София се опита да се пребори с надигащата се срещу нея чернота и погледна нагоре към него с надеждата, че той ще успее да види отвъд болката, която изпълваше очите ѝ, и да разбере колко му е благодарна. Думите ѝ костваха усилие.

— Полковник?

— Да, девойче?

— Благодаря ви.

Вместо отговор полковник Грейм вдигна свободната си ръка и за един кратък миг стисна пръстите ѝ, но вече бяха стигнали до преддверието и не можеха да си кажат нищо повече, защото до вратата ги очакваше не друг, а самият капитан Огилви, за да ги приветства с „добре дошли“.

— Какво виждам, сте се поразходили.

— Да — отговори спокойно полковник Грейм, — но се боя, че изтощих горкото девойче до крайност, а освен това му докарах главоболие от студа.

Тя се застави да се усмихне и пое подадената реплика.

— Уверявам ви, полковник, че не е нищо, което да не се излекува с малко почивка.

— Ето, виждате ли? — пошегува се Огилви. — Днешните девойки, Грейм, са от по-силна порода от онези, по които ние си губехме сърцата навремето.

— Да — потвърди полковник Грейм, — наистина е така. — Очите му, отправени към тези на София, бяха изпълнени с топлина. — В такъв случай си починете. Не се съмнявам, че капитан Огилви може да заеме поне веднъж мястото ви пред дъската за шах. — Отново повдигна вежда, за да погледне предизвикателно към по-възрастния мъж и попита нехайно: — Мога ли да ви изкуша за една игра?

И капитан Огилви прие, без да знае, че правилата са се променили.

— Точно така. — Усмехнат, полковникът потупа стария си приятел по рамото. — Само ми позволете първо да изпратя девойчето по стълбите и да намеря прислужничката, за да се погрижи за главоболието й. А после двамата с вас — каза той — можем да се впуснем в играта.

Доктор Уиър остана доволен.

— Е, така е много по-добре. — Отново уви превръзката около глезена ми удовлетворен. — Много по-добре. Виждам, че си се вслушала в съвета ми и не си го товарила.

Нещо в начина, по който го каза, ме накара да попитам:

— Мислехте, че няма да го направя ли?

Умните му очи проблеснаха зад кръглите стъкла на очилата му.

— Нека да кажем, че ми се струваш момиче, което обича само да свири музиката, по която играе.

Усмяхнах се, защото никога досега не бе формулирал толкова точно тази черта на характера ми, откакто учителката ми от детската градина написа в годишния си доклад: „Кари изслушва идеите на другите деца, но най-много обича собствените си идеи“. Не споделих това с доктора, само поясних:

— Е, от време на време се вслушвам в съвети. А и не беше трудно да не товаря глезена. Книгата постоянно ме държи заета.

— Това е добре. Все още ли ти трябва подробности за шпионите? Защото попрочетох някои неща и ти намерих един хубав шпионин. Помниш ли, когато си говорихме за Харли?

Робърт Харли, граф на Оксфорд и един от най-влиятелните мъже в английското правителство, а също така и началник на шпионската служба на кралица Ана. Кимнах.

Доктор Уиър продължи:

— Четях за Харли, за да открия нещо повече за Дефо заради теб, и се натъкнах на писма от друг агент, изпратен от Харли в Шотландия по това време. Този агент наистина е бил в Слейнс.

Пропълзялото между лопатките ми усещане не бе кой знае колко по-различно от чувството, което изпитвах, когато усещах, че нещо ме дебне, затова не се изненадах от откритието на доктор Уиър:

— Казвал се Огилви. Капитан Огилви — бръкна в джоба си и извади няколко сгънати листа. — Преписах едно от писмата... е, те всъщност са откъси и не казват кой знае колко. Но все пак си помислих, че името може да ти бъде полезно.

Благодарих му, взех листите, разгърнах ги и ги прочетох, без да казвам нищо. Те започваха с доклад за кратките посещения на капитан Огилви при благородниците от Северна Шотландия и какво е научил от тях и после в Слейнс, където графинята на Ерол го посрещнала подозрително, но за щастие там бил „полковник Грейм“, за когото Огилви пишеше:

„Двамата сме служили заедно във Франция и сме стари приятели.“

Доктор Уиър, който не сваляше поглед от лицето ми, докато четях, попита:

— Какво има?

Отпуснах ръце.

— Прочели ли сте ги?

— Да.

Усмяхнах се слабо, изправих се и прекосих стаята, за да разгледам набора от новоотпечатани страници, които лежах до компютъра ми. Избрах последните три глави, върнах се обратно и ги протегнах към доктора.

— Тогава — предложих — хвърлете едно око.

Той го направи. И когато свърши, ме погледна занемял.

— Знам — казах. — И все пак точно това имах предвид, като казах „доказателство“. Докато пишех това, нямах представа, че е имало капитан Огилви или полковник Грейм. Понякога героите идват при мен по този начин — просто се появяват. За всяка друга книга щях да кажа, че моето въображение ги е измислило за целите на сюжета. Но в тази книга като че ли нищо не си измислям. А ето че сега ми давате това — повдигнах копията от писмата — и то е доказателство, че и двамата са били реални и че наистина са били в Слейнс.

Той все още обмисляше получената информация.

— Забележително — поклати глава и прегледа повторно написаното. — Жалко, че капитан Огилви не споменава нищо за твоята София в писмата си до Харли.

— Съмнявам се, че я е мислил за важна.

Очите на доктор Уиър отново просветнаха знаещо, като ми връщаше листовете.

— В такъв случай — отбеляза той — е направил много сериозна грешка.

XVI

Когато София се събуди, и графинята и полковникът седяха до леглото ѝ. Тя ги чу да си говорят.

— Това е най-безопасният начин — настоя полковник Грейм. — Той не бива да е тук, когато пристигне корабът на Флеминг.

— Не, това би било катастрофално. — В меката светлина на ранното утро по красивото лице на графинята нямаше нито една бръчица. Тя изглеждаше млада и решителна. — Не, съгласна съм, че трябва да го махнем оттук. Но, Патрик, нека го направи някой друг. Нека синът ми поеме това бреме — готов е да го стори, а нито той, нито аз желаем да се изложите на риск.

— Тук има по-голяма нужда от сина ви, заради всичко, което ще стане скоро. А и се съмнявам, че капитан Огилви ще го последва така, както би последвал мен. Нали сме стари приятели. — Думите му бяха наситени с горчивина. — Той ми има доверие.

Графинята замълча за миг, преди да каже:

— Съжалявам.

— Аз също. Навремето беше чудесен човек.

— Навярно отчаяно се е нуждаел от парите.

Толкова типично за графинята, помисли си София, да намери у себе си достатъчно съчувствие, за да потърси извинение за един предател. Полковник Грейм не бе така снизходителен.

— Когато човек изпадне в нужда, трябва да потърси приятелите си — възрази той. — А не да ги продаде на враговете си.

Графинята нямаше какво да отговори. Каза само:

— Пазете се да не продаде и вас.

— О, не се тревожете. Няма да има такава възможност. След като веднъж го заведе там, не възнамерявам да оставам. Сама знаете, Ваша Светлост, че съм хитър като лисица, а в Единбург има достатъчно дупки, където да се скрия.

София вече се бе разбудила напълно, раздвижи глава на възглавницата и това движение накара и графинята, и полковника да се

обърнат към нея. Помисли си, че на лицата и на двамата е видяла облекчение.

— Ето — рече графинята — че я събудихме. Предупредих ви, че така ще стане. Как се чувстваш, скъпа моя?

Главата все още я болеше, но вече не бе замаяна и при все че изпитваше болка на някои места от тялото си и крайниците ѝ все още бяха схванати и натъртени, тя не можа да се застави да изрече някакво оплакване.

— Добре, благодаря.

За миг в очите на лейди Ан светна пламъче на възхищение.

— Смело момиче. — Тя потупа София по ръката. — Ще кажа на Кирсти, че си се събудила, за да ти донесе нещо за хапване.

Това, че остави полковник Грейм сам, без компаньонка, със София бе знак колко високо го цени, макар че по начина, по който бе седнал мъжът — скръстил обутите си в ботуши крака върху решетката на леглото, разположил жилавото си тяло на стола с мека облегалка, София се съмняваше, че на света има сила, способна да го отмести.

Тя вторачи очи в него и попита:

— Графинята... казахте ли й...?

— Да, разказах ѝ всичко. — Изпод брадата на устните му се появи слаба усмивка. — Мисля, че ако вече не бях изпратил градинаря в пъкъла, тя сама щеше да се заеме с тази работа.

— А капитан Огилви?

— Успях да го убедя да ме придружи до Единбург. Накарах го да повярва, че там стават промени, които си заслужават интереса му и на които той, като поддръжник на крал Джеймс, ще иска да присъства. Това е все едно да кажеш на вълка, че малко по-нататък има цяла поляна с овце, ако му се прииска да пирува.

— Значи заминавате. — Изричайки думите гласно, тя почувства неизразима тъга. Не искаше да си представи какъв ще е животът в Слейнс без този човек, който се бе превърнал за нея едновременно в приятел и в баща.

Той не отговори, а само я погледна мълчаливо. За миг задържа погледа си върху лицето ѝ, а после каза:

— София, искам да ви попитам нещо. — Никога досега не я бе наричал с малкото ѝ име и когато сега го направи, тя разбра, че въпросът, който иска да ѝ зададе, е сериозен. — Не е моя работа. Но на

хълма, когато Уик беше... — и млъкна, като че ли му се стори некавалерско да говори за намеренията на Били Уик. После продължи: — Той спомена нещо за моя племенник. И за вас.

София срещна очите му и не погледна настрана.

— Подслушал ни е да говорим в градината.

— Да, и аз така разбрах — направи пауза и започна да подбира думите си, за да намери най-подходящите. — Както казах, нямам право да ви питам за това, но се чудех...

— Чудехте се какво би могъл да чуе онази нощ Били Уик, което може да представлява такъв интерес за капитан Огилви?

Прямотата ѝ очевидно го успокои.

— Да, за това става дума.

София вдигна ръка, за да докосне тънката верижка около врата си. Внимателно извади скрития под корсажа си пръстен и го вдигна, за да го покаже на полковника. Нямахше нужда да говори, да обяснява. От реакцията на полковник Грейм, когато позна пръстена на Морай на врата ѝ, видя, че е разбрал достатъчно.

На лицето му бавно се изписа усмивка.

— Трябва да призная, подозирах, че си му хванала окото. Двамата с Джон не сме толкова различни, а ако бях на неговата възраст, аз със сигурност щях да се опитам да те спечеля. Но се радвам, девойче, че се е отнесъл с теб достойно. Ще се ожените ли?

— Аз вече се омъжих за него чрез държане на ръце, малко преди да замине за Франция. — Тя затвори ръка около пръстена и почувства топлината му. — Графинята не знае. Джон смяташе, че ще е най-добре да го пазим в тайна, докато се върне. Но — продължи тя, да не би полковникът да си помисли, че е нарушила желанията на племенника му — каза, че мога да го покажа на семейството му.

— Е, надявам се, че го е казал. — Повдигна леко вежда в израз на престорено възмущение, но очите и думите му бяха сериозни: — Ще видиш, че никой от нас няма да се поколебае да мине и през огъня, за да те запази жива и здрава за Джон, девойче. Трябва само да ни дадеш знак.

Морай ѝ бе казал същото, но да чуе това уверение от устата на родственика му я развълнува дълбоко.

— Вие вече минахте през огъня заради мен, полковник — рече тихо тя.

— Да, минах. И пак ще мина — обеща той, — дори и да не носеше това сребро около врата си.

София знаеше, че е искрен. Зад клепките ѝ се появи внезапна влага, но тъй като полковникът винаги я бе хвалил за куража ѝ, тя не желаше да му покаже слабостта си, наведе глава и се зае да скрие отново пръстена на Морай, за да не го видят други очи. Нямахше обаче вяра на гласа си и не знаеше как да покаже на полковника колко силно се бе привързала към него и колко много щеше да ѝ липсва, когато си заминеше.

Той като че ли го разбра и без да му го казва, защото прочисти гърло и се надигна.

— А сега изпрати вуйчо си Патрик по пътя му, девойче, и то с усмивка, ако ти е по силите.

Беше ѝ по силите и макар че усмивката ѝ не бе от най-сигурните, очевидно изпълни предназначението си, защото той взе ръката ѝ в своята и леко я повдигна към устните си.

— Не се съмнявам, че скоро ще се видим пак.

— Надявам се.

— Надеждата — заяви той — няма нищо общо с това. Това, което движи света, са действията. От онова, което съм те учил за играта на шах, запомни най-важното: не можеш да оставиш фигурите си неподвижни и да се надяваш да спечелиш. Войникът трябва първо да стъпи на бойното поле, ако иска да го премине.

Все още отпуснала ръка в неговата, тя прошепна:

— Но аз не съм войник.

— Не си ли? — Той се наведе да положи кратка, топла целувка на челото ѝ, а после се изправи и се усмихна: — Е, дори пешката играе роля в защитата на краля.

София отново почувства онова мощно движещо чувство, необходимостта да му благодари за всичко, което бе направил.

— Полковник Грейм?

— Да, девойче?

Но както и преди, думите отказаха да дойдат.

— Моля ви, внимавайте.

— О, не се бой. — Върна ръката ѝ на мястото и я озари с мимолетна усмивка, която приличаше невероятно много на усмивката на племенника му. — Целия си живот съм прекарал в армията,

заобиколен от офицери, девойче, и отдавна съм се научил да се оглеждам, за да не ми забият някой нож в гърба.

— Патрик! — рече засмяно графинята от вратата. — Това изказване е във висша степен неполитично.

Без да се разкайва, той сви рамене.

— Това неполитично мислене ме държи на една ръка преднина пред дявола, Ваша Светлост. — Той погледна през прозореца, забележа положението на слънцето над морето и добави: — И ако искам да запазя тази преднина, трябва да тръгвам.

София тъжно го проследи с поглед, докато той се сбогуваше с тях и излизаше от стаята, а след като си тръгна, тя остана за още един миг с лице, обърнато към вратата, за да не може да види лейди Ан очите ѝ.

Графинята, която отново се бе настанила на стола си до леглото, каза:

— Полковник Грейм е добър човек.

— Да.

— Много ми напомня на племенника си — подхвърли графинята нехайно. — Не си ли съгласна?

София предпазливо кимна.

— Да, наистина много си приличат — отвърна тя.

За миг се възцари мълчание, прекъсвано само от блъскането на вятъра в прозорците и неспирния, както винаги, бяг на вълните, нетърпеливи да се разбият в скалите под кулата. Когато графинята отново проговори, гласът ѝ бе тих, а думите — кратки:

— Той знае ли?

София обърна глава на възглавницата. Объркването ѝ бе така очевидно, че лицето на графинята омекна дори още повече и тя зададе въпроса с още по-ясни думи:

— Господин Морай знае ли, че носиш детето му?

Стори ѝ се, че сърцето ѝ е спряло да бие. Беше така внимателна, че ѝ се струваше невъзможно графинята да е отгатнала истината. А после осъзна.

— Кирсти ви е казала. — Ужасът щеше да я накара отново да отклони поглед, ако графинята не бе положила ръка върху нейната.

— Не, скъпо мое дете, никой не ми е казал. Забравяш, че самата аз съм майка. — Тонът ѝ беше равен. — Трябва да попиташ синовете и

дъщерите ми дали някога са успявали да запазят някоя тайна от мен.

— Откога знаете? — отпусна се София във възгавниците.

— От няколко месеца.

— Но не сте ми казали нищо.

— Не. Разчитах, че след време сама ще дойдеш при мен.

София сведе поглед надолу.

— Надявах се, разбирате ли, че Джон... че той...

— Той не знае ли?

София поклати глава. Искаше да обясни, но не знаеше откъде да започне.

Графинята окуражително стисна ръката ѝ.

— Скъпа моя, не бива да се тревожиш. Господин Морай е човек на честта.

— Той е много повече от това. — София вдигна глава и си пое дъх. — Той е мой съпруг.

София за втори път извади тежкия сребърен пръстен на верижката му и го вдигна нагоре като доказателство. И отново ѝ се стори, че сърцето ѝ спира, докато чакаше да види реакцията на жената, чието мнение за нея бе по-важно от това на всички останали.

Миговете течаха един след друг. И когато София почувства, че повече не може да понася това преценяващо мълчание, графинята най-после каза:

— Разбирам, че все пак има тайни, които са успели да ми се изплъзнат — гледаше лицето на София така, сякаш я виждаше за пръв път. — Никога не би ми хрумнало, че ще си помислиш да се омъжиш, без да ме помолиш за разрешение.

София виновно се опита да измисли някакво извинение и щеше да проговори, но графинята все още не бе свършила. Тя протегна ръка и отметна с майчинско движение косата от челото на София.

— Когато пристигна в Слейнс, знаех, че си страдала много през всички тези години в дома на чичо си. Ужасно е да ограбиш едно дете от детството му. Затова се радвам да видя, че каквото и да ти е причинил, не е убил духа ти, нито пък независимостта ти. — Тя се усмихна. — И след като си решила да не се подчиняваш на по-старите и по-мъдрите от теб, можеше да направиш далеч по-лош избор от това да се омъжиш за господин Морай. Ако бях по-млада, самата аз щях да го сметна за великолепно плячка.

Беше ред на София да се втренчи удивена в лейди Ан, без да знае как да ѝ отговори. Бе очаквала наказание, а получаваше благословия.

— Но — продължи графинята — си има време кога трябва да бъдеш независима и кога мъдро да забравиш за независимостта. — Гласът ѝ бе благ, но решителен. — Не е лесно да родиш дете. Прекалено си млада, скъпа моя, за да понесеш това бреме съвсем сама.

София знаеше, че не може да спори с тези твърдо решени очи. Нито пък имаше желание, защото истината бе, че изпита такова огромно облекчение от откритието, че графинята най-после знае всичко, а страховете ѝ за следващите месеци вече изчезваха, като че ли изобщо не са съществували.

Бебето в нея ритна силно, сякаш искаше да докаже, че не е пострадало от нападението на Уик, и поела част от силата на детето си, София промълви:

— Всичко, което искам в този момент, е детето ми да е в безопасност.

— И така ще бъде — обеща графинята. — Но не можеш да му осигуриш тази безопасност сама. — Решителното ѝ изражение показваше, че е обмисляла въпроса дълго време и вече знае какво да направи. — Ще имаш нужда от помощ.

16.

Джейн остави страниците настрана и ме погледна:

— Е?

Вдигнах поглед от чинийката с торта и попитах:

— Какво „е“?

— Заинтригува ме. Какво се случва оттук нататък?

Признах, че все още не съм сигурна.

— Но, разбира се, в онези дни никоя жена не е можела просто така да роди дете без баща, без някой да забележи. А тъй като ще искат да запазят брака на София и Морай в тайна, предполагам, че графинята ще я изпрати някъде другаде — на някое безопасно място.

— И къде ще бъде това място?

— Не знам. Ще видя.

— Но щом бебето трябва да се роди през... — млъкна, докато изчисляваше месеците — ... през март, това не означава ли, че София няма да е в Слейнс при завръщането на краля в Шотландия?

— Не знам. — Облизах глазурата от вилицата си.

Джейн поклати глава.

— Как можеш да пишеш книга, без да си си съставила план?

— Винаги съм работила така.

— Не точно така — поправи ме Джейн, плъзгайки палец по ръбовете на страниците, за да ги подравни. — Никога не съм те виждала да пишеш някоя книга толкова бързо.

— Сигурно е от морския въздух на Шотландия. Вдъхновява ме.

Стараех се гласът ми да звучи небрежно. Джейн знаеше само за епизода с плановете на замъка, а дори и това вече го бе приписала на прекаленото ми претоварване с работа, а аз я бях оставила да продължава да вярва, че това е всичко. Странно, но ми бе далеч по-лесно да говоря за това, което ми се случваше, с някого, когото почти не познавам, като доктор Уиър, отколкото с някого, когото чувствам близък, като Джейн. Или като Греъм. Може би просто имаше по-

голямо значение те да не ме сметнат за луда, отколкото Уиър да не ме вземе за някоя откачалка.

А познавах Джейн от достатъчно дълго време, за да знам, че в нейния подреден живот няма място за необясними феномени.

— Ако толкова се вдъхновяваш тук — каза ми тя, — трябва да се преместиш в Шотландия. Можеш да купиш някоя малка къща. На другата улица предлагат една за продажба.

Алън, съпругът на Джейн, раздигаше масата след обяда, но сега се почувства задължен да се намеси:

— Тя няма да иска да живее само на една улица разстояние от теб, Джейни.

— Защо?

— Защото не би могла да станеш невидима, нали така? През цялото време ще висиш там и ще й опяваш: „Как върви книгата?“ и „Кога ще я довършиш?“.

— Няма да правя подобно нещо — възрази Джейн и се опита да си придаде възмутен вид.

— А освен това Кари има нужда от спокойствие.

— Ще го има.

— Така ли? — погледна я косо Алън. — След цялото изтезание, на което я подложи сутринта?

— Казах само, че трябва да ни остави да я доведем, а не да идва с такси.

Намесих се с усмивка:

— ... по целия този път. Колко е той, десет минути? Имай ми доверие, Джейн, мога да си го позволя.

— Работата — измърмори тя — изобщо не е в това.

— Работата е там — заяви Алън, — че смяташе, че ще доведе някой мъж. — А към мен добави: — Точно затова направи тортата. Никога не си прави труда да пече торта само за нас.

Джейн се опита да си придаде подобаващо обиден вид, но не успя.

— Ако това е цялата благодарност, която получавам от теб, в скоро време недей да чакаш друга торта. — Размърда се и му отправи същия смразяващ поглед, с какъвто би удостоила някой проблемен издател. — Все едно, когато за последен път говорих с Кари, тя каза, че може да доведе някой мъж.

— Така ли съм казала?

— Спомена, че ще ме уведомиш навреме — сви рамене Джейн, като че ли нямаше значение как точно е формулиран отговорът ми. — Това е едно и също. Просто исках да съм подготвена, в случай че дойде.

Съпругът ѝ мълчаливо завъртя очи към мен, а аз се усмихнах в отговор. Джейн пропусна тази сценка, защото в същия момент бебето Джак нададе ненадеен плач от горния етаж, за да ни извести, че се е събудило, и когато го свалиха при нас, цялото ни внимание вече се бе насочило към него.

Той бе прекрасно бебе, умно и заинтригувано от всичко, беше наследил сините очи и червеникавата коса на Джейн, както и слънчевия ѝ, неустрашим характер.

— Забележително нещо са това, бебетата — каза ми Джейн. — Толкова са мънички, а след като веднъж се появят в живота ти, го променят изцяло. Изместват всичко останало.

Което ни върна обратно към моята героиня София и как щеше да се промени животът ѝ след раждането на детето.

— Не съм сигурна, че ще напиша сцена за самото раждане — споделих аз. — Не е нещо, което съм изпитала, и не мога да кажа, че наистина знам какво е всъщност.

— Много умно от твоя страна — кимна Джейн. — Лично аз не мога да си представя, че която и да било жена, преминала през това, ще иска да чете за него. — Гушна малкия Джак и додаде: — Крайният резултат е прекрасен, но ако нямаш нищо против, предпочитам да не си спомням за родилните мъки.

Все пак я убедих да ми разкаже едно-две неща, в случай че ми потръбват. А когато спряхме да говорим, вече приближаваше два часът и беше време да си тръгвам.

Въпреки възраженията на Джейн отново си извиках такси.

— Мога да те закарам — настояваше неуморната ми агентка, докато ме изпращаше до вратата и ме гледаше как пъхам страниците от книгата обратно в куфара си — огромен куфар, предназначен да побира както лаптопа ми, така и няколко чифта дрехи. Знаех, че Джейн не би пропуснала да го забележи, но вече си бях подготвила правдоподобно обяснение.

Не е лесно да излъжеш Джейн, тя притежаваше толкова добра антена за лъжата, че засичаше и най-беглия опит. С нея открай време ми бе по-лесно да започна с нещо близко до истината.

Използвах подготвения по-рано довод:

— Няма да се връщам вкъщи. Ще слеза до Абърдийн. Трябва да направя някои проучвания във връзка с книгата.

Тя повдигна вежда.

— Вземаш такси до Абърдийн?

— Да. Както казах и преди, мога да си го позволя. — Джейн нямаше как да възрази, тъй като самата тя си живееше нелошо с процента от авторските ми хонорари. — Зависи колко време ще ми отнеме да намеря това, което търся, но може да се наложи да остана да ношувам там и да се върна утре.

Тя като че ли прие този отговор. Изчака в коридора заедно с мен идването на таксито, а после отсече:

— Изчакай един момент. — Отиде в кухнята и когато се върна, държеше някаква квадратна пластмасова кутия. — Ето, вземи това.

— Какво е то?

— Не е за теб. За него е.

— За кого?

— Ще си изпуснеш таксито — задърпа ме тя надолу по стълбите към очакващата ме кола. Отвори вратата и изчака да се настаня удобно на задната седалка, преди да подметне невинно: — Нали каза, че живее в Абърдийн?

Беше ме хванала натясно и го знаеше, но все пак направих последно вяло усилие да се защита:

— Кой?

— Мъжът, който те е завел на разходка покрай брега. Каза, че е преподавател в Абърдийн — по история, нали така? — Усмивката ѝ беше само на косъм от самодоволството. Тя кимна към затворената кутия. — Погрижи се да си получи тортата.

А после затвори вратата, преди да успея да реагирам, и ми помахаша за довиждане, докато аз размишлявах над страхотния успех, който щеше да постигне, ако беше избрала да работи като детектив. Нямаше да има престъпник, който да успее да я надхитри.

Къщата във викториански стил — една от многото еднакви къщи, наредени една до друга на улицата — бе изградена както по-голямата част на Абърдийн от гранит, но не червения гранит на Слейнс, а гранит с топъл сивкавокафяв цвят; той придаваше на всички сгради по улицата на Грeйм усещането за надеждност и стабилност. Малката алея към стъпалата пред входа бе обградена от жив плет. Боядисаната в синьо врата бе снабдена с излъскано месингово чукче, което завършваше с главата не на някой лъв, а на поета Робърт Бърнс, но не ми се наложи да го използвам. Когато затръшнах вратата на таксито зад гърба си, Ангъс започна да лае, а когато стигнах до стъпалата, вратата вече бе отворена.

Грeйм, който изглеждаше също така надежден и стабилен като каменната къща, облечен в износен черен пуловер и дънки, ми се усмихна за „добре дошла“.

— Значи успя да я намериш.

— Без проблем.

Той взе куфара от ръката ми и въпросително погледна към квадратната пластмасова кутия. Прощалният дар на Джейн вече бе привлякъл вниманието на кучето, което бе започнало да го души с интерес.

— Торта — обясних. — За теб.

— За мен ли?

— Не питай.

Наистина не попита. Отстъпи назад, за да ми позволи да вляза, затвори със замах вратата и се наведе, за да ме поздрави с целувка. Изведнъж ми се стори странно колко много ми е липсвал той — утехата да знам, че е до мен, ненатрапчивото му присъствие. И докосването му.

Той вдигна глава.

— Здравей.

— Здравей.

— Влизай. Ще ти покажа кое къде е.

Каза ми, че е купил къщата едва предната година и на места ремонтът все още не е довършен. Представителните стаи с високите си светли прозорци и прекрасни тавани с корнизи бяха полупразни, тапетите бяха смъкнати и стените очакваха боя. А на горния етаж само една от спалните — неговата — бе довършена, издържана в меки

зелени тонове, които навяваха усещане за спокойствие и мъжко присъствие. Другите стаи, ако не се брой банята, все още бяха недовършени. Стори ми се, че Греъм носи тази къща като нов костюм, който все още има нужда от донагласяне — прекалено широк тук, твърде тесен там. С изключение на долния етаж в края на къщата. Всичко там носеше отпечатъка на Греъм. Подхождаше му идеално.

Беше префасонирал кухнята; запазвайки викторианския ѝ чар, бе привнесъл съвременна функционалност. Освен това беше избил задната стена, за да добави помещение със стъклен покрив, което позволяваше на слънчевата светлина да се пречупва направо върху големия дървен под. Стюарт ми бе споменал, че Греъм може да готви, и сега сама се уверих в това, когато видях как е подредил кухнята си. Всичко, от шарената кърпа за бърсане на съдове, съхнеща на вратичката на печката, до местата на тенджерите и кухненските прибори създаваше впечатление за редовно и компетентно използване.

А от начина, по който Ангъс се тръшна с въздишка на затопления от слънцето под на пристройката, непретенциозно обзаведена със солиден диван с ниска облегалка, избелял стол с подпора за краката и един куп наредени една върху друга книги до него, които почти се издигаха до ръба на нещо подобно на маса, ми стана ясно, че това място е също така любимо и добре познато на кучето.

Можех да го разбера. Ако това беше моята къща, и на мен щеше да ми бъде трудно да се отдалеча от това помещение с неговата светлина и изглед към малката, спретната градинка отзад, където на голия клон на едно дърво висеше хранилка за птици. Освен това тук идваше топлина от кухнята, както и успокоението от човешка близост, докато Греъм, подсвирквайки си, отваряше и затваряше шкафовете, слагаше чайника и вадеше чашите и приборите за чая.

Останах изненадана колко съблазнителна ми се стори цялата тази картина; колко бързо съзнанието ми се приспособи към мисълта да живея тук, с Греъм. Не бях живяла с никого, откакто напуснах дома на родителите си. Много държах на личното си пространство. Сега обаче, както стоях и го наблюдавах, ме порази мисълта, че това е нещо, което мога да гледам отново и отново. Цяла вечност.

Никога досега не бях изпитвала подобно чувство и не знаех какво точно да направя. Зимата започваше да крие все повече и повече непознати откровения.

— Хубава торта — рече Греъм, който я бе опитал, докато чакаше водата в чайника да заври. Хванал кутията с една ръка, той ми предложи вилицата. — Искаш ли?

— Не, благодаря. Изядох две парчета на обяд.

— И как мина обядът ти?

— О, прекарах чудесно. Винаги си прекарвам чудесно с Джейн. Говорихме надълго и нашироко за книгата.

Той погледна към куфара ми, който бе поставил до дивана.

— Значи си запомнила да донесеш компютъра?

— Не мислех, че ще ми разрешиш да дойда иначе. — Когато говорихме по телефона, на няколко пъти ми бе напомнил да не го забравям.

— Можеш да се смееш, но ще ми благодариш, като посред нощ те сполети вдъхновение и изпитах необходимост да работиш.

— Да, татко.

— Сериозно говоря.

— Значи мислиш, че ще ме сполети вдъхновение, така ли?

Облягайки се на кухненския плот с кутията торта в ръка, той ме озари с усмивката на дете, замислило някоя пакост, и отвърна:

— Възнамерявам да положа всички усилия.

Стаята ми се стори странна. Не разпознах разположението на прозорците или на вратите, когато се събудих за пръв път, а нямаше много светлина, на която да ги видя. За миг останах да лежа и да примигвам, докато усетих топлината зад гърба си и чух ритмичното дишане на Греъм. Тогава си спомних къде съм.

Доволна, затворих очи. Исках единствено да остана така, с ръката му, обвита около мен, и главата му тъй близо до моята на възглавницата, че дъхът му минаваше през косата му. Почувствах се така, както се бях почувствала по-рано в кухнята, докато го гледах как прави чай — че мога да преживявам този миг отново и отново и никога да не се уморя от него.

Но дори когато това сънливо откровение си проправяше път през съзнанието ми, друга сцена започна да се надига, да приема форма и да ме побутва да се събудя. Опитах се да ѝ окажа съпротива, но те също се възпротивиха на усилията ми, така че накрая въздъхнах примирено,

внимателно повдигнах ръката на Греъм, измъкнах се треперееща изпод завивките, облякох се и слязох в кухнята.

Сега там нямаше нито един слънчев лъч, но луната хвърляше сенки по пода, където бях оставила куфара си. Беше ми студено. На закачалката на задната врата, която водеше към градината, висяха якета и заедно с тях една тежка морскосиня фланелка за ръгби на червени и златни ивици, избледняла и с вид на дреха, оцеляла след война. Изглеждаше обаче топла и аз се пъхнах в нея, като запретнах дългите ръкави до лактите си.

На дивана Ангъс се размърда и удари с опашка по дамаската в знак на покана да седна до него, после се превъртя и вирна четирите си крака нагоре, за да мога да го почеша по гърдите. Направих го, но разсеяно, а Ангъс, изглежда, разпознаваше кога човек се е отдал на една-единствена цел, защото се прозя и се сви до мен, заровил носа си в гънките на фланелката за ръгби на Греъм, и заспа, когато започнах да пиша.

XVII

София се раздвижи внимателно, за да не обезпокои съня на бебето. Усещането за топлото телце, сгущено до нейното, все още бе източник на неочаквано щастие, толкова голямо, че понякога караше сърцето ѝ да се свива, а дъхът ѝ да замира. От раждането бяха изминали три седмици, но все още всеки път щом погледнеше лицето на дъщеря си, красотата ѝ я поразяваше така, че я правеше сляпа за всичко друго. А тя наистина беше красива — бебето, наречено на сестрата на Морай и на тази на София: Ана. Когато му дойдеше времето, щяха да я кръстят подобаващо — Ана Мери Морай, но засега малката изглеждаше доволна да бъде просто Ана, с нейните малки свършени ръчички и крачета, меката кестенява косица и очи, които вече променяха цвета си и придобиваха сиво-зеления оттенък на зимното море.

Всеки път, когато погледнеше тези очи, София си спомняше как полковник Грейм, застанал до нея до огромния сводест прозорец в приемната на Слейнс, ѝ казва, че един ден самата тя може да види зимното море, като едно обещание. Вече не ѝ бе трудно да приеме, че може би е бил прав, защото в невинните очи на дъщеричката си тя виждаше надеждата за нов живот, избуял от дълбините на мрачната зима, която бе държала света толкова дълго в хватката си на мъгла и ледено отчаяние; живот, който вещаеше идването на приближаващата пролет.

Защото със сигурност пролетта, мислеше си София, щеше да ги посети съвсем скоро тук. Намираха се далеч на юг от Слейнс, защото графинята бе решила, че ще е най-добре да ги изпрати на място, където бебето да се роди в безопасност, далеч от недоброжелателни очи. Беше се обърнала към семейство Малкълм, доверени хора, служили дълги години на графовете на Ерол. Двамата живееха скромно близо до залива на Единбург, до широката и оживена река Форт и всеки ден София чуваше колелетата на преминаващите карети и шума от конски копита, с който ездачите влизаха и излизаха от кралския град по пътя, минаващ покрай къщата.

Пристигна тук с карета заедно с Кирсти малко след Коледа. Пътуването на юг се бе оказало тежко. На няколко пъти колелетата пропаднаха в гъстата кал и затъваха толкова дълбоко, че бяха необходими усилията и на кочияша, и на лакея, за да ги измъкнат, и работата отне часове, на едно друго място се опитаха да заобиколят калта и почти се преобърнаха. Разтревожена за бебето, София изпита огромно облекчение, когато почувства силните ритници в корема си, които като че ли протестираха срещу подобно грубо отношение. Още по-доволна бе, когато най-после стигнаха до къщата на семейство Малкълм и установи, че и госпожа Малкълм, и съпругът ѝ са мили, сърдечни и гостоприемни хора.

Не ѝ зададоха никакви въпроси. На съседите обясниха, че е братовчедка от север, чийто съпруг трябвало да замине по неотложен делови въпрос и пожелал тя да дойде тук, за да бъде със семейството си, когато настъпи раждането. София не знаеше дали това бе обяснението, което им бе дала графинята, или самите те си бяха съчинили историята. Нямаше значение. И тя, и Ана бяха в безопасност и когато дойдеше, Морай щеше да ги завари да го очакват тук.

Бебето до нея се прозя и се размърда, а после, все още заспало, се сгуши по-близо до нея. Едната му ръчичка се протегна нагоре и още по-нагоре, докато малките пръстчета намериха сребърния пръстен на верижката му около врата на София и го стиснаха със силната, яростна хватка на притежател. Ана обичаше да спи така — с една ръка около пръстена и друга, здраво вкопчена в косата на София, като че ли държеше и двамата си родители близо до себе си.

София нежно погали косицата на дъщеря си и я загледа как спи. Все още не бе спряла да се удивлява на факта, че любовта ѝ към Морай продължаваше да изпълва сърцето ѝ както преди, по някакъв начин то се бе разширило и бе променило формата си, за да побере и тази нова любов — любов, каквато никога не бе чувствала досега, обичта към същество, което бе изцяло нейно.

Не знаеше колко дълго е лежала така, без да помръдва и без да чува нищо, освен спокойното дишане на Ана. Изведнъж обаче дочу, че отвън, пред къщата, спира кон. Чу неуморния танц на неспокойни копита, а после и почукване по вратата, последвано от кратък разговор. София различи въодушевения глас на господин Малкълм и още един познат глас.

София нежно повдигна малката Ана, сложи я в люлката ѝ, облече се припряно и прекоси стаята, за да събуди Кирсти.

— Дошъл е Рори.

Прекрасно бе да види израза в очите на Кирсти, докато тя се събуждаше.

Когато излезе от стаята и видя лицето на Рори, София разбра, че им носи добри новини. Господин Малкълм вече закопчаваше пелерината си. Държеше шапката си в ръка и се приготвяше да излезе, несъмнено, за да изпълни поръчките, които току-що бе получил от графинята и графа. А госпожа Малкълм, сияеща, плесна с ръце и се обърна към София:

— О, доживях да видя този ден!

София погледна към Рори.

— Значи е започнало?

— Да. Господин Флеминг току-що слезе на брега при Слейнс, както каза полковник Грейм, с новината, че кралят отплава от Дюнкерк и скоро ще бъде в Шотландия.

— Дори и в този миг може да е вече в морето — възкликна господин Малкълм и намести здраво шапката върху перуката си. — Трябва да отида и да намеря лоцмани, които да посрещнат корабите му и да ги преведат нагоре към залива.

Заливът. Сърцето на София подскочи от въодушевление при мисълта, че корабите ще минат толкова близо покрай тях.

Имаше смисъл, разбира се, младият крал Джеймс да стигне колкото се може по-бързо до Единбург и да заеме трона си, тъй като там малко хора биха му се противопоставили. От дочутото през последните месеци София знаеше, че малкото военни части, останали в града, са зле въоръжени и вероятно ще предпочетат да се присъединят към краля. А в огромния замък в града се намираше една допълнителна награда: парите от Обезщетението — цената на нацията, както ги наричаха някои — изпратени от англичаните предишното лято като част от условията на Обединението. Каква ирония щеше да бъде, ако Джеймс успееше да прогони англичаните от Шотландия, използвайки собствените им пари, за да поддържа шотландските си войски.

София знаеше, че още припаси ще дойдат от Ангъс, където наскоро се бе разбил един флот холандски кораби, които сега стояха до

брега, натоварени с оръдия, барут, оръжия и огромно количество пари. А английската армия, по-голямата част от която все още се биеше на континента, щеше да бъде прекалено слаба, прекалено неподготвена, за да окаже съпротива. По времето, когато англичаните получеха подкрепления и се насочеха на север, вече щеше да бъде прекалено късно — Джеймс VIII щеше да седи на трона си в Единбург и Шотландия отново щеше да е свободна.

Господин Малкълм забързано се сбогува и каза на Рори:

— Ако носите още писма за местните хора, жена ми познава всички съседни и ще ви упъти.

Рори му благодари.

— Но нямам други писма, само вашето. И едно за госпожа Милтън — кимна той към София, използвайки фалшивото име, което трябваше да защити честта и самоличността ѝ, докато беше в дома на семейство Малкълм.

Господин Малкълм, който в момента не изпитваше особен интерес към делата на гостенката си, излезе, а София, опитвайки се да не се надява прекалено много, се обърна към Рори:

— Може ли да видя писмото?

— Да. От графинята е.

Още преди това София знаеше, че писмото няма да е от Морай, тъй като ѝ бе казал, че ще е опасно да ѝ пише, но все пак усети разочарование. Опита се да се ободри с мисълта, че вече не остава много време, преди Морай да се върне, както ѝ бе обещал. И тогава нямаше да се разделят никога повече.

Изведнъж осъзна, че Кирсти стои безмълвно до нея със съкрушено изражение на лицето, защото Рори, изпълнил куриерските си задължения, се готвеше да си върви. София го видя веднъж да поглежда към Кирсти и в този единствен поглед долови мъката и съжалението му. Засега неговите задължения бяха в Слейнс, а нейните — тук. Двамата бяха разделени и далеч един от друг, помисли си София, както тя и Морай.

Когато Рори понечи да си тръгне, София го спря:

— След като прочета писмото, ще искам да изпратя отговор на графинята. Моля те да почакаш и да ѝ го отнесеш.

Той се извърна обратно, неспособен да проумее веднага този неочакван подарък.

София се опита да изглежда като властна дама, която дава заповедите си.

— Ако, както казваш, си свършил всичко, заради което са те изпратили, не би трябвало да те затрудни да отложиш пътуването си с един час? — Усети как у застаналата до нея Кирсти покълва надежда, а по стоическото лице на Рори просветна мигновена благодарност.

— Не — отвърна той, — няма да ме затрудни.

— Навярно си гладен. Кирсти, ще го заведеш ли в кухнята?

Кирсти ѝ се усмихна широко.

— Да, госпожо Милтън.

След като двамата излязоха, а госпожа Малкълм отиде да се заеме със своите си задачи, София седна да прочете писмото.

Беше написано с ясният почерк на графинята и предпазливо, в случай че попадне в чужди ръце.

„Скъпа госпожо Милтън — започваше то, — много се радваме да разберем, че сте родили дъщеря. Сигурна съм, че тя ви носи огромна радост и че скоро ще започнете да се чудите как сте успявали да запълните дните преди появата ѝ. Когато можете, трябва да я доведете на север, при нас в Слейнс, защото много ще се радваме да видим и двете ви, при все че не ви съветваме да предприемате подобно пътуване, преди климатът тук да е станал по-благоприятен. Тази седмица получих вест от господин Пъркинс.“ София знаеше, че „господин Пъркинс“ е кодовото име, което графинята използва, когато говори за брат си, херцога на Пърт, който бе съветник в двора в Сен Жермен. Той редовно пишеше на сестра си, изпращайки писмата през морето по различни приносители, за да ги предпази от дебнещите очи на агентите на кралица Ана. Обикновено новините, за които съобщаваше на графинята, се отнасяха за самия двор, но този път като че ли ставаше дума за нещо по-лично. В писмото си графинята съобщаваше: „Пише, че му се е удал случай да се види с нашия приятел полковника, че двамата са изиграли една приятна партия шах и че полковникът му се е сторил здрав и в чудесно настроение. В същия дом е срещнал и съпруга ви, господин Милтън, който също бил добре и казал, че вече всеки ден може да потегли към брега и оттам — към къщи в компанията на господин Джонстън“.

Тук София спря и прочете последния абзац за втори път, за да е сигурна, че го е разбрала правилно, защото „господин Джонстън“

означаваше „краля“.

Значи беше вярно. Морай наистина щеше да дойде, и то скоро. София седна да съчини отговор, но отначало не можа да напише нищо, защото ръцете ѝ бяха започнали да треперят от щастие — щастие така неподправено и силно, че тя не желаше да го прикрива, а да го сподели. Дори и след като треперенето премина, тя продължи да пише бавно, знаейки, че Кирсти и нейният Рори ще се възползват в пълна мяра от тези допълнителни мигове заедно. Беше минало повече от час, когато тя най-после предаде писмото на Рори и го видя да се отправя на коня си на север към Слейнс.

През следващите дни София не спря постоянно да държи под око водите на залива и всеки ден се събуждаше с очакване, наострила уши за звуци от колелета и конски копита, устремени към Единбург.

Даже вятърът тези дни ѝ се струваше различен, като дима на някакъв странен огън, който се разнася наоколо, осезаем, но невидим.

Бебето мърдаше неспокойно в люлката си и отказваше да се успокои, докато София крачеше неспирно из стаята напред-назад, така че пантофите ѝ почти се протриха. И все пак не идваха никакви вести.

А после дойде нощта, в която чу топовните гърмежи.

Пет изстрела и после тишина. Абсолютно нищо повече.

Не можа да мигне до сутринта.

— Какво има? — попита Кирсти, все още сънена.

Но София не знаеше; знаеше само, че въздухът тази сутрин ѝ се струва някак странен.

— Чу ли стрелбата?

— Не.

— Миналата нощ, когато удари полунощ.

— Присънило ви се е — рече Кирсти.

— Не. — София спря неуморното си крачене пред прозореца, взря се навън през сивата мъгла, която се сливаше с изгрева, обогрена от златни и червени ивици, блестящи като кръвта на кралете. — Мисля, че не беше сън.

Оказа се, че е права, защото на следващата вечер господин Малкълм, който от няколко нощи не се бе прибирал у дома, се завърна разтревожен.

— Дай ми хляб и дрехи! — провикна се той. — Трябва да тръгвам.

Изненадана, жена му попита:

— Защо? Какво има? Какво се е...?

— Исусе Христе, жено, спри да дрънкаш и побързай, иначе може да ме видиш обесен заедно с всички останали. — И с този изблик господин Малкълм се отпусна отчаяно на най-близкия стол и хвана главата си с ръце. Не си бе направил труда да свали тежкото си наметало, пропито със солената вода на морето, и сега водата се стичаше от него и капеше на криволици по дъските на пода.

Госпожа Малкълм уплашено млъкна и му донесе вино, докато историята излезе със запъване, на части, от устата му. София стоеше и слушаше, макар че всяка дума се стоварваше върху ѝ като камък, който разбиваше все повече и повече надеждите ѝ.

Всичко започнало толкова добре, започна разказа си той. Преди два дни първият френски кораб, „Протей“, навлязъл в реката Форт, изминал две левги^[1] и качил на борда няколко лоцмани. Имало морска буря, казал му капитанът, и „Протей“ се бил откъснал от флотилията, затова очаквали, че ще заварят останалите кораби от кралската ескадра тук, в реката. Появата им въодушевила хората на брега и тези, които се били качили в рибарски лодки, за да ги посрещнат, но при все че чакали целия следобед, други кораби така и не дошли.

Затова при пукването на зората „Протей“ обърнал отново и отплавал с отлива, за да види дали няма да успее да намери другите френски кораби и да качи на тях лоцманите.

Това, което бе намерил „Протей“, все още безпокоеше господин Малкълм дотолкова, че му трябваша няколко мига, за да се успокои, преди да може да продължи.

Французите, каза той, били стигнали до началото на реката предишната нощ и хвърлили котва и така загубили шанса си да навлязат в нея заедно с надигация се прилив. С идването на зората приливът се оттеглил и те не можели да направят нищо друго, освен да чакат.

— И тогава дойдоха англичаните — продължи господин Малкълм. — Почти трийсет кораба и половината от тях имаха по петдесет оръдия или повече. — Той поклати глава.

„Протей“ не бил оборудван за битка. Той бил подготвен за пътнически кораб и по-голямата част от оръдията му били отстранени,

за да има място за провизиите и войниците. Не можел да направи почти нищо друго, освен да наблюдава битката.

Господин Малкълм изпитваше възхищение от тактиката на френския командир, който, макар и приклещен, обърнал корабите си към англичаните, като че ли възнамерявал да атакува. От борда на „Протей“ господин Малкълм видял французите да хвърлят всичко, което можели да си позволят, през борда, за да намалят товара на корабите, и докато англичаните отговаряли на предизвикателството, като се построили в боен ред, французите бързо се обърнали и се устремили на север.

Няколко френски кораба изостанали, а един бил притиснат толкова жестоко от англичаните, че се сражавал целия ден и прекарал нощта обкръжен от враговете си. Но поне корабът на крал Джеймс се измъкнал.

Както и „Протей“, който, след като спуснал господин Малкълм в една рибарска лодка, се устремил храбро към морето, надявайки се да увлече още няколко от английските кораби в преследване, за да даде на краля повече време да намери някое безопасно пристанище на север.

— Значи кралят все още е жив — каза София. Това ѝ даваше някаква надежда, защото ако, както бе казал полковник Грейм, никоя битка не може да завърши с победа, ако загубиш краля, навярно не можеше да има истинско поражение, щом кралят е оживял.

— Жив е — отвърна господин Малкълм — и дано Бог да даде да слезе по-скоро на брега, защото докато не го направи, животът ми не струва нищо. Дори и в този миг английските войници търсят онези шотландци, които се качиха на борда на „Протей“, и в пристанището на Лейт сега държат екипажа и капитана на един пленен кораб. А този, който го е обявил за своя плячка, е най-черният от тях, защото някога бе поддръжник на краля и когато чуе за това негово дело, сърцето на лейди Ерол ще се разбие, понеже тя го ценеше много високо.

София се намръщи.

— За кого говорите, сър?

— За английския капитан — защото отгук нататък повече няма да го наричам „шотландец“ — за английския негодник, който днес предаде приятелите си, като обърна оръдията си срещу френския кораб и го принуди да се предаде. Говоря — продължи той и изрече с яростна ненавист името — за капитан Томас Гордън.

Тя отстъпи назад, като че ли я бе ударил.

— Не вярвам.

— И аз нямаше да повярвам, ако не го бях видял със собствените си очи. — Изразът на лицето му стана още по-горчив. — Днес видях много неща, които бих желал да не виждам. Но както казахте, кралят е още жив.

София обви ръце по-плътено около тялото си и си пожела да вярваше в Бога достатъчно, за да се помоли Морай също да е още жив. Но дори и да беше, тя знаеше, че той е преминал отвъд молитвите ѝ, към води, които бяха далеч по-опасни.

— Защо се е провалил? — попитах любопитно и Греъм, който се бе изтегнал на другия диван и проверяваше писмени работи, погледна към мен.

— Кое?

— Десантът. Защо не е успял, как мислиш?

— А. — Той свали листа и замислено отпусна глава назад. Никога досега не бях успявала да пиша, когато в стаята има друг човек — това ме разсейваше. Дори и родителите ми се бяха научили да стоят настрана. Но тази сутрин Греъм бе слязъл по стълбите, докато все още бях потънала дълбоко в транс си, и се бе настанил на дивана, без дори да разбере, че е влязъл. Едва когато изписах още три страници и установих, че пия прясно кафе, което не съм направила, се огледах и го видях проснат на срещуположния диван, забравил собствената си чаша кафе до себе си и навел глава над писмените работи.

А после просто се бях върнала обратно към писането си — образно в потока му, така прекрасен и ненарушен от появата му. Никога не си бях представяла, че е възможно. Но ето че приближавах края на сцената, а Греъм все още беше в стаята с мен, потънал в тихо удобство и замислен над причините, поради които младият крал Джеймс не бе успял при първия си опит да спечели короната през онази пролет на 1708 година.

— Лесният отговор — започна той — е, че начинанието е пропаднало, защото Стюартите никога не са имали голям късмет. Искам да кажа, от Мери, шотландската кралица, та чак до Джеймс тяхната история не е щастлива. По отношение на външния вид и чара

нищо не им е липсвало, но кой знае защо животът им никога не е бил лесен.

— Повечето историци биха казали, че сами са си били виновни.

В косия поглед, който ми хвърли, се таеше развеселеност.

— Никога не вярвай на историците. Особено на историци протестанти, които пишат за католически крале. По-голямата част от историята представлява само версията на победителите, а те имат мотив да изкарат победените по-черни от дявола. Не, Стюартите не са били толкова лоши. Ето, например Джеймс — старият Джеймс, бащата на младия крал Джеймс. Повечето книги, в които пише, че бил лош крал, жесток и така нататък — всичко това е дошло от един-единствен източник, написан от някого години след събитията, който е разчитал само на слухове. Ако прочетеш свидетелствата на хората, живели заедно с Джеймс, които са видели какво е правил, всички те казват само добри неща за него. Историците обаче са предпочели слуховете, а след като веднъж е била записана черно на бяло, тази версия се приема за достоверна като евангелие, след което се превръща в източник за следващите историци, така че днес продължаваме да повтаряме лъжи и грешки — обясни Греъм и сви рамене. — Точно затова казвам на студентите си винаги да се връщат към оригиналните документи. Никога не вярвай на книгите.

— Значи Стюартите — върнах го обратно към въпроса — просто са извадили лош късмет.

— Това е един от възможните отговори. И лош момент за действие.

Намръщих се.

— Но през 1708 година моментът съвсем не е бил толкова зле избран. Искам да кажа, нали англичаните са се сражавали във Фландрия, а Обединението е разгневило всички тук достатъчно, за да се вдигнат, и...

— О, да, в този смисъл си права. Да, ако от всички яacobитски бунтове е имало някой, който непременно е трябвало да успее, то това е бил онзи през седемстотин и осма година. Така или иначе в определен момент е трябвало да се срещнат с английския флот — не можеш да изпратиш повече от двацет кораба от Дюнкерк, без англичаните да разберат, че идваш — но си права, те са успели да ги изненадат донякъде, а на суша едва ли са щели да срещнат сериозна

съпротива. Почти са успели да накарат английската банка да рухне, такава паника настанала при вестта, че крал Джеймс идва. Само още един ден и е щяла да настъпи такава бъркотия, че кралица Ана може би е щяла да бъде принудена да склучи мир и да обяви брат си за свой наследник чисто и просто, за да запази собствената си позиция. Но нямах предвид такъв избор на момента. Имах предвид специфичния момент. Първо — каза той, — младият крал се разболява от шарка точно когато се канят да напуснат Дюнкерк. Това ги забавя малко. После идва морската буря. След което объркват курса и се оказват цели мили настрана, точно по брега по-горе оттук, така че се налага да се обърнат и да загубят цял ден, за да се върнат там, където би трябвало да бъдат. А после, когато стигат до реката, не навлизат в нея, а пускат котва, стоят така през нощта и позволяват на англичаните да ги приклепят. Историята — заяви Греъм — в действителност представлява просто поредица от „ами ако“. Ами ако френският командир не се бе отклонил от курса? Щеше да стигне в залива цял ден по-рано, далеч преди английските кораби. Ами ако първият кораб, който се е качил по реката... забравих му името...

— „Протей?“

— Да, „Протей“. Добра памет имаш. Ами ако този кораб не е стигнал там пръв? Всички шотландски лоцмани се качили на него, така че не останал никой, който да води кораба на краля, когато се появил по-късно. Ако лоцманите не са били вече на „Протей“, френският командир е можел да се опита да се изкачи по-нагоре по реката онази първа нощ, когато приливът е бил благоприятен, а не само да хвърли котва. Можеше да отведе краля и всичките му войници толкова близо до Единбург, че да могат да го видят, преди английските кораби да се появят на другата сутрин. Имай предвид — рече Греъм, — че не съм сигурен дали лоцманите биха променили нещата.

— Защо?

— Защото не съм сигурен, че френският командир е правел това, което са му наредили.

Усетих накъде бие.

— Искаш да кажеш, че е било планирано да се провалят?

— Съвсем не би ме учудило, ако е така. Якобитите през цялото време са настоявали да натоварят с командването на десанта херцога на Беруик, но френският крал го поверил на друг. Беруик бил бесен. В

мемоарите си изсипва куп гадости по този повод и заявява, че самият той е щял да приземи Джеймс безпрепятствено, и не се съмнявам, че е щял да успее. И не всички са мислели, че френските кораби са се заблудили случайно. Твоят полковник Хук веднъж разказал, че онази нощ не могъл да заспи, затова излязъл на палубата и видял, че плават точно покрай Крудън Бей, далеч по на север от мястото, където би трябвало да се намират. Хукнал да съобщи на командира и той изиграл голямо шоу на изненада и казал, че незабавно ще коригира курса. Но по-късно Хук видял, че отново плават на север, и когато попитал кормчията какво става, той отговорил, че такава е заповедта, затова Хук отишъл да съобщи на краля, че са били предадени.

— Не си спомням да съм чела това.

— От Олифант е, струва ми се. „Лордовете якобити на Гаск“. Ще ти я потърся.

Нямаше много извори за Хук, които да не съм изчала, но пък нямаше и много неща, писани от самия Хук, които да са оцелели. Повечето документи, излезли изпод ръката му, бяха изгубени. След провала на бунта всички замесени страни прикрили следите така майсторски, че да засрамят „Уотъргейт“, а повечето писма и документи на Хук били конфискувани. Само две малки томчета преживели чистката. Каквото и друго да е видял и разбрал, то бе винаги загубено за историята.

Очите ми навярно са започнали да губят фокуса си, защото Греъм се усмихна, надигна се и посегна да вземе празната ми чаша.

— Ще направя още кафе. Май не си свършила да пишеш за днес. Постарах се да се овладея.

— Не, съжалявам. Всъщност не е наложително, не и ако искаш да правим нещо друго... — Видях как устата му се извива и припряно добавих: — Имах предвид...

— Знам какво имаше предвид. — В очите му имаше топлина. — Пиши си книгата. Няма нищо. Трябва да проверя още двайсет работи, а никога няма да свърша, ако продължаваш да говориш за нашествието. Освен това всичко е само думи. Само мои теории. Не мога да кажа със сигурност защо се е провалило, защо французите са взели решенията, които са взели в крайна сметка. Никой не може — призна той. — Достатъчно трудно е да прецениш мотивите на хора,

наши съвременници, а да не говорим за тези на хора, които са мъртви от триста години. Не могат да се върнат и да ни ги кажат, нали така?

Подадох му чашата, благодарих му, седнах обратно, почесах клепналите уши на болонката и сметнах, че съм късметлийка, защото бе задал риторичен въпрос и не бе очаквал да чуе отговор.

---

[1] Мярка за дължина. Сухопътната левга е равна на 4,83 км, а морската — на 5,56 км. — Б.пр. ↑

XVIII

Пристанището на Лейт представляваше лабиринт от огромни кораби и малки плавателни съдове, някои на котва, други движещи се помежду им с най-различна скорост и в най-различни посоки, така че гребецът, седнал в лодката срещу София, трябваше внимателно да избира курса си и често да го променя. Това бе пристанището на Единбург и щеше да бъде претъпкано по всяко време, но днес бъркотията от хора и плавателни съдове бе толкова голяма, че човек можеше да прескочи от едната лодка в другата над дълбоката зелена вода под аплодисментите на онези, които си подвикваха високо след погълнатия алкохол, когато се разминаваха.

София пристегна качулката по-плътно около лицето си и положи усилие да не поглежда зад гребца към съсипания корпус на френския кораб, който бе хвърлил котва наблизко и носеше следи от тежък бой, а платната му бяха толкова раздрани, че приличаха на дрипи. Бе го видяла от брега и гледката ѝ бе оказала ужасно въздействие, но отблизо бе далеч по-страшно да вижда овъглените, нащърбени краища на дупките, оставени от оръдейните изстрели, и да знае, че мъжете, стояли доскоро там, са мъртви.

Нямаше никакви белези от битка по кораба, към който се приближаваха; той се полюляваше лениво над водата като огромната котка, на която бе наречен — „Леопард“ — и като че ли оглеждаше пристанището с поглед като на някой див хищник, който се връща от скорошен лов, самодоволен и дотолкова сит, че е готов да остави по-малката плячка да мине покрай него. И все пак имаше нещо заплашително в сянката му, когато тази сянка падна над София, а докосването на двата корпуса изръмжа предупреждение, щом гребецът спря лодката до кораба. Той се пресегна да хване висящата въжена стълба и се провикна към един моряк от палубата над главите им:

— Тук има една дама, която иска да види капитана ти. — Усмивката му недвусмислено показваше целта, с която според него бе дошла тук.

София не се опита да промени мнението му; мислите ѝ бяха съсредоточени върху едно-единствено нещо и изобщо не я интересуваше какво смятат останалите. Приземи се стабилно на краката си на скърцащата палуба и търпеливо понесе подигравателния оценяващ поглед на моряка, само студено му напомни, че капитанът я чака.

Почувства вперените в нея погледи, докато вървяха по палубата, и чу гласовете на останалите мъже да се провикват към нея, да се смеят и да ѝ отправят груби неприлични предложения, но им обърна не по-голямо внимание, отколкото бе обърнала на кораба, на огромните, извисяващи се нагоре мачти, на възлите на такелажа и миризмата, излъчваща се от отпуснатите мокри платна. Толкова дълго се бе чудила как ще се почувства, ако някога се озове на кораб и тръгне по палубата му, а ето че сега никое от сетивата ѝ не обръщаше внимание на този факт. Със същия успех можеше да крачи по улиците на някой град, а стъпките към вратата на капитанската каюта можеха да са стъпала на къща. Всичко, което имаше значение за София, бе мъжът от другата страна на вратата и това, което бе дошла да му каже.

През прозорците на каютата силната следобедна светлина нахлуваше вътре, стопляше облицованите с ламперия стени и се изсипваше по гладкия ръб на писалището, зад което седеше капитанът.

Той не бе погледнал към вратата при почукването на моряка, само бе казал кратко: „Влез“ и бе продължил да разглежда разпилените листове хартия, които бяха завладели напълно вниманието му.

— Вашата гостенка сър — рече морякът, изкашля се и дискретно се оттегли.

Капитанът се намръщи леко, вдигна глава и когато видя София, замръзна, сякаш някой го бе ударил.

— Капитан Гордън — поздрави го тя с равен глас.

Той бързо се овладя, изправи се и се приближи към нея. Пое ръката ѝ и я вдигна към устните си, беше прекалено голям кавалер, за да занемари формалностите дори при такова неочаквано събитие. Очевидно бе обаче, че пристигането ѝ го бе изненадало, и той не се опита да го прикрие.

— Как, по дяволите, дойдохте тук?

— Не беше трудно — излъга тя. Не му разказа за извиненията, които бе измислила за пред госпожа Малкълм и Кирсти, нито колко

рано бе тръгнала с наетата карета, нито колко трудно ѝ бе да си пробие път в оживеното пристанище. — Попитах кой кораб е вашият и намерих лодкар, който да ме докара.

— Искам да кажа, как дойдохте в Лейт? Защо не сте в Слейнс?

Тя издърпа ръката си от неговата.

— Графинята реши, че малко смяна на въздуха ще ми се отрази добре. От няколко седмици съм отседнала при едни нейни приятели, недалеч оттук.

— Така ли? И кои са тези приятели?

Преди време София можеше и да му каже, но не и сега.

— Не мисля, че ги познавате.

Капитан Гордън прикова поглед в лицето ѝ и прецени изражението ѝ. После каза:

— Елате, нека седнем.

Каютата бе очевидно мъжко пространство, но не бе лишена от известен лукс. Столовете бяха тапицирани с тъмночервен плат, а на масата сребърен поднос блестеше под странния си асортимент от малки порцеланови чашки и чинийки, наредени в кръг около каничката с капак.

— Идвате точно навреме — усмихна се капитанът. — Вчера нямаше да имам нищо особено, което да ви предложи за освежаване, но днес готвачът ми е направил малка размяна с един холандски кораб, пристигнал наскоро от Индия, и една от най-големите му находки е кутия китайски чай, за пиенето на който той се опитва да ме спечели. — Той взе порцелановата кана и напълни една от чашите с някаква бистра кафява течност. — Трябва да призная, че все още предпочитам уискито си, но казват, че пиенето на чай ще се превърне в най-новата мода. Заповядайте — каза той и ѝ подаде чашата. — Струва ми се, че е още горещ.

Тя пое чашата и погледна към разбития френски кораб, рамката на прозореца го ограждаше така, сякаш беше картина в памет на победоносната битка, която бе накарала същото това море да почервенеет от кръв само преди дни. Напитката загорча в устата ѝ.

— Изненадвам се да ви намеря на нов кораб — подхвърли тя.

— Да, „Единбург“ не издържа на напрежението от последното ми плаване. Ако си спомняте, имах съмнения за устойчивостта му — каза той и се усмихна като човек, изрекъл някаква забавна шега.

София изпита гняв при вида на тази усмивка и не можа да го затаи.

— Спомням си много неща, капитане. Кажете ми, смятате ли, че крал Джеймс ще ви направи адмирал, когато дойде? — Зададе въпроса предизвикателно и посочи към прозорците и към френския кораб. — Смятате ли, че ще ви възнагради за това?

Той не отговори и мълчанието му я разгневи още повече.

— Как можяхте? След всичко, което казахте на графинята и на графа, как можяхте да направите подобно нещо? Как можяхте да ни предадете по такъв начин?

Той отвърна с тих глас:

— Беше мой дълг.

— Дългът може да ви е заставял да държите страната на англичаните и дори да стреляте по французите, но той не ви извинява за всичко. Нито един английски кораб, освен вашия не е взел пленници, а това — процеди тя — ми се струва, че не сте го направили от чувство за дълг.

Той я наблюдаваше с поглед, който София не можеше да разгадае.

— Не — отговори най-после, — не го направих от чувство за дълг.

Той въздъхна тежко, надигна се от стола си и прекоси стаята. Застана пред прозорците и погледна навън. Няколко минути не каза нищо, а после проговори:

— Ако някой ме попита, ще му кажа, че се гордея повече с онова, което направих в онзи ден, отколкото с всичко друго, което съм направил през целия си живот.

Гласът му имаше странен тембър, а думите му бяха обагрени с някаква страст, от която гневът ѝ започна да затихва. Но тя все още не разбираше.

Докато той не ѝ обясни защо.

Човек в неговото положение, заговори тъжно, няма много възможности да избира собствената си посока в тези времена, но той сторил всичко, което можел. Докарал „Единбург“ до състояние, в което не можел да плава, и самият той останал на сушата колкото можел по-дълго с надеждата, че кралят ще се възползва от това време, за да се върне. Кралят обаче не го направил и накрая капитан Гордън получил

нови нареждания — да поеме командата на друг кораб и да откара „Леопард“ на север.

— А дори и капитаните — обясни той на София — трябва да се подчиняват на заповедите.

При навлизането си в река Форт той заварил френските кораби вече да се сражават и под обстрел. Задържал „Леопард“ назад възможно най-дълго и успял с привидно тромави маневри да препречи част от огъня срещу бягащия „Протей“, за да му позволи да се измъкне.

— Но нямаше какво да се направи за тях — каза той, поглеждайки към жестоко повредения френски кораб. Нямаше начин да спасим „Солзбъри“. Едно време беше наш кораб, знаете ли? Французите го плениха преди известно време. Видял е своя дял от войната. А когато френският командир обърна ескадрата си и се отправи на север, на „Солзбъри“ се падна авангардът.

Корабът изпълнил задачата си — защитил отстъпващата ескадра, така че кралят успял да избяга, но „Солзбъри“ го постигнал на горчива цена — за своя сметка и за сметка на своя смел екипаж. Нямали никакъв шанс.

Английските кораби го обкръжили и макар че два други френски кораба се върнали, за да му помогнат, немало полза. Битката продължила яростно целия следобед и вечерта, докато двата френски кораба най-после също се измъкнали и оставили борецния се „Солзбъри“ да посрещне враговете си сам при падането на нощта.

В тъмнината на малките часове на нощта той спуснал флага си и гледката на това поражение събудила дълбоко у Гордън нещо, което той не можел да обясни дори сега. И то го подтикнало към действие.

— Хрумна ми, че макар да не мога да го спася, все пак може да успея да направя нещо за мъжете на борда му. По-добре беше да попаднат в моите ръце — рече той, — отколкото в ръцете на хора, които не изпитват никакви симпатии към якобитите.

И така, повикал най-доверените членове на екипажа си, наредил им да спуснат във водата лодката, стрелнали се като светкавица през разнасящия се дим и обгорелите отломки и, изпреварвайки съвсем с малко английските кораби, той се качил на борда на „Солзбъри“ и го обявил за своя плячка.

Капитанът на френския кораб приел доблестно поражението си. Способен на вид мъж, въпреки огромната си умора и окървавените дрехи, той успял да запази съвършена учтивост.

— Много мило от ваша страна — казал той, когато Гордън, след като успял да му докаже, че са на една и съща страна, му предложил помощта си. — Имам някои писма, които бих желал да изпратя до Франция, до Париж, ако може да се уреди по някакъв начин.

— Ще се погрижа за това.

— И още нещо. На борда на този кораб имам един благороден пътник, лорд Грифин...

— Грифин! Жив ли е още?

— Вчера го раниха леко и сега си почива заедно с нашия лекар, но се боя какво може да го сполети, когато англичаните го вземат за свой пленник.

Англичаните, съгласил се Гордън, нямало да бъдат доволни да намерят стария лорд, който много отдавна бил служил на стария крал Джеймс и още от самото начало живеел в двора в Сен Жермен.

— Какво, по дяволите, са си мислили, че правят? Защо са изпратили лорд Грифин на неговата възраст?

— Той сам се изпрати — бил отговорът, придружен от свиване на раменете по типично френски маниер. — Не му казали за плановете на младия крал и той разбрал за тях едва когато бяхме готови да излезем в морето, но бил така твърдо решен да участва в това приключение, че си купил кон и яздил до Дюнкерк, без да спре, след което си намери място на борда на моя кораб. Той е... как го казвате? Голям образ. Не бих желал да пострада.

— Къде е той сега?

— Елате, ще ви заведе — предложил му французинът.

Открили стареца под палубите, седнал спокойно наред хаоса от ранени и мъртъвци. Въпреки превръзката на главата си изглеждал здрав и дори бодър, като че ли перспективата за приключение го въодушевявала. Изслушал учтиво плановете им, но отговорът му към Гордън бил:

— О, няма нужда да се безпокоите за това, момчето ми. Няма да пострадам.

— Милорд, ако англичаните заловят някой французин от благородно потекло, ще се отнесат с него внимателно, но ако се

натъкнат на английски благородник като вас, ще нарекат присъствието ви на този кораб „измяна“ и няма да проявят нито капка милост. Ще ви вземат главата.

В погледа на лорд Грифин се четяла цялата търпеливост на възрастен, който се обръща към младок:

— Аз съм стар човек и ви гарантирам, че костите ще ме болят все така, независимо дали спя в дворец или в затвор. Но — продължил той, — ако това ще ви успокои, момчето ми, тогава съм готов да дойда.

Съгласил се да го изнесат на носилка, за да изглежда, че е тежко ранен и на „Леопард“ трябва да го поверят на грижите на корабния лекар.

— Моят лекар — казал Гордън на лорд Грифин и на капитана на френския кораб — е якобит също като мен и ще ми помогне да ви скрием, докато успеем да уредим преместването ви на някое по-безопасно място.

В този момент един от ранените се размърдал близо до Гордън и когато отстъпил настрана, той се блъснал в друг ранен, който лежал в безсъзнание на палубата. Дишането му било толкова плитко, че едва се долавяли движенията на вонящите, пропити с кръв дрипи, с които било превързано рамото му.

На слабата светлина било трудно да се различи бледото лице на мъжа, но Гордън успял да види всичко, което му трябвало. Не отклонил погледа си, но с напрегнат глас попитал:

— Какво се е случило с този човек?

Лорд Грифин бил този, който отговорил:

— Раниха го, докато спасяваше живота на един момък, който нямаше акъл да се дръпне от едно гюлле. — Когато Гордън не помръднал, лорд Грифин счел за нужно да добави: — Момчето се измъкна невредимо. Бях там и видях всичко, макар че признавам, това беше същият изстрел, който събори покрива върху главата ми, така че не си спомням почти нищо друго.

Той потъркал превързаното си слепоочие, а капитанът на френския кораб погледнал по-внимателно ранения и казал:

— Не познавам лицето му, но по униформата изглежда, че е офицер от една от ирландските части на краля. Имахме неколцина такива на „Солзбъри“.

— Моите сънародници — рекъл лорд Грифин — едва ли ще се зарадват да намерят и тях тук.

— Не. — Лицето на капитан Гордън се свъсило още повече. — Не, наистина няма. — И поръчал още една носилка. — Ще взема и него.

— Но... — възразил френският капитан — няма ли да привлече прекалено много внимание, ако пренесете двама ранени мъже на малката си лодка?

Гласът на Гордън прозвучал ледено:

— Напомням ви, сър, че тази „малка лодка“ се подчинява на моите заповеди, както в действителност трябва да направи и вашият кораб сега, и ще ви бъда благодарен, ако не поставяте под въпрос кой командва.

Нито дума не била изречена повече по въпроса, докато и двете носилки не били спуснати в лодката и тя не се устремила обратно към „Леопард“. Верните хора на Гордън покорно мълчали и капитанът не изпитвал никакъв страх, че ще проговорят какво са видели или чули. Ранените мъже на лодката със същия успех можело да са невидими.

Одеялото на носилката на все още безчувствения офицер започнало да пада и Гордън се пресегнал да го вдигне обратно и да го пхне под здравата ръка на мъжа. Когато се обърнал, видял, че лорд Грифин го наблюдава.

— Вие го познавате. — Думите не били въпрос.

— Да — отговорил Гордън.

— По гласа му личеше, че е шотландец. — Старите очи били изпълнени с любопитство. — И си мисля, че младеж, който може да се бие така яростно в защита на своя крал, сигурно го е правил неведнъж.

— Така е. И си спечели награда за главата си — награда, която може да направи богат английския войник, който го залови.

Лорд Грифин кимнал.

— А. Тогава е станало добре, че сте намерили приятеля си преди тях.

Гордън отново се обърнал да разгледа лицето на Морай.

— Той не би ме сметнал за свой приятел.

— Но вие му се възхищавате.

За миг Гордън се замислил над това.

— Той е скъп на човек, който е скъп за мен — казал той — и това е достатъчно, за да ни обвърже един към друг, независимо дали ни харесва, или не.

Изпитал облекчение, когато малко по-късно лекарят на „Леопард“ го уверил, че раната на Морай не е сериозна. Под слабата трепкаща светлина лекарят се привел по-близо, за да покаже на Гордън раните.

— Виждате мястото, където нещо остро е прерязало рамото му. Не меч, а нещо по-грубо, като разцепено парче дърво. Кървенето вече е спряло и сега остава раната да зарасне, както и по-леката в бедрото. Едва ли две нови рани ще му направят впечатление, когато се събуди.

Лорд Грифин, който бил отклонил предложението на лекаря да полегне, погледнал от стола си до стената към ранения и отбелязал:

— Изглежда, че някой редовно се опитва да убие момъка.

Също като Гордън, и той бил забелязал белезите от рани по гърдите и ръцете на Морай от пронизванията и изстрелите, получавани години наред на бойното поле. На врата си носел едно-единствено черно камъче на кожена връв с цел, за която никой от тях не можел да се досети.

Лорд Грифин предположил, че е някакъв талисман.

— Войниците са много суеверни.

— Е — рекъл лекарят, — за момента ще трябва да се справи без него, докато промия и превържа рамото му.

Но когато понечил да махне камъка и връвта, бил внезапно спрял от ръка, обвила се около китката му, а един дрезгав, едва разбираем глас отсякъл:

— Остави я.

Очите на Морай бавно се отворили наполовина, бдителни и тревожни като на човек, готов на всичко. Забелязал къде е, но не охладил хватката си около ръката на лекаря и той му обяснил:

— Ранен сте. Трябва да промия раната, сър, а този камък ми пречи.

Минал един миг, а после пръстите му се отпуснали и Морай внимателно свалил верижката с камъчето през главата си и го стиснал здраво в защитнически жест. С поглед, впит в лицето на лекаря, той казал:

— Акцентът ви е английски.

— Да, сър.

Само Гордън забелязал как ранената лява ръка на Морай помръдва към бедрото му, като че ли се надявал да намери меча си все още там.

— Какъв е този кораб?

Лорд Грифин отговорил:

— Не се тревожете, момчето ми. Намираме се на борда на „Леопард“ и сме в безопасност, сред приятели.

Гласът на лорд Грифин очевидно изненадал Морай и той рязко обърнал глава в посока към него, но Гордън бил застанал помежду им. Корабът се наклонил, фенерите му се полюшнаха и вменящите се откъслечи от светлина и сянка, погледът на Морай се впил в Гордън в сурово неизречено предизвикателство.

— Сред приятели. — Морай не звучал убеден в това.

— Да — казал му Гордън. — За момента. Но не мога да ви държа скрити тук дълго. — Следващите си думи отправил към лекаря: — Смятате ли, че до свечеряване ще се е оправил достатъчно, за да напусне кораба?

Изречението на Морай станало бдително.

— Къде да отида?

— Възнамерявам да се възползвам от днешното празнуване на победата. Това ще увеличи объркването сред тези води — обяснил Гордън. — С толкова много кораби, лодки и пияни мъже, би трябвало да можем да ви качим на борда на една рибарска лодка, която чака да ви отведе до Франция.

Лорд Грифин се намесил:

— Ами хората, които ви видяха тази сутрин да взимате двама пленници от борда на „Солзбъри“? Те дали ще повярват, че чудодейно сме изчезнали?

Гласът му бил сух, а изречението му показвало съвсем недвусмислено, че при цялата си възхита от плана силно се съмнява в шансовете му за успех.

— Моите хора ме видяха да качвам на борда двама ранени пленници — отговорил спокойно Гордън. — А утре ще ме видят как провеждам подобаващо християнско погребение в морето за същите тези пленници, които, уви, не са могли да се възстановят въпреки грижите на нашия лекар. Ще зашием телата в чаршафи и никой няма

да разбере, че вътре има баласт, а не хора. Всички ще останат доволни, а вие и двамата ще се спасите.

— Не, не двамата — поклатил глава лорд Грифин. — Просто не можете да убиете и двама ни, момчето ми — няма да ви повярват. Освен това какво ще говори смъртта ни за способностите на клетия ви лекар? — Усмехнат, той се облегнал назад и скръстил ръце. — Не, вие ще свалите момъка от този кораб, а аз ще присъствам утре на погребението му, ще ридая и ще потвърдя историята ви.

Морай се изправил на масата, предизвиквайки протестите на лекаря, който все още не бил приключил с превързването на рамото му.

— Милорд Грифин, ако само един от нас ще се спасява, настоявам...

— О, спестете си дъха, момчето ми. Вие сте млад, целият живот е пред вас, а моят приближава края си. — И се обърнал към Гордън: — Казах ви, няма от какво да се боите, ако ме вземете за пленник. Познавам кралица Ана още от люлката ѝ, бях в почетната стража на баща ѝ. Тя никога няма да ме нарани — отново се усмихнал. — Освен това перспективата за стая в Тауър, откъдето да мога да гледам към Лондон през последните си години, не ми е никак неприятна. — Направил пауза и думите му натежали от бремето на спомените: — Прекалено дълго отсъствах от дома.

Морай продължил упорито да настоява лорд Грифин да избяга, но англичанинът не отстъпил и накрая въпросът бил уреден едва след като капитан Гордън избухнал:

— Исусе Христе, човече, мога сам да ви предам на англичаните и да си получа откупа, ако не престанете да се инатите! — след което, възвърнал спокойствието си, напомнил на Морай: — Веднъж ми казахте, че работата на войника не е да пита кой е дал някоя заповед, а да я изпълни. Толкова ли не можете да изпълните тази заповед? — и добавил с по-нисък глас: — Ако не заради някой друг, то поне заради нея.

Като борци, вкопчени в смъртоносна битка, за миг двамата мъже задържали погледите си вперени един в друг. А после ръката на Морай бавно се повдигнала и той върнал малкото черно камъче обратно на врата си, като че ли това била единствената броня, която му била нужна.

И кимнал отсечено, само веднъж.

София се взираше в капитан Гордън, все още обърнал гръб към нея, с лице към прозорците в каютата. Не бе промълвила и дума по време на целия му разказ — толкова силен беше пленът на собствените ѝ чувства.

Гордън завърши:

— Свалихме го безпрепятствено. С всичкия този ром, който се лееше по палубите онази нощ, не беше никак трудно. Сигурно вече е прекосил половината море.

На София ѝ бе трудно да намери подходящите думи, за да изрази чувствата си, ала все пак изпита нужда да наруши мълчанието.

— Капитан Гордън... — но когато той се обърна, думите изчезнаха и тя само попита: — Лорд Грифин все още ли е с вас?

— Не. Тази сутрин войниците дойдоха и го отведоха. Мога само да се моля да не греши, че кралицата ще му окаже милост.

Поглеждайки го в лицето, тя се засрами, задето бе помислила, че такъв мъж може да стане предател.

— Капитан Гордън — отново започна тя, — надявам се да имате сили да ми простите за...

Той вдигна ръка, за да пресече извинението ѝ.

— Вече го забравих — и отново поглеждайки през пристанището към останките от „Солзбъри“, той промълви: — Във всеки случай за едно нещо бяхте права. — Очите му отново се впериха напрегнато в нейните. — Не всички неща, които направих онази нощ, ги направих от чувство за дълг. Направих ги заради вас.

За миг тя остана безмълвна пред лицето на това признание. Тежко ѝ бе да разбере, че един мъж може да изпитва към нея толкова силни чувства, че да рискува честта си, да рискува живота си, макар да знае, че не може да му отвърне с взаимност. София прошепна:

— Толкова съжалявам.

И двамата знаеха, че има предвид нещо много повече от неоснователните си обвинения.

Капитан Гордън, джентълмен както винаги, я успокои:

— Няма за какво. — Направи пауза, а после с по-небрежен тон добави: — Истината е, че се възхищавам на куража ви да дойдете тук и

да ме предизвикате. Не се съмнявам, че щяхте да намерите начин да изминете целия път от Слейнс, ако ви се наложеше да го направите.

Тя се усмихна леко на намека му.

— Може и да съм го направила.

— Но се радвам, че сега не сте на север — продължи той и прекоси каютата, за да им налее по чаша кларет. — И не само поради факта, че това ми даде възможност да се насладя на посещението ви, но и защото се боя, че англичаните ще потърсят жестока разплата за случилото се тук.

Тя отпи от чашата си и се опита да отмие горчивия вкус на чая.

— Кралят се е измъкнал — напомни тя. — Може би корабите му ще го отведат на север, където ще намерят по-добро място за слизане.

— Може би. — В очите му се таеше по-големия му опит. — Но ако кралят се провали, ни очакват лоши времена и в такъв случай за вас ще бъде много добре — загледа я напрегнато той, — че не сте в Слейнс.

Полузаспал, Греъм обърна глава на възглавницата към мен.

— Лорд кой?

— Лорд Грифин. Бил е на „Солзбъри“, струва ми се. Възрастен човек, англичанин, живял е в Сен Жермен...

— А, той ли? — припомни си името Греъм и се завъртя настрана, така че ръката му се плъзна около кръста ми — тежест, която вече ми бе позната. Харесваше ми усещането да я чувствам там, както ми харесваше и вибрирането на гласа му във врата ми. — Какво искаш да знаеш?

— Какво се е случило с него, след като англичаните са го отвели? Бил ли е съден за държавна измяна?

— Да, бил е съден и осъден.

— Значи са го обезглавили? — По онова време наказанието за държавна измяна е било неизменно едно и също. Не знаех защо този дребен факт ме безпокои толкова много — бях чела доклади за безброй екзекуции, докато извършвах проучвания за романите си, и знаех, че това е просто още един от резултатите от войните и кралските интриги. Само че не можех да си помисля за това, без да си представя стареца, седнал с гръб към дъсчената стена на „Леопард“, да настоява,

че ще остане, че няма да му се случи нищо, че кралица Ана никога не би...

— Не — прекъсна мислите ми Греъм, — не са го убили. Сред министрите на кралицата имало такива, които настоявали за екзекуция, но тя не ги послушала. О, не че не го хвърлила в затвора, но му позволила да запази главата си и накрая той си умрял чисто и просто от старост.

Това ме зарадва, поне донякъде. Надявах се, че е можел да вижда Лондон през прозореца си, както се бе надявал. Крал Джеймс така и не бе видял сбъднати своите надежди. Англичаните преследвали корабите му покрай северното крайбрежие, докато лошото време не ги накарало най-после да се откажат и да се отправят обратно към открито море. А тези на брега, които толкова дълго чакали пристигането му, били оставени да посрещнат сами онези лоши времена, които бе предсказал капитан Гордън.

— Греъм?

— Да?

— Някой друг бил ли е убит поради участието си в бунта?

— Никой, доколкото си спомням — сега гласът му бе много сънлив и ако не го познавах толкова добре, щях да заподозра, че „не си спомня“ нарочно с надеждата да се откажа да задавам въпроси.

— Но англичаните са арестували якобитите и са ги хвърлили в затвора.

— О, да. Повечето от якобитските благородници и по-видни хора били хвърлени в затвора, а после отведени във вериги в Лондон. Изложени на присмеха на тълпата.

За миг замълчах, докато си го представях. Сетне попитах:

— Графът на Ерол бил ли е сред тях?

Греъм кимна и дори това леко движение като че ли му костваше огромно усилие, защото гласът му бе започнал да надебелява и да излиза по-неясно:

— Казват, че пленничеството го изнервило дотолкова, че запратил една бутилка по граф-маршала и едва не отнесъл главата му.

— Е, граф-маршалът сигурно си го е заслужавал.

Почувствах как устата на Греъм се извива и потрепва срещу кожата ми.

— Защищаваш своите хора, а?

Не можех да му обясня, че познавам характера на графа на Ерол по-добре от всеки историк; че за мен той не е фигура на хартия, а човек от плът и кръв, който е жив в паметта ми. Всички те бяха живи. Спомнях си лицата им, гласовете им.

За миг замълчах, унесена в мислите си. А после се осмелих да попитам:

— Греъм?

В отговор той се сгуши по-близо до врата ми и издаде приглушен въпросителен звук.

— Какво се е случило с тях, когато са стигнали до Лондон? Искам да кажа, знам, че накрая са ги пуснали на свобода, но как точно?

Единственият отговор бе дълбокият звук от дишането му — вече беше заспал. Известно време лежах замислена в тъмнината с ръката на Греъм, сигурно обвита около тялото ми, и топлината на Ангъс, проснат в краката ми, но накрая установих, че този въпрос не ме оставя на мира, а имаше само един начин да науча отговора.

XIX

Напоследък почти не излизаше от къщата. Въпреки че вече бяха изминали два месеца и пролетта бе омекотила острия повей на бриза, който духаше откъм морето, тя продължаваше да стои вътре с госпожа Малкълм, Кирсти и бебето и изобщо не напускаше къщата, освен в онези редки дни, когато безпокойството ѝ я обсебваше изцяло и тя чувстваше, че трябва да излезе навън и да подиша свеж въздух, ако не иска да полудее. Дори и тогава обаче се държеше колкото се може подалеч от главния път и беше винаги нащрек, защото знаеше, че опасността още не е отминала.

Все още нямаше никаква вест от господин Малкълм и те не знаеха дали е успял да се спаси. В началото им се струваше, че с всеки изминал ден все повече мъже биват отвеждани и затваряни, а от единственото писмо, което графинята успя да ѝ изпрати, София разбра, че и на север нещата не вървят по-добре. Единствената утеха, която намери в това писмо, идваше от новината, че графинята е получила съобщение от брат си, херцога на Пърт, от двора в Сен Жермен. „Господин Пъркинс — пишеше тя на София, внимателна както винаги — ми каза, че наскоро се е видял със съпруга ви господин Милтън и го е заварил до голяма степен възстановен от болестта си и нетърпелив отново да се изправи на крака.“ Така София, за свое огромно облекчение, разбра, че Морай е успял да прекоси безопасно Ламанша и раните му зарастват.

Тази мисъл ѝ даваше сили да се справя по-лесно с несигурността, която я заобикаляше отвсякъде, точно както гледката на бебето Ана, заспало в люлката си, малко, уязвимо и доверчиво, даваше на София всяка сутрин решителността и силата да действа предпазливо, за да предпази детето си.

Всъщност, днес изобщо нямаше да излезе на пътя, ако прислужницата на госпожа Малкълм не се бе разболяла, така че трябваше някой друг да отиде на пазар, ако искаха през следващите няколко дни да имат храна на масата. Кирсти бе предложила да го направи, но тъй като самата тя се възстановяваше от същата болест и

все още не бе възвърнала силите си, София не искаше и да чуе за това. Нито пък искаше да се съгласи госпожа Малкълм да се отпрати към града при положение, че вече на два пъти я бяха спирали войници, които търсеха съпруга ѝ.

— Аз ще отида — оповести София. Тръгна още преди пукването на зората и за известно време бе единствената жива душа по пътя, така че можеше да се наслади по-свободно на хладния вятър по лицето си и на избуяващите цветове на изгрева. Беше ранна утрин, когато достигна предградията на Единбург и къщите започнаха да израстват пред очите ѝ, но по пътя все още нямаше много движение.

Затова, когато чу шума от копита и колелета зад гърба си, инстинктивно се обърна, без да си помисли да се скрие, изпълнена единствено с любопитство кой ли минава.

Очевидно беше, че е някой важен човек, защото каретата беше скъпа, а кочияшът беше облечен богато и караше коне с лъскава, черна козина и с такова високомерие, че дори не обърна поглед, когато се изравниха със София.

От вътрешността на каретата внезапно някакъв глас подвижна на кочияша да спре и сред облак от прах и танцуващи копита, конете се заковаха на пътя. На прозореца на каретата се появи лице, което София разпозна.

— А, госпожице Патерсън! — възкликна господин Хол с очевидна изненада. — Какво правите тук? Влезте, скъпа моя, влезте; не бива да скитате по тези улици съвсем сама.

Когато излизаше, тя се безпокоеше да не я разпознаят като госпожа Милтън от дома на господин Малкълм и да не я задържат за разпит на това основание. Нито за миг не ѝ хрумна, че може да се натъкне на някого, наясно с истинската ѝ самоличност. Това беше усложнение, което не бе предвидила, но тъй като нямаше начин да откаже на свещеника, без да предизвика подозренията му, нямаше друг избор, освен да му позволи да ѝ помогне да се качи в каретата.

Веднъж влязла там, тя установи, че не са сами.

— Това — каза херцогът на Хамилтън — е удоволствие, което съвсем не очаквах. — Облечен в тъмносиньо кадифе, със скъпа нова перука, падаща на тъмни къдрици по раменете му, той втренчи поглед в София.

Стори й се, че богатото обзавеждане на каретата изведнъж я задушаваша. Наведе глава, за да се пребори с пристъпа на гадене и го поздрави:

— Ваша Милост.

— Накъде сте се отправили тази сутрин?

— Никъде по-конкретно. Просто исках да пообиколя пазара.

Усети погледа му върху себе си в кратката пауза, преди той да се обърне към господин Хол:

— Значи към пазара. — Господин Хол на свой ред се провикна към кочияша накъде да кара.

Херцогът небрежно подметна:

— Не знаех, че графинята е в Единбург.

София, която добре осъзнаваше, че е отвикнала от неговия танц на думи, пристъпи внимателно:

— Милейди Ерол все още е в Слейнс, Ваша Милост.

— Предполагам, че не сте дошли тук сама?

— С приятели съм. — Преди той да успее да й зададе по-нататъшни въпроси, тя повдигна поглед със свършена невинност и додаде:

— Не мога да ви опиша колко съм облекчена да видя, че сте добре, Ваша Милост. Чухме, че англичаните са ви отвели, и се бояхме от най-лошото.

Видя колебанието му и почувства увереност, че няма да устои на желанието си да се представи за още по-велик, като се впусне в разкази за премеждията си. Оказа се права.

Той кимна доволно.

— Трогнат съм от загрижеността ви, скъпа моя. В името на истината, смятам за чест да бъдеш сред онези, които бяха отведени, и мога само да желая да бях тук заедно с лоялните си сънародници, за да застана редом с тях във вериги в името на справедливото дело на краля.

София знаеше, че нито една от тези думи не отговаря на истината. Знаеше, че се е погрижил да бъде в имението си в Ланкашир, когато младият крал Джеймс се бе опитал да дебаркира в Шотландия. От писмото на графинята бе научила как един пратеник достигнал херцога с новината, че кралят идва, и то достатъчно навреме, за да може херцогът да се върне и да участва в начинанието, но той, с

лукавите си извинения, че връщането му може да се окаже предупреждение за англичаните, бе останал в Ланкашир да чака изхода, готов да застане или на страната на младия Джеймс, ако десантът се окаже успешен, или да се разграничи от него, ако надделеят англичаните.

София бе изпитала известно удовлетворение при новината, че англичаните все пак са го хвърлили в затвора, макар че явно бе успял с обичайното си двуличие да издейства освобождаването си. Колко ли живота, запита се тя, е разменил без угризения срещу своя собствен?

Когато той завърши драматичния си разказ за арестуването си и пътуването си към Лондон, тя не успя да се сдържи да не го попита:

— Видяхте ли там останалите благородници? Как са те?

Той я погледна с неприкрита изненада.

— Скъпа моя, нима не сте чули? Освободиха ги всички. Освен, разбира се, дребните благородници от Стърлингшир, но за тях не можех да направя нищо — те се бяха вдигнали на оръжие, разбирате ли, наистина се бяха вдигнали на бунт, и нямаше начин да убедя англичаните да им позволят да избегнат процеса и присъдата, но вярвам, че всичко ще се размине.

Привеждайки са напред, господин Хол обясни на София:

— Херцогът великодушно се нагърби с тежестта да преговаря за освобождението на събратята си затворници и англичаните не успяха да оборят аргументите му.

София прие тази новина със смесено чувство на благодарност и дълбоко недоверие. Колкото и да се радваше, че графът на Ерол и останалите са били освободени и ще се завърнат у дома, не можеше да не си мисли, че херцогът не би направил подобен огромен жест, ако не можеше да извлече от него някаква изгода за самия себе си. А собственият ѝ инстинкт ѝ подсказваше, че той не е на тяхна страна.

Каретата издрънча и спря на калдъръма на една претъпкана улица. Навсякъде около тях се тълпяха хора и ги притискаха, разни гласове крещяха и стотици миризми се смесваха във въздуха.

— Ето го пазара — рече херцогът.

В нетърпението си да напусне този луксозен затвор и да се избави от изпитателния поглед на херцога, София се наклони напред толкова рязко, че верижката около шията ѝ се изплъзна от корсажа ѝ и

сребърният пръстен проблесна за миг на светлината, преди да успее да го пхне обратно.

Само че не беше достатъчно бърза.

Когато погледна към херцога, разбра, че го е видял. И при все че за всеки друг изразът на лицето му щеше да изглежда непроменен, тя съзря едва забележимата промяна, долови пробуждането на нов интерес в гласа му, като каза:

— Трябва да се погрижа за някои задачи, но ще изпратя кочияша си обратно, така че когато свършите тук, да се върнете спокойно, където сте отседнали, при своите... приятели. — Лекото натъртване на последната дума не бе предназначено за нейните уши, но тя все пак го чу и кръвта ѝ замръзна.

София се опита да запази изражението си ведро и да накара гласа си да прозвучи нормално:

— Много мило от ваша страна, Ваша Милост, но ще ме посрещнат и ще бъда с надеждни придружители, затова няма нужда да се безпокоите.

Сега очите му бяха присвити и приковани замислено в нея.

— Скъпа моя госпожице Патерсън, настоявам. Не мога да понеса мисълта, че ще тръгнете по тези улици без подобаващ ескорт, независимо дали сте с придружители, или не. Ето, господин Хол ще повърви с вас и ще се погрижи да не ви се случи нищо.

Беше я хванал натясно и го знаеше — разбра го от усмивката му, докато се облягаше назад и гледаше как господин Хол излиза от каретата и помага на София да слезе на калдъръма. В здрача на каретата очите на херцога наподобяваха очите на хищник с лъскава козина, който е приклецил плячката си и може да си позволи да изчака, преди да се върне, за да я разкъса.

— Ваш покорен слуга, госпожице Патерсън — рече той и с леко кимване нареди на кочияша си отново да потегли.

— Е — обади се господин Хол и се огледа наоколо, докато черната карета трополеше и изчезваше сред нарастващата тълпа. — Какво по-конкретно искахте да купите?

Мислите на София се гонеха в бясна надпревара и тя не успяваше да ги събере, затова ѝ отне половин минута, преди да отговори. Пазарът бе обкръжен от високи сгради с жилища под наем, чиито надвиснали горни етажи затваряха още повече и бездруго

тясното пространство и хвърляха сенки по грубите камъни на калдъръма. А над техните покриви София виждаше твърдите очертания на Единбургския замък, кацнал високо на хълма си като бдителен часовой, който наблюдава всичко случващо се долу. Отначало София не видя никакъв път, по който би могла да се измъкне.

После търсеците ѝ очи ненадейно паднаха върху една малка сергия недалеч от тях, разположена близо до тесен проход между сградите, и София се насили да се усмихне.

— Ще се радвам да поразгледам по-отблизо тези панделки.

— Както желаете.

София винаги бе смятала свещеника за добър човек, затова изпитваше малко срам от това, което трябваше да направи, но просто нямаше друг избор. Не можеше да рискува да остане тук, докато се върне херцогът — не знаеше какви са намеренията му. Помисли си за прощалните думи, които Морай ѝ бе казал. „Внимавай, момиче — бе я предупредил той. — Той никога не бива да разбере, че си моя.“

„Прекалено късно — каза си сега тя. — Прекалено късно.“

Реакцията на херцога, когато бе видял пръстена на Морай, не бе оставила у нея място за съмнение, че го е разпознал и че добре знае на кого принадлежи.

Тя обаче нямаше да му позволи да разбере за детето.

Вече бяха достигнали сергията, където макари с панделки, дантели и коприна бяха подредени в ярка дъга. София се престори, че разглежда една от тях, после посегна към друга и уж случайно събори на земята три макари панделки, те се затъркаляха, разгъвайки се в дълги ленти по камъните и объркаха стъпките на минувачите.

— О! — извика тя, преструвайки се на много притеснена, и започна да сипе извинения.

— Няма нищо — успокои я господин Хол и се наведе, за да помогне на продавача да вдигне оплетените макари. — Не се тревожете, ей сега ще оправим всичко.

София изчака колкото да си поеме дълбоко дъх и да види, че всички наоколо са се загледали в бъркотията, и тогава се вмъкна в сенчестия проход между къщите и се втурна да бяга с все сили. Уличката бе тясна, заклещена между стените и миришеше отблъскващо, но за нейно облекчение я отведе до една стръмна, наклонена надолу пуста улица и оттам София си проправи път през

лабиринта от пътечки и виещи се задънени улици, докато най-последно се озова в един църковен двор с висока каменна стена и се подслони там, свита колкото се може повече сред сенките зад наклонения зид.

Не смееше да се отпрати към вкъщи сега, защото знаеше, че веднъж напуснала пределите на града, ще бъде напълно незащитна. След като разбереше, че е избягала, херцогът със сигурност щеше да я потърси първо по този път. По-добре да изчака да се стъмни и да се надява, че дотогава преследвачите ѝ ще решат, че или се е измъкнала благополучно, или се е скрила на някое сигурно място в града.

Тези часове в очакване на мрака бяха най-дългите в живота ѝ. Болеше я глава, гладът разкъсваше като нокти вътрешностите ѝ, мъчеше я ужасна жажда, а при всеки шум от стъпки на улицата пред малкия църковен двор, сърцето ѝ отново започваше да бие ускорено в панически ужас.

Най-последно обаче сенките потъмняха още повече, а шумовете по улиците станаха по-редки. София си пое дълбоко дъх за кураж, изпъна скованите си крайници и предпазливо се измъкна от църковния двор.

По-късно не можеше да си спомни почти нищо за безкрайното пътуване обратно по открития път, освен че бе дълго, тъмно и изпълнено с ужас и игри на въображението ѝ, и когато най-последно стигна до къщата на семейство Малкълм, бе стигнала почти до предела на силите си.

Все пак обаче ѝ бяха останали още малко. Влизането ѝ причини бъркотия в къщата, защото Кирсти и госпожа Малкълм я посрещнаха на вратата с цял куп въпроси, но тя не им обърна внимание и не седна, независимо от всичките им подканяния.

Борейки се да си поеме въздух, тя прошепна към Кирсти.

— Идвай ли е някой тук?

— Не — отговори Кирсти, но в гласа ѝ личеше тревога. — Какво се е случило?

— Трябва да тръгваме. — София се обърна към госпожа Малкълм. — Можете ли да ни намерите коне или карета в този късен час?

— Мога да опитам.

— А Ана... — Тя погледна с тревожни очи към затворената врата на спалнята и каза на Кирсти: — Трябва да я увием добре, защото нощта не е от топлите.

— София — опита се отново Кирсти да разбере какво се крие зад всичко това, този път по-твърдо. — Какво се е случило?

София обаче не можеше да ѝ отговори в присъствието на госпожа Малкълм, без да издаде повече, отколкото би било разумно. Отвърна само:

— Тук вече не сме в безопасност.

— Но...

— Не сме в безопасност — повтори София и умолителният ѝ поглед накара приятелката ѝ да замълчи.

Знаеше, че ще е най-добре, ако госпожа Малкълм не знае никакви подробности, защото тогава никой нямаше да може да я застави да му ги разкрие. София нямаше представа как Кирсти, тя и бебето ще успеят да понесат тежкото пътуване на север до Слейнс — знаеше само, че по някакъв начин трябва да успеят, заради Ана.

Трябваше да се върнат в Слейнс, при графинята. Защото само графинята, повтаряше си София, щеше да знае какво да правят оттук нататък.

Бе започнало да вали.

Беше само един последен немощен опит на зимата да се възпротиви, преди да признае поражението си пред пролетта, но вятърът все още режеше като лед през предницата на якето ми, докато Греъм загръщаше реверите ми с грижовността на човек, който облича малко дете, за да го предпази от студа. Очите му леко се усмихнаха, когато забелязаха ивица от старата му фланелка за ръग्би да се подава под палтото ми.

— По-добре да не допускаш брат ми да те види с нея.

Не бях се замисляла за това.

— Сигурен ли си, че нямаш нищо против да ти я открадна?

— През този уикенд ти я използва повече, отколкото аз от години. А и цветът ти отива. — Докато помежду ни се въртеше нов вихър снежинки, той се наклони още по-близо и ме привлече към себе си, облягайки брадичка до слепоочието ми.

Изпитах странно усещане да показвам така открито привързаността си, застанала на автобусната спирка, където хората се намираха само на няколко крачки от нас. Бях свикнала да държим

чувствата си един към друг в тайна, но в Абърдийн най-после бях разбрала как би могло да бъде всичко. Как ще бъде всичко. И това ми харесваше.

Греъм почувства почти недоловимата промяна в настроението ми и наведе глава, за да ме попита:

— Какво?

— Нищо. Просто... Този уикенд наистина си прекарах чудесно.

— Не е нужно да си тръгваш.

Това прилича, помислих си, на изкушението на дявола в пустинята. Но успях да му устоя.

— Всички ме чакат да се върна днес, така им казах, а не искам да тревожа баща ти. — Отдръпнах се, така че да виждам лицето му, и изтъкнах: — В крайна сметка не е като да можеш да му се обадиш и да му кажеш къде съм, нали така?

Греъм се ухили.

— Баща ми не е чак такъв пуритан.

— Въпреки това. — Погледнах към часовника на спирката. — Автобусът закъснява.

— Няма нищо.

— Не е нужно да чакаш с мен. Искам да кажа, наистина е много мило от твоя страна да стоиш тук заради мен в снега, но...

— И чия грешка е това? Трябваше да ме оставиш да те закарам.

— Трябваше да ме оставиш да хвана такси — промърморих. — Мога да си го позволя.

— Да, знам, че можеш. Но никой истински шотландец няма да позволи на жена си да пропилее трийсет лири за такси, когато автобусът може да я закара до същото място само за пет.

Разбира се, само се шегуваше, а и идеята да взема автобуса бе колкото негова, толкова и моя — в автобусите имаше успокояваща анонимност, а и обичах да наблюдавам хората, насядали около мен. Но изборът му на думи ми се стори забавен.

— Значи сега съм твоята жена, така ли?

— Да. — Усетих как кръгът на ръцете му се затваря по-плътно, а погледът, който отпрати надолу към мен, бе изпълнен с топлина. — Моя си от мига, в който те видях.

Трудно бе да не почувствам въздействието на тези думи, при все че бяха точно тези, които бях написала самата аз в сцената, където

София и Морай се сбогуваха.

— Чел си книгата ми.

— Не съм. — Изглеждаше озадачен. — Защо?

— Защото моят герой казва почти същото като това, което каза току-що.

— Твоят герой... О, по дяволите — затюхка се Греъм. — Забравих го. Не, още е тук. — Започна да рови във вътрешния джоб на палтото си и извади един дълъг плик. — Ето какво успях да намеря дотук за семейство Морай. Не е много, само родословното дърво с ражданията, смъртта и женитбите, ако това ще ти свърши някаква работа.

Поех плика и рекох:

— Благодаря ти.

— Не съм сигурен, че вече искам да съм Джон Морай — престорено се оплака Греъм. — Той...

— Не — прекъснах го. — Не ми казвай.

Неохотно се наведох да прибера плика в куфарчето си и с щракване затворих капака. Не исках да чувам какво се е случило с Морай, макар да знаех, че все пак ще науча, и то несъмнено по-скоро, отколкото бих желала.

XX

Лятото дойде и за кратко раздаде цялото си великолепиe, преди да отmine като потрепващите есенни листа на дърветата, които падаха, умираха и напускаха света, за да отстъпят място на острите мразовити ветрове на зимата, докато пролетта отново тихо се промъкна след тях и пак затопли всичко до летните дни, които на свой ред отминаха, и през това време така и не дойде вест за нов опит от Сен Жермен отново да преведат краля през морето.

Въпреки това обаче всеки месец редовно пристигаше писмо, в което херцогът на Пърт успокояваше сестра си, че планете им все още не са се свели само до приказки и спорове. Пратениците продължаваха да идват и да сноват между шотландските благородници и френския крал, а колкото до младия крал Джеймс, той изглеждаше решен по-твърдо от всякога за война и наскоро бе обявил намерението си самият той да поведе войска към бойното поле във Фландрия. „При все че — пишеше херцогът на Пърт в последното си писмо — има такива, които смятат, че може да се склучи мир, преди да му се удаде тази възможност.“

София би приветствала мира на драго сърце. Разочарованието на младия крал не значеше за нея толкова много, колкото това, че Морай се бе върнал във Фландрия, за да се сражава заедно с частта си, и всеки ден, с който се удължаваше войната, тя се тревожеше за неговата безопасност.

Намираше утеха единствено в сънищата си, когато отново можеше да чуе гласа му и да почувства докосването му. Преди по-малко от две седмици се бе събудила посред нощ, убедена, че той е бил в леглото до нея. Бе почувствала топлината му.

Бе я усетила дори когато луната си бе проправила път измежду притисналите я облаци, за да освети чаршафите и да ѝ покаже, че там няма никого.

На другата сутрин Кирсти видя, че София не е спала добре, и предложи:

— Искате ли да прекарате един час със своята малка Ана.

И същия този следобед София слезе по стълбите и завари приемната оживяла от присъствието на сестрата на Кирсти и нейните деца, сред които кестенявите къдрици на Ана се сливаха с останалите подскачащи глави така съвършено, че никой страничен наблюдател не би имал причина да си помисли, че тя не е член от семейството.

Всъщност Ана мислеше така, защото бе отведена в техния дом само дни, след като двете със София се бяха върнали в Слейнс преди повече от година. Такова бе решението на графинята и досега то бе опазило Ана жива, здрава и в безопасност; никой не бе разбрал, че е дъщеря на Морай, и никой нямаше и да го разбере, така се бе вживяла сестрата на Кирсти в ролята на закрилница на малката.

— Това е преимуществом да водиш такъв усамотен живот — бе казала тя с усмивка на София. — Съседите ми са дотолкова свикнали да ме виждат с ново бебе всяка година, че никой няма и да си помисли, че не е моя.

— Да, но съпругът ти...

— ... ще направи всичко, което поиска графинята, и то на драго сърце. — Тя беше положила длан върху ръката на София и бе продължила: — Не се тревожете. С нас тя ще е в безопасност, обещавам ви, докато съпругът ви се завърне.

И сестрата на Кирсти наистина бе удържала това обещание: малката Ана растеше месец след месец сред смях и щастие и често виждаше София, макар че от предпазливост не я бяха научили да я нарича „мама“.

Щеше да има достатъчно време за това. София го знаеше. И макар че бе готова да пожертва много, за да задържи дъщеря си при себе си, тя поставяше собствените си нужди под тези на Ана и бе неизмеримо благодарна, че сестрата на Кирсти и нейният съпруг се грижат толкова добре за детето ѝ.

Тя не откриваше почти нищо от себе си нито в лицето на Ана, нито в характера ѝ — очите, косата, неизтощимата ѝ енергия бяха като тези на Морай и София изпитваше радост да вижда същността му, възпроизведена с такова съвършенство, всеки път, когато погледнеше към Ана.

Това кратко посещение незабавно я бе ободрило, точно както го бе замислила Кирсти.

Точно както и сега, две седмици по-късно, докато седеше на обичайното си място на дюните и гледаше как децата играят със сестрата на Кирсти на заливаната от вълните ивица на плажа, мрачните ѝ мисли се разсеяха, като че ли не бяха нищо повече от сенки, прогонени от слънчевата светлина на ранната есен и от смеха на Ана.

Момиченцето щастливо си играеше с огромния Хюго, изоставил свирепата си маска, за да разкрие истинската нежност на характера си. Челюстите му бяха леко сключени около пръчката, която Ана държеше протегната към него.

София дотолкова се бе съсредоточила в играта, че не чу шумоленето на пола по тревата, докато Кирсти не седна до нея.

— Това не е честна борба — рече Кирсти. — Кучето е прекалено силно за нея.

София се усмихна, без да откъсва очи от двойката.

— Но тя все пак ще го бие накрая.

— Да, не се и съмнявам. Не се и съмнявам, че това дете може да направи всичко — съгласи се Кирсти. — Не и след като видях с очите си как накара моя Рори да препуска на четири крака из къщата и да се прави на кон. А той се кълнеше, че нито има време, нито обич за рожби.

— Може би е променил възгледите си — усмихна ѝ се София — и сега иска да създаде свое собствено семейство, да улегне и да води живота, за който ти толкова копнееш.

— Рори ли? Никога.

— Не съществува такова нещо като „никога“ — произнесе убедено София, когато внезапен кикот я накара да обърне глава към плажа, където Ана бе успяла да изтръгне пръчката от устата на Хюго и бе хукнала да бяга. На десет месеца вече вървеше уверено, а сега, след няколко месеца практика, тичаше смело с малките си крачета, които докосваха блестящия пясък така леко, че не оставяха никакви следи. София си спомни как Морай вървеше бос по същия този плаж, като малко момче, и нещо, което ѝ бе казал онзи ден и то ѝ се стори особено подходящо за този миг, затова го повтори заради Кирсти с тих глас:

— Никога не можеш да кажеш накъде ще те отведе този свят.

Тя загреба една шепа пясък и я остави да изтече между разсеяните ѝ пръсти, докато очите ѝ по навик претърсваха хоризонта за платна, но в тази синя шир се виждаха единствено бледите, бягащи

бели ивици, които отбелязваха разбиването на вълните в скалите на далечния край на плажа.

Кирсти я наблюдаваше с безмълвно съчувствие.

— Може би днес ще има новини от Франция. Графинята получи писмо.

— Така ли? Кога?

— Докато излизах.

— Поредното съобщение от Негова Милост херцога на Хамилтън, без съмнение — отбеляза сухо София. От пролетта херцогът бе започнал да пише често на графинята. Отначало изразяваше огромната си тревога за София, след като господин Хол я бе изгубил на пазара, и се чудеше дали не би могъл да получи координатите ѝ в Единбург, за да ѝ направи посещение и да се увери, че е добре. Четейки това първо писмо, графинята бе заявила:

— Ще бъде ужасно разочарован да открие, че отново си при нас, в Слейнс, защото, колкото и голямо да е влиянието му в града, не смее да ни предизвика в собствения ни дом. Най-лошото, което може да направи сега, е да чака, да наблюдава и да се надява, че по някакъв начин ще издадем плановете на краля.

И така, писмата на херцога, изпълнени с уверения в приятелство и сантиментални изявления за вярност към краля, бяха започнали да пристигат едно след друго и всяко от тях докарваше графинята до гневен изблик, който продължаваше поне един час.

— Това писмо не е от Единбург — рече Кирсти. — Донесе го един рибар — същият, който миналия месец донесе писмото на херцога на Пърт от Сен Жермен, а и така или иначе графинята изглеждаше щастлива, когато го получи.

— Това е добре — зарадва се София. — Тя обича да получава писма от брат си. Това ще я ободри.

Тази мисъл ободри и нея и тя продължи да разсипва пясъка между пръстите си, докато гледаше сестрата на Кирсти и децата. Хюго си бе върнал пръчката и играта продължаваше — нежното дърпане, прекъсвано от звънлив смях, който щастливо се извисяваше над забързания ритъм на вълните.

А после играта се превърна в гоненица и Кирсти, изпълнена с прекалено много енергия, за да седи дълго на едно място, се смъкна тичешком от дюните и се присъедини към децата. София, оставена

сама, можеше да мисли единствено за това с какво удовлетворение е изпълнено сърцето ѝ в този миг. Тя вдигна лице към слънцето и затвори очи.

Когато отново ги отвори, като че ли нямаше никаква промяна. По-късно си мислеше, че би трябвало поне да се е появил облак, който да затули слънцето и да спусне тъмната си сянка над прекрасното синьо море. Но нямаше нищо.

Само лейди Ерол, която слизаше по пътеката, за да се присъедини към тях на брега.

Графинята толкова рядко минаваше по този път, че София не можеше да си спомни кога е бил последният път, когато се е случило, но въпреки това не обърна особено внимание на появата ѝ, докато графинята не стигна до подножието на хълма и не се спря за миг, странно неподвижна срещу разлюляната от вятъра трева. А после София я видя да си поема дъх, да изправя рамене и да продължава, като че ли пясъчната ивица, която ги делеше, бе станала по-широка и трудна за пресичане.

Когато стигна до дюната, графинята остана в подножието ѝ, на няколко стъпки под София. Лицето ѝ приличаше на лицето на жените, които някога, толкова отдавна, бяха дошли да съобщят на София, че баща ѝ и майка ѝ никога няма да се върнат у дома.

Сега вече почувства как сянката я докосва, при все че не можеше да я види, а вътре в нея изникна огромна празнота, която погълна всички други чувства. Но понеже не искаше да чуе отговора на въпроса си, не каза нищо.

— О, скъпа моя — рече графинята. — Нося ти тъжни вести за господин Морай.

И София знаеше какви са тези вести; искаше ѝ се да спести на по-възрастната жена болката от съобщаването им, но във внезапното вцепенение, което я бе сковало, думите се намираха някъде безкрайно далеч. Тя заби нокти в пясъка и се опита да се съсредоточи върху това усещане, докато графинята бавно прошепна, като че ли самата тя изпитваше болката на София:

— Бил е убит.

София все още не казваше нищо.

— Толкова съжалявам — рече графинята.

Слънчевата светлина грееше в очите на София и това ѝ се стори толкова странно: че слънцето все още грее.

— Как?

— Загинал в битка — каза графинята, — на място, наречено Малплаке^[1]. Ужасна битка, както пише брат ми в писмото си.

— Малплаке. — Звучеше ѝ нереално. Само едно далечно място, едно непознато име, което усещаше странно на езика си. Не беше нещо истинско.

Чуваше, че графинята продължава да говори, но думите не стигаха до съзнанието ѝ. Дори не се опитваше да ги разбере. Достатъчно ѝ бе да седи там, пресипвайки пясък през пръстите си, и да се взира към линията, където небето и морето се сливаха, като че ли всеки момент можеше да види първото потрепване на бързо приближаващи се платна.

Вълните продължаваха да прииждат по мекия си път към брега, а после да се връщат обратно, а чайките в небето продължаваха да се носят във въздуха, да кръжат и да се провикват една към друга с кресливи писъци, заглушавани от смеха на децата, които си играеха край водата.

А после смехът на Ана се извиси над останалите и в този единствен миг нещо разкъса София отвътре и я сгърчи като хартия, смачкана от небрежна ръка. Тя се опита да се съпротивлява, да се пребори с кипящото напрежение на сълзите и устните ѝ се разтрепериха от усилието, но нямаше полза. Погледът ѝ се замъгли, докато накрая вече не можеше да види хоризонта, нито пък графинята, която се бе приближила до нея и я гледаше съчувствено. И тогава не можа да спре първата малка сълза, която се отрони от очите ѝ едновременно с последното зрънце пясък, плъзнало се между пръстите ѝ, без да успее да го задържи.

Сега вече остави всичко да се излее.

Не исках да поглеждам. Не исках, но знаех, че нямам друг избор. Пликът с листовите бе все още там, където го бях оставила, на ъгъла на масата, колкото се може по-надалеч от компютъра. Беше там от цял ден, още откакто се бях върнала от Абърдийн. Бях го извадила от куфарчето си най-вече защото Грeъм бе започнал да ми липсва след

нашия уикенд и ми се струваше успокоително от време на време да поглеждам и да виждам ясения и сигурен почерк, с който бе изписал името ми на плика.

Не бях свалила и фланелката му за ръгби. Дългият ѝ ръкав увисна пред пръстите ми, докато се пресягах през масата. Запретнах го нагоре до лакътя си, взех плика и извадих листите от него с решително движение, като че ли разкъсвах превръзка.

В действителност това не бе в стриктния смисъл на думата запис на родословно дърво, както го бе нарекъл Греъм. Едно истинско родословно дърво щеше да започне с едно име и да продължи в обратен ред само към предците по пряка линия. Но според мен това, което бе намерил Греъм, бе по-полезно. Това бе, както би го нарекъл баща ми, „запис на потомците“; започваше с най-ранния известен родственик и се движеше напред, като родословните дървета на английските крале и кралици, които можеш да видиш на първите страници на историческите книги, разкривайки широката мрежа от семейни връзки, децата от всеки брачен съюз, кой за кого се е оженил и кой кога е умрял.

Семейство Морай от Абъркерни очевидно са били доста активни в това отношение и трябваша няколко страници, за да се проследи линията до раждането на Джон. Той бе лесен за намиране в частта, където се споменаваха брат му — дванайсетият лерд, сестрите му Амелия и Ана и още двама братя. Присвих очи, за да се съсредоточа само върху неговото име.

Записът бе болезнено кратък — само годината и бележката:

„Починал от раните си...“

Не се споменаваха нищо конкретно за битката, но на този етап отдавна бях спряла да се питам дали спомените ми отговарят на истината и знаех без съмнение, че Морай е паднал при Малплаке. Това име можеше да не е означавало нищо за София, но аз го познавах добре. Все още си спомнях как бях чела живото описание на Чърчил на тази битка в неговата многотомна биография на един от собствените му прадеди, херцога на Марлборо. Не си спомнях точния брой на убитите него ден, но знаех, че цяла Европа е била шокирана и ужасена

от клането. Самият Марлборо — стар и опитен войник — бил толкова дълбоко покъртен от човешките загуби при Малплаке, че според Чърчил след тази битка останал завинаги променен. Щели да изминат цели сто години, преди броят на жертвите да бъде отново постигнат на бойното поле.

Джон Морай бе просто още един мъртвец от хилядите, а София — само една от многото жени, останали вдовици, и шест месеца по-рано сигурно щях да прочета документите, които четях сега, и да отбележа фактите с отдалечеността на изследовател, без повече да се замисля за това.

Сега обаче не можех да го направя. Подравних листовете по ръбовете и внимателно ги оставих настрана. Празният екран на компютъра ме чакаше да напиша следващата дума, но аз и това не можех да направя, не още, затова станах и отидох да сложа чайника, за да си направя кафе.

Вече не бе нощ, а ранна утрин и зимното слънце се издигаше с нежелание нагоре. През прозореца виждах как слабата светлина разпръсква сивотата си подобно на мъгла над мокрия пейзаж и забързаните бели линии, които бележеха ръбовете на вълните покрай пустата ивица на плажа.

В съзнанието си почти виждах София, застанала на брега, скрила кестенявата си коса под шала си, все още вперила тъжните си очи в морето.

Дори когато чайникът изсвири остро, че водата е кипнала, и ме накара да отклоня погледа си, все още виждах тези очи и знаех, че те няма да спрат да ме преследват, докато не довърша историята.

---

[1] Битката при Малплаке (11 септември 1709 г.) отнема над трийсет хиляди човешки жертви от двете страни. — Б.пр. ↑

XXI

София разглеждаше отражението на бледото си лице в огледалото, докато Кирсти правеше избора си между новите рокли, доставени наскоро по нареждане на графинята. Бяха три на брой, ушити от най-фин плат, и цената им навярно не бе малка дори за жена като графинята, която вече бе влязла в такива разходи заради начинанията на краля, че ако той не дойдеше скоро, дълговете на семейството можеха да съсипят този благороден дом. Графинята обаче не бе обърнала внимание на протестите на София.

— Отдавна трябваше да се погрижа за гардероба ти — бе казала тя. — Още когато пристигна първия път. Перлата може и да блести в простата мидена черупка, но красотата ѝ изпъква най-добре, когато я поставят на кадифена подложка. — Бе се усмихнала и бе докоснала бузата на София с нежна майчинска ласка. — А аз искам целият свят да види, скъпа моя, колко ярко можеш да блестиш.

Роклята, на която се спря Кирсти, бе с мек гълъбовосив оттенък — фина като паяжина коприна, която се плъзгаше нежно над поръбена със сребриста дантела фуста. Дантелени волани надничаха деликатно от дълбокото деколте и подгъва и обрамчваха издутите ръкави, които се закопчаваха с копчета на лактите.

„Кадифена подложка наистина“ — помисли си София. Когато обаче погледна в огледалото, реши, че самата тя не прилича на перла.

През тези последни два месеца бе отслабнала значително, очите ѝ бяха хлътнали, а лицето ѝ бе станало бледо и изпито.

Не можеше да се облече в подобаващи траурни дрехи, нито да оплаква загубата си пред света, но тази загуба бе изписана съвсем ясно на лицето ѝ и дори онези членове на домакинството, които не знаеха истината, все пак виждаха, че нещо с госпожица Патерсън съвсем не е наред.

В известен смисъл това представляваше предимство. Когато се разчу, че заминава, мнозина си помислиха, че се е разболяла и е принудена да отиде на някое място с по-мек климат от дивия североизток.

— Нали ще останете до Коледа? — бе я помолила Кирсти, но София бе отвърнала, че няма да може.

— По-добре да тръгна, преди да завали снегът — бе обяснението, което ѝ бе дала — по-лесно от това, че не може да понесе мисълта да присъства на празник, така изпълнен с радост и надежда, когато на нея не ѝ бе останало нито едното, нито другото. — Въпреки това — бе казала тя на Кирсти — ми се струва, че ще имаш достатъчно неща, с които да се занимаваш сега, когато на Рори най-последно му дойде умът в главата.

Кирсти се бе изчервила.

— Кога ще се ожените? Решено ли е вече?

— През пролетта. Графът разреши на Рори да вземе една от къщите до потока. Малка е и ще ѝ трябва ремонт, но Рори смята, че до пролетта ще е готова.

— Значи все пак ще имаш своята къща — бе се усмихнала София въпреки болката, която изпиташе при мисълта, че ще трябва да се раздели с най-добрата си приятелка. — Много се радвам за теб, наистина.

На Кирсти също ѝ бе трудно да сдържа чувствата си — от време на време те избликваха, без да може да ги спре.

— Искате ли да можете да останете за венчавката.

— Ще разбере всичко за нея — бе я уверила София. — Не съм съмнявам, че графинята ще ми пише често. И — бе обещала тя — ще ти изпратя най-хубавия подарък, който успея да намеря в цял Къркубри.

Забравила за момент тъгата си, Кирсти я бе погледнала внимателно.

— Все още ли сте решена да се върнете там, след всичко, което сте изстрадали на това място?

— Не съм страдала в Къркубри.

Отначало си мислеше да замине на запад, но когато графинята бе започнала да търси сред приятелите и роднините си подходящо за нея място, въпросът бе издет от ръцете ѝ от могъщата херцогиня на Гордън, която, макар и якобитка, бе позната и дълбоко уважавана сред западните презвитерианци. Така намериха идеалното място, където стопаните щяха да я обкръжат със съчувствие, и по някакъв начин на София ѝ се струваше странно хармонично, че животът ѝ трябва да

опише пълен кръг към мястото, където бе започнал. Спомняше си този град и пристанището му, където някога се бе разхождала заедно с баща си и той я бе вдигал високо, за да види корабите.

— Всички страдания, които съм изпитала, бяха в дома на чичо ми и на север оттук, а не в Къркубри.

— Но това е толкова далеч — бе въздъхнала Кирсти.

Тази мисъл висеше между тях, докато Кирсти пъшкаше зад София и отбелязваше с глас, който отчаяно се опитваше да звучи ведро:

— По-добре се надявайте прислужничките, които ще пътуват с вас, да имат пръсти, способни да се справят с всички тези копчета.

— Значи ще има прислужнички? — попита София.

— Да. Графинята ви е уредила подобаващ антураж, така че докато пътувате, хората ще си мислят, че минава самата кралица. Край — обяви тя и закопча последното копче. Тогава и двете изведнъж сякаш се сепнаха при мисълта, че това е последният път, когато ще стоят така в стаята на София, където толкова често се бяха смели и бърбили, и споделяли тайните си.

Извърщайки се от огледалото, Кирсти наклони глава и каза:

— Трябва да приготвя дрехите ви, преди да дойдат да ги вземат.

Старите рокли изглеждаха съвсем сиви и безцветни редом до новите, но Кирсти ги извади от гардероба с все същата грижа, приглади намачканите гънки на плата и пръстите ѝ изглеждаха особено нежни върху роклята, която София бе носила най-често — проста и често кърпена, някога с наситен теменужен цвят, който сега бе избледнял до бледолилаво. Докато я наблюдаваше, София си помисли за всички пъти, когато бе обличала този рокля, и за всички спомени, свързани с нея. Бе я носила онзи първи ден, когато излезе на езда с Морай и тежките му ръкавици прежулваха ръцете ѝ — деня, в който за пръв път бе видяла върху лицето му да просветва онази бърза, уверена усмивка, която сега бе запечатана завинаги в съзнанието ѝ и никога нямаше да го напусне.

— Искаш ли да я задържиш? — попита тя и Кирсти я погледна с изненада.

— Мислех, че ви е любимата.

— В такъв случай на кого да я подаря, ако не на най-скъпата си приятелка? Може би, когато си замина, тя ще ти помогне да ме

запазиш в мислите си.

Кирсти прехапа долната си устна и с потреперващ глас ѝ обеща:

— Ще останете в мислите ми и без нея. Всеки път, когато погледна към... — и спря, като че ли не искаше да рови в рана, която можеше да се окаже болезнена, и със сведени очи остави роклята настрана и довърши простичко: — Благодаря. Винаги ще я ценя.

София яростно примигна, за да спре влагата зад клепачите си, и се опита да се успокои.

— И още едно нещо. — Тя посегна и извади най-отдолу от купчината дрехи поръбената с дантела нощница с изящно преплетени лози и цветя.

— Няма да приема това — рече твърдо Кирсти. — То беше дар.

— Знам. — София плъзна ръка по корсажа, почувства мекотата му и си спомни усещането от допира на материята до кожата ѝ и погледа на Морай върху себе си, когато бе носила нощницата през първата им брачна нощ. — Не я оставям на теб — бавно изрече София. — А на Ана.

А после, тъй като не бе в състояние да срещне директно очите на Кирсти, погледна надолу, приглади прекрасната дреха и започна да я сгъва внимателно с ръце, които едва доловимо трепереха.

— Нямам нищо друго, което да ѝ оставя. Надявам се никога да не научи истината, винаги да мисли, че сестра ти е нейна майка, но никога не можем да знаем... — за миг гласът ѝ секна, тя се опита да си го възвърне и продължи да говори по-тихо: — Никога не можем да знаем какво ни очаква. А ако Ана някога открие коя е наистина, за нищо на света не бих желала да си мисли, че не е родена от любов или че не ми е била безкрайно скъпа.

— София...

— А дори и нищо да не се случи, когато достигне възраст да се омъжи, може да ѝ я дадеш, точно както някога я даде на мен, и тогава тя ще може да я цени единствено и само заради това. — Нощницата, грижливо сгъната, изглеждаше съвсем лека в ръцете ѝ. Тя я протегна към Кирсти. — Моля те.

Измина един миг. После Кирсти бавно посегна да вземе нощницата.

— Тогава нека да е за Ана — кимна и в този миг нещо у Кирсти като че ли се пречупи, сякаш бе мълчала прекалено дълго. — Как

можете да понесете да си тръгнете — попита тя — и Ана никога да не разбере коя сте?

— Защото я обичам. — Беше съвсем просто. — И няма да разруша щастието ѝ. Отгледана е в дома на сестра ти, за нея племенниците ти са нейни братя и сестри, а съпругът на сестра ти е единственият баща, когото познава. — Това ѝ причиняваше по-голяма болка от всичко останало, защото чувстваше, че Морай е загубил не само живота си, а и нещо повече — правото да познава детето си и да бъде запомнен от него. Но в крайна сметка знаеше, че това няма значение, също както нейната собствена болка нямаше значение, когато на другото блюдо на везните тежеше бъдещето на дъщеря им. Опитвайки се да накара Кирсти да разбере, тя продължи: — Тя има семейство тук и е щастлива. Какво мога да ѝ дам, за да заместя това?

— Не се съмнявам, че семейството на господин Морай ще ѝ даде много, ако научи за нея.

София бе обмисляла тази възможност. Помислила си бе за пръстена на Морай, който все още висеше на верижката около шията ѝ, и за думите му, че трябва само да помоли семейството му за помощ, за да я получи. Спомнила си бе и за полковник Грейм и за обещанието му, че никой от роднините на Морай не би се поколебал да мине през огъня, за да е тя в безопасност. Без съмнение това обещание щеше да се разпростре и върху детето на Морай — особено върху дете, което приличаше на него толкова много, че веднага събуждаше спомени.

Но в крайна сметка София бе решила да не се разкрива и да не моли за никаква помощ от Абъркерни. Вярно, че в семейството на Морай Ана можеше да се ползва от предимствата на по-високото социално положение, но имаше и нещо друго.

— Няма да я отделя от единственото семейство, което познава — твърдо отвърна София на Кирсти — и да я принудя да живее с непознати.

— Те ще бъдат нейни роднини.

— Това не означава, че те ще се отнасят добре с нея — тихо произнесе София. — Не забравяй, че аз също бях отгледана от роднини.

А това доведе до ново мълчание, което се настани между двете жени.

— Освен това — продължи София, опитвайки се да звучи ведро, — ще се тревожа по-малко за нея, като знам, че е тук. Ако със сестра ти се случи нещо, тук сте ти и графинята, които ще обичате Ана и ще се грижите за нея като за свое собствено дете.

— Да — потвърди Кирсти, мигайки енергично, — ще го направим.

— Би било егоистично от моя страна да я лиша от всичко това, за да я накарам да посрещне несигурно бъдеще с майка без съпруг.

— Но вие сте млада, също като мен — рече Кирсти. — Може да срещнете друг мъж и да се омъжите и тогава Ана...

— Не — гласът на София бе мек, но изпълнен с увереност. Усещаше топлата и непроменима топлина на пръстена на Морай до кожата си, над сърцето, докато отговаряше: — Никога няма да намеря друг мъж, за когото да поискам да се омъжа.

Кирсти очевидно не желаше да вижда приятелката си да губи надежда.

— Веднъж ми казахте, че не съществува такова нещо като „никога“.

София си спомняше. Но мигът, когато го бе казала, изглеждаше толкова далечен и сега знаеше, че това не е истината: някои неща, веднъж съсипани, не можеха да се поправят отново. Корабът на Морай никога нямаше да дойде и тя никога нямаше да се събуди от докосването му или да чуе гласа му да произнася името ѝ и нищо не можеше да ѝ възстанови света, който ѝ бе обещала неговата любов.

Всичко бе безвъзвратно изчезнало. Но все пак успя да се усмихне заради Кирсти, за да не прави сбогуването с приятелката си още по-тъжно.

А щеше да има и други сбогувания.

Един час по-късно, в библиотеката, тя чакаше най-ужасното от всички тях. Днес нямаше слънце, което да разпростре топлината си по тапицерията на столовете и да развесели стаята. Стъклото на прозореца бе нашарено със следите от ледения дъжд, който се бе блъскал в него цяла нощ и макар дъждът да бе спрял, вятърът все още виеше и мереше силата си срещу стените. Дъхът му бе така студен, че силният огън в камината не можеше да го затопли.

Пред камината дървената дъска за шах с малките си издялани армии чакаше търпеливо на масичката си, но когато София ги

погледна, това само ѝ напомни, че все още нямат вест от полковник Грейм от Франция и не знаят дали и той не е сред ранените или убитите при Малплаке. През паметта ѝ премина бързата му усмивка и тя се извърна от нея с гръб към шахматната дъска и вместо това плъзна ръка по позлатените кожени подвързии на най-близката лавица с книги, по навик търсейки книгата, която бе чела повече от всяка друга през последните няколко години — новият, просто подвързан том на „Крал Артур или британската слава“ на Драйдън. Страниците, по които някога почти не личаха следи от употреба, сега показваха белезите на често препрочитане, защото тази книга винаги бе успявала да я доближи до Морай въпреки стотиците мили, които ги разделяха.

И все още успяваше. Когато я взе, София почувства същата връзка както преди, а когато избра една случайна страница и прочете стиховете, те ѝ заговориха силно и сигурно както винаги, при все че сега не говореха за любов, а за поражение — нещо, което в този миг бе близко до сърцето ѝ.

*„Навий знамената и тъпана свий,
навреме от тоз бряг съдбовен тръгни.“*

Чу как вратата зад гърба ѝ леко се отваря и после отново се затваря, а бавното шумолене на рокля по пода ѝ подсказа, че идва графинята. Все още загледана надолу към книгата, София каза:

— Чела съм тази пиеса толкова често, че сигурно съм научила стиховете по-добре от всеки актьор, и въпреки това все още откривам фрази, които ме изненадват.

Графинята се приближи и попита:

— Коя е тази книга? — а после прочете заглавието и веждите ѝ леко се повдигнаха. — Подозирам, скъпа моя, че може да се окажеш единственият човек в този дом, който изобщо се е опитал да прочете това. Щом ти доставя удоволствие, трябва да я вземеш като подарък от мен.

Ако ставаше въпрос за която и да е друга книга, София може би щеше да възрази, но искаше така отчаяно точно тази, че само я стисна с ръце и каза „благодаря“.

— Няма за какво. Сега, като се замисля, трябва да вземеш още няколко. — Графинята заглежда лавиците с новооткрита цел. — Херцогинята на Гордън ме уверява, че ти е осигурила да отседнеш сред най-добрите семейства в Къркубри, но въпреки това, скъпа моя, те са камеронианци^[1], ревностни презвитерианци, и едва ли си позволяват удоволствия като приятни четива. Не, трябва да вземеш някои книги оттук, иначе единственото, което ще имаш за четене, ще бъдат разни сухи религиозни трактати. — Избра няколко тома, свали ги от лавицата и ги постави един върху друг до дъската за шах. — Ще ги добавя към багажа ти. Ето, дай ми и Драйдън — протегна ръка да вземе книгата от София, която ѝ я подаде с неохота, но с най-сърдечни благодарности.

— Прекалено сте мила.

— Нима си мислеше, че ще те изпратя толкова надалеч без нищо? — Графинята също сведе поглед и се засуети да подравни ръбовете на книгите, като че ли тази малка подробност имаше огромно значение. — Предполагам, че все още си решена да заминеш? Не искам да си мислиш, че не можеш да промениш решението си. Все още не е късно.

София се опита да се усмихне.

— Съмнявам се, че прислужниците, които през последните дни така изнемогнаха от усилия да се погрижат за всичко, свързано с пътуването ми, ще останат доволни, ако променя намеренията си.

— Тук няма човек, който да иска да си заминеш. Прислугата ще бъде много щастлива, ако решиш да останеш. — Погледът ѝ срещна очите на София. — Както и аз.

— Ще ми се да можех. — София усети прилив на тъга. — Но тук е пълно с прекалено много спомени за него.

— Разбирам. — Графинята винаги изглеждаше толкова силна, че понякога човек можеше лесно да забрави, че тя също бе загубила съпруга си, и то не толкова отдавна, и знаеше какво е да живееш само със спомени. — Но може да дойде време, когато тези спомени ще ти бъдат утеха. — Очите ѝ нежно галеха наведеното надолу лице на София. — С времето става по-лесно.

София знаеше, че е така: от загубата на родителите и сестра си бе научила, че остротата на тъгата ѝ ще бъде притъпена от минаващите години, и все пак знаеше също така, че загубата на Морай ѝ бе

причинила по-голяма болка от всички останали, взети заедно. Смъртта му я бе оставила да се чувства по-самотна от всякога и можеше самата тя да остарее и да умре, преди да минат достатъчно години, за да притъпят болката, която разяждаше сърцето ѝ.

По коридора се чуха стъпки, а после и леко почукване на вратата.

— Чувстваш ли се достатъчно силна за това? — попита графинята.

София прехапа устна и поклати глава, преди да отговори:

— Трябва да го направя.

— Скъпа моя, не е необходимо, ако чувстваш, че ще бъде прекалено болезнено за теб. Детето все още няма две годинки и едва ли ще запомни каквото и да било.

Това бе същото възражение, помисли си София, което самата тя бе използвала пред Морай, когато ѝ бе разказал за невръстния си племенник, когото никога не бе виждал. Сега разбираше отговора му. Повдигна глава и с тих глас отвърна:

— Аз ще я запомня.

За миг графинята разгледа притеснено лицето ѝ, а после кимна и прекоси стаята, за да отвори вратата на сестрата на Кирсти, която водеше за ръка Ана.

Малкото момиченце бе облечено красиво, като за църква, и имаше панделки в косата. То не влезе навътре в стаята, а застана на едно място и здраво стисна полите на сестрата на Кирсти, която погледна извинително към София.

— Снощи не можа да спи добре, мъчиха я зъбките. Боя се, че днес не е много весела.

Усмивката на София бе мимолетна и изпълнена с разбиране.

— Никой от нас не е така радостен, както би трябвало.

— Ще ви оставя за малко насаме с нея, ако желаете, но...

— Няма нужда — поклати глава София. — Достатъчно е това, че ще я видя. Елате, седнете при мен.

Трите се настаниха на мястото, където някога София сядаше толкова често с полковник Грейм — недалеч от камината, с шахматните фигури, подредени на дъската помежду им. Ана остана очарована от тях. Сестрата на Кирсти щеше да ѝ попречи да ги пипа, но графинята, която бе останала до камината, настоя, че момиченцето не може да ги повреди.

— Тези мъже са направени от дърво и не е лесно да ги счупиш.

„Не като истинските войници“ — помисли си София. Прободе я внезапна тъга. Морай никога нямаше да види личицето на дъщеря си, нито как тези малки, красиви черти се сливат в изражение, което толкова приличаше на неговото, докато Ана, със съсредоточеност, която напомняше тази на баща ѝ, повдигаше коне и офицери от дъската един по един и ги държеше в малките си ръчички.

София я наблюдаваше мълчаливо. Бе прекарала последните няколко дни в планиране на това сбогуване и репетирайки това, което искаше да направи и да каже, но сега, когато моментът бе дошъл, всички подготвени думи изглеждаха безкрайно неуместни. Как да кажеш на дете, което дори не знае, че си му майка, че го обичаш и че да го напуснеш е едновременно най-смелото и най-ужасното нещо, което си правила през целия си живот, и че ще ти липсва повече, отколкото би могло да си представи?

И какъв, запита се София, щеше да бъде смисълът? Дълбоко в сърцето си знаеше, че графинята е права, че съзнанието на Ана е прекалено младо, за да задържи този спомен; че както вятърът и вълните променяха всяка година очертанията на брега, така и идните дни щяха да преоформят съзнанието на Ана, докато София съвсем изчезне от паметта ѝ.

И точно така трябваше да бъде, реши тя и прехапа устни, за да спре внезапното им треперене.

Посегна и погали меката коса на дъщеря си, а после леко се прокашля, за да прочисти гърлото си.

— Имаш такива прекрасни къдрици — каза тя на Ана. — Ще ми дадеш ли една от тях?

Не се съмняваше какъв ще е отговорът: Ана винаги бе готова да раздава. И наистина, детето без колебание кимна и пристъпи по-близо, а София избра една букла от гъстите ѝ къдрици и нежно я отрязва с ножицата си за шиене.

— Ето — въздъхна тя и понечи да се изправи, но момиченцето посегна и зарови малките си пръстчета в косата ѝ.

И това единствено, така неочаквано докосване я накара отново да затвори очи под силата на емоциите.

През този кратък миг се почувства така, както се бе чувствала, когато двете с новородената Ана бяха сами в леглото у госпожа

Малкълм и тя се удивляваше на чудото, което представляваше дъщеря ѝ, на сгушеното до нея топло телце и на усещането на бебешките пръстчета, стиснали едновременно нейната коса и сребърния пръстен на Морай... и изведнъж почувства, че не може да го понесе, макар да знаеше, че това е единственото решение.

Не беше честно. Не беше. Тя искаше Ана обратно, искаше отново да е нейна. Нейна и на никого друго. И бе готова да продаде душата си, за да върне времето и да направи това възможно, но времето не можеше да се върне. И докато болката от тази реалност я разкъсваше като с нож, тя чу гласа на дъщеря си да казва: „Мамо?“ и острието се заби още по-дълбоко, защото София знаеше, че тази дума не е отправена към нея.

Тя си пое дълбоко дъх, преглътна с усилие и когато отново отвори очи, единствено блясъкът в тях издаваше слабостта ѝ.

За втори път Ана се обърна към сестрата на Кирсти:

— Мамо? — а другата жена попита с подозрително дрезгав глас:

— Искаш ли една къдрица от косата на госпожица Патерсън?

София се усмихна през сълзи:

— Моята коса не е така хубава като твоята.

Ана обаче настойчиво дърпаше касата ѝ, затова София вдигна ножицата и отрязва един кичур от мястото, където бебешките пръстчета толкова често се бяха вкопчвали по време на сън.

— Да — каза сестрата на Кирсти, когато детето се обърна да ѝ покаже новата си придобивка. — Това е прекрасен подарък и трябва да го пазиш. Дай ми тази панделка. Ще я срежем на две и тогава и двете ще можете да завържете къдриците си, за да ги запазите по-добре. — Над главата на Ана очите ѝ потърсиха тези на София. — Ще ви изпратя още.

Пръстите на София трепереха толкова силно, че не можеха да завържат панделката, но тя я зави заедно с къдрицата в кърпичката си.

— Тази ми стига.

Очите на другата жена бяха изпълнени с безпомощно съчувствие.

— Ако има нещо...

— Просто я пази.

Сестрата на Кирсти кимна, като че ли и самата тя не можеше да продума. В тишината на стаята двете жени и графинята сведоха поглед

надолу към Ана, която като всяко дете вече бе престанала да им обръща внимание и отново бе започнала да движи фигурите на шахматната дъска.

С усмивка, почти сигурна в отговора, София попита:

— Коя от тях ти харесва най-много, Ана? Кой е любимецът ти?

Очакваше, че момиченцето ще избере някой от конете — техните глави бяха задържали интереса ѝ за най-дълго — или топ, но детето, след известен размисъл, избра друга фигура, постави я върху дланта си и протегна ръка, за да им я покаже: една паднала пешка.

София си спомни за полковник Грейм, как я учеше да играе шах и ѝ обясняваше: „Тези мънички мъже тук, пешките, нямат право да вземат решения. Могат само да местят крак пред крак...“.

Поглеждайки надолу, тя видя, че шахматните фигури са се разпилели по дъската и лежат настрана като паднали в битка войници, а в средата им една-единствена все още стои изправена: черният цар.

Отново погледна към пешката на Ана и примигна, за да задържи сълзите си, но усмивката остана на устните ѝ.

— Да, и на мен тя ми е любима.

И забравила за благоприличието, се наведе, за да обвие за последен път ръце около дъщеря се, да я притисне до себе си и да запомни за последен път миризмата ѝ, допира ѝ, мекотата на къдриците ѝ до бузата си, за да може поне този спомен да я придружава през дългите и празни години, които я очакваха. А после бързо — защото, объркано, момиченцето бе започнало да се отдръпва — София целуна Ана по главичката и охлаби прегръдката си.

— Всичко е наред, миличка, можеш да вървиш.

За миг Ана остана на мястото си, вдигнала поглед нагоре, сякаш по някакъв начин усещаше, че става нещо, което не разбира. Сериозното ѝ лице и бдителните очи толкова приличаха на тези на Морай, че София усети болезнено пробождање, като че невидима ръка бе хванала сърцето ѝ и му бе попречила да бие. Пое си несигурно дъх, решена да се овладее, и сърцето ѝ отново възвърна предишния си ритъм.

Както трябва да стане с всички неща.

Ана все още стоеше и я гледаше мълчаливо. София се опита отново да се усмихне, но не успя, нито пък съумя да издигне гласа си над нивото на шепот.

— Върви — подкани тя нежно детето. — Върви при майка си.

И не заплака. Не тогава. Не и дори когато отведоха момиченцето, а то се обърна и я погледна за последен път — поглед, който завинаги щеше да преследва София в сънищата ѝ. Не заплака. Само стана и отиде пред прозореца, където студеният вятър откъм морето се блъскаше свирепо по стъклото и виеше зловецко, а снощният дъжд все още блестеше по стъклата като замръзнали сълзи.

Графинята не проговори, нито помръдна от мястото си пред камината.

— Сама виждате — промълви София, — сърцето ми е приковано завинаги към това място. Не мога да си тръгна наистина, защото по-голямата част от мен остава там, където е Ана.

— Щеше да бъде така, независимо как си я напуснала — заговори графинята. — Самата аз казах „сбогом“ на дъщерите си, една след друга. — Гласът ѝ беше тих и мъдър. — А сега и на теб.

При тези думи София се обърна и видя тъгата в усмивката на по-възрастната жена. Графинята продължи:

— Уверявам те, че никога не е леко да се сбогуваш с детето си.

Под този кротък поглед София почувства, че брадичката ѝ отново започва да трепери и докато стаята се превръщаше в петно пред очите ѝ, тя се запрепъва напред и се хвърли в прегръдките на графинята.

— Скъпа моя. — Лейди Ерол я прегърна и погали косата ѝ, като че ли София не бе по-възрастна от Ана и имаше по-голяма нужда от утеха. — Обещавам ти, че ще го преживееш. Мили Боже, собственото ми сърце е така разпръснато из цялата страна, че се чудя как му остава сила всеки ден да ме държи на крака. Но го прави — каза тя, пое си дълбоко дъх и вдигна ръка, за да избърше сълзите на София. — Прави го и твоето ще направи същото.

— Как може да сте толкова сигурна?

— Защото е сърце и не знае да прави нищо друго. — В очите на графинята също блестеше влага, но тя отметна един кичур коса от бузата на София и го приглади назад. — Но остави, която желаеш част от себе си при нас, в Слейнс, и аз ще се грижа за нея — отрони тя. — И с Божията милост може да доживея деня, в който тя ще те върне у дома.

[1] Камеронианци — име, дадено на онази част от презвитерианците, която следва учението на Ричард Камерън (предп. 1648 — 1680). Те настояват за независимост на църковните дела от държавата и силно се противопоставят на перспективата за католически монарх на трона на Шотландия. — Б.пр. ↑

17.

— Не, не — отсече Джейн. — Просто не можеш да завършиш всичко по този начин. Прекалено е тъжно.

Възмутена силно, тя удари с последните страници от книгата по масата на сепарето ни в „Килмарнък Армс“ и накара чиниите с обяда ни да задрънчат.

— Но точно това се е случило наистина.

— Не ме интересува.

Когато Джейн се разгорещеше, нямаше сила, която да я спре, затова се радвах, че днес в ресторанта няма никого, освен нас. Обикновено на обяд в събота тук бе оживено, но сега другите маси бяха разчистени и в ресторанта бяхме останали само ние. Момичето, което ни бе сервирало, се бе оттеглило зад ъгъла към бара, но дори и там изглеждаше тихо, а ако се съдеше по шума от минаващите покрай нас стъпки по тротоара повечето от обитателите на Крудън Бей бяха излезли навън. Вятърът бе мразовит, но слънцето светеше весело, затова от мястото, където седях до прозореца към улицата, денят приличаше на пролет.

— Достатъчно е лошо — измърмори Джейн, — че трябваше да убиеш съпруга на горкото момиче — впрочем и това няма да ти го простя скоро — но да я накараш да изостави детето си... — поклати тя глава с укор.

— Но, Джейн...

— Не е правилно — заяви тя. — Една майка никога не би направила подобно нещо.

— О, не знам. — Струваше ми се, че разбирам основанията на София, макар че самата аз не бях майка, но обясненията ми попадаха на глухи уши. Джейн не бе в настроение да ги чуе.

— Все едно — каза тя, — прекалено е тъжно. Ще трябва да го промениш.

— Не мога.

— Разбира се, че можеш. Върни Морай от Франция, от Фландрия или от където и да е.

— Но той е умрял. — Протегнах ѝ листите, които ми бе дал Греъм, за да ѝ го докажа. — Виждаш ли? Ето там, на трета страница. Джон Морай, починал от раните си.

Тя взе страниците от ръката ми и ги огледа неубедена.

— Всички са там — уверих я. — Виж, това е Морай, а ето ги и сестрите му, както и брата на майка му, Патрик Грейм. Не мога да променям това, което се е случило на истински хора, Джейн. Не мога да променям историята.

— Но София не е история — възрази Джейн. — Не е истинска — тя е просто героиня, твое собствено творение. Сигурно можеш да намериш някакъв начин да ѝ дадеш щастлив край. — Без да отстъпва и на милиметър, тя бутна страниците по масата обратно към мен. — Можеш поне да се опиташ. До срока за предаване остават цели седмици. И като говорим за това — продължи тя, превключвайки на друга тема, като посягаше към чашата с кафе, — върху какво да им кажа, че ще работиш после, ако ме попитат? Знам, че мислеше да е нещо във връзка с Италия, но не си спомням подробностите.

Моето кафе отдавна бе изстинало в чашата, но все пак го взех и отпих, за да имам извинение да не поглеждам пряко към Джейн.

— Всъщност — подхвърлих — мислех да остана в Шотландия за известно време.

— Така ли? — Антената ѝ веднага заработи, можех просто да го почувствам.

— Хрумна ми нова идея за роман. Един от по-старите крале на Шотландия — Джеймс I. Управлявал е в началото на петнайсети век и е водил интересен живот, пълен с приключения, а освен това са го убили по онзи очарователен предателски начин — има една викторианска поема за това, казва се „Трагедията на краля“. Както и да е, мислех си, че мога да разкажа цялата история през очите на жена му...

— И тя ли е била убита? — смръщи вежди Джейн.

— Не.

— Радвам се да го чуя. Помислих си, че това може да е новият стил на книгите ти — да убиваш всички добри герои. — Над ръба на чашата ѝ очите ѝ ме измериха оценяващо. — Но историята звучи

интересно. Издателите ще я харесат. Книгите за Шотландия винаги се продават добре.

— Да, и преди си го казвала.

— А освен това, разбира се, ще съм много щастлива да останеш да живееш тук. Ако предположим, че останеш в Крудън Бей. — Изрече го съвсем нехайно, като някой стар рибар, който набожда стръвта на куката.

— Къщурката ми много ми харесва.

— Да, знам. Само си мислех, че може да ти е по-лесно с проучванията, ако живееш близо до някой университет със сваятна библиотека. — Куката се приближи към мен. — Като Абърдийн.

Не захапах. В действителност тъкмо се канех да кажа нещо уклончиво, когато ме прекъсна почукване по прозореца до рамото ми. На тротоара от другата страна Стюарт ми се ухили, намигна и направи жест, че идва.

Джейн повдигна вежда.

— Някой приятел ли?

— Синът на хазяина ми.

— Наистина ли?

По изражението ѝ личеше до какво заключение е стигнала и дяволът у мен не ми позволи да ѝ обясня как стоят нещата, особено при положение, че Стюарт не влезе сам в ресторанта. Зад него Греъм съблече якето си и срещна погледа ми с топло задоволство, оставайки в сянката на брат си, като ги запознавах с Джейн.

Всички се раздвижихме около кръглата маса на сепарето, когато Стюарт седна до мен и плъзна собственически ръка по перваза отзад.

— Струва ми се, че веднъж сме разговаряли по телефона — каза той на Джейн, след което погледна към мен и обясни: — Вечерта, когато си удари глезена, помниш ли?

— Значи сте били вие? — Джейн реши, че вече го е приклешила на сигурно и почти не погледна сядащия до нея Греъм.

Той знаеше какво правя. Виждах веселата искрица в очите му, докато преценяваше ситуацията — Стюарт, който се обляга към мен, Джейн, която се подготвя за кръстосан разпит от другата ми страна. Изпъна крак, стъпалото му докосна моето и замръзна там — съвсем малък контакт и все пак единственият, който имаше значение за мен.

— И така — каза Стюарт, — какво правите вие двете?

Имаше предвид мен и Джейн.

— Джейн тъкмо ми казваше, че краят на книгата ми не ѝ харесва — отвърнах.

Джейн погледна към Стюарт.

— Чели ли сте я?

— Не, не още. Това тя ли е? — Обърна страниците на масата. — Не знаех, че си я завършила.

— Не е — намеси се Джейн. Знаех, че няма смисъл да ѝ възразявам. — Прекалено е тъжно. Ще трябва да ми помогнете да я убедя, че краят трябва да е щастлив.

— Мога да опитам — ухили се Стюарт и се премести още по-близо до мен, докато сервитьорката, видяла, че към нас са се присъединили още хора, идваше към масата, за да вдигне чиниите и да провери дали някой не иска питие.

Двамата мъже си поръчаха бира, а аз — ново кафе, но Джейн вдигна ръка.

— О, не, не мога. Трябва да се връщам. Обещах на Алън, че ще се прибера преди три. Съпругът ми — обясни тя на Стюарт, докато събираше нещата си, а после се надигна и му каза любезно: — Радвам се най-после да се запознаем.

— Удоволствието е взаимно.

— И с брат ви. Греъм, нали така? — И посягайки да се здрависа с него над масата, Джейн попита: — Хареса ли ви тортата?

Това бе последното, което очаквах. Затаих дъх, но Греъм сръчно улови топката и я метна обратно в нейното поле. Сивите му очи се смееха на фона на иначе непромененото лице.

— Да, много.

— Радвам се. — Джейн се обърна, за да ми нанесе победоносен удар с триумфа на усмивката си. — Ще ти звънна по-късно, Кари.

Изобщо не се съмнявах в това.

— Приятна жена — заяви Стюарт, когато Джейн си тръгна. Споменаването на тортата или не му бе направило никакво впечатление, или бе решил, че е незначителна подробност, тъй като не се отнасяше до него. Той разсеяно забарабани с пръсти по купчината листи. — Защо искаше да те убедя, че краят трябва да е по-щастлив? Колко тъжен може да е?

— Убих героя.

— А.

— И накарах героинята да изостави единственото си дете и да замине.

— А, добре — рече Стюарт, — това е достатъчно. — Погълна яка глътка от бирата си и рече: — Тогава остави героя жив.

— Не мога. Той е действителна историческа личност и умира, когато е умрял. Не мога да променя това.

— В такъв случай завърши книгата, преди да умре.

Простичък отговор. Който при това щеше да реши цял куп проблеми, трябваше да го признае. Само че животът рядко биваше прост.

Отново си припомних този факт, и то съвсем ясно, един час по-късно, когато тримата излизахме от „Килмарнък Армс“ и се отправяхме към пристанището. Стюарт не бе точно пиян, но бирата го бе потопила в щастливо и безоблачно настроение и докато вървахме, той преметна ръка през раменете ми и нямаше учтив начин да се отърва от нея. Грeъм, на половин крачка зад нас, като че нямаше нищо против.

Нито пък се възпротиви, когато Стюарт каза, че ще ме изпрати до къщурката ми.

— Не, вървете — подкани ни Грeъм. — Аз ще се отбия при татко. — За миг ръката му се склочи около моята в окуражително докосване. — Ще се видим по-късно.

Стюарт продължи да бърбори бодро, докато предпазливо се изкачвахме по кишавата пътека, а когато пяхнах ключа в бравата на входната врата, той застана зад мен и започна да изтръсква водата от краката си по средата на някакъв анекдот.

— И тогава му казах, казах му...

А после млъкна така внезапно, че ме накара да погледна към него.

Той все още стоеше от вътрешната страна на прага, приковал очи върху масата, на която пишех. Е, не върху масата, а върху стола пред нея. И не точно върху стола, а върху фланелката, окачена на гърба му: износена фланелка за ръग्би, тъмносиня, със златисти и червени ивици.

Той премести поглед към мен. Зарадвах се, че в очите му не видях истинско разочарование — само унило осъзнаване и примирение.

— Не съм аз — попита той, — нали? И никога не съм бил.

Отговорих честно:

— Съжалявам.

— Не, всичко е наред — вдигна ръка той, за да ме спре. Обърна се да си тръгне. — А сега, ако ме извиниш, ще отида да пребия брат си.

— Стюарт.

— Не се тревожи, ще оставя всичките му съществени части в изправност.

— Стюарт.

Вече на половината път до вратата, той се спря и ме погледна доброжелателно.

— А най-лошото е, че дори няма с какво да се опитам да променя решението ти. Дори и аз знам, че си избрала по-добрия.

А после се усмихна и остави вратата да се затвори зад него, след което го чух как се отдалечава по пътеката.

— Не ти ли казах? — попита Греъм, докато обмисляше следващия си ход на шахматната дъска, която бях намерила в един от шкафовете в къщурката. Комплектът не можеше да съперничи на този, с който героите ми бяха играли в библиотеката в Слейнс — не всички фигури бяха оцелели и трябваше да заместим моя офицер и неговия топ със сладки с ликьор — но когато я поставих на малката кръгла маса между фотьойлите, се получи голяма прилика. Погледнах към Греъм.

— Значи ще се оправи, така ли?

— Стюи ли? Да. Довечера ще пообиколи кръчмите в Питърхед, за да ти потърси заместничка. Ще се оправи.

Беше преместил коня си и аз бях принудена да се позабавя малко, докато обмисля отговора си. Не бях играч от световна класа и се опитах да освободя съзнанието си с надеждата, че някой погребан спомен — може би за уроците на полковник Грейм — може да се появи, за да напъти ръката ми.

Греъм чакаше.

— Мислех си за твоя проблем с книгата.

— Така ли?

— Казваш, че след като Морай умира, неговата вдовица трябва да напусне и детето им, така ли?

— Точно така.

— Няма ли някакъв начин да го задържи? Когато баща ми загуби мама, единственото, което му позволи да продължи напред, бе, че все още имаше Стюарт и мен. Човек, който е потънал в скръб, прилича на удавник; ако няма за какво да се хване, ще изгуби надежда. И ще потъне.

Съгласих се.

— Но за моята героиня не е толкова лесно. — Обясних му ситуацията, докато правех хода си.

Той не се разколеба.

— Аз бих задържал детето въпреки всичко.

— Е, ти си мъж — изтъкнах. — Мъжете мислят по по-различен начин. А и в началото на осемнайсети век една жена трудно би успяла да отгледа детето си съвсем сама.

Той обмисли това, вперил изучаващо поглед в шахматната дъска, а после премести царицата си да вземе моя офицер — сладка, който той вдигна от дъската и изяде, без да спира да мисли.

— И какво точно — попитах — смяташ да правиш, когато пешката ми стигне до другия край и си поискам офицера обратно?

Греъм ми се ухили самодоволно и заяви нечленоразделно през сладката:

— Пешката ти никога няма да стигне дотам. Шах.

Наистина беше шах. Бе го направил така гладко, че в първия момент не видях никаква възможност да преместя царя си на безопасно място, но Греъм не бе казал „шах и мат“, така че знаех, че положението не е безнадеждно, че трябва да има някакъв начин...

— Това, което трябва да направиш — настоя той, — е да ѝ дадеш някой друг.

Измина миг, преди да осъзная, че Греъм все още мисли за книгата ми и как да направя така, че да завърши щастливо.

— Дай ѝ някой друг, когото да обича — додаде той. — Друг мъж.

— Тя не иска друг мъж.

Такава е истината, помислих си. В мига, в който произнесох думите, знаех, че това е истината. И все пак след по-малко от година

София се бе съгласила да се омъжи за моя собствен прадядо. Не можех да не се запитам защо.

Може би, помислих си, решението на проблема ми не лежи в Слейнс. Погледът ми се проясни. Направих едно малко движение на шахматната дъска и една пешка пристъпи напред, за да защити царя ми и да отвори пътя на другия ми офицер.

— Шах и мат.

Греъм се наведе напред и бързо огледа разположението на фигурите.

— Как, по дяволите, го направи?

Честно казано, и аз самата не знаех. Но бях съвсем сигурна в едно: също като София, и аз трябваше да отпътувам за Къркубри, защото краят на историята ми ме очакваше там.

18.

В Къркубри нямаше железопътна гара, затова взех влака до Дъмфрис, който се намираше близо. Не знаех какво очаквах да открия, когато слязох на перона. Епифания, предполагам; нещо като събуждане на спомени сега, когато се намирах на мястото, където София бе родена и израсла. Само че нямаше нищо, освен приятната малка гара с извивките на коловозите, с перона и със слънцето, нахлуващо през стъкленика покрив над главата ми.

Времето наистина бе започнало да става по-меко, а вятърът галеше лицето ми нежно, докато отстъпвах назад, за да позволя на някаква жена да мине покрай мен. Куфарът ѝ на колелца стържеше по плочите на паважа.

— Кари!

Преместих куфара си в другата ръка и се огледах. Никога досега не бях срещала Рос Маклелънд, но с годините си бях изградила представа как изглежда — като по-възрастно копие на баща ми, като човек, когото веднага ще разпозная, тъй като произлизахме от едни и същи хора. Само че човекът, който дойде да ме поздрави, изобщо не изглеждаше така, както си бях представяла. Беше едър и висок, с червендалесто лице, гъста вълниста коса и сива брада, тук-там все още с черно по ръбовете. Ако не знаех предварително, никога не бих отгатнала, че ми е родственик.

Той обаче ме разпозна.

— О, да, жена ми си купува всичките ти книги — каза ми. — Изглеждаш точно като на снимките си на корицата. Това ли е всичко, което си донесла?

— Да. Как е жена ти? — попитах, когато той пое куфара от ръката ми и ме поведе към паркинга.

— Малко по-добре. Подагратата ѝ се обажда. Напоследък имаше такива остри атаки, че едва се движеше, но тази сутрин стана от леглото, а сестра ѝ дойде да постои при нея, така че няма проблеми.

Не бях приела предложението на Рос да отседна в дома му. Когато му позвъних миналата неделя, бях сигурна, че ще ми предложи, но знаех и че жена му не е добре и не им трябва да се обременяват и с гостенка, особено пък такава, която ще стои будна по никое време, за да пише, ще обикаля наоколо, когато всички останали спят, и ще спи до късно. Затова си запазих стая в хотел и при все че Рос възрази, усетих, че в действителност изпитва облекчение.

Разбрах и от начина, по който ми говореше, докато слагаше куфара ми в колата си и се уверяваше, че съм си сложила предпазния колан, че е доволен, задето може да се измъкне за малко от задълженията си на болногледач и да прекара известно време с някого, който споделя любовта му към генеалогията.

Беше ми обещал пълна обиколка наоколо и точно това получих.

Разходката от Дъмфрис бе прекрасна — минавахме през местност, в която се редуваха зелени хълмове и тъмни гори, а на места дърветата се сплитаха над главите ни, за да превърнат пътя в своеобразен тунел. Имаше овце и любопитни, сгушени една до друга крави от Голуей на черни и бели шарки и когато направихме първата си спирка в един малък църковен двор, ни поздрави весела птича песен.

— Ето — Рос посочи към един малък надгробен камък. — Това е твоята Ана Мери Патерсън.

Коленичих, за да разгледам камъка по-отблизо. Беше хванал дебела кора от лишеи, а годините бяха заличили думите така, че вече бяха едва видими.

Рос каза:

— Беше си чист късмет, че успях да го намеря. Няма много камъни на такава възраст, а онези, които са останали, обикновено не могат да се разчетат.

Знаех, че е прав. И все пак имах чувството, че ако се бях опитала, щях да намеря този гроб и сама. Гледката на църковния двор събуди нещо в паметта ми, макар и съвсем слабо. Отново се изправих, погледнах към полята и видях до далечните дървета едно празно място, което ме накара да почувствам студ, като че ли бях стъпила в някоя сянка.

— Имало ли е едно време къща там? Ей там.

Рос не знаеше, но аз бях уверена, че ако някога извадя късмета да се натъкна на някоя стара карта на този район, ще видя на това място къща — къщата на Джон Дръмонд. В съзнанието ми изглеждаше някак подходящо, че времето бе победило и онези камъни, изличавайки всяка следа от злото, разиграло се там.

Нежно докоснах надгробния камък на сестрата на София и почувствах как кръгът се затваря.

Следващата ни спирка бе насред едно поле.

— Виждаш ли това там? — Рос посочи към едно равно място на речния бряг. — Твоят и мой предшественик, старият Хю Маклелан, е имал ферма там. Тук са се родили синовете му и тук е умрял, преди да изпратят момчетата да живеят в Ирландия, сред шотландците от Ълстър.

Знаех тази история. Дейвид Джон Маклелънд — кога и защо е променил изписването на името си така и не разбрахме — бе заминал за Ирландия заедно с брат си Уилям и бяхме загубили следите им, докато и двамата не се бяха върнали, за да си намерят шотландски съпруги. Уилям бе срещнал жена си пръв и вероятно за разочарование на шотландските заселници в Ирландия бе останал в Къркубри. Но не за дълго; бе умрял млад, оставяйки само един син да продължи семейното име и онази линия на рода, чиято издънка бе Рос.

— Искаш ли да видиш къщата, където е живял Уилям след завръщането си от Ирландия?

Това не бе моят клон от родословното дърво, но Рос изглеждаше толкова доволен от компанията ми, че казах „да“, след което се отправихме по най-краткия път до Къркубри.

Това бе едно от най-красивите места, които някога бях виждала, с построените съвсем близо една до друга къщи, боядисани в меки жълти и сиви, розови и сини тонове — някои варосани, други с оставен открит червен или тъмен камък, с прясно боядисаните рамки на прозорците и спретнати железни щори, подредени в редица, с комините с техните покривчета.

Хай Стрийт се отличаваше с Г-образната си форма и при все че видях няколко магазина и делови сгради, ми се стори, че кварталът представлява почти изцяло жилищна зона.

— Да, винаги е било така — обясни ми Рос.

Откара ни покрай старинната сграда на съвета с високата ѝ кула, а после покрай ъгъла, където тясната улица стана още по-тясна поради многобройните паркирани коли, намери място да паркира и той между тях и двамата излязохме.

Къщата, която бяхме дошли да видим, беше каменна, квадратна сграда, сгушена близо до съседките си, с боядисана в яркозелено врата и отворени прозорци, за да пропуснат топлия пролетен въздух.

Рос ѝ хвърли един поглед.

— Имай предвид, че не съм сигурен, но от някои писма, които успях да намеря и в които се описва къде е била разположена къщата му, мисля, че е живял точно тук. Жалко, че не дойде миналата година, щях да те заведа вътре — тогава сградата беше пансион. После обаче я купи един момък от Глазгоу. Артист. Сега тук живеят цял куп артисти.

Спрях да вървя. Подухна ветреца и нещо се раздвижи — достатъчно, за да ме накара да извадя фотоапарата си и да направя няколко снимки на улицата, на вратите, на прозорците... и по-точно на един отдалечен прозорец. Обърнах се към Рос:

— Предполагам, че Дейвид Маклелънд също е бил тук в един или друг момент.

— Да, възможно е.

Беше малко повече от възможно, помислих си. И съжалих, че в мига, преди Рос отново да възобнови разходката ни, просто не пристъпих напред, не почуках на зелената врата и не попитах артиста от Глазгоу дали не мога да видя предните му стаи и стаята в най-отдалечения ъгъл на къщата, където прозорецът като че ли ме наблюдаваше като кротко, знаещо око.

Тази нощ бях неуморима.

Исках да заведа Рос на вечеря в знак на благодарност заради разходката, но той бодро бе отклонил предложението ми.

— Не, не, няма нужда. Сестрата на жена ми вече със сигурност е вперила поглед във вратата, достатъчно се забавих и така. Но — увери ме той — за мен бе удоволствие да се запознаем, скъпа моя.

Ръкуването ни най-естествено се превърна в прегръдка.

— О — каза той и се отдръпна, за да може да бръкне в джобовете на палтото си, — почти забравих. Исках да ти дам един каталог.

— Каталог ли?

— Да, за търга. Миналата седмица изпратих един на баща ти, но си помислих, че може да искаш и ти да имаш. Става въпрос за нюйоркските Маклелъндови — обясни той. — Том и Клер.

— О, да.

Том бе далечен братовчед на баща ми и също като нас можеше да проследи родословното си дърво до София и Дейвид. По някакъв незнаен начин неговият клон на фамилията бе успял да се добере до повечето от семейните реликви — единственото забележително изключение бе семейната библия — и Том и жена му често се освобождаваха нехайно от един или друг предмет, за да поддържат екстравагантния си начин на живот. Това караше баща ми направо да побеснява, защото често разбирахме, че е имало търг едва впоследствие.

Погледнах към корицата на каталога, за да видя датата на търга — следващия петък, а Рос побърза да ме успокои:

— О, да, изпратих го по пощата на баща ти веднага щом отворих плика. Том вече го е правил толкова пъти, че трябваше да изляза един ход пред него с аукционната къща. Всеки път, когато се заемат с нещо във връзка с Маклелъндови, те ми изпращат каталог.

— Умно — усмихнах се. — Учудвам се, че на Том и Клер са им останали неща за продаване. Човек би си помислил, че досега вече са разпродали всичко.

— О, този път не е много — само една-две маси и няколко бижута. Но си помислих, че ти и баща ти все пак ще искате поне да видите снимките.

Благодарих му и прибрах каталога в чантата си. След вечеря излязох на разходка и цял час седях на една пейка отзад в Църквата на сивите монаси близо до пристанището. Това пристанище съвсем не изглеждаше така, както си го представях след всички изчетени исторически книги. Смяташе се, че преди векове големият шотландски патриот Уилям Уолъс е отплавал именно оттук след провала си във Фалкърк, за да избяга в безопасност на континента, а неговият най-голям враг, английският крал Едуард I, веднъж е дебаркирал с целия си флот от над шейсет кораба в Къркубри, затова си бях изградила образа на пристанище като тези на морските градове, но това изобщо не беше такова. Брегът на реката беше почти гол — само една стена, където да

акостираат лодките. А при нисък прилив тези лодки щяха да останат в плитчините, а всички по-големи съдове щяха да бъдат принудени да чакат на котва в дълбоката среда на реката.

Но въпреки това, когато примигнах, лесно си представих кораби, които преминават по реката, идвайки откъм морето, за да потърсят подслон и да разтоварят стоките си. Градът навярно се бе променил от това време. Електроцентралата от дясната ми страна и мостът, извит над завоя на реката, тогава със сигурност не са били там, но ако се абстрахирах от всичко това, можех да си представя, че виждам онова, което е виждала София, когато е седяла на това място зад дърветата преди триста години и се е взирала към река Дий. Отсрещният бряг бе неподвижен и спокоен, зелените му хълмове се издигаха плавно през по-дълбоката зеленина на дърветата над една бяла ферми, а една малка лодка минаваше покрай нея по вълните на прилива.

Не бях толкова сигурна за църквата зад гърба си; Рос ми бе казал, че е била възстановена по някое време през осемнайсети век и не е първоначалната сграда, но бях уверена, че замъкът, който изглеждаше дори още по-висок зад нея, бе нещо, което е било познато на София. Замъкът на Маклелан, наречен с името на собственото ми семейство, при все че все още не бяхме успели да открием никаква документирана връзка между нашите Маклелъндови и мъжа, построил замъка. Също като Слейнс, и този замък бе пострадал от унижението да загуби покрива си и така се бе превърнал в руина. Но дори и така, като се вземе предвид фактът, че покривът на замъка на Маклелан бе съборен почти двеста години преди този на Слейнс, сградата, изглежда, се справяше превъзходно.

Рос ме разведе наоколо като част от обиколката ни и минахме покрай външната страна на спретнати, настлани с чакъл алеи, обградени от грижливо поддържани морави и цветни лехи, за да ми покаже гербовете, издълбани над предната врата. Признавам, че не им обърнах особено внимание, освен на факта, че знаците бяха тези на лерда и на втората му съпруга, с която той очевидно е бил много щастлив, и това ме бе накарало да започна да размишлявам над повторните бракове.

Кое то, както знаех прекрасно, лежеше в сърцевината на проблема ми.

Имах нужда София да се омъжи повторно, както бе направила в истинския живот, но не виждах как би могла да бъде щастлива с когото и да било друго, освен Джон, и се боях, че веднъж навлязла в писането, ще открия, че в действителност тя не е била щастлива; че се е омъжила за моя пралядо само от съображения за сигурност или за да може да напусне Къркубри, или поради някаква друга практична причина. А след като веднъж напиших сцената, щях да си остана с нея. Не можех да променя това, което наистина се е случило, дори за да удовлетвори желанието на Джейн за щастлив завършек.

Нямаше да изглежда естествено.

Това бе причината, поради която сега неуморно кръстосвах из стаята си, неспособна да се съсредоточа достатъчно, за да седна и да започна да пиша.

Никога досега не бях страдала от авторски блокаж, но понякога, когато стигах до сцена, която не исках да пиша, имах проблеми да навляза в нея, а събирането на София с Дейвид Маклелънд в известен смисъл щеше да бъде дори по-трудно от това да убия Морай. Подсъзнанието ми усещаше какво предстои и се мъчеше да изклочи от задачата, намирайки си всевъзможни оправдания, за да не работи.

Част от мен искаше просто да дръпне щепсела на лаптопа, да се отправи директно към леглото и да забрави за цялата история. Може би щях да го направя, ако гласът на София не бе избрал точно този момент, за да започне да изплува в съзнанието ми. Думите ѝ бяха тихи, но настойчиви.

И преди ги беше казвала — когато говореше с Кирсти, преди да напусне Слейнс. И макар че тогава имаше предвид детството си, останах убедена, че в тази стая и на това място думите ѝ означават нещо повече от това. Почувствах ги като побутване по рамото, което ме окуражава да продължа напред. „Не съм страдала в Къркубри“ — напомни ми тя. И какво друго можех да направя, помислих си аз, освен да ѝ повярвам?

XXII

След първия месец София престана да се опитва да брои дните, толкова си приличаха всички те, до един изпълнени с молитви, тиха работа и сериозни разговори. Единствено неделите се отличаваха от останалите, защото ѝ се бяха сторили ужасно изтощителни в началото, когато пристигна сред презвитерианците: ставаше се рано, следваха молитви, в десет се отиваше на църква, след което се връщаха за кратко у дома за оскъден обяд от хляб и яйца, преди отново да се отправят към църквата в два часа и да прекарат целия следобед в слушане на проповеди, след които София бе прекалено уморена, за да се наслади на вечерята или да вземе пълноценно участие във всички вечерни молитви и песнопения, които трябваше да изтърпи, преди да може да се качи в стаята си и да си легне.

Графинята на Ерол, макар и дълбоко вярваща жена, организираше неделните дни според предписанията на епископалната църква: утринна служба, следвана от обяд, под тежестта на който масата се огъваше и от който се надигаха лениви и доволни да прекарат остатъка от деня в щастливо бездействие.

Именно в неделя животът в Слейнс липсваше най-много на София и при все че хората в дома, където живееше сега — семейство Кер — бяха много любезни и гостоприемни, в неделя все пак винаги изпитваше тъга, която, макар и да се опитваше да прикрие, очевидно се бе изписала на лицето ѝ, защото госпожа Кер я наблюдава дълго време и накрая каза:

— София, боя се, че сигурно ни намирате за ужасно отегчителни, след като сте живели на север. Чувала съм, че графът на Ерол и майка му поддържат весело и оживено домакинство.

София харесваше госпожа Кер, жена с благо лице, с десетина години по-млада от съпруга си. Господин Кер, човек с кротък нрав и приятни маниери, излъчваше сериозност, която все още не бе заразила докрай съпругата му, затова тя бе по-склонна да се усмихва. Майката на съпруга ѝ обаче, старата госпожа Кер, бе съвсем различна и при все

че понякога показваше хапливо остроумие, като цяло не одобряваше никого и нищо на този свят.

По-възрастната жена вметна, без да вдига поглед:

— Смятам, че госпожица Патерсън като всяка благоприлична жена трябва да се наслаждава на тишината, след като е била принудена да търпи шума в такава къща като Слейнс.

— Майко — обади се синът ѝ.

— Не ми викай „майко“, момко. Много добре знаеш какво мисля за всички тези глупави приказки да върнат краля, както и за всички тези, на които им се иска това да стане, а това включва и теб — отпрати му тя кос поглед, който го постави на мястото му. — Помни ми думата, сега може и да ни обещава, че няма да се намесва в религията ни, но в мига, в който стъпи на шотландска земя, ще запее съвсем друга песен. Той е папист, а човек не може да вярва на паписти.

Господин Кер отбеляза, че по-скоро е готов да повярва на папист, отколкото на англичанин.

— Сам си блъскай главата после — изсумтя майка му и се обърна с въпрос към София: — А вие какво мислите, госпожице Патерсън?

София обаче живееше тук от три месеца и знаеше как да заобикаля клопките.

— Боя се, че не съм срещала много паписти, а що се отнася до англичаните — не познавам нито един.

По-възрастната госпожа Кер не можа да възпре кривването на устните си, което за миг развали непреклонното ѝ изражение.

— Значи сте извадили късмет. — В изучаващия поглед, с който измерваше София, се появи нов интерес. — Кажете ми, как се озовахте в Слейнс? Херцогинята на Гордън ни каза, че семейството ви е от това място и че сте били отгледана недалеч от Къркубри. Какво ви отведе толкова далеч от дома?

— Роднина съм на графинята на Ерол. — Изрече го с гордост и въпреки умората си седна малко по-изправена. — Отидох там по нейна покана.

— Разбирам. А какво ви накара да се върнете?

Острата болка отново я прободде в сърцето, но вече ѝ бе толкова позната, че се бе научила как да диша през нея. Изрече лъжата с лекота:

— Реших, че съм стояла достатъчно дълго на север.

Господин Кер кимна.

— Спомням си, че херцогинята на Гордън спомена, че искате да се върнете в родното си място.

Младата госпожа Кер мислеше на глас:

— Херцогинята не е ли папистка?

— Херцогинята на Гордън — заяви твърдо свекърва й — е жена, която стои далеч над обикновените мерки, и съм убедена, че в сърцето си е презвитерианка.

София бе чула много за херцогинята, откакто пристигна тук. Спомняше си, че полковник Хук бе говорил надълго за кореспонденцията си с херцогинята, която въпреки католическата си вяра си бе спечелила доверието и уважението на големите водачи на кланове в западните графства — тези ревностни презвитерианци, които бяха също така разярени от Обединението, се бяха опитали да присъединят силите си към якобитите, за да не допуснат шотландската корона да падне в ръцете на англичаните. От дома си в Единбург херцогинята служеше като посредник между едните и другите с ясното съзнание, че е под постоянното наблюдение на агентите на кралица Ана и от по-незабележимите шпиони на херцога на Хамилтън.

Херцогът, както бе разбрала София, си бе спечелил не по-малко недоверие от страна на презвитерианците, отколкото от това на якобитите, задето не друг, а той ги бе възпрял да се вдигнат срещу Обединението, когато от това все още можеше да има полза. Освен това й казаха, че веднъж е изпратил свой таен представител, за да съобщи на водачите на западните кланове, че щяло да им е по-изгодно да дадат короната на него, а не на Джеймс, тъй като само той можел да защитава техните интереси. Те обаче не били съгласни да вземат участие в подобна измяна, с което си спечелили яростната омраза на херцога.

Слуховете гласяха, че той често-често обръщал поглед на запад и че шпионите му все още действали сред хората от тези графства, но не смеел да предприеме никакъв ход тук, при цялата тази всеобща враждебност към него. София знаеше, че в Къркубри самата тя е в безопасност. А и така или иначе Морай бе мъртъв и тя вече нямаше стойност за херцога.

Седнал начело на масата, господин Кер режеше месото за следващото блюдо, когато младата госпожа Кер смени темата.

— Видяхте ли вдовицата Маклелънд в църквата? Свалила е траура.

Съпругът ѝ сви рамене.

— Е, мина почти година.

— Не се съмнявам — отговори жена му, — че това по-скоро се дължи на пристигането на брата на съпруга ѝ. Той не беше на църква тази сутрин.

Господин Кер отбеляза, че самият той все още не е срещал новодошлия.

— Разбрах, че е болен.

София знаеше, че домакинът се опитва да не позволи разговорът да се превърне в клюкарстване, но от усилията му нямаше полза — в очите на жена му блестеше онова нездраво любопитство, когато хората говорят за това какво е направил някой друг.

— Чух, че бил достатъчно добре да каже на старата госпожа Робинсън да си гледа работата.

— Така ли? — попита възрастната госпожа Кер. — Кога е било това?

— Преди два или три дни, не съм сигурна. Но разбрах, че госпожа Робинсън отишла да каже на вдовицата Маклелънд, че като приема мъж у дома, все едно роднина или не, сама си просела скандал.

— О, да. — Свекърва ѝ подсмръкна. — Най-вероятно просто завист, защото не мога да си спомня госпожа Робинсън някога да е приемала някой мъж в собствената си къща, освен съпруга си, а с него нямаше какво толкова да се хвали.

София се усмихна скрито, докато господин Кер казваше: „Майко!“, а по-възрастната жена отхвърляше възраженията му с махване на ръка.

— И така, господин Маклелънд — продължи тя, — как му е името?

— Дейвид, мисля — рече младата госпожа Кер.

— Значи Дейвид Маклелънд не се зарадвал да получи такъв съвет?

— Никак. — Сега и младата жена се усмихна. — Казват, че не изглеждал толкова благ като брат си, нито пък говорел тъй кротко.

Заявил недвусмислено на госпожа Робинсън, че тези, които виждат грях у снаха му, положително носят греха в собствените си сърца и на това основават преценката си.

Устните на по-старата жена потръпнаха.

— Така ли й казал?

— Да. И после й предложил да си върви.

— Това няма да му спечели много приятели — кисело отбеляза госпожа Кер. — И все пак трябва да кажа, че лично на мен този човек ми се издига в очите. Предпочитам хората, които защитават честта на една жена, пред онези, които гледат да я омърсят. Но — добави тя, — ако този следобед ти се удаде такава възможност, може би ще искаш да намекнеш по-деликатно на младата вдовица Маклелънд, че няма да е зле да внимава как изглежда поведението ѝ отстрани. Не е мъдро да сваля траура толкова скоро. Жената трябва да жали мъжа си както подобава.

София почувства как я пробужда нов пристъп на тъга. Храната в чинията ѝ бе загубила цялата си привлекателност и нямаше никакъв вкус. Опита се да я изяде, но усилието ѝ беше толкова слабо, че дори господин Кер го забеляза.

— Госпожице Патерсън, не се ли чувствате добре?

Тя вдигна ръка, за да закрие очите си.

— Имам ужасно главоболие. Извинете ме — рече тя и благодарна за възможността да стане от масата, се запъти нагоре по стълбите.

Този следобед не я накараха да ходи на църква. Чу тръгването на останалите, докато лежеше на леглото си със сухи очи и скърбеше по единствения начин, по който можеше — насаме. Но дори и това бе прекъснато от почукване на вратата.

— Влез — рече глухо София.

Прислужничката, която влезе, макар и млада, бе толкова различна от Кирсти по поведението и маниерите си, колкото денят от нощта — със сведена глава, боязлива и изпълнена с нежелание да я заговорят. Тук не можеше да става и въпрос да завързва приятелства с прислужниците — те се държаха строго дистанцирано. София често копнееше за смеха на Кирсти, за техните разходки, разговори и споделени тайни. Ако Кирсти беше тук, щеше да я ободри, да вдигне

завесите, за да пусне светлината в стаята, но това момиче само прекрачи прага и каза:

— Моля да ме извините, госпожице, но един човек е дошъл да ви види.

София отвърна:

— Предай му извиненията ми. Не се чувствам добре.

Най-вероятно беше някой любопитен съсед, видял, че не е отишла на църква, и изпълнен с желание да разбере защо. През тези три месеца София бе имала не един и двама посетители, всички горящи от любопитство да видят тази нова млада непозната, която бе живяла така открито с якобитите. Също като младата вдовица Маклелънд, и на София постоянно ѝ предлагаша съвети как да се държи и тя ги бе слушала, бе се усмихвала и бе търпяла. Днес обаче нямаше настроение за това. Прислужничката обаче се колебаеше.

— Така му казах, госпожице, но той изглеждаше съвсем сигурен, че ще искате да го видите. Каза, че ви бил роднина.

При тези думи София се превъртя на леглото — не можеше да се сети кой би могъл...

— Каза ли името си?

— Не.

Намръщена, София бавно стана и приглади роклята си. Докато слизаше по стълбите, чу, че някой се движи в предната стая — бавните, отмерени стъпки на мъж, обут с ботуши. Някой — или той, или по-вероятно прислужничката — се бе погрижил да остави вратата напълно отворена към коридора, съобразявайки се с това, че в къщата няма никого, който би могъл да играе ролята на компаньон, но тъй като бе прекосил стаята, за да застане пред камината, София не го видя, преди да влезе.

Той бе обърнат с гръб към нея, наклонил леко глава, за да разгледа миниатюрите по стената. Стойката и поведението му толкова приличаха на тези на Морай, че една струна в паметта ѝ отново се раздвижи с лека болка, преди София да се овладее и да осъзнае кой е гостенинът. Тогава нададе щастлив вик и докато полковник Грейм се извърщаше към нея, тя дори не се замисли за това кое е благоприлично и кое не, а се втурна през стаята и се хвърли в силната му прегръдка.

Нямаше нужда да изричат думите, да говорят за тъга или за съчувствие. Тези чувства преминаваха между тях безмълвно, докато тя

притискаше лице към рамото му.

— Боях се, че са ви убили — прошепна тя.

— Девойче. — Тази единствена дума прозвуча грубовато, като че ли полковникът бе възмутен от нейната загриженост. — Не ти ли казах, че ще се пазя? — За миг я задържа здраво притисната към себе си, а после я побутна обратно, за да я огледа. — Прислужничката каза, че си болна.

София погледна назад към вратата и към безмълвната прислужничка, която все още стоеше там. Знаеше, че всичко, което се бе случило в тази стая, ще стигне до ушите на семейство Кер. София се опита да овладее чувствата си под маската на поне привидно спокойствие.

— Всичко е наред, свободна си — каза тя на момичето. — Това е вуйчо ми, идва от Пъртшир.

Прислужничката кимна и се оттегли, а София се обърна, за да погледне отново към полковник Грейм. Видя, че се усмихва насреща ѝ.

— Добре се справи — рече той, — при все че можеше да се сетиш да я накараш да ми донесе една чашка, преди да излезе. Днес още не съм пил уиски, а пътят от Пъртшир е дълъг и тежък.

— Наистина ли дойдохте оттам?

Той поклати глава.

— Идвам от Брест, девойче, и слязох на пристанището в Къркубри миналата събота.

— Били сте тук цяла седмица? — Тя не можеше да повярва на ушите си.

— Щях да дойда да те видя по-рано, но на кораба се разболях и това продължи и тук, а нямах желание да заразявам и теб. А и все едно, дяволски трудна задача се оказа да те намеря сама. Стори ми се необичайно щастливо съвпадение да видя как останалите маршируват към църквата без теб, затова си казах, че сега е времето да ти се обадя.

София все още не можеше да повярва, че той наистина е тук. Седна, махна му с ръка и той да направи същото и каза:

— Преди няма и три дни получих писмо от графинята и тя не спомена нито дума, че ще идвате.

— Е — усмихна се той и седна на един стол близо до нея, — най-вероятно не са ѝ казали. Малко хора знаят, че съм в Шотландия.

— Но тогава откъде разбрахте, че не съм в Слейнс, а в Къркубри?

Той заговори със същия тих глас, с който бе говорила и тя; глас, който не биваше да напуска пределите на стаята:

— Не графинята, девойче, ми каза къде да те намеря. Каза ми го кралицата в Сен Жермен.

— Кралицата ли? — София объркано поклати глава. — Но...

— Изглежда, че някое птиченце ѝ е изпяло, че ти си момичето на Джон, и тъй като той винаги се е ползвал с благоволенieto ѝ, тя изпитва особен интерес към твоето добруване. Тя те доведе в Къркубри.

— Не. — Звучеше прекалено невероятно. — Херцогинята на Гордън ми е намерила това място.

— Да. И кой е в постоянна връзка с херцогинята на Гордън? — Той я погледна търпеливо. — Когато ти реши да напуснеш Слейнс, графинята писа на брат си, а брат ѝ го съобщи на кралицата. Тя бе тази, която помоли херцогинята да ти намери някой добър дом тук. — Продължи да я гледа, докато тя асимилираше тази новина, и после продължи: — Така че когато се разчу, че кралят възнамерява и мен да ме изпрати тук, кралицата незабавно се погрижи да ми съобщи къде се намираш.

Тя отново се обърка.

— Кралят ви е изпратил тук?

— О, да. — Отново заговори спокойно, без да повишава глас. — Тук съм лично по негова заповед.

— С каква цел?

— Да охранявам един шпионин.

— Шпионин. — Тази дума не ѝ харесваше. — Като капитан Огилви ли?

— Не, девойче. Този човек излага на риск собствения си живот заради каузата ни и има право на моята защита, а освен това има и нужда от нея, защото презвитерианците може и да твърдят, че ще застанат на страната на крал Джейми, но няма да се отнесат любезно към свой събрат презвитерианец, който е станал яacobит и е дошъл сред тях като шпионин.

София си спомни за израза, появил се в очите на старата госпожа Кер, докато говореше за крал Джеймс. Знаеше, че и много други

мислят по същия начин.

— Значи са ви изпратили, за да осигурите безопасността му?

— Да, докато е тук, преди да замине за Ирландия, за Ълстър, защото кралят иска да има там свои очи и уши, както и гласове, които да печелят хора за каузата му. Там няма да има нужда от мен. Трябва обаче да почакаме известно време, преди да може да потегли на път, защото болестта, която ме порази на кораба от Франция, удари и него, и то още по-силно, и в момента не е в състояние да пътува.

Нещо в паметта на София се раздвижи леко и направи слаба връзка — нещо, което господин Кер бе казал същия този ден, докато седяха на масата за обед, за човек, наскоро дошъл да живее тук, в Къркубри, и който бил болен.

— Този ваш шпионин — попита тя любопитно полковника — да не би да е Маклелънд?

По реакцията му разбра, че е така.

— И откъде, по дяволите, ти хрумна подобна мисъл?

— Хората в този дом се интересуват от съседите си. А вашият господин Маклелънд им е предоставил много материал за обсъждане, като е останал със снаха си. Чух, че защитил честта ѝ много умело въпреки болестта си.

Полковникът се усмихна леко.

— Да, представям си, че го е направил. Тя е мило момиче и бе така добра да го приеме, въпреки че не се бяха срещали преди това и че едва може да нахрани и облече себе си и момченцето си. Кой е засегнал честта ѝ?

— Възрастна жена с много твърдо установено мнение.

— Е, значи тогава си е мерил думите. Но болен или не, не се съмнявам, че е готов да кръстоса меч с всеки мъж, който говори зле за девойката. — Хвърли ѝ кос поглед, преценявайки нещо. — Виждам, че все още не си се запознала с него.

— Не.

— Тогава позволи ми да ти разкажа нещо за Дейвид Маклелънд. Роден е в Къркубри или поне някъде близо до Къркубри, но когато той и брат му били малки момчета, баща им се разболял и умрял и тогава ги изпратили в Ирландия, където имали роднини. Братът на Дейвид, като по-голям, станал чирак на един бъчвар, а после и сам станал майстор и се върнал тук преди няколко години. Дейвид обаче —

продължи полковникът — носел по-различна душа и копнеел за приключения, затова се включил в ирландския кралски полк и заминал да се бие във Фландрия. На страната на нашия враг, нали разбираш. Навярно съм го срещал един или два пъти на бойното поле.

София се бе умълчала замислено, вперила очи в сплетените си пръсти. Попита тихо:

— Бил ли е в Малплаке?

— Да. — Тя почувства погледа му върху лицето си. — Но нито един от мъжете, които се биха в Малплаке, не остана същият, а този ден промени Дейвид Маклелънд повече от всички останали.

Тя кимна леко. През последните месеци бе чула много разкази за тази битка, а военните доклади се обсъждаха от игла до конец в приемните в Къркубри, затова знаеше, че бруталността и кървищата, на които е станало сцена Малплаке, надхвърлят възприятия дори на най-закоравелите стари войни. Самата тя можеше да изпитва гняв към Дейвид Маклелънд, задето се бе сражавал на противниковата страна срещу Морай, но знаеше, че всеки, който е преживял деня на онази битка, е достоен за съчувствие.

Полковник Грейм продължи:

— Раниха го прекалено тежко, за да може да продължи да се бие заедно с частта си, и след това той започна да служи на крал Джейми, и то с преданост, която никой не би посмял да оспори.

София обаче си спомняше предишни предателства, които бяха засегнали и полковника, и Морай.

— Сигурен ли сте, че заслужава доверието ви?

— Да, девойче. Никога в живота си не съм бил по-сигурен в нещо. — Той все още я наблюдаваше. — Бих искал да се запознаеш с него.

— Какво, сега ли? — Тя инстинктивно погледна към отворената врата на коридора. — Не би било разумно да напускам къщата, когато всички вярват, че имам главоболие.

В угълчетата на очите му се образуваха гънки, когато каза:

— В миналото си вършила и други неразумни неща и въпреки това си оцеляла. Хайде, докато любезните ти домакини се върнат от църквата, остават цели два часа, а на прислужниците можеш да кажеш, че си решила да се поразходиш наоколо с вуйчо си, което си е чистата истина. — Тя познаваше този поглед — поглед, който я подканваше да

приеме предизвикателството, знаейки, че ще го приеме. — Майка ми винаги твърдеше, че една разходка на открито е най-доброто лекарство за главоболие. Кажете им това.

— Добре, ще им го кажа. — Брадичката ѝ се вирна с част от старата ѝ войнственост и той кимна.

— Добро момиче.

Навън тя вдигна хлабавата качулка на пелерината си, така че лицето ѝ почти се скри, макар че на Хай Стрийт нямаше никого, който да ги види. Всички бяха отишли на църква, вероятно и вдовицата Маклелънд. София попита:

— Дейвид Маклелънд няма ли други роднини в Къркубри?

— Не, вече не. Нито пък в Ирландия, защото целият му род там е измрял.

— Значи е останал сам. — София познаваше това чувство. Помисли си, че трябва да е било тежко да се върнеш на това място след толкова сериозно раняване, само за да се окажеш болен и заобиколен от непознати.

Полковникът четеше мислите ѝ.

— Двамата с него много си приличате. Хубаво ще е да се срещнете.

Вече бяха стигнали до завоя на Хай Стрийт, където старият търговски кръст^[1] стърчеше самотен наред празния пазар. София притеснено каза:

— Може би той няма да иска да приема посетители.

Полковник Грейм обаче бе съвсем сигурен, че Дейвид Маклелънд ще приветства разнообразието.

— Той не е човек за дълго лежане на легло. Това страшно го вкисва. А колкото и да съм очарователен и забавен, подозирам, че през тези няколко седмици се е отегчил до смърт от компанията ми.

Тя се усмихна на тези думи, а после още веднъж потъна в сериозен размисъл.

— Възстановил ли се е от раните си?

Полковникът сви рамене.

— Остана му накуцване, което ще го съпътства цял живот, защото едва не изгуби крака си. А и го простреляха под сърцето, което остави дробовете му толкова слаби, че болестта, с която се сблъскахме на борда на кораба, го засегна лошо. Но общо взето извади късмет.

Толкова много не оцеляха в горите на Малплаке. — Сега той също се умълча.

Не им се наложи да вървят дълго, за да стигнат до къщата — каменна четвъртита сграда, притисната плътно до съседните къщи, с прозорци, през които навлизаше топлият въздух на пролетта.

— Може да спи — предупреди я полковникът, като влизаха, затова София изостана зад него, докато той чукаше на вратата на предната стая. Чу се отсечен едносричен отговор, който едва достигна до ушите ѝ, а после полковникът отвори със замах широко вратата и направи знак на София да влезе.

В стаята цареше здрач, завесите бяха вдигнати само отчасти, като че ли обитателят не желаше да вижда светлината на деня.

Мъжът, при когото бяха дошли, беше буден. Стоеше до прозореца с гръб към тях, затова София видя единствено изправената му стойка и кестенявата коса, завързана на опашка над яката на ризата му. Не носеше палто, само бричове и ботуши и във фината си бяла риза, както стоеше съвсем неподвижен, приличаше на призрак, чиято фигура бе единственото светло петно в стаята.

Той отново проговори, все още, без да се обръща, с предрезгавял от болестта глас:

— Видя ли я? Добре ли е?

— Сега ще бъде — рече полковникът, отстъпи назад, излезе в коридора и затвори вратата зад себе си.

София не можеше да помръдне от мястото си. Не можеше да повярва, че е истина.

А после той се обърна и вече не беше призрак — бе мъж от плът и кръв. Дишащ мъж, чиито потънали в сенки очи просветляха под напора на силното чувство, докато се отдалечаваше от прозореца и с две крачки прекосяваше стаята, за да вземе София в прегръдките си. Докосването му бе също така внимателно, както през сватбената им нощ, също така силно, както при последната им раздяла.

София все още не можеше да се помръдне или да продума, дори когато той обхвана лицето ѝ в дланите си, избърса сълзите ѝ и самият той си пое пресекливо дъх. А после гласът, който никога не бе вярвала, че ще чуе отново, изрече:

— Казах ти, че ще се върна при теб.

А после устата му се сведе над нейната и дълго време след това нямаше място за думи.

---

[1] Търговски кръст — архитектурна структура — обелиск или кръст — която се поставя пред пазара, за да отбележи местоположението му. Много разпространена в миналото. — Б.пр. ↑

XXIII

Село Малплаке се намираше на границата на Фландрия и Франция. На север и на юг от него се простираха огромни гори. На единайсети септември — сутринта на битката — французите се бяха окопали твърдо в тези гори и очакваха първата светлина на зората, както и атаката на силите на Съюзниците — англичани, германци и холандци, които сега се сражаваха под командването на великия херцог на Марлборо.

Зората бе дошла и бе донесла гъста мъгла, надигнала се от полетата към гората, за да превърне в сиви призраци мъжете, които стояха приведени в очакване, уморени от малките порциони храна и безсънната нощ. Съюзническите армии използваха мъглата, за да прикрият движенията си; когато тя се разпръсна, те започнаха да стрелят и скоро след това дадоха сигнала и започнаха битката, хвърляйки цялата си сила срещу гората.

Морай имаше чувството, че срещу всеки от хората му са се изправили по четирима противници. Въздухът бе натезжал от пушек, викове и оръдейна стрелба, краищата на гората бяха подпалени от артилерията, а мъжете от двете страни падаха под яростта на снарядите и на блестящите мечове.

Морай падна по обяд. Първо го пронизаха в крака и той се свлече на колене, така че почти не усети куршума, който го улучи близо до сърцето и го просна в листата и калта сред умиращите и мъртвите. Болката в гърдите му бе така всеобхватна, че едва да си поемеше дъх и въпреки че искаше да накара ръцете си да намерят сили да се надигне, да се повлече в калта, каквото и да е, те не отговаряха на командите му.

Чуваше как шумът на битката преминава покрай него и отминава по-нататък — сблъсъкът на плът и стомана, дрезгавите крясъци, тичането на крака и звуците от чупещи се клони, а по-надалеч — бученето на земята, трясяща се под безбройните коне на въоръжените до зъби кавалеристи.

След това настана гробна тишина, която се стори на Морай поужасна от всеки звук на войната. В здрача на опустошената гора,

където пушекът все още се виеше над изпотъпканите храсти и се смесваше с миризмата на огън и кръв, той чуваше стенанията и измъчените молитви на падналите. Някои се молеха да оживеят, а други — да умрат, на езици тъй различни, както и униформите им — холандци и германци, англичани, шотландци и французи, проснати един до друг, защото всички мъже си приличат, когато издъхват.

От лявата му страна лежеше момче, което бе мъртво още преди падането му и бе спасено от страха и страданието, но на земята отдясно войник с цветовете на Кралския ирландски полк безуспешно се опитваше да се обърне на една страна. Усилието бе окъпало посивялото му лице в пот.

Морай му каза с нисък глас:

— Не мърдай.

От усилието да говори гърдите му пламнаха, но все пак някак успя да обърне глава, за да срещне широките, неразбиращи очи на непознатия.

— Не мърдай — повтори. — Иначе кръвта ти ще изтече, а поне за известно време никой няма да дойде тук.

Видя как очите на мъжа се успокояват и разумът отново се връща в тях. Беше на неговите години и войник като него, макар да бяха врагове. Някакъв каприз на съдбата, помисли си Морай, като гледаше към униформите им, бе това, че двамата се бият на противоположните страни — неговата бригада също бе ирландска, макар да служеше на френския крал и на крал Джеймс, а не на кралица Ана.

Непознатият въздъхна, после отпусна глава назад.

— И бездруго няма смисъл да се опитвам. Вече не мога да усетя краката си. Там ли са още?

Морай спокойно погледна към обляната в кръв земя под ботушите на непознатия и отвърна:

— Да.

За миг мъжът затвори очи, или от болка, или от облекчение — а после пак ги отвори, като че ли бе решен да не губи съзнание.

— Ти си шотландец, също като мен. Защо се биеш за Франция?

Настъпи тишина. Морай нямаше желание да говори, но той също усещаше смъртоносното изкушение на унеса и знаеше, че усилието да поддържа разговора ще му помогне да остане в съзнание. Да остане жив.

— Бия се за Джеймс — отвърна той.

— За Джеймс.

— Да.

— Никога досега не бях срещал якобит. Мислех, че всички имате рога и опашки. — Усмивката му бе слаба, сякаш извиването на устните му причиняваше болка. Той се закашля. — Откъде си тогава там, в Шотландия?

— Пъртшир.

— Аз сега съм от Ълстър, но съм роден в Шотландия, близо до Къркубри, в западните графства.

Вятърът погали лицето на Морай като спомена за едно докосване.

— Жена ми е от западните графства — каза той. На никого досега не бе говорил за брака си, но ако съдеше от раните на човека до себе си, това признание нямаше да причини никаква вреда.

— Презвитерианка ли е? — учудено попита войникът.

Морай не бе сигурен как би отговорила на този въпрос самата София — тя, която твърдеше, че не ѝ е останала вяра, и все пак се молеше, когато никой не я гледаше — затова просто рече:

— Тя е моя жена.

— Аз нямам жена. — Другият мъж отново започваше да се унася. Наложил си да се съсредоточи и продължи: — Брат ми имаше. Беше бъчвар в Къркубри. Вдовицата и синът му все още живеят там, макар че той умря преди лятото. Беше единственият ми останал роднина. Ако умра тук, няма да има кой да ме жали.

— Има го племенника ти.

— Никога не съм виждал племенника си, нито пък майка му. — Този път усмивката му бе толкова тъжна, че Морай изпита съчувствие. Започна да го подканя да продължи да говори с надеждата да облекчи страданието му, ако не друго.

Така двамата лежаха там целия следобед и началото на вечерта, държейки смъртта на разстояние, като си разказваха за детството си и за живота си като войници и макар че Морай повече слушаше, отколкото говореше, все пак даде своя принос към разговора. Но в крайна сметка всичко това се оказа безполезно, точно както знаеше, че ще стане.

На свечеряване той вече бе единственият, останал да посрещне тъмнината; той и виковете, които отбелязваха убийствата и ограбването на ранените от войниците, които все още бяха останали живи. Лежеше като мъртвец и чувстваше как студът пълзи през тялото му, докато се бореше с делириума. От време на време си мислеше, че трябва вече наистина да е мъртъв, и тогава си поемаше дъх по-дълбоко, та болката да му подсказва, че не е. А веднъж, когато затвори очи, се озова отново в Слейнс, до топлото тяло на София, сгушено в леглото до него. Беше толкова истинско, че почувства дишането ѝ, и се опита да я притисне към себе си, но тъмнината го дръпна обратно и той се събуди разтреперан. Някой идваше.

Чу предпазливите му стъпки върху храстите и веднага затвори очи и се опита да диша колкото се може по-плитко. Стъпките преминаха покрай него. Спряха. Върнаха се.

А после някой коленичи и постави ръка на гърлото му.

Някакъв глас се провикна:

— Този човек е още жив!

Морай познаваше този глас. Заедно с него дойде светлина и беше толкова ярка, че Морай разбра — със сигурност трябваше да е мъртъв. Очите му предпазливо се отвориха. Гората все още бе тъмна, но близо до него някой държеше факла и в светлината ѝ той видя съвсем ясно мъжа, който се бе навел над него с потъмнели от загриженост очи.

Лицето на младия крал бе бледо и изтощено, а ръката му бе превързана, но болката, отпечатана по чертите му, не бе заради самия него. Той се наведе още по-ниско.

— Полковник Морай, чувате ли ме?

„Това е само сън“ — помисли си Морай, затова отговори:

— Да, Ваше Величество.

И усмихнат заспа.

Осъзна, че са го вдигнали и го носят, почувства вкуса на нещо горчиво в устата си, допира на нежни ръце, които почистваха раните му, и после не толкова нежни ръце, които ги превързваха, докато той потъваше в дълбините на болката.

Събуди се от човешки говор.

Или поне си помисли, че се е събудил, защото когато чу гласовете, вече не бе толкова сигурен: първият принадлежеше на полковник Грейм, който не би трябвало да се намира тук.

— Да, ще се погрижа, Ваше Величество.

А кралят, който не би могъл да е тук, каза:

— Майка ми няма скоро да ми прости, ако той умре.

— Няма да умре. Той е наполовина Грейм, а ние не сме толкова лесни за убиване. Пауза и после: — Ръката ви кърви.

— По дяволите ръката ми! — Шум от движение и когато младият крал отново заговори, гласът му бе променен, като че ли се бе извърнал настрана. — Не видяхте ли полето? Гората? Какво е раната ми в сравнение с това? В сравнение с всичко, което този човек е изтърпял заради семейството ми?

Много тихо полковникът отвърна:

— Готов е да изстрада отново същото, Ваше Величество. И повече.

— Няма да го позволя. Нито на него, нито на никого. Никоя корона не си струва това, което видях тук, в Малплаке. Какво е една корона? — Думите му бяха сурови и отривисти. — Едно парче метал, украсено с камъни. По силата на какво право мога да наредя на един човек да пожертва живота си само за да мога да си я сложа?

— По силата на правото, което Бог ви е дал, като ви е направил крал. — Полковникът го изрече напълно спокойно. — Няма нито един истински шотландец, който да не е готов да направи каквото поискате по единствената причина, че вие сте нашият крал и ние ви обичаме заради това. И не сме единствените. Разбрах, че преди битката и в английския лагер са пили за ваше здраве и че те също се гордеят с начина, по който се държахте на бойното поле, колкото и ние. Вие поехте командването поне дузина пъти на това поле и ви уверявам, Ваше Величество, че сред вашите хора няма нито един, който да каже, че не сте си спечелили правото да носите тази корона.

За миг се възцари мълчание, а после се чу шум от още движения, като че ли и двамата мъже бяха дошли по-близо до леглото.

Кралят отбеляза:

— Ако оживее, повече няма да може да се бие.

— Ще намери друг начин да ви служи.

Това бе последното, което чу Морай, преди да потъне обратно в тъмнината. Когато отново изплува от нея, болката в гърдите му се бе превърнала в агония. Трябваше да стисне зъби, за да не извика на глас.

— Ето, момко — рече полковник Грейм съвсем близо до него. Морай почувства как притискат до устните му чаша. Отпи. Брендите изгори гърлото му, но му помогна да отклони мислите си от усилието, което му струваше всеки дъх. Отново се отпусна назад и огледа стаята. Не знаеше къде са го донесли — като че ли се намираше в нечия къща или ферма, просто обзаведена, с голи стени и под и бели дантелени пердета, които пропускаха слънчевата светлина, за да докосне дървения стол, където допреди малко полковник Грейм бе седял, вдигнал крака на леглото — вдлъбнатината все още си личеше в одеялата. Замаяният поглед на Морай попадна върху червеното сако, което висеше на стола, и той си пое достатъчно въздух, за да проговори:

— Не е мое.

— Кое? — Вуйчо му се огледа, видя палтото и се обърна обратно към него с успокояващо кимване. — О, да, знам, че не е твое, момко. Свалихме го от войника, който лежеше до теб, и те завихме с него, докато те изнасяхме от гората. Беше направо леден, а на горкия момък вече не му трябваше.

Морай познаваше това палто — всяко копче от него. Беше го гледал толкова дълго.

— Той беше... — пое си дълбоко дъх, за да се насили да произнесе думите — ... шотландец. Маклелънд.

— Като съдя по палтото му, май се е бил на погрешната страна. Това е Кралският ирландски полк. — Полковник Грейм отново вдигна чашата с бренди. Умните му очи бяха изпълнени е разбиране. — Поговорили сте си, а? Е, понякога се случва, но съм изненадан, че изобщо е можел да събере мислите си, за да говори. Видя ли краката му? — Погледна надолу и прочете отговора в очите на племенника си. — За какво си говорихте?

— За живота. Неговият живот. Той беше от... — Господи, колко го болеше да говори — от Къркубри.

— Така ли? — Гласът на полковник Грейм прозвуча заинтересувано, когато отново погледна към лицето на Морай. — Когато бях за последен път в Слейнс, срещнах едно девойче, което бе

родено близо до Къркубри. Хубаво девойче беше. Може би си я срещнал?

Само очите на Морай се раздвижиха, впивайки се мълчаливо в лицето на вуйчо му, докато полковник Грейм продължаваше:

— Докато бях там, се заех да я уча да играе шах. Справяше се доста добре. Единствената ѝ слабост беше, че искаше да пази войниците си така, както пазеше царя си, и не обичаше да вижда как ги вземам. — Усмиваше се леко на спомена, като предлагаше на Морай за последен път брентито и казваше: — Ако аз имах такова девойче, самата мисъл за него щеше да ме накара да се боря да остана между живите.

Морай искаше да отговори, но болката отново го унасяше и колкото и да не искаше да затваря очи, не можа да ги спре.

Когато ги отвори следващия път, първата му мисъл бе, че сънува първия ден, защото в стаята бяха и вуйчо му, и кралят, увлечени в разговор до прозореца, обърнати с гръб към леглото.

— Да, сега вече е много по-добре, Ваше Величество — кимаше полковник Грейм. — Смятам, че най-лошото вече мина.

Кралят се зарадва да чуе това и го сподели.

— След по-малко от час заминавам за Сен Жермен и ще се радвам да мога да занеса на майка си някои добри новини.

Гласът на Морай бе по-слаб, отколкото искаше, но когато подвижна към тях, те все пак го чуха.

— Ваше Величество.

Младият крал се обърна и Морай видя, че това наистина е кралят.

— Е, полковник Морай — рече той и се запъти към леглото. — Имате ли нужда от нещо?

Говоренето все още му причиняваше болка, но Морай я надви.

— От нищо, освен от меча си.

— За известно време няма да ви трябва.

Полковник Грейм се приближи изотзад, за да постави въпроса по-ясно.

— Момко, ранили са те лошо в крака и той повече няма да се оправи. Вече няма да си войник.

Морай го знаеше. Умът му можеше да отказва да приеме истината, но тялото му не можеше да я скрие.

— Има и други начини да ви служи. — Потръпна, докато се завърташе леко на една страна и местеше поглед от чичо си към краля. — Все още имам очите и ушите си и те са Ваши, ако искате да ме изпратите там, където могат да ви бъдат полезни.

Кралят погледна надолу към Морай и младото му лице изведнъж се оказа в поразителен контраст със спокойната мъдрост в очите му.

— Благодаря за предложението, полковник, но преди да се завърна завинаги в Шотландия, не мога да ви позволя да се върнете там, при положение че за главата ви е обявена толкова голяма награда.

— Нямам предвид Шотландия. — Морай отново потръпна и трябваше да изчака един миг, за да отмине пронизващата болка в гърдите му, преди да може да продължи: — Мъжът, който падна до мен, беше от Ълстър. Говорихме дълго. Спомням си всички подробности от живота му. Той няма роднини. — Погледът му се прикова в лицето на краля. — Бих могъл да се превърна в него за известно време. Да се движа между шотландците в Ълстър. Да ви информирам за мислите и плановете им.

Видя, че това предложение накара краля да се замисли. Подкрепата на ирландците бе важна за каузата на крал Джеймс и щеше да е много полезно да знае какво мислят ирландските протестанти. Кралят рече бавно:

— Готов ли сте да го сторите?

— Да. Ако това ще помогне да ви видя по-скоро у дома, в Шотландия.

Полковник Грейм се намеси:

— Помисли малко, момко. Помисли, защото такава неща не бива да се предприема без сериозен размисъл. Ако поемеш по този път, тогава никой не бива да разбере, че си все още жив. До завръщането на краля, момко, всичките ти близки и всички, които те обичат, трябва да повярват, че Джон Морай е загинал в тази адска гора. Това ще научат и майка ти, и братята, и сестрите ти. — Сивите му очи бяха сериозни, когато добави: — И девойчето ти.

Болката го притисна още по-здраво в лапите си и този път не идваше само от раните му, а от едно по-дълбоко място в гърдите му, така че всеки дъх гореше като огън.

— Правя го заради нея. За да можем да бъдем заедно един ден.

Кралят погледна със съчувствие надолу към него.

— Не знаех, че имате момиче.

Полковник Грейм, забелязал, че Морай отново се впуска в битка с тъмнината и не може да отговори, сведе поглед и поиска позволение от изпълнените му с болка очи, преди да се обърне към краля и да го поправи:

— Има съпруга.

Светлината в стаята се бе променила с минаването на следобед и вече не достигаше до леглото, където лежах. София докосна черното камъче, увиснало на връвта си, което сега почиваше във вдлъбнатината в гърлото на Морай.

— Ти ме спаси. — Очите на Морай не се откъсваха от лицето ѝ. — Мисълта за теб ме запази жив през тези последни месеци, точно както вуйчо ми каза, че ще стане.

София не искаше да си мисли за последните няколко месеца. Вместо това се сгуши близо до него.

— Вуйчо ти каза също така и че са ме довели тук, в Къркубри, по замисъл на кралицата.

— Да. Кралица Мери е голяма романтичка. Разбрах, че когато научила, че имам жена, решила, че е редно да те взема със себе си в Ирландия, макар да признавам, че тук виждам и ръката на вуйчо си. Той смяташе, че би било прекалено жестоко от моя страна да те оставя сама за толкова дълго.

За миг София затвори очи, обмисляйки кой е най-добрият начин да му каже.

— Не бях сама.

Не бе лесно да говори за Ана, но го направи. Той я слушаше мълчаливо и я прегърна, когато се разплака. А когато млъкна, той остана безмълвен за още един миг, загледан надолу към малката къдрица на Ана, превързана с панделка и толкова мека в задебелялата му ръка.

София попита:

— Можеш ли да ми простиш?

Морай склочи пръсти около къдрицата и обви ръка около София. Притисна я към себе си толкова силно, че никоя сила не би могла да ги раздели.

— Аз трябва да ти задам този въпрос. — Гласът му звучеше дрезгаво в косата ѝ. — Не си направила нищо, момичето ми, нищо, което да изисква прошка. — Целуна я много нежно, охлаби прегръдката си и разтвори дланта си, за да погледне отново тъмната къдрица, която имаше същия цвят като неговите. — Не, била си права да я оставиш там, където е. В Ирландия все още е опасно — каза той — и нямам право и теб да вземам със себе си там, но вече съм станал прекалено голям егоист и не мога да те пусна да си отидеш.

Топлото ѝ тяло се сгуши в прегръдката му.

— Няма да ти се наложи.

— Е, сега ще трябва — рече той, — защото иначе почтените хора, при които живееш, може да се почувстват обидени.

Тя беше забравила за тях; забравила бе, че семейство Кер скоро ще се върнат от църква и ще разберат, че не си е у дома.

— Но, Джон...

Той взе лицето ѝ в дланите си и заглуши протеста ѝ с целувка, изпълнена с обещание.

— Почакай още няколко дни и тогава ще бъда достатъчно добре, за да направя посещение на семейство Кер, и тогава ще мога открито да те ухажвам. — В очите му София видя искрица от старото му чувство за хумор. — Ще се омъжиш ли отново за мен, или вече си успяла да видиш каква глупост е било да се съгласиш първия път?

Този път тя бе тази, която го целуна, за да не се съмнява в отговора ѝ. Почувства усмивката му срещу устните си и в този миг повярва, че най-после разбира какво е искал да каже полковник Грейм в онзи ден, когато двамата стояха пред огромния сводест прозорец на приемната в Слейнс и се взираха в зимното море. Защото сега знаеше, че е прав — полята можеха да оголеят и птиците можеха да спрат да пеят за известно време; растенията можеха да загинат и да останат да лежат тихо под снега, докато през цялото това време студеното море показва лицето си на бури, смърт и погубени надежди... и все пак невидими под тези вълни течаха по-топли струи, които, когато му дойде времето, щяха да доведат пролетта.

Кралят може би щеше да дойде, а може би не. За нея това вече нямаше значение, защото Морай се беше върнал. Бе ѝ обещал, че ще се върне при нея, и го бе направил. Бе ѝ обещал, че един ден тя ще върви по палубата на кораб, и тя знаеше, че ще го направи, а той ще крачи до

нея. И където и да ги отведеше този кораб, колкото и далеч да ги отнесе от Шотландия и от Слейнс, тя щеше да остане завинаги свързана и с двете чрез спомените си.

Щеше да сънува тъмночервените стени на замъка, които се извисяваха тъй гордо над скалите, и да чува рева на морето под стаята си в кулата и бодрия глас на Кирсти, който я буди сутрин. Щеше да чувства топлата слънчева светлина, струяща през прозорците на ъгловата стая за шиене, където бе седяла тъй често заедно с графинята, и топлата близост на конете, които дремеха прави в клетките си, докато Хюго предано стоеше на пост до вратата на конюшните.

Нямаше да забрави тези неща така, както и самият Слейнс нямаше да забрави нея и Морай, защото тя знаеше, че и те са оставили своя отпечатък върху него, и то достатъчно дълбоко, та един ден Ана, вървейки по брега, да може да чуе донесеното от вятъра ехо от смеха им, да види сенките им по брега и да се удивлява на влюбените, които са оставили такива призраци. Нямаше да знае нищо друго, освен че са били щастливи. И всъщност, помисли си София, нямаше какво друго да се знае.

Каквото и да се случеше с тях, нищо не можеше да им отнеме това щастие. Защото бяха преживели своята зима и сега най-последно бе дошла пролетта.

19.

Времето беше студено, но в заслونا на дюните нямаше вятър. Седях там цял час и гледах изгрева. Беше красиво — първата златна искрица, която прорязва тъмните облаци на изток над водата, нараствайки постепенно, докато небето се подпали и за един спиращ дъха миг пламна в ослепително сияние.

Оттук, от плажа, не можех да видя стените на Слейнс, но си ги представих. Във въображението си видях замъка с покрив, вдъхнах му живот, видях една двойка, която се отдалечаваше по градинските алеи, и графинята, която слизаше по стълбите, за да поздрави последните си посетители, едва-що слезли от гърба на коня след дългата езда да донесат ободрителните новини от Франция.

А ако обърнех глава, щях да съзря призрака на бързащо платно на сивия хоризонт, както го бях гледала толкова често през детството си на един друг бряг. Сега разбирах защо съм го виждала и защо дори сега усещах странната притегателна сила на морето, което ме зовеше като протегнатата ръка и ме викаше обратно, когато останех прекалено дълго далеч от него.

Баща ми се оказа прав: морето бе в кръвта ми и бе поставено там от мислите на София, от спомените ѝ, от всичко, което тя бе изпратила през времето към мен. Почувствах връзката помежду ни, докато седях и наблюдавах как изгревът се прелива в утринна светлина над морето, което сега като че ли сваляше зимното си лице и дългите вълни започваха да танцуват по-леко по пясъка.

Понякога изпитвах тъга, когато завършех някоя книга и трябваше да се сбогувам с героите си. В края на тази история обаче не можах да намеря нито капка тъга. Знаех, че и Джейн няма да намери и ще остане също тъй доволна, както и аз. И това чувство на удоволствие остана у мен, докато най-после, отстъпила пред настояванията на полузамръзналото си тяло, станах и бавно тръгнах по плажа и нагоре по пътеката, където на хълма ме очакваше къщурката ми.

Жилището ми изглеждаше доволно да ме види, когато предния ден се върнах от Къркубри, и сега изпитах същото чувство, че присъствието ми е желано, когато прекрачих прага и видях печката да разпръсква топлина, а листовите хартия да лежат разпилени по масата, където бях прекарала цялата дълга нощ в писане. Макар да знаех, че скоро ще се преместя в Абърдийн, в къщата на Греъм — нашата къща, бе ме поправил той — все пак се бях уговорила с Джими къщурката да е свободна за нас, когато се връщаме за уикендите. Постепенно бях започнала да мисля за нея като за своя и въпреки че щях да отида с Греъм навсякъде, точно както София бе последвала Морай, намирах утеха в мисълта, че мога да запазя гледката си към Слейнс и към морето.

Греъм като че ли разбираше чувствата ми, макар че не знаеше причината за тях и може би никога нямаше да я узнае. Все още не бях решила дали да му кажа какво ми се е случило тук, защото знаех със сигурност, че ако го направя, той само ще се разсмее, ще целуне лицето ми и ще заяви, че съм луда.

Достатъчно лошо бе, че трябваше да кажа на баща си, че може изобщо да не сме Маклелънд, а Морай. Все още бе прекалено рано, за да звъня в Канада — той сигурно беше потънал в дълбок сън — но знаех, че рано или късно ще трябва да го направя. Така или иначе щеше да го прочете в книгата, когато тя излезеше на пазара, и да се изпълни с подозрения и макар че това не бе нещо, което можех да докажа, познавах баща си достатъчно добре и знаех, че веднъж приел тази възможност, ще направи всичко по силите си, за да намери свое собствено доказателство. Баща ми винаги е обичал предизвикателствата. Щеше да започне да се рови из записите на Кралския ирландски полк и да издирва наследници по пряка линия на семейство Морай от Абъркерни, за да сравни тяхното ДНК със своето.

Усмихнах се леко, докато пълнех чайника за сутрешното си кафе, и си мислех, че ако не нещо друго, баща ми може да открие някои нови роднини, които да са по-малко ексцентрични от онези, които вече имахме — с изключение на Рос Маклелънд, разбира си. Щях да задържа Рос, каквото и да стане.

Вчера той ме бе изпратил на гарата и ми бе дал домашно приготвен фъч, за който си спомних едва сега. Разрових куфара, който още си стоеше до вратата, там, където го бях захвърлила, когато се

прибрах снощи. Намерих торбичката с фъча и докато го изваждах, малкият каталог за търга, който ми бе дал Рос, също се оказа в ръцете ми, затова взех и него. Все още не бях имала възможност да го разгледам, за да разбера какви наследствени вещи смятат да продават нийоркските Маклелъндови този път. Очевидно нищо твърде ужасно, иначе баща ми щеше да ми позвъни, за да ми се оплаче.

Докато чаках да заври водата, отхапах парче фъч и прелистих страниците на каталога. Нямаше много неща — една маса, едно огледало и две миниатюри с портрети на Маклелъндови от различен клон на семейното дърво и няколко подбрани бижута: пръстени, огърлица от розови перли, една брошка...

Спрях и почувствах как по гръбнака ми пропълзява хлад, като че ли внезапен вятър бе подухнал между лопатките ми и бе повдигнал косата ми от врата. Забравила и за чайника, и за фъча, направих една крачка, за да се подпра на плота, докато разглеждах внимателно снимката на брошката.

Беше съвсем обикновена — малък, но тежък квадрат от сребро с червен камък в центъра.

Не, помислих си, не е възможно. Но ето че беше. Под снимката описание на предмета обясняваше, че според бижутера, който го е оценил, това е стар пръстен, преправен като брошка, най-вероятно в късния джорджиански период.

Проследих простите квадратни очертания на пръстена на Морай и си помислих за всички пъти, в които го бях виждала във въображението си, докато пишех — всички пъти, когато почти усещах тежестта му върху собствените си гърди, всички пъти, в които се бях питала какво ли е станало с него. Сега вече знаех.

Тя го бе задържала и годините го бяха изпратили на пътуване през света и семейството, докато накрая никой не можеше да си спомни откъде е дошъл, кой го е носил, какво е означавал. Можеше да излезе от ръцете на нашето семейство и да попадне в тези на съвсем непознати хора, ако не бях дошла в Слейнс.

Но бях дошла. Морето, брегът, стените на замъка ме бяха призовали и аз бях дошла.

Докоснах снимката на брошката с треперещи пръсти, защото пръстенът на Морай също притежаваше глас — тих, но настойчив глас,

който ме викаше през широкото море, и когато го чух, у мен не остана нито капка съмнение какво трябва да направя.

Греъм все още беше буден и четеше, когато се вмъкнах в леглото. Беше включил една от малките електрически печки, за да прогони студа от стаята, но те не можеха да се преборят с бурните ветрове, които духаха свирепо от морето — толкова свирепо, че бях прекарала вечерта в тревога, че телефонните линии ще прекъснат и ще пропусна уговореното обаждане от Ню Йорк. Но не го пропуснах.

Когато влязох в стаята, Греъм вдигна поглед от книгата си.

— Спечели ли го?

Усмивката ми му показва отговора, докато се вмъквах треперееща под завивките.

— Да.

Не си направих труда да кажа какво съм спечелила, защото нямаше значение. Още когато се уговарях да участвам по телефона в днешния търг, знаех, че няма да се спра, преди да получа брошката. Пръстенът. А накрая се оказа, че няма много желаещи да наддават за него — само аз и още двама, които нямаха моя вътрешен стимул да спечелят бижутото на всяка цена. За тях то бе най-обикновено украшение, но за мен представляваше частица от Морай и София, която можех да уловя в ръката си и да я задържа завинаги, за да си ги спомням.

— Какво четеш? — попитах Греъм и той обърна книгата, за да ми покаже.

— Пиесите на Драйдън. Онази, която ти си беше отбелязала — каза той. — Онази за Мерлин. Откъде я изкопа?

— Доктор Уиър ми я даде назаем. — Преди два дни бях отишла на чай у доктор Уиър. Тогава видях книгата на Драйдън в шкафовете — съвременен издане, не старо, но въпреки това помолих за него и той разбра коя пиеса ме интересува.

— Само че са й сменили името — обясни той. — Да, ето го това, което ви трябва. „Мерлин или британският чародей“.

Защо Драйдън бе променил заглавието на пиесата от Артур на Мерлин не знаех и не можех да си представя, но пиесата беше същата.

Прочетох стиховете с топлото чувство за нещо познато — същото, което изпитвах, когато разтварях любим роман.

— Вече съм почти към края — рече Греъм. — Крал Артур току-що отново се събра със своята Емелин. — И цитира от страницата:

*„Най-после, най-после сега си до мен,
макар че звездите жестоки над нас
за дълго делеха ни със своята власт.“*

— Като че ли е писано за теб и мен — рече той, остави книгата настрана и угаси лампата. В тъмнината се сгуших до него и той ме прегърна.

На мен ми звучеше по-скоро като писано за едни други хора. Усмихнах се.

— Ние не сме имали никакви жестоки звезди.

— Е, може би не. Само Стюи.

По гласа му усетих, че се унася. Винаги заспиваше така леко, като голяма ленива котка; трябваше само да затвори очи и броени секунди по-късно вече бе в царството на съня, докато в моето собствено съзнание продължаваха да кръжат откъслечни мисли и образи.

Почувствах как дишането му се забавя срещу шията ми, топлината на тялото му зад мен като че ли отблъскваше яростта на бурята, която дори сега изглеждаше решена да си проправи път през прозорците на къщурката. Лежах, потънала в мисли, когато чух щракването. Отначало не разбрах какво се е случило, докато не видях как светлината на електрическата печка угасва.

— О, не. Токът спря. Бурята...

— Не е бурята — въздъхна Греъм. — Просто броячът. Този следобед стрелката беше паднала доста ниско и си помислих да ти го оправя. Извинявай.

— Е, ще отида да го оправя сега.

Но Греъм ме притисна още по-силно към себе си.

— Остави го така — измърмори във врата ми. — И така ще ни е достатъчно топло.

Очите ми се затвориха и аз също започнах да се унасям. Докато не осъзнах какво е казал току-що. Внезапно се разбудих и се втренчих в него.

— Греъм?

Но той вече спеше дълбоко и не ме чу.

Може да е просто съвпадение, помислих си, че вече два пъти бе изрекъл думите, които бях написала в книгата си — думите, които Морай бе казал на София. А Морай приличаше на него, само защото аз го бях направила такъв... Аз бях направила така, че Морай да прилича на Греъм, нали така? Не можеше да е това, че в действителност Морай имаше очи с цвета на зимното море, същите като на Греъм и на неговата майка...

„Семейството на майка ми има стари корени тук“ — бе ми казал веднъж той.

В съзнанието ми се появи образът на малко момиченце с тъмна къдрава коса, което много отдавна бе тичало с протегнати ръце по плажа. Момиченце, което бе израснало тук и вероятно се бе омъжило и родило свои деца. Дали някой се бе опитвал да проследи родословното дърво на Греъм? И ако самата аз се заемех с това, дали нямаше да намеря в него един рибар, живял в къща на север от Бълърс О'Бюън?

Това също изглеждаше невъзможно. Прекалено подобно на роман, за да е истина. Но все пак видях как момиченцето си играе на плажа. Вятърът се завихри в прозореца ми с познат глас и отново чух София да казва това, което бе казала през първия ми ден в тази къщурка: че сърцето ѝ е приковано завинаги към това място. Чух и отговора на графинята: „Но остави, която желаеш част от себе си при нас, в Слейнс, и аз ще се грижа за нея и с Божията милост може да доживеея деня, в който тя ще те върне тук, у дома“.

Докато лежах и слушах спокойното дишане на Греъм в тъмнината, можех почти да почувствам как малкото липсващо парченце от сърцето на София се слива с моето и го прави отново цяло. Зад мен Греъм се размърда, като че ли и той го бе усетил. А после ръката му ме обви, солидна и сигурна, и ме привлече отново към убежището на гърдите му. Почувствах как ме обзема спокойствие, сгуших лице във възглавницата и заспах...

ЗА ГЕРОИТЕ В КНИГАТА

Във всеки исторически роман има по няколко действителни личности. С много малко изключения — малката Ана, прислужниците в Слейнс и София — героите от историята от осемнайсети век действително са съществували и постъпките и начинът им на действие се обуславят от това, което действително се е случило.

Не че е лесно да се разбере какво наистина е станало през 1708 година. По свои лични причини всяка от замесените страни усилено се опитва да прикрие истината. Не може да се вярва безрезервно дори на писаното от хора, които са участвали в опита за десант. Задължена съм на майсторски изложеното, стегнато описание на събитията около случилото се тогава в „Изиграването на шотландската карта: френско-якобитският десант през 1708“ на Джон С. Гибсън — книгата, която първа ме вдъхнови да напиша история за този период, и на възхитително подробните мемоари на полковник Натаниъл Хук за събитието, публикувани през 1760 година под името „Тайната история на преговорите на полковник Хук в Шотландия от името на претендента“. Имах късмет да намеря оригинален екземпляр на докладите на Хук, който не само стана едно от най-големите съкровища на домашната ми библиотека, но също така се оказа безценен, когато трябваше да уточня движенията на героите си.

Когато бе възможно, се опитвах да открия най-убедителните доказателства — писмата и записите от онова време. Ако има запис на разговор между двама души, в моята книга те казват същото. Ако корабът на капитан Гордън е бил в пристанището на Лейт на определена дата, го поставям там. Съобразявала съм се с това правило дори с второстепенните герои: посещенията на господин Хол в Слейнс от името на херцога на Хамилтън са исторически факт, както и участието на господин Малкълм в опита за нашествие и бягството му в нелегалност, когато този опит се проваля.

Трябва да призная обаче, че си позволих и някои волности. Въпреки всички проучвания, които направих за Джон Морай, не мога

да кажа със сигурност, че е участвал в битката при Малплаке. Но тъй като единственото споменаване на смъртта му, което успях да открия, съответства на нейната дата и тъй като за сюжета ми бе подходящо да го поставя на бойното поле, направих точно това — поставих го там, където Кралският ирландски полк действително се е сражавал с ирландската част, която се е била за Франция и Джеймс.

И докато това, че капитан Гордън е пленил „Солзбъри“ по време на нашествието и че е бил единственият британски капитан, който тогава е обявил френски кораб за своя плячка, е документиран факт, няма съмнение, че Гордън е бил якобит. И тъй като никой, освен него не знае защо точно е пленил този кораб, му дадох оправдание, което подхождаше на човека, какъвто го бях опознала.

Предаността му към якобитите продължила до края на живота му. Когато кралица Ана починала през 1714 година и кралят от хановерската династия Джордж I пристига, за да седне на трона на Великобритания, Гордън отказал да му се закълне във вярност и бил уволнен. Незабавно приел назначаване в руския флот на цар Петър Велики, където се отличил със службата си и се издигнал до адмирал и губернатор на Кронщад. През времето, прекарано в Русия, той продължил да подкрепя каузата на якобитите и водел кореспонденция с крал Джеймс и неговите поддръжници. Когато починал през пролетта на 1741 година, като богат и уважаван човек, в некролога му в „Списание за джентълмените“ пишело, че винаги е бил „истински приятел на своите сънародници“.

Херцогът на Хамилтън не извадил същия късмет. През 1711 година амбициозните му планове започнали да дават своите плодове — кралица Ана го направила пер на Великобритания и го назначила за посланик във френския двор. Преди обаче да замине за Париж и да заеме поста си, дългата му вражда с един съперник, лорд Мохун, ескалирала в дуел. Двамата се срещнали призори в Хайд Парк в Лондон и в последвалата схватка се убили един друг. Инцидентът предизвикал голям скандал и подробностите за това какво се е случило и какви са причините за него са били обсъждани многократно. Смъртта на херцога също като живота му се противопоставя на всички опити за лесен анализ.

Колкото до вуйчото на Морай, полковник Патрик Грейм, не бе трудно да се проследи ранният му живот в Шотландия, където служил

като капитан на градската стража на Единбург, преди съвестта му да го принуди да вдигне оръжие за стария крал Джеймс и да го последва в изгнание във Франция. Но все още не съм открила как е прекарал последните си години след проваления десант през 1708. Въпреки това съм сигурна, че характерът му не би му позволил да стои настрана от действията, надявам се, че някой ден ще попадна на писмо или на документ, който хвърля светлина върху неговите приключения преди смъртта му през август 1720 година.

Още светлина е нужна и върху живота на Ан Дръмонд, графиня на Ерол, която след годините, последвали десанта, става буквално невидима — нелесна задача за жена с волеви характер като нейния.

Нейният син Чарлс, тринаisetият граф на Ерол, продължил да се бори за правата на сънародниците си след Обединението, на което така страстно се бил противопоставял. Въпреки че титлата му на лорд велик конетабъл на Шотландия означавала, че трябва да вземе участие в коронацията на Джордж I, той отказал да присъства на церемонията. Починал скоро след това, през 1717 година, неженен и без деца — последният наследник от мъжки пол на своя род. Титлата му преминала към сестра му Мери, която като всички графини на Ерол била жена с огромен кураж и яростна поддръжничка на каузата на рода Стюарт.

Натаниъл Хук, който вложил толкова много време и усилия в осъществяването на десанта от 1708 година, останал дълбоко разочарован от провала му и крайно критичен към френския командир, който го ръководел. Въпреки дългата си и успешна кариера в дипломатическата служба на Франция, през последните си години той се върнал към спомените си от 1708 и с помощта на племенника си започнал да събира различните си документи и дневници, свързани със събитията. Починал през 1738 година, преди да изпълни докрай задачата си, и когато две години по-късно синът му се опитал да продаде документите, дошъл служител от френския съд и ги конфискувал. Предполага се, че издетите листи са били унищожени и загубени за историята. Но две връзки документи, изписани с почерка на племенника на Хук, не привлекли вниманието на служителя, който за щастие нямал представа, че те съдържат разказа на Хук за преговорите, които водил във връзка с планирания десант.

От такива дребни съвпадения се пише историята.

И никой не е бил жертва на повече злощастни съвпадения от младия Джеймс Стюарт — по рождение Джеймс VIII Шотландски, или Джеймс III Английски. Има причини да подозираме, че неговата полусестра, кралица Ана действително сериозно е обмисляла да обяви Джеймс за свой наследник и наистина през последните години на царуването ѝ, изглежда, е имало много задкулисни преговори във връзка с тази възможност. По средата им обаче войната за испанското наследство завършва с договора от Утрехт, едно от условията на който е Луи XIV да прогони Джеймс от Франция. Джеймс заминава доброволно, премествайки двора си в Лорен, където незабавно дава на всички свои служители протестанти свободата да изповядват свободно религията си — нещо, което не бил в състояние да направи, докато дворът му все още трябвало да се съобразява с френските закони.

Но самият Джеймс останал католик и когато кралица Ана починала през 1714 година, английската корона отишла у протестантския му съперник Джордж I.

Отговорът на това събитие било второ надигане на якобитите през 1715, но макар че този път Джеймс успял да дебаркира благополучно в Шотландия, точно на север от Слейнс, в Питърхед, златната възможност от 1708 година била отлетяла. Западните презвитерианци, които тогава били така твърдо решени да се вдигнат в подкрепа на Джеймс, този път застанали срещу него. Бунтът се провалил. Джеймс се върнал в Лорен, но крал Луи XIV бил починал и без стария крал, който да го утешава и подкрепя, Джеймс установил, че френските му съседи вече не са така гостоприемни, затова отново преместил двора си, този път в Авиньон, а след това в Рим.

Следващите два опита да си върне трона с помощта на шведите и испанците пропаднали и дори бракът на Джеймс с принцеса Мария-Клементина през 1719 година съвсем не се оказал успешен. След шест години тя го напуснала и се оттеглила в манастир, макар и не преди да му даде двама синове. По-големият, Чарлс Едуард, по-късно се превърнал в „Хубавия принц Чарли“, чието красиво лице и очарователни маниери двайсет и пет години по-късно отново подтикнали шотландските якобити да грабнат оръжие и да го последват... но това е друга история, която е твърде тъжна за разказване.

Предпочитам да си мисля за Джеймс III и в късната му възраст в Рим, може би задрямал през някой топъл италиански следобед как сънува северния бряг на Шотландия, гордите червени стени на Слейнс, които е видял от морето, и короната, която в този миг трябва да е изглеждала толкова, толкова близо.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.